

JUSTITSMINISTERIET

Betænkning om strafudmåling
afgivet af Udvalget til afdækning af forholdet mellem
strafniveauer og strafferammer

Bind II

Betænkning nr. 1581

Kronologisk fortegnelse over betænkninger

- 2014
- 1546 Betænkning om inkorporering inden for menneskeretsområdet
- 1547 Betænkning om sagsomkostninger i straffesager
- 1548 Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi
- 1549 Betænkning om afhøring af forurettede før tiltalte i straffesager
- 2015
- 1550 Betænkning om åbenhed om økonomisk støtte til politiske partier
- 1551 Betænkning om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet
- 1552 Ægtefællers økonomiske forhold
- 1553 Betænkning om offentligt ansattes yttringsfrihed og whistleblowerordninger
- 1554 Betænkning om videoafhøring af børn og unge i straffesager
- 1555 Ansattes retsstilling under insolvensbehandling
- 1556 Straffelovrådets udtalelse om visse spørgsmål vedrørende deltagelse i og hvervning til væbnede konflikter i udlandet, som den danske stat er part i
- 1557 Betænkning om opfølgning på Christiania-sagen: Betænkning fra Udvalget om opfølgning på Christiania-sagen
- 2016
- 1558 Sagkyndig bevisførelse mv.: Reform af den civile retspleje
- 1559 Straffelovrådets betænkning om væbnede konflikter i udlandet
- 1560 Betænkning om inddragelse af uhenigtsmæssig adfærd i fængsler og arresthuse ved varetægtsfængsling og strafudmåling
- 1561 Betænkning om bødesanktioner på det finansielle område
- 1562 Betænkning om indsatsen over for rockerborge mv.
- 2017
- 1563 Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser
- 1564 En samlet lovregulering om andre trossamfund end folkekirken
- 1565 Betænkning om Databeskyttelsesforordningen (2016/679) – og de retlige rammer for dansk lovgivning
- 1566 De praktiske erfaringer med undersøgelseskommissioner: Udvalget om undersøgelseskommissioners deludtalelse
- 1567 Menighedsrådsvalg i fremtiden
- 1568 Ny ferielov og overgang til samtidighedsferie
- 2018
- 1569 Betænkning om ekspropriation efter planloven
- 1570 Almindelige betingelser i bygge- og anlægsvirksomhed: Betænkning afgivet af AB-udvalget til revision af AB 92, ABR 89 og ABT 93
- 1571 Undersøgelseskommissioner og parlamentariske undersøgelsesformer
- 2019
- 1572 Reform af den civile retspleje: X Retsafgifter afgivet af Retsplejerådet
- 1573 Betænkning om yttringsfrihedens rammer og vilkår i Danmark
- 2020
- 1574 Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse
- 2021
- 1575 Betænkning om skærpet ansvarsvurdering af ledelsesmedlemmer m.fl. i finansielle virksomheder
- 1576 Delbetænkning I om gennemførelse af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold
- 1577 Delbetænkning om gennemførelse af direktivpakken
- 2022
- 1578 Betænkning om modernisering og revision af reglerne om gældssanering, herunder implementering af rekonstruktions- og insolvensdirektivet
- 1579 Betænkning om revision af reglerne om rekonstruktion, herunder implementering af rekonstruktions- og insolvensdirektivet
- 1580 Betænkning om revision af auktionenloven og lov om pantelånervirksomhed

Betænkning om strafudmåling

afgivet af Udvalget til afdækning af forholdet mellem strafniveauer og straffes-
rammer

Bind II

Betænkning nr. 1581

København 2023

Betænkning om strafudmåling
Betænkning nr. 1581

Publikationen kan bestilles
via Justitsministeriets hjemmeside (www.justitsministeriet.dk)

eller hos

Stibo Complete
Vandtårnsvej 83A
2860 Søborg
Telefon: 43 22 73 00
kundeservice@stibocomplete.com
www.boghandel.stibocomplete.com

ISBN: 978-87-94425-02-5
ISBN: 978-87-94425-03-2 (e-udgave)

Tryk: Stibo Complete

Pris: Kr. 150,00 pr. bog inkl. moms

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	23
1. Udvalgets kommissorium	23
2. Udvalgets sammensætning	25
3. Generelt om strafferammer og strafudmåling	26
4. Udvalgets arbejde og metode	27
5. Udvalgets overordnede konklusioner	29
5.1 Udvalgets overordnede konklusioner vedrørende strafniveauet for forskellige kriminalitetsformer	29
5.2 Udvalgets overordnede konklusioner vedrørende effekten af lovgivers anvisninger om strafniveauet i praksis.....	31
6. Resumé af betænkningen.....	33
6.1 Overordnet om strafudmåling	34
6.2 Terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet.....	36
6.2.1 Straffelovens § 114 om terrorisme.....	37
6.2.2 Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering.....	38
6.2.3 Straffelovens § 114 c om hvrevning til terrorisme mv.	38
6.2.4 Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.....	38
6.2.5 Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed	39
6.2.6 Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud.....	39
6.2.7 Samlet konklusion vedrørende strafniveauet for terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet.....	39
6.3 Forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og forbrydelser mod vidner	40
6.3.1 Straffelovens § 119 om bl.a. vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og § 119 b om angreb med genstande mod de nævnte personer.....	40
6.3.1.1. <i>Straffelovens § 119, stk. 1, ved vold, og overtrædelser af § 119 b</i>	40
6.3.1.2. <i>Straffelovens § 119, stk. 1, ved trussel om vold</i>	42
6.3.1.3. <i>Straffelovens § 119, stk. 4</i>	44
6.3.2 Straffelovens § 119 a om fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden chikane mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	44
6.3.3 Straffelovens § 121 om hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltalte mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv.....	45
6.3.4 Straffelovens § 123 om forbrydelser mod vidner	46
6.4 Grov narkotikakriminalitet.....	46

6.4.1 Hash	47
6.4.2 Heroin	48
6.4.3 Kokain.....	48
6.4.4 Amfetamin	48
6.4.5 Øvrige stoffer.....	49
6.4.6 Samlet konklusion vedrørende strafniveauet for grov narkotikakriminalitet	49
6.5 Grov våbenkriminalitet	49
6.5.1 Ulovlig besiddelse mv. af skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1	50
6.5.2 Ulovlig besiddelse mv. af andre våben og eksplosivstoffer efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2.....	52
6.5.3 Straffelovens § 192 a, stk. 2, om øvrige overtrædelser af våbenloven under særligt skærpende omstændigheder	53
6.5.4 Straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. § 81 a	53
6.5.5 Straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. § 81 b	54
6.5.6 Samlet konklusion vedrørende strafniveauet for grov våbenkriminalitet.....	54
6.6 Seksualforbrydelser og incest.....	54
6.6.1 Straffelovens § 216 om voldtægt	55
6.6.1.1. <i>Overtrædelse af straffelovens § 216 ved samleje</i>	57
(a) <i>Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold</i>	57
(b) <i>Samleje skaffet ved anden ulovlig tvang.....</i>	60
(c) <i>Samleje skaffet med en person i en hjælpeløs tilstand eller situation</i>	60
(d) <i>Nykriminaliseringen i straffelovens § 216, stk. 1</i>	61
(e) <i>Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221).....</i>	62
(f) <i>Straffelovens § 216, stk. 2</i>	63
(g) <i>Straffelovens § 216, stk. 3</i>	63
6.6.1.2. <i>Overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 225, ved andet seksuelt forhold end samleje</i>	64
(a) <i>Tiltvingelse af andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold.....</i>	64
(b) <i>Andet seksuelt forhold skaffet ved anden ulovlig tvang.....</i>	66
(c) <i>Andet seksuelt forhold skaffet med en person i en hjælpeløs tilstand eller situation</i>	66
(d) <i>nykriminaliseringen i straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225.....</i>	66
(e) <i>Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221), jf. § 225.....</i>	67
(f) <i>Straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225.....</i>	67
(g) <i>Straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225.....</i>	68
6.6.1.3. <i>Samlet konklusion vedrørende straffelovens § 216</i>	68
6.6.2 Straffelovens § 218 om udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering	69
6.6.3 Straffelovens § 219 om en ansats samleje med en person optaget i institution.....	70

6.6.4	Straffelovens § 220 om misbrug af afhængighedsforhold.....	70
6.6.5	Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år.....	71
6.6.5.1.	<i>Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år</i>	71
6.6.5.2.	<i>Straffelovens § 222, jf. § 225, om andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år</i>	73
6.6.6	Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse	75
6.6.7	Straffelovens § 233 om rufferi	77
6.6.8	Straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år	78
6.6.9	Straffelovens § 210 om incest.....	79
6.6.10	Samlet konklusion vedrørende straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år	81
6.7	Forbrydelser mod liv og legeme.....	81
6.7.1	Straffelovens § 237 om manddrab	81
6.7.2	Straffelovens §§ 244-246 om vold.....	83
6.7.2.1.	<i>Straffelovens § 244 om simpel vold</i>	85
6.7.2.2.	<i>Straffelovens § 245 om kvalificeret vold</i>	88
6.7.2.3.	<i>Straffelovens § 246 om særlig grov vold</i>	92
6.7.2.4.	<i>Samlet konklusion vedrørende straffelovens §§ 244-246 om vold</i>	93
6.7.3	Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab, § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse, § 252 om forsætlig fareforvoldelse og § 253, stk. 2, om flugtbilisme	97
6.8	Uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold mv.	99
6.8.1	Straffelovens § 264 d, stk. 1, om uberettiget videregivelse	99
6.8.2	Straffelovens § 264 d, stk. 2, om uberettiget videregivelse under særligt skærpende omstændigheder	101
6.9	Formueforbrydelser	101
6.9.1	Straffelovens § 276 om tyveri.....	102
6.9.2	Straffelovens § 276 a om indbrudstyveri.....	103
6.9.3	Straffelovens § 277 om ulovlig omgang med hittegods	104
6.9.4	Straffelovens § 278 om underslæb.....	105
6.9.5	Straffelovens § 279 om bedrageri	106
6.9.6	Straffelovens § 279 a om databedrageri	107
6.9.7	Straffelovens § 280 om mandatsvig.....	108
6.9.8	Straffelovens § 281 om afpresning	109
6.9.9	Straffelovens § 282 om åger	110
6.9.10	Straffelovens § 283 om skyldnersvig.....	111
6.9.11	Samlet konklusion vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 276-283.....	112
6.9.12	Straffelovens § 288 om røveri	113

6.9.13 Straffelovens § 289 om særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen mv.	116
6.9.14 Straffelovens § 289 a om socialbedrageri mv.	118
6.9.15 Straffelovens § 290 om hæleri.....	119
6.9.16 Straffelovens § 290 a om hvidvask	120
6.9.17 Straffelovens § 291 om hærværk.....	121
6.9.18 Straffelovens § 293 om brugstyveri	123
6.9.19 Straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj.....	124

Kapitel 2. Overordnet om straffastsættelse i dansk strafferet samt tidligere overvejelser om strafferammer, straffniveauer og samspillet mellem lovgiver og domstole..... 127

1. Om straffastsættelse i dansk strafferet 127

1.1 Overordnet om strafferammer og straffastsættelse	127
1.2 Særligt om betinget dom og om anvendelse af samfundstjeneste.....	134
1.2.1 Betinget dom.....	134
1.2.2 Samfundstjeneste	139
1.3 Særlige straffskærpelsesbestemmelser	140
1.3.1 Straffelovens § 81 a	140
1.3.2 Straffelovens § 81 b	142
1.3.3 Straffelovens § 81 c	144

2. Tidligere overvejelser om strafferammer, straffniveauer og samspillet mellem lovgiver og domstole..... 146

2.1 Betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer.....	146
2.1.1 Argumenter for ændring af strafferammer i nyere lovgivning	147
2.1.2 Straffniveauet for forskellige typer af forbrydelser	148
2.1.3 Strafferammerens minimum og maksimum	148
2.1.4 Normal- og sidestrafferammer.....	149
2.1.5 Straffastsættelsen	150
2.1.6 Betænkningens bind II (Speciel del).....	151
2.2 Betænkning nr. 1531/2012 om strafudmåling – samspillet mellem lovgiver og domstole	151

Kapitel 3. Terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet..... 155

1. Indledning..... 155

2. Straffelovens § 114 om terrorisme..... 156

2.1 Lovgivning og forarbejder	156
-------------------------------------	-----

2.2	Praksis	159
2.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 1.....	159
2.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 2.....	163
2.2.3	Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 3.....	163
3.	Straffelovens § 114 a om handlinger, der efter Europarådets konvention om forebyg- gelse af terrorisme skal anses som terrorisme, og som ikke er omfattet af § 114	163
3.1	Lovgivning og forarbejder	163
3.2	Praksis	166
4.	Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering.....	166
4.1	Lovgivning og forarbejder	166
4.2	Praksis	167
5.	Straffelovens § 114 c om hvervning til terrorisme mv.....	169
5.1	Lovgivning og forarbejder	169
5.2	Praksis	172
5.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 1 og 2.....	172
5.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 3.....	172
6.	Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.	173
6.1	Lovgivning og forarbejder	173
6.2	Praksis	175
6.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 114 d, stk. 1 og 2.....	175
6.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 114 d, stk. 3.....	175
7.	Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed	176
7.1	Lovgivning og forarbejder	176
7.2	Praksis	178
8.	Straffelovens § 114 f om støtte til korps mv., der har til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfunds- ordenen.....	181
8.1	Lovgivning og forarbejder	181
8.2	Praksis	182
9.	Straffelovens § 114 g om deltagelse i ulovlig militær organisation eller gruppe.....	182
9.1	Lovgivning og forarbejder	182
9.2	Praksis	183
10.	Straffelovens § 114 h om handlinger i strid med lovgivningen om ikke spredning af masseødelæggelsesvåben mv.....	183
10.1	Lovgivning og forarbejder	183
10.2	Praksis	184
11.	Straffelovens § 114 i om modtagelse af økonomisk støtte fra en terrororganisa- tion	184

11.1 Lovgivning og forarbejder	184
11.2 Praksis	185
12. Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud.....	185
12.1 Lovgivning og forarbejder	185
12.2 Praksis	188
13. Konklusion	189
13.1 Straffelovens § 114 om terrorisme	189
13.2 Straffelovens § 114 a om handlinger, der efter Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme skal anses som terrorisme, og som ikke er omfattet af § 114.....	190
13.3 Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering	191
13.4 Straffelovens § 114 c om hvervning til terrorisme mv.....	191
13.5 Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.	191
13.6 Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed.....	191
13.7 Straffelovens §§ 114 f-114 i.....	192
13.8 Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud	192
13.9 Samlet konklusion	192

Kapitel 4. Forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og forbrydelser mod vidner..... 193

1. Indledning.....	193
2. Straffelovens §§ 119-121 om forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	193
2.1 Generelt om den beskyttede personkreds.....	193
2.2 Straffelovens § 119 om bl.a. vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og straffelovens § 119 b om angreb med genstande mod de nævnte personer.....	194
2.2.1 Lovgivning og forarbejder	194
2.2.1.1. <i>Straffelovens § 119</i>	194
2.2.1.2. <i>Straffelovens § 119 b</i>	205
2.2.2 Praksis.....	209
2.2.2.1. <i>Straffelovens § 119, stk. 1</i>	209
(a) <i>Domme vedrørende vold</i>	210
(b) <i>Domme vedrørende trusler om vold</i>	219
2.2.2.2. <i>Straffelovens § 119, stk. 2</i>	227
2.2.2.3. <i>Straffelovens § 119, stk. 4</i>	228
2.2.2.4. <i>Straffelovens § 119 b</i>	228
2.2.3 Konklusion.....	231

2.2.3.1. Vold omfattet af henholdsvis straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b.....	231
(a) Generelt	231
(b) Sammenligning med strafniveauet for overtrædelse af de almindelige voldsbestemmelser, jf. straffelovens §§ 244 og 245	233
(c) Effekten af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., indsat ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.....	235
(d) Effekten af straffelovens § 119 b indsat ved lov nr. 1832 af 8. decem- ber 2020	237
2.2.3.2. Trusler om vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.....	239
2.2.3.3. Straffelovens § 119, stk. 4	241
2.3 Straffelovens § 119 a om fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden chi- kane mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	242
2.3.1 Lovgivning og forarbejder	242
2.3.2 Praksis	245
2.3.3 Konklusion.....	247
2.4 Straffelovens § 120 om vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjene- ste eller hverv, i forbindelse med opløb	248
2.4.1 Lovgivning og forarbejder	248
2.4.2 Praksis	249
2.5 Straffelovens § 121 om hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltalte mod per- soner, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	249
2.5.1 Lovgivning og forarbejder	249
2.5.2 Praksis	249
2.5.3 Konklusion.....	250
3. Straffelovens § 123 om forbrydelser mod vidner	250
3.1 Lovgivning og forarbejder	250
3.2 Praksis	253
3.3 Konklusion	256
 Kapitel 5. Grov narkokriminalitet	258
1. Lovgivning og forarbejder	258
2. Praksis	261
2.1 Generelt om subsumtion og straffastsættelse	261
2.2 Hash.....	262
2.3 Khat	267
2.4 Heroin.....	268
2.5 Kokain	272
2.6 Amfetamin.....	279

2.7 Ecstasy.....	290
3. Konklusion.....	292
3.1 Hash.....	292
3.2 Heroin.....	293
3.3 Kokain	294
3.4 Amfetamin.....	294
3.5 Øvrige stoffer	295
3.6 Samlet konklusion	295
Kapitel 6. Grov våbenkriminalitet	296
1. Lovgivning og forarbejder	296
2. Praksis	320
2.1 Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1	320
2.1.1 Ikke-offentligt tilgængeligt sted.....	320
2.1.1.1. <i>Uden ammunition</i>	320
2.1.1.2. <i>Med ammunition</i>	320
2.1.2 Offentligt tilgængeligt sted	325
2.1.2.1. <i>Uden ammunition</i>	325
2.1.2.2. <i>Med ammunition</i>	325
2.1.3 Sager omfattet af en særlig straffeskærpelsesbestemmelse	329
2.1.3.1. <i>Straffelovens § 81 a</i>	329
(a) <i>Ikke-offentligt tilgængeligt sted</i>	329
(b) <i>Offentligt tilgængeligt sted</i>	329
2.1.3.2. <i>Straffelovens § 81 b</i>	332
(a) <i>Ikke-offentligt tilgængeligt sted</i>	332
(b) <i>Offentligt tilgængeligt sted</i>	332
2.2 Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2.....	333
2.2.1 Efter straffeskærpelsen i 2017, men før skærpelsen i 2020.....	333
2.2.2 Efter straffeskærpelsen i 2020	334
2.3 Straffelovens § 192 a, stk. 2	334
3. Konklusion.....	335
3.1 Straffelovens § 192 a, stk. 1	335
3.1.1 Skydevåben (§ 192 a, stk. 1, nr. 1)	337
3.1.1.1. <i>Ikke-offentligt tilgængeligt sted</i>	337
3.1.1.2. <i>Offentligt tilgængeligt sted</i>	338
3.1.2 Andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (§ 192 a, stk. 1, nr. 2).....	339

3.2	Straffelovens § 192 a, stk. 2	340
3.3	Straffelovens § 192 a, jf. en af de særlige strafskærpsbestemmelser.....	341
3.3.1	Straffelovens § 192 a, jf. § 81 a	341
3.3.2	Straffelovens § 192 a, jf. § 81 b.....	342
3.4	Samlet konklusion	343
Kapitel 7. Seksualforbrydelser og incest.....		344
1. Indledning		344
2. Straffelovens § 216 om voldtægt		345
2.1	Lovgivning og forarbejder vedrørende straffelovens § 216.....	345
2.2	Straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje	373
2.3	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216.....	377
2.3.1	Straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., (samleje uden samtykke)	377
2.3.1.1.	<i>Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1) og forsøg herpå</i>	<i>378</i>
	(a) <i>Efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016.....</i>	<i>378</i>
	(b) <i>Efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021</i>	<i>382</i>
	(c) <i>Efter lovændringen i 2021</i>	<i>393</i>
2.3.1.2.	<i>Samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang eller med en person, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2).....</i>	<i>395</i>
	(a) <i>Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260</i>	<i>395</i>
	(b) <i>Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand.....</i>	<i>396</i>
	(c) <i>Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)</i>	<i>401</i>
2.3.1.3.	<i>Nykriminaliseringen i § 216, stk. 1</i>	<i>402</i>
2.3.2	Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., om tilsnigelse af samleje (tidligere § 221)...	404
2.3.3	Straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (samleje med et barn under 12 år)	406
2.3.4	Straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. (samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)	411
2.3.5	Straffelovens § 216, stk. 3 (voldtægt af særligt farlig karakter og voldtægt begået under andre særligt skærpende omstændigheder)	411
2.3.6	Straffelovens § 216, stk. 5 (offer for menneskehandel).....	414
2.4	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216, jf. § 225	414
2.4.1	Straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold uden samtykke)	414
2.4.1.1.	<i>Tiltvingelse af andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225)</i>	<i>414</i>
2.4.1.2.	<i>Andet seksuelt forhold skaffet ved anden ulovlig tvang, eller med en per-</i>	

<i>son, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225)</i>	418
(a) <i>Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260</i>	418
(b) <i>Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand</i>	419
(c) <i>Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)</i>	424
2.4.1.3. <i>Nykriminaliseringen i § 216, stk. 1, jf. § 225</i>	425
2.4.2 <i>Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., jf. § 225, tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje (tidligere § 221, jf. § 225)</i>	425
2.4.3 <i>Straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold med et barn under 12 år)</i>	426
2.4.4 <i>Straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)</i>	431
2.4.5 <i>Straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225 (forhold af særligt farlig karakter og forhold begået under andre særligt skærpende omstændigheder)</i>	431
2.4.6 <i>Straffelovens § 216, stk. 5, jf. § 225 (offer for menneskehandel)</i>	431
2.5 <i>Konklusion</i>	431
2.5.1 <i>Overtrædelse af straffelovens § 216 ved samleje</i>	431
2.5.1.1. <i>Delkonklusion vedrørende tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1)</i>	431
(a) <i>Om bestemmelsen</i>	431
(b) <i>Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021</i>	432
(c) <i>Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold efter lovændringen i 2021</i>	436
2.5.1.2. <i>Delkonklusion vedrørende samleje skaffet ved anden ulovlig tvang eller med en person, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2)</i>	436
(a) <i>Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260</i>	436
(b) <i>Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand</i>	438
(c) <i>Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)</i>	440
2.5.1.3. <i>Delkonklusion vedrørende nykriminaliseringen i § 216, stk. 1</i>	441
2.5.1.4. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221)</i>	444
2.5.1.5. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (samleje med et barn under 12 år)</i>	445
2.5.1.6. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. (samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)</i>	446
2.5.1.7. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 3 (voldtægt af sær-</i>	

<i>ligt farlig karakter og voldtægt begået under andre særligt skærpende omstændigheder)</i>	447
2.5.2 Overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 225, ved andet seksuelt forhold end samleje	449
2.5.2.1. <i>Delkonklusion vedrørende tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225)</i>	449
(a) <i>Om bestemmelsen</i>	449
(b) <i>Strafniveauet for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold</i>	450
2.5.2.2. <i>Delkonklusion vedrørende andet seksuelt forhold end samleje skaffet ved anden ulovlig tvang eller med en person i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225)</i>	452
(a) <i>Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260</i>	452
(b) <i>Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand</i>	452
(c) <i>Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)</i>	453
2.5.2.3. <i>Delkonklusion vedrørende nykriminaliseringen i § 216, stk. 1, jf. § 225</i>	454
2.5.2.4. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., jf. § 225 om tilsnigelse af andet seksuelt forhold (tidligere § 221, jf. § 225)</i>	456
2.5.2.5. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år)</i>	456
2.5.2.6. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)</i>	457
2.5.2.7. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225 (andet seksuelt forhold af særligt farlig karakter eller begået under andre særligt skærpende omstændigheder)</i>	457
2.5.3 Samlet konklusion vedrørende straffelovens § 216	458
3. Straffelovens § 218 om udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering	458
3.1 Lovgivning og forarbejder	458
3.2 Praksis	461
3.2.1 Praksis vedrørende overtrædelser af § 218	461
3.2.2 Praksis vedrørende overtrædelser af § 218, jf. § 225	462
3.3 Konklusion	463
3.3.1 Straffelovens § 218	463
3.3.2 Straffelovens § 218, jf. § 225	464
4. Straffelovens § 219 om en ansats samleje med person optaget i institution	464
4.1 Lovgivning og forarbejder	464

4.2	Praksis	467
4.3	Konklusion	469
5.	Straffelovens § 220 om misbrug af afhængighedsforhold	470
5.1	Lovgivning og forarbejder	470
5.2	Praksis	474
5.3	Konklusion	475
6.	Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år.....	476
6.1	Lovgivning og forarbejder	476
6.2	Praksis	488
6.2.1	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 222	488
6.2.2	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 222, jf. § 225	492
6.3	Konklusion	495
6.3.1	Overtrædelse af straffelovens § 222 ved samleje	495
6.3.2	Overtrædelse af straffelovens § 222, jf. § 225 ved andet seksuelt forhold.....	497
7.	Straffelovens § 223 om samleje med stedbarn, plejebarn, elev mv. under 18 år	499
7.1	Lovgivning og forarbejder	499
7.2	Praksis	500
7.3	Konklusion	502
8.	Straffelovens § 224 om medvirken til prostitution af person under 18 år mv.	503
8.1	Lovgivning og forarbejder	503
8.2	Praksis	507
8.2.1	Praksis vedrørende overtrædelse af § 224	507
8.2.2	Praksis vedrørende overtrædelse af § 224, jf. § 225	507
8.3	Konklusion	508
9.	Straffelovens § 226 om optagelse af seksuelt materiale af en person under 18 år	508
9.1	Lovgivning og forarbejder	508
9.2	Praksis	514
9.3	Konklusion	515
10.	Straffelovens § 227 om medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med seksuel optræden	516
10.1	Lovgivning og forarbejder	516
10.2	Praksis.....	518
10.3	Konklusion.....	519
11.	Straffelovens § 228 om uagtsomhed i forhold til forurettedes tilstand eller alder	520
11.1	Lovgivning og forarbejder.....	520
11.2	Praksis.....	527
11.3	Konklusion.....	528

12. Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse	528
12.1 Lovgivning og forarbejder	528
12.2 Praksis.....	532
12.2.1 Praksis vedrørende blotteri og lignende	534
12.2.2 Praksis vedrørende befølinger og kys mv.....	535
12.2.3 Praksis vedrørende andre former for blufærdighedskrænkelse	541
12.3 Konklusion.....	550
13. Straffelovens § 233 om rufferi.....	553
13.1 Lovgivning og forarbejder	553
13.2 Praksis.....	562
13.3 Konklusion.....	565
14. Straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år	566
14.1 Lovgivning og forarbejder	566
14.2 Praksis.....	575
14.3 Konklusion.....	583
15. Straffelovens § 210 om incest	584
15.1 Lovgivning og forarbejder	584
15.2 Praksis.....	587
15.3 Konklusion.....	589
16. Afsluttende bemærkninger	591
Kapitel 8. Forbrydelser mod liv og legeme.....	593
1. Indledning	593
1.1 Generelt om straffelovens kapitel 25	593
1.2 Afgrænsning af undersøgelsen	595
2. Manddrab	596
2.1 Lovgivning og forarbejder	596
2.2 Praksis	597
2.3 Konklusion	601
3. Vold	604
3.1 Lovgivning og forarbejder	604
3.1.1 Om gerningsindhold og afgrænsning mellem voldsbestemmelserne	604
3.1.1.1. <i>Straffelovens § 244</i>	605
3.1.1.2. <i>Straffelovens § 245</i>	605
3.1.1.3. <i>Straffelovens § 246</i>	606
3.1.2 Om strafferammer og lovgivers anvisninger vedrørende strafudmåling ved overtrædelse af voldsbestemmelserne	607

3.1.3 Særlige strafudmålingsbestemmelser for legemsangreb.....	615
3.2 Praksis og delkonklusioner.....	617
3.2.1 Generelle bemærkninger.....	617
3.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 244 om simpel vold	619
3.2.2.1. <i>Straffelovens § 244, stk. 1, om simpel vold</i>	619
(a) <i>Gadevold</i>	620
(b) <i>Familievold (partnervold)</i>	621
(c) <i>Vold mod børn i nære relationer</i>	624
(d) <i>Tilfældig konfliktvold</i>	630
(e) <i>Restaurationsvold</i>	640
(f) <i>Andre typer voldssager</i>	647
3.2.2.2. <i>Straffelovens § 244, stk. 2, om simpel vold begået gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand ...</i>	653
3.2.3 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 244 om simpel vold	655
3.2.3.1. <i>Straffelovens § 244, stk. 1</i>	656
(a) <i>Gadevold</i>	656
(b) <i>Familievold (partnervold)</i>	656
(c) <i>Vold mod børn i nære relationer</i>	657
(d) <i>Tilfældig konfliktvold</i>	658
(e) <i>Restaurationsvold</i>	662
(f) <i>Andre typer voldssager</i>	663
3.2.3.2. <i>Straffelovens § 244, stk. 2</i>	665
3.2.4 Praksis vedrørende straffelovens § 245 om kvalificeret vold.....	666
3.2.4.1. <i>Straffelovens § 245, stk. 1</i>	666
(a) <i>Vold ved anvendelse af kniv</i>	666
(b) <i>Vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.</i>	673
(c) <i>Vold ved anvendelse af andre typer redskaber</i>	679
(d) <i>Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)</i>	691
(e) <i>Mishandling</i>	695
3.2.4.2. <i>Straffelovens § 245, stk. 2</i>	697
3.2.5 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 245 om kvalificeret vold	697
(a) <i>Vold ved anvendelse af kniv</i>	698
(b) <i>Vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.</i>	701
(c) <i>Vold ved anvendelse af andre typer redskaber</i>	703
(d) <i>Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)</i>	706
(e) <i>Mishandling</i>	708

3.2.6	Praksis vedrørende straffelovens § 246 om særlig grov vold	709
3.2.7	Delkonklusion vedrørende straffelovens § 246 om særlig grov vold	713
3.3	Konklusion	715
3.3.1	Straffelovens § 244 om simpel vold	716
3.3.1.1.	<i>Overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244</i>	718
3.3.2	Straffelovens § 245 om kvalificeret vold	719
3.3.2.1.	<i>Overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245</i>	722
3.3.3	Straffelovens § 246 om særlig grov vold	723
3.3.4	Samlet konklusion vedrørende §§ 244-246	725
4.	Uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse mv....	728
4.1	Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab	728
4.1.1	Lovgivning og forarbejder	728
4.1.2	Praksis	738
4.1.2.1.	<i>Straffelovens § 241, 1. pkt.</i>	738
4.1.2.2.	<i>Straffelovens § 241, 2. pkt.</i>	740
4.2	Straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse	743
4.2.1	Lovgivning og forarbejder	743
4.2.2	Praksis	750
4.2.2.1.	<i>Straffelovens § 249, 1. pkt.</i>	750
4.2.2.2.	<i>Straffelovens § 249, 2. pkt.</i>	751
4.3	Straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse	755
4.3.1	Lovgivning og forarbejder	755
4.3.2	Praksis	759
4.3.2.1.	<i>Straffelovens § 252, stk. 1</i>	759
4.3.2.2.	<i>Straffelovens § 252, stk. 2 og 3</i>	771
4.4	Straffelovens § 253 om bl.a. flugtbilisme	771
4.4.1	Lovgivning og forarbejder	771
4.4.2	Praksis	774
4.4.2.1.	<i>Straffelovens § 253, stk. 1</i>	774
4.4.2.2.	<i>Straffelovens § 253, stk. 2</i>	774
4.5	Konklusion	776
5.	Afsluttende bemærkninger	779
Kapitel 9. Ubertrettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold mv.		780
1. Lovgivning og forarbejder		780

2. Praksis	794
2.1 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 1	795
2.1.1 Sager, hvor forholdet er begået før strafskærperne i 2018 og 2019	795
2.1.2 Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærperne i 2018 og 2019	801
2.1.3 Sager om overtrædelser begået af redaktører og journalister ved massemedier..	802
2.2 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 2	803
3. Konklusion	804
3.1 Straffelovens § 264 d, stk. 1, om uberettiget videregivelse	805
3.2 Straffelovens § 264 d, stk. 2, om uberettiget videregivelse under særligt skærpende omstændigheder	808

Kapitel 10. Formueforbrydelser

1. Indledning	811
2. Straffelovens §§ 276-287	813
2.1 Lovgivning og forarbejder vedrørende §§ 276-283	813
2.1.1 Straffelovens § 276 om tyveri	813
2.1.2 Straffelovens § 276 a om indbrudstyveri	814
2.1.3 Straffelovens § 277 om ulovlig omgang med hittegods	815
2.1.4 Straffelovens § 278 om underslæb	816
2.1.5 Straffelovens § 279 om bedrageri	817
2.1.6 Straffelovens § 279 a om databedrageri	818
2.1.7 Straffelovens § 280 om mandatsvig	820
2.1.8 Straffelovens § 281 om afpresning	821
2.1.9 Straffelovens § 282 om åger	823
2.1.10 Straffelovens § 283 om skyldnersvig	825
2.1.11 Straffelovens §§ 285-287	826
2.2 Praksis og delkonklusioner	851
2.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 276	851
2.2.1.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 287</i>	851
2.2.1.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1</i>	853
(a) <i>Butikstyveri</i>	854
(b) <i>Indbrudstyveri</i>	855
(c) <i>Øvrige tyverier</i>	859
2.2.1.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1</i>	861
(a) <i>Butikstyveri</i>	861
(b) <i>Indbrudstyveri</i>	862
(c) <i>Øvrige tyverier</i>	869
2.2.2 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 276	872

2.2.2.1. Forhold henført under § 276, jf. § 287	872
2.2.2.2. Forhold henført under § 276, jf. § 285, stk. 1.....	873
(a) Butikstyveri	873
(b) Indbrudstyveri.....	873
(c) Øvrige tyverier.....	875
2.2.2.3. Forhold henført under § 276, jf. § 286, stk. 1.....	876
(a) Butikstyveri	876
(b) Indbrudstyveri.....	877
(c) Øvrige tyverier.....	879
2.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 276 a	880
2.2.3.1. Praksis vedrørende straffelovens § 276 a, jf. § 287	880
2.2.3.2. Praksis vedrørende § 276 a, jf. § 285, stk. 1	881
2.2.3.3. Praksis vedrørende straffelovens § 276 a, jf. § 286, stk. 1.....	882
2.2.4 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 276 a	883
2.2.4.1. Forhold henført under § 276 a, jf. § 287	884
2.2.4.2. Forhold henført under § 276 a, jf. § 285, stk. 1.....	884
2.2.4.3. Forhold henført under § 276 a, jf. § 286, stk. 1.....	885
2.2.5 Praksis vedrørende straffelovens § 277	886
2.2.5.1. Praksis vedrørende § 277, jf. § 287.....	886
2.2.5.2. Praksis vedrørende § 277, jf. § 285, stk. 2	886
2.2.6 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 277	887
2.2.6.1. Forhold henført under § 277, jf. § 287	887
2.2.6.2. Forhold henført under § 277, jf. § 285, stk. 2.....	887
2.2.7 Praksis vedrørende straffelovens § 278	888
2.2.7.1. Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 287	888
2.2.7.2. Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 285, stk. 1	888
2.2.7.3. Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 286, stk. 2.....	891
2.2.8 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 278	895
2.2.8.1. Forhold henført under § 278, jf. § 287	895
2.2.8.2. Forhold henført under § 278, jf. § 285, stk. 1.....	896
2.2.8.3. Forhold henført under § 278, jf. § 286, stk. 2.....	897
2.2.9 Praksis vedrørende straffelovens § 279	898
2.2.9.1. Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 287	898
2.2.9.2. Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1	898
2.2.9.3. Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2.....	903
2.2.10 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 279	910
2.2.10.1. Forhold henført under § 279, jf. § 287	911
2.2.10.2. Forhold henført under § 279, jf. § 285, stk. 1.....	911

2.2.10.3. <i>Forhold henført under § 279, jf. § 286, stk. 2</i>	913
2.2.11 Praksis vedrørende straffelovens § 279 a	914
2.2.11.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 287</i>	914
2.2.11.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1</i>	914
2.2.11.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2</i>	917
2.2.12 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 279 a	925
2.2.12.1. <i>Forhold henført under § 279 a, jf. § 287</i>	926
2.2.12.2. <i>Forhold henført under § 279 a, jf. § 285, stk. 1</i>	926
2.2.12.3. <i>Forhold henført under § 279 a, jf. § 286, stk. 2</i>	926
2.2.13 Praksis vedrørende straffelovens § 280	929
2.2.13.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 287</i>	929
2.2.13.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 285, stk. 1</i>	929
2.2.13.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 286, stk. 2</i>	931
2.2.14 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 280	936
2.2.14.1. <i>Forhold henført under § 280, jf. § 287</i>	936
2.2.14.2. <i>Forhold henført under § 280, jf. § 285, stk. 1</i>	936
2.2.14.3. <i>Forhold henført under § 280, jf. § 286, stk. 2</i>	937
2.2.15 Praksis vedrørende straffelovens § 281	938
2.2.15.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 287</i>	938
2.2.15.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 285, stk. 1</i>	938
2.2.15.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 286, stk. 1</i>	945
2.2.16 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 281	948
2.2.16.1. <i>Forhold henført under § 281, jf. § 287</i>	948
2.2.16.2. <i>Forhold henført under § 281, jf. § 285, stk. 1</i>	948
2.2.16.3. <i>Forhold henført under § 281, jf. § 286, stk. 1</i>	950
2.2.17 Praksis vedrørende straffelovens § 282	952
2.2.17.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 287</i>	952
2.2.17.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1</i>	953
2.2.17.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 286, stk. 1</i>	954
2.2.18 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 282	956
2.2.18.1. <i>Forhold henført under § 282, jf. § 287</i>	956
2.2.18.2. <i>Forhold henført under § 282, jf. § 285, stk. 1</i>	956
2.2.18.3. <i>Forhold henført under § 282, jf. § 286, stk. 1</i>	957
2.2.19 Praksis vedrørende straffelovens § 283	958
2.2.19.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 287</i>	958
2.2.19.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 285, stk. 1</i>	958
2.2.19.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 286, stk. 2</i>	960
2.2.20 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 283	963

2.2.20.1. <i>Forhold henført under § 283, jf. § 287</i>	964
2.2.20.2. <i>Forhold henført under § 283, jf. § 285, stk. 1</i>	964
2.2.20.3. <i>Forhold henført under § 283, jf. § 286, stk. 2</i>	965
2.3 Konklusion	967
3. Straffelovens § 288 om røveri	968
3.1 Lovgivning og forarbejder	968
3.2 Praksis	978
3.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1	978
3.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2	990
3.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 3	993
3.2.4 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 2	994
3.3 Konklusion	1002
3.3.1 Indledende bemærkninger om strafniveauet	1002
3.3.2 Straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, om røveri ved fratagelse eller aftvingelse af fremmed rørlig ting	1003
3.3.3 Straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, om røveri ved at bringe en stjal ting i sikkerhed	1007
3.3.4 Straffelovens § 288, stk. 2, om røveri af særligt grov beskaffenhed	1009
4. Straffelovens § 289 om særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a	1014
4.1 Lovgivning og forarbejder	1014
4.2 Praksis	1028
4.3 Konklusion	1038
4.3.1 Straffelovens § 289, stk. 1	1038
4.3.2 Straffelovens § 289, stk. 3, om overtrædelser af § 289, stk. 1, af særlig grov beskaffenhed	1040
5. Straffelovens § 289 a om svig med nationale eller EU-midler	1041
5.1 Lovgivning og forarbejder	1041
5.2 Praksis	1050
5.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 1	1050
5.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 2	1053
5.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 4	1053
5.3 Konklusion	1054
5.3.1 Straffelovens § 289 a, stk. 1 og 2	1054
5.3.2 Straffelovens § 289 a, stk. 4	1056
6. Straffelovens § 290 om hæleri	1056
6.1 Lovgivning og forarbejder	1056
6.2 Praksis	1065

6.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 290, stk. 1.....	1065
6.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 290, stk. 2.....	1068
6.3	Konklusion.....	1073
6.3.1	Straffelovens § 290, stk. 1, om hæleri.....	1073
6.3.2	Straffelovens § 290, stk. 2, om hæleri af særligt grov beskaffenhed.....	1074
7.	Straffelovens § 290 a om hvidvask.....	1076
7.1	Lovgivning og forarbejder.....	1076
7.2	Praksis.....	1080
7.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 290 a, stk. 1.....	1080
7.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 290 a, stk. 2.....	1080
7.3	Konklusion.....	1083
7.3.1	Straffelovens § 290 a, stk. 1, om hvidvask.....	1084
7.3.2	Straffelovens § 290 a, stk. 2, om hvidvask af særligt grov beskaffenhed.....	1084
8.	Straffelovens § 291 om hærværk.....	1086
8.1	Lovgivning og forarbejder.....	1086
8.2	Praksis.....	1095
8.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 1.....	1095
8.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 2.....	1097
8.2.3	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 3.....	1099
8.2.4	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 4.....	1099
8.3	Konklusion.....	1100
8.3.1	Strafudmåling efter § 291, stk. 1, om hærværk.....	1102
8.3.2	Strafudmåling efter § 291, stk. 2, om hærværk af betydeligt omfang, af mere systematisk eller organiseret karakter eller i gentagelsestilfælde.....	1102
8.3.3	Strafudmåling efter § 291, stk. 3, om groft uagtsomme overtrædelser.....	1103
8.3.4	Strafudmåling efter § 291, stk. 4, om skærpende omstændigheder.....	1103
9.	Straffelovens § 293 om brugstyveri.....	1104
9.1	Lovgivning og forarbejder.....	1104
9.2	Praksis.....	1109
9.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 293, stk. 1.....	1109
9.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 293, stk. 2.....	1110
9.3	Konklusion.....	1110
10.	Straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj.....	1110
10.1	Lovgivning og forarbejder.....	1110
10.2	Praksis.....	1113
10.3	Konklusion.....	1122
11.	Afsluttende bemærkninger.....	1124

Kapitel 3

Terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet

1. Indledning

Straffelovens bestemmelser om terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet findes i lovens §§ 114-114 j. Bestemmelserne indgår i straffelovens kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.

En række af straffelovens bestemmelser om terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet blev indført ved *lov nr. 378 af 6. juni 2002*, der var én af de fire ændringslove, der samlet udgjorde den første anti-terrorpakke, som blev udarbejdet i kølvandet på terrorangrebene mod USA den 11. september 2001.

Ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006* indførtes en række nye bestemmelser om terrorrelateret kriminalitet, der dels afløste nogle af bestemmelserne indført i 2002, dels supplerede disse. Lovændringen havde bl.a. til formål at gennemføre de ændringer, der var nødvendige, for at Danmark kunne ratificere og gennemføre Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme, som blev vedtaget af Europarådets ministerkomité den 3. maj 2005, og FN's konvention om nuklear terrorisme, der blev vedtaget af FN's Generalforsamling den 13. april 2005. Denne del af lovforslaget var baseret på Straffelovrådets betænkning nr. 1474/2006 om det strafferetlige værn mod terrorisme.

Ved *lov nr. 642 af 8. juni 2016* indførtes straffelovens § 114 i om modtagelse af økonomisk støtte fra en terrororganisation og § 114 j om indrejse- og opholdsforbud, og der indsattes skærpede sidestrafferammer i straffelovens §§ 114 c og 114 e. Formålet med lovændringen var først og fremmest at styrke det strafferetlige værn mod deltagelse i væbnede konflikter i udlandet for terrorgrupper, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat, side 2.

Endelig foretoges en række ændringer af reglerne om terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020*, der havde til formål at skærpe straffen for overtrædelse af straffelovens terrorbestemmelser gennem dels en generel forhøjelse af strafferammerne, dels en gennemgående forhøjelse af det gældende strafniveau med omkring det halve i forhold til det hidtil gældende strafniveau. For § 114 j blev der dog forudsat en firedobling af strafniveauet.

Forud for lovændringen foretog Rigsadvokaten en undersøgelse af strafniveauet for overtrædelse af de enkelte bestemmelser om terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet.

Resultaterne af undersøgelsen er refereret i lovbemærkningerne sammen med en gengivelse af den mest relevante praksis.

Afsnit 2-12 nedenfor indeholder en beskrivelse af retspraksis i sager om terrorisme og terrorrelateret kriminalitet efter straffelovens §§ 114-114 j, fra 2002, hvor hovedparten af bestemmelserne blev indsat i straffeloven, og frem.

Som følge af den meget begrænsede praksis, har udvalget vurderet det relevant at inddrage også utrykte domme i analysen.

2. Straffelovens § 114 om terrorisme

2.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114, stk. 1, straffes med fængsel indtil på livstid for terrorisme den, som begår en af de handlinger, som er opregnet i bestemmelsens nr. 1-8 og kriminaliseret i andre straffelovbestemmelser, når (1) handlingen begås med såkaldt terrorforsæt, og (2) handlingen er egnet til at forvolde et land eller en international organisation alvorlig skade.

Ved terrorforsæt forstås, at handlingen er begået med forsæt til at skræmme en befolkning i alvorlig grad eller uretmæssigt at tvinge danske eller udenlandske offentlige myndigheder eller en international organisation til at foretage eller undlade at foretage en handling eller at destabilisere eller ødelægge et lands eller en international organisations grundlæggende politiske, forfatningsmæssige, økonomiske eller samfundsmæssige strukturer.

De handlinger, som er omfattet af bestemmelsen, er manddrab (§ 237), grov vold (§§ 245 eller 246), frihedsberøvelse (§ 261), forstyrrelse af trafikikkerheden eller driften af almindelige samfærdselsmidler mv. (bl.a. §§ 184 og 193), hvis overtrædelsen begås på en måde, der kan bringe menneskeliv i fare eller forårsage betydelige økonomiske tab, kapring af transportmidler (§ 183 a), grove våbenlovsovertrædelser (§ 192 a), brandstiftelse mv. (bl.a. § 180) og besiddelse eller anvendelse mv. af radioaktive stoffer (§ 192 b).

Efter § 114, stk. 2, straffes den, som med det nævnte terrorforsæt transporterer våben eller eksplosivstoffer, på samme måde, dvs. med fængsel indtil på livstid. Efter bestemmelsens stk. 3 straffes endvidere den, som med det nævnte terrorforsæt truer med at begå en af de i stk. 1 og 2 nævnte handlinger, efter samme strafferamme.

Bestemmelsen blev indført ved den ovennævnte *lov nr. 378 af 6. juni 2002*. Den særskilte kriminalisering af terrorisme havde bl.a. til formål at gennemføre forslag af 3. december 2001 til Rådets rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme 2002/475/RIA, L 164/3-7, 2002, som senere ændret og udvidet med rammeafgørelse 2008/919/RIA, L 330/21-23, 2008. Efter

Justitsministeriets opfattelse forpligtede rammeafgørelsens artikel 1 medlemsstaterne til særskilt at kriminalisere en række forsætlige handlinger som terrorisme, selvom de pågældende handlinger allerede var strafbare efter gældende ret.

Det fremgår dog af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 843, at det allerede efter gældende ret ville indgå som et skærpende moment i straffastsættelsen, jf. straffelovens § 80, hvis en af de i artikel 1 opregnede handlinger blev foretaget på en måde, som måtte karakteriseres som terrorisme, fordi gerningsmanden havde haft til hensigt at forstyrre samfundsordenen. Videre fremgår, at det var utvivlsomt, at drab og lignende begået under omstændigheder, der gør, at forholdet kan betegnes som terrorisme, ville indgå med betydelig vægt i skærpende retning ved straffens fastsættelse.

Bestemmelsens strafmaksimum er ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 875, begrundet i ”den meget alvorlige karakter af de pågældende forbrydelser”. Bemærkningerne indeholder ikke i øvrigt anvisninger vedrørende straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006* indførtes bl.a. en ny bestemmelse i straffelovens § 192 b, der retter sig mod besiddelse og anvendelse af radioaktive stoffer mv. med forsæt til skade på andres person eller betydelig skade på andres ting eller på miljøet. Bestemmelsen blev indsat efter forslag fra Straffelovrådet i betænkning nr. 1474/2006 om det strafferetlige værn mod terrorisme og med henblik på at gennemføre artikel 2 i FN’s konvention om nuklear terrorisme. Samtidig indsattes en henvisning til bestemmelsen i straffelovens § 114 i stk. 1, nr. 8.

Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7137 ff., givet anvisninger for strafudmålingen ved overtrædelse af den nye bestemmelse i § 114, stk. 1, nr. 8.

Ved *lov nr. 501 af 12. juni 2009* foretoges en mindre konsekvensændring af § 114, stk. 1, nr. 6, som følge af en ændring af straffelovens § 192 a (om grov våbenkriminalitet), der bl.a. indebærer væsentlige straffskærper ved overtrædelse af § 192 a (se herom i kapitel 6). Der blev ikke i den forbindelse givet særlige anvisninger i bemærkningerne vedrørende straffniveauet for overtrædelse af § 114, stk. 1, nr. 6.

Endelig er der i straffelovens § 114 ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* foretaget en sproglig ændring, der havde til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I afsnittet om gældende ret i bemærkningerne til lovændringen i 2020, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 12 f., redegøres der for det dagældende strafniveau. Vedrørende straffelovens § 114, stk. 1, anføres det, at Højesteret i dom af 10. april 2008 (U 2008.1587H) havde fastslået, at normalstraffen for en overtrædelse af denne bestemmelse, der indebærer forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab, som udgangspunkt måtte fastsættes til fængsel i 12 år. Videre fremgår, at Rigsadvokaten havde oplyst, at der i praksis typisk sås at være udmålt straffe i niveauet 8 til 12 års fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, afhængig af de nærmere omstændigheder.

Vedrørende straffelovens § 114, stk. 2 (transport af våben eller eksplosivstoffer med terrorforsæt), fremgår det, at bestemmelsen ikke sås at være anvendt i praksis, men at Rigsadvokaten umiddelbart vurderede, at en isoleret overtrædelse af bestemmelsen efter det gældende strafniveau ville medføre en straf i samme niveau som straffen for at spille en underordnet rolle i forbindelse med forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, og at normalstraffen således måtte forventes udmålt til 8 til 12 års fængsel.

Endelig fremgår for så vidt angår straffelovens § 114, stk. 3 (trussel om handlinger omfattet af stk. 1 eller 2 med terrorforsæt), at Rigsadvokaten på baggrund af utrykt retspraksis umiddelbart vurderede, at en isoleret overtrædelse af bestemmelsen i normaltilfælde ville medføre 1 til 2 års fængsel afhængig af omstændighederne.

Med lovændringen i 2020 er der tilsigtet en generel forhøjelse med omkring det halve i forhold til det hidtidige strafniveau.

Dette indebærer ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 39 f., for så vidt angår overtrædelser af straffelovens § 114, stk. 1, at forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab, der hidtil som udgangspunkt er blevet straffet med 12 års fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt vil skulle straffes med 16 års fængsel. Forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, der hidtil er blevet afgjort med straffe i niveauet 8 til 12 års fængsel, vil efter lovændringen skulle straffes med omkring 12 til 16 års fængsel.

Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at lovændringen tilsvarende indebærer, at forsøg på overtrædelser af straffelovens § 114, stk. 2, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 12 til 16 års fængsel.

Endelig vil overtrædelser af straffelovens § 114, stk. 3, som udgangspunkt skulle straffes med fængsel fra omkring 1 år og 6 måneder til 3 år.

2.2 Praksis

2.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 1

Straffen for forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, udmålt efter de regler, der gjaldt indtil straffeskærpelsen i 2020, i praksis normalt til fængsel i 10 til 12 år, eventuelt mindre afhængig af de konkrete omstændigheder.

Der kan herved henvises til følgende trykte afgørelser:

Som anført ovenfor, har Højesteret i dom af 10. april 2008 (U 2008.1587H) fastslået, at udgangspunktet efter de regler, der gjaldt indtil straffeskærpelsen i 2020, ved forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab var fængsel i 12 år. Sagen angik T1-T3, der i landsretten var fundet skyldige i forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 7 (manddrab og bombesprængning), jf. § 21, ved i fællesskab bl.a. ved drøftelser på møder og samtaler, ved anskaffelse af gødning, kemikalier og laboratorieudstyr mv. samt ved fremstilling af sprængstoffet TATP at have gjort forberedelser til fremstilling af én eller flere bomber til brug for en terrorhandling. For T1 og T2's vedkommende fandt Højesteret ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet på 12 års fængsel i skærpende retning. T1 og T2 blev derfor straffet med fængsel i 12 år. For så vidt angår T3 havde hans medvirken været af underordnet karakter, og han havde på et tidspunkt forsøgt at trække sig tilbage, dog uden at der havde været tale om frivillig tilbagetræden fra forsøg. T3 blev på den baggrund straffet med fængsel i 5 år (dissens for fængsel i 11 år til T1 og T2 og 4 år til T3).

TfK 2009.762Ø: T1 straffet med 8 års fængsel, og T2 straffet med 12 års fængsel for forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 7 (manddrab og bombesprængning), jf. § 21, ved gennem samtaler og møder, ved anvendelse af bombemanualer, anskaffelse af kemikalier og ved fremstilling og prøvesprængning af sprængstoffet TATP at have gjort forberedelser til fremstilling af én eller flere bomber til brug for en terrorhandling et ikke nærmere bestemt sted i Danmark eller udlandet, hvilket imidlertid mislykkedes, idet de tiltalte blev anholdt. T2 blev straffet med fængsel i 12 år, idet flertallet ikke fandt fornødent grundlag for at fravige udgangspunktet om, at straffen i et tilfælde som det foreliggende fastsættes til 12 år (dissens for fængsel i 14 år). T1 blev straffet med fængsel i 8 år (dissenser for fængsel i 6 henholdsvis 7 år), idet flertallet lagde vægt på, at T1 i forhold til T2 havde haft en underordnet rolle, og at udgangspunktet på 12 års fængsel derfor skulle fraviges i nedadgående retning.

U 2012.2562H: T straffet med 10 års fængsel for bl.a. forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 (manddrab), jf. § 21, ved at have forsøgt at dræbe en person, der havde tegnet en af Muhammed-tegningerne, der blev bragt i Jyllands-Posten i 2005. T, der bevæbnet med en økse og en kniv var trængt ind i tegnerens hjem, mislykkedes dog i sit forehavende, idet

tegneren havde låst sig inde i et særligt sikret rum i huset, hvortil T forgæves forsøgte at opbryde døren. T blev herudover dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, til dels jf. § 245, stk. 1, jf. § 21, og for overtrædelse af våbenloven ved, efter at have forsøgt at dræbe tegneren, at overfalde det politipersonale, der ankom til stedet.

U 2021.1122Ø: T straffet med 12 års fængsel for forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1, 2 og 7 (manddrab, grov vold og bombesprængning), jf. § 21, ved i forening med A og en uidentificeret person B at have planlagt med kniv og en eller flere bombesprængninger at dræbe eller såre flere tilfældige personer på et ukendt sted i København, idet T og B anmodede A om at fremskaffe 17.460 tændstikker, 17 batterier, 6 sæt walkie-talkies, en æske fyrværkeri eller lignende til brug for fremstilling af en eller flere bomber samt to køkkenknive, som A skulle tage med til Danmark med henblik på anvendelse til angrebet. Forehavendet mislykkedes, idet A blev nægtet indrejse i Danmark og efterfølgende anholdt af tysk politi. Der var ikke grundlag for at anse T for straffri ved frivillig tilbagetræden fra forsøg. T blev straffet med fængsel i 12 år, idet der ikke fandtes grundlag for at fravige udgangspunktet, hvorefter straffen for forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab var fængsel i 12 år.

U 2021.5369H: T1 straffet med 10 års fængsel i en sag, hvor T1 i landsretten var fundet skyldig i forsøg på medvirken til terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 2 (manddrab og grov vold), jf. § 23, jf. § 21, ved at have indkøbt seks termiske kameraer med henblik på viderelevering til Islamisk Stat (IS) med forsæt til, at kameraerne af IS ville blive anvendt på droner i forbindelse med angreb eller forberedelse af sådanne angreb, der havde til formål at dræbe eller udøve grov vold som led i IS' terrorhandlinger, hvilket kunne tilføje Syrien og Irak alvorlig skade. Derudover var T1, T2 og T3 fundet skyldige i fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e ved med viden om, at IS var en terrororganisation, der begik handlinger som nævnt i straffelovens § 114, i en række tilfælde at have fremmet virksomheden for IS i Syrien ved indkøb af dronekomponenter mv. som skulle videreleveres til IS med henblik på anvendelse i IS' droneprogram. For Højesteret angik sagen strafudmålingen for alle tre tiltalte. Det var i den forbindelse et spørgsmål, om T1 efter landsrettens bevisresultat med rette var dømt for medvirken til forsøg på terrorisme, eller om forholdet i stedet skulle henføres under den særlige medvirkensregel i straffelovens § 114 e. Højesteret fandt, at T1's forsæt til at medvirke til terrorhandlinger efter landsrettens bevisresultat var tilstrækkeligt konkretiseret, og at det i den forbindelse ikke kunne kræves, at han havde mere præcis viden om, hvorledes terrorhandlingerne skulle udføres. Han var derfor med rette dømt for medvirken til forsøg på terrorisme. Efter forholdenes alvorlige karakter fandt Højesteret efter en samlet vurdering, at straffen til T1 skulle forhøjes fra 8 års fængsel, som landsretten havde idømt, til fængsel i 10 år. For så vidt angik T2 og T3 tiltrådte Højesteret, at T2 for fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e skulle straffes med fængsel i 4 år og 6 måneder, og at T3 for overtrædelse af samme bestemmelse skulle straffes med fængsel i 3 år.

Der kan endvidere henvises til følgende utrykte afgørelser:

Københavns Byrets dom af 31. maj 2011 (sagsnr. 1-2047/2011): T straffet med 12 års fængsel for forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 7 (manddrab og bombesprængning), jf. § 21, ved under anvendelse af TATP-sprængstof at have fremstillet en bombe med henblik på sprængning i Jyllands-Postens/Politikens Hus eller en anden ikke nærmere bestemt lokalitet i Danmark eller udlandet. Forehavendet mislykkedes, idet bomben utilsigtet eksploderede på det hotel, hvor T havde indlogeret sig. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, ved at have været i besiddelse af en skarpladt pistol med ammunition på hotellet. T blev straffet med fængsel i 12 år, idet der ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunkt på 12 års fængsel i skærpende retning (dissens for 14 års fængsel).

Østre Landsrets dom af 31. januar 2013 (sagsnr. S-1977-12): T1-T4 straffet med 12 års fængsel for forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 6 (manddrab og våbenbesiddelse), jf. § 21, ved at have planlagt at tage til København medbringende våben og ammunition for at dræbe et større antal personer i Jyllands-Posten/Politikens Hus eller en anden ikke nærmere bestemt lokalitet i Danmark.

I særlige tilfælde, hvor gerningspersonen er under 18 år, er der praksis på, at straffen konkret kan udmåles lavere:

U 2008.127H: T1 straffet med 7 års fængsel i en sag, hvor T1, der på gerningstidspunktet lige var fyldt 16 år, sammen med tre andre (T2, T3 og T4) blev fundet skyldig i forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 (manddrab), jf. § 21, idet to andre medgerningspersoner, A og B (hvis sager blev behandlet ved de bosniske domstole), efter aftale med de tiltalte rejste til Bosnien med henblik på at skaffe våben og sprængstoffer til brug for en terrorhandling et ikke nærmere bestemt sted i Danmark eller udlandet, hvorefter A og/eller B i Bosnien anskaffede sig mindst 19,841 kg sprængstof, et selvmordsbælt, en detonator samt en lyddæmpet pistol med tilhørende ammunition. Det videre forehavende blev afværget ved, at A og B blev anholdt af politiet i Bosnien. Landsretten idømte T1 fængsel i 7 år. Højesteret bemærkede, at T1 var fundet skyldig i forsøg på den alvorligste form for terrorisme, nemlig terrorisme i forbindelse med manddrab, men at det imidlertid samtidig måtte tages i betragtning, at han kun lige var fyldt 16 år på gerningstidspunktet. Herefter tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat som anført.

TfK 2018.289Ø: T straffet med 8 års fængsel i en sag, hvor T, der på gerningstidspunktet var 15 år gammel, blev fundet skyldig i forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1

og 7 (manddrab og bombesprængning), jf. § 21, idet hun ved anvendelse af bombemanualer, anskaffelse af acetone, brintoverilte og citronsyre samt ved forsøg på fremstilling af sprængstoffet TATP og planlægning af prøvesprængning, gjorde forberedelser til fremstilling af en eller flere bomber til brug for terrorhandlinger mod to skoler i Danmark. Forehavendet mislykkedes, idet T i forhold til den ene skole ikke modtog en ordre fra Islamisk Stat om at udføre angrebet samt blev kontaktet af politiet, og i forhold til den anden skole blev anholdt af politiet. T blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 245, stk. 1, idet hun havde overfaldet en pædagog på den institution, hvor hun var anbragt. Straffen blev af byretten fastsat til fængsel i 6 år. Under hensyn til, at T ikke tidligere var straffet og hendes unge alder på gerningstidspunkterne, fandt landsretten, at der – uanset karakteren af den pådømte kriminalitet og oplysningerne om T's person – ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at anvende forvaring. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 8 år, idet der blev lagt vægt på karakteren og beskaffenheden af den alvorlige kriminalitet, som T var fundet skyldig i, samt T's alder på gerningstidspunkterne (dissenser for 6 års fængsel henholdsvis forvaring).

Efter strafskærpelsen i 2020 er der afsagt følgende utrykte dom om forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1:

Retten i Holbæks dom af 20. december 2022 (sagsnr. 60-2224/2022): T1 straffet med 16 års fængsel for forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1, 6 og 7, jf. § 21, ved forud for den 6. februar 2021 på sin bopæl at have besiddet bl.a. stålkugler og flere funktionsdygtige skydevåben med tilhørende ammunition samt anskaffet kemikalier med henblik på fremstilling af sprængstof og foretagelse af prøvesprængninger med forsæt til under anvendelse af skydevåben og bombesprængninger at begå et eller flere terrorangreb på ukendt sted i Danmark eller udlandet. T1 var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 b, nr. 1, jf. til dels § 21 og § 23, ved forud for strafskærpelsen i 2020 at have ydet terrorfinansiering, til dels som forsøg og medvirken, med hensyn til et samlet beløb på ca. 50.000 kr., ligesom T1 også var skyldig i flere former for fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e, ligeledes begået forud for skærpelsen i 2020. Ved fastsættelsen af straffen på 16 års fængsel lagde retten vægt på, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 883 af 16. juni 2020, der trådte i kraft den 18. juni 2020, at forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab, der hidtil som udgangspunkt havde været straffet med 12 års fængsel, fremover som udgangspunkt ville skulle straffes med 16 års fængsel. Herudover måtte der lægges vægt på karakteren og omfanget af forholdene vedrørende terrorfinansiering og fremme af terrorvirksomhed. Der var ikke grundlag for at fravige det nævnte udgangspunkt, hvorefter straffen for forsøg på terrorisme isoleret set skulle fastsættes til fængsel i 16 år. Flertallet, der stemte for denne straf, fandt efter en samlet vurdering og navnlig efter omfanget af forholdene vedrørende terrorfinansiering og fremme af terrorvirksomhed og ud fra princippet om modereret strafkumulation ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte straffen til fængsel på livstid (dissens for fængsel på livstid).

2.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 2

Straffelovens § 114, stk. 2, om transport af våben eller eksplosivstoffer med terrorforsæt, ses ikke anvendt i praksis.

2.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 3

Straffelovens § 114, stk. 3, ses anvendt i tre sager.

To af sagerne er afgjort med dom til anbringelse på psykiatrisk afdeling, jf. straffelovens § 68, idet gerningspersonen var straffri efter straffelovens § 16, stk. 1.

Den tredje sag er en utrykt byretsdom:

Retten i Aarhus' dom af 23. maj 2016 (sagsnr. 8-3355/2016): T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 3, jf. stk. 1, nr. 1, 2 og 3, ved på sin Facebook-profil at have offentliggjort et link til en film, der var produceret og udgivet af Islamisk Stat, og som bl.a. indeholdt flere videosekvenser med tilfangetagne personer, der blev henrettet, ligesom T skrev en truende kommentar til videosekvenserne. T blev endvidere fundet skyldig i terrorbilligelse efter straffelovens § 136, stk. 2. På trods af T's unge alder og ustraffede fortid fandt retten ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

3. Straffelovens § 114 a om handlinger, der efter Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme skal anses som terrorisme, og som ikke er omfattet af § 114

3.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 114 a blev indført med *lov nr. 542 af 8. juni 2006*. Bestemmelsen omfatter handlinger, der er kriminaliseret i andre straffelovbestemmelser, og som er omfattet af nærmere angivne internationale konventioner (der er opregnet i bilaget til Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme), men som ikke er omfattet af terrorismebestemmelsen i straffelovens § 114. I modsætning til i § 114, der bygger på Rådets rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme (se ovenfor afsnit 2.1), stilles der efter Europarådskonventionen eller de konventionsbestemmelser, som denne henviser til, ikke krav om, at overtrædelsen skal være begået med et særligt terrorforsæt, for at den anses som en terrorhandling.

De handlinger, som er omfattet af § 114 a, var i forvejen kriminaliseret i andre straffelovsbestemmelser. Formålet med bestemmelsen var således ikke en nykriminalisering, men at indføre en sidestrafferamme med mulighed for strafforhøjelse, når overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i straffeloven er begået under omstændigheder omfattet af de berørte artikler i de i bestemmelsen nævnte internationale konventioner. Konventionerne er opregnet i bilaget til Europarådskonventionen.

Ved lovændringen indførtes samtidig bl.a. to nye bestemmelser i straffelovens §§ 114 c og 114 d om henholdsvis hvervning til terrorisme mv. og oplæring til terrorisme mv. Disse bestemmelser henviser både til handlinger omfattet af § 114 og af § 114 a. Lovændringen havde således også til formål at sikre, at kriminaliseringspligten vedrørende hvervning og oplæring efter Europarådskonventionen opfyldes således, at de terrorhandlinger, som det skal være strafbart at hverve og oplære til, ikke er begrænset til handlinger begået med terrorforsæt.

Vedrørende baggrunden for indførelsen af sidestrafferammen anføres i bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7163, bl.a., at de foreslåede strafskærpelser har sammenhæng med de internationale tiltag på terrorområdet, som er udtryk for, at der nu ses med større alvor på sådanne forbrydelser. Desuden henvises til, at Straffelovrådet har konkluderet, at strafmaksimum for at begå handlinger, der efter Europarådskonventionen skal anses for terrorisme, som udgangspunkt bør svare til strafmaksimum for terrorhandlinger i straffelovens § 114, at en række af disse handlinger dog ikke bør kunne straffes med fængsel indtil på livstid, når de ikke er begået med terrorforsæt, og at der omvendt kan forekomme tilfælde, hvor hvervning og oplæring til at begå sådanne handlinger bør kunne straffes strengere end udførelsen af selve handlingen. Endvidere fremgår det, at med de foreslåede forhøjelser af strafferammerne vil der også kunne skabes en bedre harmoni mellem strafferammerne for selve terrorhandlingerne og de strafferammer, der bør gælde for bistandsforbrydelserne i form af finansiering af samt hvervning og oplæring mv. til terrorhandlingerne.

Bestemmelsen blev udformet således, at straffen for en overtrædelse omfattet af bestemmelsen kunne overstige den højeste for lovovertrædelsen foreskrevne straf med indtil det halve, dog således at hvis den højeste straf, der var foreskrevet for den pågældende handling, var mindre end 4 års fængsel, kunne straffen stige til fængsel indtil 6 år. Det fremgår af bemærkningerne, at der ikke kan ske yderligere strafforhøjelse efter straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., i tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om fastsættelse af sammenstødsstraf for lovovertrædelser omfattet af straffelovens § 114 a, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7221 f.

Der er ikke i bemærkningerne til bestemmelsen i øvrigt indsat tilkendegivelser om det tilsigtede straffniveau.

Muligheden for strafforhøjelse efter § 114 a har ingen selvstændig betydning, når overtrædelsen kan henføres til bestemmelser med fængsel på livstid som strafmaksimum, f.eks. straffelovens § 180. Det fremgår desuden af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7219, at der med § 114 a ikke er tilsigtet nogen ændring af straffelovens § 33, stk. 2, om forhøjelse af tidsbestemt straf til fængsel indtil 20 år. Endelig fremgår det af bemærkningerne, at der

ikke kan ske yderligere strafforhøjelse efter straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., i tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om fastsættelse af sammenstødsstraf for lovovertrædelser omfattet af straffelovens § 114 a.

Ved *lov nr. 500 af 17. juni 2008* og *lov nr. 501 af 12. juni 2009* foretoges en række konsekvensændringer af straffelovens § 114 a som følge af ændringer af straffelovens § 192 a. Der blev ikke i den forbindelse givet særlige anvisninger i bemærkningerne vedrørende strafniveauet for overtrædelse af de ændrede bestemmelser i § 114 a, nr. 1, 4, 5 eller 6.

Ved *lov nr. 157 af 28. februar 2012* indsattes i § 114 a et nyt nr. 7, hvorefter straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 b (om besiddelse og anvendelse mv. af radioaktive stoffer), § 260 (om ulovlig tvang) eller § 266 (om trusler) kan overstige den højeste for lovovertrædelsen foreskrevne straf, når handlingen er omfattet af artikel 2 i FN's konvention af 13. april 2005 om nuklear terrorisme. Lovændringen havde til formål at gennemføre den udvidelse af forpligtelsen til at kriminalisere rekruttering til og oplæring i handlinger omfattet af FN's konvention om nuklear terrorisme, som var sket med tilføjelsen af FN-konventionen til bilaget til Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 54 som fremsat, side 7. Forarbejderne til lovændringen indeholder ikke nærmere anvisninger vedrørende strafudmålingen for overtrædelse af bestemmelsen.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* ændredes bestemmelsens 1. pkt. således, at den herefter giver mulighed for at forhøje straffen ”indtil det dobbelte” modsat hidtil ”med indtil det halve”.

Af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 13, fremgår vedrørende det gældende strafniveau for overtrædelse af straffelovens § 114 a, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at bestemmelsen skulle have været anvendt i praksis, og at det derfor ikke var muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om det hidtil gældende strafniveau. Af de specielle bemærkninger til ændringen af § 114 a fremgår dog, at det med lovforslaget forudsattes, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 a, 1. pkt., skulle forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil ville have været udmålt af domstolene, hvis bestemmelsen havde været anvendt i praksis.

Straffelovens § 114 a blev senest ændret ved *lov nr. 968 af 26. juni 2020*. Ved lovændringen indsattes i § 114 a et nyt nr. 8, der omfatter overtrædelser af straffelovens § 183, stk. 1 eller 2, om bl.a. forvoldelse af sprængning med forsæt til skade på andres person eller formue, når der er tale om forvoldelse af sprængning rettet mod en offentlig bygning eller institution. Ændringen indebar, at straffen for sådanne overtrædelser af § 183, stk. 1 eller 2, kan overstige den højeste for lovovertrædelsen foreskrevne straf indtil det dobbelte. Formålet med ændringen var

at markere, at sådanne handlinger skal anses for at være et angreb mod staten, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 105 som fremsat, side 11. Der var med den nye bestemmelse ikke tilsigtet en nykriminalisering.

Afbemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 105 som fremsat, side 5, fremgår vedrørende det hidtil gældende straffniveau for overtrædelse af § 114 a, at bestemmelsen ikke sås at have været anvendt i praksis, og at det derfor var uklart, hvad straffniveauet for overtrædelse af den pågældende bestemmelse var. Forarbejderne til lovændringen indeholder ikke nærmere anvisninger om strafudmålingen for overtrædelse af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 105 som fremsat.

3.2 Praksis

Der ses ikke at foreligge fældende domme, hvori straffen er udmålt med henvisning til straffelovens § 114 a.

4. Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering

4.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 b straffes med fængsel indtil 12 år den, som (nr. 1) direkte eller indirekte yder økonomisk støtte til, (nr. 2) direkte eller indirekte tilvejebringer eller indsamler midler til eller (nr. 3) direkte eller indirekte stiller penge, andre formuegoder eller finansielle eller andre lignende ydelser til rådighed for en person, en gruppe eller en sammenslutning, der begår eller har til hensigt at begå handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a.

Straffelovens § 114 b er subsidiaer i forhold til et egentligt medvirkensansvar efter straffelovens §§ 114 eller 114 a, jf. § 23.

Bestemmelsen er indsat ved *lov nr. 378 af 6. juni 2002* som § 114 a med henblik på at gennemføre artikel 2, stk. 1, i FN-konventionen af 9. december 1999 til bekæmpelse af finansiering af terrorisme (FN's terrorfinansieringskonvention), artikel 2, stk. 2, litra c, i EU's rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme og artikel 1, litra d, i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 (2001). Strafferammen fastsattes i den forbindelse til fængsel i indtil 10 år.

Ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006* blev bestemmelsen flyttet til § 114 b, og der blev indsat en henvisning til den nye § 114 a i bestemmelsens nr. 3, således at bestemmelsen herefter også omfatter finansiering af terrorhandlinger og terrorlignende handlinger efter henholdsvis § 114 og § 114 a.

Forarbejderne til de to ovennævnte lovændringer indeholder ikke nærmere retningslinjer om den konkrete udmåling af straf inden for strafferammen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 808 ff., og Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7137.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* forhøjedes strafferammen fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 14, er om det hidtil gældende straffniveau anført, at det på baggrund af den begrænsede retspraksis, der var til rådighed, var Rigsadvokatens umiddelbare vurdering, at en isoleret overtrædelse af straffelovens § 114 b efter det hidtil gældende straffniveau ville medføre en straf på omkring 4 til 6 års fængsel afhængig af de konkrete omstændigheder.

Med lovændringen blev det ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 40, forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen skulle forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Overtrædelser af straffelovens § 114 b, der inden lovændringen som udgangspunkt ville være blevet afgjort med straffe i niveauet på omkring 4 til 6 års fængsel, ville fremover som udgangspunkt skulle straffes med 6 til 9 års fængsel.

4.2 Praksis

Der findes begrænset retspraksis vedrørende straffelovens § 114 b. I en enkelt sag er der sket domfældelse for fuldbyrdet terrorfinansiering, mens de øvrige sager vedrører forsøg. Strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen er i høj grad afhængig af de nærmere omstændigheder, herunder navnlig størrelsen af den støtte, der er ydet mv.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for domfældelse, at den tiltalte har haft forsæt til, at den person, gruppe eller sammenslutning, som der er ydet støtte til, begår eller har til hensigt at begå handlinger omfattet af §§ 114 eller 114 a. Rækkevidden af straffelovens § 114 og dermed rækkevidden af § 114 b har været genstand for løbende debat, og der har tidligere været en vis tvivl om en række spørgsmål vedrørende anvendelsesområdet af bestemmelserne, herunder f.eks. differentieringen mellem, hvad der må ases for terrorisme, og hvad der må anses for ”legitim frihedskamp”. I dommen gengivet i [U 2009.1453H](#) henviste Højesteret til, at landsretten havde lagt til grund, at de tiltalte havde været bekendt med eller i hvert fald havde anset det for overvejende sandsynligt, at de organisationer, som de tiltalte havde støttet, begik handlinger omfattet af § 114 eller havde til hensigt at gøre det. At de tiltalte ikke opfattede organisationerne som terrororganisationer kunne ikke tillægges betydning, da de havde haft det fornødne faktiske kendskab til organisationernes handlinger. Idet der på gerningstidspunktet havde hersket en tvivl vedrørende den nærmere rækkevidde af § 114 b, fandt Højesteret dog, at det var forsvarligt

at gøre straffen betinget. På samme måde gjordes straffen betinget i TfK 2016.1025Ø bl.a. med henvisning til, at der på gerningstidspunktet herskede en sådan tvivl.

Den praksis, som gennemgås nedenfor, vedrører forhold, som er begået før strafskærpelsen i 2020.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende trykte afgørelser:

U 2009.1453H: T1-T6 blev af landsretten fundet skyldige i forsøg på at tilvejebringe eller indsamle midler til grupper, der begår eller har til hensigt at begå terrorhandlinger, efter straffelovens § 114 b, nr. 2, jf. § 21, idet de via firmaet Fighters and Lovers medvirkede til salg af T-shirts med henblik på at sende en del af overskuddet til organisationerne PFLP og FARC, hvilket imidlertid mislykkedes, idet politiet beslaglagde beløbet. Landsretten idømte T3 og T6 fængsel i 6 måneder, mens de øvrige tiltalte blev idømt straffe af henholdsvis 60 dages og 4 måneders fængsel, der under hensyn til karakteren af disses roller samt beløbets relativt beskedne størrelse (overskuddet fra T-shirtsalget var ifølge de tiltalte 10.500 kr.) blev gjort betinget. Højesteret tiltrådte, at de tiltalte var fundet skyldige i forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114 b, nr. 2, jf. § 21. Højesteret fandt, at straffene var passende bestemt for T1-T4 og T6. For så vidt angik T5 fandt Højesteret, at straffen skulle nedsættes fra fængsel i 4 måneder til fængsel i 60 dage. For T3 og T6 fandt Højesteret, at det under de foreliggende omstændigheder, herunder at den nærmere rækkevidde af straffelovens § 114 b for T1-T4 og T6 havde givet anledning til tvivl, var forsvarligt, at straffene også for deres vedkommende i det hele gjordes betinget. Med de nævnte ændringer stadfæstede Højesteret herefter landsrettens dom.

TfK 2016.1025Ø: T2 straffet med 4 års fængsel, heraf 3 år og 9 måneder betinget, og T10 straffet med 5 års fængsel betinget i en sag, hvor T1-T10 var tiltalt for terrorfinansiering, jf. straffelovens § 114 b, nr. 2, til dels som forsøg, jf. § 21, ved på forskellig vis at have deltaget i indsamlingen og/eller formidlingen af større årlige millionbeløb til ROJ TV og dermed indirekte til den kurdiske organisation PKK. Kun T2 og T10 blev fundet skyldige i landsretten, mens de resterende tiltalte blev frifundet. Ved fastsættelsen af straffen for T2 blev der lagt vægt på hans helbred og alder. Straffen for T10 blev gjort betinget som følge af dels, at den lange sagsbehandlingstid udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 6, dels at den nærmere rækkevidde af straffelovens § 114 b på gerningstidspunktet gav anledning til tvivl som fastslået i U 2009.1453H.

U 2018.769H: T straffet med 6 års fængsel i en sag, hvor T i landsretten var fundet skyldig i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, ved to gange at have ladet sig hverve til terrororganisationen Islamisk Stat ((i 2013 og i 2015), forsøg på terrorfinansiering efter straffelovens § 114 b, nr. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at yde økonomisk støtte til Islamisk Stat på

20.000 kr., samt terrorbilligelse efter straffelovens § 136, stk. 2, ved offentligt udtrykkeligt at have billiget terrorforbrydelserne begået i København i 2015. Efter de regler, der gjaldt på gerningstidspunktet, var strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, fængsel i 6 år. Højesteret fandt, at straffen for den overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, der blev begået i 2013, isoleret set burde fastsættes til 4 år. Landsretten havde fastsat den samlede straf til fængsel i 6 år, og Højesteret fandt ikke, at der var tilstrækkeligt grundlag for at forhøje denne. Sagen er også omtalt under det følgende afsnit om § 114 c.

Herudover kan der bl.a. henvises til følgende utrykte afgørelse:

Retten i Odenses dom af 18. marts 2021 (sagsnr. 12-12940/2020): T straffet med 2 års fængsel for forsøg på terrorfinansiering efter straffelovens § 114 b, nr. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at støtte Islamisk Stat økonomisk, idet han efterspurgte metoder til at samle ind og overføre penge til personer med tilknytning til Islamisk Stat, hvilket mislykkedes, da T blev anholdt. T blev endvidere fundet skyldig i fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e, 1. pkt., til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved bl.a. at have forsøgt at rådgive personer, der havde til hensigt at begå terrorhandlinger, om, hvordan man kunne undgå at blive opdaget. Endelig blev T fundet skyldig i tilskyndelse til forbrydelse samt terrorbilligelse efter straffelovens § 136, stk. 1 og 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21.

5. Straffelovens § 114 c om hvervning til terrorisme mv.

5.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 c, stk. 1, straffes den, som hverver en person til at begå eller fremme handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a eller til at slutte sig til en gruppe eller sammenslutning for at fremme, at gruppen eller sammenslutningen begår handlinger af denne karakter. Strafferammen er som udgangspunkt fængsel indtil 12 år, under særligt skærpende omstændigheder indtil 16 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor der er tale om overtrædelser af systematisk eller organiseret karakter.

Efter bestemmelsens stk. 2 er desuden hvervning til at begå eller fremme handlinger omfattet af § 114 b eller til at slutte sig til en gruppe eller sammenslutning for at fremme, at gruppen eller sammenslutningen begår handlinger af denne karakter, kriminaliseret. Strafferammen for overtrædelse af denne bestemmelse er dog lavere end i stk. 1, og overtrædelse kan således straffes med fængsel indtil 8 år.

Endelig er det i bestemmelsens stk. 3 kriminaliseret at lade sig hverve til terrorisme mv. Således straffes den, som lader sig hverve til at begå handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a, med fængsel indtil 8 år. Er den pågældende tilsluttet en væbnet styrke, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år eller under særligt skærpende omstændigheder til fængsel indtil på livstid. Som

særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor den pågældende har deltaget i kamphandlinger.

Bestemmelsen er indsat ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006*. Stk. 1 og 2 havde til formål at gennemføre artikel 6 i Europarådskonventionen om forebyggelse af terrorisme. Artikel 6 i Europarådskonventionen om forebyggelse af terrorisme indebærer derimod ikke pligt til at kriminalisere det at lade sig hverve til at begå terrorhandlinger, jf. § 114 c, stk. 3. Lovændringen var således på dette punkt videregående end konventionen. Dette begrundes i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7222, med, at det var fundet naturligt at medtage en bestemmelse herom som modstykke til kriminaliseringen af hvervning til at begå terrorhandlinger, hvilket også var i overensstemmelse med den generelle tendens til at fremrykke det strafretlige værn mod terrorhandlinger.

For EU's medlemsstater blev forpligtelser svarende til dem i Europarådskonventionen i 2008 fastlagt ved en ændring af Rådets rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme 2008/919/RIA, L 330/21-23, 2008.

FN's Sikkerhedsråd vedtog i 2014 resolution 2178 rettet mod såkaldte foreign terrorist fighters. Resolutionen forpligtede medlemsstaterne til bl.a. at kriminalisere udrejse med terrorrelaterede aktiviteter som formål, herunder for at yde eller modtage terrortræning, samt finansiering, organisering eller anden fremme af udrejse med sådant formål. Med det formål at befordre en fælles europæisk implementering af forpligtelserne i resolutionen blev der i maj 2015 vedtaget en tillægsprotokol til Europarådets konvention fra 2005 om forebyggelse af terrorisme. I 2017 blev der vedtaget et direktiv (EU) 2017/541, der gjorde det muligt for EU at ratificere tillægsprotokollen. I direktivet er der fastlagt forpligtelser svarende til dem, der som følge af forudgående ændringer allerede fulgte af straffelovens § 114 c, stk. 3. Som følge af det danske retsforbehold er Danmark ikke bundet af direktivet, men er fortsat undergivet forpligtelserne i rammeafgørelsen.

Ved *lov nr. 642 af 8. juni 2016*, der tog afsæt i Straffelovrådets betænkning nr. 1559/2016 om væbnede konflikter i udlandet, indsattes 2. og 3. pkt. om skærpede sidestrafferammer i bestemmelsens stk. 3.

Forarbejderne til lovændringerne indeholder ikke nærmere retningslinjer om den konkrete udmåling af straf for overtrædelse af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7137 ff. og Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat.

Bestemmelsen er senest ændret ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020*, hvor man foretog en forhøjelse af en række af strafferammerne i bestemmelsen. For det første blev normalstrafferammen i § 114 c, stk. 1, 1. pkt., hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. For det andet blev normalstrafferammen i § 114 c, stk. 2, og stk. 3, 1. pkt., hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. For det tredje blev strafferammen i stk. 3, 2. pkt., 1. led, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år, og strafferammen i bestemmelsens stk. 3, 2. pkt., 2. led, forhøjet fra fængsel indtil 16 år til fængsel indtil på livstid.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 14, er om det hidtil gældende strafniveau for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 1 og 2 (hvervning til handlinger omfattet af §§ 114, 114 a og 114 b mv.), anført, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at bestemmelserne skulle have været anvendt i praksis, og det var derfor ikke muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om strafniveauet.

For så vidt angår strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3 (at lade sig hverve til handlinger omfattet af §§ 114 og 114 a), fremgår det af bemærkningerne, at Rigsadvokaten havde oplyst, at Højesteret havde fastslået, at normalstraffen for overtrædelse af bestemmelsens 1. pkt. inden lovændringen var 4 års fængsel. Endvidere fremgår, at der i hidtidig praksis havde været udmålt straffe i niveauet 3 til 5 års fængsel afhængig af omstændighederne, f.eks. hvor længe den tiltalte har været tilsluttet en terrororganisation. For så vidt angår bestemmelsens stk. 3, 2. pkt., fremgår, at der ikke forelå retspraksis om straffen efter denne bestemmelse, og at det derfor ikke havde været muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om strafniveauet.

Med lovændringen er det ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 41, forudsat, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 1-3, generelt forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene, herunder også i forhold til overtrædelser, der falder ind under den skærpede sidestrafferamme i stk. 1, 2. pkt. Det indebærer f.eks., at overtrædelser af straffelovens § 114 c, stk. 3, 1. pkt., der inden lovændringen som udgangspunkt straffedes med 4 års fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt vil skulle straffes med 6 års fængsel. Endvidere indebærer det ifølge bemærkningerne, at straffen for overtrædelser af bestemmelsen, der i praksis ses at være udmålt i niveauet 3 til 5 års fængsel, efter lovændringen vil skulle udmåles i niveauet 5 år til 7 år og 6 måneders fængsel.

5.2 Praksis

5.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 1 og 2

Straffelovens § 114 c, stk. 1 og 2, om hvervning til terror, terrorlignende handlinger og terrorfinansiering, ses ikke anvendt i praksis.

5.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 3

I praksis ses der efter de regler, der gjaldt indtil strafskærpelsen i 2020, at være udmålt straffe i niveauet 3 til 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, 1. pkt., afhængig af de nærmere omstændigheder, herunder hvor længe den tiltalte har været tilsluttet en terrororganisation. Det bemærkes, at der i de fleste af de nedenfor refererede sager også er domfældt for overtrædelse af § 114 d, stk. 3.

Som anført ovenfor, fandt Højesteret i dom af 14. november 2017 (U 2018.769H), at T, der bl.a. havde ladet sig hverve som ”kæmper” til Islamisk Stat, og som i forbindelse hermed havde taget ophold i Syrien i to perioder af kortere varighed, hvor han deltog i træning og våbenbrug, skulle straffes med fængsel i 6 år, idet Højesteret dog bemærkede, at efter de regler, der gjaldt på gerningstidspunktet, var strafferammen i straffelovens § 114 c, stk. 3 (nu stk. 3, 1. pkt.), fængsel i 6 år, hvorefter Højesteret fandt, at straffen for dette forhold isoleret set skulle fastsættes til fængsel i 4 år. T blev desuden fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114 b, nr. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at yde økonomisk støtte til Islamisk Stat på 20.000 kr., samt for terrorbilligelse efter straffeloven § 136, stk. 2.

Endvidere kan der henvises til Østre Landsrets dom af 20. april 2018 gengivet i U 2019.736H, hvor T i byretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, ved at være indrejst i Syrien og have ladet sig hverve som ”kæmper” for Islamisk Stat samt ladet sig træne i våbenbrug mv. I landsretten blev T straffet med fængsel i 4 år. Landsretten henviste til Højesterets dom (U 2018.769H) og bemærkede, at den omstændighed, at T under alene ét kortere ophold hos Islamisk Stat modtog træning eller anden form for oplæring i at begå terrorhandlinger, henset til karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet, og at der ikke forelå nogen formildende omstændigheder, ikke kunne medføre, at straffen skulle fastsættes lavere end 4 års fængsel. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om frakendelse af dansk indfødsret og udvisning.

Fra retspraksis kan der i øvrigt henvises til følgende trykte afgørelse:

TfK 2018.624V: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, idet T omkring den 1. september 2013 indrejste i Syrien, hvor han lod sig hverve som ”kæmper” af Islamisk Stat (IS), hvorefter han i perioden frem til den 14. september

2013 modtog træning i våbenbrug og bombesprængninger af IS. T var to gange tidligere straffet for vold.

Der kan endvidere henvises til følgende utrykte afgørelser:

Retten på Frederiksbergs dom af 19. december 2017 (sagsnr. 3613/2017): T1 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 5 års fængsel, i en sag, hvor T1 og T2 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, jf. § 21, ved i en periode på ca. 18-19 dage i juli 2013 at være indrejst i Syrien, hvor de lod sig hverve som ”kæmpere” for Islamisk Stat og forsøgte at modtage træning i våbenbrug mv. T2 blev endvidere fundet skyldig i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have opbevaret en revolver og en pistol med ammunition. T1 var under 18 år på gerningstidspunktet. T2 var over 18 år på gerningstidspunktet og tidligere straffet for både personfarlig kriminalitet og overtrædelse af våbenloven. Straffen for T2 blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1 og 2, med den betingede del af en straf på 30 dages fængsel.

Retten i Glostrups dom af 9. februar 2018 (sagsnr. 15-4505/2017): T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved to gange (i 2013 og 2014) at være indrejst i Syrien, hvor han lod sig hverve som ”kæmper” for Islamisk Stat og modtog træning i våbenbrug mv. T blev endvidere fundet skyldig i brandstiftelse efter straffelovens § 181, stk. 1, ved at have sat ild til møbler i sin celle i arresten.

Østre Landsrets dom af 22. november 2018 (S-3538-17): T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, ved i perioden fra omkring den 16. juli 2013 og fremefter at være indrejst i Syrien, hvor han lod sig hverve som ”kæmper” for Islamisk Stat og modtog træning i våbenbrug mv. samt deltog i kamphandlinger for Islamisk Stat.

Der ses ikke at foreligge retspraksis vedrørende den skærpede sidestrafteforanstaltning i straffelovens § 114 c, stk. 3, 2. og 3. pkt.

6. Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.

6.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 d, stk. 1, straffes den, som træner, instruerer eller på anden måde oplærer en person til at begå eller fremme handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a med viden om, at personen har til hensigt at anvende færdighederne til dette formål, med fængsel indtil 12 år. Under særligt skærpende omstændigheder kan straffen stige til fængsel indtil 16 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor der er tale om overtrædelser af systematisk eller organiseret karakter.

Efter bestemmelsens stk. 2 straffes den, som træner, instruerer eller på anden måde oplærer en person til at begå eller fremme handlinger omfattet af § 114 b med viden om, at personen har til hensigt at anvende de tillærte færdigheder til dette formål, med fængsel indtil 8 år.

Efter bestemmelsens stk. 3 straffes den, som lader sig træne, instruere eller på anden måde oplære til at begå handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a, med fængsel indtil 8 år.

Bestemmelsen er indsat ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006*. Stk. 1 og 2 havde til formål at gennemføre artikel 7 i Europarådskonventionen om forebyggelse af terrorisme. Artikel 7 i Europarådskonventionen om forebyggelse af terrorisme indebærer derimod ikke pligt til at kriminalisere det at lade sig oplære til at begå terrorhandlinger, jf. § 114 d, stk. 3. Lovændringen var således på dette punkt videregående end konventionen. Dette begrundes i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7224, med, at det var fundet naturligt at medtage en bestemmelse herom som modstykke til kriminaliseringen af oplæring til at begå terrorhandlinger, hvilket også var i overensstemmelse med den generelle tendens til at fremrykke det strafferetlige værn mod terrorhandlinger.

Som nævnt under gennemgangen af § 114 c er forpligtelserne vedrørende kriminalisering af de nævnte forhold efterfølgende udvidet i kraft af retsakter vedtaget af FN, Europarådet og EU.

Bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7137 ff., indeholder ikke nærmere retningslinjer om den konkrete udmåling af straf for overtrædelse af bestemmelsen.

Bestemmelsen er siden ændret ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020*, hvor man foretog en forhøjelse af en række af strafferammerne i bestemmelsen. For det første forhøjedes normalstrafferammen i straffelovens § 114 d, stk. 1, 1. pkt., fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. Den skærpede sidestrafferamme på fængsel indtil 16 år i straffelovens § 114 d, stk. 1, 2. pkt., ændredes ikke. Desuden forhøjedes strafferammerne i bestemmelsens stk. 2 og 3 fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 15, er om det hidtil gældende strafniveau for overtrædelse af straffelovens § 114 d, stk. 1 og 2 (oplæring mv. til handlinger omfattet af §§ 114, 114 a og 114 b), anført, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at bestemmelserne havde været anvendt i praksis, og at det derfor ikke havde været muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om strafniveauet.

For så vidt angår straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 d, stk. 3 (at lade sig oplære til handlinger omfattet af §§ 114 og 114 a), fremgår, at Rigsadvokaten havde oplyst, at der ofte ville blive straffet i sammenstød med straffelovens § 114 c, stk. 3, 1. pkt. (at lade sig hverve til handlinger omfattet af §§ 114 og 114 a). Straffen var i praksis i sådanne tilfælde udmålt i niveauet 3 til 5 års fængsel. Det var ifølge bemærkningerne Rigsadvokatens umiddelbare vurdering, at en isoleret overtrædelse af straffelovens § 114 d, stk. 3, ligeledes (forinden lovændringen) kunne forventes at ville medføre straf i niveauet 3 til 5 års fængsel.

Det følger af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 41, at det med lovændringen forudsattes, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 d, stk. 1-3, generelt forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene, herunder også i forhold til overtrædelser, der falder ind under den skærpede sidestrafferamme i stk. 1, 2. pkt. Det indebærer f.eks., at overtrædelser af straffelovens § 114 d, stk. 3, der hidtil som udgangspunkt havde været straffet med 3 til 5 års fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal straffes med fængsel fra omkring 5 år til 7 år og 6 måneder.

6.2 Praksis

6.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 114 d, stk. 1 og 2

Straffelovens § 114 d, stk. 1 og 2, om oplæring til terror, terrorlignende handlinger og terrorfinansiering ses ikke anvendt i praksis.

6.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 114 d, stk. 3

Som det fremgår ovenfor af afsnit 5.2.2, er der ved overtrædelse af straffelovens § 114 d, stk. 3, om at lade sig oplære til terror og terrorlignende handlinger, ofte straffet i sammenstød med § 114 c, stk. 3, om at lade sig hverve til tilsvarende formål. Straffen er i sådanne tilfælde i praksis udmålt i niveauet 3 til 5 års fængsel.

Der henvises herved til den praksis, der fremgår ovenfor vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 3.

Herudover kan der henvises til følgende afgørelse:

U 2014.3017V: T1 og T2 straffet med 2 års fængsel i en sag, hvor de var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 114 d, stk. 3, ved i perioden fra november 2011 til marts 2012 i forening at have ladet T1 træne, instruere eller på anden måde oplære til at begå terrorhandlinger, idet T2 købte en flybillet til Dubai udstedt i eget navn og overdrog flybilleten samt udlånte sit pas til T1, hvorefter T1 i november 2011 rejste til Somalia, hvor han frem til marts 2012 i en Al-Shabaab-træningslejr modtog træning, instruktion eller anden oplæring til at begå

terrorhandlinger, alt imens T2 i Danmark indsamlede og foranledigede, at penge blev sendt til Somalia til dækning af omkostninger til T1's ophold og træning i Somalia, ligesom han under adskillige telefonsamtaler med råd og opmuntring støttede T1 i hans forehavende. De tiltalte blev fundet skyldige i overensstemmelse med tiltalen, dog således at de tiltalte alene var skyldige i forsøg, at T1's ophold i en Al-Shabaab-lejr alene fandt sted fra omkring den 19. januar til den 15. februar 2012, og at der ikke var sendt penge til T1 til dækning af omkostninger til hans træning. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdets karakter af oplæring til at begå terrorhandlinger, der førte til, at straffen som det klare udgangspunkt måtte være en ubetinget fængselsstraf af betydelig længde. Hertil kom, at planen blev bragt så vidt, at T1 lod sig optage i en Al-Shabaab-lejr. På den anden side blev der lagt vægt på, at der alene var dømt for forsøg. Der var således ikke tale om, at T1 faktisk havde modtaget oplæring i konkrete færdigheder til at begå terrorhandlinger, og det kunne ikke vides, hvorledes han ville have reageret, hvis han var nået frem til den egentlige oplæring. Landsretten bemærkede herved, at T1 kort efter afslutningen af opholdet i lejren tog skridt til at komme hjem så hurtigt som muligt. Under hensyn til omfanget af T2's bistand under hele forløbet var der uanset hans unge alder ikke grundlag for at fastsætte en mildere straf end for T1.

7. Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed

7.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 e straffes den, som i øvrigt fremmer virksomheden for en person, en gruppe eller en sammenslutning, der begår eller har til hensigt at begå handlinger omfattet af §§ 114, 114 a, 114 b, 114 c eller 114 d, med fængsel indtil 8 år. Er den pågældende tilsluttet en væbnet styrke, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år eller under særligt skærpende omstændigheder til fængsel indtil 16 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor den pågældende har deltaget i kamphandlinger.

Bestemmelsen er subsidiær i forhold til ansvar for medvirken til overtrædelse af en af de i paragraffen opregnede bestemmelser, hvis en sådan overtrædelse er omfattet af den almindelige medvirkensregel i straffelovens § 23.

Bestemmelsen er indført ved *lov nr. 378 af 6. juni 2002* (som § 114 b) og udgør en udvidet medvirkensregel, der omfatter enhver form for støtte til terrororganisationer eller organisationer, der fremmer terrorhandlinger, selvom støtten ikke kan henføres til konkrete terrorhandlinger, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 876. En person vil således kunne straffes efter bestemmelsen, selvom den pågældende ikke har forsæt til at medvirke til en konkretiseret terrorhandling, og vedkommende således ikke kan straffes for medvirken hertil, jf. straffelovens § 23.

Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 876, fremgår, at bestemmelsen navnlig sigter til at gennemføre artikel 2, stk. 5, litra c, 1. led, i FNs terrorfinansieringskonvention og samtidig vil kunne være af betydning for anvendelsen af artikel 2, stk. 3, litra c, 1. led, i FNs terrorbombekonvention. Den har dog et bredere anvendelsesområde, idet den ikke kun omfatter medvirken til terrorfinansiering og terrorbombning.

Bestemmelsen blev ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006* flyttet til § 114 e og nyaffattet, bl.a. med henblik på at gennemføre artikel 9, stk. 1, litra c, i Europarådskonventionen om forebyggelse af terrorisme.

Ved *lov nr. 642 af 8. juni 2016*, indsattes de skærpede sidestrafferammer i 2. og 3. pkt. for de tilfælde, hvor den pågældende er tilsluttet en væbnet styrke.

Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor den pågældende har deltaget i kamphandlinger. Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat, side 20, at det ikke er udelukket, at der kan foreligge særligt skærpende omstændigheder, selv om den pågældende ikke har deltaget i kamphandlinger, men hovedanvendelsesområdet for strafferammen på fængsel indtil 16 år vil være tilfælde, hvor den pågældende beviseligt har deltaget i kamphandlinger. Kamphandlinger omfatter navnlig umiddelbar anvendelse af våben, at bære våben til eller fra stedet for en kamp, at indsamle efterretninger om modpartens væbnede styrker, at give oplysninger om mål direkte for at lette et angreb på dem, at transportere kombattanter til eller fra et sted, hvor fjendtlighederne finder sted, at transportere ammunition til et sted, hvorfra det vil blive brugt til fjendtligheder, at forberede en militær operation og at sende kombattanter til at udføre et angreb.

Forarbejderne til bestemmelsen indeholder ikke nærmere retningslinjer om den konkrete udmåling af straf inden for henholdsvis normalstrafferammen og den skærpede sidestrafferamme, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 808 ff., Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7137 ff., og Folketingstidende 2015-16, A, L 187 som fremsat.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* forhøjedes normalstrafferammen i straffelovens § 114 e, 1. pkt., fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere forhøjedes den skærpede sidestrafferamme i bestemmelsens 2. pkt. fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. Strafferammen på fængsel op til 16 år, når der foreligger særligt skærpende omstændigheder, blev ikke ændret.

Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 16, at Rigsadvokaten havde oplyst, at det på baggrund af retspraksis

umiddelbart vurderedes, at en isoleret overtrædelse af straffelovens § 114 e, 1. pkt., forinden lovændringen ville medføre 3 til 4 års fængsel.

For så vidt angår tilslutning til en væbnet styrke efter straffelovens § 114 e, 2. pkt., fremgår det videre, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med praksis, og at det derfor ikke havde været muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om straffniveauet.

I bemærkningerne til lov nr. 883 af 16. juni 2020, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 42, blev det forudsat, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 e, 1. og 2. pkt., efter lovændringen generelt forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Det betyder ifølge bemærkningerne f.eks., at overtrædelser af straffelovens § 114 e, 1. pkt., der hidtil som udgangspunkt blev straffet med 3 til 4 års fængsel, herefter som udgangspunkt vil skulle straffes med 5 til 6 års fængsel.

7.2 Praksis

For en isoleret overtrædelse af straffelovens § 114 e, 1. pkt. ses der efter de regler, der gjaldt indtil strafskærpelsen i 2020, at være udmålt straffe i niveauet 2 til 5 års fængsel afhængig af de nærmere omstændigheder.

Der kan herved henvises til følgende trykte afgørelser:

U 2016.3235H: T straffet med 4 års fængsel i en sag, hvor T i landsretten blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 e ved at have fremmet virksomheden for terrororganisationen Al Qaeda og tilskyndelse til forbrydelse og terrorbilligelse efter straffelovens § 136, stk. 1 og 2, samt overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 2, jf. stk. 1, ved at have offentliggjort en række opslag på Facebook, afsendt en række e-mails samt ydet bistand til udgivelse af bøger. T var i 2007 tidligere straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder for ligeartet kriminalitet (jf. Københavns Byrets dom af 11. april 2007, sagsnr. 23-28409/06). Ved udmålingen af straffen blev der lagt vægt på omfanget, karakteren og grovheden af kriminaliteten, navnlig overtrædelser af straffelovens § 114 e, herunder at T's virksomhed havde været yderst professionelt anlagt og havde stået på over en periode på ca. to år, samt på, at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet. Landsretten fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at bringe straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., i anvendelse. For Højesteret angik sagen alene frakendelse af T's statsborgerskab og udvisning.

U 2019.1834Ø: T1-T4 straffet med 3 års fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114 e, jf. § 21, ved i 2017 at have forsøgt at indrejse i Syrien og tilslutte sig Islamisk Stat, hvilket mislykkedes, idet tre af de tiltalte blev anholdt inden indrejse i Syrien og den fjerde inden afrejse fra Danmark blev frataget sit pas.

U 2021.5369H: T1 straffet med 10 års fængsel, T2 straffet med 4 år og 6 måneders fængsel, og T3 straffet med 3 års fængsel, i en sag, hvor T1 i landsretten var fundet skyldig i forsøg på medvirken til terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 2 (manddrab og grov vold), jf. § 23, jf. § 21, ved at have indkøbt seks termiske kameraer med henblik på viderelevering til Islamisk Stat (IS) med forsæt til, at kameraerne af IS ville blive anvendt på droner i forbindelse med angreb eller forberedelse af sådanne angreb, der havde til formål at dræbe eller udøve grov vold som led i IS' terrorhandlinger, hvilket kunne tilføje Syrien og Irak alvorlig skade. Derudover var T1, T2 og T3 skyldige i fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e ved med viden om, at IS var en terrororganisation, der begik handlinger som nævnt i straffelovens § 114, i en række tilfælde at have fremmet virksomheden for IS i Syrien ved indkøb af dronekomponenter mv. som skulle videreleveres til IS med henblik på anvendelse i IS' droneprogram. For Højesteret angik sagen strafudmålingen for alle tre tiltalte. Det var i den forbindelse et spørgsmål, om T1 efter landsrettens bevisresultat med rette var dømt for medvirken til forsøg på terrorisme, eller om forholdet i stedet skulle henføres under den særlige medvirkensregel i straffelovens § 114 e. Højesteret fandt, at T1's forsæt til at medvirke til terrorhandlinger efter landsrettens bevisresultat var tilstrækkeligt konkretiseret, og at det i den forbindelse ikke kunne kræves, at han havde mere præcis viden om, hvorledes terrorhandlingerne skulle udføres. Han var derfor med rette dømt for medvirken til forsøg på terrorisme. Efter forholdenes alvorlige karakter fandt Højesteret efter en samlet vurdering, at straffen til T1 skulle forhøjes fra 8 års fængsel, som landsretten havde idømt, til fængsel i 10 år. For så vidt angik T2 og T3 tiltrådte Højesteret, at T2 for fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e skulle straffes med fængsel i 4 år og 6 måneder, og at T3 for overtrædelse af samme bestemmelse skulle straffes med fængsel i 3 år.

Der kan endvidere henvises til følgende utrykte afgørelser:

Retten i Esbjergs dom af 23. marts 2018 (sagsnr. 7-4579/2017): T straffet med 4 års fængsel i en sag, hvor T principalt var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, subsidiært overtrædelse af straffelovens § 114 e, ved at være indrejst i Syrien og have tilsluttet sig Islamisk Stat. Retten fandt det ikke bevist, at T havde ladet sig hverve til Islamisk Stat eller modtaget træning i våbenbrug mv. T blev derfor frifundet for den principale tiltale. Derimod fandt retten det bevist, at T havde forestået koranundervisning og ved som bønneleder at have fungeret som imam i moskéer, der havde tilsluttet sig Islamisk Stat, hvorved T havde bidraget til at opretholde, bevare og konsolidere Islamisk Stats position og fremmet organisationens aktiviteter. T blev på den baggrund fundet skyldig i den subsidiære tiltale vedrørende overtrædelse af § 114 e. T blev som nævnt straffet med fængsel i 4 år. Retten bemærkede i den forbindelse, at de skærpede strafferammer i § 114 e, 2. og 3. pkt., var indsat efter gerningstidspunktet, hvorfor de ikke fandt anvendelse i sagen, jf. straffelovens § 3, stk. 1. Ved udmålingen

af straffen lagde retten på den ene side vægt på, at T som koranlærer og imam ikke havde været tæt på de egentlige terrorhandlinger, og på den anden side, at T havde udfyldt en anden og meget vigtig rolle for Islamisk Stat, og at han havde gjort dette i godt 1½ år.

Retten i Aarhus' dom af 29. juni 2018 (sagsnr. 7-8020/2017): T straffet med 3 års fængsel i en sag, hvor T principalt var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 114 c, stk. 3, og § 114 d, stk. 3, subsidiært overtrædelse af straffelovens § 114 e, ved at være indrejst i Somalia og have tilsluttet sig terrororganisationen al-Shabaab. Retten fandt det ikke bevist, at T havde ladet sig hverve til al-Shabaab eller modtaget træning i våbenbrug mv. T blev derfor frifundet for den principale tiltale. Derimod fandt retten det bevist, at T havde tilsluttet sig al-Shabaab og derved bidraget til at opretholde, bevare og konsolidere al-Shabaabs position. T blev på den baggrund fundet skyldig i den subsidiære tiltale vedrørende overtrædelse af § 114 e. T blev som nævnt straffet med fængsel i 3 år. Retten bemærkede i den forbindelse, at det alene var den på gerningstidspunktet gældende strafferamme på 6 års fængsel, der fandt anvendelse, jf. straffelovens § 3, stk. 1. Ved udmålingen af straffen lagde retten vægt på lovovertrædelsens alvorlige karakter, herunder at overtrædelsen var begået ved tilslutning til al-Shabaab i det land, hvor terrororganisationen navnlig udøvede sin virksomhed. Retten lagde endvidere vægt på længden af T's ophold i Somalia, i hvert fald frem til starten af februar 2014, hvor opholdet i Somalia havde været frivilligt.

Retten i Odenses dom af 18. marts 2021 (sagsnr. 12-12940/2020): T straffet med 2 års fængsel for fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e, 1. pkt., til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved bl.a. at have forsøgt at rådgive personer, der havde til hensigt at begå terrorhandlinger, om, hvordan man kunne undgå at blive opdaget. T blev endvidere fundet skyldig i forsøg på terrorfinansiering efter straffelovens § 114 b, nr. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at støtte Islamisk Stat økonomisk, idet han efterspurgte metoder til at samle ind og overføre penge til personer med tilknytning til Islamisk Stat, hvilket mislykkedes, da T blev anholdt. Endelig blev T fundet skyldig i tilskyndelse til forbrydelse samt terrorbilligelse efter straffelovens § 136, stk. 1 og 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21.

Retten i Glostrups dom af 25. august 2021 (sagsnr. CL-4992/2021): T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114 e, jf. til dels § 23, jf. § 21, og overtrædelse af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, ved at være indrejst i et konfliktområde i Syrien, hvor hun tilsluttede sig Islamisk Stat, ligesom hun forsøgte at medvirke til, at hendes søster skulle indrejse i Syrien, hvilket imidlertid mislykkedes, da søsteren fejlagtigt troede, at hun ikke var i besiddelse af gyldigt pas og derfor ikke udrejste af Danmark. Straffen, der blev fastsat efter de strafferammer på 6 års fængsel, der var gældende på gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 3, stk. 1, blev som nævnt fastsat til fængsel i 5 år. Ved udmålingen af straffen lagde retten vægt på forbrydernes karakter, grovhed og omfang, herunder at T bl.a. var skyldig i fremme af

terrorvirksomhed ved sin tilstedeværelse i Islamisk Stat i en periode på omkring 2 år og 9 måneder og var skyldig i at have medvirket til, at hendes søster forsøgte at indrejse i Syrien for derigennem at tilslutte sig og fremme virksomheden for Islamisk Stat.

I en enkelt sag er en juridisk person blevet straffet for overtrædelse af straffelovens § 114 e (1. pkt.):

U 2014.1540H: Selskabet T blev i landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 e, jf. § 306, ved i en periode på over fire år at have fremmet terrorvirksomhed via tv-udsendelser i ROJ TV. T blev i landsretten straffet med 50 dagbøder à 100.000 kr. For Højesteret angik sagen et spørgsmål om rettighedsfrakendelse.

Der ses ikke at foreligge retspraksis vedrørende den skærpede sidestrafferamme, der kan bringes i anvendelse, hvis den pågældende er tilsluttet en væbnet styrke, efter straffelovens § 114 e, 2. og 3. pkt.

8. Straffelovens § 114 f om støtte til korps mv., der har til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen

8.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 f straffes den, som, uden at forholdet omfattes af §§ 114-114 e, deltager i eller yder væsentlig økonomisk eller anden væsentlig støtte til korps, gruppe eller sammenslutning, der har til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen, med fængsel indtil 8 år.

Bestemmelsen er en videreførelse af straffelovens oprindelige korpsforbud, der blev indsat som § 114, stk. 1, ved *lov nr. 225 af 7. juni 1952*. Ved *lov nr. 378 af 6. juni 2002* blev den flyttet til § 114 c. Begrundelsen for videreførelsen var ifølge bemærkningerne, at det ikke helt kunne udelukkes, at der kan være forhold, som ikke er så graverende, at de kan henføres til terrorbestemmelserne, men som dog er omfattet af gerningsbeskrivelsen i den hidtidige § 114, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 875.

Bestemmelsen er flyttet til § 114 f og konsekvensændret ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006*.

Forarbejderne til bestemmelsen indeholder ikke nærmere retningslinjer om den konkrete udmåling af straf inden for strafferammen, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 808 ff.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* forhøjedes strafferammen i straffelovens § 114 f fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år.

Vedrørende det hidtil gældende straffniveau for overtrædelse af bestemmelsen er det i bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 16, anført, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at der i retspraksis var dømt for overtrædelse af straffelovens § 114 f, og det havde derfor ikke været muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om straffniveauet.

Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 42, at det forudsattes, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil ville have været udmålt af domstolene, hvis bestemmelsen havde været anvendt i praksis.

8.2 Praksis

Straffelovens § 114 f ses ikke anvendt i praksis.

9. Straffelovens § 114 g om deltagelse i ulovlig militær organisation eller gruppe

9.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 g, straffes den, som, uden at forholdet omfattes af §§ 114-114 f, deltager i ulovlig militær organisation eller gruppe, med bøde eller fængsel indtil 3 år. Bestemmelsen er således subsidiær i forhold til §§ 114-114 f.

Bestemmelsen er en videreførelse af § 114, stk. 2, som affattet ved *lov nr. 225 af 7. juni 1952*. Ved *lov nr. 378 af 6. juni 2002* blev den flyttet til § 114 d. Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 808 ff., givet nærmere anvisninger vedrørende straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* forenkledes strafferammen i bestemmelsen fra ”bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år” til ”bøde eller fængsel indtil 2 år”. Af bemærkningerne til lovændringen fremgår, at der med udeladelsen af kravet om skærpende omstændigheder ikke tilsigtedes nogen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau. Der er ikke herudover tilkendegivelser i bemærkningerne om den konkrete udmåling af straf for overtrædelse af bestemmelsen.

Bestemmelsen er flyttet til § 114 g og konsekvensændret ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006*.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* forhøjedes strafferammen i straffelovens § 114 g fra bøde eller fængsel indtil 2 år til bøde eller fængsel indtil 3 år.

Vedrørende det hidtidige strafniveau fremgår det af lovforslaget, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 16 f., at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at der i retspraksis var dømt for overtrædelse af straffelovens § 114 g, og det havde derfor ikke været muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om det dagældende strafniveau.

Af de specielle bemærkninger til ændringen af § 114 g, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 42, fremgår, at det med lovforslaget blev forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil ville have være udmålt af domstolene, hvis bestemmelsen havde været anvendt i praksis.

9.2 Praksis

Straffelovens § 114 g ses ikke anvendt i praksis.

10. Straffelovens § 114 h om handlinger i strid med lovgivningen om ikke spredning af masseødelæggelsesvåben m.v.

10.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 h straffes med fængsel indtil 8 år den, der under skærpende omstændigheder foretager en række nærmere beskrevne handlinger i strid med lovgivningen om ikke spredning af masseødelæggelsesvåben m.v. Disse handlinger er (nr. 1) udførsel af produkter med dobbelt anvendelse uden tilladelse, (nr. 2) afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller fortielse af oplysninger af betydning for myndighedernes afgørelser om produkter med dobbelt anvendelse eller (nr. 3) handlinger i strid med vilkår, der er fastsat i myndighedernes afgørelser om produkter med dobbelt anvendelse.

Bestemmelsen er indført ved *lov nr. 378 af 6. juni 2002* som § 114 e. Strafansvar forudsætter, at handlingen eller undladelsen er ”i strid med lovgivningen om ikke spredning af masseødelæggelsesvåben”. Det følger af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 846, at indførelsen af bestemmelsen ikke indebar en udvidelse af, hvad der efter anden lovgivning allerede var strafbart med hensyn til ikke spredning af masseødelæggelsesvåben, og at bestemmelsen alene skulle udgøre en overbygning til de allerede gældende strafbestemmelser. Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 877, fremgår, at der ved ”lovgivningen om ikke spredning af masseødelæggelsesvåben” forstås danske eller EU-retlige regler mod spredning af viden (knowhow) og produkter, der kan anvendes til fremstilling af atomvåben, biologiske og kemiske våben samt missiler, der kan fremføre sådanne våben. Omfattet er både EU-retsakter, love og administrative forskrifter i form af bekendtgørelser mv. samt vilkår, påbud eller forbud meddelt i henhold til disse regler.

Vedrørende formålet med bestemmelsen fremgår det af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 846, at det var Justitsministeriets opfattelse, at det hidtidige strafmaksimum efter særlovgivningen på 2 års fængsel ikke var tilstrækkeligt højt, og at der, også for at sikre Danmarks troværdighed i det internationale samarbejde på området, burde være mulighed for at idømme strengere straffe for særligt grove overtrædelser. Herved blev det også muligt for politiet at anvende en række strafprocessuelle tvangsindgreb, som ellers ikke havde været tilgængelige.

Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 808 ff., givet nærmere anvisninger vedrørende det konkrete strafniveau for overtrædelse af bestemmelsen.

Bestemmelsen er ved *lov nr. 542 af 8. juni 2006* flyttet til § 114 h, uden at bestemmelsen i øvrigt blev ændret.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* forhøjedes strafferammen fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år.

Vedrørende det hidtidige strafniveau fremgår det af lovforslaget, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 17, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at straffelovens § 114 h skulle have været anvendt i praksis, og at det derfor ikke var muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om det dagældende strafniveau.

Af de specielle bemærkninger til ændringen af § 114 h, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 43, fremgår, at det med lovforslaget blev forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen skulle forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil ville have været udmålt af domstolene, hvis bestemmelsen havde været anvendt i praksis.

10.2 Praksis

Straffelovens § 114 h ses ikke anvendt i praksis.

11. Straffelovens § 114 i om modtagelse af økonomisk støtte fra en terrororganisation

11.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 114 i straffes den, der fra en gruppe eller sammenslutning, der begår eller har til hensigt at begå handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a, modtager økonomisk støtte i penge eller andre ydelser til brug for oprettelse eller drift af en institution eller virksomhed eller til lignende formål her i landet, med fængsel indtil 8 år.

Bestemmelsen blev indsat ved *lov nr. 642 af 8. juni 2016*. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat, side 3, fremgår, at bestemmelsen f.eks. ville finde anvendelse på den, der modtager økonomisk støtte fra en terrororganisation til brug for oprettelse eller drift af en moske eller en skole i Danmark. Videre fremgår, at formålet med bestemmelsen var at modvirke, at terrororganisationer gennem donationer til civilsamfundet kan opnå sympati, legitimitet og indflydelse eller påvirkningsmulighed. Det bemærkes dog i lovbemærkningerne, at der ikke var indikationer på, at dette aktuelt forekommer i større omfang i Danmark.

Ved indførelsen af bestemmelsen i 2016 blev strafferammen fastsat til fængsel indtil 6 år. Bemærkningerne til bestemmelsen indeholder ikke nærmere retningslinjer for den konkrete strafudmåling, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat.

Ved *lov nr. 883 af 16. juni 2020* forhøjedes strafferammen fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år.

Vedrørende det hidtidige strafniveau fremgår det af lovforslaget, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 17, at Rigsadvokaten ikke var bekendt med, at straffelovens § 114 i skulle have været anvendt i praksis, og at det derfor ikke var muligt for Rigsadvokaten at sige noget nærmere om det dagældende strafniveau.

Af de specielle bemærkninger til ændringen af § 114 i, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 43, fremgår, at det med lovforslaget blev forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen skulle forhøjes med omkring det halve i forhold til den straf, der hidtil ville have været udmålt af domstolene, hvis bestemmelsen havde været anvendt i praksis.

11.2 Praksis

Straffelovens § 114 i ses ikke anvendt i praksis.

12. Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud

12.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 114 j kriminaliserer indrejse og ophold uden tilladelse i et område, hvor en gruppe eller sammenslutning som nævnt i § 114 e er part i en væbnet konflikt, og som justitsministeren efter forhandling med udenrigsministeren og forsvarsministeren har fastsat regler om, skal være omfattet af forbuddet. Forbuddet er begrænset til at gælde personer med dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat. Forbuddet gælder ikke for indrejse og ophold som led i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv.

Bestemmelsen er indført ved *lov nr. 642 af 8. juni 2016* og har ifølge bemærkningerne til formål at gøre det lettere at straffe personer, der indrejser eller opholder sig i et konfliktområde for at deltage i en væbnet konflikt for eksempelvis en terrororganisation. Der vil efter bestemmelsen således ikke være behov for at føre bevis for, at de pågældende har overtrådt eksempelvis straffelovens terrorbestemmelser eller bestemmelsen om landsforræderi i form af tilslutning til en fjendtlig væbnet styrke. Det vil være tilstrækkeligt, at der kan føres bevis for, at den pågældende uden tilladelse er indrejst eller har opholdt sig i det pågældende område.

Bemyndigelsen i bestemmelsens stk. 3 til at fastsætte regler om, at et område, hvor en gruppe eller sammenslutning som nævnt i § 114 e er part i en væbnet konflikt, skal være omfattet af kriminaliseringen, blev første gang udnyttet ved *bekendtgørelse nr. 1200 af 28. september 2016*. Bekendtgørelsen blev erstattet af *bekendtgørelse nr. 708 af 6. juli 2019* som følge af udviklingen i konflikten i Syrien, jf. Justitsministeriets pressemeddelelse af 26. april 2019 og justitsministerens orienteringsbrev af 8. juli 2019 til Folketinget (REU 2018-19 (2. samling), Alm. del - bilag 8).

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til straffelovens § 114 j, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat, side 14, at strafferammen for overtrædelse af indrejse- og opholdsforbuddet bør være bøde eller fængsel indtil 6 år, idet der herved er plads i strafferammen til at fastsætte en passende straf også i de allervesteste tilfælde, herunder hvor en gerningsmand systematisk for vindings skyld har organiseret indrejse eller ophold i strid med indrejse- og opholdsforbuddet for et større antal danske statsborgere eller herboende udlændinge.

Om den konkrete straf for overtrædelse af et indrejse- og opholdsforbud fremgår det af bemærkningerne, at straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt bør være en kortere fængselsstraf udmålt i måneder. Under formildende omstændigheder, herunder når en person godtgør at have haft et anerkendelsesværdigt formål med indrejsen eller opholdet, bør straffen dog ifølge bemærkningerne være bøde.

Ved anerkendelsesværdigt formål forstås som udgangspunkt formål, der ikke har med den væbnede konflikt at gøre, og hvor der vurderes at være rimelig anledning til at foretage indrejse og ophold på trods af den verserende væbnede konflikt. Indrejse og ophold med henblik på at udføre journalistisk arbejde, yde humanitær bistand, besøge sin nærmeste familie eller drive en igangværende erhvervsvirksomhed vil således i almindelighed være anerkendelsesværdige formål. Derimod vil indrejse og ophold for at drive erhvervsvirksomhed med forsyninger til en af de krigsførende parter eller at besøge et familiemedlem, som aktuelt deltager i den væbnede konflikt, ikke være anerkendelsesværdige formål. Indrejse og ophold for at besøge et familiemedlem, der har deltaget eller forventes senere at deltage i den væbnede konflikt, men ikke

aktuelt deltager heri, vil derimod være et anerkendelsesværdigt formål, både når familiemedlemmet har orlov eller lignende, og når familiemedlemmet er hospitalsindlagt eksempelvis efter at være blevet såret. Indrejse og ophold for at deltage i den væbnede konflikt eller for at støtte en af parterne i den væbnede konflikt vil ikke være et anerkendelsesværdigt formål, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 187 som fremsat, side 24 f.

Ved lov nr. 883 af 16. juni 2020 forhøjedes strafferammen fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år.

Vedrørende det hidtidige strafniveau fremgår det af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 18 f., at Rigsadvokaten havde oplyst, at der aktuelt (på tidspunktet for lovforslaget) var to personer, som var blevet dømt for overtrædelse af et indrejse- og opholdsforbud, siden straffelovens § 114 j trådte i kraft den 1. juli 2016. Der var i begge sager tale om personer, der havde kæmpet for kurderne mod Islamisk Stat. I begge sager var straffen blevet udmålt til 6 måneders fængsel.

I de specielle bemærkninger til ændringen af § 114 j, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 43 f., er der givet en række anvisninger vedrørende det konkrete strafniveau for overtrædelse af bestemmelsen:

”Det forudsættes samtidig, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen bliver fire gange så høj i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Det indebærer, at overtrædelser af et indrejse- og opholdsforbud i førstegangstilfælde, der i dag som udgangspunkt straffes med 6 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 2 års fængsel, jf. pkt. 2.2.1.12.4. Dette gælder både for de personer, som indrejser til og opholder sig i et område omfattet af forbuddet, ligesom det gælder for de personer, som alene opholder sig i et område omfattet af forbuddet. Under formildende omstændigheder – herunder når en person godtgør at have haft et anerkendelsesværdigt formål med indrejsen eller opholdet – vil straffen dog fortsat kunne være bøde.

Den skærpede straf for overtrædelse af et indrejse- og opholdsforbud efter straffelovens § 114 j, stk. 1, vil gælde for alle personer, der efter lovens ikrafttræden enten indrejser til eller opholder sig i et forbudsbelagt konfliktområde, som er fastsat i medfør af bestemmelsens stk. 3.

Særligt for så vidt angår personer, der uden tilladelse er indrejst i et forbudsbelagt konfliktområde før lovens ikrafttræden og fortsat opholder sig i det pågældende konfliktområde efter lovens ikrafttræden, bemærkes det, at strafskærpelsen alene vil finde anvendelse i forhold til den del af opholdet, der finder sted efter lovens ikrafttræden. Strafskærpelsen vil således ikke have virkning for indrejsen og den del af opholdet, der har fundet sted før lovens ikrafttræden, jf. herved EMRK artikel

7, der indeholder et forbud mod, at straf pålægges eller skærpes med tilbagevirkende kraft.

Som eksempel på en sådan situation kan nævnes det tilfælde, at en person uden tilladelse er indrejst i et forbudsbelagt konfliktområde og herefter har opholdt sig i området både fire måneder før og fire måneder efter lovens ikrafttræden. Det indebærer, at indrejsen og den del af opholdet, der har fundet sted før lovens ikrafttræden, skal straffes med som udgangspunkt 6 måneders fængsel efter den hidtil gældende strafferamme, og den del af opholdet, der har fundet sted efter lovens ikrafttræden, skal straffes med som udgangspunkt 2 års fængsel efter den forhøjede strafferamme.

Det skærpede straffniveau på som udgangspunkt 2 års fængsel for overtrædelsen efter lovens ikrafttræden vil herved i praksis absorbere straffen på som udgangspunkt 6 måneders fængsel for den overtrædelse af bestemmelsen, der blev begået inden lovens ikrafttræden. Straffen vil således også i sådanne situationer som udgangspunkt skulle fastsættes til fængsel i 2 år.

Strafudmålingen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.”

12.2 Praksis

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, er i praksis blevet udmålt til 6 måneders fængsel.

Der kan herved navnlig henvises til Højesterets dom af 27. august 2019 (U 2019.3937H), hvor T i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, ved i en periode fra november 2016 til marts 2017 i op mod 25 tilfælde at være indrejst og taget ophold i et område i Syrien, der var omfattet af indrejseforbuddet, og hvor T i flere tilfælde deltog i væbnet kamp mod Islamisk Stat for den kurdiske bevægelse YPG. Straffen blev fastsat til fængsel i 6 måneder. Det forhold, at T havde deltaget i kampen mod Islamisk Stat, kunne ikke anses for at udgøre en formildende omstændighed, og der forelå ej heller andre formildende omstændigheder. Der skulle derfor tages udgangspunkt i forarbejdernes anvisning om en ”kortere frihedsstraf udmålt i måneder” (dissens for 3 måneders betinget fængsel).

Der kan endvidere henvises til følgende utrykte afgørelse:

Københavns Byrets dom af 9. september 2019 (sagsnr. 2-9844/2019): T straffet med 6 måneders fængsel i en sag, hvor T erkendte sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, ved i perioden fra september 2017 til januar 2018 at være indrejst i et konfliktområde

i Syrien, hvor T deltog i den kurdiske bevægelse YPG's kamp mod Islamisk Stat. Retten, der ved strafudmålingen tog udgangspunkt i Højesterets dom af 27. august 2019 (U 2019.3937H), fastsatte som nævnt straffen til fængsel i 6 måneder. Retten fandt ikke, at det forhold, at T havde opholdt sig i konfliktområdet i ca. 4 måneder, mens den tiltalte i Højesterets sag over en periode på godt 4 måneder i op mod 25 tilfælde var indrejst og havde taget ophold i konfliktområdet, kunne føre til, at straffen til T skulle fastsættes til en kortere fængselsstraf end i Højesterets sag.

13. Konklusion

Som anført ovenfor, er der alene afsagt en enkelt (utrykt) dom om overtrædelse af straffelovens terrorbestemmelser, hvor gerningstidspunktet ligger efter lovændringen i 2020.

Udvalget har derfor ved vurderingen af forholdet mellem strafferammerne og straffniveauerne også taget udgangspunkt i de straffniveauer og strafferammer, som var gældende forud for lovændringen i 2020. Udvalget har således foretaget en sammenligning mellem straffniveauet inden lovændringen i 2020 og de dagældende strafferammer.

Det bemærkes i den forbindelse, at der med undtagelse af § 114 j først med lovændringen i 2020 blev givet anvisninger i lovforarbejderne om de konkrete straffniveauer for overtrædelse af terrorbestemmelserne, jf. også afsnit 1 ovenfor. Det har derfor kun for § 114 j været muligt at foretage en vurdering af, hvorvidt domstolene følger lovgivers anvisninger med hensyn til straffniveauet. For de øvrige bestemmelser har udvalget foretaget en sammenligning mellem straffniveauet inden lovændringen i 2020 og de dagældende strafferammer.

Om lovgivers anvisninger vedrørende straffniveauet i forarbejderne til lov nr. 883 af 16. juni 2020, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, henvises til afsnit 2-12 ovenfor. Der blev med lovændringen foretaget en generel forhøjelse af strafferammerne og i forarbejderne forudsat en gennemgående forhøjelse af det gældende straffniveau med omkring det halve i forhold til det hidtil gældende straffniveau. For § 114 j blev der dog forudsat en firedobling af straffniveauet.

13.1 Straffelovens § 114 om terrorisme

Sager om terrorisme er sjældne, og der foreligger ingen domme om *fuldbyrdede* overtrædelser af straffelovens § 114, stk. 1, om terrorisme.

Forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, der også *inden lovændringen i 2020* havde en strafferamme på fængsel indtil livstid, udmålte inden lovændringen i praksis normalt til fængsel i 10 til 12 år, eventuelt lavere afhængig af de konkrete omstændigheder, herunder den tiltaltes alder eller rolle i forbindelse med lovovertrædelsen. Af Højesterets dom af 10. april

2008 (U 2008.1587H) fremgår, at udgangspunktet ved forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab var fængsel i 12 år.

Strafudmålingen lå således fra midten til den øvre del af strafferammen, dog væsentligt højere end f.eks. udgangspunktet for forsøg på manddrab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, på 6 års fængsel, jf. kapitel 8, afsnit 2.3.

Der var fortsat inden for strafferammen levnet rum for at udmåle en højere straf end udgangspunktet, hvilket særligt ville kunne være relevant i tilfælde af en fuldbyrdet terrorhandling.

Som nævnt ovenfor er der afsagt en enkelt (utrykt) dom om forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, hvor forholdet er begået *efter lovændringen i 2020*.

I den pågældende sag blev straffen fastsat til 16 års fængsel. Den tiltalte blev endvidere dømt for at have ydet terrorfinansiering, til dels som forsøg og medvirken, og for at have fremmet virksomheden for en terrororganisation begået før lovændringen i 2020. Ved fastsættelsen af straffen lagde retten bl.a. vægt på, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 883 af 16. juni 2020, at forsøg på terrorisme ved bombesprængning og manddrab, der hidtil som udgangspunkt havde været straffet med 12 års fængsel, fremover som udgangspunkt ville skulle straffes med 16 års fængsel. Retten fandt ikke konkret grundlag for at fravige dette udgangspunkt. Retten fandt efter en samlet vurdering og navnlig efter omfanget af forholdene vedrørende terrorfinansiering og fremme af terrorvirksomhed og ud fra princippet om modereret strafkumulation ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte straffen til fængsel på livstid.

Straffelovens § 114, stk. 2, om transport af våben eller eksplosivstoffer med terrorforsæt, ses ikke at have været anvendt i praksis.

Der findes kun meget begrænset praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 114, stk. 3, om trusler om terrorisme, der er omfattet af den samme strafferamme som overtrædelser af stk. 1 og 2. På den baggrund er det næppe muligt at udlede et egentligt generelt strafniveau for overtrædelser af straffelovens § 114, stk. 3, inden lovændringen i 2020. I den enkeltstående utrykte byretsdom, som er refereret i afsnit 2.2.3 ovenfor, blev straffen udmålt i den lave ende af strafferammen til 1 år og 3 måneders fængsel.

13.2 Straffelovens § 114 a om handlinger, der efter Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme skal anses som terrorisme, og som ikke er omfattet af § 114

For så vidt angår straffelovens § 114 a om terrorlignende handlinger bemærkes, at bestemmelsen ikke ses at have været anvendt i praksis.

13.3 Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering

Overtrædelser af straffelovens § 114 b om terrorfinansiering ses inden lovændringen i 2020 at være blevet afgjort med straffe i meget forskellige niveauer, og strafniveauet for en overtrædelse vurderes således i høj grad at afhænge af sagens nærmere omstændigheder, herunder navnlig støttebeløbets størrelse. Således blev straffene i en sag om forsøg på terrorfinansiering, hvor støttebeløbet havde været af en beskeden størrelse (ifølge de tiltalte 10.500 kr.), udmålt i niveauet 60 dages fængsel til 6 måneders fængsel, mens straffene i en anden sag om dels fuldbyrdet dels forsøg på terrorfinansiering, hvor der havde været tale om større årlige millionbeløb, blev udmålt i niveauet 4 til 5 års fængsel. Strafniveauet placerede sig således fra den lave ende til midten af den dagældende strafferamme på fængsel indtil 10 år.

13.4 Straffelovens § 114 c om hvervning til terrorisme mv.

Straffelovens § 114 c, stk. 1 og 2, om hvervning til terrorisme mv. ses ikke at være anvendt i praksis.

For så vidt angår straffelovens § 114 c, stk. 3, 1. pkt., om at lade sig hverve til terrorisme, har bestemmelsen været anvendt en række gange i praksis, hvor der ses udmålt straffe i niveauet 3 til 5 års fængsel, jf. afsnit 5.2.2 ovenfor. Den dagældende strafferamme var fængsel indtil 6 år. Strafniveauet lå således fra midten til den højere ende af strafferammen i § 114 c, stk. 3, 1. pkt. Det bemærkes, at der i størstedelen af de refererede sager også er domfældt for overtrædelse af § 114 d, stk. 3.

Der ses ikke at foreligge praksis vedrørende den skærpede sidestrafte i § 114 c, stk. 3, 2. pkt., der indtil lovændringen i 2020 var fængsel indtil 10 år.

13.5 Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.

Straffelovens § 114 d, stk. 1 og 2, om oplæring til terrorisme mv. ses ikke anvendt i praksis.

Som det fremgår af afsnit 6.2.2 ovenfor, har § 114 d, stk. 3, været anvendt i en række tilfælde, hvor der samtidig er domfældt for overtrædelse af § 114 c, stk. 3. I disse sager er der udmålt straffe i niveauet ca. 3 til 5 års fængsel. I et enkelt tilfælde, hvor de tiltalte blev fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af § 114 d, stk. 3, er straffen udmålt til 2 års fængsel. Den dagældende strafferamme var fængsel indtil 6 år. Ligesom for overtrædelser af § 114 c, stk. 3, 1. pkt., lå strafniveauet således fra midten til den højere ende af strafferammen.

13.6 Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed

Som det fremgår af afsnit 7.2 ovenfor, er der for en isoleret overtrædelse af straffelovens § 114 e, 1. pkt., om øvrig fremme af terrorvirksomhed inden 2020-lovændringen udmålt straffe i

niveauet 2 til 5 års fængsel. Det er udvalgets vurdering, at normalniveauet lå omkring 3 til 4 års fængsel afhængig af de nærmere omstændigheder. Den dagældende strafferamme var fængsel indtil 6 år. Udgangspunktet for strafudmålingen lå således fra midten til den lidt højere ende af strafferammen, men der var således også efterladt et vist rum for konkret at udmåle en væsentligt højere straf i de allervesteste tilfælde eller i tilfælde af flere forhold til samtidig pådømmelse.

Der ses ikke at foreligge retspraksis vedrørende den skærpede sidestrafferamme i straffelovens § 114 e, 2. og 3. pkt.

13.7 Straffelovens §§ 114 f-114 i

Straffelovens §§ 114 f-114 i ses ikke at have været anvendt i praksis.

13.8 Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud

Som det fremgår af afsnit 12.2 ovenfor, er straffen for overtrædelse af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, i praksis fra tiden før lovændringen i 2020 blevet udmålt til 6 måneders fængsel. Det er udvalgets vurdering, at domstolene i den forbindelse har fulgt lovgivers anvisninger med hensyn til strafniveauet, idet der er lagt vægt på angivelserne i bemærkningerne til lov nr. 642 af 8. juni 2016 om, at straffen i førstegangstilfælde vil være en kortere fængselsstraf udmålt i måneder, og idet der ikke ses at foreligge sådanne omstændigheder, der ifølge bemærkningerne bør medføre straffe i den højere ende af strafferammen.

13.9 Samlet konklusion

Generelt set har domstolene idømt strenge straffe for terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet. Straffene har ligget fra midten af strafferammen og opefter. Der er dog også efter sagernes konkrete omstændigheder idømt lavere straffe. Strafudmålingen giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

Idet der kun foreligger meget begrænset praksis vedrørende overtrædelser begået efter lovændringen i 2020, har det ikke været muligt for udvalget mere generelt at vurdere, om domstolene følger lovgivers anvisninger vedrørende strafudmålingen. Udvalget kan dog konstatere, at der i den enkeltstående dom, der indtil nu er afsagt om terrorhandlinger begået efter lovændringen i 2020, er udmålt en straf af 16 års fængsel for bl.a. forsøg på terrorisme ved manddrab og bombesprængninger i overensstemmelse med lovgivers anvisninger.

For så vidt angår lovgivers anvisninger om strafniveauet i bemærkningerne til lovændringen i 2016 er det udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt disse.

Kapitel 4

Forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og forbrydelser mod vidner

1. Indledning

I dette kapitel behandles en række udvalgte bestemmelser i straffelovens kapitel 14 om forbrydelser mod den offentlige myndighed mv. De udvalgte bestemmelser har det til fælles, at de giver en særlig beskyttelse til nærmere bestemte persongrupper, sammenlignet med den almindelige beskyttelse efter straffelovens øvrige regler, herunder kapitel 25-27, som beskytter fysiske personer i almindelighed.

I afsnit 2 behandles således straffelovens §§ 119-121, der giver en særlig beskyttelse til personer, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, i det omfang overtrædelsen sker under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Herefter behandles i afsnit 3 straffelovens § 123, der giver en særlig beskyttelse til en person (eller dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne) i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten.

2. Straffelovens §§ 119-121 om forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv

2.1 Generelt om den beskyttede personkreds

Straffelovens § 119-121 giver som anført en særlig beskyttelse til personer, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, i det omfang overtrædelsen sker under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Den særlige beskyttelse består først og fremmest i, at disse bestemmelser har et bredere anvendelsesområde i forhold til den beskyttelse, som straffelovens øvrige regler, herunder kapitel 25-27, giver fysiske personer i almindelighed. Som eksempel kan nævnes, at straffelovens § 119, stk. 1, for så vidt angår trusler om vold, indebærer en bredere beskyttelse end den beskyttelse, der gælder for personer i almindelighed efter straffelovens § 266, idet der i modsætning til efter § 266 efter § 119, stk. 1, ikke stilles krav om, at truslen skal være egnet til at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd. En trussel om f.eks. simpel vold, jf. straffelovens § 244, vil således være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Derudover består beskyttelsen i, at de særlige bestemmelser skærper ansvaret for overtrædelser begået mod en af de beskyttede personer i sammenligning med en tilsvarende overtrædelse begået mod en person, der ikke er omfattet af de særlige regler.

Baggrunden for den særlige beskyttelse er bl.a., at personer, der optræder som repræsentanter for offentlige myndigheder, er særligt udsatte for angreb og derfor har behov for et ekstra værn mod den risiko for vold og trusler, som denne funktion medfører, herunder således at de uhindret kan udføre deres opgaver, jf. forarbejderne til Borgerlig Straffelov i deres oprindelige affattelse i Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, spalte 3338.

Den beskyttede personkreds omfatter bl.a. polititjenestemænd, anklagere, dommere, ansatte ved afsonings- og behandlingsinstitutioner (f.eks. fængselsfunktionærer, faglærere, sundhedspersonale og pædagoger), ansatte ved kommunale institutioner (f.eks. lærere, socialrådgivere, sagsbehandlere, ansatte ved skoler, fritids- og plejehjem), ansatte i den offentlige befordring (f.eks. togpersonale, buschauffører), sundhedspersonale ansat i offentlige institutioner (f.eks. læger, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter og -hjælpere), kommunale parkeringsvagter og politikere.

Den beskyttede personkreds omfatter tillige ansatte i private virksomheder, der efter aftale udfører opgaver på det offentliges vegne, herunder bl.a. buschauffører, der er ansat ved et privat busselskab, jf. Østre Landsrets dom af 9. april 2002 (U 2002.1644 Ø), og ansatte ved selvejende institutioner, der drives for offentlige midler, jf. Vestre Landsrets dom af 23. april 2008 (TfK 2008.526 V).

Anvendelsesområdet for bestemmelserne omfatter tilfælde, hvor de pågældende personer udsættes for overtrædelser i arbejdstiden under udførelsen af tjenesten, uden for arbejdstiden, hvor den pågældende må anses for at være trådt i tjeneste, samt uden for arbejdstiden i anledning af tjenesten.

2.2 Straffelovens § 119 om bl.a. vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og straffelovens § 119 b om angreb med genstande mod de nævnte personer

2.2.1 Lovgivning og forarbejder

2.2.1.1. *Straffelovens § 119*

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. lov nr. 126 af 15. april 1930, fandtes i § 119 en bestemmelse om bl.a. vold eller trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv. Bestemmelsen er dog siden ændret og udvidet væsentligt ad flere omgange.

Den *gældende* bestemmelse i straffelovens § 119 lyder:

”§ 119. Den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af

tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som, uden at forholdet falder ind under stk. 1, fremsætter trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller vedrørende håndhævelse af statens straffemyndighed, i anledning af udførelsen af tjenesten eller hvervet, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter stk. 1 skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet. Derudover skal det ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter stk. 1 betragtes som en skærpende omstændighed, at lovovertrædelsen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre den forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat.

Stk. 4. Lægger nogen i øvrigt de nævnte personer hindringer i vejen for udførelsen af deres tjeneste eller hverv, straffes han med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Stk. 5. Øves der vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte.”

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, lød bestemmelsen således:

”§ 119. Den, som med Vold eller Trusel om Vold overfalder nogen, hvem det paa hviler at handle i Medfør af offentlig Tjeneste eller Hverv, under Udførelsen af Tjenesten eller Hvervet eller i Anledning af samme, eller som paa lige Maade søger at hindre en saadan Person i at foretage en lovlig Tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en Tjenestehandling, straffes med Hæfte eller med Fængsel indtil 6 Aar, under formildende Omstændigheder med Bøde.

Stk. 2. Lægger nogen ellers de nævnte Personer Hindringer i Vejen for Udførelsen af deres Tjeneste eller Hverv, straffes han med Hæfte eller Bøde eller under skærpende Omstændigheder med Fængsel indtil 6 Maaneder.”

Ved *lov nr. 87 af 15. marts 1939* indsattes et nyt stk. 2 om trusler mod nogen, der er tillagt domsmyndighed mv., hvorefter det hidtidige stk. 2 blev stk. 3. Formålet var at udvide beskyttelsen af personer med afgørelseskompetence. For det første udvidedes typerne af kriminaliserede trusler således, at ikke kun trusler om vold, men også andre trusler af grovere karakter mod den særligt beskyttede personkreds omfattedes af kriminaliseringen. Som eksempel nævnes i bemærkningerne, jf. Rigsdagstidende 1938-39, 1. samling, tillæg A, spalte 3771, at en trussel om skandalisering ofte ville kunne være mindst lige så strafværdig som en trussel om vold. For det andet skulle det efter lovændringen ikke længere – når der var tale om en trussel mod den særligt beskyttede personkreds – være en betingelse, at truslen var fremsat direkte over for urettede. Stk. 2 er ikke siden ændret.

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, der særligt var baseret på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, nyaffattedes en væsentlig del af straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse, samtidig med at der foretoges ændringer af strafferammerne i en række straffelovsbestemmelser, herunder § 119. I § 119, stk. 1, ændredes strafferammen fra ”fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder bøde” til ”bøde eller fængsel indtil 8 år”.

Denne ændring var dog ikke baseret på en anbefaling fra Straffelovrådet, der havde undladt at fremkomme med forslag til ændring af bestemmelsen. Ændringen var derimod begrundet i et ønske om at foretage en skærpelse af straffniveaut for overtrædelse af § 119 svarende til den, der var foretaget i 2002 for straffelovens §§ 244-246 (se herom i kapitel 8, afsnit 3.1.2), idet tilsvarende betragtninger, som førte til denne skærpelse, ifølge lovbemærkningerne gjorde sig gældende for så vidt angik vold eller trusler om vold mv. rettet mod tjenestemænd i funktion.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3302, fremgår, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 og 2, gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Strafskærpelsen skulle også finde anvendelse i sager om grov vold mod tjenestemænd i funktion, jf. §§ 245-246, hvor der straffes i sammenstød med § 119. Endvidere fremgår, at skærpelsen skulle have tilsvarende betydning for straffelovens § 120 om vold mod tjenestemænd i forbindelse med opløb, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3286 og 3302.

Ved *lov nr. 501 af 12. juni 2009* forhøjedes strafmaksimum i den daværende § 119, stk. 3, (nu stk. 4) fra 6 måneders fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 8075, fremgår bl.a. følgende vedrørende hensigten med ændringen af § 119, stk. 3:

”4.2. Lovforslagets udformning

Efter regeringens opfattelse vil der i en lang række tilfælde kunne fastsættes en passende straf inden for den gældende strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3. Det gælder f.eks. tilfælde, hvor en person forsøger at modsætte sig en lovlig anholdelse ved at holde fast i en lygtepæl eller lignende.

Regeringen finder imidlertid, at der bør være mulighed for at idømme hårdere straffe i grove tilfælde, hvor f.eks. politi og brandvæsen mv. forhindres i at udføre sit arbejde. Det kan navnlig dreje sig om tilfælde, hvor centrale dele af myndighedsudøvelsen mv. hindres i at blive udført frit og sikkert, og hvor hindringen kan medføre alvorlige følger for mennesker eller ejendom.

Som eksempel på indgreb i centrale dele af myndighedsudøvelsen kan nævnes hindring af politiets adgang til at foretage ransagning af et tilholdssted for en rockergruppe eller bande, hvor der er en mistanke om, at der opbevares skydevåben. Hindringen kan f.eks. bestå i, at indgangen til tilholdsstedet spærres.

Endvidere kan nævnes tilfælde, hvor politi og brandvæsen mv. forhindres i at nå frem til brændende huse eller nødlidende personer med vejblokader eller »fysiske blokader«.

Regeringen foreslår på denne baggrund strafferammen i straffelovens § 119, stk. 3, ændret fra bøde eller fængsel indtil 6 måneder til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Det er hensigten med den forhøjede strafferamme, at det skal være muligt at tage højde for de groveste tilfælde af overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, ved udmålingen af straffen i retspraksis. Som eksempler kan henvises til de ovenfor nævnte tilfælde med blokader, der er sat op for at forhindre politi og brandvæsen mv. i at nå frem til nødlidende, eller tilfælde, hvor man forsøger at forhindre politiet i at foretage en ransagning af et sted, hvor der er mistanke om, at der opbevares våben.

Det er ikke hensigten, at straffen i mindre grove tilfælde skal forhøjes i forhold til i dag.”

Ved lov nr. 1107 af 1. december 2009 indsattes et 2. pkt. i den dagældende § 119, stk. 3 (nu stk. 4), om, at det skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 49 som fremsat, side 5, at der med udtrykket ”grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted” sigtes til en sådan forstyrrelse af den offentlige orden, som er nævnt i straffelovens § 134 a. Bestemmelsen kan anvendes, selv om den pågældende ikke har været egentlig deltager i

urolighederne og dermed ikke kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Hvis dette imidlertid er tilfældet, er det i bemærkningerne forudsat, at der straffes i sammenstød for overtrædelse af begge bestemmelser, jf. straffelovens § 88. Der vil i så fald skulle fastsættes en frihedsstraf, der både omfatter overtrædelsen af straffelovens § 134 a og § 119, stk. 3.

Vedrørende lovændringens effekt på strafniveauet fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 49 som fremsat, side 4:

På denne baggrund lægges der med lovforslaget op til en væsentlig skærpelse af straffene for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, om personer, der lægger hindringer i vejen for politiets arbejde mv., og for overtrædelser af straffelovens § 291 om hærværk, hvis overtrædelserne sker, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden.

2.1.2.2. I tilfælde, hvor forholdet begås i forbindelse med grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, bør der efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt fastsættes en frihedsstraf også i førstegangstilfælde. Det foreslås på denne baggrund, at det af straffelovens § 119, stk. 3, kommer til at fremgå, at det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden. Det forudsættes, at der i disse tilfælde ved fastsættelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, tages udgangspunkt i et strafniveau på 40 dages fængsel i førstegangstilfælde, f.eks. hvor en større gruppe personer, mens der i området foregår omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden, »hægter sig sammen« for at blokere adgangsveje mv. og således hindrer politiets, brandvæsnets eller ambulancetjenestens arbejde. Endvidere kan nævnes tilfælde, hvor en større gruppe personer i fællesskab forsøger at hindre politiet i at anholde dem ved f.eks. at holde fast i hinanden.

Fastsættelsen af straffen i de konkrete sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82. Det vil f.eks. kunne være formildende i forhold til det angivne udgangspunkt, hvis der alene er tale om en enkelt person, som i periferien af et område, hvor der er uroligheder, uafhængigt af andre holder fast i en lygtepæl for at undgå anholdelse.

[...]

Det bemærkes, at der ud over de forhold, som er omfattet af den foreslåede strafskærpelsesregel, vil kunne forekomme andre grove overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, hvor der allerede efter de gældende regler må forventes at blive udmålt en mærkbar ubetinget fængselsstraf, f.eks. tilfælde, hvor en større gruppe af personer forsøger at spærre for udkørslen fra en politistation eller brandstation.”

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 foretoges for det første en ændring af ordlyden af straffelovens § 119, stk. 1 (nu § 119, stk. 1, 1. pkt.), og for det andet indsattes et nyt 2. pkt. i bestemmelsen.

I ordlyden af § 119, stk. 1, ændredes ”Den som med vold eller trussel om vold overfalder nogen” til ”Den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen”. Ændringen havde til formål at udvide bestemmelsens anvendelsesområde, således at også trusler, der fremsættes via tredjemand, og trusler, der fremsættes offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, blev omfattet af kriminaliseringen. Herefter var det således ikke længere et krav, at truslen var fremsat direkte over for den beskyttede person.

Der er ikke i bemærkningerne til denne ændring givet anvisninger vedrørende straffniveaue, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 9 ff. og 31.

Endvidere blev der som anført ved lovændringen indsat et 2. pkt. i straffelovens § 119, stk. 1, hvorefter det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 12, fremgår, at der for så vidt angår det første led sigtes til en sådan forstyrrelse af den offentlige ro og orden, som er nævnt i straffelovens § 134 a. Der kan eksempelvis være tale om uroligheder i forbindelse med fodboldkampe, optøjer i forbindelse med demonstrationer, tumult i større personkredse mv.

Bestemmelsen kan anvendes, selv om den pågældende ikke har været egentlig deltager i urolighederne og dermed ikke kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Hvis dette imidlertid er tilfældet, er det i bemærkningerne forudsat, at der straffes i sammenstød for overtrædelse af begge bestemmelser, jf. straffelovens § 88. Der vil i så fald skulle fastsættes en frihedsstraf, der både omfatter overtrædelsen af straffelovens § 134 a og § 119, stk. 1, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 32.

For så vidt angår det andet led er skærpelsen anvendelig, når volden øves eller truslen fremsættes mod den beskyttede person uden for arbejdstiden eller i en privat sfære. Ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 12, vil bestemmelsen således i almindelighed omfatte en trussel fremsat mod den beskyttede person ved dennes private bopæl, på vej til og fra arbejde, i forbindelse med en privat indkøbssituation, privat gåtur

mv. Bestemmelsen vil i almindelighed også omfatte en trussel fremsat til den beskyttede persons private telefon, postadresse, e-mailadresse eller profil på et socialt medie eller lignende, idet sådanne trusler må anses for fremsat inden for den beskyttede persons private sfære, uanset om de fremsættes inden for eller uden for arbejdstiden. Også hvor truslen fremsættes over for den beskyttede persons nærmeste, herunder ægtefælle eller barn, fordi denne person f.eks. åbner døren til bopælen eller besvarer en privat telefon, tillige vil være omfattet af strafskærpelsen. Trusler, der fremsættes offentligt, men ikke mod den beskyttede person, f.eks. på internettet, i pressen eller lignende, vil derimod i almindelighed ikke være omfattet af strafskærpelsen, idet sådanne trusler ikke kan anses for fremsat mod den beskyttede person i dennes fritid.

Vedrørende strafudmålingen i sager omfattet af strafskærpelsesbestemmelsen fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 12:

”2.4.3.2. Det er med forslaget til straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler, hvis der er tale om et forhold begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller om et forhold begået mod den pågældende i dennes fritid.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det bemærkes, at der ud over de forhold, som er omfattet af den foreslåede strafskærpelsesregel, vil kunne forekomme andre grove overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 1, hvor der allerede efter de gældende regler må forventes at blive udmålt en mærkbar ubetinget fængselsstraf, herunder f.eks. i sager om grov vold eller med betydelig skade på forurettede.”

Ved lov nr. 82 af 30. januar 2019, det trådte i kraft den 1. februar 2019, indsattes et nyt stk. 3 i § 119. Stk. 3 blev herefter stk. 4. Det nye stykke lød:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter stk. 1 skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelser kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.”

Lovændringen tilsigtede en generel forhøjelse af strafniveauet for trusler omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, med omkring en tredjedel. Der var ikke med lovændringen tilsigtet en tilsvarende skærpelse af straffen for vold efter straffelovens § 119, stk. 1. Lovændringen tilsigtede desuden ikke nogen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 119, stk. 1, eller nogen

ændring i de forhold, der i almindelighed ansås som skærpende eller formildende omstændigheder, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 94 som fremsat, side 4.

I bemærkningerne henvises vedrørende det hidtil gældende straffniveau til en redegørelse fra Rigsadvokaten fra 2009 ("Rigsadvokatens redegørelse for retspraksis i sager omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, § 121 og § 247, stk. 2 mv.", der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase), som bl.a. havde vist, at straffen i sager, hvor en ustraffet person havde fremsat verbale trusler om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, i retspraksis udmåltes i niveauet 10 til 60 dages fængsel, idet de fleste straffe dog udmåltes i niveauet 10 til 20 dages fængsel.

Vedrørende den konkrete effekt af lovændringen fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 94 som fremsat, side 9:

"Det er med forslaget til ændringen af straffelovens § 119 forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, idet det forudsættes, at der ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Det betyder, at en person, der efter gældende ret ville blive idømt en straf på 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, med lovforslaget fremover som udgangspunkt vil blive idømt en straf på 40 dages fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den tilsigtede strafskærpelse gælder generelt i alle sager om trusler efter straffelovens § 119, stk. 1, herunder uden hensyntagen til, om forholdet i det konkrete tilfælde har haft eller må antages at få betydning for den pågældende udførelse af tjenesten eller hvervet."

Ved *lov nr. 290 af 27. februar 2021*, der havde til formål at styrke indsatsen mod vanvidskørsel mv., foretoges en sproglig ændring i § 119, stk. 4, 1. pkt., ("ellers" til "i øvrigt") med henblik på at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Om baggrunden for ændringen er i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 4, bl.a. anført, at chikanøs kørsel anvendes som en bevidst strategi for at forhindre politiet i at eftersætte andre biler, og at den chikanøse kørsel således hindrer

politiets efterforskning af forbrydelser og eventuelle pågribelse af gerningsmænd, ligesom kørslen potentielt kan resultere i farlige situationer. Med henvisning til bemærkningerne til lovændringen i 2009 anføres herefter:

”Der kan forekomme tilfælde, hvor kørslen ikke opfylder forarbejdernes kriterier om, at kørslen hindrer politiets mulighed for at udføre sin opgave frit og sikkert. Denne form for kørsel vil således i dag i visse tilfælde kunne anses som mindre grov og dermed alene medføre bødestraf, jf. § 119, stk. 4, 1. pkt.

Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at denne form for kørsel bør straffes hårdere, da den dels kan modvirke kriminalitetsbekæmpelsen, dels indebærer en potentiel høj farlighed, hvis situationen udvikler sig. Den kan samtidig medføre alvorlige følger for mennesker eller ejendom.”

Af bemærkningerne fremgår følgende konkrete anvisninger vedrørende straffniveauet, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 5:

”Med den foreslåede ændring i bemærkningerne forudsættes det, at straffen i førstegangstilfælde for ved chikanøs kørsel at lægge hindringer i vejen for politiet, herunder ved politiets eftersætning af en anden bil, som udgangspunkt fastsættes til fængsel i 20 dage, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Er lovovertrædelsen af organiseret karakter, herunder begået af flere i forening eller som led i omfattende kriminalitet, vil dette – ligesom i dag – kunne indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, jf. straffelovens § 81, nr. 2 og 3. Det samme gælder, hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 4, 2. pkt.”

Ved *lov nr. 2601 af 28. december 2021*, der trådte i kraft den 1. januar 2022, indsattes 2. pkt. i straffelovens § 119, stk. 3:

”Derudover skal det ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter stk. 1 betragtes som en skærpende omstændighed, at lovovertrædelsen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre den forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat.”

Lovændringen skete som led i gennemførelse af flerårsaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi for årene 2021-2023. Ændringen var ifølge bemærkningerne bl.a. motiveret af, at undersøgelser viste, at den til tider hårde tone i den offentlige debat – særligt på sociale medier – kunne stække lysten til at gøre brug af ytringsfriheden, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 13 ff.

Af de specielle bemærkninger til lovændringen fremgår følgende vedrørende den tilsigtede effekt af strafskærpelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 54 f.:

”Formålet med ændringen er at skærpe straffen for trusler, herunder digitale trusler, der har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed og deltage i den demokratiske debat.

Strafskærpelsen vil konkret medføre, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af strafniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene for tilsvarende trusler.

Det betyder, at en sag om trusler mod ytringsfriheden efter straffelovens § 119, der i dag ville blive afgjort med 30 dages fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle afgøres med 60 dages fængsel, hvis truslen har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Straffelovens § 119, stk. 3, 1. pkt., finder fortsat anvendelse, og der skal derfor ved straffens fastsættelse også lægges vægt på den betydning, som truslen kan have for forurettedes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede ændring alene finder anvendelse på tilfælde af trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1. Der er ikke herved tilsigtet en tilsvarende skærpelse af straffen for vold efter straffelovens § 119, stk. 1.

Det bemærkes endvidere, at straffelovens § 81, nr. 7, hvorefter det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat, fremover ikke vil finde anvendelse i forhold til overtrædelser af straffelovens § 119 for så vidt angår trusler.

Det bemærkes desuden, at en trussel, der har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat, efter omstændighederne vil kunne indeholde et element af tvang omfattet af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1. Den foreslåede bestemmelse i § 119, stk. 3, 2. pkt., vil finde anvendelse i tilfælde, hvor truslen er fremsat med henblik på at afskære forurettede fra at ytre sig i en given sammenhæng i den offentlige debat. I sådanne tilfælde vil der således skulle straffes i medfør af den foreslåede bestemmelse, selv om forholdet efter omstændighederne også ville kunne straffes efter straffelovens § 260.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte den beskyttede personkreds efter straffelovens § 119, der deltager i den offentlige debat, herunder politikere, politibetjente mv. Strafskærpelsen vil også gælde for digitale trusler. Ved digitale trusler forstås trusler fremsat gennem internettet, herunder hvor digitale medier som e-mail, sociale medier, blogs og hjemmesider bruges til at true nogen.

Den foreslåede bestemmelse vil både omfatte tilfælde, hvor forurettede allerede har taget del i debatten og modtager trusler som en reaktion herpå, samt tilfælde, hvor forurettede forud for en mulig ytring trues til at tie. Bestemmelsen vil finde anvendelse for trusler, der har til formål at afholde forurettede fra at deltage i den offentlige debat. Udenfor falder tilfælde, hvor truslen har til formål at forhindre den forurettede i at ytre sig under rent private former.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. omfatte tilfælde, hvor politikere udtaler sig med henblik på at deltage i debatten og i den forbindelse bliver udsat for trusler som reaktion på ytringen. Den vil endvidere omfatte tilfælde, hvor eksempelvis en politibetjent eller sygeplejerske tager del i debatten og udsættes for trusler. Bestemmelsen vil også gælde tilfælde, hvor en trussel fremsættes over for en person omfattet af den beskyttede personkreds, der har en bestemt politisk eller religiøs overbevisning, og hvor truslen har til formål at forhindre vedkommende i at udtale sig offentligt herom. Strafskærpelsen vil således f.eks. efter omstændighederne kunne omfatte tilfælde, hvor en trussel har til formål at forhindre forurettede i at ytre sig offentligt om f.eks. den pågældendes tilknytning til eller frafald fra en religion, et meningsfællesskab eller en politisk overbevisning.”

Ved lov nr. 893 af 21. juni 2022, der trådte i kraft den 1. juli 2022, og som havde til formål at gennemføre en række af initiativerne i den politiske aftale om kriminalforsorgens økonomi for årene 2022-2025, blev der indsat et stk. 5 i straffelovens § 119. Efter denne bestemmelse kan straffen for vold omfattet af § 119, stk. 1, forhøjes indtil det dobbelte, hvis volden er begået mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner.

Om den beskyttede personkreds fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 137 f., bl.a., at strafs-kærpelsen omfatter ansatte i f.eks. arresthusene, transport- og bevogtningsenhederne, fængslerne samt pensionerne. Modsat er ansatte i f.eks. Kriminalforsorgen i Frihed ikke omfattet.

Vedrørende de omfattede situationer fremgår videre, at udover tilfælde, hvor volden begås i kriminalforsorgens institutioner, vil det f.eks. også kunne være ved transport af indsatte til og fra retten, i forbindelse med bevogtning af den indsatte under en evt. hovedforhandling, ved ledsaget udgang af indsatte eller ved andre situationer, hvor den ansatte på grund af de fysiske forhold eller sin funktion, ikke blot kan fjerne sig fra voldelige indsatte og på den måde undgå konflikt, når der opstår farlige situationer.

Med lovændringen blev det forudsat, at straffniveauet for overtrædelser omfattet af det nye stykke skulle fordobles i forhold til det hidtidige niveau. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 103, fremgår bl.a.:

”Strafskærpelsen forudsættes at medføre, at der som udgangspunkt sker en fordobling af straffniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene i overensstemmelse med gældende praksis for tilsvarende voldsforhold begået mod ansatte i kriminalforsorgens institutioner.

Det betyder eksempelvis, at en sag om vold mod en fængselsbetjent efter straffelovens § 119, stk. 1, der i dag ville udløse en straf på 3 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle udløse en straf på 6 måneders fængsel.

Der tilsigtes ikke med lovforslaget nogen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, ligesom der heller ikke tilsigtes en ændring i de forhold, der i almindelighed skal anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, vil dette således – ligesom i dag – skulle indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. og § 119 b, 2. pkt. Det samme gælder, hvis forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. og § 119 b, 2. pkt.

Det vil derudover fortsat i almindelighed skulle indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er begået af en person, der er varetægtsfængslet eller udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, jf. straffelovens § 81, nr. 12.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

2.2.1.2. *Straffelovens § 119 b*

Efter straffelovens § 119 b, stk. 1, 1. pkt., straffes den, der med genstande angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, med bøde eller fængsel indtil 8 år. Efter § 119 b, stk. 1, 2. pkt., skal det ved fastsættelse af straffen indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen forhøjes indtil det dobbelte, hvis der øves vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner.

Bestemmelsen blev indført ved *lov nr. 1832 af 8. december 2020* med ikrafttræden den 15. december 2020.

Bestemmelsen blev indsat som reaktion på, at man havde set episoder, hvor myndighedspersoner var blevet angrebet med fyrværkeri, stenkast og lignende. Særligt peges i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 3, på en række episoder i slutningen af 2019, hvor fyrværkeri var blevet affyret mod forbipasserende på gaden og mod politiet og beredskabet.

Med ordet ”genstande” forstås ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 5, enhver rørlig ting, f.eks. sten, fyrværkeri, våben af enhver art og væsker såsom vand, maling eller urin. Omfattet af bestemmelsen vil eksempelvis være, at der affyres romerlys eller kastes med sten efter betjente, der er ved at forsøge at dæmme op for optøjer eller efter brandmænd under en brandslukning, at en togkonduktør angribes med en peberspray, eller at der affyres fyrværkeri eller kastes med sten efter pleje- eller sygepersonale, der er på vej ud for at tilse en borger. Slag og spark og andre angreb, hvor gerningsmanden alene gør brug af sin egen krop, falder derimod uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Vedrørende strafudmålingen fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 5 f.:

”Det bemærkes, at bestemmelsen ikke indebærer en nykriminalisering i forhold til det, der allerede er strafbart efter straffelovens § 119, men med forslaget forudsættes det, at straffen efter denne bestemmelse skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af straffelovens § 119.

Det betyder, at en person, der efter gældende praksis efter § 119 ville blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, med lovforslaget fremover som udgangspunkt vil skulle idømmes en fængselsstraf på 8 måneder.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den foreslåede bestemmelse i § 119 b vil, på samme måde som straffelovens § 119, absorbere straffelovens § 244, men ikke § 245 og § 246, hvor der i stedet vil kunne straffes i sammenstød. Der vil ligeledes kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 252.”

Ligesom det gælder for § 119, stk. 1, 2. pkt., fremgår det af § 119 b, stk. 1, 2. pkt., at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid. Hvad der forstås herved, er uddybet i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 9, der – bortset fra nogle nye eksempler, der illustrerer den konkrete anvendelse af strafskærpselsbestemmelsen i relation til overtrædelser ved angreb med genstande – i alt væsentligt er en gentagelse af bemærkningerne herom i lovforslaget fra 2016 hvorved § 119, stk. 1, 2. pkt., blev indsat, se herom ovenfor i afsnit 2.2.1.1.

Vedrørende strafudmålingen for en overtrædelse omfattet af § 119 b, stk. 1, 2. pkt., fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 10:

”Hvis der er tale om et forhold begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i samme område foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller om et forhold begået mod en person tilhørende den beskyttede persongruppe i den pågældendes fritid, forudsættes det med lovforslaget, at der skal ske en yderligere forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ellers vil blive fastsat efter den foreslåede § 119 b, stk. 1.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den foreslåede bestemmelse i § 119 b vil, på samme måde som straffelovens § 119, absorbere straffelovens § 244, men ikke § 245 og § 246, hvor der i stedet vil kunne straffes i sammenstød. Der vil ligeledes kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 252.”

Det bemærkes, at det må antages, at der med ”den foreslåede § 119 b, stk. 1” i det første citerede afsnit fra de specielle bemærkninger rettelig menes ”den foreslåede § 119 b, 1. pkt.”, idet den foreslåede § 119 b ikke bestod af mere end ét stykke. Videre bemærkes, at de citerede lovbe-
mærkninger må forstås således, at en overtrædelse, som er omfattet af § 119 b, stk. 1, 2. pkt., skal sanktioneres med en straf, der først er forhøjet med en tredjedel i forhold til den straf, der ville være udmålt efter § 119, stk. 1, 1. pkt., og dernæst er forhøjet igen med en tredjedel.

Ved lov nr. 893 af 21. juni 2022, der trådte i kraft den 1. juli 2022, blev der indsat et stk. 2 i straffelovens § 119 b, hvorefter straffen for vold omfattet af § 119 b, stk. 1, kan forhøjes indtil

det dobbelte, hvis volden er begået mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner.

Om den beskyttede personkreds fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 137 f., bl.a., at strafskærpelsen omfatter ansatte i f.eks. arresthusene, transport- og bevogtningsenhederne, fængslerne samt pensionerne. Modsat er ansatte i f.eks. Kriminalforsorgen i Frihed ikke omfattet.

Vedrørende de omfattede situationer fremgår videre, at udover tilfælde, hvor volden begås i kriminalforsorgens institutioner, vil det f.eks. også kunne være ved transport af indsatte til og fra retten, i forbindelse med bevogtning af den indsatte under en evt. hovedforhandling, ved ledsaget udgang af indsatte eller ved andre situationer, hvor den ansatte på grund af de fysiske forhold eller sin funktion, ikke blot kan fjerne sig fra voldelige indsatte og på den måde undgå konflikt, når der opstår farlige situationer.

Med lovændringen blev det forudsat, at straffniveauet for overtrædelser omfattet af det nye stykke, skulle fordobles i forhold til det hidtidige niveau. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 103, fremgår bl.a.:

”Strafskærpelsen forudsættes at medføre, at der som udgangspunkt sker en fordobling af straffniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene i overensstemmelse med gældende praksis for tilsvarende voldsforhold begået mod ansatte i kriminalforsorgens institutioner.

Det betyder eksempelvis, at en sag om vold mod en fængselsbetjent efter straffelovens § 119, stk. 1, der i dag ville udløse en straf på 3 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle udløse en straf på 6 måneders fængsel.

Der tilsigtes ikke med lovforslaget nogen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, ligesom der heller ikke tilsigtes en ændring i de forhold, der i almindelighed skal anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, vil dette således – ligesom i dag – skulle indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. og § 119 b, 2. pkt. Det samme gælder, hvis forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. og § 119 b, 2. pkt.

Det vil derudover fortsat i almindelighed skulle indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er begået af en person, der er varetægtsfængslet eller udstår

straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, jf. straffelovens § 81, nr. 12.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

2.2.2 Praksis

2.2.2.1. *Straffelovens § 119, stk. 1*

Som anført ovenfor kriminaliserer straffelovens § 119, stk. 1, vold henholdsvis trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv mv.

Som følge heraf er nedenstående beskrivelse af retspraksis vedrørende straffelovens § 119, stk. 1, inddelt i henholdsvis domme, der vedrører vold, og domme, der vedrører trusler om vold mv. Denne inddeling er bl.a. foretaget med henblik på at kunne vurdere, om skærpelser af straffen for trusler om vold efter § 119, stk. 1, er fulgt af domstolene. I det omfang en dom omfatter både vold og trusler om vold, er dommen medtaget under kategorien vold.

De nævnte domme er oplistet efter straffens længde.

Gennemgangen af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på et repræsentativt udsnit af trykt retspraksis, hvor en person hovedsageligt kun er dømt for ét tilfælde af overtrædelse af § 119, stk. 1, og hvor straffen ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde). Gennemgangen er i øvrigt som udgangspunkt afgrænset til sager, hvor tiltalte ikke er tidligere straffet.

Gennemgangen er desuden afgrænset således, at den bygger på trykte domme fra 2009 og frem, idet Rigsadvokaten senest i 2009 undersøgte strafniveauet i sager om overtrædelse af § 119, stk. 1, efter den strafskærpelse, der skete ved lov nr. 218 af 31. marts 2004. Undersøgelsen er offentliggjort i ”Rigsadvokatens redegørelse for retspraksis i sager omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, § 121 og § 247, stk. 2 mv.”, der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase. Undersøgelsen viste, at *trusler om vold* mod personer omfattet af straffelovens § 119 efter strafskærpelsen blev straffet i niveauet fra 10 til 60 dages fængsel. Straffen i en ”standard trusselsag” – det vil sige en sag, hvor en ustraffet person fremsætter verbale trusler over for en beskyttet person – lå i niveauet fra 10 til 20 dages fængsel. Der sås ved undersøgelsen ikke at være eksempler på domme afsagt efter strafskærpelsen, hvor der havde været grundlag for at udmåle straffe på mere end 60 dages fængsel.

For så vidt angår *vold* mod personer omfattet af straffelovens § 119 viste undersøgelsen, at straffen i sager om *mindre alvorlig vold* lå i niveauet fra 10 til 30 dages fængsel. Straffen i sager om *ordinær vold* lå derimod i niveauet fra 20 til 60 dages fængsel. Der var i disse sager typisk tale om tilfælde, hvor den forurettede tildeles et knytnæveslag i ansigtet eller lignende. I disse tilfælde var langt de fleste straffe udmålt til 30 eller 40 dages fængsel. Straffen blev som udgangspunkt udmålt som en ubetinget fængselsstraf, og der sås ikke ved gennemgangen at være forskel i strafudmålingen inden for de persongrupper, der er omfattet af bestemmelsen.

Alle højesteretsdomme om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, afsagt efter 2009 er medtaget i nedenstående beskrivelse, uagtet ikke alle dommene opfylder ovennævnte udvælgelseskriterier.

(a) Domme vedrørende vold

Højesteret har i domme af 7. februar 2018 (U 2018.1724H) og 20. november 2018 (U 2019.751H) fastslået, at vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv mv. efter straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel, men at det beror på en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag, om der foreligger sådanne særlige grunde, at straffen undtagelsesvis skal gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.87Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have spyttet på en politibetjent, der sad i en patruljebil, hvorved betjenten blev ramt i ansigtet og på skulderen.

TfK 2019.82V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have givet F, der var på arbejde som lærer på den skole, T gik på, et stød med en lighter, der fungerede ved hjælp af strøm. Det blev lagt til grund under sagen, at stødet afsatte et mærke på F's ben gennem hans bukser, og at F bukkede sammen i benet ved stødet. Straffen blev efter forholdets karakter og oplysninger om T's unge alder og personlige forhold fastsat som anført.

U 2020.2462V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved i forbindelse med en visitation i detentionen at have sparket en politibetjent i hovedet. T nægtede sig skyldig med henvisning til, at hun havde været udsat for ulovlig magtanvendelse, og det var ikke for at ramme betjenten, at hun havde sparket. Politiet havde henvendt sig til T på gaden, idet T havde sagt, at hun ville begå selvmord, og politiet havde besluttet at transportere hende ind til politigården. T blev anbragt i et detentionslokale, og der blev tilkaldt en læge. For at hindre T i at begå selvmord, fik to kvindelige betjente besked på at visitere T og afklæde hende. I forbindelse med, at den ene betjent skulle tage støvlerne af T, blev

betjenten ramt i hovedet af et spark. Under hensyn til T's belastede psykiske tilstand på gerningstidspunktet og sagens langvarige forløb fandt landsretten, at straffen skulle fastsættes som anført.

U 2016.338Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved med begge hænder at have skubbet en politiasistent i brystet. T havde endvidere overtrådt straffelovens § 121 over for politiet. Byretten fastsatte straffen til 30 dages ubetinget fængsel, hvilket landsretten ændrede til 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste, idet landsretten fandt det forsvarligt, at straffen undtagelsesvis blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.839V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved flere gange at have skubbet F, der var ansat i Fødevarestyrelsen, og som var på tilsyn i T's butik. Retten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at T var ustraffet, og at der alene havde været tale om skub, der ikke havde medført nogen skade.

TfK 2009.299V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han ledsagede sin hustru til en skanning på et hospital, hvor han spyttede en radiograf, F, i ansigtet, sparkede hende over benet og slog hende på armen, ligesom han henvendt til F udtalte: ”Så håber jeg aldrig at møde dig for så...”. Efter karakteren af krænkelserne og den tidsmæssige udstrækning, herunder at de var foretaget både før og efter undersøgelsen af T's hustru, blev straffen fastsat som anført. Der var ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, af den pågældende karakter straffes med ubetinget fængsel.

TfK 2012.188/2V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved efter, at hun var blevet anholdt, at have sparket en politiassistent i skridtet. Under hensyn til forholdets karakter, herunder at T helt bevidst havde trukket benet tilbage og sparket politiassistenten i skridtet, var der ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om en ubetinget straf.

U 2016.907V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have udøvet vold mod en falckredder, F. Forholdet var begået ved, at T i en ambulance tildelte F et knytnæveslag mod tindingen samt tildelte F fire slag mod armen, som F holdt op for at afværge slagene, hvorefter T sparkede F en gang på skulderen. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 121 ved at have spyttet flere gange på F's tøj. T var 16 år på gerningstidspunktet.

TfK 2011.1/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han i forbindelse med, at han blev anholdt, sparkede ud efter en politibetjent samt sparkede en anden politibetjent på arme og hænder, samtidig med at han udtalte: ”Jeg sparker dig i hovedet din sæk” eller lignende. Landsretten fastsatte straffen under hensyn til på den ene side karakteren og omfanget af volden og på den anden side til, at T ikke tidligere var straffet og T’s gode personlige forhold.

TfK 2016.1243V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have sparket en buskondrør i baghovedet. Volden blev udøvet, efter at kondrørerne havde ført T ud af bussen, fordi han ikke havde en billet og ikke ville udfylde en blanket. T blev straffet med betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste, idet landsretten efter oplysningerne om T’s gode personlige forhold, og da sparket ikke havde medført skade på F, undtagelsesvis fandt det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

U 2017.1332Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for navnlig overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, over for F, der var politiassistent, og som var til stede i T’s lejlighed på grund af anmeldelse om husspektakler, idet T slog ud efter F med en elkedel. Byretten idømte T fængsel i 30 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Henset til karakteren af den begåede handling, hvorved T havde slået ud efter en tjenstgørende politiassistent med en elkedel, skærpede landsretten straffen til 40 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2015.724/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han i politibil, efter at han var blevet anholdt, sparkede en betjent en gang i hovedet og flere gange sparkede ud efter betjenten uden at ramme. T var herudover skyldig i overtrædelse af ordensbekendtgørelsen.

TfK 2017.993/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at overfalde en togrevisor, F, der ville stoppe ham, idet T tildelte F et knytnæveslag og bed ham kraftigt i overarmen.

TfK 2017.1004V: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved på et jobcenter at have taget fat i armen på F, der var projektleder, og skubbet ham op mod en mur, slået til F’s arme og slået ham en gang på kroppen med knyttet hånd, ligesom T sagde til F: ”You are dead” eller lignende. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

U 2019.684Ø: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 121, idet T bl.a. havde sparket direkte mod en politibetjent, F1, og lidt senere sparket en anden politibetjent, F2, ligesom T yderligere havde spyttet på begge politibetjente. Henset til den udøvede vold og overtrædelsen af straffelovens § 121 var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Oplysningerne om T's personlige forhold og den omstændighed, at T på gerningstidspunktet var kraftigt påvirket af spiritus og eventuelt andre stoffer, kunne ikke føre til et andet resultat.

TfK 2015.1230/2V: T straffet med 50 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved efter at T var blevet anholdt, at have spyttet politiassistent F i ansigtet med blod og spyt, hvorefter T inde i politibilen flere gange spyttede på F og bed F i armen og hånden, da F trak den arm til sig, der holdt T's hoved mod vinduet for at forhindre, at T igen spyttede på F. T sparkede også F i maven med sit knæ, ligesom han sagde til F: "Du er færdig". Efter forholdenes karakter og omfang, herunder at der var tale om umotiveret vold og trusler mod en politiassistent, blev straffen udmålt som anført, idet landsretten – under henvisning til, at T var vurderet egnet til samfundstjeneste, og efter ændringen af reglerne for samfundstjeneste ved lov nr. 152 af 18. februar 2015, hvor der var tiltænkt en udvidet brug af samfundstjeneste i sager om bl.a. vold – fandt grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2011.312Ø: T straffet med 50 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han rettede henvendelse til en skolelærer, F, som han beskyldte for at have slået T's søn, hvorefter T rettet mod F udtalte: "Når nogen rører min familie, slår jeg dem ihjel" eller lignende, hvorefter T sparkede F i ryggen. Byretten udmålte straffen til 40 dages fængsel bl.a. under henvisning til, at der var tale om vold mod en tjenestegørende lærer, og at T uprovokeret havde overfaldet F. Landsretten forhøjede straffen til 50 dages fængsel særligt under henvisning til, at forurettede var tjenestegørende skolelærer.

TfK 2018.1051V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 og 3, ved med vold og trussel om vold at have overfaldet politiassistent F1 og politibetjent F2, idet T udtalte: "Jeg vil smadre jer" eller lignende, hvorefter T slog ud efter og skubbede F1 i brystet og slog ud efter og ramte F2 i ansigtet med en flænge ved venstre øjenbryn til følge, ligesom T efter at være blevet erklæret anholdt modsatte sig anholdelsen og ilægning af håndjern. Efter forholdets karakter og grovhed blev straffen udmålt som anført.

U 2009.83Ø: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1, ved at have revet togrevisor F i håret og sparket ham i ryggen.

U 2009.808H: T straffet i landsretten med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have overfaldet en buschauffør, som han spyttede en gang i ansigtet, ligesom han tildelte chaufføren et knytnæveslag i ansigtet. For Højesteret angik sagen alene spørgsmål om udvisning.

TfK 2012.377/2V: T straffet med 60 dages fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 252, stk. 1, ved under kørsel i sin bil at have undladt at efterkomme anvisninger fra en motorcykelbetjent, som ville standse T, fordi han kørte bil med en hund på skødet, og hunden havde hovedet ud ad vinduet. T kørte to gange sin bil mod venstre, så den ramte motorcyklen, der imidlertid ikke væltede, ligesom T kørte to gange over motorcykelbetjentens fod.

U 2016.99Ø: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have tildelt en buskontrollør slag i ansigtet, på halsen og i maven. Landsretten fandt, at der ikke var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

U 2021.4250H: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved med en vis kraft at have kastet indholdet af et plastikkrus med vand over skulderen, så vandet ramte en fængselsbetjent, der blev våd i ansigtet og på skjorten. Højesteret fandt ikke anledning til at skærpe straffen og stadfæstede herved landsrettens dom, hvorved T var idømt 60 dages fængsel for det nævnte forhold, endnu en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 og § 121 (trussel om vold og hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale ved at have udtalt ”A din møgluder, jeg kommer og knepper dig. Bare vent, jeg knepper dig, vent og se”, eller lignende) samt overtrædelse af lov om euforiserende stoffer (ved i sin celle at have været i besiddelse af 5,5 gram hashmix til eget brug). Tiltalte var tidligere straffet for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 119.

TfK 2013.492Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han, efter at to politiassistenter var trængt ind i hans lejlighed, hvor T havde forskanset sig, slog ud efter politiassistenterne med et stålrør, så han ramte den ene af politiassistenterne på venstre overarm, hvorefter han gik frem mod politiassistenterne, mens han pegede på dem med en filetkniv.

U 2022.1912Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved på en togperron at have nikket en togkontrollør en skalle med en sådan kraft, at togkontrolløren faldt omkuld og pådrog sig et åbent sår i panden. Ved udmålingen af straffen, der blev fastsat som en tillægsstraf efter straffelovens § 89 til en tidligere dom på bl.a. 60 dages fængsel, blev der navnlig lagt vægt på voldens karakter, skallens kraft, at volden blev begået mod en togkontrollør, der pådrag sig et åbent sår og var længerevarende sygemeldt, samt at der var tale om umotiveret vold. Efter voldens karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2011.826Ø: T1 og T2 straffet med 4 måneders fængsel, heraf 2 måneder betinget, for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 134 a og § 264, stk. 1, nr. 1, jf. § 23 og til dels § 21, ved under klimatopmødet i København med henblik på, at aktivister skulle forsøge at trænge gennem politiets afspærring og ind på et afspærret område omkring Bella Centret, som koordinører bl.a. fra en højtalervogn at have opfordret aktivisterne til at trænge gennem politiets afspærring ved at råbe ”push”, hvilket medvirkede til, at en større gruppe skubbede kraftigt mod politifolkene, der dannede kæde, så flere politifolk blev trængt og havde svært ved at få luft, og ikke havde mulighed for at trække stave eller anvende peberspray. Begge tiltalte tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, for T1’s vedkommende også for overtrædelse af straffelovens § 134 b. De tiltalte, der af byretten var straffet med 4 måneders betinget fængsel, blev af landsretten straffet som anført (dissens for at gøre hele straffen betinget).

TfK 2014.88V: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a ved under en demonstration at have overfaldet to politiassistenter, idet T på kort afstand kastede sten mod politiassistenterne, der var i en kæde, men som ikke blev ramt, og ved på samme tid i forening med en større gruppe uidentificerede personer at have deltaget i grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Dette skete ved, at han i fællesskab med en større gruppe gik til angreb på de tjenstgørende polititjenestemænd ved at kaste sten og affyre kanonslag. T blev fundet skyldig i at have kastet med sten i en afstand af 20-30 meter. Der var ikke tilstrækkeligt grundlag for at henføre forholdet under straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, om forsøg på grov vold. Efter forholdenes karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, og den tid, der var gået, kunne heller ikke føre til et andet resultat.

U 2021.1620Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have overfaldet bl.a. politiassistent F med vold eller trussel om vold, idet T i en afstand af ca. 2 meter rettede et tændt fyrværkeribatteri imod en gruppevogn, som F befandt sig i. Herved blev gruppevognen ramt flere steder af batteriets fyrværkeriskud, bl.a. på vognens forrude, sideruder og køler. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 måneder. Landsretten skærpede straffen (dissens for 5 måneders fængsel) og lagde herved vægt på det begåede forholds overlagte og farlige karakter.

TfK 2017.861Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, stk. 1, jf. § 21, og § 134 a ved at have kastet en knytnævestor sten mod en gruppe politibetjente, der var i færd med at gennemføre en indsats mod den organiserede hashhandel på Christiania. Politibetjentene var ca. 25 meter fra T, da han kastede stenen. Stenen ramte ikke betjentene. Efter forholdets karakter kunne straffen ikke gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2011.448/2H: T1 og T3 straffet med 9 måneders fængsel, og T2 straffet med 10 måneders fængsel, idet T1-T3 blev fundet skyldige i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, jf. til dels § 21, ved under politiets rydning af Ungdomshuset på Jagtvej i København at have medvirket til, at politiet blev udsat for grov vold (angreb med sten, kanonslag og jernstænger m.v.), selvom T1-T3 ikke deltog aktivt i den vold, der blev udøvet mod politiet. T1 og T3 blev ved byretten idømt fængsel i 1 år, mens T2, der i forbindelse med anholdelsen havde sparket en politibetjent, blev idømt fængsel i 1 år og 3 måneder. Landsretten nedsatte straffen for T1 og T3 til fængsel i 9 måneder og straffen for T2 til fængsel i 1 år. Højesteret stadfæstede dommen for så vidt angår T1 og T3, hvorimod Højesteret nedsatte straffen for T2 til 10 måneders fængsel.

TfK 2012.86V: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 245, stk. 1, jf. til dels § 21, ved at have pudset sin kamphund på en betjent, der sad som fører af en standset patruljebil. Betjenten havde herved ikke havde mulighed for væрге for sig. T blev endvidere fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af § 119, stk. 1, og § 244 ved at have pudset hunden på en betjent, der var steget ud af bilen. I ingen af tilfældene bed hunden de pågældende betjente. T blev herudover fundet skyldig i at have forsøgt at slå den siddende betjent med et tungt nøglebundt, der ramte patruljevognen med skade til følge, og for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved under transport til politistationen at have fremsat trusler mod de to betjente. T var tidligere straffet i 2010 med en betinget dom for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2.

Af praksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., kan der bl.a. henvises til følgende domme:

TfK 2019.1048/3V: T1 og T2 straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved i forening med flere andre at have udøvet vold eller truet med at udøve vold mod to brandmænd og to politiassistenter under deres tjeneste i forbindelse med en ildebrand og overtrædelse af straffelovens § 134 a ved at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted. Forholdet var begået ved, at de kastede sten mod brandmændene og politiassistenterne, hvoraf en af stenene ramte en af brandmændenes hjelm, og en anden ramte en af politiassistenterne på skulderen, mens de øvrige sten ikke ramte. T2 blev i den forbindelse også fundet skyldig i hærværk, idet han ødelagde en forrude på en patruljebil ved at kaste en sten mod den, således at der skete skade for 5.795 kr. T1 var tidligere straffet, bl.a. i 2012 for røveri, i 2013 for vold i gentagelsestilfælde, i 2015 med en fællesstraf på fængsel i 1 år for bl.a. vold i gentagelsestilfælde og afpresning og ved dom af 11. september 2017 med fængsel i 1 år og 6 måneder bl.a. for overtrædelse af straffelovens § 191. Straffen blev for T1's vedkommende udmålt til 4 måneders fængsel, som var en tillægsstraf til dommen fra 2015. T2 blev ligeledes straffet med 4 måneders fængsel. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at

overtrædelserne af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a var begået på offentligt sted af flere personer i forening, hvoraf nogle af personerne var iført kendetegn fra Black Army, og at der var tale om stenkast mod politi og brandvæsen, som var tilkaldt til et boligområde i anledning af brand i en skraldespand, hvilket udgjorde en betydelig skærpene omstændighed. Der blev i den forbindelse også taget hensyn til den skærpelse af straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, som blev gennemført ved lov nr. 1728 af 27. december 2016. Der blev endvidere lagt vægt på den tid, der var forløbet, siden forholdene var begået. I forhold til T1 blev der tillige lagt vægt på, at han flere gange tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet, og at der var tale om en tillægsstraf.

U 2022.1382Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., § 134 a og § 245, jf. § 21 og til dels § 23, idet han i forbindelse med en afholdt demonstration mod partiet P i forening med flere andre personer bevirkede grov forstyrrelse af ro og orden bl.a. ved truende at løbe frem mod P's partileder med henblik på at forsøge at trænge ind på et afspærret område. T blev også dømt for at have kastet en ukendt genstand mod de tilstedeværende polititjenestemænd samt ved sin adfærd tilsluttet sig den vold (bl.a. kast med sten) og forsøg herpå, der i øvrigt blev begået af de tilstedeværende personer under demonstrationen. Landsretten fastsatte straffen med henvisning til straffskærpelsen af straffelovens § 119, stk. 1, ved indsættelsen af 2. pkt. ved lov nr. 1728 af 27. december 2016. Efter forholdets karakter og den meget aggressive stemning over for politiet samt T's mange tidligere domme fandt landsretten ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget.

TfK 2018.339Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., § 245, stk. 1, jf. § 21, § 134 a og § 134 b, ved med ansigtet tildækket i forbindelse med en demonstration til markering af 10-årsdagen for rydningen af Ungdomshuset i forening med flere andre at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden, ligesom han havde overfaldet polititjenestemænd og forsøgt at udøve grov vold ved at kaste to brosten mod dem, uden at stenene dog ramte, ligesom han havde rullet et "tog" af indkøbsvogne frem mod politiets biler. Straffen blev fastsat med henvisning til straffskærpelsen ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.

U 2018.1127/2Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, jf. § 21, idet T, der var maskeret, under en lovligt anmeldt demonstration til markering af 10-årsdagen for Ungdomshuset i forening og efter forudgående forståelse med en større gruppe personer deltog i grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, idet han kastede en brosten mod politiet, ligesom han ved sin tilstedeværelse tilskyndede andre personer til lignende optræden mod politiet. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at T var fundet skyldig i forsøg på grov vold i form af kast med brosten på kort afstand mod polititjenestemænd under udførelse af deres tjenestepligter, mens der i området foregik grov

forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted. Der var herunder tillige taget hensyn til den strafskærpselse, der var sket ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.

TfK 2021.787Ø: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 134 a, § 134 b, § 119, stk. 1, 2. pkt., samt § 245, stk. 1, jf. § 21 og til dels § 23, ved under en demonstration tildækket at have foranstaltet grov forstyrrelse af ro og orden og at have kastet sten og en syrebombe mod politiet. Byretten, der kun fandt T delvis skyldig i den rejste tiltale, fastsatte straffen til fængsel i 6 måneder, der blev gjort delvist betinget. Landsretten fandt derimod T skyldig efter anklageskriftet og forhøjede straffen, der blev fastsat som en tillægsstraf til en tidligere dom for bl.a. trusler, til 1 års fængsel, der efter forholdets farlighed og T's aktive rolle under urolighederne ikke kunne gøres betinget.

TfK 2018.1118V: T1 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, [2. pkt.,] jf. § 245, stk. 1 – for T1's tilfælde i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1 – ved som led i T1's brors uoverensstemmelse med en skattemedarbejder, F, om sagsbehandlingen af brorens skattesag at have overfaldet F med det formål, at hun skulle stoppe sit arbejde hos SKAT. De tiltalte indfandt sig på F's bopæl, hvor T2 holdt vagt og ventede i en flugtbil, mens T1 slog F flere gange med knyttet næve i ansigtet og på kroppen, og da F faldt om på jorden, fortsatte T1 voldsudøvelsen ved at slå og sparke F i ansigtet og på kroppen, mens hun lå værgeløs, hvorved F bl.a. pådrog sig flere kæbe- og ribbensbrud. T1 blev i byretten straffet med 3 år og 11 måneders fængsel og T2 med 3 års fængsel. Landsretten nedsatte T1's straf til 3 år og 6 måneders fængsel og T2's straf til 2 år og 6 måneders fængsel. Ved fastsættelsen af straffene blev der lagt vægt på voldens omfang og karakter, herunder at der var tale om et groft overfald på en skattemedarbejder, og at overfaldet havde fundet sted på hendes bopæl i hendes fritid, jf. strafskærpselsen ved lov nr. 1728 af 27. december 2016, og at der var tale om bestillingsarbejde mod betaling.

U 2018.2421V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, [2. pkt.,] jf. § 245, stk. 1, jf. § 23, ved at have bestilt sin bror og dennes bekendte (se TfK 2018.1118V) til mod betaling af 50.000 kr. at opsøge F, der var ansat i SKAT, på hendes bopæl, hvor de udøvede grov vold mod hende. Formålet var at udsætte F for en sådan grad af vold, at det ville få hende til at stoppe med sit arbejde i SKAT, så T kunne få en anden sagsbehandler til behandlingen af sin skattesag. Volden blev således udelukkende begået i T's interesse. T's bror og dennes bekendte indfandt sig meget tidligt på F's bopæl, hvor F var på vej på arbejde, og hvor broderen iført maskering overfaldt F og slog hende flere gange med knyttet næve i ansigtet og på kroppen og sparkede hende i ansigtet og på kroppen, herunder mens hun lå værgeløs på jorden. Broderens bekendte holdt vagt. I forbindelse med overfaldet pådrog F sig betydelige skader, herunder brud på underkæben, brud på ribben og brud på en tand. T var herudover skyldig i trusler efter straffelovens § 266 i et andet forhold. Ved

straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at der var tale om grov vold mod en offentlig ansat på hendes bopæl i hendes fritid, jf. § 119, stk. 1, 2. pkt., med betydelige skader til følge. Landsretten henviste i den forbindelse til den skærpelse af straffeloven, der fandt sted ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.

Der kan endvidere henvises til følgende utrykte dom, der vedrørte et forhold begået i forurettedes fritid:

Østre Landsrets utrykte dom af 14. juni 2022, sagsnr. S-2695-21: T1 straffet med en tillægs- og fællesstraf af fængsel i 4 år, T2 straffet med en tillægsstraf af fængsel i 4 år, og T3 straffet med fængsel i 2 år, idet T1-T3 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 123 og § 119, stk. 1, jf. § 245, stk. 1, jf. straffelovens § 81 c, jf. for nogle af gerningspersonerne tillige straffelovens § 247, stk. 1 (sagens forhold 4), ved på en parkeringsplads, som på gerningstidspunktet var beliggende inden for en skærpet strafzone, i forening efter forudgående aftale eller fælles forståelse, herunder med eventuelt øvrige medgerningspersoner, med vold af særligt rå, brutal eller farlig karakter at have overfaldet pædagogmedhjælper F i anledning af dennes vidneforklaring til politiet og forventede forklaring i retten i anledning af nogle episoder med vold og trusler mod F, som var anmeldt til politiet, idet én af gerningspersonerne udtalte til F: ”Du har meldt T1 til politiet” eller lignende, ligesom T1 selv udtalte: ”Du har meldt mig til politiet” eller lignende, hvorefter F blev overfaldet med adskillige slag, spark og tramp på kroppen og i ansigtet, ligesom F to gange blev stukket med kniv i venstre armhule samt i højre lår, alt med blodtab og behandlingskrævende skader til følge, idet F bl.a. måtte sys og behandles med blodtransfusioner. T1 var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. til dels § 245, stk. 1, og § 266 samt overtrædelse af andre straffelovsbestemmelser, herunder § 276 a om indbrudstyveri, samt overtrædelse af færdselsloven og våbenlovgivningen. T1 var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet. T1 blev ved landsrettens dom straffet med en tillægs- og fællesstraf af fængsel i 4 år. De to øvrige tiltalte, hvoraf den ene var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet, blev straffet med henholdsvis en tillægsstraf af fængsel i 4 år og en straf af fængsel i 2 år. Ved strafudmålingen blev der bl.a. lagt vægt på, at volden var begået mod den forurettede i dennes fritid. Det bemærkes, at straffen blev forhøjet til det dobbelte i medfør af straffelovens § 81 c.

(b) Domme vedrørende trusler om vold

Højesteret har bl.a. i dom af 29. november 2002 (U 2003.412H) fastslået, at trusler om vold mod en parkeringsvagt efter straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt straffes med ubetinget frihedsstraf.

Højesteret har endvidere i domme af 7. februar 2018 (U 2018.1724H) og 20. november 2018 (U 2019.751H) fastslået, at trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv mv.

efter straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel, men at det beror på en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag, om der foreligger sådanne særlige grunde, at straffen undtagelsesvis skal gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået før strafskærpelsen i 2019:

TfK 2009.519/2V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved i venteværelset foran et af landsrettens bitingssteder at have fremsat trusler om vold mod to fuldmægtige fra SKAT, som også ventede på at afgive vidneforklaring, idet T truede med at slå dem ihjel. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at T havde et modsætningsforhold til SKAT, og at truslerne var fremsat spontant og uovervejet (dissens for at gøre straffen ubetinget).

TfK 2011.1027Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han efter at have modtaget besked om en udlægsforretning for skat mv., telefonisk truede en medarbejder hos SKAT ved at udtale: ”Du skal ikke møde op på adressen, for så slår jeg dig ihjel. Hvis du kommer, skal du huske at tage styrthjelm og tandbeskytter med, for du slipper ikke levende derfra”. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at de telefoniske trusler fremkom som en spontan reaktion i en presset situation, og at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at det undtagelsesvis var forsvarligt at gøre hele straffen betinget. Landsretten lagde herved navnlig vægt på, at det fremgik af tiltaltes skattesag, at der inden telefonsamtalen var søgt om genoptagelse, og at en medarbejder hos SKAT i anledning af anmodningen om genoptagelse i en e-mail til en anden medarbejder gav udtryk for, at hun håbede, at den medarbejder, som efter hendes oplysninger behandlede udlægssagen, kunne behandle ansøgningen om at sætte tvangsudlægget i bero.

TfK 2016.1167V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved under en telefonsamtale med en kommunal sagsbehandler, F, at have udtalt: ”Nu er det personligt mellem dig og mig. Jeg ved, hvor du bor og hvor din søn går i skole”. Det fremgik af sagen, at T’s søn dagen forinden var blevet tvangsfjernet. T blev straffet som anført under henvisning til, at truslerne var fremkommet som en spontan reaktion på og i umiddelbar forlængelse af, at T’s søn var blevet tvangsfjernet.

TfK 2017.1019Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have udtalt trusler mod en medarbejder på opholdsstedet, hvor han boede.

U 2020.329V: T straffet med 20 dages fængsel betinget i en sag, hvor T, der var 16 år gammel, blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved til en politiassistent, P,

under dennes udførelse af tjenesten at have kigget P ind i øjnene og udtalt: ”Jeg ved godt, hvem du er, og hvor du bor” eller lignende.

TfK 2018.1165V: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 121, ved under en telefonsamtale med en vicefiskeriinspektør, F, at have udtalt: ”Dit lede bøssesvin” og ”forbandede blåmand”. T gav endvidere udtryk for, at han ville finde F og to andre fiskerikontrollørers private adresser, og han udtalte i den forbindelse: ”Så skal jeg sateme komme og knække jer, som man knækker nødder” eller lignende. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af truslerne og på, at truslerne var fremsat under en telefonsamtale med en vicefiskeriinspektør, hvor de drøftede T’s muligheder for at indgå en afdragsordning vedrørende et bødeforelæg. Landsretten anførte, at T’s trusler var fremsat telefonisk, og at T ikke tidligere var straffet for tilsvarende kriminalitet og havde særdeles gode personlige forhold. På denne baggrund var det undtagelsesvis forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste.

TfK 2020.355V: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved en formiddag i en byret over for en vagt efter et retsmøde at have truet med vold mod en retsassessor, F, der behandlede dødsboet efter T’s mor, idet T to gange udtalte: ”Så tager jeg hende om aftenen” eller ”hvis hun ikke svarer, så tager jeg hende om aftenen” eller lignende. Straffen blev udmålt under henvisning til, at truslerne ikke var fremsat direkte over for F, og til oplysningerne om T’s gode personlige forhold.

TfK 2018.1091V: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have sendt en e-mail til en sagsbehandler i kommunens jobcenter, hvori han skrev, at han håbede, at sagsbehandleren ville godkende det arbejde, han havde fundet, for uden godkendelsen kunne han ikke få arbejdet, og ”for at vi ikke skal miste hinanden, vil du være min første kunde”. Straffen blev fastsat som anført, idet landsretten gjorde straffen, der var en tillægsstraf til et bødeforelæg – og som i byretten var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste – ubetinget.

U 2018.1724H: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet T, der var speditør, talte i telefon med politiassistent, F, der havde standset en lastbil, der kørte for T’s selskab. Under telefonsamtalen sagde T til F: ”Hvis det var lovligt at skyde folk, F, så var du blevet skudt” eller lignende. T blev i by- og landsretten straffet med 30 dages fængsel. Højesteret fastsatte straffen til 20 dages fængsel og udtalte, at vold eller trussel om vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv som udgangspunktet straffes med ubetinget fængsel. Dette udgangspunkt var ikke fraveget ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af reglerne om samfundstjeneste mv. Det må derfor bero på en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag, om der foreligger sådanne særlige grunde, at straffen

undtagelsesvis skal gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret fandt, at hverken omstændighederne ved trusselsforholdet eller oplysningerne om T's personlige forhold gav grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel.

TfK 2019.1401V: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved under en telefonsamtale med en beskæftigelsesrådgiver på et jobcenter at have udtalt, at han ville brænde det hele af i jobcentret, at han ville skære halsen over på beskæftigelsesrådgiveren, og at han nok skulle finde hende eller lignende. Der var ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at straf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, skal være ubetinget frihedsstraf.

TfK 2019.384/2V: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet med at udøve vold mod jobkonsulent F ved en kommune, idet T under et møde med A, der var socialrådgiver i samme kommune, udtalte: "Jeg er så vred på F, at jeg vil banke ham og er klar til at gå i fængsel i 50 år på grund af det" eller lignende. Der var ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel.

TfK 2020.581/2Ø: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han til en polititjenestemand udtalte: "Bare vent til jeg møder dig en mørk aften", og med knyttet hånd truede med at slå polititjenestemanden. Byretten fastsatte straffen til 20 dages fængsel, der ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt, at der var tale om en lovlig tjenestehandling fra politiets side, og stadfæstede dommen.

TfK 2020.757Ø: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have overfaldet en ansat, F, på det forsorghjem, hvor T boede, idet han kiggede på F og førte en hånd over sin hals som tegn på, at F skulle have halsen skåret over. Forholdet var begået inden strafskærpelsen for trusler om vold ved lov nr. 82 af 30. januar 2019.

TfK 2017.1358Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have sendt en e-mail til F, der var teknik- og miljøborgmester i Københavns Kommune, med bl.a. ordene: "Faktisk bliver jeg irriteret og tænker at nogle burde stikke dig en gang øretæver", og "kontakt mig, så vi kan aftale tid og sted for et slagsmål, hvor jeg kan tæve din ivrighed efter at give byggespekulanter lov at ødelægge Københavns bygningsmasse ud af dig". T var tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 265 (tilhold). Under henvisning til, at truslen var rettet mod en politiker, blev straffen fastsat som anført, idet det undtagelsesvist fandtes forsvarligt at gøre straffen gøres betinget.

TfK 2018.201V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved med vold eller trussel om vold at have overfaldet politibetjent F, idet T udtalte på arabisk: ”Vent og se, vent og se næste gang du kommer” samt ”Dig araber. Kom alene næste gang, så skal du bare vente og se. Så sprænger jeg mig i luften” eller lignende. Udtalelserne blev anset som en trussel om, at T ville sprænge sig selv i luften og tage F med. Efter forholdets karakter blev T straffet med 30 dages fængsel, der navnlig under hensyn til T’s alder og personlige forhold kunne gøres betinget.

TfK 2018.321V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 81, nr. 7, ved på et folketingsmedlems facebookprofil at have skrevet: ”Ville ønske at jeg bare kunne udfordre dig til duel. Tage dig ud med et enkelt skud...”. Da truslen var fremsat i anledning af folketingsmedlemmets ytringer som folketingsmedlem i den generelle samfundsdebat, var truslen omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 81, nr. 7. T led af en kronisk gigtsygdom og kunne derfor ikke udføre samfundstjeneste. Både flertallet i byretten og landsretten fandt efter truslens karakter, og da T var ustraffet og under hensyn til T’s personlige forhold, at straffen undtagelsesvis kunne gøres betinget.

U 2017.2326V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved på Facebook at have truet et medlem af Folketinget, F. Det fremgik af sagen, at T bl.a. skrev: ”F du er så velkommen til at komme til Sønderjylland ... så skal jeg garantere dig du får så lesterligt med øretæver”. T blev tillige fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 121 ved på Facebook med hån, skældsord og fornærmelig tiltale at have overfaldet F. Straffen blev fastsat under henvisning til straffelovens § 81, nr. 7, og blev efter indholdet og karakteren af truslen udmålt som anført, idet landsretten anførte, at straffen for overtrædelse af § 119, stk. 1, som udgangspunkt er ubetinget fængsel, men at det dog efter truslens karakter og indhold og under hensyn til T’s personlige forhold undtagelsesvis var forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.1119V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved i et telt på en musikfestival i forbindelse med en anholdelse at have udtalt til to politiassistenter: ”Jeg stikker jer ned” eller lignende 3-4 gange. Landsretten anførte, at overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel, og at det derfor beror på en konkret vurdering, om der foreligger sådanne særlige grunde, at straffen undtagelsesvis kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. T, der på gerningstidspunktet var 19 år, var ikke tidligere straffet og havde særdeles gode personlige forhold. Truslerne var fremkommet på et tidspunkt, hvor T var fuld og urolig for sin kæreste, som han netop havde fået oplyst var blevet slået ned. På denne baggrund forelå der sådanne særlige omstændigheder, at det var forsvarligt at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel.

TfK 2020.742V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved til en kommunal sektionsleder at have udtalt, at han ville tage et bombebelte på og tage ned til kommunen og sprænge sig selv i luften. Udtalelserne måtte anses som en trussel om, at T ville sprænge sig selv i luften og tage ansatte i kommunen med. T blev af byretten straffet med 30 dages ubetinget fængsel. Landsretten anførte, at truslerne var fremkommet på et tidspunkt, hvor T var blevet vækket af tre personer fra kommunen, der fortalte, at han skulle flytte, hvilket han ikke ville. På den baggrund, og da forholdet var begået for mere end 2 år siden, forelå der efter en samlet vurdering sådanne særlige omstændigheder, at det undtagelsesvist fandtes forsvarligt at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel.

TfK 2017.334V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet en flygtningemedarbejder, F, som var på arbejde, idet T holdt et glasskår i hånden og holdt det frem mod F. T var herudover skyldig i hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, ved at have knust en rude til et kontor på centret, hvor flygtningemedarbejderen arbejdede. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget (dissens for at gøre straffen betinget).

TfK 2014.978V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 252, stk. 1, ved som fører af en knallert at have kørt frem mod en politibetjent, F, der måtte springe til side for at undgå at blive påkørt. Det fremgik af sagen, at T på flugt fra en eftersættende politibil på knallerten kørte midt på den pågældende vej med retning mod F, der stod midt på vejen med armene ud til siden. T bremsede ikke op, og F måtte træde til side for ikke at blive ramt. Det fremgik endvidere, at T kørte med en ikke ubetydelig hastighed. T var herudover skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, 1. pkt., ved at have indtaget hash i et sådant omfang at det aktive stof i blodet under eller efter kørslen oversteg bagatelgrænsen. Straffen blev fastsat under hensyn til T's unge alder.

TfK 2011.647Ø: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have sendt en e-mail til et folketingsmedlem, F, hvori T bl.a. anførte, at F's kæften op var trættende for andre danskere, ”så vi overvejer at sende dig en kugle”. Da truslen blev fremsendt direkte til et folketingsmedlem i anledning af dennes politiske synspunkter og handlinger, havde truslen karakter af et angreb mod den demokratiske samfundsorden. Landsretten fandt på denne baggrund uanset T's personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen betinget (dissens for at gøre straffen betinget).

U 2019.751H: T straffet med 3 måneders fængsel i en sag, hvor T, der var leder af Loyal to Familia (LTF), blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have

truet en politiassistent med vold under hans arbejde i en visitationszone. Ved landsrettens dom var det fundet bevist, at T omgivet af andre personer tilknyttet LTF og med fokus mod en bestemt politiassistent havde udtalt til de øvrige personer tilknyttet LTF: ”Husk hans ansigt” eller lignende, hvorefter han igen rettet mod politiassistenten udtalte: ”Pas på dig selv”, ”pas godt på dig selv” og ”pas på din ryg” eller lignende, alt imens mindst én af de tilstedeværende personer tilknyttet LTF optog et billede af politiassistenten. Det var endvidere bevist, at T’s stemme og attitude var truende, herunder at han pegede på politiassistenten, samt at der var en anspændt stemning mellem politiet på den ene side og T og de øvrige personer tilknyttet LTF på den anden side. T var tidligere straffet gentagne gange for alvorlig personfarlig kriminalitet, bl.a. for vold med døden til følge. Højesteret fastsatte som anført straffen til 3 måneders fængsel. Ved bedømmelsen af truslernes grovhed lagde Højesteret vægt på, at der var tale om trusler fremsat under politiassistentens arbejde i en visitationszone under tilstedeværelse af andre medlemmer af bandegrupperingen LTF, der bl.a. i kraft af en alvorlig konflikt med rivaliserende grupperinger med indbyrdes drab og drabsforsøg havde skabt betydelig utryghed i offentligheden. Der blev endvidere lagt vægt på, at T ved fremsættelsen af truslerne inddrog de øvrige bandemedlemmer ved at opfordre dem til at huske politiassistentens ansigt, hvorefter mindst én af disse tog et billede af politiassistenten.

TfK 2018.1006/2Ø: T straffet med 6 måneders fængsel, idet T blev fundet skyldig i et meget stort antal trusler, skældsord og chikane mod offentligt ansatte efter straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a og § 121, ligesom T var skyldig i overtrædelse af tilhold. Overtrædelserne var begået over en periode på ca. 2 år over for 12 forskellige personer. T var herudover også skyldig i en mindre overtrædelse af våbenloven. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 5 måneder, hvilket landsretten skærpede til 6 måneders fængsel.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2019:

TfK 2021.1197Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, idet han i forbindelse med en konsultation hos sin læge havde udtalt: ”Jeg skal nok få ram på dig” eller lignende. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 20 dage og fandt ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel ved overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 1. Landsretten forhøjede under hensyn til strafskærpelsen ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 straffen til 30 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste. Efter sagens omstændigheder og T’s personlige forhold, herunder at han var 61 år og ikke tidligere straffet, fandt landsretten i modsætning til byretten, at der forelå sådanne særlige grunde, at straffen undtagelsesvis kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.393V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet to politiassistenter med vold, idet T udtalte: ”Jeg fucking smadrer jer” eller lignende, mens han afklædte sig T-shirt og trøje og indtog kampposition. Straffen blev efter sagens omstændigheder og oplysningerne om T’s personlige forhold fastsat som anført.

U 2021.64Ø: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have fremsat truende udtalelser over for en stævningsmand. T blev i byretten idømt 20 dages fængsel. Landsretten forhøjede straffen til 30 dages fængsel, og lagde ved strafudmålingen vægt på forholdets karakter og den tilsigtede strafskærpelse ved lov nr. 82 af 30. januar 2019. Landsretten tiltrådte, at der ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget straf for en lovovertrædelse af denne karakter.

TfK 2021.900V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved i et ambulancelægehus at have truet tjenestegørende kriminalassistent F med at udøve vold, idet T sagde til ham: ”Skal du have tæsk” eller lignende. T var tidligere straffet i 2014 for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 121, hvor F var forurettet. Forholdet var begået efter ikrafttræden af lov nr. 82 af 30. januar 2019. Efter karakteren af forholdet og under hensyn til det forudsatte strafniveau efter den nævnte lovændring blev straffen udmålt som anført. Der forelå ikke omstændigheder, heller ikke med hensyn til sagsbehandlingstiden, som gav grundlag for at fravige udgangspunktet om, at forholdet straffes med ubetinget fængsel.

TfK 2022.72V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved under en telefonsamtale med F, der var HR-chef i en kommune, at have udtalt: ”Du har ødelagt mit liv, og nu skal jeg ødelægge dit”, ”når du truer mig, så truer jeg dig”, ”du kommer til at fortryde denne handling, F”, ”hvis du kommer på arbejde en dag, og der er et stort hul i muren, så tænk på mit navn, så er det nok mig” og ”F, jeg husker dit navn” eller lignende. T havde været ansat i kommunen som social- og sundhedshjælper, og T og F havde dagen før haft et fysisk møde, der handlede om en personalesag vedrørende T. Efter forholdets karakter og grovhed samt under henvisning til skærpelsen ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 blev straffen udmålt som anført. Efter lovovertrædelsens grovhed var der ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget straf (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2022.216V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 121 begået over for en parkeringsvagt, F. Det fremgik af sagen, at T’s bil holdt ulovligt parkeret, hvilket bevirkede, at F udstedte en parkeringsafgift. T fremsatte herefter skældsord mod F, mens hun sad i sin bil, ligesom T udtalte ”du skal dø” og ”jeg skal nok finde dig” eller lignende. T slog desuden mod sideruden på F’s bil. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 30

dage, der blev gjort betinget. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til 30 dages fængsel. Der blev i den forbindelse lagt vægt på skærpelsen af straffen ved lov nr. 82 af 30. januar 2019. Landsretten anførte herefter, at en trussel om vold mod en parkeringsvagt som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel. Hverken begivenhedsforløbet eller T's personlige forhold gav grundlag for at fravige udgangspunktet. Herefter, og da der heller ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at overtrædelse af straffelovens § 119 ikke straffes med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, blev straffen gjort ubetinget.

TfK 2022.224Ø: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet en ansat i et covid-19-testcenter med vold, fordi hun afviste at teste ham, da han ikke havde bestilt tid. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte strafudmålingen, dog således at der ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2021.2003H: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have råbt ”corona” i forbindelse med, at han på ca. en halv meters afstand flere gange hostede mod to politibetjentes ansigt og overkrop. T blev desuden dømt for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, ved at være flygtet fra politiet, efter at der var truffet bestemmelse om, at han skulle varetægtsfængsles. Højesteret fastsatte straffen til 4 måneders fængsel. Ved straffastsættelsen lagde Højesteret for det første vægt på den skærpelse af straffen for overtrædelse af § 119, stk. 1, der skete i 2019, hvorved det forudsattes, at der som udgangspunkt skal ske forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til de hidtil fastsatte straffe. For det andet lagde Højesteret vægt på, at der efter forarbejderne til straffelovens § 124, stk. 3, som udgangspunkt skal fastsættes en straf af fire måneders ubetinget fængsel i førstegangstilfælde af overtrædelse af § 124, stk. 1, men at det samtidig fremgår, at det efter omstændighederne kan anses for formildende, at den, der flygter, selv vender tilbage til institutionen igen hurtigt efter flugten. Højesteret bemærkede i relation hertil bl.a., at T flygtede den 29. marts 2020 efter at være blevet varetægtsfængslet, men meldte sig igen den 2. april 2020 i Aarhus Arrest. Højesteret fandt herefter, at straffen samlet passende kunne fastsættes til fængsel i 4 måneder.

2.2.2.2. *Straffelovens § 119, stk. 2*

Straffelovens § 119, stk. 2, omhandler, uden at forholdet falder ind under stk. 1, trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller er tillagt myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller håndhævelse af statens straffemyndighed.

Der ses ikke at foreligge relevante domme vedrørende § 119, stk. 2.

2.2.2.3. *Straffelovens § 119, stk. 4*

Der foreligger kun begrænset trykt praksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 4. I de sager, som foreligger, er straffen udmålt til bøde, jf. nedenfor. Der ses ikke at foreligge trykt praksis vedrørende overtrædelser i forbindelse med grov forstyrrelse af den offentlige orden eller chikanøs kørsel, som efter forarbejderne til bestemmelsen skal medføre fængselsstraf, se herom i afsnit 2.2.1.1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er dømt for ét tilfælde af overtrædelse af § 119, stk. 4 (dvs. uden anden kriminalitet af væsentlig betydning for strafudmålingen til samtidig pådømmelse). Dommene er oplistet efter straffens størrelse.

TfK 2022.486Ø: T straffet med 5 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 4, ved i forbindelse med en demonstration at have låst sig fast til en bådtrailer, der spærrede for færdslen, hvorved T lagde hindringer i vejen for politiets arbejde. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af ordensbekendtgørelsen og færdselsloven.

U 2013.2630H: T straffet med 8 dagbøder à 600 kr. for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3 (nu stk. 4), ved at have modsat sig anholdelse i forbindelse med, at T under kørsel i bil blev standset af politiet og sigtet for overtrædelse af færdselsloven ved ikke at anvende sikkerhedssele. Situationen kørte lidt op, og T blev anholdt, hvorefter T modsatte sig anholdelsen og udøvede hærværk på et sæde i en politibil. Højesteret stadfæstede landsrettens dom.

TfK 2004.3V: T straffet med 10 dagbøder à 1.000 kr. for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3 (nu stk. 4), idet politiassistent F under en politiforretning med T ville medtage et diagramark fra T's lastbil. T tog fat i F's håndled og fravristede F diagramarket, hvorefter der opstod håndgemæng, hvor F og T væltede omkuld. For dette forhold og for kørsel med overlæs blev T straffet som anført.

2.2.2.4. *Straffelovens § 119 b*

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 119 b er afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis samt utrykt retspraksis, hvor en person hovedsageligt kun er dømt for overtrædelse af § 119 b (medmindre den anden, samtidig pådømte kriminalitet knytter sig til overtrædelser af § 119 b), og hvor straffen ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. "rene" tilfælde). Gennemgangen er i øvrigt som udgangspunkt afgrænset til sager, hvor tiltalte ikke er tidligere straffet.

Dommene er oplistet efter straffens længde.

TfK 2022.211Ø: T straffet med 80 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b ved at have angrebet to politibetjente. Forholdet var begået ved, at han fra en lejlighed på 4. sal kastede flere øldåser mod betjentene, der stod nede på gaden. Dåserne landede ca. 1,5 meter fra betjentene, som dog ikke blev ramt. Byrettens flertal fastsatte straffen til 60 dages fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten skærpede straffen til 80 dages fængsel under henvisning til den strafskærpelse, som var forudsat med indsættelsen af § 119 b ved lov nr. 1832 af 8. december 2020, hvorved straffen efter § 119 b skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 1 (dissens 5-1 for at stadfæste byrettens straf). Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Østre Landsrets dom af 8. september 2021: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, jf. § 21, ved i forbindelse med en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden samt deltaget i forsøg på grov vold mod politiet, hvorunder T selv knipsede en tændt cigaret mod politiet. Der var henset til karakteren af det begåede forhold ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.826Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a, § 245, stk. 1, jf. § 21, og § 121, idet han i forlængelse af en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, havde deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden, havde råbt ukvemsord mod politiet og kastet tre sten mod politimænd, som dog ikke ramte, ligesom han havde tilskyndet andre til lignende overfald. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder, idet straffen for overtrædelse af straffelovens § 119 b og § 134 a blev forhøjet til det dobbelte efter straffelovens § 81 d. Spørgsmålet for landsretten var, om straffelovens § 81 d fandt anvendelse, hvilket flertallet i landsretten ikke fandt grundlag for. Straffen blev herefter nedsat til 10 måneders fængsel, der efter karakteren og grovheden og uanset T’s særdeles gode personlige forhold ikke kunne gøres helt eller delvist betinget.

Østre Landsrets dom af 5. juli 2021: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a og § 245, jf. til dels § 21, ved i forbindelse med en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden samt deltaget i forsøg på grov vold mod politiet, hvorunder T selv affyrede 6 skud med et romerlys mod politiet i en afstand af 5-10 meter, der i et af tilfældene ramte en politiassistent på armen.

Landsretten fastsatte straffen til 10 måneders fængsel (dissens for 1 års fængsel). Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

Østre Landsrets dom af 5. august 2021: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, jf. § 21, ved i forbindelse med en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden samt deltaget i forsøg på grov vold mod politiet, hvorunder T selv kastede to øldåser (den ene fyldt, den anden halvfyldt) mod en af politiets gruppevogne, som nogle betjente befandt sig i. Ved straffastsættelsen henviste landsretten til de seneste strafskærpelser og karakteren af forholdet.

Østre Landsrets dom af 21. september 2021: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 1. pkt., og 2. pkt., jf. 1. pkt., samt § 134 a ved i forbindelse med en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden samt deltaget i vold mod politiet, hvorunder T selv kastede en ukendt, dåselignende genstand mod politiet og senere kastede en åbnet dåseøl mod politiet. T var tidligere straffet flere gange for vold, herunder kort tid inden det nye forhold var begået. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på karakteren af forholdet, de seneste strafskærpelser samt T’s forstraffe. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Østre Landsrets dom af 19. november 2021: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, jf. til dels § 21, ved i forbindelse med en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden samt deltaget i grov vold og forsøg herpå mod politiet, hvorunder T selv kastede fire tændte fakler mod politiet. Uanset T’s særdeles gode personlige forhold var der, henset til karakteren og grovheden af forholdene, ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

Østre Landsrets dom af 2. august 2021: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, jf. § 21, ved i forbindelse med en opløst ”Men in Black”-demonstration, hvis hovedformål var at demonstrere mod regeringens tiltag i anledning af covid-19-epidemien, at have deltaget i grov forstyrrelse af ro og orden samt deltaget i forsøg på grov vold mod politiet, hvorunder T selv affyrede et kanonslag, der ramte en af politiets gruppevogne, som nogle betjente befandt sig i. T blev herudover dømt for en række færdselslovsovertrædelser samt overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, ved i

forbindelse med en sigtelse for at have kørt frem mod rødt lys i bil at have udgivet sig for at være en anden. Ved straffastsættelsen henviste landsretten til de seneste straffeskærpelser og karakteren af forholdene.

2.2.3 Konklusion

2.2.3.1. *Vold omfattet af henholdsvis straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b*

(a) Generelt

Straffelovens § 119-121 giver en særlig beskyttelse til personer, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv. Den beskyttede personkreds omfatter bl.a. polititjenestemænd, anklagere, dommere, ansatte ved afsonings- og behandlingsinstitutioner (f.eks. fængselsbetjente), ansatte ved kommunale institutioner (f.eks. lærere og socialrådgivere), ansatte i den offentlige befordring (f.eks. buschauffører), sundhedspersonale ansat i offentlige institutioner (f.eks. læger og sygeplejersker), kommunale parkeringsvagter og politikere.

Det er på baggrund af den i afsnit 2.2.2 gennemgåede praksis udvalgets vurdering, at der i forhold til vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, henholdsvis § 119 b ikke er forskel i strafudmålingen afhængig af, hvilken af de omfattede persongrupper, den forurettede tilhører.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke foreligger praksis vedrørende overtrædelser omfattende af det nyligt indsatte stk. 5 i § 119. Med lovændringen blev det forudsat, at straffen for vold omfattende af § 119, stk. 1, begået mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, skulle fordobles i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene for tilsvarende forhold af vold begået mod ansatte i kriminalforsorgens institutioner.

For så vidt angår vold omfattende af § 119, stk. 1, er der ikke foretaget generelle straffeskærpelser siden lov nr. 218 af 31. marts 2004, hvorved strafmaksimum blev hævet fra 6 til 8 års fængsel, og det blev forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel sammenlignet med det hidtidige strafniveau.

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 indsatte et 2. pkt. i § 119, stk. 1, hvorved der blev gennemført en straffeskærpelse for overtrædelser af § 119 stk. 1, som begås i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted eller begås mod forurettede i dennes fritid. Se nærmere herom nedenfor i afsnit (c).

Ved lov nr. 1832 af 8. december 2020 indsatte en ny bestemmelse i straffelovens § 119 b, hvorved straffen for visse overtrædelser (angreb med genstande mod den beskyttede persongruppe), der hidtil havde været omfattet af § 119, stk. 1, blev skærpet. Se nærmere herom i afsnit (d).

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

På baggrund af praksisgennemgangen kan det konstateres, at der i den undersøgte periode for *mindre alvorlig vold* (i de konkrete sager var der tale om spyt, skub og svagt elektrisk stød) er udmålt straffe i niveauet 14 til 30 dages fængsel.

Det kan endvidere konstateres, at der for *øvrige simpel vold* (slag, spark, bid mv.) er udmålt straffe i niveauet fra 30 dages fængsel til 4 måneders fængsel.

For *grov vold*, hvor der er straffet i sammenstød med straffelovens § 245, er der udmålt straffe i niveauet fra 4 måneders fængsel til fængsel i 3 år og 6 måneder. I én sag, der desuden var omfattet af straffelovens § 81 c, blev straffen for to af de tiltalte udmålt til 4 års fængsel. Af sagerne om grov vold vedrører tre sager overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., jf. § 245, mens seks domme vedrører overtrædelse af § 119, stk. 1, 2. pkt., jf. § 245. Herudover var der i én dom tale om en overtrædelse begået i forurettedes fritid efter indførelsen af § 119, stk. 1, 2. pkt., men der var ikke rejst tiltale for overtrædelse af bestemmelsen.

I de førstnævnte sager, hvor forholdet således ikke har været omfattet af strafskærpsbestemmelsen i § 119, stk. 1, 2. pkt., er der udmålt straffe fra 4 måneders fængsel til 1 års fængsel. I sagen, hvor der blev udmålt 4 måneders fængsel, havde den tiltalte fra en afstand af 25 meter kastet en knytnævesten mod en gruppe politibetjente, der var i gang med at gennemføre en politiindsats mod den organiserede hashhandel på Christiania. Stenen ramte ikke, og der var således blot tale om forsøg på overtrædelse af straffelovens § 245. I sagen, hvor der blev udmålt 1 års fængsel, havde den tiltalte pudset sin kamphund på en betjent, der sad som fører af en standset patruljebil, hvorved betjenten ikke havde mulighed for at værgе for sig. Efterfølgende, da hunden ikke bed, havde tiltalte forsøgt at slå betjenten flere gange i hovedet med et kraftigt nøglebundt, dog uden at ramme. Tiltalte blev samtidig bl.a. fundet skyldig i to yderligere overtrædelser af § 119, stk. 1, begået i forbindelse med episoden ved henholdsvis forsøg på simpel vold (der således ikke var omfattet af § 245) mod en anden politibetjent og trusler mod begge politibetjente. Tiltalte var desuden tidligere straffet for røveri.

Af de sidstnævnte sager, hvor forholdet har været omfattet af strafskærpsbestemmelsen i § 119, stk. 1, 2. pkt., vedrører fire sager overtrædelse af § 119, stk. 1, i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted. I disse sager er der udmålt straffe i niveauet fra 8 måneders til 1 års fængsel.

De resterende to sager vedrører en overtrædelse begået i forurettedes fritid. Disse sager, der vedrørte den samme episode, men mod forskellige tiltalte, resulterede i straffe på henholdsvis 2 år og 6 måneders fængsel og 3 år og 6 måneders fængsel. Det bemærkes, at der var udøvet meget grov vold med flere kæbe- og ribbensbrud til følge, samt at der var tale om et bestillingsarbejde mod betaling. Der kan i øvrigt henvises til afsnit (c) nedenfor.

Som anført ovenfor, foreligger endvidere en sag om en overtrædelse begået i forurettedes fritid efter indførelsen af § 119, stk. 1, 2. pkt., men der var ikke rejst tiltale for overtrædelse af bestemmelsen. Det fremgår dog af dommen, at retten lagde vægt på, at overtrædelsen var begået i forurettedes fritid. I denne sag blev straffene udmålt til 2 år henholdsvis 4 års fængsel, idet det bemærkes, at straffene var forhøjet til det dobbelte i medfør af straffelovens § 81 c.

For så vidt angår vold omfattet af § 119 konstaterer udvalget, at der hovedsageligt er udmålt straffe i den nedre del af strafferammen, men at der for grov vold også er udmålt straffe i midten af strafferammen. Der henvises i den forbindelse til de samme betragtninger, som gør sig gældende for de almindelige voldsbestemmelser. I sagerne om grov vold mod en person omfattet af den beskyttede personkreds straffes gerningspersonen både for overtrædelse af straffelovens § 119 og § 245 henholdsvis § 246, jf. § 245 (i sammenstød).

(b) Sammenligning med strafniveauet for overtrædelse af de almindelige voldsbestemmelser, jf. straffelovens §§ 244 og 245

Simpel vold

Idet § 119 har til formål at udgøre et særligt strafferetligt værn for en bestemt persongruppe sammenlignet med den almindelige beskyttelse efter f.eks. straffelovens § 244 og 245 om henholdsvis simpel og grov vold, er det relevant at sammenligne strafniveauet efter de almindelige voldsbestemmelser med strafniveauet for tilsvarende overtrædelser mod den særligt beskyttede persongruppe, jf. straffelovens § 119.

Tilfældig konfliktvold vurderes at være den kategori blandt § 244-voldssagerne, som er mest sammenlignelig med § 119-sagerne, se herom i kapitel 8, afsnit 3.2.3.1 (d). Vedrørende strafniveauet for tilfældig konfliktvold fremgår bl.a., at der i den lavere ende, hvor forholdet ikke har været omfattet af strafskærpsbestemmelsen i straffelovens § 247, er udmålt straffe i niveauet 10 til 20 dages fængsel i tilfælde af skub og spyt. I andre sager om mindre grov vold af forskelligartet karakter, der ikke har været omfattet af strafskærpsbestemmelsen i § 247, er der udmålt 30 til 40 dages fængsel. Sagerne vedrørte kast med pakke mod hoved (30 dage), pres mod brystkasse på 14-årig forurettet (30 dage) og et skub, så forurettede røg ind i en dør, samt pres på halsen med trykmærker og blodudtrædninger til følge (40 dage).

For så vidt angår tilfælde, hvor der er tildelt et enkelt knytnæveslag i ansigtet, udmåles som udgangspunkt en straf af 40 dages fængsel, når der er tale om tilfældig konfliktvold, jf. straffelovens § 244.

Som det fremgår ovenfor, kan det konstateres, at der i den undersøgte periode for mindre alvorlig vold (i de konkrete sager var der tale om spyt, skub og svagt elektrisk stød) omfattet af § 119, stk. 1, er udmålt straffe i niveauet 14 til 30 dages fængsel. Det kan endvidere konstateres, at der for øvrig simpel vold (slag, spark, bid mv.) er udmålt straffe i niveauet fra 30 dages fængsel til 4 måneders fængsel.

Der kan som eksempel henvises til TfK 2020.839 V, hvor tiltalte havde skubbet F (ansat i Fødevarestyrelsen) flere gange. Skubbene havde dog ikke medført skade, og tiltalte var ikke tidligere straffet. Tiltalte blev straffet med fængsel i 30 dage. I U 2016.338 Ø blev tiltalte straffet med 30 dages fængsel for et hårdt skub i brystet mod en politiassistent (og fornærmelig tiltalte, jf. straffelovens § 121).

Der kan endvidere henvises til U 2009.808 H, hvor den tiltalte blev straffet med fængsel i 60 dage for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have spyttet en buschauffør én gang i ansigtet og tildelt denne et enkelt knytnæveslag i ansigtet. I en anden sag, TfK 2017.993/2 Ø, blev straffen for et knytnæveslag og et kraftigt bid i overarmen mod en togrevisor udmålt til fængsel i 40 dage. I U 2016.99 Ø blev et slag i ansigtet, på halsen og i maven mod en buskontrollør straffet med fængsel i 60 dage.

Det er på ovenstående baggrund udvalgets vurdering, at der i nogle sager kan konstateres en højere strafudmåling i sager omfattet af § 119 sammenlignet med lignende sager, hvor udmålingen sker efter § 244, men det er vanskeligt at fastslå, om der generelt udmåles højere straffe for vold, når den forurettede tilhører den beskyttede personkreds, jf. straffelovens § 119, stk. 1.

Grov vold

Som det fremgår af praksisgennemgangen i afsnit 2.2.2, ses der kun at foreligge få trykte domme om overtrædelse af § 119, stk. 1, ved anvendelse af grov vold, jf. straffelovens § 245, og hvor der således er straffet i sammenstød med denne bestemmelse. I de fleste af de domme, som foreligger, er straffen skærpet som følge af, at forholdet er omfattet af § 119, stk. 1, 2. pkt., se herom i afsnit (c) lige nedenfor.

(c) Effekten af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., indsat ved lov nr. 1728 af 27. december 2016

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 indsattes et 2. pkt. i straffelovens § 119, stk. 1, med henblik på at skærpe straffen for (1) overtrædelser begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, og (2) overtrædelser begået mod den pågældende i dennes fritid. Af bemærkningerne fremgår, at straffen for denne type overtrædelser skal forhøjes med en tredjedel sammenlignet med det hidtidige straffniveau for en sådan overtrædelse.

Det er som følge af de mange konkrete omstændigheder, som influerer strafudmålingen i de enkelte sager, vanskeligt fuldt ud at sammenligne sagerne fra tiden inden lovændringen med sagerne fra tiden efter lovændringen. Det er dog muligt ud fra et mere overordnet perspektiv at vurdere, om straffskærpelsen i den gennemgåede praksis har haft en skærpende effekt i det omtrentlige niveau, som er tiltænkt.

Overtrædelser begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted

Fra tiden inden lovændringen kan bl.a. henvises til sagen TfK 2011.826Ø, hvor to personer bl.a. blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a, idet de opfordrede aktivister til at trænge gennem politiets afspærring ved at råbe ”push”, hvilket medvirkede til, at flere politifolk blev trængt og havde svært ved at få luft, og ikke havde mulighed for at trække stave eller anvende peberspray. Straffen blev udmålt til 4 måneders fængsel.

Der kan også henvises til TfK 2014.88V, hvor T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a bl.a. ved i forbindelse med en demonstration på 20-30 meters afstand at have kastet sten (den ene på størrelse med en knytnæve) mod nogle politiassistenter, der var i en kæde, men som ikke blev ramt. Der var ikke efter afstanden, som stenene blev kastet fra, grundlag for at henføre forholdet under straffelovens § 245, og T blev straffet med 4 måneders fængsel.

I en anden sag, TfK 2017.861Ø, blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, stk. 1, jf. § 21, og § 134 a ved på godt 25 meters afstand at have kastet en knytnævestor sten mod en gruppe uniformerede politibetjente, der var i gang med at gennemføre en politiindsats mod den organiserede hashhandel på Christiania. Stenen ramte ikke. Straffen blev fastsat til 4 måneders fængsel.

I U 2011.448/2H blev T1-T3 fundet skyldige i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, jf. til dels § 21, ved under politiets rydning af Ungdomshuset på Jagtvej i København at have medvirket til, at politiet blev udsat for grov vold (angreb med sten, kanonslag og

jernstænger m.v.), selvom T1-T3 ikke deltog aktivt i volden. T1 og T3 blev idømt 9 måneders fængsel, mens T2, der i forbindelse med anholdelsen havde sparket en politibetjent, blev idømt fængsel i 10 måneder.

Fra tiden efter lovændringen kan bl.a. henvises til TfK 2019.1048/3V, hvor de tiltalte bl.a. blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, [2. pkt.,] og § 134 a, idet de kastede flere sten mod to brandmænd og to politiassistenter, hvoraf en ramte en af brandmændenes hjelm, og en anden ramte en af politiassistenterne på skulderen, mens de øvrige sten ikke ramte. Straffen blev udmålt til 4 måneders fængsel.

I U 2022.1382Ø blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., § 134 a og § 245, jf. § 21 og til dels § 23, idet han under en demonstration mod partiet P i forening med flere andre truende løb frem mod P's partileder med henblik på at forsøge at trænge ind på et afspærret område, og idet T havde kastet en ukendt genstand mod de tilstedeværende polititjenestemænd samt ved sin adfærd tilsluttet sig den vold (bl.a. kast med sten) og forsøg herpå, der i øvrigt blev begået af de tilstedeværende. Straffen blev fastsat til 8 måneders fængsel.

I TfK 2018.339Ø blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., § 245, stk. 1, jf. § 21, § 134 a og § 134 b, idet han i forbindelse med en demonstration i forening med flere andre bl.a. havde overfaldet polititjenestemænd og forsøgt at udøve grov vold ved at kaste to brosten mod dem, der dog ikke ramte, ligesom han havde rullet et ”tog” af indkøbsvogne frem mod politiets biler. Straffen blev fastsat til 9 måneders fængsel.

I U 2018.1127/2Ø blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, jf. § 21, idet T i forbindelse med en demonstration kastede en brosten mod politiet, ligesom han ved sin tilstedeværelse tilskyndede andre til lignende optræden. Straffen blev fastsat til 9 måneders fængsel.

I TfK 2021.787Ø blev T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 134 a, § 134 b, § 119, stk. 1, 2. pkt., samt § 245, stk. 1, jf. § 21 og til dels § 23, ved i forbindelse med en demonstration bl.a. at have kastet sten og en syrebombe mod politiet. Straffen, der blev fastsat som en tillægsstraf til en tidligere dom for bl.a. trusler, blev fastsat til 1 års fængsel.

På baggrund af ovenstående gennemgang er det udvalgets vurdering, at den tilsigtede strafskærpelse ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 har haft en væsentlig effekt på strafudmålingen i sager om overtrædelser begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Overtrædelser begået mod den pågældende i dennes fritid

Der er i den gennemgåede praksis kun få eksempler på sager efter lovændringen, hvor volden er begået mod den forurettede i dennes fritid, og hvor strafskærpelsen således har haft betydning for strafudmålingen.

I to sager, TfK 2018.1118V og U 2018.2421V, der vedrører den samme episode, blev der ved strafudmålingen lagt vægt på, at volden var begået mod den forurettede i dennes fritid. Der var tale om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, stk. 1, ved at T1, efter aftale med T3 i anledning af dennes skattesag og mod betaling fra T3, havde overfaldet F (medarbejder ved SKAT) på F's bopæl, hvor T2 holdt vagt og ventede i en flugtbil. T1 slog F flere gange med knyttet næve i ansigtet og på kroppen, og da F faldt om på jorden, fortsatte T1 voldsudøvelsen ved at slå og sparke F i ansigtet og på kroppen, mens hun lå værgeløs, hvorved F bl.a. pådrog sig flere kæbe- og ribbensbrud. T1, der var tidligere straffet, og T3 blev straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, og T2 blev straffet med 2 år og 6 måneders fængsel.

Der er ikke i den gennemgåede praksis sager, som er af en sammenlignelig grovhed. Der kan i stedet til sammenligning henvises til strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245, jf. kapitel 8, afsnit 3.2.5, og sammenligningen lige ovenfor i afsnit (b).

Det er udvalgets vurdering, at den tilsigtede strafskærpelse ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 har haft en effekt på strafudmålingen i de nævnte domme gengivet i TfK 2018.1118V og U 2018.2421V, men det er ikke på baggrund af den begrænsede praksis muligt at drage mere generelle konklusioner.

(d) Effekten af straffelovens § 119 b indsat ved lov nr. 1832 af 8. december 2020

Straffelovens § 119 b blev indsat ved lov nr. 1832 af 8. december 2020. Der skete ikke med indsættelsen af bestemmelsen en nykriminalisering, men en del af de overtrædelser, som hidtil havde været omfattet af § 119, stk. 1, blev udsondret til en særskilt bestemmelse om angreb med genstande mod de personer, der er nævnt i § 119. Bestemmelsen blev indsat som reaktion på episoder, hvor myndighedspersoner var blevet angrebet med fyrværkeri, stenkast mv., og formålet var at straffen for overtrædelser omfattet af § 119 b skulle forhøjes med en tredjedel sammenlignet med den straf, som hidtil ville være blevet udmålt efter § 119, stk. 1, for en tilsvarende overtrædelse.

Som det fremgår af afsnit 2.2.2.4, foreligger der indtil videre kun to trykte domme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af bestemmelsen, og udvalget har derfor inddraget også utrykte praksis til at belyse strafniveauet.

Af de foreliggende sager vedrører kun en enkelt, TfK 2022.211Ø, en ”ren” overtrædelse af § 119 b, stk. 1, 1. pkt., hvor der hverken har været grundlag for at henføre forholdet under § 245 (om grov vold) eller § 119 b, 2. pkt. (hvorefter det skal indgå som en skærpende omstændighed, hvis f.eks. forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted). I sagen havde den tiltalte angrebet to politibetjente ved fra en lejlighed på 4. sal at have kastet flere øldåser mod betjentene, der stod på gaden. Dåserne landede 1,5 meter fra betjentene, der ikke blev ramt. Landsretten udmålte med henvisning til den strafskærpelse, som blev forudsat ved lov nr. 1832 af 8. december 2020, straffen til 80 dages fængsel.

Der findes ikke fra tiden før lovændringen sammenlignelig praksis vedrørende et rent tilfælde af kast med en genstand af samme karakter (hårdhed og tyngde) som i den nævnte sag, og hvor forholdet ikke er begået i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden, jf. straffelovens § 134 a. Der kan dog i mangel af mere sammenlignelige sager henvises til et par sager om angreb med genstande fra tiden inden lovændringen. I U 2017.1332Ø, hvor politiet blev angrebet med en elkedel, blev straffen fastsat til 40 dages fængsel og i TfK 2013.492Ø, hvor politiet blev angrebet med et stålrør og truet med en filetkniv, blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel.

Endvidere kan der til brug for sammenligningen henvises til, at der fra tiden inden indsættelsen af § 119, stk. 1, 2. pkt., ses at være udmålt straffe i niveauet 4 måneders fængsel for overtrædelse af § 119 og § 134 a ved kast med knytnævestore sten mod politiet.

I den forbindelse bemærkes, at farligheden af (kaste)genstanden, og for sidstnævnte sags vedkommende det forhold, at der samtidig var sket overtrædelse af § 134 a, har haft en væsentlig betydning for strafudmålingen i de nævnte sager. Det er derfor udvalgets vurdering, at strafniveauet for kast med øldåser, som sket i den foreliggende sag, ville være udmålt i et lavere strafniveau efter det tidligere gældende strafniveau.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at lov nr. 1832 af 8. december 2020 i den pågældende sag har haft den tilsigtede skærpende effekt på strafudmålingen efter § 119 b, stk. 1, 1. pkt.

I den anden trykte dom gengivet i TfK 2021.826Ø samt i en række utrykte domme er der sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 119 b, 2. pkt., jf. 1. pkt., § 134 a og § 245, stk. 1, i visse tilfælde jf. § 21 om forsøg. I modsætning til i den ovennævnte sag har retten i disse sager vurderet, at der var tale om grov vold, jf. straffelovens § 245, stk. 1, og forholdene var i øvrigt omfattet af § 119 b, 2. pkt., hvormed strafudmålingen ifølge bemærkningerne skal ligge

en tredjedel højere, end hvad der ville være udmålt for en overtrædelse af § 119 b, 1. pkt. Alle sagerne vedrører forhold begået i forbindelse med ”Men in Black”-demonstrationer.

Strafudmålingen i sagerne ligger mellem 6 måneders og 1 års fængsel, hvoraf straffen i de fleste sager er udmålt til 10 måneders fængsel. Det er udvalgets opfattelse, at den konkrete strafudmåling i sagerne har beroet på den enkeltes andel i den begåede vold, samt i en enkelt sag at den tiltalte var relevant forstraffet. Således blev de 6 måneders fængsel udmålt i en sag, hvor den tiltalte – ud over at have deltaget i den samlede voldsudøvelse – selv havde knipset en tændt cigaret mod politiet. I sagen, hvor der blev udmålt fængsel i 1 år, havde den tiltalte selv affyret et kanonslag, der ramte en af politiets gruppevogne, som nogle betjente befandt sig i. De øvrige sager, som blev straffet med fængsel i 10 måneder, vedrørte angreb med henholdsvis øldåser, romerlys og tændte fakler.

Til sammenligning kan der henvises til praksis vedrørende straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., jf. § 245, som er refereret lige ovenfor i afsnit (c). Af denne praksis ses der i sager, hvor der bl.a. blev kastet med brosten, at være udmålt straffe i niveauet 8 til 9 måneders fængsel. Det er dog udvalgets vurdering, at sagernes konkrete omstændigheder, herunder særligt farligheden af kasteskytset, ikke fuldstændigt kan sidestilles.

På baggrund af den gennemgåede praksis er det udvalgets vurdering, at indsættelsen af § 119 b har haft en skærpende effekt i praksis også i denne type sager, og det er udvalgets vurdering, at strafudmålingen er sket i overensstemmelse med lovgivers anvisninger i bemærkningerne til straffelovens § 119 b.

2.2.3.2. Trusler om vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1

Straffen for trusler om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, er i nyere tid skærpet ved lov nr. 82 af 30. januar 2019, hvor straffelovens § 119, stk. 3 (nu stk. 3, 1. pkt.), blev indføjet. Skærpselsen trådte i kraft den 1. februar 2019.

Efter § 119, stk. 3, 1. pkt., skal der ved fastsættelsen af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Det blev i den forbindelse angivet i bemærkningerne til bestemmelsen, jf. afsnit 2.2.1.1 ovenfor, at der tilsigtedes en generel forhøjelse af strafniveauet for trusler omfattet af § 119, stk. 1, således at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Som det fremgår af bemærkningerne, beror

den konkrete straffastsættelse imidlertid på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

En undersøgelse fra Rigsadvokaten havde i 2009 vist, at straffen i sager, hvor en ustraffet person fremsætter verbale trusler om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, i retspraksis blev udmålt i niveauet 10 til 60 dages fængsel, idet de fleste straffe dog blev udmålt i niveauet 10 til 20 dages fængsel.

Straffen for trusler om vold er senest skærpet ved lov nr. 2601 af 28. december 2021, hvor 2. pkt. blev indsat i straffelovens § 119, stk. 3.

Efter § 119, stk. 3, 2. pkt., skal det ved fastsættelse af straffen for trussel om vold betragtes som en skærpende omstændighed, at lovovertrædelsen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre den forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat.

Det fremgår af bemærkningerne, jf. afsnit 2.2.1.1 ovenfor, at der som følge af lovændringen som udgangspunkt skal ske en fordobling af straffniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene for tilsvarende trusler. Den konkrete straffastsættelse beror dog på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

På baggrund af gennemgangen af praksis i afsnit 2.2.2 kan det konstateres, at der i hele den undersøgte periode fra 2009 og frem til i dag er udmålt straffe fra 20 dages fængsel og op til 6 måneders fængsel i sager om trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1.

Før skærpelsen af straffen for trusler i 2019 er der udmålt straffe på mellem 20 dages fængsel og 6 måneders fængsel, idet de fleste straffe i de gennemgåede trykte sager dog er udmålt til 20 til 30 dages fængsel (hvoraf størstedelen er udmålt til 20 dages fængsel). I et enkelt tilfælde (U 2019.751H) er der udmålt 3 måneders fængsel til en person, der under visitation i en visitationszone fremsatte trusler mod en polititjenestemand. Den tiltalte var leder af Loyal to Familia (LTF) og fremsatte truslerne i overværelse af andre LTF-medlemmer. Den pågældende var tidligere straffet gentagne gange for alvorlig personfarlig kriminalitet. Ved fastsættelsen af straffen lagde Højesteret vægt på ovenstående omstændigheder som skærpende for straffen. Desuden blev der udmålt 6 måneders fængsel i en enkelt sag ([TfK 2018.1006/2Ø](#)), hvor tiltalte var fundet skyldig i et meget stort antal trusler, skældsord og chikane mod offentligt ansatte efter straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a og § 121, ligesom tiltalte var skyldig i overtrædelse af tilhold og en mindre våbenlovsovertrædelse. Overtrædelserne var begået over en periode på ca. 2 år over for 12 forskellige personer.

Efter skærnelsen i 2019 er der udmålt straffe på mellem 30 dages fængsel og 4 måneders fængsel, idet langt størstedelen af straffene er udmålt til 30 dages fængsel under henvisning til skærnelsen i 2019. I en enkelt sag (U 2021.2003H) blev straffen fastsat til 4 måneders fængsel. Den tiltalte blev imidlertid både dømt for trusler om vold mod politiet og for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, ved at være flygtet fra politiet. Ved fastsættelsen af straffen henviste Højesteret til skærnelsen af straffen for trusler om vold i 2019 og til en skærkelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1. I sidstnævnte dom forelå der således konkrete omstændigheder, der førte til en højere straf end normalstraffen for trusler.

På baggrund af den gennemgåede praksis er det (ligesom for vold) udvalgets vurdering, at der i forhold til trusler om vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, ikke er forskel i strafudmålingen afhængig af, hvilken af de omfattede persongrupper, den forurettede tilhører.

Det er endvidere udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om straffniveauet for trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, efter den skærkelse, der skete i 2019 ved indsættelsen af § 119, stk. 3, 1. pkt. Det kan således konstateres, at straffen for verbale trusler før skærnelsen som udgangspunkt blev udmålt i niveauet 20 dages fængsel, hvorimod straffen i dag som udgangspunkt udmåles til 30 dages fængsel.

Der foreligger ikke trykt retspraksis fra den foreliggende periode vedrørende trussel om vold under skærpende omstændigheder som nævnt i § 119, stk. 3, 2. pkt.

Det kan i øvrigt konstateres, at straffniveauet for trusler om vold ligger i den lave ende af strafferammen i straffelovens § 119, stk. 1, der lyder på bøde eller fængsel indtil 8 år, hvilket imidlertid må ses i lyset af det generelt lavere straffniveau ved fremsættelse af trusler om vold end ved udøvelse af vold, herunder udøvelse af grov vold, som også skal rummes inden for strafferammen i straffelovens § 119, stk. 1.

Endelig kan udvalget konstatere, at straffen for verbale trusler om vold efter § 119, stk. 1, nu udmåles i et niveau svarende til niveauet i sager om mindre alvorlig vold og øvrig simpel vold efter § 119, stk. 1.

2.2.3.3. *Straffelovens § 119, stk. 4*

Det er udvalgets vurdering, at overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 4, som udgangspunkt straffes med bøde.

Dette gælder f.eks. i tilfælde, hvor en person modsætter sig anholdelse, jf. som eksempel herpå den i afsnit 2.2.2.3 refererede dom (U 2013.2630H), hvor den tiltalte modsatte sig anholdelse i forbindelse med, at han blev standset i bil af politiet og sigtet for overtrædelse af færdselsloven.

Praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.2.3 viser, at der for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 4, i den undersøgte periode er udmålt bødestrafte (dagbøder).

Udvalget vurderer dog, at straffniveauet må antages at bero på lovgivers anvisninger om straffniveauet, idet det i bemærkningerne til straffeskærpelsen ved *lov nr. 501 af 2. juni 2009*, hvor maksimumstraffen i § 119, stk. 4 (dengang stk. 3), blev forhøjet fra 6 måneders fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel, er angivet, at straffen i en lang række tilfælde passende kan fastsættes inden for den gældende strafferamme (der på daværende tidspunkt lød på bøde eller fængsel indtil 6 måneder), f.eks. i tilfælde, hvor en person forsøger at modsætte sig en lovlig anholdelse ved at holde fast i en lygtepæl eller lignende, ligesom det er angivet, at det med forhøjelsen af strafmaksimummet i § 119, stk. 4, i 2009 ikke var hensigten, at straffen i de mindre grove tilfælde skulle forhøjes.

Det må herefter lægges til grund, at det er i overensstemmelse med forarbejderne til bestemmelsen, at de mindre grove tilfælde af overtrædelse af § 119, stk. 4, i praksis normalt straffes med bøde.

Selv om det kan konstateres, at straffniveauet for normalt tilfælde ligger i den laveste ende af strafferammen i § 119, stk. 4, må dette antages at bero på bemærkningerne til bestemmelsen, hvorefter det er forudsat, at fængselsstraf forbeholdes grovere overtrædelser.

Der er i undersøgelsen af retspraksis ikke identificeret relevante domme omfattet af straffeskærpelserne i § 119, stk. 4, ved lovændringerne i 2009 og 2021 (dvs. grovere tilfælde af overtrædelse af § 119, stk. 4).

2.3 Straffelovens § 119 a om fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden chikane mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv

2.3.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 119 a, stk. 1, straffes den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 2 år. Efter bestemmelsens stk. 2 skal der ved fastsættelse af straffen lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

§ 119 a (nu § 119 a, stk. 1) blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 1728 af 27. december 2016*, hvorved der samtidig foretoges ændringer af en række andre bestemmelser om forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, se bl.a. herom i afsnit 2.2.1.1 og 2.5.1.

Det ses af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 13 f., at lovgiver har været opmærksom på risikoen for, at bestemmelsens ordlyd kunne forekomme uklar, og der er derfor i bemærkningerne givet en række nærmere anvisninger i forhold til, hvad der må anses for en fredskrænkelse ved kontakt, forfølgelse eller anden chikane, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 14 f. og 33 ff.

Heraf fremgår bl.a., at bestemmelsen for det første omfatter chikanøs *kontakt*, hvorved bl.a. forstås mundtlige eller skriftlige henvendelser. Det er afgørende, at adfærden reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra gerningspersonen til den beskyttede person, men det er ikke afgørende, om kontakten sker direkte. En meddelelse gennem f.eks. Facebook, blogs, debatfora mv. på internettet, der ikke direkte er adresseret til den beskyttede person, vil efter omstændighederne kunne være omfattet, hvis meddelelsen kan anses for reelt rettet også til den beskyttede person. Bestemmelsen omfatter desuden andre former for henvendelser, herunder f.eks. i form af ophold uden for den beskyttede persons bolig, aflevering eller tilsendelse af objekter mv. eller hvis gerningspersonen går til et sted, som den pågældende ved, at den beskyttede person er på vej til.

Bestemmelsen omfatter for det andet den, som på chikanøs vis *forfølger* en beskyttet person. Det kan eksempelvis forekomme ved, at den pågældende følger efter, iagttager eller overvåger en beskyttet person uden helt at nærme sig, således at adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt.

Bestemmelsen omfatter for det tredje den, som på *anden måde chikanerer* den beskyttede person. Udtrykket ”chikanere” skal ifølge bemærkningerne forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation. Der kan eksempelvis være tale om videooptagelse eller fotografering af den beskyttede person i private sammenhænge eller videregivelse, herunder offentliggørelse, af private personoplysninger mv.

For at være strafbart efter bestemmelsen skal adfærden være generelt egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred (det er således ikke afgørende, om forurettede konkret er blevet krænkede), og der skal være tale om adfærd af en sådan karakter og grovhed, at der er tale om chikane.

Vedrørende straffniveaueet for overtrædelse af bestemmelsen fremgår følgende af bemærkningerne til 2016-lovændringen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 35:

”Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i førstegangstilfælde i udgangspunktet straffes med en bøde på 7.500 kr., dog således at grovere – herunder systematiske – overtrædelser kan straffes med en kortere frihedsstraf. Ved overtrædelse af bestemmelsen i gentagelsestilfælde bør der som udgangspunkt ligeledes straffes med en kortere frihedsstraf.

Ved afgørelsen af, om en overtrædelse kan karakteriseres som grov, kan der bl.a. lægges vægt på overtrædelsens formål, karakter, omfang, herunder om den har virket stærkt chikanerende eller været egnet til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede.

Som eksempler på grovere overtrædelser kan nævnes oprettelse af en hjemmeside med det formål at offentliggøre eller søge at offentliggøre private personoplysninger om personer i offentlig tjeneste eller hverv, idet en sådan fredskrænkelse i almindelighed vil være stærkt chikanerende for den forurettede og samtidig indebærer en videregivelse af private oplysninger uden et legitimt formål. På samme måde vil fremmøde ved den beskyttede persons hjem kunne være et eksempel på en grov overtrædelse, såfremt fremmødet er egnet til at virke stærkt chikanerende eller skabe væsentlig utryghed.

Såfremt en fredskrænkelse omfattet af den foreslåede bestemmelse tillige udgør en overtrædelse af straffelovens § 121 om fornærmelig tiltale mv., persondataloven eller en overtrædelse af et tilhold efter tilholdsloven, vil der som udgangspunkt skulle straffes i sammenstød, jf. straffelovens § 88.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Ved *lov nr. 82 af 30. januar 2019*, det trådte i kraft den 1. februar 2019, indsattes et stk. 2 i bestemmelsen, hvorefter der ved fastsættelse af straffen skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 94 som fremsat, side 9, fremgår, at der hermed ikke var tilsigtet nogen ændring i hverken anvendelsesområdet for straffelovens § 119 a eller i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder. Der var derimod tilsigtet en generel strafskærpelse:

”Det er med forslaget til ændringen af straffelovens § 119 a forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, idet det forudsættes, at der ved fastsættelse af straffen for chikane efter § 119 a skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Det betyder, at en person, der efter gældende ret ville blive idømt en bødestraf på 7.500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 119 a, med lovforslaget fremover som udgangspunkt vil blive idømt en bødestraf på 10.000 kr.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den tilsigtede strafskærpelse gælder generelt i alle sager om chikane efter straffelovens § 119 a, herunder uden hensyntagen til, om forholdet i det konkrete tilfælde har haft eller må antages at få betydning for den pågældende udførelse af tjenesten eller hvervet.”

2.3.2 Praksis

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 119 a er afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis samt retspraksis fra Anklagemyndighedens Vidensbase, hvor der hovedsageligt kun er dømt for overtrædelse af § 119 a (dvs. uden anden kriminalitet af væsentlig betydning for strafudmålingen til samtidig pådømmelse), og hvor straffen ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde.

Sager, hvor forholdet er begået før strafskærpelsen i 2019:

U 2020.1789V: T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119 a ved på sin profil på Facebook at have delt et billede af F og hendes kæreste. F, der var ansat som socialrådgiver i en kommune, havde behandlet en sag om tvangsfjernelse af T’s børn. T havde desuden i en privat besked via F’s facebookprofil kontaktet hende og skrevet, at han ikke vidste, at hun led af spiseforstyrrelse, at hun lagde nøgenbilleder på nettet af sin søn, og at hun drak som et svin. Forholdene var begået i marts 2017, og sagen, der havde et ukompliceret faktum, havde samlet haft en sagsbehandlingstid på næsten 3 år, uden at dette kunne lægges T til last. På denne

baggrund og efter en samlet vurdering fandt landsretten, at straffen skulle bortfalde, jf. straffelovens § 83.

U 2017.3516V: T straffet med 6 dagbøder à 625 kr. (i alt 3.750 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 119 a ved fra sin profil på Facebook at have delt et billede af og offentliggjort skriftlige opslag om F, som var T's socialrådgiver i kommunen. T skrev bl.a.: "Hun er ikke kontaktbar og uden for pædagogisk rækkevidde. Hun kunne ikke drømme om at hjælpe mig på den gode måde. Hun fyrer gerne en hvid løgn af og har ungdommen på sin side" og "... og pyt med at hun har en dyssocial personlighedsstruktur". Byretten idømte T 4 dagbøder à 500 kr. Landsretten anførte, at straffen efter forarbejderne til straffelovens § 119 a som udgangspunkt skal fastsættes til en bøde på 7.500 kr. i førstegangstilfælde. Hverken oplysningerne om gerningen, T's person eller andre forhold kunne begrunde en fravigelse af udgangspunktet. Efter oplysningerne om T's indtægtsforhold på gerningstidspunktet blev bødestrafen imidlertid nedsat til det halve.

AM 2020.05.14B: T1 og T2 straffet med 10 dagbøder à 375 kr. (i alt 3.750 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 119 a ved i opslag på Facebook at have skrevet, at en polititjenestemand, F, der tidligere havde foretaget ransagning af T1 og T2's bopæl, havde brudt loven og ransaget uden dommerkendelse, og at F herved havde begået "indbrud" i deres hjem. T2 blev herudover idømt en bøde for overtrædelse af hundeloven. Det fremgår ikke umiddelbart af dommen, hvorfor bøden blev fastsat lavere end det i forarbejderne anførte om en bøde på 7.500 kr. i et førstegangstilfælde.

AM 2017.10.16B: T straffet med 15 dagbøder à 500 kr. (i alt 7.500 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 119 a ved at have krænket en politibetjents fred i dennes fritid, idet T udtalte: "Men bare rolig – jeg skal nok få min hævn på den ene eller anden måde", hvilket T gentog, ligesom T råbte: "Hold dig fra mig, du er sindssyg, du er psykopat" eller lignende efter politibetjenten. T udeblev fra retsmødet og blev derfor dømt ved en udeblivelsesdom.

AM 2018.02.05B: T straffet med 10 dagbøder à 750 kr. (i alt 7.500 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 119 a ved på Facebook at have offentliggjort billeder af en parkeringsvagt, F, der tidligere havde pålagt T en parkeringsbøde, samt offentliggjort billeder af registreringsnummeret på F's bil og fremsat nogle udtalelser om F. Byretten udtalte, at straffen efter forarbejderne til straffelovens § 119 a som udgangspunkt skal fastsættes til en bøde på 7.500 kr. i førstegangstilfælde. Der forelå ikke i den konkrete sag oplysninger, som kunne begrunde en fravigelse heraf.

AM 2020.05.25B: T straffet med 10 dagbøder à 750 kr. (i alt 7.500 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 119 a ved i en facebookgruppe at have fremsat en række ytringer rettet mod F, der var socialrådgiver i en kommune, og som havde behandlet en sag om tvangsfjernelse af T's

søsters børn. Byretten udtalte, at straffen efter forarbejderne til straffelovens § 119 a som udgangspunkt skal fastsættes til en bøde på 7.500 kr. Hverken oplysningerne om gerningen, T's person eller andre forhold kunne begrunde en fravigelse af udgangspunktet. T blev herefter straffet med 10 dagbøder à 750 kr., der blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere færdselsbøde.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2019:

TfK 2021.869Ø: T straffet med en bøde på 10.000 kr. for overtrædelse af straffelovens § 119 a, idet han to gange til en borgmesters facebookprofil havde sendt krænkende beskeder, der gik ud over det, som må tåles som led i almindelig kritik fra borgerne. Forholdene var begået i prøvetiden for en tidligere betinget dom på 14 dage for overtrædelse af straffelovens § 119 vedrørende samme forurettede. Landsretten fandt ved strafudmålingen, at der ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet om en bøde på 10.000 kr. i førstegangstilfælde, jf. forarbejderne til strafskærpelsen ved lov nr. 82 af 30. januar 2019. T blev herefter idømt en bøde på 10.000 kr., idet det havde sit forblivende med den betingede dom (dissens for 14 dages ubetinget fængsel som fællesstraf med den betingede dom).

2.3.3 Konklusion

Straffelovens § 119 a blev indført ved lov nr. 1728 af 27. december 2016. I bemærkningerne til bestemmelsen blev anført en række konkrete anvisninger til domstolene vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen. Heraf fremgår bl.a., at en overtrædelse af bestemmelsen i førstegangstilfælde i udgangspunktet skulle straffes med en bøde på 7.500 kr., dog således at grovere – herunder systematiske – overtrædelser kunne straffes med en kortere frihedsstraf. I gentagelsestilfælde skulle straffen som udgangspunkt være en kortere frihedsstraf.

Ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 foretoges en strafskærpelse, hvorved det i bemærkningerne blev anført, at der som udgangspunkt skulle ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Ifølge bemærkningerne betød dette, at en person, der efter hidtil gældende ret ville være blevet idømt en bødestraf på 7.500 kr., fremover som udgangspunkt ville skulle idømmes en bødestraf på 10.000 kr.

Som det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. afsnit 2.3.1, beror den konkrete straf fastsættelse dog på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Som det fremgår af praksisgennemgangen i afsnit 2.3.2, har landsretterne både inden og efter lovændringen i 2019 fastslået, at *udgangspunktet* for strafudmålingen i sager om overtrædelse af straffelovens § 119 a er en bøde i det niveau, som er fastsat i forarbejderne til bestemmelsen.

For så vidt angår tiden efter straffeskærpelsen fastsatte landsretten således i sagen Tfk 2021.869Ø bøden til 10.000 kr., idet landsretten ikke fandt grundlag for at fravige udgangspunktet.

I tre af de sager, som er medtaget i praksisgennemgangen i afsnit 2.3.2, ses udgangspunktet konkret fraveget. To af disse sager er afgjort af Vestre Landsret, og i begge sager henviser landsretten til konkrete omstændigheder, der medfører fravigelse af udgangspunktet. Den tredje sag er en byretsdom, hvor det ikke er muligt at udlede, hvorfor udgangspunktet fraviges.

Det er på baggrund af praksisgennemgangen udvalgets vurdering, at domstolene generelt set har fulgt lovgivers anvisninger om straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119 a.

Det kan konstateres, at straffniveauet ligger i den lave ende af strafferammen på bøde eller fængsel indtil 2 år. Strafniveauet beror imidlertid som anført på de klare bemærkninger til bestemmelsen, hvori det er forudsat, at fængselsstraf forbeholdes grovere eller gentagne overtrædelser.

2.4 Straffelovens § 120 om vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, i forbindelse med opløb

2.4.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 120 finder de i § 119 og § 119 b foreskrevne straffe, når de dér nævnte handlinger iværksættes ved hjælp af opløb, anvendelse på dem, der anstifter til eller leder opløbet, og på de deltagere, som undlader at efterkomme øvrighedens lovligt forkyndte påbud til mængden om at skilles.

Straffelovens § 120 har stort set ikke været ændret siden indførelsen ved Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Som det fremgår af afsnit 2.2.1.1 ovenfor, blev der dog i forarbejderne til *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, hvorved man ændrede strafferammen i § 119, stk. 1, gjort en bemærkning om straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 120, jf. § 119. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3302, fremgår, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 og 2, gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Herefter fremgår endvidere, at skærpelsen skulle have tilsvarende betydning for straffelovens § 120 om vold mod tjenestemænd i forbindelse med opløb, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3286 og 3302.

Ved *lov nr. 1832 af 8. december 2020* indsattes henvisningen til § 119 b. Der er ikke i bemærkningerne til denne ændring givet anvisninger vedrørende straffniveauet, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 10.

2.4.2 Praksis

Straffelovens § 120 ses alene anvendt i en enkelt dom i retspraksis, jf. U 1956.567Ø, der vedrørte Klaksvig-striden på Færøerne.

Det er på den baggrund ikke muligt at drage generelle konklusioner vedrørende straffniveaulet for overtrædelse af straffelovens § 120.

2.5 Straffelovens § 121 om hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltalte mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv

2.5.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 121 straffes den, som med hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale overfalder nogen af de i § 119 nævnte personer under udførelsen af hans tjeneste eller hverv eller i anledning af samme. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 1 år.

Bestemmelsen blev indført ved Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, og er kun ændret en enkelt gang siden ved *lov nr. 1728 af 27. december 2016*, hvorved strafferrammens maksimum blev ændret fra 6 måneders til 1 års fængsel.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 17, er givet en række eksempler fra retspraksis, der illustrerer, hvad der kan anses for omfattet af bestemmelsen. Disse er udtryk som ”narrøv”, ”fuck you”, ”svin”, ”luder”, ”racist”, ”nazikælling” og ”kriminell”.

Samme sted henvises til en række (på daværende tidspunkt) nyere domme til illustration af det dagældende straffniveau. Heraf fremgår, at der for overtrædelse af bestemmelsen var udmålt dagbøder i niveauet samlet 1.200 kr. til 4.000 kr.

Med straffskærpelsen blev det ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 35, forudsat, at normalstraffen for overtrædelse af straffelovens § 121 fremover som udgangspunkt skulle fastsættes til en bødestraf på 5.000 kr.

2.5.2 Praksis

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 121 er afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis fra 2016 og frem, hvor en person kun er dømt for overtrædelse af § 121 uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, og hvor straffen ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Gennemgangen er i øvrigt som udgangspunkt afgrænset til sager, hvor tiltalte ikke er tidligere straffet.

Som anført ovenfor fremgår det af forarbejderne til skærpelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 121 i 2016, at der i nyere praksis frem til skærpelsen var udmålt dagbøder fra samlet 1.200 kr. og op til 4.000 kr., jf. bl.a. U 2012.3166Ø (6 dagbøder à 200 kr.), TfK 2012.1048V (15 dagbøder à 200 kr.) og U 2015.1873Ø (10 dagbøder à 400 kr.).

Med strafskærpelsen blev det forudsat, at normalstraffen for overtrædelse af straffelovens § 121 fremover som udgangspunkt skal fastsættes til en bødestraf på 5.000 kr.

Der er i det følgende derfor alene taget udgangspunkt i retspraksis efter skærpelsen i 2016.

I denne periode er der alene afsagt en enkelt trykt dom, hvor gerningspersonen ikke samtidig blev dømt for anden kriminalitet:

TfK 2019.234Ø: T straffet med 10 dagbøder à 500 kr. (i alt 5.000 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 121 ved at have overfaldet en togkontrollør med grove skældsord i form af ”luder” og ”smatso” eller lignende.

2.5.3 Konklusion

Overtrædelse af straffelovens § 121 straffes i praksis normalt med bøde.

På baggrund af ovenstående praksisgennemgang er det udvalgets vurdering, at domstolene følger lovgivers anvisninger om strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 121.

I den dom (TfK 2019.234Ø), der er afsagt efter den seneste skærpelse, er der således udmålt 10 dagbøder à 500 kr., i alt 5.000 kr. i overensstemmelse med tilkendegivelserne i bemærkningerne til lov nr. 1728 af 27. december 2016.

Selv om det kan konstateres, at strafniveauet ligger i den laveste ende af strafferammen i § 121, der lyder på bøde eller fængsel indtil 1 år, er strafniveauet i overensstemmelse med de klare tilkendegivelser, der er givet i bemærkningerne til bestemmelsen.

3. Straffelovens § 123 om forbrydelser mod vidner

3.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 123, stk. 1, straffes den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af

personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 8 år. Efter bestemmelsens stk. 2 skal der ved fastlæggelse af straffen lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for muligheden for at retsforfølge strafbare handlinger.

Bestemmelsen blev indsat ved *lov nr. 282 af 29. april 1992*, hvor bestemmelsen blev affattet således:

”Den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person eller dennes nærmeste i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten, straffes med hæfte eller fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde.”

Lovændringen blev foretaget på baggrund af, at man havde identificeret en stigende tendens til, at vidner i straffesager udtrykte alvorlig frygt for at afgive forklaring, og at man fandt det stødende for retsbevidstheden, hvis kriminelle gennem udøvelse af terror over for vidner kunne gøre sig immune over for retsforfølgelse, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 3709. Bestemmelsen havde således til formål at give en særlig beskyttelse til vidner i straffesager eller civile sager, herunder vidnets nærmeste, på linje med beskyttelsen af personer, der handler i offentlig tjeneste eller hverv, jf. straffelovens § 119. Bestemmelsen vil også finde anvendelse, hvor der er tale om en medgerningsperson, der afgiver forklaring også om andres andel i overtrædelsen.

Om bestemmelsens anvendelsesområde fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 3719, at bestemmelsen særligt vil finde anvendelse i tilfælde, hvor der udøves vold, ulovlig tvang eller fremsættes trusler med det formål at udøve pression over for et vidne, der står over for at skulle afgive forklaring over for politiet eller retten i en straffesag eller over for retten i en civil sag, samt i tilfælde, hvor de pågældende handlinger udføres som udtryk for hævn eller med henblik på at udøve repressalier over for det pågældende vidne i anledning af en afgivet forklaring i en straffesag eller civil sag.

Trusler om vold er udskilt som en selvstændig handling for dermed at markere, at fremsættelsen heraf også vil være strafbar, f.eks. i et tilfælde, hvor der er tale om efterfølgende trusler mod offeret om øretæver eller lignende vold, der ikke falder ind under § 266 og heller ikke sker som led i ulovlig tvang.

I bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 3713, redegøres for valget af indsættelse af en sådan bestemmelse i straffelovens specielle del i stedet for indsættelse af en generel skærpselsesregel i straffelovens almindelige del:

”Ved udformningen af lovforslaget har muligheden for at indsætte en generel skærpet strafudmålingsregel i straffelovens almindelige del været overvejet. I dette tilfælde ville en skærpet udmåling skulle foretages inden for de eksisterende strafferammer. Justitsministeriet har imidlertid foretrukket, at det i en bestemmelse i straffelovens specielle del, der omhandler de enkelte forbrydelsestyper, tydeliggøres at forulempelse af et vidne i en straffesag eller civil sag eller vidnets nærmeste er et selvstændigt delikt, som straffes inden for en betydelig skærpet strafferamme. På denne måde er det hensigten, at bestemmelsen skal få en betydelig præventiv virkning.”

Ved *lov nr. 411 af 10. juni 1997* ændredes ”eller dennes nærmeste” til ”, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne”.

Om baggrunden for ændringen fremgår det af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2507, at der kan opstå situationer, hvor vold og trusler mv. mod andre end vidnet og vidnets nærmeste er egnede til at påvirke et vidne, og at forsøg på påvirkning af vidner ved de nævnte midler bør kunne straffes også i de tilfælde, hvor trusler eller lignende fremsættes over for personer, der ikke kan betegnes som den pågældendes nærmeste, men som har en anden tilknytning til vidnet.

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, der særligt var baseret på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, nyaffattedes en væsentlig del af straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse, samtidig med at der foretoges ændringer af strafferammerne i en række straffelovsbestemmelser, herunder § 123. I § 123 ændredes strafferammen fra ”fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder bøde” til ”bøde eller fængsel indtil 8 år”.

Denne ændring var dog ikke baseret på en anbefaling fra Straffelovrådet, der havde undladt at fremkomme med forslag til ændring af bestemmelsen. Justitsministeriet fandt dog i lyset af de strafskærpselser, der fandt sted i 2002 i relation til bl.a. vold, jf. *lov nr. 380 af 6. juni 2002* (se herom i kapitel 8, afsnit 3.1.2), samt den skærpselse af § 119, som samtidig blev foreslået (se herom ovenfor i afsnit 2.2.1.1), at strafmaksimum i straffelovens § 123 burde forhøjes fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3302.

For så vidt angår straffniveauet for overtrædelse af § 123 fremgår det af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3328 f., at straffen gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene (i det omfang der bliver tale om fængselsstraf):

”Formålet med den foreslåede forhøjelse af strafferammen i § 123 er at skærpe straffen for trusler mod vidner mv. og skal ses i lyset af den nære tilknytning, som bestemmelsen har til bestemmelsen i § 119. Det forudsættes således, at straffen for overtrædelse § 123 skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været udmålt af domstolene. Det vil betyde, at f.eks. en sag om vold om en person, eller dennes nærmeste, der har afgivet forklaring i retten, der i dag af domstolene straffes med fængsel i 60 dage, efter lovændringen skal straffes med 3 måneders fængsel.

Der foretages endvidere en teknisk ændring af bestemmelsens normal- og sidestraf-ferammer. Ændringen medfører, at bestemmelsen fremover alene består af en straf-feramme, hvorefter der kan idømmes bøde eller fængsel indtil 8 år. Den tekniske ændring tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsni-veau i relation til området for bøde.”

Ved *lov nr. 141 af 28. februar 2018* indsattes stk. 2 i bestemmelsen. Lovændringen havde til formål generelt at skærpe straffen for vidnetrusler med en tredjedel sammenlignet med det hidtidige strafniveau. Herom fremgår bl.a. følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 91 som fremsat, side 2 f.:

”Det er med forslaget forudsat, at der skal ske en gennemgående forhøjelse af straf-fen for vidnetrusler med en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene. På grund af den variation, som de forskelligartede sager om vidnetrusler har, er det ikke muligt at angive et bestemt strafniveau for overtrædel-ser af straffelovens § 123, men med forslaget lægges der eksempelvis op til, at en sag om vidnetrusler, der i dag ville blive straffet med 3 måneders fængsel, fremover skal straffes med 4 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige reg-ler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelses-område. Der tilsigtes heller ingen ændring i de forhold, der i almindelighed anses som skærpene eller formildende omstændigheder.

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 91 som fremsat, side 5, fremgår desuden:

”Den tilsigtede strafskærpelse gælder generelt i alle sager om overtrædelse af straf-felovens § 123, herunder uden hensyntagen til, om forholdet har medført, at en sag ikke er blevet oplyst bedst muligt.”

3.2 Praksis

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 123 er afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor en person hovedsageligt kun er dømt for ét tilfælde af

overtrædelse af § 123 uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, og hvor straffen ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde). Gennemgangen er i øvrigt som udgangspunkt afgrænset til sager, hvor tiltalte ikke er tidligere straffet.

Gennemgangen er endvidere afgrænset således, at den bygger på domme fra 2004 og frem, idet maksimumstraffen i § 123 blev forhøjet i 2004 fra 6 til 8 års fængsel med henblik på at skærpe straffen med omkring en tredjedel. Der skete herudover skærpelse af straffen i 2018 ved indsættelsen af stk. 2 i § 123, hvorved det var tilsigtet, at der gennemgående skulle ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel.

Nedenstående beskrivelse er derfor inddelt i domme, hvor forholdet er begået efter straffeskærpelsen i 2004 (men før skærpelsen i 2018), og domme, hvor forholdet er begået efter skærpelsen i 2018.

Dommene er oplistet efter straffens længde.

Sager, hvor forholdet er begået efter straffeskærpelsen i 2004, men før skærpelsen i 2018:

TfK 2005.380V: T straffet med 40 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved telefonisk at have fremsat trusler over for F. Det fremgik af sagen, at F dagen før havde anmeldt nogle af T's kammerater for røveri, idet T sagde til F, at hvis han forklarede i retten, at der var anvendt våben, ville det gå ham, som det gik på Valmuevej, hvorved T hentydede til en voldelig episode, der havde fundet sted der, ligesom han opfordrede F til at overveje sin forklaring vedrørende røveri til politiet. Navnlig under hensyn til omstændighederne, hvorunder truslen blev afgivet, samt karakteren af denne blev straffen fastsat som anført.

TfK 2006.50/2V: T straffet med 40 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved flere gange at have forulempet F, som havde afgivet forklaring som vidne i en straffesag mod T's bror. Det fremgik af sagen, at T kaldte F ”stikkersvin” og sagde, at broderen ville komme efter F, så F skulle passe på. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel. Med henvisning til den skærpelse af straffen, der var tilsigtet med ændringen af straffeloven ved lov nr. 218 af 31. marts 2004, forhøjede landsretten straffen til 40 dages fængsel.

TfK 2006.682V: T straffet med 40 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved med vold eller trussel om vold at have forulempet F i anledning af, at F umiddelbart forinden havde anmeldt T's søn til politiet for vold. Det fremgik af sagen, at T ringede til F og udtalte: ”Hvis du ikke trækker anmeldelsen tilbage, kommer du på intensiv” eller lignende, ligesom hun

udtalte, at han kunne få ”et par flade”, hvis han ikke trak sin anmeldelse tilbage. T, der også blev fundet skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved i et arresthus at have været i besiddelse af en joint, blev straffet med 40 dages fængsel, som byretten gjorde betinget med henvisning til, at T havde handlet i et øjeblikks ophidselse. Landsretten gjorde straffen ubetinget og anførte, at der – uanset at T handlede i et øjeblikks ophidselse og frustration, og at motivet var at beskytte sin søn – ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at overtrædelse af straffelovens § 123 medfører ubetinget frihedsstraf (dissens for at gøre straffen betinget som i byretten).

TfK 2008.799V: T straffet med 40 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123, idet hun over for F, der havde anmeldt T's kæreste, A, for vold, udtalte, at han ”skulle passe på A kommer ud fra fængslet” at han skulle trække anmeldelsen tilbage, ellers ville han få så meget ”røvfuld”, at han ikke kunne rejse sig igen bagefter eller lignende. Byretten idømte T 30 dages fængsel. Landsretten skærpede straffen under henvisning til forholdets karakter. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget. T blev herudover idømt en bøde for overtrædelse af registreringsafgiftsloven.

TfK 2007.263V: T straffet med 50 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved telefonisk at have rettet henvendelse til F i anledning af dennes forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten i anledning af en anmeldelse mod en fælles bekendt for vold. Det fremgik af sagen, at T havde udtalt, at F skulle trække anmeldelsen tilbage, ellers ville han komme ud på en køretur eller lignende. T var efterfølgende idømt en bøde for spirituskørsel, og straffen blev på den baggrund fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til denne bøde. Byretten fastsatte straffen til 40 dages fængsel, der henset til T's personlige forhold og til parternes nuværende relation blev gjort betinget. Landsretten forhøjede straffen til 50 dages fængsel og fandt, at der efter forholdets karakter ikke var grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2010.117V: T straffet med 60 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved den 27. marts 2009 at have forulempet F i anledning af dennes allerede afgivne forklaring til politiet og i retten vedrørende en sag om vold mod F's datter, P, idet T i forbindelse med en telefonsamtale med F udtalte: ”Hvis jeg bliver dømt for at have kvalt P, gør jeg det, for så skal hun mærke, hvordan det er”. T og F havde tidligere været kærestere og havde boet sammen. T var forinden, den 4. marts 2009, fundet skyldig i byretten i vold mod P, og ved ankedom af 29. april 2009 blev tiltalte efterfølgende straffet med fængsel i 60 dage herfor. T blev for overtrædelse af straffelovens § 123 straffet med 60 dages fængsel. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på truslens karakter, herunder det tidspunkt i forhold til straffesagen, hvor truslen blev fremsat.

TfK 2016.51Ø: T straffet med 60 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123, idet T, der var tilhører i et retsmøde i en straffesag, havde formet sin hånd som en pistol og lavet aftrækkertegn mod et vidne, som netop havde afgivet vidneforklaring. Byretten fastsatte straffen til 60 dages fængsel, hvilket landsretten stadfæstede (dissens for 3 måneders fængsel). Der var enighed om, at straffen ikke kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpselsen i 2018:

TfK 2020.14Ø: T straffet med 60 dages fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123, stk. 1, idet han i anledning af F's forventede forklaring som vidne i en sag om afpresning og ulovlig tvang mod en tiltalt, der tilhørte T's klan, havde opsøgt forurettedes bror. T havde i den forbindelse sagt: "Vi ved, hvor [F] er ..., når vi finder ham, stikker vi ham ned eller giver ham en kugle for panden". Broderen forklarede, at T under samtalen sagde, at F skulle trække sagen tilbage. Uanset T's gode personlige forhold kunne straffen ikke gøres betinget.

TfK 2020.209Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123, idet hun i byretten, inden vidnet F skulle afgive forklaring i en straffesag mod T's mand, udtalte til F: "Du dør bagefter" eller lignende. Byretten udmålte straffen til 4 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste under henvisning til strafskærpselsen ved lov nr. 141 af 28. februar 2018. Landsretten fandt, at straffen passende kunne fastsættes til ubetinget fængsel i 3 måneder (dissens for en delvist betinget dom med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2022.394V: T straffet med 3 måneders fængsel for vidnetrusler efter straffelovens § 123, stk. 1, ved som varetægtsfængslet i en arrest at have forulempet F i anledning af dennes allerede afgivne forklaring for byretten i en sag, hvor T var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191 med henblik på at formå F til at ændre sin forklaring under ankesagen. T havde via en medindsat uden om besøgs- og brevkontrollen smuglet et brev ud, som blev givet videre til F. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at brevet var sendt uden om den besøgs- og brevkontrol, som T var underlagt som arrestant efter anke af en sag, hvor han var blevet idømt 12 års fængsel, og at T under trusler havde forsøgt at få et vidne til at ændre sin forklaring for at få nedsat sin straf.

3.3 Konklusion

Det er udvalgets vurdering, at overtrædelse af straffelovens § 123 i praksis normalt straffes med fængselsstraf, selvom bødestraf også indgår i strafferammen.

Straffen for overtrædelse af § 123 er senest skærpet ved lov nr. 141 af 28. februar 2018, hvor stk. 2 blev indsat i bestemmelsen. Det følger heraf, at der ved fastsættelse af straffen skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for muligheden for at retsforfølge

strafbare handlinger. Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. afsnit 3.1 ovenfor, at det var forudsat, at der skulle ske en gennemgående forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var blevet fastsat af domstolene. Strafskærpelsen gælder ifølge bemærkningerne generelt i alle sager om overtrædelse af straffelovens § 123, herunder uden hensyntagen til, om forholdet har medført, at en sag ikke er blevet oplyst bedst muligt. På grund af den variation, de forskelligartede sager om vidnetrusler har, var det ikke muligt i bemærkningerne at angive et bestemt strafniveau for overtrædelser af bestemmelsen, men der blev eksempelvis lagt op til, at en sag om vidnetrusler, der hidtil ville blive straffet med 3 måneders fængsel, fremover skal straffes med 4 måneders fængsel.

Som det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor, jf. afsnit 3.2, er der i hele den undersøgte periode fra 2004 og frem til nu i sager om overtrædelse af § 123 udmålt straffe på mellem 40 dages fængsel og 3 måneders fængsel.

Før skærpelsen af straffen i 2018 er der udmålt straffe på mellem 40 og 60 dages fængsel, idet de fleste straffe dog er udmålt til 40 dages fængsel. I en enkelt dom (TfK 2007.263V) blev straffen fastsat til 50 dages fængsel. I to andre domme (TfK 2010.117V og TfK 2016.51Ø) blev straffen fastsat til 60 dages fængsel.

Efter skærpelsen i 2018 er der i tre sager udmålt straffe på henholdsvis 60 dage (én dom) og 3 måneders fængsel (to domme). I den ene af disse henviste byretten i sine præmisser direkte til lovændringen fra 2018.

På baggrund af den foreliggende retspraksis er det udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om strafniveauet ved overtrædelser af straffelovens § 123 efter skærpelsen. Hvor straffene før skærpelsen blev udmålt til fængsel i 40 til 60 dage, er straffene efter skærpelsen udmålt til fængsel i 60 dage til 3 måneder.

Det kan konstateres, at strafniveauet ligger i den lavere ende af strafferammen i § 123, der lyder på bøde eller fængsel indtil 8 år, hvilket må anses for at være overensstemmende med de tilkendegivelser, der er givet i bemærkningerne til bestemmelsen.

Kapitel 5

Grovt narkokriminalitet

1. Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 191, stk. 1, straffes med fængsel indtil 10 år den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpende omstændigheder overdrager euforiserende stoffer. Angår overdragelsen en betydelig mængde særligt farligt eller skadeligt stof, eller har overdragelsen af et sådant stof i øvrigt haft en særligt farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 16 år.

Efter straffelovens § 191, stk. 2, straffes på samme måde den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1.

Indtil 1969 kunne narkotikahandel mv. alene straffes efter lov om euforiserende stoffer, jf. lov nr. 169 af 24. maj 1955 med senere ændringer. Lovens strafmaksimum var og er fængsel indtil 2 år, jf. lovens § 3.

Ved *lov nr. 276 af 18. juni 1969* indførtes straffelovens § 191, der gav mulighed for at idømme fængsel indtil 6 år for visse grove overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer.

Loven havde bl.a. baggrund i, at man begyndte at se eksempler på sager med så store mængder, at domstolene når som helst kunne blive stillet over for sager, hvor den gældende strafferamme måtte anses for utilstrækkelig. En sammenligning med andre landes strafferammer viste desuden, at et strafmaksimum på fængsel indtil 2 år var meget lavt, og der var fra svensk og norsk side ydret ønske om, at man i Danmark ligesom i nabolandene foretog en strafskærpelse for at imødegå risikoen for, at den internationale narkotikahandel skulle føle sig tiltrukket af et land, hvor strafmaksimum var specielt lavt, jf. Folketingstidende 1968-69, tillæg A, spalte 2846 f.

Ved *lov nr. 268 af 26. juni 1975* indsattes et forhøjet strafmaksimum på fængsel indtil 10 år i § 191, stk. 1, 2. pkt., for tilfælde, hvor overdragelsen angår en betydelig mængde særligt farligt eller skadeligt stof, eller i øvrigt har haft en særligt farlig karakter. Lovændringen havde baggrund i, at der nogle år forinden var foretaget tilsvarende skærpelser i de andre nordiske lande, samt i en fortsat stigning i grove overtrædelser af narkotikalovgivningen, jf. Folketingstidende 1974-75, 2. samling, tillæg A, spalte 1621. Der henvises bl.a. til, at strafferammens maksimum på 6 års fængsel siden ikrafttrædelsen af § 191 var anvendt i 6 sager. Om den tilsigtede effekt af lovændringen og anvendelsen af det forhøjede strafmaksimum fremgår desuden følgende af

bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1974-75, 2. samling, tillæg A, spalte 1621 f.:

”Justitsministeriet finder på denne baggrund, at straffelovens § 191 bør ændres, således at der gives domstolene mulighed for at idømme op til 10 års fængsel for de allervordeste, normalt internationalt prægede forhold.

Sådanne forhold vil normalt kun foreligge ved overdragelse m.v. af de særlig farlige eller skadelige stoffer som f.eks. heroin og morfinbase og normalt kun, hvis der er tale om et betydeligt kvantum. Den høje straf bør dog også kunne anvendes, hvis handlingen i øvrigt har haft en særlig farlig karakter, hvilket f.eks. kan være tilfældet ved salg af mindre kvantum farlige stoffer med henblik på oparbejdelse af et marked.

Som det fremgår af det anførte, tilsigtes der ikke nogen almindelig forhøjelse af strafniveauet for narkotikakriminalitet.”

Der ses ikke i øvrigt i bemærkningerne til de ovennævnte lovændringer at være givet anvisninger for domstolenes konkrete strafudmåling i sager om overtrædelse af straffelovens § 191.

Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, hvorved strafferammerne i straffelovens § 191, stk. 1, 1. og 2. pkt., blev forhøjet fra henholdsvis 6 til 10 års fængsel og fra 10 til 16 års fængsel. Lovændringen byggede navnlig på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer. Betænkningen var resultatet af et arbejde, som blev igangsat i 1999, hvor Straffelovrådet havde fået til opgave at foretage en samlet vurdering af strafferammerne i straffeloven og eventuelt på baggrund heraf komme med indstillinger til lovændringer.

I betænkning nr. 1424/2002, kapitel 20, afsnit 4, er foretaget en gennemgang af forarbejderne til straffelovens § 191 efterfulgt af en redegørelse for Straffelovrådets statistiske undersøgelse af domspraksis vedrørende overtrædelse af bestemmelsen samt Straffelovrådets overvejelser. Om Straffelovrådets flertals vurdering fremgår følgende, jf. betænkning nr. 1424/2002, side 653 f.:

”4.6.2. Som det fremgår af pkt. 4.4 ovenfor, fandt man i 1987-betænkningen ikke grundlag for at foreslå ændring i strafferammerne i § 191. Det er under Straffelovrådets fornyede gennemgang af § 191 anført, at udviklingen i narkotikakriminalitetens grovhed gør det nærliggende at overveje en skærpelse af strafmaksima i denne bestemmelse. Det er i den forbindelse fremhævet, at der i retspraksis er forekommet tilfælde, hvor straffelovens § 88 ikke har kunnet finde anvendelse, og hvor domstolene har fundet grundlag for at udmåle straffen til eller i nærheden af strafmaksimum i § 191. [...]

Det er også nævnt, at straffelovens § 88 ikke er anvendelig i alle tilfælde, hvor der kunne opstå behov for at gå ud over strafmaksima i § 191, idet § 88 er forbeholdt sammenstødstilfælde. § 88 kan således ikke benyttes f.eks. i tilfælde af en enkeltstående indsmugling af et eksorbitant stort parti hash. [...]

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer [...] finder efter en samlet vurdering, at man bør blive stående ved den delte strafferamme i § 191, men at bestemmelsens strafmaksima under hensyn bl.a. til forbrydelsens grovhed og farlighed bør skærpes fra henholdsvis 6 og 10 års fængsel til 10 og 16 års fængsel. Strafmaksima i § 191 vil herved i højere grad afspejle strafværdigheden af denne forbrydelse. Ændringerne tilsigter alene at give mulighed for en større graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde. [...]"

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3309, fremgår om Justitsministeriets overvejelser følgende:

"Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets forslag om en forhøjelse af strafferammerne i § 191 fra henholdsvis 6 og 10 års fængsel til 10 og 16 års fængsel. Som anført af Straffelovrådet, er der i praksis forekommet tilfælde, hvor straffen er blevet udmålt til eller i nærheden af strafmaksimum, specielt i tilfælde, hvor der er blevet domfældt for indførelse af en helt usædvanlig stor mængde narkotika med henblik på videresalg. Der synes således i sager om meget store mængder narkotika at være behov for ved strafudmålingen i endnu højere grad at markere alvoren af forbrydelsen.

[...]

Forslaget retter sig navnlig mod tilfælde, hvor der bl.a. under hensyn til forbrydelsens karakter og grovhed opstår behov for at udmåle fængselsstraffe, der er længere end de hidtidige strafmaksima på henholdsvis 6 og 10 års fængsel. Ændringen tilsigter således alene at give mulighed for en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde af narkokriminalitet. Hermed tænkes på de tilfælde, som i dag efter den gældende udmålingspraksis efter henholdsvis § 191, 1. og 2. pkt., ville ligge i området lige omkring 6 års fængsel (1. pkt.) og 10 års fængsel (2. pkt.).

Efter praksis udmåles selv i meget grove sager typisk en lavere straf til personer, der alene indtager en mindre rolle i forbindelse med overdragelsen af stoffet (f.eks. kurerer). Straffen er normalt lavere end den straf, der under tilsvarende omstændigheder udmåles til personer, der indtager en central og ledende rolle i narkotikahandlen. Forslaget tilsigter at have en skærpende effekt også på strafudmålingen over for personer med en mindre selvstændig rolle i overdragelsen af stoffet (f.eks. kurerer), hvis hovedmandens straf bedømt efter stoffets omfang og karakter ville lægge tæt på de hidtidige strafmaksima i bestemmelsen."

2. Praksis

2.1 Generelt om subsumtion og straffastsættelse

Som det fremgår af afsnit 1, indeholder straffelovens § 191 en skærpet strafferamme for visse kvalificerede overtrædelser af lov om euforiserende stoffer. Om afgrænsningen mellem lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191 kan henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om narkotika, pkt. 4.2., hvoraf fremgår et skema, der for de enkelte stof typer angiver den mængdemæssige afgrænsning mellem, hvornår der som udgangspunkt vil skulle rejses tiltale for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer henholdsvis straffelovens § 191. Rigsadvokatmeddelelsen opdateres løbende. Af den senest opdaterede udgave af den 15. maj 2023 fremgår følgende angivne mængder:

Hash, cannabisolie og HHC-produkter	Ca. 10 kg
Marihuana	Ca. 10-15 kg
Khat	Ca. 500 kg
Råopium	Ca. 500 gram
Morfinbase	Ca. 100 gram
Heroin	Ca. 25 gram
Kokain	Ca. 25 gram
Amfetamin	Ca. 50 gram
Ecstasy	Ca. 150-200 tabletter
Centralstimulerende piller	Ca. 5000 stk.
Stimulerende lægemidler	Ca. 5000 stk.
Beroligende lægemidler	Ca. 5000 stk.
Smertestillende lægemidler	Ca. 3000 stk.

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 191 fastsættes navnlig under hensyn til stoffets art og mængde samt gerningspersonens rolle i forbindelse med overtrædelsen. Endvidere indgår det ved straffastsættelsen, om overtrædelsen har et professionelt eller organiseret præg, og om den tiltalte er tidligere straffet for lignende kriminalitet. Besiddelse anses i praksis for at være sket med henblik på videreoverdragelse, hvis der er tale om større mængder.

Det følger af Højesterets praksis, at stoffets koncentration i almindelighed ikke har betydning for strafudmålingen, jf. f.eks. U 1998.1321/2H (heroin) og U 2001.1709/1H (amfetamin).

I afsnit 2.2-2.7 nedenfor er beskrevet de omtrentlige straffniveauer for overtrædelser af straffelovens § 191, som kan udledes af praksis, jf. herved også Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om narkotika, pkt. 5.7.

Det bemærkes, at de handlinger, som er strafbare efter straffelovens § 191, for læsevenligheds skyld i nedenstående blot omtales som ”videreoverdragelse mv.”. Hermed menes alle handlinger kriminaliseret i § 191, herunder overdragelse (stk. 1) eller indførsel, udførsel, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse med forsæt til videreoverdragelse (stk. 2).

2.2 Hash

Videreoverdragelse mv. af hash kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, men ikke efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år, idet hash ikke betegnes som et særligt farligt eller skadeligt stof.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om narkotika, pkt. 5.7., at videreoverdragelse mv. af 10 kg hash normalt straffes med ca. 10 måneder til 1 års fængsel, mens videreoverdragelse mv. af 100 kg hash normalt straffes med fængsel i ca. 2 år og 6 måneder. Straffen udmåles højere, hvis der er tale om større mængder hash.

Fra retspraksis kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser, der illustrerer det generelle straffniveau vedrørende forhold begået efter straffeskærpelsen i 2004, oplistet efter mængden af narkotika, idet det bemærkes, at sager om organiseret hashhandel fremgår af et særskilt afsnit nedenfor:

TfK 2015.476/2V: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved at have modtaget ca. 10 kg hash med henblik på overdragelse. Efter forholdets karakter og omfang var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2008.731/2V: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have solgt ca. 7 kg hash til et større antal personer samt at have besiddet ca. 5,5 kg hash og 125 g skunk med henblik på overdragelse eller videresalg. Der var således tale om i alt ca. 12 kg hash.

TfK 2021.1108Ø: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved at have overdraget 14 kg hash til en person, der blev anholdt med stoffet i en bil. T var i 2015 tidligere straffet for lignende kriminalitet vedrørende 10 kg hash.

TfK 2020.369Ø: T1 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel, T2 straffet med 8 måneders fængsel, og T3 straffet med 1 års fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have besiddet 15 kg hash, som var gemt i et kælderrum. T1 blev desuden fundet skyldig i forsøg på trusler, jf. straffelovens § 266, jf. § 21. T1 blev idømt fængsel i 1 år og 3 måneder for de nævnte forhold samt et par andre mindre forhold, T2 blev idømt fængsel i 8 måneder for narkotikaforholdet under henvisning til mængden af hash og sin rolle, og T3 blev idømt fængsel i 1 år for narkotikaforholdet under henvisning til mængden af hash.

TfK 2015.442Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have opbevaret ikke under 28 kg hash i en tom lejlighed.

TfK 2017.127V: T1 og T2 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening ved grænsen mellem Danmark og Tyskland skjult i et tilvirket rum i en personbil at have indført i alt 30 kg hash fra Tyskland til Danmark.

TfK 2012.159V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med en medgerningsperson at have truffet aftale om og efterfølgende modtaget ca. 40 kg hash med henblik på videreoverdragelse (forhold 1). T blev desuden fundet skyldig i overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af 200 g hash med henblik på videreoverdragelse samt været i besiddelse af 1,30 g amfetamin og 0,22 g kokain til eget brug. Endelig var T skyldig i overtrædelse af lov om visse dopingmidler ved at have været i besiddelse af 376 stk. dopingtabletter til eget brug. T var tidligere straffet i 2001 og 2010 for bl.a. overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på forhold 1.

TfK 2009.885V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved sammen med en anden person at have indført knap 45 kg hash, hasholie og skunk med henblik på videreoverdragelse ved grænsen mellem Danmark og Tyskland. Byretten idømte T fængsel i 2 år og 3 måneder, hvilket landsretten nedsatte til fængsel i 1 år og 9 måneder, da det måtte lægges til grund, at T alene havde været kurér.

TfK 2013.941V: T1 og T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have medvirket til indsmugling af ca. 60 kg hash, der blev indført af en medgerningsperson med fly fra Spanien til Danmark med henblik på overdragelse til en større personkreds eller mod betydeligt vederlag. Navnlig under hensyn til mængden af hash og de tiltaltes rolle blev straffene fastsat som anført.

TfK 2013.330Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, ved i perioden fra 2004 til 2012 ad flere omgange at have købt i alt ca. 78 kg hash, hvoraf ca. 70 kg var bestemt til videresalg. T, der tidligere var straffet, herunder i 2008 med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191 og i 2011 for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer med 20 dages fængsel, blev af byretten til dels som en tillægsstraf straffet med fængsel i 2 år. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder.

TfK 2008.772/2Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., idet han bestilte ca. 31 kg hash, hvoraf han fik overleveret ca. 29 kg, som han videresolgte. T medvirkede herefter senere ved sin bestilling af hash til, at der blev indsmuglet ca. 50 kg hash fra Spanien, hvoraf T skulle aftage 30 kg, hvilket han dog afstod fra, idet han opdagede, at han blev skygget af politiet. Der var således tale om i alt ca. 80 kg hash. Byretten, der ved strafudmålingen bl.a. lagde vægt på stofmængden og T's rolle, fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder, hvilket landsretten stadfæstede.

TfK 2012.561V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i en personbil fra Tyskland til Danmark at have indført ca. 88 kg hash med henblik på videreoverdragelse. Navnlige under hensyn til den indsmuglede mængde blev straffen fastsat som anført.

TfK 2017.134Ø: T straffet med 1 år og 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med en medgerningsperson at have været i besiddelse af ikke under 90 kg hash med henblik på videreoverdragelse. T var i 2013 og 2015 tidligere straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer med tre bødestrafte. Byretten udmålte straffen til fængsel i 1 år. Landsretten lagde som byretten på den ene side vægt på den meget store mængde hash, som T i forening med andre lod transportere i sin bil, og på den anden side T's begrænsede medvirken. Landsretten forhøjede herefter straffen, der skulle fastsættes som en tillægsstraf til bl.a. en bøde for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, til fængsel i 1 år og 10 måneder.

TfK 2015.482/2Ø: T1 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med andre personer at have modtaget et kvantum hash, der skønsmæssigt blev opgjort til 100 kg hash, med henblik på videreoverdragelse. T1 bragte hashen til et værksted, hvor T1 og T2 arbejdede, og hvor hashen blev omlæst. T1 var tidligere straffet i 2006 med fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 191. Byretten lagde ved straffastsættelsen for T1 vægt på hashmængden, T1's mere aktive rolle og for straf. For T2 lagde byretten vægt på hashmængden, på T2's forklaring om, at han ikke vidste, hvad der skulle foregå, før han fik 10.000 kr., og på, at T2 var ustraffet.

TfK 2010.886Ø: T2 straffet med 2 års fængsel, og T3 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor T2 blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have besiddet ca. 174 kg hash i sin lejlighed, hvoraf 128 kg blev videreoverdraget til andre personer. T2 var tidligere straffet i 2009 med en bøde for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. T3 var skyldig i overtrædelse af samme bestemmelse ved med henblik på videreoverdragelse at have leveret ca. 91 kg hash til den nævnte lejlighed. T3 var ikke tidligere straffet.

TfK 2017.23V: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved med henblik på overdragelse til en større personkreds eller mod betydeligt vederlag at have modtaget og besiddet ca. 486 kg hash, som kort forinden var blevet indført af to personer fra Spanien til Danmark, hvor hashen blev overdraget til T. T fandtes at have haft en betydelig og aktiv rolle i forbindelse med modtagelsen af hashen. T var i 2003 tidligere straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt.

TfK 2010.11/2Ø: T straffet med 4 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved på sin bopæl at have opbevaret ca. 919 kg hash med henblik på videreoverdragelse.

TfK 2020.884V: T1 straffet med 6 års fængsel, T2 straffet med 5 års fængsel, og T3 straffet med 7 års fængsel i en sag, hvor T1 og T3 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have foranlediget, at der blev indført 2.530 kg hash, og T2 blev fundet skyldig i overtrædelse af samme bestemmelse ved at have foranlediget, at der blev indført ikke under 1.000 kg hash. T2 var tidligere straffet i 2011 med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt. T3 var ifølge oplysninger fra Europol tidligere straffet i 2016 med 3 års fængsel for narkotikakriminalitet. T2 blev straffet med fængsel i 5 år, idet der ud over mængden af hash blev lagt vægt på, at T2 måtte anses for at have haft en mere ledende rolle, og at han tidligere var straffet. T1 blev straffet med fængsel i 6 år og T3 med fængsel i 7 år. Ved straffastsættelsen blev der ud over mængden af hash lagt vægt på, at begge disse tiltalte havde haft i varierende grad aktive roller, ligesom der for T3's vedkommende blev lagt vægt på, at han tidligere var straffet.

TfK 2011.1029Ø: T straffet med 10 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i 2002/2003 (før strafskærpelsen af straffelovens § 191 i 2004) med henblik på videreoverdragelse at have besiddet ikke under 75 kg hash og ved i sommeren 2003 (også før strafskærpelsen i 2004) at have medvirket til overdragelse af ca. 2.000 kg hash, idet han foranledigede hashen bragt til et sted, hvor en del blev vakuumpakket, hvorefter han fik hashen retur og sammen med andre foranledigede videreoverdragelse af hashen. T blev herudover

fundet skyldig i ad flere omgange i 2007/2008 (efter strafskærpelsen) i forening med andre at have indsmuglet ikke under 1.750 kg hash til Danmark. Der var således tale om i alt ca. 3.800 kg hash. Hverken byretten eller landsretten fandt grundlag for at forhøje straffen efter straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt.

TfK 2015.318Ø: T2 straffet med 8 år og 6 måneders fængsel, idet T2 blev fundet skyldig i over en periode fra 2009 til 2013 med henblik på videreoverdragelse at have opbevaret i alt ca. 5.500 kg hash, som han videreoverdrog bortset fra ca. 280 kg, som han fortsat var i besiddelse af. Ved strafudmålingen blev der på den ene side lagt vægt på bl.a. den professionelle måde, T2 gennem flere år havde opbevaret store mængder hash, hvor han førte et nøje regnskab over indholdet af lagret, og på den anden side, at T2 ikke havde haft en overordnet rolle, at T2 havde haft et beskedent udbytte i forhold til de involverede værdier, og at T2 havde gode personlige forhold og ikke tidligere var straffet for lignende kriminalitet.

Særligt organiseret hashhandel (Christiania)

I sager om særligt organiseret hashhandel, som i praksis navnlig ses at finde sted på Christiania i København, gælder i nyere praksis en særligt skærpet udmålingspraksis sammenlignet med andre sager om hashhandel.

Fra praksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 191 ved særligt organiseret hashhandel, kan henvises til følgende domme:

U 2006.1618Ø: T straffet med 1 års fængsel, idet T blev fundet skyldig i på Christiania talrige gange og til talrige personer at have solgt ikke under 10 kg hash. T var endvidere skyldig i hæleri og overtrædelse af våbenloven.

U 2016.2838H: T1-T10 straffet med mellem 1 år og 9 måneder og 2 år og 9 måneders fængsel i en sag, hvor de i landsretten var fundet skyldige i som sælgere eller bodmedarbejdere over en periode på ca. 1 år at have taget del i organiseret handel med hash og andre hashprodukter fra hashboder på Christiania vedrørende mængder fra 65 kg og op til 214 kg hash. Flere af de tiltalte var i varierende grad tidligere straffet for narkotikakriminalitet. De tiltalte blev i landsretten idømt fængselsstraffe som anført, og Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre straffene.

Dette har desuden haft en afsmittende effekt på strafniveauet for særligt organiseret handel med mindre mængder hash, som henføres under lov om euforiserende stoffer og ikke straffelovens § 191. Der kan i den forbindelse f.eks. henvises til U 2021.2947H, hvori den tiltalte blev dømt for besiddelse af ca. 100 gram hash på Christiania med henblik på videreoverdragelse. Landsretten udmålte straffen til 60 dages fængsel, bl.a. med henvisning til den omstændighed, at

forholdene var begået som led i den organiserede hashhandel på Christiania. Højesteret stadfæstede strafudmålingen.

2.3 Khat

Videreoverdragelse mv. af khat kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, men ikke efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år, idet khat ikke betegnes som et særligt farligt eller skadeligt stof.

Det følger af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om narkotika, pkt. 5.7., at videreoverdragelse mv. af 500 kg khat normalt straffes med fængsel i ca. 4 til 6 måneder, mens videreoverdragelse mv. af 1.000 kg khat normalt straffes med fængsel i ca. 7 til 8 måneder.

Fra trykt retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser oplistet efter mængden af narkotika:

U 2011.3275Ø: T1 straffet med en fællesstraf af fængsel i 3 år for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have overdraget 12.348 kg khat og besiddet 1.532 kg khat med henblik på videreoverdragelse. For T1's vedkommende var der således tale om i alt ca. 13.880 kg khat. T1 var i 2005 og 2008 tidligere straffet med fængsel for narkotikakriminalitet. Fællesstraffen omfattede en reststraf på 72 dages fængsel. T2 blev fundet skyldig i medvirken til overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., i forbindelse med de 1.532 kg khat, samt overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, og færdselsloven m.v. T2, der i 2002 var idømt 20 dages fængsel for narkotikakriminalitet, blev idømt 4 måneders fængsel.

Fra utrykt praksis kan der bl.a. henvises til følgende landsretsafgørelser fra Anklagemyndighedens Vidensbase vedrørende forhold begået efter strafskærpelsen i 2004:

AM 2012.04.18V: T3 straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have indført ca. 852 kg khat fra Tyskland til Danmark med henblik på videreoverdragelse. T3 var i 2006, 2007 og 2008 tidligere straffet adskillige gange med både bøde og fængsel for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. T3 blev endvidere idømt en tillægsbøde.

AM 2012.05.07Ø: T straffet med en tillægsstraf på 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med en eller flere personer at have videreoverdraget ikke under 89 kg khat, været i besiddelse af 623 kg khat med henblik på videreoverdragelse samt været i besiddelse af yderligere 774 kg khat med henblik på videreoverdragelse. Der var således tale om i alt ca. 1.486 kg khat. T var i 2010 og 2011 tidligere straffet med fængsel for indførsel af khat.

2.4 Heroin

Videreoverdragelse mv. af heroin kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år eller, hvis der er tale om en betydelig mængde heroin, eller overdragelsen mv. af heroinen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om narkotika, pkt. 5.7., at videreoverdragelse mv. af 100 gram heroin normalt straffes med fængsel i ca. 1 år, mens videreoverdragelse mv. af 1 kg heroin normalt straffes med fængsel i ca. 5 år, og videreoverdragelse mv. af 2 kg heroin normalt straffes med fængsel i ca. 6 til 7 år. Straffen udmåles højere, hvis der er tale om større mængder heroin.

Fra retspraksis kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser, der illustrerer det generelle strafniveau vedrørende forhold begået efter straffeskærpelsen i 2004, oplistet efter mængden af narkotika:

TfK 2019.1522V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af ca. 200 gram heroin og 31 gram kokain med henblik på videreoverdragelse, ligesom han var i besiddelse af i alt 80.000 kr., der stammede fra salg af ikke under 80 gram heroin. Der var således tale om i alt ca. 280 gram heroin og 31 gram kokain. T blev endvidere fundet skyldig i hæleri og overtrædelse af knivloven. T var tidligere straffet flere gange for overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter, herunder mængderne af euforiserende stoffer og disses art, T's forstraffe for ligartet kriminalitet, og at sagen var fremmet som en tilståelsessag, hvor T efter det oplyste havde samarbejdet med politiet om sagens opklaring, og at han havde skullet opbevare stofferne for personer, som han skyldte penge.

TfK 2012.185Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have købt i alt 270 gram heroin, hvoraf i hvert fald 240 gram var til videresalg. T var herudover skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og færdselsloven. T var tidligere straffet flere gange, herunder to gange i 2010 for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer med henholdsvis 3 måneders fængsel og en tillægsstraf på 5 måneders fængsel. Byretten, der lagde vægt på mængden af heroin og på, at T tidligere var straffet for handel med euforiserende stoffer, fastsatte straffen til 3 års fængsel og en tillægsbøde. Landsretten stadfæstede byrettens dom med den ændring, at fængselsstraffen blev nedsat til fængsel i 2 år og 3 måneder.

TfK 2016.1285Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have besiddet ca. 200 gram brun heroin, 3 gram kokain og 57 gram hash, ligesom T blev fundet skyldig i salg af henholdsvis 24 gram og 52 gram brun heroin. Der var således tale om i alt ca. 276 gram heroin. T var tidligere, senest i 2015, straffet med bøder for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder, hvilket landsretten skærpede under henvisning til mængden og karakteren af de euforiserende stoffer til fængsel i 1 år og 9 måneder.

TfK 2006.761V: T straffet med 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i en periode fra 2005 til 2006 at have indkøbt ikke under 290 gram heroin, hvoraf 200 gram blev videresolgt, mens de resterende 90 gram var til eget forbrug. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af lov om euforiserede stoffer ved delvist med henblik på videresalg at have indkøbt ikke under 600 gram hash, hvoraf han videresolgte 85 gram, samt ved at have været i besiddelse af 0,12 gram heroin. T var tidligere straffet i 2001 for bl.a. narkotikakriminalitet med 30 dages hæfte og i 2003 med fængsel i 3 måneder. Navnlig på baggrund af karakteren og mængden af det stof, som T havde videresolgt, blev straffen fastsat som anført.

U 2013.2318H: T straffet med 2 og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i to forhold at have overdraget i alt 300 gram heroin.

TfK 2018.974V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, ved at have været i besiddelse af ca. 321 gram heroin med henblik på videreoverdragelse. T var tre gange tidligere straffet med bøder for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Efter forholdets karakter samt mængden og karakteren af stoffet blev straffen fastsat som anført.

TfK 2015.578Ø: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved i forening med en eller flere medgerningspersoner at have været i besiddelse af ca. 16 gram kokain i en lejlighed og yderligere ca. 363 gram heroin i et kælderrum med henblik på videresalg.

U 2006.586H: T straffet i landsretten med 5 års fængsel, idet T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet i alt ca. 931 gram heroin. T var i 1994 tidligere straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191. For Højesteret angik sagen alene et spørgsmål om udvisning.

TfK 2015.637/2Ø: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, ved med henblik på videreoverdragelse at have besiddet ca. 1,9 kg heroin i et skur i et

boligområde. T var desuden fundet skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved besiddelse, delvist med henblik på videreoverdragelse, af ca. 100 gram hash.

TfK 2011.664/2V: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i et hulrum i sin bil at have forsøgt at indføre godt 2 kg heroin og ca. 98 gram kokain.

U 2006.3111H: T1 straffet med 7 års fængsel, og T2 straffet med 5 år og 6 måneders fængsel. T1 var i landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., for 26 tilfælde af salg samt besiddelse af godt 2,5 kg heroin og kokain. T1 måtte anses for at være bagmand i sagskomplekset og for i forhold til T2 at have haft en overordnet og bestemmende rolle. Højesteret fastsatte straffen til T1 til fængsel i 7 år. T2 var i landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., for 19 tilfælde af salg samt besiddelse af knap 1,5 kg heroin og kokain. Selvom han i forhold til T1 havde handlet som hjælper og ofte efter instruks, havde han haft en vigtig og betroet funktion og i vidt omfang stået for den praktiske gennemførelse af handlerne. Højesteret fastsatte straffen for T2 til fængsel i 5 år og 6 måneder.

TfK 2019.1130Ø: T1 og T2 straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening og med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af 2 kg heroin og 1 kg fyldstof med henblik på fremstilling af 3 kg heroin. T1 og T2 havde samme dag modtaget heroinen fra en kurér og bragt det til en lejlighed, hvor politiet senere fandt det. T1 var kort forinden blevet prøveløsladt fra en langvarig fængselsstraf for alvorlig narkotikakriminalitet. T2 var to gange tidligere straffet for narkotikakriminalitet i form af heroin. Byretten havde fastsat straffen til T1 og T2 til fængsel i 7 år, men landsretten forhøjede straffen til fængsel i 8 år.

U 2007.2908H: T2 straffet med 9 års fængsel, idet T2 i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., jf. til dels § 21, for distribution af ca. 3,5 kg heroin og besiddelse af 500 gram amfetamin. Ved strafudmålingen lagde landsretten vægt på T2's centrale rolle i distributionen af heroinen over en længere periode. T1 var i landsretten fundet skyldig i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., jf. til dels § 21, for formidling og forsøg på formidling af i alt knap 1,3 kg heroin. T1 blev idømt 5 år og 6 måneders fængsel. Ved strafudmålingen lagde landsretten vægt på T1's rolle som formidler af heroinen. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre nogen af straffene.

TfK 2005.296/2V: T straffet med 7 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have indført ca. 3,7 kg heroin i en personbil fra Tyskland til Danmark.

U 2006.2001H: T1 straffet med 8 års fængsel, og T2 straffet med 6 års fængsel. T1 var i landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indsmuglet i alt ca. 3,9 kg heroin. T1 blev i landsretten idømt fængsel i 8 år. Et af forholdene blev begået sammen med T2, som blev fundet skyldig i overtrædelse af samme bestemmelse ved at have indsmuglet ikke under 2 kg heroin. T2 blev i landsretten idømt fængsel i 6 år. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre nogen af straffene.

U 2007.3068/1H: T straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191 ved besiddelse af knap 5,8 kg heroin med henblik på videresalg.

TfK 2020.1033V: T1 straffet med 11 års fængsel, og T2 straffet med 10 års fængsel, idet de blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening at have været i besiddelse af ca. 4 kg heroin med henblik på videreoverdragelse. T1 og T2 blev endvidere fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., jf. § 21, ved i forening at have forsøgt at producere yderligere ca. 20 kg heroin med henblik på videreoverdragelse, idet de anskaffede ca. 16 kg fyldstof, der ved opblanding kunne omdannes til ca. 20 kg salgsklar heroin, og flere trykforme til at sammenpresse blandingen, hvilket imidlertid mislykkedes, da de blev anholdt af politiet. Der var således tale om i alt ca. 24 kg heroin. T1 var i 2007 tidligere straffet med fængsel i 2 år og 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at det drejede sig om 4 kg heroin og forsøg på at fremstille yderligere 20 kg salgsklar heroin, ligesom der blev lagt vægt på, at de tiltalte havde spillet en afgørende rolle. Der blev endvidere lagt vægt på, at T1 var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

TfK 2013.707V: T4 straffet med 14 års fængsel, idet T4 blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med flere medgerningspersoner at have forsøgt at indføre ca. 10 kg heroin fra udlandet med henblik på videreoverdragelse, hvilket imidlertid mislykkedes. T4 blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af samme bestemmelse, til dels forsøg herpå, ved i forening med flere medgerningspersoner at have forsøgt at indføre ca. 20 kg heroin fra udlandet, ligeledes med henblik på videreoverdragelse, hvilket også mislykkedes. T4 var således skyldig i at have forsøgt at indføre i alt ca. 30 kg heroin. T1 og T2 blev fundet skyldige i overtrædelse af samme bestemmelser ved i forening at have indført ca. 10 kg heroin fra udlandet og efterfølgende været i besiddelse af heroinen med henblik på overdragelse af stoffet til en videre personkreds eller mod betydeligt vederlag. T1 og T2 blev begge idømt 10 års fængsel.

U 2006.2632H: T1 straffet med 14 års fængsel, idet T1 i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., for tre tilfælde af indførsel af i alt ca.

34 kg heroin. Straffen for T1 blev fastsat til fængsel i 14 år, idet han havde indtaget en central rolle ved planlægningen og gennemførelsen af indsmugling af meget betydelige kvanta heroin. T2 var i landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved at have indført og modtaget i alt knap 12 kg heroin med henblik på videreoverdragelse. Landsretten fremhævede, at T2 rejste til afsenderlandet og foretog betaling, og at han opbevarede et ikke ubetydeligt kvantum heroin, og fastsatte straffen til fængsel i 10 år. T3 var i landsretten for to tilfælde af indførsel af i alt ca. 22 kg heroin straffet med fængsel i 12 år, idet hun ad to omgange fungerede som kurér ved indsmugling af meget betydelige kvanta heroin. Højesteret fandt straffene til T1 og T2 passende bestemt og fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte straffen til T3.

2.5 Kokain

Videreoverdragelse mv. af kokain kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år eller, hvis der er tale om en betydelig mængde kokain, eller overdragelsen mv. af kokainen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om narkotika, pkt. 5.7., at videreoverdragelse mv. af 100 gram kokain normalt straffes med fængsel i ca. 1 år, mens videreoverdragelse mv. af 1 kg kokain normalt straffes med fængsel i ca. 5 år, og videreoverdragelse mv. af 2 kg kokain normalt straffes med fængsel i ca. 6 år. Straffen udmåles højere, hvis der er tale om større mængder kokain.

Fra retspraksis kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser, der illustrerer det generelle strafniveau vedrørende forhold begået efter strafskærpelsen i 2004, oplistet efter mængden af narkotika:

TfK 2015.552Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, ved at have været i besiddelse af 16 gram kokain med henblik på videreoverdragelse samt været i besiddelse af 49.000 kr. i kontanter, som stammede fra salg af ikke under 95 gram kokain. Der var således tale om i alt 111 gram kokain. T blev endvidere fundet skyldig i besiddelse af 2 gram hashmix, 25 diazepampiller og visse dopingmidler til eget brug samt et knojern.

TfK 2009.73Ø: T1 og T2 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel, idet de blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet ca. 134 gram kokain og 946 gram hash i T1's lejlighed med henblik på videreoverdragelse.

TfK 2019.110Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor T, der tidligere var straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, blev fundet skyldig i overtrædelse af

straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med en ukendt medgerningsperson at have solgt 206 gram kokain. T blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af ca. 53 gram hash, delvist med henblik på videresalg, samt overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af et knøjern.

TfK 2019.491V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet i alt ca. 246 gram kokain med henblik på videreoverdragelse. Under hensyn til karakteren og mængden af kokain blev straffen fastsat som anført.

TfK 2009.633Ø: T2 straffet med 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved besiddelse af 269 gram kokain med henblik på videreoverdragelse. T2 var desuden skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved besiddelse af ca. 6 gram kokain med henblik på videreoverdragelse samt havde overtrådt færdselsloven. T2 var prøveløsladt med en reststraf på 31 dage efter afsoning af en straf for vold, men det havde sit forblivende med udsettelsen af fuldbyrdelsen af reststraffen.

TfK 2022.223Ø: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have solgt skønsmæssigt mindst 200 gram kokain i et fængsel og ved yderligere at have solgt bl.a. ca. 160 gram kokain, således at T i alt havde solgt 360 gram kokain. T var tidligere straffet adskillige gange for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Ved straffastsættelsen lagde landsretten ud over kriminalitetens art og omfang navnlig vægt på, at T tidligere var straffet adskillige gange for ligeartet kriminalitet, og at T blev dømt for salg af ikke under 200 gram kokain i et fængsel.

TfK 2021.862V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af ca. 503 gram kokain med henblik på videreoverdragelse. T var i 2019 tidligere straffet med en bøde for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Efter arten og mængden af stoffet blev straffen fastsat som anført.

TfK 2009.448Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., idet han med henblik på videreoverdragelse opbevarede ca. 466 gram kokain og yderligere 2,8 kg hash i et loftsrum. T havde herudover overtrådt våbenloven.

TfK 2009.10Ø: T2 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., idet han i forening med T1 var i besiddelse af ca. 423 gram kokain, ligesom T2 forinden sammen med T1 havde solgt ikke under ca. 104 gram kokain. Der var således tale om i alt ca. 527 gram kokain.

TfK 2009.15Ø: T1 straffet med 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med T2 at have opbevaret 758 gram kokain i en lejlighed, hvor de boede. De blev begge straffet med fængsel i 2 år af byretten. Ved fastsættelsen af straffen lagde byretten vægt på arten og mængden af stoffet, at stoffet blev anbragt i lejligheden af andre end de tiltalte uden deres viden, og at de først blev bekendt med stoffet, da de fandt det, nogen tid før politiet kom. Landsretten stadfæstede straffen til T1. T2 havde ikke anket byrettens dom.

TfK 2009.146Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved ad otte omgange at have købt i alt 800 gram kokain, i det væsentlige med henblik på videreoverdragelse. T, der endvidere var skyldig i overtrædelse af bl.a. våbenloven, blev af byretten straffet med fængsel i 3 år, hvilket landsretten forhøjede til fængsel i 3 år og 6 måneder henset til mængden af kokain og det forholdsvis lange tidsrum, i hvilket handlerne var foregået.

TfK 2019.106Ø: T straffet med 4 års fængsel i en sag, hvor T, der tidligere var straffet flere gange med bøder for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet ca. 923 gram kokain og ca. 300 gram hash med henblik på videreoverdragelse.

U 2006.475H: T straffet med 5 års fængsel, idet T i landsretten var fundet skyldig i at have foranlediget en anden person til at transportere ca. 947 gram kokain og ca. 226 gram heroin fra Holland til Danmark. T deltog selv i rejsen og havde sørget for nogle praktiske forhold i forbindelse med transporten. Landsretten idømte ham 6 års fængsel, idet forholdet blev henført under straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt. Højesteret henførte i stedet forholdet under straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., og nedsatte straffen til fængsel i 5 år.

U 2006.2072H: T straffet med 5 års fængsel, idet T i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have indført 952 gram kokain fra Tyskland til Danmark, idet han i sin bil krydsede grænsen med kokainen gemt på sig i et mavebælte. Landsretten idømte ham 4 års fængsel, hvilket Højesteret forhøjede til fængsel i 5 år under henvisning til arten og mængden af stoffet.

TfK 2013.504V: T straffet med 4 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have indsmuglet ca. 1 kg kokain fra Spanien til Danmark. Efter stoffets art og mængde samt T's rolle som kurér blev straffen fastsat som anført.

TfK 2017.174Ø: T1 straffet med en tillægsstraf på 3 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 4 år fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved besiddelse af 1 kg kokain med henblik på videresalg. T2 blev herudover fundet skyldig i tyveri

af kobber. T2 var i 2008 tidligere straffet med en bøde for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at forholdene var begået i 2010-2011. T1 blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved videresalg af 10 kg hash samt to mindre forhold vedrørende besiddelse i fængslet af en mindre mængde hash og en mobiltelefon. Straffen til T1 var en tillægsstraf til en tidligere dom på 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191.

U 2006.522H: T1 straffet med 5 års fængsel, idet T1 i landsretten var fundet skyldig i sammen med en medtalt og i forening med en tredje person at have medvirket til indsmugling af 541 gram kokain fra Spanien til Danmark og i forsøg på indsmugling af ca. 1 kg kokain eller heroin fra Venezuela til Danmark. Der var således tale om i alt ca. 1,5 kg kokain.

TfK 2017.497V: T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med en anden at have indsmuglet 156 ampuller indeholdende i alt ca. 1,5 kg kokain med henblik på videreoverdragelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på mængden af kokain, styrken af kokainen (23-29 pct.), og at forholdet forekom at være led i organiseret grænseoverskridende narkotikasmugling, men også på, at der kun var bevis for, at T havde handlet som kurér.

TfK 2020.831V: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have indført ca. 1,9 kg kokain fra Tyskland til Danmark. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 5, ved som varetægtsfængslet at have været i besiddelse af en mobiltelefon. T var i 2008 tidligere straffet i udlandet med fængsel i 3 år og 6 måneder for narkotikakriminalitet, der dog ikke havde gentagelsesvirkning efter reglerne i udlandet. Under hensyn til karakteren af narkotikaforholdet og mængden af kokainen blev straffen fastsat som anført.

TfK 2018.712Ø: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt., i overensstemmelse med sin erkendelse, idet han i Københavns Lufthavn i forening med ukendte medgerningspersoner havde indsmuglet ca. 2,1 kg kokain med henblik på videreoverdragelse. Henset til mængden af stoffer blev straffen fastsat som anført.

U 2007.1782H: T straffet med 6 års fængsel, idet T i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af ca. 1,9 kg kokain samt med henblik på videreoverdragelse at have opbevaret 187 gram kokain. Der var således tale om samlet knap 2,1 kg kokain.

U 2006.3111H: T1 straffet med 7 års fængsel, idet T1 i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., for 26 tilfælde af salg og

besiddelse af godt 2,5 kg kokain og heroin. T1 måtte anses for at være bagmand og for i forhold til T2 at have haft en overordnet og bestemmende rolle. Højesteret fastsatte herefter straffen til T1 til fængsel i 7 år. T2 var i landsretten fundet skyldig i overtrædelse af samme bestemmelser for 19 tilfælde af salg og besiddelse af knap 1,5 kg kokain og heroin. Selvom han i forhold til T1 havde handlet som hjælper og ofte efter instruks, havde han haft en vigtig og betroet funktion og i vidt omfang stået for den praktiske gennemførelse af handlerne. Højesteret fastsatte straffen for T2 til 5 år og 6 måneders fængsel.

TfK 2010.532Ø: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved som kurér at have indført ca. 3,8 kg kokain til Københavns Lufthavn. Byretten idømte T 7 års fængsel, hvilket landsretten nedsatte til fængsel i 6 år under henvisning til det narkotiske stofs art og mængde samt til T's rolle som kurér.

TfK 2015.557V: T1 straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med andre at have været i besiddelse af og videreoverdraget ca. 2,9 kg kokain. T1 blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., til dels jf. § 21, ved i forening med en medgerningsperson og med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af ikke under 2,1 kg kokain. Der var således tale om i alt ca. 5 kg kokain. Det blev lagt til grund under sagen, at T1 havde haft en central placering i en organiseret indsmugling og distribution af kokain i Danmark. Det blev endvidere lagt til grund, at T1's formål med at komme til Danmark alene havde været at handle med narkotika. Navnlig under hensyn til mængden af kokain og T1's rolle og formål med at komme til Danmark, blev straffen fastsat som anført.

TfK 2014.976V: T straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indsmuglet knap 6 kg kokain over den dansk-tyske grænse. Han erkendte at have indsmuglet stoffet, men han nægtede sig skyldig i at have været bekendt med, at stoffet havde haft en renhed på mellem 65 og 73 pct. T var tidligere straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Byretten fandt T skyldig i at have accepteret, at der var tale om kokain, og at renheden af det indsmuglede stof kunne være højere end sædvanligt. For dette narkotikaforhold samt for besiddelse af forskellige narkotiske tabletter blev T straffet i byretten med fængsel i 9 år. Landsretten stadfæstede byrettens dom med den ændring, at straffen blev nedsat til fængsel i 8 år. Landsretten bemærkede herved, at det alene var bevist, at T havde været kurér. Ved fastsættelsen af straffen blev der på den ene side lagt vægt på stoffets karakter, renhed og mængde og en forstraf for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. På den anden side blev der lagt vægt på T's rolle ved indsmuglingen.

TfK 2020.1028Ø: T1 og T2 straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt., ved i forening med en tredje person, T3, at have indsmuglet ca. 6 kg kokain fra

Brasilien til Danmark, der lå gemt i tre kufferter. Byretten fastsatte efter mængden af kokain og de tiltaltes rolle som kurérer straffen som anført, hvilket landsretten stadfæstede.

U 2007.2169H: T1 straffet med 8 års fængsel, idet T1 i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indført i alt ca. 6,5 kg kokain i Københavns Lufthavn.

TfK 2020.1059Ø: T1 og T2 straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indsmuglet i alt ca. 6,7 kg kokain i to kufferter fra Brasilien til Danmark. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 6 år, hvilket landsretten skærpede til fængsel i 8 år, idet landsretten lagde vægt på mængden af kokain og på, at de tiltalte alene havde virket som kurérer.

TfK 2010.1048Ø: T straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., jf. til dels forsøg herpå, for indførsel og enten videreoverdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af 7,9 kg kokain, videreoverdragelse af 855 gram kokain og forsøg på videreoverdragelse af 1 kg kokain, hvilke forhold var begået systematisk over længere tid. Der var dermed tale om i alt knap 10 kg kokain. Landsretten nedsatte straffen fra 9 års fængsel, som byretten havde idømt, til fængsel i 8 år.

TfK 2006.614Ø: T straffet med 10 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved at have indført 10 kg kokain og 25,3 kg hash til Danmark. T havde derudover gjort sig skyldig i hæleri af særligt grov beskaffenhed.

TfK 2017.1351/2V: T1 straffet med 9 års fængsel, og T2 straffet med 6 års fængsel i en sag, hvor T1 og T2, der var ægtefæller, blev anholdt, efter at der i den bil, de havde været kørende i, blev fundet ca. 12 kg kokain gemt i hulrum under bilens forsæder. De blev begge fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt. Ved straffastsættelsen blev det lagt til grund, at de havde haft en kurérrolle, og at T2 havde haft en mere underordnet rolle i transporten end T1, der havde indgået aftalerne.

TfK 2006.686/2Ø: T straffet med 9 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indsmuglet ca. 12,8 kg kokain fra Brasilien til Københavns Lufthavn. Straffen blev fastsat under henvisning til den indførte mængde og T's rolle som kurér.

TfK 2018.75/2V: T straffet med 9 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med to medgerningspersoner at have været i besiddelse af mindst 13 kg kokain, som T transportererede i bil. Efter arten og mængden af stoffet sammenholdt med T's rolle blev straffen fastsat som anført.

TfK 2011.56/2V: T straffet med 11 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved på et skib, der anløb en dansk havn, at have været i besiddelse af 21,7 kg kokain. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på stoffets art, mængde og renhed samt T's rolle.

TfK 2022.324Ø: T1 straffet med en tillægsstraf på 7 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indsmuglet 30 kg kokain i Danmark. T1 var tidligere straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for narkotikakriminalitet ved en udenlandsk dom. Straffen blev efter grundsætningen i straffelovens § 89 fastsat som en tillægsstraf til den tidligere udenlandske dom. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at indsmuglingen var led i international, organiseret narkotikakriminalitet, og at T1's rolle havde været af underordnet karakter som ”pakker”.

TfK 2021.915/2V: T straffet med 13 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have været i besiddelse af ca. 40 kg kokain i en bil med henblik på videresalg. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T tidligere var straffet for bl.a. overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, og på, at T alene havde besiddet stoffet i kort tid og havde haft en underordnet rolle som kurér i Danmark.

TfK 2016.960Ø: T1 straffet med 15 års fængsel i en sag, hvor T1 var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt., ved at have været i besiddelse af og efterfølgende videreoverdraget 3,8 kg kokain samt fyldstof til i alt 7,29 kg kokain (forhold 1). T1 var endvidere tiltalt for overtrædelse af de samme bestemmelser, til dels forsøg herpå, ved med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af 155 gram kokain og 59 kg fyldstof med henblik på opblanding med yderligere 42 kg kokain til i alt 101 kg kokain (forhold 2). Endelig var T1 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved at have været i besiddelse af en automatriffel og en pistol med ammunition samt et oversavet haglgevær (forhold 3). For landsretten angik sagen navnlig spørgsmålet om opgørelsen af den samlede mængde kokain. Landsretten lagde i forhold 1 bl.a. vægt på fundet af balloner med spor af kokain og fandt det godtgjort, at ballonerne havde været anvendt som emballage indeholdende ikke under i alt 3 kg kokain, som i T1's lejlighed var blevet blandet med fyldstof og videreoverdraget. Landsretten fandt på baggrund af bevisførelsen, at en multiplikationsfaktor på 2,3 kunne lægges til grund, således at den samlede kokain i forhold 1 udgjorde mindst 6,99 kg. I forhold 2 lagde landsretten til grund, at den fundne kokain og fyldstofferne skulle indgå i den omfattende og professionelt tilrettelagte forarbejdning af meget store mængder kokain, der efter alt at dømme havde stået på over flere år. Da der ikke forelå andre oplysninger, og da det ikke kunne udelukkes, at T1 havde været i besiddelse af et overskud af fyldstoffer, fandt landsretten det alene godtgjort, at T1 havde til hensigt at anvende kokain og fyldstoffer til tilvirkning af i hvert fald 50 kg

opblandet kokain. Der var dermed tale om i alt knap 57 kg kokain. T1 blev endvidere fundet skyldig i forhold 3. Hverken byretten eller landsretten fandt grundlag for at bringe straffeskærpselsesreglen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., i anvendelse. Landsretten nedsatte den af byretten udmålte straf på 16 års fængsel til fængsel i 15 år.

TfK 2018.728Ø: T straffet med 14 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved som fører af en lastbil at have indført 35,3 kg kokain med en styrke på 81 pct. samt 30,2 kg fyldstof, alt med henblik på opblanding til i alt 65,5 kg kokain med en styrke på 44 pct. samt 123 gram amfetamin med henblik på videreoverdragelse. De nævnte stoffer var skjult i en lejet sættevogn i et lukket rum.

TfK 2009.890Ø: T straffet med 16 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i 2003 (før straffeskærpelsen af straffelovens § 191 i 2004) at have indført 13 tons hash med båd fra Marokko til Danmark, i hvilken forbindelse det blev lagt til grund, at det var T, som organiserede indsmuglingen, og at han havde haft en overordnet og bestemmende rolle. T blev endvidere fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., idet han i 2003-2004 (både før og efter straffeskærpelsen i 2004) forsøgte at indføre 500 kg kokain med skib til Danmark, hvilket af ukendte årsager mislykkedes.

2.6 Amfetamin

Videreoverdragelse mv. af amfetamin kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år eller, hvis der er tale om en betydelig mængde amfetamin, eller overdragelsen mv. af amfetaminen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om narkotika, pkt. 5.7., at videreoverdragelse mv. af 100 gram amfetamin normalt straffes med fængsel i ca. 6 til 8 måneder, mens videreoverdragelse mv. af 1 kg amfetamin normalt straffes med fængsel i ca. 3 år, og videreoverdragelse mv. af 2 kg amfetamin normalt straffes med fængsel i ca. 5 år. Straffen udmåles højere, hvis der er tale om større mængder amfetamin.

Fra retspraksis kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser, der illustrerer det generelle strafniveau vedrørende forhold begået efter straffeskærpelsen i 2004, oplistet efter mængden af narkotika:

TfK 2022.375V: T straffet med 6 måneders fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., jf. § 21, og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have forsøgt at sælge 100 gram amfetamin, hvilket imidlertid mislykkedes, da modtageren af en besked fra T om salg af amfetaminen ikke svarede på T's tilbud om salg. T havde endvidere

været i besiddelse af ca. 4 gram amfetamin til eget brug. T var tidligere straffet mange gange, herunder for overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at T var fundet skyldig i forsøg på salg af 100 gram amfetamin, som var mislykkedes på et indledende stadie, og hvor hans nærmere rolle ikke var belyst. På den baggrund, og da T ikke tidligere var straffet for handel med euforiserende stoffer, fandtes straffen passende at kunne fastsættes som anført. Efter forholdets karakter og T's tidligere straffe var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2008.546Ø: T straffet med 8 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved på sin bopæl, til dels med henblik på videresalg, at have besiddet ikke under 100 gram amfetamin samt 500 gram hash og 500 gram tørret hamplante. T blev af byretten straffet med 8 måneders betinget fængsel. Landsretten gjorde henset til den tid, der var forløbet, siden forholdet blev begået, og det oplyste om T's personlige forhold straffen betinget bl.a. med vilkår om tilsyn og behandling mod misbrug af alkohol og euforiserende stoffer.

TfK 2015.408V: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet og videresolgt ca. 106 gram amfetamin og ved at have været i besiddelse af ca. 44 gram amfetamin med henblik på videreoverdragelse. Der var dermed tale om i alt ca. 150 gram amfetamin. T var tidligere straffet med en bøde for overtrædelse af bl.a. lov om euforiserende stoffer. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.91V: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved at have solgt ikke under 160 gram amfetamin til et ukendt antal personer, ligesom T havde været i besiddelse af 40 gram amfetamin med henblik på videresalg samt været i besiddelse af ca. 1 gram kokain til eget brug. Der var således tale om i alt ca. 200 gram amfetamin. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på arten og mængden af stoffer. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.67V: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved i 2016 at have leveret 200 gram amfetamin til to personer. T blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med to andre at have været i besiddelse af ca. 40 gram amfetamin, primært med henblik på videreoverdragelse. Der var således tale om i alt ca. 240 gram amfetamin. T var i 2015 tidligere straffet med 80 dages betinget fængsel for trusler, vold og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Der var ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget.

TfK 2011.837V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have opbevaret 390 gram amfetamin på sin bopæl. T forklarede under sagen, at han opbevarede amfetaminen for en anden, og at det var meningen, at han skulle modtage 10 gram amfetamin mod at opbevare stofferne. T var i 2008 tidligere straffet med en bøde for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Ved fastsættelsen af straffen lagde retten vægt på kvantummet af amfetamin, herunder at amfetaminen blev opbevaret med henblik på videreoverdragelse. Med samme begrundelse var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.249Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af bl.a. ca. 491 gram amfetamin af en relativt høj koncentration (24 pct.) i al væsentlighed med henblik på videreoverdragelse. Straffen blev fastsat under hensyn til mængden af amfetamin og amfetaminens høje koncentration.

TfK 2016.1140V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af 700 gram amfetamin, hvoraf den væsentligste del af amfetaminen var med henblik på videresalg. T var tidligere straffet i 2011, 2012 og 2013 tidligere straffet for bl.a. overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2019.1170V: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening og efter forudgående aftale med en anden at have været i besiddelse af 965 gram amfetamin med henblik på videreoverdragelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på mængden af amfetamin sammenholdt med den rolle, som T havde haft ved købet af amfetaminen, og at der ikke var oplysninger om, at han ville få del i fortjenesten ved salget. Der blev endvidere lagt vægt på, at T ikke tidligere var straffet for besiddelse af euforiserende stoffer.

TfK 2019.1150V: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet ca. 974 gram amfetamin, ca. 1 gram MDMA og ca. 127 gram hash med henblik på videreoverdragelse. T var i 2012 tidligere straffet med betinget fængsel i 60 dage for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer.

TfK 2016.784V: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have indgået aftale om køb af 1 kg amfetamin, hvorefter T havde hentet amfetaminen. T var i 2011 tidligere straffet med dagbøder for bl.a. overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. T blev i byretten straffet med fængsel i 2 år og 9 måneder, men

landsretten forhøjede straffen til fængsel i 3 år under hensyn til karakteren og mængden af stoffet.

TfK 2021.1090/2V: T straffet med 4 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af ca. 1,2 kg amfetamin, 298 gram kokain, ca. 979 gram skunk og ca. 285 gram hash med henblik på videreoverdragelse. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf til en bøde for overtrædelse af færdselsloven. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på arten og mængden af euforiserende stoffer og på T's rolle. Det blev herved lagt til grund, at stoffet var blevet opbevaret og disponeret fra T's bopæl, at han havde deltaget i håndteringen af stoffet, at han havde varetaget udbringningen af stoffet til modtageren i næste led og også afhentning af betalingen herfor, og at han havde modtaget procenter af overskuddet som betaling for sin medvirken. Selv om det efter T's forklaring måtte lægges til grund, at betalingen blev afskrevet på en gæld, som han havde fået til bagmanden/-mændene, kunne T's medvirken ikke betegnes som mindre betydende.

TfK 2014.424Ø: T1 straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af ca. 1,5 kg amfetamin på sin bopæl med henblik på videreoverdragelse. T1 var endvidere skyldig i overtrædelse af våbenlovgivningen, bekendtgørelse om euforiserende stoffer og færdselsloven. T1 var tidligere straffet med bøder for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer og blev af byretten straffet med bl.a. fængsel i 2 år og 6 måneder, hvilket landsretten under hensyn til mængden af amfetamin forhøjede til fængsel i 3 år.

TfK 2014.372V: T1 straffet med 3 års fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, i en sag, hvor T1 og T2 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., i overensstemmelse med deres erkendelse ved i forening at have været i besiddelse af ca. 1,5 kg amfetamin med henblik på ompakning, opbevaring og videresalg. T1 havde modtaget amfetaminen i en stor pose, og T1 bad T2 om at pakke amfetaminen over i fryseposer i mindre mængde, før videreoverdragelsen skulle ske. Både T1 og T2 var tidligere straffet for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. T1 blev i byretten straffet med fængsel i 3 år, mens T2, der var blevet inddraget af T1, for dette forhold samt for på sin bopæl at have besiddet 94,2 gram amfetamin og 78 gram hash til eget brug, blev straffet med fængsel i 1 år og 6 måneder. Landsretten stadfæstede dommen i forhold til T1, mens landsretten forhøjede straffen for T2 til fængsel i 2 år. Der blev herved på den ene side lagt vægt på, at T2 havde haft en begrænset rolle, men på den anden side, at T2 havde hjulpet T1 med aktivt at ompakke stoffet. Der var herefter ikke grundlag for at fastsætte straffen til det halve af den sædvanlige straf.

TfK 2012.1084/2Ø: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med en anden at have indført ca. 1,5 kg amfetamin fra Holland

til Danmark med henblik på videreoverdragelse. Forholdet var begået ved, at T modtog 6 pakker, der hver indeholdt 250 gram amfetamin, hvorefter han afleverede forsendelsen til den anden. T blev af byretten straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder, hvoraf 2 år blev gjort betinget. Landsretten forhøjede under hensyn til mængden af amfetamin straffen til fængsel i 3 år. Landsretten bemærkede herved, at det tillige indgik ved udmålingen af straffen, at T havde haft en begrænset rolle i forbindelse med indførslen af amfetaminen med henblik på videresalg. Uanset T's gode personlige forhold fandtes der efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.1212V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af ikke under 1,6 kg amfetamin. Retten lagde til grund, at T havde købt amfetaminen, som han herefter blandede med kreatin og pakkede i poser med henblik på videresalg. Navnlige under hensyn til mængden af amfetamin blev straffen fastsat som anført. Det forhold, at T – efter politiets fund af amfetaminen i et skur – havde erkendt besiddelsen, var ikke en formildende omstændighed, der kunne føre til en mildere straf.

TfK 2017.953V: T straffet med 4 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved besiddelse af knap 2 kg amfetamin med henblik på videreoverdragelse (forhold 1) samt fundet skyldig i fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, trusler efter straffelovens § 266 og overtrædelse af knivloven (forhold 2) ved i en bank at have voldt nærliggende fare for en bankassistentens liv, idet T, der blev jagtet af tre mænd, inde i banken tog fat i bankassistenten og fastholdt hende foran sin krop samtidig med, at han holdt en kniv op foran hende. T var i 2010, 2014 og 2015 tidligere straffet flere gange for både overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer og overtrædelse af våbenlovgivningen. Landsretten fastsatte straffen som anført, idet det blev lagt til grund, at T havde haft en underordnet rolle i forhold 1. Under hensyn til grovheden i forhold 1 og 2 var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

U 2008.158/2H: T1 straffet med 5 års fængsel, idet T1 i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved sammen med nogle medtiltalte at have forsøgt at modtage ca. 2 kg amfetamin med henblik på videreoverdragelse. Forholdet var begået ved, at T1 skulle skaffe amfetaminen, hvorefter de andre skulle forestå videreoverdragelsen. T1 var endvidere skyldig i overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af en revolver, en pistol og et oversavet haglgevær med patroner. T var tidligere straffet for narkotikakriminalitet. Straffen blev fastsat til fængsel i 5 år, idet der ved straffastsættelsen blev lagt vægt bl.a. på, at T1 med tilknytning til en rockergruppe havde indtaget en central rolle med kontakt til dem, der skulle levere stofferne, og for så vidt angår overtrædelserne af våbenloven på, at T1 med

tilknytning til en rockergruppe var skyldig i flere tilfælde af besiddelse af våben med tilhørende ammunition.

U 2006.2082/1H: T straffet med 7 års fængsel, idet T i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191 med hensyn til ca. 2 kg amfetamin samt fundet skyldig i vold, trusler, vidnetrusler, ulovlig tvang og forsøg på medvirken til røveri. T var tidligere straffet for bl.a. narkotikakriminalitet og vold, og nogle af de aktuelle forhold var begået kort efter prøveløsladelse fra afsoning af tidligere straf. Landsretten havde fastsat straffen til fængsel i 7 år som fællesstraf med en reststraf på 464 dage. T påstod formildelse, mens anklagemyndigheden påstod stadfæstelse. Allerede under hensyn til kriminalitetens karakter, omfang og grovhed fandt Højesteret ikke grundlag for at nedsætte straffen.

U 2006.1411H: T1 straffet med en fællesstraf af 7 års fængsel, idet T1 i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt., ved at have besiddet ca. 2,8 kg amfetamin med henblik på videresalg samt ved at have solgt ca. 16 kg hash. Det fremgik af sagens oplysninger, at amfetaminens styrke var 1 pct. Forholdene blev begået i prøvetiden efter prøveløsladelse fra afsoning af en fængselsstraf på 3 år og 6 måneder for tyveri, røveri og narkotikakriminalitet. T1 blev straffet med fængsel i 7 år, der omfattede en reststraf på 428 dage. Højesteret bemærkede, at oplysningen om amfetaminens styrke ikke kunne føre til et andet resultat.

TfK 2020.1176V: T1 straffet med en tillægsstraf på 4 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved på sin bopæl at have opbevaret ca. 3 kg amfetamin og overdraget amfetaminen til to personer med forsæt til, at disse skulle videreoverdrage amfetaminen til andre personer. T1 blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved på sin bopæl at have været i besiddelse af bl.a. 32 gram amfetamin til eget forbrug. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf til en bøde for overtrædelse af færdselsloven. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på mængden og karakteren af stoffet og på, at T1 udover at opbevare og overdrage amfetaminen også havde håndteret stoffet ved at indpakke og tape det i flere plastposer.

TfK 2009.177V: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved over grænseovergangen fra Tyskland til Danmark at have indført godt 3,3 kg amfetamin, 195 gram kokain og 5 gram hash med henblik på videreoverdragelse.

TfK 2016.1100Ø: T straffet med 5 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor T, der tidligere var straffet mange gange for berigelseskriminalitet og narkotikakriminalitet, blev fundet skyldig i bl.a. tre forhold vedrørende overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 2.

pkt., ved at have besiddet og solgt ca. 3,5 kg amfetamin og 3 kg hash. T blev herudover fundet skyldig i fire mindre forhold vedrørende lov om euforiserende stoffer, hæleri og indbrud.

U 2014.2337H: T straffet med 7 års fængsel i en sag, hvor T var tiltalt for bl.a. i forening med en medtiltalt at have købt og videresolgt ikke under 17 kg amfetamin. Højesteret fandt, at der alene var sikkert grundlag for at fastslå, at T var skyldig i at have solgt i hvert fald 3,5 kg amfetamin og fandt herved T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt. T var tidligere straffet gentagne gange for narkotikakriminalitet, herunder omfattende handel med bl.a. amfetamin, og det aktuelle forhold var til dels begået i prøvetiden for prøveløsladelse fra afsoning af en dom for ligeartet kriminalitet.

TfK 2007.628/2V: T straffet med 7 års fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have været i besiddelse af knap 4 kg amfetamin og ca. 94 gram heroin med henblik på videresalg. I byretten blev T straffet med fængsel i 7 år og 6 måneder, hvilket landsretten nedsatte til fængsel i 7 år.

TfK 2011.476Ø: T straffet med 14 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., idet T videreoverdrog 975 gram amfetamin og 2 kg hash og var i besiddelse af bl.a. ca. 6,6 kg amfetamin, ca. 250 gram kokain og i 2,1 kg hash. Der var dermed tale om i alt ca. 7,6 kg amfetamin. T havde herudover overtrådt straffelovens § 192 a ved at besidde en skarpladt revolver, ligesom han havde overtrådt lov om forbud mod visse dopingmidler og lægemiddelloven. T var tidligere straffet i 2004 og 2006 for overtrædelse af straffelovens § 191 og ved dommen i 2004 tillige straffet for overtrædelse af våbenloven i form af besiddelse af et haglgevær. T var efter afsoning af de to domme prøveløsladt med en reststraf på 974 dage. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at T tidligere var straffet for omfattende narkotikahandel og for besiddelse af et haglgevær samt på det hurtige recidiv efter prøveløsladelsen.

U 2021.3939H: T straffet med en fællesstraf af 12 års fængsel, idet T i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., med hensyn til indførsel og handel med amfetamin, ecstasy og andre euforiserende stoffer begået i prøvetiden for en delvist betinget dom for overtrædelse af samme bestemmelse. T var i hovedforholdet dømt for at have indført ikke under 7 kg amfetamin og 2,5 kg ecstasy. T blev i landsretten straffet med en fællesstraf af fængsel i 12 år, der omfattede en reststraf på knap 1 år fra den tidligere dom. Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte straffen.

TfK 2011.410V: T straffet med 9 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., i overensstemmelse med sin erkendelse ved i løbet af ca. et år i forening med en uidentificeret person at have solgt ikke under 9 kg amfetamin samt ved på bopælen at

have været i besiddelse af 956 gram amfetamin med henblik på videresalg. Der var således tale om i alt knap 10 kg amfetamin. T, der i byretten blev straffet med 8 års fængsel, blev i landsretten idømt fængsel i 9 år, idet landsretten lagde vægt på mængden og karakteren af det overdragne narkotika, at forholdet var begået i forening med til dels uidentificerede gerningspersoner, og at forholdet havde haft et professionelt præg.

TfK 2018.313V: T straffet med 9 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have opbevaret og håndteret ca. 12,9 kg amfetamin med henblik på videreoverdragelse. Ved fastsættelsen af straffen blev der navnlig lagt vægt på mængden af amfetamin og på, at T ikke tidligere var straffet. Der blev endvidere lagt vægt på, at han efter sin egen forklaring havde haft en relativt begrænset rolle.

TfK 2006.475Ø: T1 straffet med 11 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have solgt ca. 2,5 kg amfetamin, som han senere, efter at amfetaminen var blevet fortyndet, så den vejede ca. 10,9 kg, modtog med henblik på ompakning og herefter opbevarede. T1 besad på samme tid ca. 6,1 kg amfetamin og 1.023 ecstasypiller med henblik på videreoverdragelse. Der var dermed tale om i alt ca. 17 kg amfetamin. T1 blev af landsrettens flertal straffet med fængsel i 11 år (dissens for 9 års fængsel).

U 2017.1073Ø: T5 blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have købt betydelige mængder amfetamin. T5 blev fundet skyldig med hensyn til ca. 19,4 kg amfetamin og idømt fængsel i 9 år, hvilket var en tillægsstraf til en dom på 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, således at den samlede straf udgjorde 12 års fængsel.

TfK 2022.79V: T straffet med 12 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved at have indført ca. 19,8 kg amfetamin til Danmark. Ifølge en udtalelse fra Retsmedicinsk Institut, der indgik i sagen, var der fundet amfetamin med en koncentration på mellem 24 og 28 pct. Under hensyn til mængden og renheden af amfetaminen, som T havde transporteret, og at indsmuglingen måtte anses for at være sket som led i international, organiseret narkotikakriminalitet, blev straffen fastsat som anført.

TfK 2012.449/2Ø: T1 straffet med 12 års fængsel, T2 straffet med en fællesstraf af 11 års fængsel, og T3 straffet med 10 års fængsel i en sag, hvor T1-T3 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med medgerningspersoner at have indsmuglet ikke under 20 kg amfetamin. Forholdet var begået ved, at T2 fik udleveret en taske med amfetaminen, som T2 herefter videregav til medgerningspersoner, som transporterede tasken videre til T1. Det fremgik af sagen, at T3 havde formidlet kontakten til T2 og en af de medgerningspersoner, der transporterede tasken til T1. T2 og T3 havde endvidere indsmuglet

mindst 10 kg hash, som efterfølgende blev forsøgt indsmuglet til Norge. Desuden havde T1 besiddet ca. 21 gram amfetamin, 18 gram kokain og ca. 108 gram hash, og T2 havde overtrådt våbenbekendtgørelsen og været i besiddelse af ca. 157 gram hash til eget brug. T1, der to gange tidligere var straffet for overtrædelse af straffelovens § 191, blev straffet med fængsel i 12 år. T2, der tidligere var straffet én gang for overtrædelse af straffelovens § 191, blev straffet med en fællestraf af fængsel i 11 år omfattende en reststraf på 244 dage. T3 blev straffet med fængsel i 10 år. Ved straffastsættelsen for T2 og T3 blev der bl.a. lagt vægt på, at deres rolle var mindre set i forhold til T1, der skulle aftage de 20 kg amfetamin, og særligt for så vidt angik T2, at han tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet.

U 2012.1419Ø: T1 straffet med 12 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af 24,1 kg amfetamin, 29.428 amfetaminpiller og 1,3 kg kokain. T1 var tidligere straffet i 2003 med 5 års fængsel for bl.a. salg af 2,5 kg amfetamin.

TfK 2016.181V: T1 straffet med 11 års fængsel, T2 straffet med 9 års fængsel, og T3 straffet med 3 års fængsel, heraf 2 år og 6 måneder betinget, i en sag, hvor T1-T3 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved at have været i besiddelse af ca. 26,7 kg amfetamin med henblik på videreoverdragelse, idet T1 og T2, der var ægtefæller, i forening og efter forudgående aftale med T3, der var T2's søster, anbragte amfetaminen i T3's fryser, hvor politiet fandt det. T1 og T2 blev endvidere fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening at have været i besiddelse af ca. 78 gram amfetamin med henblik på videreoverdragelse. T1 havde angiveligt fungeret som bindeled mellem én eller flere bagmænd og de personer, der skulle distribuere stoffet videre til brugerne. I forhold til de to andre tiltalte havde T1 haft den væsentligste rolle, mens de to andre efter bevisførelsen alene havde ydet ham bistand til opbevaringen af amfetaminen. Under disse omstændigheder sammenholdt med mængden og renheden af amfetaminen (64-67 pct.) blev T1 straffet med fængsel i 11 år. T2 havde ydet aktiv bistand med at placere amfetaminen hos sin søster, T3, og hun havde også på T1's initiativ hentet pakkerne med stoffer. På den baggrund blev T2 straffet med fængsel i 9 år. T3's rolle havde alene bestået i passiv medvirken til opbevaring af amfetaminen, og hendes rolle havde i forhold til de to andre tiltalte været begrænset. Landsretten anførte, at udgangspunktet for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 191 i en situation som den foreliggende er, at der idømmes en ubetinget fængselsstraf. Efter en samlet vurdering af T3's rolle, hendes personlige forhold og under hensyn til, at hun var ustraffet, og at hun, da amfetaminen var blevet anbragt i hendes fryser, ikke havde været klar over, hvad det var, og at hun ikke havde fået noget vederlag for sin medvirken, blev hun straffet med fængsel i 3 år, hvoraf 2 år og 6 måneder af straffen blev gjort betinget.

TfK 2015.414V: T straffet med 14 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved via grænseovergangen fra Tyskland til Danmark i en bil, der var indrettet med et særligt tilvirket rum at have indsmuglet ca. 26,8 kg amfetamin med en renhed på mellem 74 og 81 pct., 197 gram kokain med en renhed på 77 pct. og 992 gram MDMA med en renhed på 82 pct. svarende til 8.050 ecstasytabletter med henblik på overdragelse til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag. T var tidligere straffet i 2007 i udlandet med 10 års fængsel for indsmugling af 427.105 stk. Rohypnoltabletter. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på, at der var tale om indsmugling af store mængder farlige narkotiske stoffer, og i skærpende retning, at forholdet var begået kort efter løsladelsen fra afsoning af en langvarig dom i udlandet for grov narkotikakriminalitet, samt at der var tale om narkotika af meget stor renhed. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T havde virket som kurér, og at det måtte antages, at T havde indtaget en underordnet rolle i den organisation, som måtte formodes at stå bag narkotikaindsmuglingen.

TfK 2015.342/3V: T1 straffet med 12 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved via grænseovergangen fra Tyskland til Danmark at have indført 29 kg amfetamin med en renhedsgrad på 53-64 pct. samt 502 gram kokain med en renhedsgrad på 75 pct. med henblik på videreoverdragelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på stoffets art og mængde, at han måtte anses for at have været kurér og i skærpende retning stoffets renhed.

TfK 2021.435V: T straffet med 12 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have indført ca. 8,6 kg amfetaminolie med en renhed på 60-61 pct. svarende til ca. 32,6 kg amfetamin i pulverform med en renhed på 16 pct. (medianværdien på gadeplan) i en personbil ved grænseovergangen mellem Danmark og Tyskland. Under hensyn til mængden af amfetaminolie og til, at indsmuglingen måtte anses for at være sket som led i international narkotikasmugling, blev straffen fastsat som anført.

U 2018.3108H: T straffet med 12 års fængsel i en sag, hvor T i landsretten var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., ved at have indført ca. 33,2 kg amfetamin og ca. 25,5 kg skunk i en lastbil via grænseovergangen fra Tyskland til Danmark. Stofferne var skjult i en brændstoftank og i hulrum i lastbilen. Byretten havde fundet, at T var kurér, men landsretten fandt, at hans rolle ikke nærmere kunne anses for klarlagt. Under hensyn til mængderne af amfetamin og skunk, til at indsmuglingen måtte anses sket som led i international og organiseret narkotikakriminalitet og til det anførte om T's rolle, tiltrådte Højesteret, at T skulle straffes med fængsel i 12 år. Højesteret tiltrådte endvidere, at det ikke havde betydning, at koncentrationen af amfetaminen var mindre end gennemsnitlig koncentration på gadeplan. At T for så vidt angik amfetaminen var dømt efter forsætsformen dolus eventualis kunne heller ikke føre til nedsættelse af straffen. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

TfK 2017.1146V: T straffet med 14 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., til dels jf. § 21, ved med henblik på videreoverdragelse at have forsøgt at indføre knap 20 kg amfetamin og 1 kg kokain fra Holland til Danmark, hvilket imidlertid blev forhindret, da hollandsk politi beslaglagde to pakkeforsendelser med narkotika, som T skulle have modtaget. T, der i 2015 var tidligere straffet med 10 dages fængsel og en bøde for overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer og kørsel i narkopåvirket tilstand, blev endvidere fundet skyldig i at have indført ca. 15 kg amfetamin, 805 gram kokain, 696 gram MDMA og 878 gram heroin fra Holland, idet disse stoffer var på T's bopæl, da han blev anholdt. Der var således tale om i alt ca. 35 kg amfetamin. For disse forhold samt nogle mindre forhold om overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer og overtrædelser af færdselsloven blev T straffet som anført. Ved strafudmålingen blev der særligt lagt vægt på mængden og arten af stofferne og T's aktive, centrale og professionelle rolle ved indførelsen.

TfK 2014.818V: T1 og T2 straffet med 12 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., jf. til dels § 21, ved i forening og efter forudgående aftale med andre at have medvirket til indsmugling af 9,45 kg amfetaminolie i Danmark, ligesom de var i besiddelse af øvrige ingredienser med henblik på fremstilling af i alt 36,7 kg amfetaminsulfat. Ved udmålingen af straffene blev der lagt vægt på mængden og karakteren af stoffet, ligesom der blev lagt vægt på forholdets professionelle og planlagte karakter, herunder at de tiltalte var indrejst i Danmark alene med det formål at begå kriminalitet. Der blev desuden taget hensyn til, at de tiltalte for så vidt angik fremstillingen af amfetaminsulfat alene var fundet skyldige i forsøg herpå.

TfK 2010.159V: T straffet med 14 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med tre medtiltalte at have indsmuglet ca. 40 kg amfetamin fra Holland til Danmark. Det blev i den forbindelse lagt til grund, at T havde leveret stoffet. T blev endvidere fundet skyldig i hæleri med hensyn til to biler. T var i 1982 tidligere straffet i udlandet med fængsel i 9 år og 6 måneder for bl.a. narkotikakriminalitet. T var i 1991 også tidligere straffet i udlandet med fængsel i 3 år for hæleri, i 1994 tidligere straffet i Danmark med fængsel i 8 år for narkotikakriminalitet og i 2001 tidligere straffet i udlandet med 36 måneders fængsel for overtrædelse af opiumloven og straffeloven. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på T's centrale rolle på leverandørsiden og hans forstraffe.

TfK 2013.436V: T1 straffet med 14 års fængsel, og T2 straffet med 10 års fængsel, i en sag, hvor T1 og T2 blev fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. og 2. pkt. Efter bevisførelsen, herunder teleaflytninger og domfældelser i sager mod aftagerne af amfetaminen, blev T1 fundet skyldig i besiddelse med henblik på videresalg af ikke under 40 kg amfetamin og forsøg på indsmugling af yderligere 2 kg amfetamin, i alt 42 kg amfetamin. T2 blev

fundet skyldig i indsmugling af 22 kg amfetamin og forsøg på indsmugling af yderligere 2 kg amfetamin, i alt 24 kg amfetamin. T1 var tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 191, mens T2 ikke tidligere var straffet.

TfK 2013.201V: T straffet med 12 års fængsel i en sag, hvor T i overensstemmelse med sin erkendelse fundet skyldig i bl.a. 18 forhold, hvor hun havde indført ca. 35 kg amfetamin fra Tyskland til Danmark og havde forsøgt at indføre yderligere ca. 12 kg. Der var således tale om i alt ca. 47 kg amfetamin. Anklageren og forsvareren var enige om, at straffen som udgangspunkt var 14 års fængsel, og anklageren var enig med forsvareren i, at T's straf skulle nedsættes på grund af hendes medvirken til sagskompleksets opklaring, jf. straffelovens § 82, nr. 10. Efter en afvejning på den ene side af T's rolle i forbindelse med indførelserne af den meget store mængde amfetamin og på den anden side T's detaljerede forklaring, der indeholdt oplysninger, som måtte forventes at føre til opklaring af sager mod andre involverede, fandt landsretten i overensstemmelse med byretten, at straffen skulle fastsættes som anført.

TfK 2018.194Ø: T straffet med 14 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., idet han ved indrejse i Danmark var i besiddelse af ca. 100 kg amfetamin, som han havde indført fra Tyskland med henblik på videreoverdragelse.

TfK 2022.226Ø: T straffet med en tillægsstraf på 13 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at deltager i indsmugling af 125 kg amfetamin i Danmark. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til bl.a. en tidligere straf på 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på mængden af amfetamin, at indsmuglingen var led i international, organiseret narkotikakriminalitet og på T's rolle.

2.7 Ecstasy

Videreoverdragelse mv. af ecstasy kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år eller, hvis der er tale om en betydelig mængde ecstasy, eller overdragelsen mv. af ecstasyen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Fra retspraksis kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser, der illustrerer det generelle strafniveau vedrørende forhold begået efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., oplyst efter mængden af narkotika:

TfK 2007.746V: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af 333 ecstasypiller på sin bopæl med henblik på videreoverdragelse og 8 gram amfetamin til eget forbrug. T var tidligere straffet, i

2003 for overtrædelse af straffelovens § 191 og ved dom i 2007, hvor han for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer var straffet med en fællesstraf af fængsel i 4 måneder. T blev i byretten idømt 5 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 8 måneder under henvisning til, at T tidligere var straffet for tilsvarende kriminalitet, senest ved dommen i 2007.

TfK 2008.164Ø: T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., ved at have købt 2.000 ecstasypiller med henblik på videresalg. T2 havde desuden overtrådt lov om forbud mod visse dopingmidler mv.

TfK 2005.315V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved ad tre omgange med henblik på videreoverdragelse at have købt mindst 2.100 ecstasypiller og 20 gram amfetamin, hvorefter han videresolgte mindst 1.860 ecstasypiller og forærede ca. 100 piller bort og op imod 6 gram amfetamin, ligesom han indkøbte og solgte 50 stk. LSD-frimærker og ved ransagning på sin bopæl blev fundet i besiddelse af 132 ecstasypiller og 14 gram amfetamin med henblik på tilsvarende overdragelse. T blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have købt 200 gram hash til eget forbrug, hvoraf han dog videresolgte en mindre del, således at han ved ransagningen på sin bopæl blev fundet i besiddelse af ca. 59 gram hash samt ca. 3 gram pot. Endelig blev T fundet skyldig i overtrædelse af lov om forbud mod visse dopingmidler ved at have været i besiddelse af 378 stk. thai-anaboler, der var rester af 500 stk., som han tidligere havde indkøbt til eget forbrug. Efter mængden af narkotika sammenholdt med at T på gernings-tidspunktet var 18 år, ustraffet og havde gode personlige forhold, fandt landsretten, at straffen skulle fastsættes som anført. Henset til mængden og karakteren af stoffet var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2007.644Ø: T1 straffet med 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have bistået T2 med at skabe kontakt til en sælger af ecstasypiller, hvorefter T1 fulgte T2 til sælgeren, hvor T2 fik overdraget 4.996 ecstasypiller. T1 fik som vederlag for kontakten udleveret 200 ecstasypiller. T1 havde endvidere overtrådt lov om forbud mod visse dopingmidler og blev af byretten straffet med fængsel i 2 år, der ved straffastsættelsen tog hensyn til, at T1 mod et mere begrænset vederlag havde bistået med at skaffe et betydeligt antal ecstasypiller beregnet til videresalg. Landsretten stadfæstede dommen (dissens for 1 år og 9 måneders fængsel).

TfK 2005.304V: T straffet med 7 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved at have solgt i alt 70 gram amfetamin og 5.100 ecstasypiller. Af disse havde han selv indført 2.000 piller, samt indført yderligere 13.700 ecstasypiller med henblik på videreoverdragelse. Der var dermed tale om i alt 18.800 ecstasypiller. T blev desuden

fundet skyldig i hæleri. Ved fastsættelsen af straffen blev der på den ene side lagt vægt på det betydelige kvantum ecstasy, som T havde indført her i landet ad flere omgange, og på, at T havde videresolgt til en større personkreds. På den anden side blev der taget hensyn til, at T i det forhold, hvor han havde indført 13.700 ecstasypiller, fungerede som kurér, og at hans for-tjeneste ved salg havde været beskednen.

TfK 2006.537/2Ø: T1 og T2 straffet med 7 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt., ved at have medvirket til forsøg på indførsel af i alt ca. 51.000 ecstasypiller fra Holland til Danmark. Forholdet var begået ved, at de formidlede overdragelse i Holland af stof-fet til en person, der efterfølgende transporterede stoffet mod Danmark. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på deres rolle ved kriminaliteten, der angik forsøg på indsmugling af ecstasypiller af en samlet vægt af mere end 9 kg. Endvidere blev der lagt vægt på deres personlige forhold.

U 2021.3939H: T straffet med 12 års fængsel, idet T i landsretten var fundet skyldig i overtræ-delse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., med hensyn til indførsel og handel med amfetamin, ecstasy og andre euforiserende stoffer begået i prøvetiden for en delvist betinget straf for overtrædelse af samme bestemmelse. T var i hovedforholdet dømt for at have indført ikke under 7 kg amfetamin og 2,5 kg ecstasy. T blev i landsretten straffet med en fællesstraf af fængsel i 12 år, der omfattede en reststraf på knap 1 år fra den tidligere dom. Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte straffen.

3. Konklusion

Som det fremgår ovenfor, er der ikke i forarbejderne til straffelovens § 191, herunder bemærk-ningerne til strafskærpelsen i 2004, givet nærmere anvisninger af specifikke strafniveauer for typetilfælde af overtrædelser af bestemmelsen.

Det er dog i bemærkningerne til 2004-skærpelsen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3309, anført, at forhøjelsen af strafferammerne i § 191, stk. 1, 1. og 2. pkt., til henholdsvis 10 års fængsel og 16 års fængsel tilsigtede at give mulighed for en større graduering af strafudmå-lingen i de groveste tilfælde. Forhøjelsen tilsigtede desuden at have en skærpende effekt også på strafudmålingen over for personer med en mindre selvstændig rolle (f.eks. kurerer), hvis hovedmandens straf bedømt efter stoffets omfang og karakter ville ligge tæt på de hidtidige strafmaksima i § 191.

3.1 Hash

Videreoverdragelse mv. af hash kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, men ikke efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år, idet hash ikke betegnes som et særligt farligt eller skadeligt stof.

Af den i afsnit 2.2 gennemgåede praksis kan det bl.a. udledes, at der i den undersøgte periode er udmålt straffe på mellem 8 måneders fængsel og 10 års fængsel for videreoverdragelse mv. af hash.

Videreoverdragelse mv. af mellem ca. 10 og 500 kg hash er straffet med fængsel fra 8 måneder og op til 3 år, mens videreoverdragelse mv. af ca. 1.000 kg hash er straffet med 4 til 5 års fængsel alt afhængig af gerningspersonens rolle og eventuelle forstraffe. For mængder på ca. 2.500 kg hash er der udmålt straffe på 6 til 7 års fængsel, mens der for mængder på ca. 4.000 kg er idømt fængsel i 10 år.

På den baggrund er det udvalgets vurdering, at domstolene fuldt ud har udnyttet strafferammen i straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., i sager om hash, og at praksis viser en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde som forudsat af lovgiver.

3.2 Heroin

Videreoverdragelse mv. af heroin kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, eller hvis der er tale om en betydelig mængde heroin, eller videreoverdragelsen mv. af heroinen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Af den i afsnit 2.4 gennemgåede praksis kan det bl.a. udledes, at der i den undersøgte periode er udmålt straffe på mellem 1 år og 9 måneders fængsel og 14 års fængsel for videreoverdragelse mv. af heroin.

Videreoverdragelse mv. af ca. 300 gram heroin er straffet med fængsel fra 1 år og 9 måneder til 2 år og 6 måneder, mens videreoverdragelse mv. af ca. 1 kg heroin er straffet med fængsel i 5 år, og videreoverdragelse mv. af ca. 2 kg heroin er straffet med 6 års fængsel. For mængder på mellem ca. 2,5 og 6 kg heroin er der udmålt straffe på ca. 7 til 8 års fængsel.

I den høje ende af strafferammen er der for 10 kg heroin udmålt 10 års fængsel, og for mellem ca. 25 og 35 kg heroin er der udmålt straffe på 10 til 14 års fængsel alt efter gerningspersonens rolle og eventuelle forstraffe.

På denne baggrund er det udvalgets vurdering, at domstolene i vidt omfang har udnyttet strafferammen i straffelovens § 191 i sager om heroin, og at praksis viser en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde som forudsat af lovgiver.

3.3 Kokain

Videreoverdragelse mv. af kokain kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, eller hvis der er tale om en betydelig mængde kokain, eller videreoverdragelsen mv. af kokainen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Af den i afsnit 2.5 gennemgåede praksis kan det bl.a. udledes, at der i den undersøgte periode er udmålt straffe på mellem 10 måneders fængsel og 16 års fængsel for videreoverdragelse mv. af kokain.

Videreoverdragelse mv. af ca. 100 gram kokain er straffet i niveauet ca. 1 års fængsel, mens videreoverdragelse mv. af ca. 500 gram er straffet med ca. 2 år og 6 måneders fængsel. Videreoverdragelse mv. af ca. 1 kg kokain er straffet med fængsel i ca. 4 til 5 år, mens videreoverdragelse mv. af ca. 10 kg kokain er straffet med fængsel i ca. 8 til 10 år.

Endvidere er der i sager om videreoverdragelse mv. af mellem ca. 50 og 500 kg kokain udmålt straffe på 14 til 16 års fængsel.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at domstolene fuldt ud har udnyttet strafferammen i straffelovens § 191 i sager om kokain, og at praksis viser en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde som forudsat af lovgiver.

3.4 Amfetamin

Videreoverdragelse mv. af amfetamin kan straffes efter straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, eller hvis der er tale om en betydelig mængde amfetamin, eller videreoverdragelsen mv. af amfetaminen i øvrigt har haft en særligt farlig karakter, efter stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år.

Af den i afsnit 2.6 gennemgåede praksis kan det bl.a. udledes, at der i den undersøgte periode er udmålt straffe på mellem 8 måneders fængsel og 14 års fængsel for fuldbyrdede overtrædelser af straffelovens § 191 ved videreoverdragelse mv. af amfetamin. I en enkelt sag er der udmålt 6 måneders fængsel for forsøg på salg af 100 gram amfetamin.

Videreoverdragelse mv. af ca. 100-150 gram amfetamin er i praksis straffet med fængsel i 8 måneder. Videreoverdragelse mv. af ca. 1 kg amfetamin er straffet i niveauet 2 år og 3 måneders fængsel til 3 års fængsel, mens videreoverdragelse mv. af ca. 2 kg amfetamin er straffet med fængsel i 4 til 5 år. Videreoverdragelse mv. af ca. 4 kg amfetamin er straffet med 7 års fængsel, og for mængder på mellem ca. 10 og 30 kg er der udmålt straffe på 9 til 12 års fængsel.

Endelig er der i den høje ende af strafferammen for mængder på mellem ca. 40 og 100 kg udmålt straffe på 12 til 14 års fængsel.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at domstolene i vidt omfang har udnyttet strafferammen i § 191 i sager om amfetamin, og at praksis viser en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde som forudsat af lovgiver.

3.5 Øvrige stoffer

Retspraksis vedrørende videreoverdragelse mv. af khat og ecstasy er betydeligt mere begrænset end de ovennævnte stoftyper. Det er derfor vanskeligt at udlede et generelt straffniveau vedrørende disse to stoftyper.

For så vidt angår khat bemærkes særligt, at det lavere straffniveau set i forhold til tilsvarende mængder af andre stoftyper synes at være begrundet i stoffets særlige karakter, herunder den begrænsede euforiserende virkning.

3.6 Samlet konklusion

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 191 fastsættes navnlig under hensyn til stoffets art og mængde samt gerningspersonens rolle i forbindelse med overtrædelsen. Endvidere indgår det ved straffastsættelsen, om overtrædelsen har et professionelt eller organiseret præg, og om den tiltalte er tidligere straffet for lignende kriminalitet.

På baggrund af ovenstående gennemgang af retspraksis er det udvalgets vurdering, at domstolene generelt udmåler straffe, der afspejler forbrydelsernes art og farlighed, grovhed og omfang, og som afspejler gerningspersonens rolle i den enkelte forbrydelse, herunder i sager om særligt store mængder narkotika.

Det er endvidere udvalgets vurdering, at strafferammerne udnyttes fuldt ud på narkotikaområdet, og at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde.

Kapitel 6

Grov våbenkriminalitet

1. Lovgivning og forarbejder

Lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indeholder en række regler om, hvornår våben og eksplosivstoffer lovligt kan erhverves, besiddes, anvendes mv. Disse suppleres af straffelovens § 192 a, som fastsætter en højere strafferamme for de groveste overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer.

I dette kapitel redegøres for strafniveauet for overtrædelser omfattet af straffelovens § 192 a, og der henvises i den forbindelse i relevant omfang til lovgivningen om våben og eksplosivstoffer og forarbejderne hertil.

Bestemmelsen i straffelovens § 192 a lyder:

”§ 192 a. Med fængsel fra 2 år indtil 8 år straffes den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i

- 1) skydevåben eller
- 2) andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

Stk. 2. Den, der i øvrigt overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Besiddes der samtidig ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

Stk. 4. Ved fastsættelsen af straffen for ulovlig besiddelse af andre våben eller eksplosivstoffer efter stk. 1, nr. 2, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. Besiddes der samtidig anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.”

Ulovlig besiddelse mv. af våben og eksplosivstoffer er kriminaliseret i våbenlovens § 10. Bestemmelsen lyder:

”§ 10. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år straffes den, der overtræder §§ 1-2 a, 2 c, 2 d, 3 a og 3 b, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, § 7, § 7 b, stk. 1, § 7 c, stk. 1, artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 og artikel 5, stk. 1 og stk. 3, 2. pkt., og artikel 8, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1148 af 20. juni 2019 om markedsføring og anvendelse af udgangsstoffer til eksplosivstoffer, om ændring af forordning (EF) nr. 1907/2006 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 98/2013 med senere ændringer. På samme måde straffes den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed overtræder § 2, stk. 4, og § 7 a, stk. 2.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 2, jf. § 1, stk. 1, nr. 5, for så vidt angår peberspray, skal det særlig anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af denne lov, lov om knive og blankvåben, forskrifter udstedt i medfør af disse love eller straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 192 a, 216, 237, 243-246, 266 eller 288 på steder eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter.

Stk. 3. Medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) overtræder artikel 7, artikel 8, stk. 3-5, og artikel 9, stk. 1, 2 og 4-6, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1148 af 20. juni 2019 om markedsføring og anvendelse af udgangsstoffer til eksplosivstoffer, om ændring af forordning (EF) nr. 1907/2006 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 98/2013 med senere ændringer,
- 2) undlader at give den nationale inspektionsmyndighed adgang efter § 1 b, stk. 1,
- 3) omgår eller unddrager sig inspektionsmyndighedens kontrol eller forsøger dette,
- 4) undlader at give inspektionsmyndigheden oplysninger efter § 1 b, stk. 2, eller afgiver urigtige oplysninger eller
- 5) undlader at yde inspektionsmyndigheden den fornødne bistand efter § 1 b, stk. 3.

Stk. 4. I forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan der fastsættes straf af bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 5. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.”

Om et forhold blot skal henføres under våbenloven, eller det udgør et forhold af en sådan grovhed, at det er omfattet af straffeloven, afhænger af en samlet vurdering af den konkrete sag. Besiddelse mv. af særdeles farlige skydevåben (det vil først og fremmest sige automatiske skydevåben) samt andre særdeles farlige våben vil som udgangspunkt altid være omfattet af § 192 a, jf. nedenfor om lov nr. 411 af 10. juni 1997. Det må antages, at de senere ændringer af § 192 a ikke har ændret herved. For så vidt angår andre skydevåben end de særdeles farlige skydevåben er det bl.a. af betydning, om der er tale om besiddelse på offentligt tilgængeligt sted eller besiddelse på bopælen, ligesom det kan tillægges vægt, om der er tale om besiddelse af skydevåben med eller uden samtidig besiddelse af ammunition. Besiddelse på offentligt tilgængeligt sted er som udgangspunkt omfattet af § 192 a, jf. nedenfor om lov nr. 500 af 17. juni 2008. For så vidt angår besiddelse af skydevåben på ikke offentligt tilgængelige steder beror spørgsmålet på en samlet konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder.

På baggrund af Højesterets praksis er det afgørende, om besiddelsen efter en samlet vurdering kan anses for at have indebåret en nærliggende risiko for, at skydevåbnet vil blive anvendt til fare for andre. Ifølge Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sanktionspåstande i våbensager, pkt. 4.1.5., lægges der i denne vurdering navnlig vægt på, (1) hvilken type skydevåben, der er tale om, (2) antallet af skydevåben, (3) ammunition til skydevåbnet og opbevaringsmåden, (4) om tiltalte tidligere er straffet for lignende kriminalitet, (5) tiltaltes øvrige personlige forhold, (6) tiltaltes formål med våbenbesiddelsen, og (7) hvordan tiltalte har anskaffet våbnet.

Bestemmelsen i § 192 a blev indført ved *lov nr. 411 af 10. juni 1997*. Bestemmelsen havde følgende ordlyd:

”§ 192 a. Den, som i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indfører, tilvirker, besidder, bærer, anvender eller overdrager våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade, straffes med fængsel indtil 4 år.”

Lovændringen bundede ifølge lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, spalte 2511, bl.a. i, at der i det forløbne år havde været et opgør mellem to rockergrupper i Danmark. Om baggrunden fremgår videre heraf:

”I forbindelse med opgøret mellem Hells Angels og Bandidos er der i flere tilfælde blevet anvendt særdeles farlige våben, f.eks. panserværnsraketter, granater og bomber. Der er her tale om våben, der kan anrette meget store skader og bringe mange menneskers liv i fare.

Hvis disse våben har været anvendt mod et mål, hvor der befinder sig mennesker, f.eks. affyring af en panserværnsraket ind i et hus eller en lejlighed, vil gerningsmændene kunne straffes efter straffeloven typisk for manddrab eller forsøg herpå. Også straffelovens § 183 vil efter omstændighederne kunne finde anvendelse. Efter denne bestemmelse straffes den, der med forsæt til skade på andres person eller formue forvolder sprængning, med fængsel indtil 12 år. Hvis det sker under sådanne omstændigheder, at gerningsmanden indser, at andres liv derved udsættes for overhængende fare, eller det sker med forsæt til at volde omfattende ødelæggelse af fremmed ejendom eller til at befordre oprør, plyndring eller anden sådan forstyrrelse af samfundsordenen, er straffen fængsel indtil på livstid.

I tilfælde, hvor en person anholdes i besiddelse af særdeles farlige våben, vil der imidlertid kunne blive tale om alene at straffe den pågældende efter reglerne i våbenloven. Domfældelse for drabsforsøg eller forsøg på grov vold forudsætter således, at anklagemyndigheden kan føre bevis for, at våbenbesiddelsen er et led i forberedelsen og udførelsen af sådanne straffelovsovertrædelser. Et sådant bevis kan være meget vanskeligt at føre.

I en konkret sag fra retten i Roskilde blev to personer, der i og uden for Hells Angels' tilholdssted havde båret skarpladte halvautomatiske våben, frifundet for forsøg på legemsangreb af særlig farlig karakter, idet retten ikke fandt det bevist, at de pågældende havde forsæt til at anvende våbnene. De blev derfor alene straffet for overtrædelse af våbenloven med fængsel i 60 dage. Dommen er anket til Østre Landsret. Der henvises også til den i bilag 2 beskrevne dom fra Østre Landsret af 12. juni 1996, hvor byretten havde domfældt tre tiltalte for forsøg på legemsangreb af særlig farlig karakter efter straffelovens § 245, men hvor landsretten ikke fandt, at der var forsæt hertil, og kun dømte de pågældende for overtrædelse af våbenloven.

Det er således udgangspunktet, at personer, som anholdes i besiddelse af våben, der er egnet til at anrette meget betydelige skader, alene vil blive straffet efter våbenloven. Som eksempler kan nævnes personer med tilknytning til en rockergruppe, der anholdes under transport af panserværnsraketter i en bil, eller den situation, hvor politiet hos rockere finder en bombe, som vil kunne sprænge en bygning i luften, men hvor det ikke kan bevises, at fremstillingen af bomben er led i planlægningen af en konkret straffelovsovertrædelse.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der i tilfælde, hvor personer findes i besiddelse af særdeles farlige våben, der kan forvolde betydelige skader, bør være adgang til at idømme en væsentligt strengere straf, end strafferammen i våbenloven lægger op til. En sådan bestemmelse bør efter Justitsministeriets opfattelse placeres i straffeloven, idet der i særlovgivningen normalt kun fastsættes strafferammer på indtil 2 års fængsel. Indsættelse af en bestemmelse i straffeloven med en højere strafferamme end strafferammen på fængsel i 2 år i våbenloven vil også være en markering af, at der er tale om alvorlig kriminalitet.”

Bestemmelsen blev udformet således, at strafansvar forudsatte, at der var handlet i strid med våbenlovgivningen. Dette indebar, at der skulle være tale om våben eller eksplosivstoffer, som var omfattet af våbenloven, og at den pågældende ikke havde tilladelse til at besidde våbnet.

Som det fremgår af ordlyden, omfattede bestemmelsen særdeles farlige våben, som var egnede til at forvolde betydelig skade. Afgrænsningen mellem særdeles farlige skydevåben og andre skydevåben, der fortsat skulle straffes efter våbenloven, blev i bemærkningerne til lovændringen fastsat således, at kun automatiske skydevåben blev omfattet af straffelovens § 192 a. Derimod skulle halvautomatiske våben (våben, som kun afgiver et skud ved påvirkning af aftrækkeren, men som genlader automatisk), repetérvåben (våben, hvor man ud over at påvirke aftrækkeren, skal betjene endnu en mekanisme, før et skud kan afgives) og enkeltskudsvåben (våben, hvor løbet eller løbene skal oplades manuelt efter hver skudafgivelse) ikke omfattes af straffelovens § 192 a, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2513. Også besiddelse af eksplosivstoffer kunne efter omstændighederne være omfattet af bestemmelsen, hvis der var tale om stoffer i en sådan mængde og af en sådan farlighed, at det ville kunne bruges til at forvolde betydelig skade. Som eksempler på de omfattede våben nævnes således i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2512, panserværnsraketter, morterer, håndgranater, bomber, miner og automatiske skydevåben, herunder maskinpistoler og maskingeværer.

Strafferammen for overtrædelse af § 192 a blev fastsat til fængsel indtil 4 år. Om den konkrete strafudmåling fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2513, bl.a.:

”Det forudsættes, at straffen som udgangspunkt vil være mindst 10-12 måneders fængsel. Er våbnet anvendt f.eks. til trusler, jf. straffelovens § 266, bliver der tale om en betydeligt højere straf. I de tilfælde, hvor særdeles farlige våben stjæles f.eks. ved indbrud i forsvarets våbendepoter, vil den foreslåede bestemmelse i § 192 a medføre en betydelig skærpelse af straffen for den ulovlige våbenbesiddelse, mens straffen for tyveriet fastsættes efter bestemmelserne i straffeloven.”

Ved lovændringen foretoges samtidig en ændring af våbenlovens § 10, idet der i denne bestemmelse indsattes i et nyt stk. 2 om besiddelse af skydevåben under særligt skærpene omstændigheder, herunder besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængelige steder eller gentagne tilfælde af besiddelse af skydevåben. Strafferammen blev fastsat til fængsel indtil 2 år. Formålet hermed var hovedsageligt at skærpe straffene i de tilfælde, hvor skydevåbnene blev medbragt eller opbevaret under omstændigheder, hvor der var en nærliggende risiko for, at våbnene ville blive anvendt til angreb eller forsvar, f.eks. i opgør mellem forskellige rockergrupper, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2510.

Ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 foretoges en forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 192 a fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år.

Lovændringen havde bl.a. til formål at gennemføre en række initiativer, der i lyset af terrorangrebene mod USA den 11. september 2001 skulle styrke det strafferetlige værn mod terrorisme og forbedre politiets efterforskningsmuligheder, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 816. Om baggrunden for forhøjelsen af strafferammen i § 192 a fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 845, bl.a.:

”Straffelovens § 192 a kan omfatte endog særdeles alvorlige overtrædelser af våbenloven. Det kan f.eks. være en persons eller en gruppe af personers fremstilling eller besiddelse af en stor mængde meget farlige våben, uden at denne fremstilling eller besiddelse kan henføres til en konkret (terror-)handling. I lyset af den ændrede sikkerhedsmæssige situation efter den 11. september 2001 foreslår Justitsministeriet, at strafferammen i § 192 a sættes op fra de nuværende 4 års fængsel til 6 års fængsel, således at også de mest alvorlige overtrædelser af § 192 a kan rummes inden for strafferammen.”

Med lovændringen blev der desuden indsat et stk. 2 i § 192 a. Bestemmelsen i stk. 2 fik følgende affattelse:

”Stk. 2. På samme måde straffes den, der i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer udvikler eller med henblik herpå forsker i faste stoffer, væsker eller luftarter, som ved spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende.”

Ved samme lovændring foretoges en ændring af våbenlovens § 5, hvorved det præciseredes, at forbuddet i § 5 ikke kun omfattede fremstilling af kemiske og biologiske våben, men også udvikling af eller med henblik herpå forskning i disse våben, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 884. Ved indsættelsen af straffelovens § 192 a, stk. 2, udvidedes bestemmelsens anvendelsesområde til at omfatte sådanne overtrædelser af våbenlovens § 5. Ændringen skulle bl.a. bidrage til opfyldelse af Danmarks forpligtelser i henhold til artikel 1, litra g, i EU-Kommissionens forslag til rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 878.

Ved lov nr. 503 af 7. juni 2006 foretoges en nyaffattelse af straffelovens § 192 a. Bestemmelsen fik herved følgende ordlyd:

”Den, som i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indfører, udfører, transporterer, erhverver, overdrager, besidder, bærer, anvender, tilvirker, udvikler eller med henblik på udvikling forsker i våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, straffes med fængsel indtil 6 år.”

Bestemmelsen blev således udvidet fra alene at omfatte den, som i strid med våbenlovgivningen indfører, tilvirker, besidder, bærer, anvender eller overdrager særdeles farlige våben mv., til også at omfatte den, som i strid med våbenlovgivningen udfører, transporterer, erhverver, udvikler og med henblik på udvikling forsker i særdeles farlige våben og eksplosivstoffer.

Ændringen af straffelovens § 192 a skulle ses i sammenhæng med indførelsen af et udvidet forbud mod masseødelæggelsesvåben i våbenlovens § 5, stk. 1. Med lovændringen sikredes ifølge bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 3912, at alle overtrædelser af forbuddet mod masseødelæggelsesvåben i våbenlovens § 5, stk. 1, kunne henføres under straffelovens § 192 a og dermed straffes med fængsel indtil 6 år, i det omfang handlingerne vedrører kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben, som på grund af deres særdeles farlige karakter var egnede til at forvolde betydelig skade.

Bestemmelsen i § 192 a, stk. 2, der alene vedrørte udvikling og forskning med henblik på udvikling af særdeles farlige våben i form af skadevoldende stoffer, blev herved overflødig og blev derfor ophævet med lovændringen.

Ved *lov nr. 500 af 17. juni 2008* indsattes i straffelovens § 192 a et nyt stk. 1, der lød:

”Den, som besidder, bærer eller anvender skydevåben i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særlig skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 4 år, når overtrædelserne sker på offentligt tilgængeligt sted.”

Det hidtidige stk. 1 blev herefter stk. 2.

Formålet med lovændringen var at styrke indsatsen mod ulovlig besiddelse af bl.a. skydevåben på offentligt tilgængelige steder, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5981. Om baggrunden for ændringen fremgår følgende af lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5984:

”I den seneste tid har der bl.a. været en række voldsomme skudepisoder, hvor der er anvendt skydevåben på offentligt tilgængelige steder. Det er Rigspolitiets vurdering, at der er en betydelig mængde skydevåben i omløb, og at der i hvert fald blandt kriminelle grupper og netværk i den seneste tid har været en stigende anvendelse af skydevåben i forbindelse med konfrontationer.

Rigspolitiet er ikke i besiddelse af statistisk materiale, der generelt kan belyse antallet af sager på landsplan, hvor personer ulovligt har besiddet eller anvendt skydevåben, men Rigspolitiet har i forbindelse med arbejdet med monitoring af visse kriminelle grupper og netværk (bander) i 2007 registreret 28 episoder på landsplan, hvor skydevåben har været anvendt i det offentlige rum. Endvidere har Københavns

Politi oplyst, at man i 2007 har registreret 13 sager, hvor der i det offentlige rum er afgivet skud med skarp ammunition, og at man i 2007 har registreret 134 sager, hvor personer i det offentlige rum har været i besiddelse af skydevåben beregnet til skarp ammunition. Det er Rigspolitiets vurdering, at man – med de forbehold, som må følge af, at København er en storby – må kunne lægge til grund, at der også i landets øvrige politikredse er tale om et betydeligt antal sager, hvor en person i det offentlige rum har været i besiddelse af skydevåben eller har afgivet skud med skarp ammunition.

Som anført i pkt. 1.2 ovenfor har Rigspolitiet allerede taget en række initiativer med henblik på at styrke indsatsen mod ulovlige skydevåben mv. På den ovenfor anførte baggrund er der herudover efter Justitsministeriets opfattelse også behov for at styrke det strafferetlige værn mod ulovlig besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængelige steder, således at der sker en betydelig skærpelse af straffene på dette område.

Dette bør efter Justitsministeriets opfattelse både omfatte tilfælde, hvor skydevåben besiddes med tilhørende ammunition, og hvor skydevåben besiddes uden ammunition. Også besiddelse af et ikke-skarpladt våben vil således kunne være en medvirkende faktor til, at en konflikt f.eks. optrappes og udvikler sig betydeligt mere voldeligt, end det ellers ville have været tilfældet, hvis våbnet f.eks. anvendes til trusler eller lignende, og hvis andre aktører i konflikten også er i besiddelse af våben.

Hertil kommer, at det i nogle tilfælde formentlig vil kunne være mere eller mindre tilfældigt, om våbnet bæres sammen med ammunition eller ej, og navnlig hvis der er tale om personer fra kriminelle miljøer, vil disse antagelig ofte i praksis meget hurtigt kunne fremskaffe ammunition til et våben, de har med sig. En strafskærpelse, der omfatter besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder både med og uden ammunition, vil endvidere afspejle, at enhver besiddelse af ulovlige skydevåben på offentligt tilgængelige steder er en særdeles alvorlig overtrædelse af våbenlovgivningen, der potentielt indebærer en betydelig risiko for andre menneskers liv eller helbred.”

Lovændringen indebar, at ulovlig besiddelse på offentligt tilgængelige steder af skydevåben, bortset fra visse mindre farlige skydevåben, fremover som udgangspunkt skulle straffes efter straffelovens § 192 a, stk. 1, og ikke efter våbenlovens § 10, stk. 2, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5985.

Med lovændringen blev der samtidig lagt op til en væsentlig skærpelse af straffen i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder. Af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5986 f., fremgår i relation hertil:

”2.2.3. Med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, lægges der op til en væsentlig skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder. Det forudsættes således, at straffen for besiddelse af *skydevåben med tilhørende ammunition* på offentligt tilgængelige steder i

førstegangstilfælde normalt vil være 6 måneders fængsel (mod i dag 4 måneder). Det er som efter den gældende bestemmelse i våbenlovens § 10, stk. 2, ikke et krav, at våbnet er ladt, men den, der er i besiddelse af våbnet, skal samtidig være i besiddelse af ammunition på sin person, i en medbragt taske, i det køretøj, hvori den pågældende antræffes, eller på anden lignende let tilgængelig måde. I gentagelsestilfælde, herunder når der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse, forudsættes straffen at være 8-10 måneders fængsel (mod i dag 6-8 måneder).

Ved besiddelse af *skydevåben uden tilhørende ammunition* på offentligt tilgængelige steder forudsættes det, at straffen i førstegangstilfælde fremover normalt vil være 4 måneders fængsel. I gentagelsestilfælde, herunder når der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse, forudsættes straffen at være 6-8 måneders fængsel. Dette indebærer en betydelig skærpelse af straffen i forhold til i dag, hvor det, som nævnt i pkt. 2.1.1 ovenfor, beror på en konkret vurdering, om der bliver tale om frihedsstraf.

Hvis der herudover foreligger yderligere skærpene omstændigheder, f.eks. såfremt skydevåbnet bæres i forbindelse med et *indbrud* eller *brugstyveri* af en bil eller anvendes til *trusler*, hvor der kan være særlig fare for, at våbnet anvendes, vil straffen for våbenbesiddelsen afhænge af karakteren af de forhold, hvorunder våbnet er båret, men det forudsættes, at der i sådanne tilfælde bliver tale om en straf for våbenbesiddelsen, der ligger noget over de angivne straffniveauer.

Såfremt skydevåbnet ikke blot har været i gerningsmandens besiddelse, men også har været *affyret* på offentligt tilgængeligt sted, men uden konkret at have medført fare for andre menneskers liv eller førlighed, forudsættes straffen at være noget over de ovennævnte 6 måneders fængsel i førstegangstilfælde. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis et skydevåben affyres, hvor der ikke er andre mennesker til stede, som kan blive ramt.

Hvis affyringen af skydevåbnet har indebåret en overtrædelse af straffelovens § 252 om fremkaldelse af nærliggende fare for andres liv eller førlighed, vil der skulle straffes for overtrædelse af både den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, og straffelovens § 252. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis et skydevåben affyres et sted, hvor en eller flere personer risikerer at blive ramt, jf. pkt. 2.1.3 ovenfor. Den samlede strafudmåling for overtrædelse af både straffelovens § 192 a, stk. 1, og § 252 vil i sådanne tilfælde bero på sagens konkrete omstændigheder, herunder bl.a. de nærmere omstændigheder omkring affyringen af våbnet og den fare, der har været for andre personers liv eller førlighed. Det forudsættes, at straffen under alle omstændigheder vil ligge betydeligt over de 6 måneders fængsel, der som nævnt forudsættes at være straffen, hvor skydevåbnet alene har været i gerningsmandens besiddelse (og ikke affyret) på offentligt tilgængeligt sted.

Det bemærkes, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af sagens omstændigheder, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger omstændigheder, der taler herfor.”

Samtidig foretoges en skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder efter våbenloven.

Ved *lov nr. 501 af 12. juni 2009* blev § 192 a endnu en gang nyaffattet. Bestemmelsen fik følgende ordlyd:

”§ 192 a. Med fængsel fra 1 år indtil 6 år straffes den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ved under særlig skærpene omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forsøge i

- 1) skydevåben eller
- 2) andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

Stk. 2. Den, der i øvrigt overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særlig skærpene omstændigheder, straffes med fængsel indtil 6 år.”

Lovændringen indebar bl.a., at der blev indført en minimumsstraf på 1 års fængsel for under særligt skærpene omstændigheder at besidde ulovlige skydevåben. Ændringen udmøntede en del af den første bandepakke, der bl.a. havde til formål at indføre en række tiltag med henblik på at skabe sikkerhed og tryghed for borgerne i lyset af tidens rocker- og bandeopgør.

I det oprindelige lovforslag var anvendelsesområdet for bestemmelsens stk. 1 med en strafferamme på fængsel fra 1 år indtil 6 år begrænset til overtrædelser af våbenlovgivningen ved under særligt skærpene omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted at besidde, bære eller anvende skydevåben med tilhørende ammunition eller andre særdeles farlige våben eller eksplosivstoffer. Andre overtrædelser af våbenlovgivningen under særligt skærpene omstændigheder var omfattet af strafferammen i stk. 2 på fængsel indtil 6 år.

Under Folketingets behandling af lovforslaget, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg B, side 1503, blev der imidlertid vedtaget et ændringsforslag til lovforslaget. Dette indebar, at § 192 a, stk. 1, blev udvidet således, at også besiddelse mv. af skydevåben og andre særdeles farlige våben og eksplosivstoffer på *ikke offentligt tilgængeligt sted* og besiddelse mv. af skydevåben *uden tilhørende ammunition* blev omfattet af minimumsstraffen på 1 år. Det var dog stadig forudsat, at der var tale om en overtrædelse af våbenlovgivningen under særligt skærpene omstændigheder. Det fremgår ikke af bemærkningerne i relation hertil, hvilken betydning dette

forudsattes at have for de strafpositioner, som var angivet i det oprindelige lovforslag, jf. herom nedenfor.

Indførelsen af minimumsstraffen havde været debatteret i Folketinget flere gange forud for vedtagelsen af lovændringen, ligesom der var rejst kritik af, at der i forarbejderne blev normeret en strafudmåling i typesituationer. Af forarbejderne til det oprindelige lovforslag, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 8068, fremgår herom:

”Regeringen bemærker, at indførelse af minimumsstraffe rejser en række vanskelige principielle spørgsmål, som i de senere år også har været debatteret i Folketinget flere gange. Der har endvidere i en række tilfælde været kritik af, at Folketinget er gået langt med hensyn til i forarbejderne at normere strafudmålingen i typesituationer. Regeringen vil på den baggrund anmode Straffelovrådet om fremadrettet at vurdere det principielle spørgsmål om, på hvilken måde lovgivers ønske om at tilkendegive, hvordan straffen for visse lovovertrædelser bør være i typesituationer, mest hensigtsmæssigt kan udtrykkes i lovgivningen med respekt for domstolenes rolle som den dømmende magt, der har den endelige afgørelse om skyld og straf i hver enkelt konkrete sag. Straffelovrådet vil i den forbindelse også skulle vurdere spørgsmålet om minimumsstraffe.”

Med lovændringen forudsattes generelt en fordobling af straffen for overtrædelser af § 192 a. I forarbejderne er fastsat en række strafpositioner, jf. herom nedenfor. Som anført ovenfor fremgår det ikke af bemærkningerne til det ændringsforslag, som udvidede anvendelsesområdet til også at omfatte besiddelse mv. af våben og eksplosivstoffer på ikke offentligt tilgængeligt sted og besiddelse mv. af skydevåben uden tilhørende ammunition, hvilken betydning dette havde for disse strafpositioner. Dette viste sig at føre til usikkerhed om strafudmålingen i praksis, jf. nedenfor.

Om forhøjelsen af strafferammen og det forudsatte strafniveau fremgår af forarbejderne til det oprindelige lovforslag, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 8069 ff., følgende:

”3.2.4. Strafferammen i den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, er som ovenfor nævnt fængsel i 1 år indtil 6 år. For lovovertrædelser, der er omfattet af den gældende bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, om skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, indebærer dette både en væsentlig forhøjelse af strafferammen fra fængsel i indtil 4 år til fængsel indtil 6 år og indførelse af en minimumsstraf på fængsel i 1 år. For lovovertrædelser, der er omfattet af den gældende bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 2, vil den foreslåede bestemmelse i § 192 a, stk. 1, alene indebære, at der indføres en minimumsstraf på fængsel i 1 år, idet der allerede i dag er en strafferamme på fængsel indtil 6 år for lovovertrædelser omfattet af den gældende § 192 a, stk. 2.

Med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, lægges der op til en væsentlig skærpelse af straffen for besiddelse mv. på offentligt tilgængeligt sted af skydevåben med tilhørende ammunition eller andre våben eller eksplosivstoffer, hvis våbnet eller eksplosivstoffer på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, under særlig skærpende omstændigheder.

Det forudsættes, at straffen for ulovlig besiddelse mv. af skydevåben *med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted* som udgangspunkt mindst fordobles i forhold til i dag. For ulovlig besiddelse mv. af skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, (f.eks. enkeltskudsvåben), vil det sige mindst 1 års fængsel. Også i *gentagelsestilfælde* forudsættes der at ske en fordobling af straffen. Det betyder, at straffen i gentagelsestilfælde som udgangspunkt forudsættes fastsat fra fængsel i 1 år og 4 måneder til fængsel i 1 år og 8 måneder.

Det forudsættes endvidere, at straffen for ulovlig besiddelse mv. af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted, der på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. maskinpistoler) som udgangspunkt fordobles i forhold til i dag. Det betyder, at straffen for sådanne førstegangsovertrædelser forudsættes fastsat fra fængsel i mindst 1 år og 8 måneder til fængsel i 2 år.

Ved fastsættelsen af straffen for ulovlig besiddelse mv. på *offentligt tilgængeligt sted af andre våben end skydevåben (f.eks. håndgranater) eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade*, forudsættes det ligeledes, at straffen fordobles i forhold til i dag. Det vil sige, at straffen i sådanne tilfælde også forudsættes at være fængsel i mellem mindst 1 år og 8 måneder og 2 år.

3.2.5. Fastsættelse af straffen for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 2, vil afhænge af de konkrete omstændigheder, f.eks. våbnets eller eksplosivstoffets farlighed, mængden af våben eller eksplosivstoffer, og hvilke forhold våben eller eksplosivstoffer opbevares under.

Den foreslåede bestemmelse i § 192 a, stk. 2, indebærer en betydelig forhøjelse af strafferammen for overtrædelser af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder, idet strafferammen for besiddelse mv. af skydevåben, der tidligere ville være omfattet af våbenlovens § 10, stk. 2, forhøjes fra fængsel indtil 2 år til fængsel indtil 6 år, ligesom strafferammen for besiddelse mv. af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, forhøjes fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år. Strafferammen forhøjes ikke for overtrædelser af våbenlovgivningen, der angår våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter indebærer en betydelig fare, idet der allerede i dag er fastsat en strafferamme på fængsel indtil 6 år for sådanne våbenlovsovertrædelser, jf. straffelovens § 192 a, stk. 2.

Straffen for overtrædelser af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 192 a, stk. 2, herunder

våbenlovsovertrædelser, der angår skydevåben, forudsættes skærpet betydeligt. Straffen for overtrædelser af våbenlovgivningen, der angår skydevåben, forudsættes i den forbindelse *fordoblet i forhold til i dag*. Det gælder både for besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder og på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder.

Ulovlig besiddelse mv. af *andre skydevåben end dem, der på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. en pistol) uden tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted* forudsættes som udgangspunkt straffet med fængsel i 8 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til fængsel i fra 1 år til 1 år og 4 måneder. Ulovlig besiddelse mv. af skydevåben uden tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted, der på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. en maskinpistol), forudsættes for så vidt angår førstegangsovertrædelser som udgangspunkt straffet med fængsel i mindst fra 1 år og 8 måneder til 2 år.

Ulovlig besiddelse mv. af *andre skydevåben end dem, der på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. en pistol), på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder* forudsættes som udgangspunkt straffet med fængsel i 4-8 måneder bl.a. afhængigt af, om våbenet opbevares med eller uden ammunition, eller om våbenet opbevares under forhold, der i øvrigt indebærer en nærliggende fare for, at våbenet vil blive brugt til fare for andre. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til fængsel i 6-12 måneder. Ulovlig besiddelse mv. på bopælen af skydevåben, der på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, forudsættes for så vidt angår førstegangsovertrædelser som udgangspunkt straffet med fængsel i mindst fra 1 år og 8 måneder til 2 år.

Straffen for overtrædelser af våbenlovgivningen, hvor besiddelse mv. af *skydevåben ikke sker under særlig skærpende omstændigheder* og dermed skal pådømmes efter våbenlovens § 10, stk. 1, forudsættes ikke ændret ved den foreslåede ændring af straffelovens § 192 a. I sådanne tilfælde er udgangspunktet således fortsat bødestraf.

3.2.6. Straffen for organiseret *ulovlig indførsel* af bl.a. skydevåben bør afspejle, at der er tale om meget alvorlig kriminalitet, og det forudsættes, at der i sager, hvor der foreligger indsmugling, fastsættes væsentligt strengere straffe end de oven for angivne udgangspunkter for strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse mv. af skydevåben. Tilsvarende gør sig gældende for organiseret *ulovlig handel med våben*. Det vil sige, at straffen, hvis der er tale om, at der som led i ulovlig indførsel eller ulovlig handel med skydevåben, sker en besiddelse mv. af skydevåben på et offentligt tilgængeligt sted med tilhørende ammunition, vil skulle fastsættes væsentligt over den straf på mindst 1 års fængsel, der forudsættes udmålt i forhold til førstegangstilfælde af besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1. Hvis der derimod er tale om, at der i de omhandlede tilfælde alene sker en besiddelse mv. af skydevåben på bopælen mv., hvorfra der f.eks. drives handel med ulovlige skydevåben, vil der skulle fastsættes en straf, der er væsentligt over den straf på 4-8 måneder,

der forudsættes udmålt i forhold til førstegangstilfælde af besiddelse mv. af skydevåben på bopælen mv. omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 2.

Straffen for at have *ulovlige våbenlagre* – det vil sige tilfælde, hvor flere ulovlige våben mv. opbevares det samme sted – forudsættes i lighed med det netop anførte om ulovlig indførsel af og ulovlig handel med våben at afspejle, at der er tale om en meget alvorlig lovovertrædelse. Der forudsættes således også i disse tilfælde fastsat en væsentligt strengere straf efter § 192 a, stk. 1 eller 2, end de oven for angivne udgangspunkter for straffastsættelsen ved ulovlig besiddelse mv. af skydevåben. Ved strafudmålingen kan der i øvrigt bl.a. lægges vægt på våbnenes art (er der tale om almindelige skydevåben eller maskinpistoler mv.) og på antallet af de opbevarede våben.

3.2.7. Strafferammen for overtrædelser af våbenlovgivningen, som angår *våben og eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade*, som ikke er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 192 a, stk. 1, foreslås ikke hævet med lovforslaget, som derfor fortsat vil være fængsel indtil 6 år. Det forudsættes imidlertid, at den skærpede strafferamme for andre overtrædelser af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder og de forudsatte forhøjede udgangspunkter for straffastsættelsen i disse tilfælde vil få en afsmittende virkning på fastsættelsen af straffen for overtrædelser, der angår andre våben end skydevåben (f.eks. håndgranater) og eksplosivstoffer af særdeles farlig karakter. Det forudsættes således, at straffen for overtrædelser af våbenlovgivningen, der angår særdeles farlige våben og eksplosivstoffer, ligeledes som udgangspunkt vil blive fordoblet i forhold til i dag. Det vil sige, at straffen for sådanne førstegangsovertrædelser forudsættes fastsat fra fængsel i mindst 1 år og 8 måneder til fængsel i 2 år. Dette gælder uanset, om de pågældende våben eller eksplosivstoffer besiddes mv. på et offentligt tilgængeligt sted eller på et ikke offentligt tilgængeligt sted (f.eks. bopælen).

3.2.8. Har et våben eller eksplosivstof ikke blot været i gerningsmandens besiddelse, men også været anvendt enten på offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted, forudsættes det, at straffen som udgangspunkt fastsættes noget over de strafpositioner, der er angivet oven for under pkt. 3.2.4 og 3.2.5. Der kan således også henvises til det, der følger af gældende ret, når skydevåben har været affyret på offentligt tilgængeligt sted, jf. herom pkt. 3.1.5.1 ovenfor.

3.2.9. Fastsættelsen af straffen i sager om overtrædelse af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. dog ovenfor om den foreslåede minimumsstraf, som kun kan fraviges i medfør af den almindelige regel i straffelovens § 83. Straffelovens øvrige almindelige regler om straffens fastsættelse vil således fortsat finde anvendelse i sager om overtrædelse af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder, herunder straffelovens § 81 om skærpende omstændigheder, § 82 om formildende

omstændigheder og § 83 om fastsættelse af straffen under den angivne strafferamme og strafbortfald i særlige tilfælde.”

Ved *lov nr. 431 af 1. maj 2013* foretoges en række ændringer af bl.a. straffeloven med henblik på at bringe dansk ret i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012. Forordningen indeholder regler om kontrol med udførsel af skydevåben mv. til civil brug fra EU's toldområde til eller gennem tredjelande.

Med lovændringen blev § 192 a tilpasset således, at det fremgik af bestemmelsen, at også overtrædelser af udførselsreglerne i artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 omfattes af bestemmelsen. Sådanne overtrædelser ville efter lovændringen derfor blive straffet med fængsel i 1 år og indtil 6 år. Herved gjaldt den samme strafferamme for overtrædelse af forordningens udførelsesregler under særligt skærpende omstændigheder som for en tilsvarende overtrædelse af de udførselsregler i våbenloven, som forordningen erstattede.

Ved *lov nr. 733 af 25. juni 2014* indsattes i straffelovens § 192 a et stk. 3, der havde følgende ordlyd:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Besiddes der samtidig ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.”

Med lovændringen indførtes en øget graduering i opadgående retning af strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, således at der skulle udmåles en skærpet straf, når skydevåbnet var besiddet på offentligt tilgængeligt sted, og at straffen blev skærpet yderligere, når der samtidig var besiddet ammunition til skydevåbnet.

Der havde efter indførelsen af minimumsstraffen for overtrædelse af § 192 a i 2009 været usikkerhed om, hvilken betydning ændringsforslaget til lovforslaget fra 2009 havde for de strafpositioner, som var angivet i bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, idet minimumsstraffen hermed også gjaldt tilfælde af besiddelse mv. på et ikke offentligt tilgængeligt sted og uden ammunition. I det oprindelige lovforslag var det forudsat, at straffen for et enkeltstående tilfælde af ulovlig besiddelse mv. af et skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter var egnet til at forvolde betydelig skade, med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted skulle medføre fængsel i mindst 1 år, mens straffen i gentagelsestilfælde som udgangspunkt forudsattes fastsat fra fængsel i 1 år og 4 måneder til fængsel i 1 år og 8 måneder.

Der var således herefter tvivl om, hvorvidt disse strafpositioner på trods af den efterfølgende ændring af lovforslaget skulle følges, eller om udvidelsen af bestemmelsens anvendelsesområde indebar, at der i tilfælde af besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, herunder med tilhørende ammunition, skulle idømmes en højere straf end forudsat i de oprindelige bemærkninger.

Højesteret havde i en række sager taget stilling til spørgsmålet. Af forarbejderne, jf. Folketings-tidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 16, fremgår herom:

”På den baggrund er der ikke i retspraksis fundet grundlag for at betragte besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, herunder med tilhørende ammunition, som strafsærpende omstændigheder. Højesteret har således taget stilling til spørgsmålet i en dom af 25. juni 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen, side 2548, hvor den tiltalte var fundet skyldig i at have båret en skarpladt pistol på gaden. Højesteret fastsatte straffen til 1 års fængsel og bemærkede, at anvendelsesområdet for straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, i forhold til lovforslaget var blevet udvidet bl.a. ved, at ordene »offentligt tilgængeligt sted« og »med tilhørende ammunition« var udgået. Højesteret fandt ikke, at der i bemærkningerne til ændringsforslaget var sikre holdepunkter for, at disse udvidelser af bestemmelsens anvendelsesområde skulle medføre en forhøjelse af det i lovforslaget forudsatte udgangspunkt for straffastsættelsen på 1 års fængsel ved besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted.

Derimod er der i – overensstemmelse med bemærkningerne til det oprindelige lovforslag – i praksis fundet grundlag for at betragte gentagelsestilfælde som en strafsærpende omstændighed. Der kan i den forbindelse henvises til Højesterets dom af 16. september 2011, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2011, side 3439.

Der er ligeledes – i overensstemmelse med bemærkningerne til det oprindelige lovforslag – i praksis idømt højere straffe for besiddelse af særdeles farlige skydevåben og andre våben og eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade. Der kan i den forbindelse henvises til Østre Landsrets dom af 20. december 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2011, side 948.”

Højesteret havde således udmålt straffen for et tilfælde af ulovlig besiddelse af et skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter var egnet til at forvolde betydelig skade, med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted til 1 års fængsel i overensstemmelse med bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, som dette blev fremsat inden det senere ændringsforslag.

På den baggrund fandt lovgiver anledning til at foretage den nævnte lovændring og i den forbindelse tilkendegive, at det forhold, at et våben besiddes på et offentligt tilgængeligt sted eller med ammunition, skulle udgøre en særpende omstændighed, således at sådanne tilfælde som

udgangspunkt skulle udmåles højere end minimumstraffen, der efter vedtagelsen af ændringsforslaget, hvorved stk. 1 var blevet udvidet, nødvendigvis udgjorde den nedre grænse for tilfælde, hvor våbenet blev besiddet på ikke offentligt tilgængeligt sted og uden ammunition. Vedrørende de skærpene omstændigheder omfattet af § 192 a anføres i forarbejderne, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 16:

”Efter Justitsministeriets opfattelse må det ud fra en generel betragtning anses for farligere og dermed mere strafværdigt at besidde et skydevåben ulovligt på offentligt tilgængeligt sted end på bopælen eller andre ikke offentligt tilgængelige steder. Det gælder navnlig i tilfælde, hvor der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet, da dette i sig selv skaber risiko for, at skydevåbnet vil gøre alvorlig skade på andres liv eller helbred. Det gælder imidlertid også, hvis skydevåbnet besiddes uden tilhørende ammunition. Da det ikke er umiddelbart konstaterbart, om et skydevåben er ladet, kan også besiddelse af et skydevåben uden ammunition således være en medvirkende faktor til, at f.eks. en konflikt optrappes og udvikler sig betydeligt mere voldeligt, end det ellers ville have været tilfældet.”

Med lovændringen indførtes på den baggrund i § 192 a et nyt stk. 3, hvor det blev slået fast, at det ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal indgå som skærpene omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og som en yderligere skærpene omstændighed, hvis der samtidig besiddes ammunition, der kan affyres med skydevåbnet. Der var ifølge forarbejderne, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 17, ikke tiltænkt en ændring i afgrænsningen mellem straffelovens § 192 a og våbenloven.

Bestemmelsens stk. 3 vedrørte ikke forhold omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, hvorfor udgangspunktet for straffastsættelsen i disse sager ville forblive den samme efter lovændringen. Af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 17, fremgår i relation hertil:

”Den foreslåede bestemmelse vedrører ikke forhold omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, hvor udgangspunktet for straffastsættelsen i førstegangstilfælde fortsat vil være fængsel i mindst 1 år og 8 måneder til fængsel i 2 år, uanset om de pågældende våben og eksplosivstoffer besiddes på et offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted, jf. pkt. 3.2.7 i lovforslag nr. L 211 fremsat den 29. april 2009. Under hensyn til mangfoldigheden af de typer af våben og eksplosivstoffer, som kan falde ind under denne bestemmelse, finder Justitsministeriet således, at det må overlades til domstolene at vurdere fra sag til sag, om det ved straffastsættelsen bør indgå som en skærpene omstændighed, at besiddelsen sker på offentligt tilgængeligt sted.

Dette hænger sammen med, at den ovennævnte antagelse om, at det ud fra en generel betragtning er farligere og dermed mere strafværdigt at besidde et skydevåben

på offentligt tilgængeligt sted end på bopælen mv. ikke nødvendigvis gør sig gældende, når der er tale om våben og eksplosivstoffer omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2. F.eks. kan en bombe efter omstændighederne udgøre en større fare i en bolig i et lejlighedskompleks end på et offentligt tilgængeligt sted.”

Der var ifølge forarbejderne, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 17, med bestemmelsen i stk. 3 desuden ikke tilsigtet en ændring i strafniveauet for så vidt angik besiddelse mv. af skydevåben (med eller uden ammunition) på bopælen eller andet ikke offentligt tilgængeligt sted.

I bemærkningerne til lovændringen blev der fastsat en række strafniveauer, som det forudsattes, at der fremover skulle tages udgangspunkt i ved strafudmålingen efter § 192 a, stk. 1, nr. 1. Strafniveauerne blev i forarbejderne, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 67, fastsat som følger:

”Ulovlig besiddelse af skydevåben *uden ammunition* på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt straffet med fængsel i 1 år og 3 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til fængsel mellem 1 år og 8 måneder og 2 år.

Ulovlig besiddelse af skydevåben *med ammunition* på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt straffet med fængsel i 1 år og 6 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til fængsel mellem 2 år og 2 år og 6 måneder.

Hvis der er tale om ulovlig besiddelse af *særdeles farlige skydevåben* på offentligt tilgængeligt sted, forudsættes straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til fængsel mellem 2 år og 2 år og 6 måneder, når våbnet besiddes uden ammunition, og fængsel mellem 2 år og 6 måneder og 3 år, når våbnet besiddes med ammunition. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Ved lov nr. 494 af 22. maj 2017, der trådte i kraft den 24. maj 2017, forhøjedes strafferammen i straffelovens § 192 a, stk. 1, fra fængsel i 1 år indtil 6 år til fængsel i 2 år indtil 8 år. Ændringen havde baggrund i, at der havde været en række skudepisoder i det offentlige rum bl.a. som følge af flere voldelige konflikter i rocker- og bandemiljøet.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 139 som fremsat, side 4 f. og 8 f., fremgår bl.a.:

” 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

[...]

Med finanslovsaftalen for 2017 er aftalepartierne enige om, at straffen for ulovlig våbenbesiddelse skal skærpes. Dette sker med henblik på at sikre, at der er en hård konsekvens for ulovlig besiddelse af skydevåben, herunder for rockere og bandemedlemmer. Der er i dag en minimumsstraf på 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens bestemmelse om ulovlig besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder. Minimumsstraffen skal forhøjes til 2 år.

Justitsministeriet finder, at initiativet bør gennemføres ved at forhøje minimumsstraffen for ulovlig våbenbesiddelse mv. under særligt skærpende omstændigheder i straffelovens § 192 a, stk. 1, fra 1 års fængsel til 2 års fængsel. Samtidig bør det tilkendegives i lovforslagets bemærkninger, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med omkring 1 års fængsel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene.

Der blev med indsættelsen af straffelovens § 192 a, stk. 3, ved lov nr. 431 af 1. maj 2013, indført en øget graduering i opadgående retning af strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, således at der udmåles en skærpet straf, når skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og at straffen skærpes yderligere, når der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet. Der blev med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for så vidt angår besiddelse af skydevåben (med eller uden ammunition) på ikke offentligt tilgængeligt sted.

Justitsministeriet finder, at det for at sikre en øget graduering i strafudmålingen baseret på lovovertrædelsens grovhed bør tilkendegives i lovforslagets bemærkninger, at det bør anses som en straffskærpende omstændighed at besidde ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted.

Med henblik på at sikre, at der fortsat vil være et væsentligt råderum for strafudmålingen i forhold til særligt grove overtrædelser af bestemmelsen, bør strafferammen endvidere hæves fra 6 års fængsel til 8 års fængsel.

[...]

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

[...]

Det foreslås at ændre straffelovens § 192 a, stk. 1, således at minimumsstraffen forhøjes fra 1 års fængsel til 2 års fængsel med henblik på at styrke det strafferetlige værn mod ulovlig våbenbesiddelse mv. under særligt skærpende omstændigheder. Samtidig foreslås strafferammen hævet fra 6 års fængsel til 8 års fængsel med henblik på at sikre, at der fortsat vil være et væsentligt råderum for strafudmålingen i forhold til særligt grove overtrædelser af bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med omkring 1 års fængsel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Der lægges hermed op til at fastholde den øgede graduering i opadgående retning af strafudmålingen, som afspejler lovovertrædelsens grovhed.

For så vidt angår ulovlig besiddelse mv. af skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. enkeltskudsvåben, halvautomatiske våben og repetervåben), efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, kan der fremover tages udgangspunkt i følgende strafpositioner:

Straffen for besiddelse mv. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i mindst 2 år. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 4 måneder og 2 år og 8 måneder.

Straffen for besiddelse mv. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 2 år og 3 måneder. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 8 måneder og 3 år.

Straffen for besiddelse mv. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 2 år og 3 måneder. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 8 måneder og 3 år.

Straffen for besiddelse mv. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 2 år og 6 måneder. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 3 år og 6 måneder.

For så vidt angår ulovlig besiddelse mv. af særdeles farlige skydevåben (f.eks. fuldautomatiske skydevåben), efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, kan der fremover tages udgangspunkt i følgende strafpositioner:

Straffen for besiddelse mv. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted, forudsættes i førstegangstilfælde som

udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 8 måneder og 3 år. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Straffen for besiddelse mv. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted, forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 3 år og 6 måneder. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Straffen for besiddelse mv. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted, forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 3 år og 6 måneder. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Straffen for besiddelse mv. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted, forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

For så vidt angår ulovlig besiddelse mv. af andre våben end skydevåben (f.eks. panserværnsraketter, morterer, håndgranater, bomber og miner) eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, forudsættes straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem mindst 2 år og 8 måneder og 3 år, uanset om de pågældende våben og eksplosivstoffer besiddes på et offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Under hensyn til mangfoldigheden af de typer af våben og eksplosivstoffer, som kan falde ind under denne bestemmelse, vil det også fremover være overladt til domstolene at vurdere fra sag til sag, om det ved straffastsættelsen bør indgå som en skærpene omstændighed, at besiddelsen mv. sker på offentligt tilgængeligt sted. Dette hænger sammen med, at det ikke ud fra en generel betragtning nødvendigvis er farligere og dermed mere strafværdigt at besidde sådanne våben og eksplosivstoffer på offentligt tilgængeligt sted end på bopælen mv. Eksempelvis kan en bombe efter omstændighederne udgøre en større fare i en bolig i et lejlighedskompleks end på et offentligt tilgængeligt sted.

Har et våben eller eksplosivstof omfattet af straffelovens § 192 a ikke blot været i gerningsmandens besiddelse mv., men også været anvendt enten på offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted, forudsættes det, at straffen som udgangspunkt fastsættes noget over de strafpositioner, der er angivet ovenfor.

Der vil også i andre tilfælde efter en konkret vurdering være grundlag for, at straffen fastsættes i et højere niveau. Eksempelvis forudsættes det fortsat, at der i sager, hvor der foreligger organiseret ulovlig indførsel af skydevåben, organiseret ulovlig handel med våben og ulovlige våbenlagre, udmåles væsentligt strengere straffe end de angivne udgangspunkter for strafudmålingen.

Det forudsættes, at den foreslåede forhøjelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, vil have en vis afsmittende effekt på strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 2, således at der bevares en overensstemmelse i forhold til strafudmålingen, som afspejler lovovertrædelsens grovhed.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Den foreslåede minimumsstraf på 2 års fængsel kan dog kun fraviges i medfør af den almindelige regel i straffelovens § 83.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand. Lovforslaget ændrer således ikke på afgrænsningen mellem våbenlovens § 10 og straffelovens § 192 a.”

Ved lov nr. 968 af 26. juni 2020, der trådte i kraft den 1. juli 2020, indsattes et nyt stk. 4 i straffelovens § 192 a med følgende ordlyd:

”Stk. 4. Ved fastsættelsen af straffen for ulovlig besiddelse af andre våben eller eksplosivstoffer efter stk. 1, nr. 2, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. Besiddes der samtidig anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.”

Om baggrunden for ændringen og den foreslåede ordning fremgår følgende af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 105 som fremsat, side 8 f. og 11 f.:

”2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Der har siden februar 2019 været en række voldsomme sprængninger med eksplosivstoffer i det offentlige rum i hovedstadsområdet. Flere af sprængningerne har fundet sted i tæt befolkede områder og bragt almindelige borgeres liv i fare. Dette har i perioder skabt en trussel mod borgernes tryghed og det normale samfundsliv.

På den baggrund er der efter regeringens opfattelse behov for at skærpe straffen for ulovlig besiddelse af bl.a. eksplosivstoffer på offentligt tilgængeligt sted.

Som det fremgår under pkt. 2.2.1.3, vurderes det i dag fra sag til sag, om det ved straffastsættelsen bør indgå som en skærpende omstændighed, at besiddelsen af andre våben end skydevåben eller eksplosivstoffer (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2) sker på offentligt tilgængeligt sted. Dette gælder bl.a. i forhold til besiddelse af panserværnsraketter, morterer, håndgranater, bomber og miner.

Dette adskiller sig fra retsstillingen i forhold til skydevåben (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1), hvor det fremgår af straffelovens § 192 a, stk. 3, at det skal indgå som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og at det skal indgå som en yderligere skærpende omstændighed, hvis der samtidig besiddes ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, jf. pkt. 2.2.1.2.

Straffelovens § 192 a, stk. 3, bygger på antagelsen om, at det ud fra en generel betragtning er farligere og dermed mere strafværdigt at besidde mv. et skydevåben på et offentligt tilgængeligt sted end på f.eks. bopælen. Det samme gør sig ikke nødvendigvis gældende i forhold til besiddelse af andre våben end skydevåben eller eksplosivstoffer, der efter omstændighederne udgør samme eller større fare i en bolig i et lejlighedskompleks.

Efter Justitsministeriets opfattelse må det imidlertid ud fra en generel betragtning anses for farligere og dermed mere strafværdigt at besidde andre våben end skydevåben eller eksplosivstoffer ulovligt på offentligt tilgængeligt steder, eller andre steder, hvor mennesker færdes eller opholder sig, end steder, hvor ingen eller alene meget få mennesker færdes eller opholder sig. Det gælder navnlig i tilfælde, hvor der samtidig besiddes anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, da dette i sig selv skaber risiko for, at våbnet eller eksplosivstoffet vil gøre skade på andres liv eller helbred.

Det er derfor Justitsministeriets opfattelse, at der bør indføres en øget graduering i opadgående retning af strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse af andre våben end skydevåben og eksplosivstoffer efter § 192 a, stk. 1, nr. 2, således at der udmåles en skærpet straf, når våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig, og at straffen skærpes yderligere, når der samtidig besiddes anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning.

[...]

Til nr. 3

[...]

Det foreslås, at der i straffelovens § 192 a indsættes et nyt stykke som stk. 4, hvor det slås fast, at det ved fastsættelsen af straffen for ulovlig besiddelse af våben og eksplosivstoffer efter bestemmelsens stk. 1, nr. 2, skal indgå som en skærpende omstændighed, at våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. Hvis der samtidig besiddes anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

I overensstemmelse med gældende ret skal »offentligt tilgængeligt sted« forstås som steder, hvortil der er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restauranter, butikker, butikcentre, forlystelsessteder og offentlige kontorer. Besiddelse af eksplosivstof i en bil, som befinder sig på offentligt

tilgængeligt sted, er også omfattet af begrebet. Formuleringen »eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig« skal forstås som steder, hvortil der ikke er almindelig adgang, men hvor det er almindeligt kendt, at mennesker færdes eller opholder sig. Det kan eksempelvis være i tæt befolkede byrum, f.eks. beboelses-ejendomme eller boliger i et lejlighedskompleks.

Bestemmelsen vil endvidere kunne finde anvendelse på besiddelse i områder, hvor ingen eller alene meget få mennesker normalt færdes eller opholder sig (f.eks. landejendomme, private markområder eller lignende), men hvor der på tidspunktet for besiddelsen bliver afholdt arrangementer såsom koncerter, festivaler eller lignende.

Formuleringen om, at der »samtidig besiddes anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning« omfatter både tilfælde, hvor våbnet eller eksplosivstoffet er forsynet med anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, samt tilfælde, hvor den, der er i besiddelse af våbnet eller eksplosivstoffet, samtidig er i besiddelse af anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, på sin person, i en medbragt taske, i det køretøj, hvor den pågældende antræffes, eller på anden lignende lettilgængelig måde. Den foreslåede bestemmelse vil også kunne finde anvendelse i situationer, hvor flere personer må anses for i forening, herunder med det fornødne forsæt, at være i besiddelse af våben og eksplosivstoffer samt anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning.

I forbindelse med strafudmålingen i sådanne sager vil også andre omstændigheder som hidtil kunne påvirke straffen i skærpende retning, herunder når der er tale om gentagelsestilfælde.

Det forudsættes, at strafniveauet med forslaget forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene, således, at ulovlig besiddelse af andre våben eller eksplosivstoffer på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig, fremover som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år i førstegangstilfælde. Det forudsættes, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Det forudsættes i øvrigt, at der sker en yderligere skærpelse af straffen, hvis der samtidig besiddes anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning.

Strafudmålingen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.”

2. Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a senest skærpet i 2017 og 2020.

På denne baggrund omfatter nedenstående gennemgang af retspraksis sager, hvor forholdet er begået efter skærpsen i 2017 og for så vidt angår sager om overtrædelse af § 192 a, stk. 1, nr. 2, forhold begået efter skærpsen i 2020.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis og praksis fra Anklagemyndighedens Vidensbase, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 192 a uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, ligesom gennemgangen er afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde.

2.1 Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1

2.1.1 Sager vedr. besiddelse mv. af skydevåben på ikke-offentligt tilgængeligt sted

2.1.1.1. *Uden ammunition*

TfK 2020.720Ø: T straffet med 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i et kælderlokale at have besiddet en pistol uden ammunition.

2.1.1.2. *Med ammunition*

TfK 2020.716Ø: T1 straffet med 2 år og 3 måneders fængsel, heraf 2 år betinget, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved at have været bekendt med og accepteret, at T1's kæreste opbevarede en pistol med ammunition i T1's lejlighed.

TfK 2019.1397V: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel, heraf 1 år og 9 måneder betinget, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have besiddet en revolver med tilhørende ammunition. T var herudover skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af 5,4 g kokain og 0,5 g hash. T var 16 år på gerningstidspunktet. Straffen blev fastsat som en fællesstraf med en tidligere betinget dom på 40 dages fængsel. Landsretten udtalte, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a efter forarbejderne som udgangspunkt skal være ubetinget. Efter en samlet vurdering af oplysningerne om tiltaltes alder på gerningstidspunkt, personlige forhold og forholdenes karakter fandt landsretten det imidlertid helt undtagelsesvist forsvarligt at gøre straffen delvist betinget, således at 6 måneder af straffen skulle fuldbyrdes, og resten af straffen gjordes betinget med vilkår

om tilsyn, og at tiltalte efterkommer en eventuel afgørelse efter §§ 12-14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

U 2020.3732H: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel, heraf 1 år og 9 måneder betinget, for navnlig overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på foranledning af sin søn at have opbevaret et haglgevær med tilhørende ammunition på sin bopæl på vegne af sønnens ven, som var banderelateret. Haglgeværet, der var adskilt i tre dele, blev opbevaret i plastikposer under hendes seng. Højesteret fandt, at der ikke forelå sådanne ganske særlige omstændigheder, at der i medfør af straffelovens § 83 var grundlag for undtagelsesvis at fravige strafferammen i § 192 a, stk. 1. Højesteret fandt dog, at T's personlige forhold i en sådan grad talte for betinget dom, at det undtagelsesvis var forsvarligt at gøre en del af straffen betinget. Højesteret havde herved navnlig lagt vægt på oplysningerne om T1's omfattende helbredsmæssige problemer af såvel fysisk som psykisk karakter. Højesteret fandt på den baggrund, at karakteren af lovovertrædelsen ikke var til hinder for en delvis betinget dom.

TfK 2018.726V: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved at have opbevaret et oversavet jagtgevær med tilhørende ammunition på sin bopæl for en anden person.

U 2018.3678V: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i en pose på sin bopæl at have besiddet et jagtgevær med tilhørende ammunition.

TfK 2019.823V: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have besiddet en skarpladt pistol med tilhørende ammunition.

TfK 2019.957Ø: T1, T2 og T4 straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i forening i et klubhus tilhørende en bandegruppering at have besiddet et skarpladt oversavet jagtgevær med tilhørende ammunition samt 7 slagvåben i form af bl.a. baseballbats og trækøller.

U 2020.49Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i døråbningen på sin bopæl at have besiddet et haglgevær med ammunition i forbindelse med, at T havde haft en diskussion med sin nabo, A, der tilkaldte sin bror, B. Landsretten lagde til grund, at geværet ikke var ladet, da T åbnede døren for B, men at han, da B var gået, hentede en patron fra soveværelset og ladede geværet, idet han følte sig truet.

TfK 2020.492Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i et tidsrum på ca. en måned i et skab i sin lejlighed at have ladet sin søn opbevare en funktionsdygtig pistol med tilhørende ammunition.

U 2020.781Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i en lejlighed kortvarigt at have haft en pistol med tilhørende ammunition i sin hånd.

TfK 2022.272Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl i forening med sin bror at have besiddet et funktionsdygtigt afkortet haglgevær med tilhørende ammunition.

TfK 2018.885/2V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have opbevaret et skarpladt oversavet haglgevær isat haglpatroner lettilgængeligt på en hylde i et køleskab. Tiltalte havde forklaret, at han har anskaffet skydevåbenet for at beskytte sig selv mod personer med rygmærker, som han havde haft uoverensstemmelser med, og som havde truet med at likvidere ham. Under disse omstændigheder havde besiddelsen af skydevåbenet efter en samlet vurdering indebåret en nærliggende risiko for, at det ville blive brugt til fare for andre, og forholdet blev henført under straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. T havde herudover på et værelse, han havde rådighed over, opbevaret et oversavet enkeltløbet haglgevær i en kommodeskuffe, mens haglpatronerne blev opbevaret i en taske på loftet i samme ejendom. Landsretten lagde til grund, at han ved købet af dette haglgevær fik oplyst, at det ikke var funktionsdygtigt. Under disse omstændigheder fandt landsretten ikke forholdet omfattet af straffelovens § 192 a, idet overtrædelsen ikke var sket under *særligt* skærpende omstændigheder, men alene under *skærpende* omstændigheder, jf. våbenlovens § 10, stk. 1. Straffen omfattede desuden en række andre mindre forhold, herunder et par yderligere overtrædelser af våbenloven, en overtrædelse af knivloven, et tilfælde af hærværk samt en overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

U 2020.2971H: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin mors bopæl at have besiddet en pistol med tilhørende ammunition. Straffen omfattede endvidere en række andre overtrædelser, herunder bl.a. vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, jf. § 247, i form af et knytnæveslag i ansigtet, en overtrædelse af knivloven, en overtrædelse af lov om euforiserende stoffer samt adskillige overtrædelser af færdselsloven, bl.a. hashkørsel og kørsel i frakendelsestiden.

TfK 2018.1417Ø: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel, heraf 2 år og 3 måneder betinget, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 23, ved i forening med sin samlever på deres fælles bopæl at have medvirket til besiddelse af en skarpladt pistol med ammunition,

overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have besiddet 115,9 gram kokain med henblik på videresalg samt en overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have besiddet 6,95 g hash til eget brug. Samleveren var i byretten straffet med 3 års fængsel for disse forhold. Under hensyn til på den ene side forholdenes karakter og på den anden side graden af T's medvirken i forhold 1 (våbenbesiddelsen) fandt landsretten, at straffen for samtlige forhold undtagelsesvis kunne udmåles til fængsel i 2 år og 9 måneder. Under hensyn til T's begrænsede medvirken navnlig i forhold 1, at T ikke var tidligere straffet, samt tiltaltes personlige forhold (T havde nu en søn på 3 måneder) fandt landsretten, at det efter omstændighederne og helt undtagelsesvis var forsvarlig at gøre straffen delvist betinget med vilkår om bl.a. misbrugsbehandling og psykiatrisk behandling.

U 2020.4142Ø: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have besiddet en salonriffel og to jagtgeværer alle med tilhørende ammunition samt forsøg på hæleri, jf. straffelovens § 290, stk. 1, jf. § 21.

TfK 2021.197/2V: T1 straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i en lejlighed at have besiddet to oversavede jagtgeværer med tilhørende haglpatroner og en afskudt haglpatron, en revolver med en tilhørende skarp patron samt yderligere ammunition. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, herunder antallet og karakteren af våbnene samt den forholdsvis korte besiddelse (T1 forlod lejligheden 30-45 minutter efter fund af våbnene).

TfK 2021.253V: T1 og T2 straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på et ikke-offentligt tilgængeligt sted at have opbevaret et haglgevær med 50 skarpe patroner og en pistol med tilhørende ammunition for to andre personer. T1 og T2 blev endvidere fundet skyldige i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved gentagne gange at have solgt hash, amfetamin og kokain i et vist omfang, uden at forholdet dog var omfattet af straffelovens § 191. T1 blev endvidere fundet skyldig i hæleri samt en række overtrædelser af færdselsloven og registreringsloven.

TfK 2020.1043V: T straffet med 3 års fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have besiddet en pistol isat magasin med patroner, en revolver isat patroner og en revolver uden ammunition. T blev samtidig fundet skyldig i overtrædelse af våbenloven ved uden politiets tilladelse at have været i besiddelse af yderligere ammunition og 3 slangebøsser, overtrædelse af knivloven ved at have været i besiddelse af en længere række knive, økser sværd mv., overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have været i besiddelse af en peberspray samt overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved besiddelse til eget brug. T var relevant forstraffet flere gange. I 2003 var T blevet straffet med fængsel i 11 måneder for besiddelse og transport af ulovlige skydevåben og trusler under anvendelse af en pistol. Han

var endvidere i 2011 straffet to gange, første gang med fængsel i 3 måneder for overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af to pistoler og anden gang med fængsel i 70 dage for bl.a. overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af ulovlige knive. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på karakteren af forholdet vedrørende besiddelse af skydevåbnene, herunder på antallet af skydevåben med tilhørende ammunition, og på at T tidligere var straffet flere gange for overtrædelse af våbenloven, herunder for besiddelse af skydevåben.

U 2023.1243H: T straffet med 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have været i besiddelse af en pistol med magasin isat skarpe patroner, en revolver med skarpe patroner, et oversavet jagtgevær med skarpe patroner og et haglgevær. T havde desuden skudt med i hvert fald et af våbnene op i luften fra sin have ud over nogle marker. T var endvidere skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af 580 gram skunk og 300 gram hash delvist med henblik på videreoverdragelse og i overtrædelse af våbenlovgivningen ved at have været i besiddelse af en kreditkortkniv, et knøjern og to peberspray. Idet skydevåbnene var fundet på T's bopælsadresse, og han alene var fundet skyldig i at have skudt med et våben på bopælsadressen, var der ikke tale om besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, jf. § 192 a, stk. 3. Højesteret fastsatte straffen under hensyn til navnlig antallet af våben med tilhørende ammunition samt omstændighederne i øvrigt. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

U 2019.3197H: T straffet med 3 år og 3 måneders fængsel i landsretten for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have besiddet en revolver og en pistol med tilhørende ammunition til begge skydevåben. T var endvidere skyldig i grov vold i form af mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, mod sin ægtefælle. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om udvisning.

AM 2018.11.23Ø: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have besiddet otte skydevåben. Alle våbnene var funktionsdygtige og blev opbevaret sammen med en stor mængde tilhørende ammunition. to af våbnene var endvidere skarpladt. T var endvidere skyldig i besiddelse af 400 gram amfetamin med henblik på videreoverdragelse, jf. straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., og besiddelse af 8,4 gram kokain med henblik på videreoverdragelse, jf. lov om euforiserende stoffer. T var tidligere straffet for bl.a. overtrædelse af våbenlovgivningen.

TfK 2019.839Ø: T straffet med en fællesstraf på 6 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin bopæl at have været i besiddelse af en pistol, hvori der var isat et magasin med 12 skarpe patroner, og at have været i besiddelse af yderligere tre skarpe patroner og en skudsikker vest. Pistol var omdannet, således at den kunne affyres fuldautomatisk. T var tidligere straffet for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21, og

§ 192 a, stk. 1, nr. 1, ved at have anvendt et skydevåben i forbindelse med et forsøg på manddrab i bandemiljøet, og det nye forhold var begået i prøvetiden efter prøveløsladelse. Straffen på 6 år og 6 måneders fængsel var således en fællesstraf, der tillige omfattede en reststraf på 856 dage fra prøveløsladelsen.

2.1.2 Sager vedr. besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted

2.1.2.1. *Uden ammunition*

TfK 2019.1224/2Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted ved en legeplads i en park at have besiddet en pistol uden ammunition.

U 2019.3547H: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted i sin bil at have været i besiddelse af 12 pistoler, hvoraf to kunne indstilles til fuldautomatisk skudafgivelse. Der var ingen ammunition til våbnene. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at besiddelsen skete med henblik på videreoverdragelse, og at våbnene var beregnet til anvendelse i det organiserede kriminelle miljø.

2.1.2.2. *Med ammunition*

U 2020.1Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af to oversavede haglgeværer med tilhørende ammunition og to pistoler med tilhørende ammunition. T havde købt våbnene, men fortrød sit køb. Han kontaktede politiet og fortalte, hvor våbnene kunne findes og transporterede dem til et opbevaringslager, hvor han efterlod våbnene og ammunitionen uden opsyn (dissens for at henføre dette forhold under våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1 og 3). T blev desuden fundet skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 10, stk. 1, ved at have opbevaret en riffel i et aflåst depot. For så vidt angik straffastsættelsen fandt landsretten, at der i sagen forelå særlige omstændigheder, der afgørende talte for i medfør af straffelovens § 83, 1. pkt., at nedsætte straffen under mindstestrafen på fængsel i 2 år. Landsretten havde herved navnlig lagt vægt på, at selvanmeldelsen fra T var en afgørende forudsætning for, at sagen blev opklaret, og endvidere på at T ikke tidligere var straffet for tilsvarende kriminalitet, at han efter det foreliggende ingen relation havde til bandemiljøet, og at han heller ikke på anden måde havde efterladt indtryk af, at han ville bruge våbnene til noget strafbart.

TfK 2019.1484V: T straffet med 2 års fængsel navnlig for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 21, ved på offentligt tilgængeligt sted at have forsøgt at sætte sig i besiddelse af et skarpladt skydevåben, idet T, i forbindelse med, at han modsatte sig anholdelse, greb fat i politiassistentens tjenestepistol og flere gange med kraftige ryk forsøgte at tilegne sig pistolen, hvilket kun mislykkedes, fordi pistolen var fastspændt i hylsteret.

T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 4, ved at have modsat sig anholdelsen.

TfK 2019.184V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted i en bil på en parkeringsplads at have besiddet en pistol med tilhørende ammunition. Tiltalte blev desuden dømt for overtrædelse af våbenloven ved at have besiddet en patron til en jagtriffel på sin bopæl og våbenbekendtgørelsen ved at have besiddet en CS-gasspray.

U 2019.3586H: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel i landsretten for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af en pistol isat magasin med otte skarpe patroner ud for et klublokale for en støttegruppe til Bandidos. For Højesteret vedrørte sagen alene spørgsmål om opholdsforbud efter straffelovens § 79 a.

U 2022.4829H: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel i landsretten for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af en pistol med tilhørende magasin isat otte tilhørende patroner, som han transporterede til og opbevarede på en adresse, hvor politiet senere fandt pistolen. For Højesteret angik sagen kun spørgsmål om udvisning.

TfK 2020.873V: T straffet med 2 år og 8 måneders fængsel for navnlig overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, samt indbrudstyveri efter § 276 a ved at have begået indbrud og stjålet et våbenskab med fire haglggeværer og en riffel med tilhørende ammunition, som T eller en medgerningsperson efterfølgende transportererede på offentligt tilgængeligt sted til T's adresse, hvor flere af effekterne blev nedgravet.

TfK 2022.193Ø: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af en pistol isat skarp ammunition og i den forbindelse at have affyret mindst to skud mod en beboelsesejendom, hvorved det ene skud ramte en altan, således at altanens glasplade blev knust. Anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om, at straffen skulle udmåles efter straffelovens § 81 b, men efter ordlyden og forarbejderne til bestemmelsen fandt landsretten ikke grundlag for at anvende bestemmelsen i den foreliggende situation, hvor T alene straffedes for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, og ikke samtidig for andre overtrædelser af straffeloven.

U 2019.4229V: T straffet med 3 år og 3 måneders fængsel for navnlig overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af et oversavet haglggevær med ammunition. T havde i en lang årrække haft tilknytning til

et kriminelt miljø og var tidligere straffet flere gange, herunder i 2009 for overtrædelse af straffelovens § 192 a, og i 2017 for overtrædelse af våbenlovgivningen. Tiltalte var endvidere frem til 2017 gentagne gange straffet for bl.a. vold og overtrædelse af narkotikalovgivningen.

U 2022.195H: T straffet med 3 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted på gaden om natten sammen med to andre at have været i besiddelse af en halvautomatisk pistol isat syv skarpe patroner. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af knivloven og færdselsloven. T var tidligere straffet flere gange, herunder én gang for overtrædelse af § 192 a og to gange for overtrædelse af våbenlovgivningen i øvrigt.

TfK 2021.1277V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, samt § 119, stk. 1, ved på offentligt tilgængeligt sted at have sat sig i besiddelse af et skydevåben, idet T tog en politibetjents tjenestepistol med tilhørende ammunition fra dets pistolskæfte og førte pistolen i retning mod politibetjentens hoved, imens politibetjenten lå på jorden og foretog anholdelse af T. T blev herudover fundet skyldig i en række andre forhold om overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1, og § 245, jf. § 21. T var i 1996 og 2003 tidligere straffet for personfarlig kriminalitet.

TfK 2020.561Ø: T1-T2 straffet med 3 år og 11 måneders fængsel for bl.a. flere indbrud, jf. straffelovens § 276 a, herunder et indbrud, hvor de stjal adskillige effekter, herunder bl.a. seks skydevåben (tre rifler, en revolver, en pumpgun og en pistol) samt en større mængde tilhørende ammunition, som de transporterede til et kælderrum via offentlig gade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3. Det sidstnævnte indbrud blev henført til den skærpede strafbestemmelse i straffelovens § 286. T2 var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, mens T1 var tidligere straffet for bl.a. personfarlig kriminalitet. Sagen var rejst som en domsmandssag, hvorfor idømmelse af 4 års fængsel eller derover var udelukket, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1. Ved fastsættelsen af straffen lagde landsretten bl.a. vægt på den måde, sagen var rejst.

TfK 2019.421V: T straffet med 5 års fængsel for navnlig overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted i bagagerummet på en personbil at have besiddet en pumpgun med ammunition. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved på sin kærestes adresse at have været i besiddelse af en pistol uden tilhørende ammunition. T var desuden skyldig i nogle mindre forhold, herunder overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, knivloven og våbenloven. Ved strafudmålingen blev der bl.a. lagt vægt på, at T var tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 192 a.

U 2023.2003H: T1 straffet med 8 års fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 21, ved to gange at have bestilt og forsøgt at komme i besiddelse

af våben i Danmark, som blev bestilt via ”det mørke internet”. I det ene tilfælde (forhold 1) var der tale om 20 skydevåben, herunder 2 fuldautomatisk, med tilhørende ammunition, og i det andet tilfælde (forhold 2) var der tale om 63 skydevåben, herunder mindst 2 fuldautomatisk, med tilhørende ammunition. T2, T3 og T4 blev straffet med henholdsvis 5 og 4 års fængsel for overtrædelse af samme bestemmelser ved at have bistået T1, idet T2 skulle tage imod våbnene i forhold 1, mens T3 og T4 skulle tage imod våbnene i forhold 2. Ved straffastsættelsen lagde Højesteret for T1’s vedkommende vægt på, at forhold 1 og 2 omhandlede ulovlig våbenhandel med en stor mængde skydevåben og ammunition, og at der var tale om grove forhold af professionel og organiseret karakter. Der måtte desuden lægges vægt på, at det var T1, der bestilte de omhandlede våben på ”det mørke internet”, og at han havde haft en ledende og dominerende rolle. Højesteret fandt ikke grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen for flere forhold til samtidig pådømmelse kan overstige strafferammens maksimum med indtil det halve, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder. Ved straffastsættelsen for T2, T3 og T4’s vedkommende lagde Højesteret vægt på karakteren og grovheden af de forhold, de hver især var fundet skyldige i. Der måtte herved ud over mængden af skydevåben lægges vægt på, at T2 havde haft en rolle som kurer i forhold 1, og at T3 og T4 hver især havde haft en rolle som kurer i forhold 2, dog således at T4 som anført af landsretten havde haft en mindre aktiv rolle end T3.

U 2022.2969Ø: T1-T8 var tiltalt i en sag om omfattende handel med våben og narko, til dels forsøg herpå. De tre hovedforhold i sagen vedrørte ulovlig besiddelse af 14 funktionsduelige våben, tre lyddæmpere og ammunition efter straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. til dels stk. 3 (forhold 1), transport af 40 funktionsduelige pistoler og ikke under 23,4 kg tilhørende ammunition efter straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. til dels stk. 3 (forhold 9 og 10) samt forsøg på overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. og 2. pkt. (der har en strafferamme på fængsel indtil 16 år), jf. § 21, ved at have besiddet og videreoverdraget 33 kg koffein, som, de troede, var amfetamin (forhold 4). Herudover vedrørte sagen en række yderligere forhold om våbenbesiddelse, herunder besiddelse af pistoler, samt besiddelse og videreoverdragelse af mindre mængder euforiserende stoffer. De tiltalte blev i det væsentligste fundet skyldige. I forhold 4 blev T6 dog fundet skyldig vedrørende en mængde på 31 kg, mens de øvrige, der blev dømt i forhold 4, alene blev fundet skyldige vedrørende en mængde på 21 kg. T1 og T6, som ud af de tre hovedforhold alene blev dømt i forhold 4, blev straffet med 12 år og 11 års fængsel. T4, T5, T7 og T8 blev fundet skyldige i alle tre hovedforhold. Landsretten fandt, at straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen for flere forhold til samtidig pådømmelse kan overstige det højeste af overtrædelsernes strafferammers maksimum med indtil det halve, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, fandt anvendelse for så vidt angik T4 og T5, men ikke for T7. T4, T5, T7 og T8 blev straffet med 20 år, 16 år, 14 år og 10 års fængsel. For T4 indgik i denne straf en reststraf på 1190 dage. T3, der blev frifundet i forhold 4, blev straffet med 9 års fængsel.

2.1.3 Sager omfattet af en særlig strafskærpsbestemmelse

2.1.3.1. *Straffelovens § 81 a*

(a) Sager vedrørende besiddelse mv. af skydevåben på ikke-offentligt tilgængeligt sted

Der ses ikke at foreligge domme om besiddelse af skydevåben på ikke-offentligt tilgængelige steder, hvor straffen er forhøjet efter straffelovens § 81 a.

(b) Sager vedrørende besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted

TfK 2018.683Ø: T straffet med 3 år og 11 måneders fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted i et boligkvarter at have været i besiddelse af en skarpladt pistol med tilhørende ammunition. Forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse. Idet sagen var rejst som domsmandssag, var idømmelse af 4 års fængsel eller derover udelukket, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1. Straffen blev herefter fastsat til fængsel i 3 år og 11 måneder.

TfK 2019.353Ø: T straffet med 4 år og 6 måneders fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 21, ved på offentligt tilgængeligt sted at have forsøgt at sætte sig i besiddelse af en pistol uden ammunition, der var gemt over døren ind til en hospitalsbygning. Afhentningen mislykkedes imidlertid, idet pistolen dagen forinden af politiet var blevet byttet ud med en attrappistol. Landsretten fandt, at T's forsøg på at sætte sig i besiddelse af pistolen havde baggrund i en verserende bandekonflikt, og forholdet var derfor omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse.

TfK 2018.1053/2Ø: T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af en pistol med tilhørende ammunition. Forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse. Forholdet var begået i prøvetiden efter løsladelse og straffen blev fastsat som en fællesstraf, der omfattede en reststraf på 42 dage.

U 2019.780Ø: T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted på en parkeringsplads at have været i besiddelse af en skarpladt pistol med ammunition. Forholdet fandtes omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse. T blev desuden bl.a. dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 266, samt knivloven, våbenloven og lov om euforiserende stoffer.

U 2018.2405V: T1 straffet med 5 år og 3 måneders fængsel, og T2 straffet med 5 års fængsel, for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved på offentligt tilgængeligt sted at have forsøgt at besidde en pistol med tilhørende ammunition samt en

revolver uden ammunition. Våbnene lå gemt på et tag på en skole, og efter henvendelse fra en borger fandt politiet våbnene. Politiet udskiftede pistolen med en ”dummy”, hvorefter politiet opsatte videoovervågning på stedet. Senere samme dag sås T1 og T2 lede efter noget på taget, og de forlod herefter skolen medbringende politiets ”dummy”. T1 og T2 fandtes herefter skyldige. T1 var herudover skyldig i 12 mindre forhold. Det fandtes bevist, at de tiltaltes forsøg på besiddelse af våbnene havde baggrund i en verserende bandekonflikt, og forholdet var derfor omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse.

TfK 2020.774V: T straffet med 5 år og 6 måneders fængsel bl.a. for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted på et parkeringsareal at have været i besiddelse af en skarpladt pistol opladt med fem skarpe patroner. T blev endvidere dømt for forsøg på grov vold, jf. straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, ved efter forudgående aftale og planlægning med flere andre at have forsøgt at udøve vold mod F der befandt sig i en parkeret bil på en parkeringsplads, idet de angreb bilen med henblik på at udøve vold under anvendelse af slag- eller stikvåben mod F, hvilket forehavende dog mislykkedes, idet politiet ankom til stedet. Forholdene fandtes omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse.

TfK 2021.949V: T1 straffet med 5 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 5 års fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted i forening at have besiddet 1 skarpladt pistol, der var ladet med 7 skarpe patroner. Pistolen blev fundet på offentligt tilgængeligt sted, idet den lå på jorden i en busk langs et stisystem tæt ved en nedgang fra et centers parkeringsplads. T1 blev herudover fundet skyldig i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 244 og straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, ved at have været i besiddelse af 50,5 g kokain med henblik på videresalg. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på karakteren og grovheden af våbenforholdet. Forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse.

TfK 2019.781V: T2 straffet med 5 år og 9 måneders fængsel, T1 straffet med 5 års fængsel, og T3-T4 begge straffet med 4 år og 6 måneders fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved at have besiddet en pistol med tilhørende ammunition i en fælleskælder under en ejendom. T1 var herudover skyldig i overtrædelse af § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved at have været i besiddelse af pistolen, der var skarpladt, på offentligt tilgængeligt sted, idet han flyttede pistolen fra en skov til fælleskælderen. Forholdet fandtes omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse. T2 var tidligere straffet for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, og havde en reststraf på 92 dage efter en prøveløsladelse. Han blev straffet med en fællesstraf på 5 år og 9 måneders fængsel, der omfattede reststraffen på 92 dage.

TfK 2019.1305V: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, og forsøg på grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, ved på offentligt tilgængeligt sted med en skarpladt 9 mm-pistol at have afgivet mindst to skud mod en person, der befandt sig i en frisørsalon, som dog undgik at blive ramt. Forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse.

U 2020.1254H: T straffet med 8 års fængsel for at have forsøgt at besidde syv pistoler, en riffel, to fuldautomatiske maskinpistoler, en revolver og en betydelig mængde tilhørende ammunition samt yderligere magasiner til våbnene, der alle lå i et kælderrum, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, samt besiddelse af en revolver på offentligt tilgængeligt sted, jf. § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3. Våbnene havde befundet sig i et kælderrum, men var blevet erstattet med sten og andre genstande af politiet, som også havde opsat videoovervågning af kælderrummet. T havde fået udleveret revolveren af en anden og indfandt sig i kælderrummet for at anbringe den der. Ved strafudmålingen fandt Højesteret, at de to forhold måtte bedømmes samlet, hvori det indgik som skærpende omstændighed, at revolveren var besiddet på offentligt tilgængeligt sted. Der måtte i formildende retning lægges vægt på, at T alene havde en underordnet rolle som ”stik i rend-dreng”, og at der for så vidt angår våbnene i kælderrummet var tale om (forsøg på) en kortvarig besiddelse på ikke-offentligt tilgængeligt sted. Højesteret fandt i øvrigt, at det i en situation som den foreliggende, hvor våbnene i kælderrummet var fjernet af politiet uden T’s viden, ikke kunne tillægges betydning ved strafudmålingen, at der alene var tale om forsøg på besiddelse. Besiddelsen havde baggrund i en verserende bandekonflikt, og straffen blev derfor forhøjet efter straffelovens § 81 a. Da straffen skulle forhøjes efter § 81 a, fandt Højesteret, at der ikke ved fastsættelsen af den straf, der kunne fordobles efter § 81 a, tillige skulle lægges vægt på, om våbnene skulle anvendes i det organiserede kriminelle miljø. Allerede af den grund kunne der ikke som anført af anklagemyndigheden tages udgangspunkt i den straf, der blev fastsat ved Højesterets dom af 13. august 2019 (U 2019.3547).

TfK 2019.989Ø: T straffet med 9 års fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved i to tilfælde at have besiddet en halvautomatisk pistol med tilhørende ammunition. I det ene tilfælde var der tale om besiddelse på offentligt sted, hvor T havde truet F1 og F2 med pistolen og slået F1 med knyttet hånd. I det andet tilfælde var der tale om besiddelse i T’s kærestes lejlighed, idet pistolen blev fundet under ransagning. Forholdet fandtes omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse.

TfK 2019.1173Ø: T1 straffet med 9 års fængsel, og T2 straffet med 8 års fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på offentligt tilgængeligt sted i forening med en tredje person at have besiddet og transporteret en fuldautomatisk maskinpistol og en pistol, begge med tilhørende ammunition. Forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse. Ved fastsættelsen af straffen for T1

blev der bl.a. lagt vægt på hans ledende og koordinerende rolle, mens der for T2's vedkommende blev lagt vægt på, at han havde haft en underordnet rolle i forhold til T1.

2.1.3.2. *Straffelovens § 81 b*

(a) Sager vedrørende besiddelse mv. af skydevåben på ikke-offentligt tilgængeligt sted

Der ses at foreligge en enkelt dom, hvor besiddelsen skete på et ikke-offentligt tilgængeligt sted, men hvor forholdet alligevel fandtes omfattet af straffelovens § 81 b, idet forholdet var begået ved skud ud over offentlig vej:

TfK 2019.1018/2V: T straffet med 4 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet T fra sit hus ud over offentlig vej med et haglgevær afgav skud mod den 17-årige F, som kørte på sin knallert ad offentlig vej, og som blev ramt bl.a. i højre ben. Ifølge F's forklaring havde F på sin knallert passeret T's hus flere gange den pågældende dag. Da han senere samme dag passerede T's hus, stod T på sin terrasse med et gevær. F gik op ad en grusvej og ind på T's græsplæne, hvorfra han havde en diskussion med T. Idet F gik tilbage til sin knallert, gik T ind i huset med geværet, og da F var sat i gang, kunne han se, at T holdt geværet ud ad et åbent vindue i huset. F hørte herefter et skud og efter at have kørt i kort tid konstaterede han, at han bl.a. var blevet ramt i højre ben. Da forholdet var begået ved skud ud over offentlig vej, var forholdet omfattet af straffelovens § 81 b, hvorfor straffen blev forhøjet i medfør af denne bestemmelse. Ved fastsættelsen af straffen blev der i skærpende retning lagt vægt på forholdets grovhed, herunder at skuddet var afgivet mod en 17-årig dreng, som på offentlig vej var på vej væk fra stedet efter en verbal diskussion med T. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T var ustraffet, at området ikke var tæt bebygget, og at der på det omhandlede tidspunkt havde været begrænset trafik på vejen.

(b) Sager vedrørende besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted

TfK 2020.944V: T1 straffet med 3 år og 3 måneders fængsel, og T2 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. til dels stk. 3, ved på deres bopæl at have besiddet to glatløbende haglgeværer og i alt 169 haglpatroner, der kunne affyres med våbnene, ligesom T1 på et offentligt tilgængeligt sted havde været i besiddelse af det ene haglgevær, som han afgav skud med flere gange, ligesom de tiltalte dagen efter i forening på en offentlig rasteplass havde været i besiddelse af begge haglgeværer, og hvor T1 havde afgivet flere skud med det ene haglgevær, mens T2 havde afgivet flere skud med det andet haglgevær, ligesom de på rasteplassen i forening skød huller i et skilt og en metalskraldespand. T1 blev desuden fundet skyldig i indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a ved forud herfor at være brudt ind i en landejendom og stjålet de to haglgeværer og patroner samt en række yderligere genstande til en samlet værdi af godt 68.000 kr. Landsretten fandt forholdet omfattet af

straffelovens § 81 b, men anførte samtidig, at det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at § 81 b i praksis forventes at få betydning i forbindelse med overtrædelser af straffelovens bestemmelser om manddrab (§ 237), legemsangreb af særligt farlig karakter (§§ 245-246) og forsætlig fareforvoldelse (§ 252). Da gevæerne i den foreliggende sag alene havde været anvendt til at begå hærværk, fandt landsretten ikke grundlag for at forhøje straffen i medfør af § 81 b.

2.2 Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2

2.2.1 Sager, hvor forholdet er begået efter straffeskærpelsen i 2017, men før skærpelsen i 2020 U 2021.4778H: T straffet med 2 år og 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, ved at have været i besiddelse af bl.a. ca. 7,5 kg sprængstof, detonatorer mv. Sprængstoffet mv. havde i en periode frem til december 2017, hvor sprængstoffet blev fundet, været opbevaret på loftet i en lade, der lå tæt på tre beboelsesbygninger på et gods, og det måtte lægges til grund, at en eksplosion f.eks. som følge af brand ville have berørt disse bygninger og indebåret fare for i hvert fald betydelig personskade. Forud for dette havde han opbevaret sprængstofferne andre steder på godsets område, efter at han havde fundet dem på et militært øvelsesterræn for mange år siden i en alder af 13-15 år (T var nu 43 år). T blev i byretten straffet med betinget fængsel i 1 år, hvilket landsretten ændrede til ubetinget fængsel i 2 år og 8 måneder. For Højesteret var det oplyst, at der i den periode, hvor T havde opbevaret sprængstofferne mv., havde været afholdt seks frit lejde-aktioner, sådan at der ikke blev rejst tiltale for overtrædelse af våbenloven mod personer, som inden for nærmere angivne perioder frivilligt afleverede ulovlige våben, sprængstoffer mv. Højesteret fandt hverken grundlag for at nedsætte eller forhøje straffen.

TfK 2019.1293Ø: T straffet med 4 års fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, og stk. 1, nr. 2, idet T i sit kolonihavehus havde været i besiddelse af en række våben og våbendele, herunder en halvautomatisk pistol med tilhørende ammunition, samt en række særdeles farlige eksplosivstoffer. T var tidligere straffet flere gange for bl.a. overtrædelse af våbenloven. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder, hvilket landsretten skærpede til fængsel i 4 år. Retten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at tiltalte i sit havehus var i besiddelse af bl.a. et halvautomatisk skydevåben og ammunition, der kan affyres sammen med våbenet, samt at tiltalte havde opbevaret en betydelig mængde farligt sprængstof på en groft uforsvarlig måde over en længere periode. I formildende retning lagdes vægt på, at T ikke havde tilknytning til bandemiljø eller organiseret kriminalitet, at han ikke havde handlet med våben eller sprængstoffer, og at våbnene ikke var tiltænkt at skulle overdrages til andre.

TfK 2022.307Ø: T2 straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, samt forsøg på tyveri efter § 276, jf. § 286, jf. § 21, idet T2 i forening med T1 og mindst en ukendt medgerningsperson med henblik på at begå tyveri forvoldte sprængning med dynamit af en pengeautomat Tyveriet mislykkedes dog, da sprængningen ikke gav gerningspersonerne

adgang til pengene i automaten. T2 blev desuden fundet skyldig i endnu en overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, ved forud for herfor på offentligt sted at have været i besiddelse af 8 sprængstofstænger og detonatorer i en bil. Byretten fastsatte straffen for T2 til fængsel i 7 år og for T1, der alene var fundet skyldig i det første forhold, til fængsel i 4 år og 6 måneder. Alene T2 ankede byrettens dom. I landsretten blev straffen for T2 nedsat til fængsel i 6 år. Landsretten lagde ved straffastsættelsen navnlig vægt på, det i forarbejderne til lov nr. 494 af 22. maj 2017 anførte, hvorefter overtrædelse af § 192 a, stk. 1, nr. 2, forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt at straffes med fængsel mellem mindst 2 år og 8 måneder til 3 år, dog højere hvis eksplosivstoffet har været anvendt. Landsretten lagde endvidere vægt på mængden af sprængstof, at sprængstoffet blev bragt til sprængning ved et butikscenter om natten, og at der ikke var grundlag for at fastslå den nærmere rækkevidde af berigelsesforsættet. Landsretten lagde for så vidt angår det andet forhold vægt på mængden af sprængstof, omstændighederne omkring opbevaringen af sprængstoffet og den fare for tilfældigt forbipasserende, der var forbundet hermed.

2.2.2 Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2020

Der ses ikke at foreligge praksis, hvor overtrædelsen af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, er begået efter strafskærpelsen i 2020.

2.3 **Straffelovens § 192 a, stk. 2**

Straffelovens § 192 a, stk. 2, omfatter i dag alle overtrædelser af våbenlovgivningen, der begås under særligt skærpende omstændigheder, og som ikke omfattes af stk. 1, nr. 1 eller 2, om besiddelse af skydevåben og eksplosivstoffer mv. Efter omstændighederne vil f.eks. ulovlig besiddelse af springknive, springstiletter, faldknive og faldstiletter efter knivloven kunne være omfattet af § 192 a, stk. 2.

Der foreligger kun ganske sparsom praksis vedrørende bestemmelsen.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende dom:

TfK 2014.37V: T straffet med 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, og § 192 a, stk. 2. T var i forhold 1 principalt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21, og § 183, stk. 1, subsidiært for overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, ved at have placeret to rørbomber under sin fætters (F1) personbil. Rørbomberne var konstrueret således, at de ville bringes til sprængning, når bilen blev sat i gang. Da F1 havde sat sig ind i bilen sammen med sin 3-årige datter (F2) og havde kørt ganske kort i bilen, sprang rørbomberne, hvorved bilen blev totalskadet. Personerne i bilen fik ikke fysiske skader. I byretten blev T fundet skyldig i den principale tiltale i forhold 1 og i forhold 2, hvor T var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4. Landsretten

fandt det ikke bevist, at T havde haft forsæt til at dræbe hverken F1 eller F2. Han blev derimod fundet skyldig i den subsidiære tiltale, da det fandtes bevist, at T havde indset, at sprængningen ville udsætte F1 og eventuelle passagerers liv for overhængende fare. Landsretten fandt, at rørbomben ikke havde haft den særdeles farlige karakter og dermed været egnet til at forvolde en sådan betydelig skade, som efter forarbejderne til straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, må kræves, for at forholdet kunne henføres under § 192 a, stk. 1, nr. 2. Fremstillingen af bomben med selvudløsende tændingsmekanisme og anbringelsen af bomben under bilen med henblik på sprængning på offentligt tilgængeligt sted måtte derimod anses for en overtrædelse af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, under særligt skærpende omstændigheder, som var omfattet af § 192 a, stk. 2.

3. Konklusion

3.1 Straffelovens § 192 a, stk. 1

Straffelovens § 192 a er ændret en række gange med henblik på skærpelse af straffen for ulovlig våbenbesiddelse mv. under særligt skærpende omstændigheder. Ved *lov nr. 494 af 22. maj 2017* skærpedes strafferammen i § 192 a, stk. 1, fra fængsel i 1 til 6 år til fængsel i 2 til 8 år. Samtidig fastsattes detaljerede anvisninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen i lovbemærkningerne.

De i lovbemærkningerne forudsatte strafniveauer for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, kan opsummeres ved følgende skema:

Overtrædelsens karakter			Udgangspunkt for strafniveauet	
			Førstegangstilfælde	Gentagelsestilfælde
Besiddelse mv. af skydevåben, der <u>ikke</u> på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. enkelt-skudsvåben, halvautomatiske våben og repetervåben)	På <u>ikke</u> offentligt tilgængeligt sted	<u>Uden</u> ammunition	2 år	2 år og 4 mdr. – 2 år og 8 mdr.
		<u>Med</u> ammunition	2 år og 3 mdr.	2 år og 8 mdr. – 3 år
	På <u>offentligt</u> tilgængeligt sted	<u>Uden</u> ammunition	2 år og 3 mdr.	2 år og 8 mdr. – 3 år
		<u>Med</u> ammunition	2 år og 6 mdr.	3 år – 3 år og 6 mdr.

Overtrædelsens karakter			Udgangspunkt for straffniveaue	
			Førstegangstilfælde	Gentagelsestilfælde
Besiddelse mv. af skydevåben, der på grund af sin <u>særdeles farlige karakter</u> er egnet til at forvolde betydelig skade (f.eks. fuldautomatiske skydevåben)	På <u>ikke</u> offentligt tilgængeligt sted	<u>Uden</u> ammunition	2 år og 8 mdr. – 3 år	Betydelig skærpelse
		<u>Med</u> ammunition	3 år – 3 år og 6 mdr.	Betydelig skærpelse
	På <u>offentligt</u> tilgængeligt sted	<u>Uden</u> ammunition	3 år – 3 år og 6 mdr.	Betydelig skærpelse
		<u>Med</u> ammunition	3 år og 6 mdr. – 4 år	Betydelig skærpelse

For så vidt angår straffniveaue for besiddelse mv. af andre våben end skydevåben (f.eks. panserværnsraketter, morterer, håndgranater, bomber og miner) eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, fremgår af bemærkningerne til samme lovændring, at det forudsættes, at en overtrædelse af denne bestemmelse i førstegangstilfælde straffes med ubetinget fængsel mellem mindst 2 år og 8 måneder og 3 år, uanset om de pågældende våben besiddes på et offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted, og at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Af de nævnte lovbemærkninger fremgår videre, at hvis våbnet ikke blot har været i gerningspersonens besiddelse mv., men også har været anvendt, forudsættes det, at straffen som udgangspunkt fastsættes noget over de strafpositioner, der er anført i lovforslaget. Endelig gives en række øvrige eksempler på tilfælde, hvor der efter en konkret vurdering vil være grundlag for at fastsætte straffen i et højere niveau. F.eks. vil der, hvor der foreligger organiseret ulovlig indførsel af skydevåben, organiseret ulovlig handel med våben eller ulovlige våbenlagre, skulle udmåles en væsentligt strengere straf end de angivne udgangspunkter.

Det er endvidere forudsat, at forhøjelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, vil have en vis afsmittende effekt på strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 2, så der bevares en overensstemmelse i forhold til strafudmålingen, som afspejler lovovertrædelsens grovhed.

Ved lov nr. 968 af 26. juni 2020 indsattes et nyt stk. 4 i § 192 a med henblik på at skærpe straffen for ulovlig besiddelse af våben og eksplosivstoffer omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 2, på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. Det blev således i bemærkningerne tilkendegivet, at der skulle ske en øget graduering i opadgående retning af strafudmålingen i sådanne sager, således at der udmåles en skærpet straf, når våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. I sådanne tilfælde forudsættes det, at strafniveauet forhøjes omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil ville være blevet fastsat af domstolene, således at et førstegangstilfælde fremover som udgangspunkt straffes med fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år. I gentagelsestilfælde skal der ske en betydelig skærpelse. Endvidere fremgår, at straffen skærpes yderligere, når der samtidig besiddes anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning.

3.1.1 Skydevåben (§ 192 a, stk. 1, nr. 1)

3.1.1.1. *Ikke-offentligt tilgængeligt sted*

Den gennemgæede praksis omfatter kun en enkelt relevant trykt dom om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved besiddelse mv. af et skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade på ikke offentligt tilgængeligt sted *uden* ammunition. I denne sag blev straffen udmålt til 2 års fængsel i overensstemmelse med tilkendegivelserne i lovbemærkningerne.

Til gengæld foreligger der en række trykte domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved besiddelse mv. af et skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade på ikke offentligt tilgængeligt sted *med* ammunition.

Af disse sager er straffen i halvdelen (11 sager) udmålt til *2 år og 3 måneders fængsel*, hvilket er i overensstemmelse med udgangspunktet for et førstegangstilfælde ifølge lovbemærkningerne. I de pågældende sager er der tale om besiddelse mv. af *et enkelt skydevåben*. Tre af dommene er gjort delvist betingede med henvisning bl.a. til de tiltaltes personlige forhold og de tiltaltes andel i overtrædelsen.

I ni sager er straffen udmålt til *mellem 2 år og 6 måneders fængsel og 3 år og 3 måneders fængsel*. Sagerne har det til fælles, at der enten har været tale om *mere end ét skydevåben, eller at den tiltalte samtidig er fundet skyldig i andre lovovertrædelser*.

I to sager er straffen udmålt til henholdsvis 6 års fængsel og 6 år og 6 måneders fængsel. I førstnævnte sag var der tale om besiddelse af 8 skydevåben med en stor mængde tilhørende ammunition samtidig med, at tiltalte blev dømt for besiddelse af amfetamin. Tiltalte var

desuden tidligere straffet for overtrædelse af våbenlovgivningen. I den anden sag var der tale om en pistol, der var tilvirket, så den kunne affyres fuldautomatisk. Tiltalte var desuden tidligere straffet for forsøg på manddrab og overtrædelse af § 192 a, stk. 1, nr. 1, begået i bandemiljøet, og straffen omfattede en reststraf på 856 dage.

3.1.1.2. Offentligt tilgængeligt sted

Den gennemgåede praksis omfatter kun en enkelt relevant trykt dom om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved besiddelse mv. af et enkelt skydevåben, der ikke på grund af sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, på offentligt tilgængeligt sted *uden* ammunition. I denne sag, som omhandlede besiddelse af *en enkelt pistol* uden ammunition i en park, blev straffen udmålt til 2 år og 3 måneders fængsel i overensstemmelse med tilkendegivelserne i lovbemærkningerne.

I en anden dom, der ligeledes vedrørte besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted uden ammunition, blev straffen udmålt til 6 års fængsel, idet der var tale om 12 pistoler, hvoraf to kunne indstilles til fuldautomatisk skudafgivelse, og besiddelsen skete med henblik på videreoverdragelse, og våbnene var beregnet til anvendelse i det organiserede kriminelle miljø.

For så vidt angår besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted *med* ammunition ses der at foreligge 14 relevante trykte domme.

I to af disse sager er straffen udmålt under udgangspunktet på 2 år og 6 måneders fængsel i førstegangstilfælde. I den ene sag er straffen udmålt til 2 års fængsel som følge af, at der alene var tale om forsøg på besiddelse. I den anden sag er straffen udmålt under minimumsstraffen, jf. straffelovens § 83, 1. pkt., til 1 år og 6 måneders fængsel, idet tiltalte havde fortrudt sit indkøb af våben og kontaktet politiet og fortalt, hvor våbnene befandt sig. Landsretten lagde vægt på, at tiltaltes selvanmeldelse var en afgørende forudsætning for, at sagen blev opklaret, og på, at han ikke tidligere var straffet for tilsvarende kriminalitet, at han efter det foreliggende ingen relation havde til bandemiljøet, og at han heller ikke på anden måde havde efterladt indtryk af, at han ville bruge våbnene til noget strafbart.

I tre sager om førstegangstilfælde af besiddelse er straffen udmålt til 2 år og 6 måneders fængsel, mens straffen i to sager om gentagelsestilfælde er udmålt til 3 år og 3 måneders fængsel i overensstemmelse med udgangspunktet.

I en række andre sager er straffen udmålt på baggrund af en samlet konkret vurdering af flere forhold til samtidig pådømmelse. Straffene er i de fleste af disse sager udmålt i niveauet mellem 2 år og 8 måneders fængsel og 3 år og 11 måneders fængsel.

I en sag, hvor der både var tale om flere forhold til samtidig pådømmelse, og at den tiltalte tidligere var straffet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, blev straffen udmålt til fængsel i 5 år. I en anden sag blev der til udmålt straffe på henholdsvis 4, 5 og 8 års fængsel for forsøg på besiddelse af våben ved via ”det mørke internet” at have bestilt skydevåben med tilhørende ammunition. Tre af de tiltalte blev alene dømt i det ene af de to forhold, som sagen drejede sig om, mens den fjerde tiltalte, der idømtes 8 års fængsel, blev dømt i begge forhold, der til sammen vedrørte 83 skydevåben, herunder mindst fire fuldautomatiske, med tilhørende ammunition. Der blev ved straffastsættelsen bl.a. lagt vægt på den store mængde skydevåben og ammunition, samt at der var tale om grove forhold af professionel og organiseret karakter.

Endelig er der i praksisgennemgangen refereret en sag om omfattende handel med våben og narkotika, der resulterede i straffe til en række forskellige tiltalte i niveauet fra 9 til 20 års fængsel. Det bemærkes i den forbindelse, at strafferammen for grov narkotikakriminalitet er 10 år (normalstrafferamme) henholdsvis 16 år (sidestrafferamme). For to af de tiltalte, der blev idømt henholdsvis 16 års fængsel og 20 års fængsel, fastsatte landsretten straffen i medfør af straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen i sager, hvor flere lovovertrædelser er til samtidig pådømmelse, under særdeles skærpende omstændigheder kan overstige den højeste af lovovertrædelsernes strafferammer med indtil det halve.

Det er på ovenstående baggrund udvalgets vurdering, at domstolene i sager om besiddelse mv. af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, har fulgt lovgivers anvisninger vedrørende strafniveauet. I de få tilfælde, hvor domstolene har udmålt straffe under de forudsatte strafniveauer, herunder under minimumsstraffen på 2 års fængsel i § 192 a, stk. 1, har der foreligget særlige omstændigheder, der i de konkrete tilfælde har talt for at fravige udgangspunkterne. Det er samtidig udvalgets vurdering, at i tilfælde, hvor der har foreligget væsentligt skærpende omstændigheder, har det haft en betydelig skærpende effekt på strafudmålingen i overensstemmelse med lovgivers anvisninger.

Endelig er det udvalgets vurdering, at strafferammen er udnyttet fuldt ud i sager om overtrædelse af § 192 a, stk. 1, nr. 1.

3.1.2 Andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (§ 192 a, stk. 1, nr. 2)

Der ses kun at foreligge begrænset praksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2. Fra perioden mellem lovændringen i 2017 og lovændringen i 2020 findes tre relevante trykte domme, som er gengivet i praksisgennemgangen i afsnit 2.2.1 ovenfor. Der ses ikke at foreligge trykt praksis vedrørende overtrædelser begået efter lovændringen i 2020.

I de tre domme, som er omtalt i praksisgennemgangen, er der udmålt straf af fængsel i henholdsvis 2 år og 8 måneder, 4 år og 6 år. I den første sag var straffen udmålt i overensstemmelse med udgangspunktet for et førstegangstilfælde. I sagen, der resulterede i 4 års fængsel, var der tale om besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted af en større mængde våben og våbendele samt en større mængde særdeles farlige eksplosivstoffer, og tiltalte var desuden tidligere straffet for bl.a. overtrædelser af våbenloven. På den anden side var den pågældende ikke bandetilknyttet, og våbnene var ikke tiltænkt overdragelse til andre. I den sidstnævnte sag havde tiltalte været i besiddelse af 8 sprængstofstænger og detonatorer på offentligt tilgængeligt sted og anvendt dem til sprængning af en pengeautomat med henblik på tyveri.

Udvalget vurderer, at det på baggrund af den begrænsede praksis ikke er muligt at drage mere generelle konklusioner vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, eller hvorvidt domstolene følger lovgivers anvisninger herom.

3.2 Straffelovens § 192 a, stk. 2

Straffelovens § 192 a, stk. 2, omfatter i dag alle overtrædelser af våbenlovgivningen, der begås under særligt skærpene omstændigheder, og som ikke omfattes af stk. 1, nr. 1 eller 2, om besiddelse mv. af skydevåben og eksplosivstoffer mv. Efter omstændighederne vil f.eks. ulovlig besiddelse af springknive, springstiletter, faldknive og faldstiletter efter knivloven kunne være omfattet af § 192 a, stk. 2.

Ved *lov nr. 494 af 22. maj 2017*, hvorved der foretoges en væsentlig skærpelse af straffen for overtrædelse af § 192 a, stk. 1, blev det forudsat, at skærpelsen ville have en vis afsmittende effekt på strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 2.

Udvalget kan konstatere, at der i den undersøgte periode kun er afsagt en enkelt trykt dom vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 2. I den pågældende sag blev tiltalte straffet med fængsel i 5 år for overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, og § 192 a, stk. 2, ved at have placeret to rørbomber under en bil på en sådan måde, at de eksploderede, da forurettede sammen med sin 3-årige datter satte sig ind og startede bilen. Personerne i bilen fik ikke fysiske skader, men bilen blev totalskadet.

Der foreligger således kun ganske sparsom praksis vedrørende overtrædelse af bestemmelsen. Det er på den baggrund ikke muligt at drage mere generelle konklusioner vedrørende strafniveauet, eller hvorvidt domstolene følger lovgivers anvisninger herom.

3.3 Straffelovens § 192 a, jf. en af de særlige straffeskærpselsesbestemmelser

3.3.1 Straffelovens § 192 a, jf. § 81 a

Efter straffelovens § 81 a, stk. 1, kan den straf, der er foreskrevet i bl.a. § 192 a, forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse.

Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår bl.a., at det med bestemmelsen er forudsat, at strafudmålingsniveauet i sager omfattet af bestemmelsen som udgangspunkt fordobles i forhold til den straf, der ellers ville være blevet fastsat af domstolene.

Der foreligger en omfattende praksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 81 a, begået på offentligt tilgængeligt sted. Straffene er udmålt til mellem 3 år og 11 måneders fængsel og 9 års fængsel fordelt på 13 domme.

I den lavere ende ses sager om besiddelse af et enkelt våben. I én sag, hvor straffen blev udmålt til 4 år og 6 måneders fængsel, var der tale om forsøg på besiddelse af en pistol på offentligt tilgængeligt sted uden ammunition. Udgangspunktet for strafudmålingen i disse tilfælde er 2 år og 3 måneder, hvilket blev fordoblet, jf. § 81 a. I to sager blev straffen udmålt til 5 års fængsel, idet der var tale om besiddelse af ét skydevåben med ammunition, hvor udgangspunktet er 2 år og 6 måneders fængsel inden fordobling. I en anden sag blev straffen udmålt til henholdsvis 5 års fængsel og 5 år og 3 måneders fængsel for forsøg på besiddelse af én pistol med tilhørende ammunition og en revolver uden ammunition. Den ene tiltalte, der blev idømt 5 år og 3 måneders fængsel, blev samtidig fundet skyldig i 12 mindre forhold. I to andre sager, hvor den tiltalte på samme måde samtidig med overtrædelse af § 192 a blev dømt for en række andre mindre overtrædelser, er straffen udmålt til 5 år og 6 måneders fængsel. I en enkelt sag om besiddelse af et enkelt våben blev straffen udmålt til 3 år og 11 måneders fængsel, idet sagen var rejst som en domsmandssag.

Har der været tale om besiddelse af flere våben, fuldautomatiske våben, eller har våbnene været anvendt, og tiltalte således samtidig er straffet for f.eks. grov vold eller fareforvoldelse, er straffen udmålt i et højere niveau. I fem af de 13 domme er straffen udmålt til mellem 6 og 9 års fængsel på baggrund af en samlet vurdering af forholdene.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger vedrørende strafniveauet for overtrædelser af § 192 a, som er omfattet af § 81 a, idet domstolene i de foreliggende

sager har taget udgangspunkt i anvisningerne for strafudmålingen i lovbemærkningerne til § 192 a og herefter fordoblet denne straf i overensstemmelse med bemærkningerne til § 81 a.

3.3.2 Straffelovens § 192 a, jf. § 81 b

Efter straffelovens § 81 b kan straffen for en af de i bestemmelsen nævnte lovovertrædelser forhøjes med indtil det halve, hvis lovovertrædelsen begås på offentligt tilgængeligt sted ved brug af skydevåben eller af våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. § 192 a, stk. 1, uden at forholdet er omfattet af § 81 a.

Bestemmelsen omfatter både strafudmålingen for overtrædelsen af straffelovens § 192 a, stk. 1, og den overtrædelse af straffeloven, som er begået ved brug af skydevåben mv.

Bestemmelsen er ifølge bemærkningerne bl.a. tiltænkt at skulle finde anvendelse i de tilfælde, hvor skydevåben mv. bruges til personangreb på offentligt tilgængeligt sted, hvor der generelt er en risiko for, at også tilfældigt udenforstående personer kan blive ramt. Således fremgår det af bemærkningerne, at den øvre del af strafskærpelsesrammen – dvs. hvor straffen som udgangspunkt vil skulle forhøjes med det halve – først og fremmest vil skulle finde anvendelse i forbindelse med lovovertrædelser, hvor skydevåben mv. bruges til personangreb på åben gade og andre lignende offentligt tilgængelige steder, hvor andre mennesker i almindelighed færdes, og hvor der er en risiko for, at forbipasserende eller omkringboende mv. kan blive ramt. Det er i den forbindelse ikke afgørende, om der aktuelt befandt sig mennesker i det pågældende område, herunder om angrebet er foregået om aftenen eller om natten. Det indebærer bl.a., at straffen i en sag, hvor en person eksempelvis afgiver skud mod en anden person på åben gade, en villavej eller gennem vinduet til en café mv., som udgangspunkt vil skulle forhøjes med det halve. Såfremt en person derimod overtræder straffeloven ved brug af f.eks. skydevåben på et offentligt tilgængeligt sted, hvor der typisk ikke er risiko for, at tilfældigt udenforstående kan blive ramt, eksempelvis i en forladt grusgrav eller et andet meget øde sted, vil der ifølge bemærkningerne som udgangspunkt alene skulle fastsættes en straf noget over de strafpositioner, der i dag ville blive fastsat af domstolene.

Der findes kun ganske begrænset trykt praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 192 a, som er henført under straffelovens § 81 b. I praksisgennemgangen er der kun fundet to relevante trykte domme.

I én af disse domme blev straffen udmålt til 4 år og 6 måneders fængsel. Vedkommende blev dog samtidig med overtrædelsen af § 192 a, stk. 1, nr. 1, dømt for overtrædelse af straffelovens § 245 om grov vold, idet tiltalte med et haglgevær fra sit hus havde skudt mod en 17-årig, som

kørte på sin knallert på offentlig vej, og som blev ramt bl.a. i højre ben. Ved fastsættelsen af straffen blev der i skærpende retning lagt vægt på forholdets grovhed, herunder at skuddet var afgivet mod en 17-årig dreng, som på offentlig vej var på vej væk fra stedet efter en verbal diskussion med tiltalte. I formildende retning blev der lagt vægt på, at tiltalte var ustraffet, at området ikke var tæt bebygget, og at der på det omhandlede tidspunkt havde været begrænset trafik på vejen.

I en anden dom fandt landsretten ikke grundlag for at forhøje straffen i medfør af § 81 b. De to tiltalte havde på deres bopæl besiddet 2 glatløbende haglgeværer og i alt 169 haglpatroner, der kunne affyres med våbnene. Herudover havde T1 på et offentligt tilgængeligt sted været i besiddelse af det ene haglgevær, som han afgav skud med flere gange, ligesom de tiltalte dagen efter i forening på en offentlig rasteplads havde været i besiddelse af begge haglgeværer, idet T1 afgav flere skud med det ene haglgevær, mens T2 afgav flere skud med det andet haglgevær, ligesom de på rastepladsen i forening skød huller i et skilt og en metalskraldespannd. T1 blev endvidere fundet skyldig i indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a ved forud herfor at være brudt ind på en ejendom, hvor han bl.a. havde stjålet de to haglgeværer og patroner. Landsretten fandt forholdet omfattet af straffelovens § 81 b, men anførte samtidig, at det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at § 81 b i praksis forventes at få betydning i forbindelse med overtrædelser af straffelovens bestemmelser om manddrab (§ 237), legemsangreb af særligt farlig karakter (§§ 245-246) og forsætlig fareforvoldelse (§ 252). Da geværene i den foreliggende sag alene havde været anvendt til at begå hærværk, fandt landsretten (efter en konkret vurdering) ikke grundlag for at forhøje straffen i medfør af § 81 b. På den baggrund blev straffen udmålt til henholdsvis 3 år og 3 måneders fængsel til T1 og 2 år og 6 måneders fængsel til T2.

Som følge af, at der kun foreligger meget begrænset trykt praksis vedrørende overtrædelser af § 192 a, omfattet af § 81 b, er det ikke muligt at drage mere generelle konklusioner vedrørende strafniveauet, eller hvorvidt domstolene følger lovgivers anvisninger herom.

3.4 Samlet konklusion

Det er udvalgets vurdering, at domstolene på kerneområdet for § 192 a, hvor der foreligger en righoldig trykt praksis, har fulgt lovgivers detaljerede anvisninger om strafudmålingen, og at strafferammen i bestemmelsen er udnyttet fuldt ud.

På de områder, hvor der ikke foreligger tilstrækkelig trykt praksis til at drage generelle konklusioner, er det udvalgets vurdering, at der ikke foreligger oplysninger, der giver grundlag for at antage, at domstolene ikke skulle have fulgt lovgivers anvisninger.

Kapitel 7

Seksualforbrydelser og incest

1. Indledning

I straffelovens kapitel 24 er samlet straffelovens bestemmelser om seksualforbrydelser. Kapitlets overskrift "Seksualforbrydelser" blev introduceret ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, hvorved dette begreb erstattede den hidtidige overskrift "Forbrydelser mod kønssædeligheden". Ud over den sproglige modernisering var formålet med ændringen af kapitlets overskrift at markere, at de fleste af kapitlets bestemmelser har til formål at beskytte den enkeltes ret til seksuel selvbestemmelse og seksuel integritet. I den offentlige debat havde der været rejst kritik af den tidligere overskrift, idet denne gav indtryk af, at voldtægt m.v. nærmere udgjorde en krænkelse af den offentlige moral.

Siden straffeloven af 1866 over Borgerlig Straffelov af 1930 og til i dag har lovens kapitel 24 gennemgået væsentlige ændringer, særligt idet den strafferetlige beskyttelse er flyttet fra at være rettet mod samfundsmoralen og ægteskabet til i højere grad at være rettet mod den enkeltes rettigheder og integritet.

Senest gennemgik straffelovens kapitel 24 en generel modernisering ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser. Siden er der endvidere foretaget en række enkeltstående ændringer af de enkelte bestemmelser i kapitlet. Særligt blev definitionen af voldtægt i straffelovens § 216, stk. 1, ændret ved lov nr. 2208 af 29. december 2020, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse.

Straffelovens kapitel 24 består af en række forskelligartede bestemmelser, der overordnet vedrører voldtægt (§ 216), samleje med personer som af forskellige årsager er svagt stillet (§§ 218-223), medvirken mv. til prostitution af en person under 18 år (§ 224), medvirken mv. til at en person under 18 år deltager i pornografisk fotografering eller optræden (§§ 226-227), blufærdighedskrænkelse (§ 232), rufferi mv. (§§ 233-233 a), salg af utugtigt materiale til en person under 16 år (§ 234) samt udbredelse og besiddelse mv. af seksuelt materiale med børn mv. (§§ 235-235 a).

Samleje i de anførte bestemmelser omfatter både vaginalt og analt samleje.

En række af de ovennævnte bestemmelser, der indebærer samleje, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225. Denne bestemmelse

og forarbejderne hertil er omtalt i afsnit 2.2 som led i redegørelsen for straffniveaue for overtrædelse af straffelovens § 216. I kapitlets øvrige afsnit om bestemmelser, der indebærer samleje, og hvor § 225 således er relevant, henvises til beskrivelsen i afsnit 2.2.

Desuden vil der efter straffelovens § 228 kunne ifaldes straf for overtrædelse af en af de i § 228 nævnte bestemmelser, selvom gerningsmanden ikke har haft forsæt i relation til forurettedes alder eller tilstand, hvis gerningsmanden dog har handlet uagtsomt i relation hertil. Bestemmelsen ses ikke anvendt i trykt praksis, efter bestemmelsen blev flyttet til § 228 ved lovændringen i 2013. I nyere praksis fra tiden inden lovændringen ses bestemmelsen at have ført til domfældelse i to sager (U 2008.2065 Ø og TfK 2011.678/3 Ø), hvor de tiltalte i begge sager blev idømt en betinget dom uden straffastsættelse, jf. straffelovens § 226 (nu § 228), jf. § 222, stk. 1. Bestemmelsen er omtalt i afsnit 11.

I § 236 findes hjemmel til ved siden af straffen at meddele den dømte en række forbud, herunder bl.a. opholdsforbud og kontaktforbud.

2. Straffelovens § 216 om voldtægt

2.1 Lovgivning og forarbejder vedrørende straffelovens § 216

Straffelovens § 216 om voldtægt har i dag følgende ordlyd:

”§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Stk. 2. For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.

Stk. 3. Straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

Stk. 5. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.”

Den gældende voldtægtsbestemmelses definition af voldtægt som samleje uden samtykke blev indført i 2021. Den hidtidige kriminalisering af opnåelse af samleje ved vold eller tvang har dog rødder tilbage i straffeloven af 1866 og tidligere lovgivning. I Borgerlig Straffelov af 1930

fandtes bl.a. i § 216, § 217, stk. 2, og § 218 en række bestemmelser, som siden er blevet samlet i § 216.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde bestemmelserne følgende ordlyd:

”§ 216. Den, som tiltvinger sig Samleje med en Kvinde ved Vold, Frihedsberøvelse eller Fremkaldelse af Frygt for hendes eller hendes nærmestes Liv, Helbred eller Velfærd, straffes for Voldtægt med Fængsel fra 1 til 16 Aar, under særdeles skærpende Omstændigheder paa Livstid. Har Kvinden forud stået i mere varigt kønsligt Forhold til Gerningsmanden, er Straffen Fængsel indtil 8 Aar.

§ 217. [...]

Stk. 2. Paa samme Maade straffes den, der udenfor Ægteskab skaffer sig Samleje med en Kvinde, som befinder sig i en Tilstand, i hvilken hun er ude af Stand til at modsætte sig Gerningen eller forstaa dens Betydning. Har Gerningsmanden selv i den nævnte Hensigt bragt Kvinden i saadan Tilstand, straffes han som i § 216 bestemt.

[...]

§ 218. Med Fængsel indtil 6 Aar straffes, for saa vidt Tilfældet ikke falder ind under § 216 eller § 217, Stk. 1 og 2, den, som ved Trusel om Vold, om Frihedsberøvelse eller om Sigtelse for strafbart eller ærerørigt Forhold skaffer sig Samleje med en Kvinde.”

Ved *lov nr. 248 af 9. juni 1967* nyaffattedes straffelovens §§ 216-218, hvorved de relevante bestemmelser fik følgende ordlyd:

”§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold eller ved fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel indtil 10 år.

Stk. 2. Med vold sidestilles hensættelse af kvinden i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

§ 217. Den, der ved ulovlig tvang, jfr. § 260, skaffer sig samleje med en kvinde, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre højere straf er forskyldt efter § 216.

§ 218. [...]

Stk. 2. Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en kvinde, der befinder sig i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216.”

Med lovændringen blev strafferammen for voldtægt ændret således, at det hidtidige strafminimum på fængsel i 1 år blev ophævet, og det hidtidige strafmaksimum på 16 års fængsel (under særdeles skærpende omstændigheder fængsel på livstid) blev ændret til fængsel indtil 10 år. Vedrørende baggrunden for ændringen af strafferammen fremgår bl.a. følgende af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1966-67, 2. samling, tillæg A, spalte 2464 ff.:

”Der har i de seneste år været nogen offentlig debat om denne bestemmelse og dens anvendelse i praksis. Debatten har til dels angået bevisproblemer, men har også omfattet spørgsmål om en ændret udformning af § 216. Der har således været peget på spørgsmålet om generelt at ophæve det nævnte strafminimum på fængsel i 1 år og på spørgsmålet om at foretage en opdeling – til dels efter svensk mønster – af lovbestemmelsen, således at der fastsættes 2 forskellige strafferammer for henholdsvis voldtægt af en særlig grov karakter og voldtægt, hvor der navnlig på grund af et forudgående selskabeligt samvær, eventuelt i forbindelse med en vis letsindighed fra kvindens side, foreligger formildende omstændigheder. Om disse sidstnævnte tilfælde er udtrykket ”forberedt voldtægt” blevet anvendt.

[...]

b) For straffelovrådet har det været et hovedspørgsmål, om den gældende lovbestemmelse i § 216 – som omtalt ovenfor – burde opdeles i to voldtægtsregler, herunder en regel med en lavere strafferamme omfattende, hvad der er blevet betegnet som ”forberedt voldtægt”.

En opdeling, der til dels er af denne karakter, forekommer i den svenske brottsbalks 6 kap., I §. Herefter straffes voldtægt som hovedregel med fængsel fra 2 til 10 år; men i paragraffens 2. stk. bestemmes: ”År brottet med hänsyn till kvinnans förhållande till mannen eller eljest att anse som mindre grovt dömes för våldförande till fängelse i högst fyra år.” – Den norske straffelov har derimod ikke en sådan opdeling.

Den gennemgang af det omtalte sagsmateriale, straffelovrådet har foretaget, har vist, at der i sagerne forekommer en række forskellige momenter af formildende og skærpende karakter. Det synes ikke muligt at trække enkelte, klare momenter frem, der alene skulle kunne begrunde henførelse til en mildere bestemmelse. Skulle man søge at opstille en særlig voldtægtsbestemmelse, der omfattede sådanne tilfælde, hvor en mildere bedømmelse forekommer velbegrundet, måtte bestemmelsen derfor formuleres så vagt, at den ikke ville yde anklagemyndighed og domstole nogen nævneværdig vejledning ved sagernes bedømmelse. Man må også være opmærksom på, at en bestemmelse, der særlig fremhæver kvindens forhold, kan fremme en uheldig tendens til under bevisførelse og procedure at fremkomme med ufordelagtige oplysninger og udtalelser om kvinden.

I overensstemmelse med udtalelserne fra statsadvokaterne, der har henvist til den konkrete bedømmelse af samtlige den pågældende sags momenter, som er påkrævet

ved afgørelsen af disse sager, må straffelovrådet herefter indstille, at § 216 fortsat udformes således, at samtlige voldtægtsforhold undergives en fælles strafferamme. Med hensyn til strafferammens nærmere udformning henvises til bemærkningerne nedenfor under c.

c) Rådet indstiller, at den nuværende strafferamme, der omfatter fængsel fra 1 år til 16 år, under særdeles skærpende omstændigheder fængsel på livstid, ændres til fængsel indtil 10 år.

Det er rådets principielle opfattelse, at det bør foretrækkes i strafferammer at undlade at foreskrive noget *minimum* (bortset fra det minimum, der gælder for vedkommende strafart). Det må påregnes, at sådanne minima vil kunne afskære domstolene fra i det enkelte tilfælde at fastsætte den straf, der findes rimelig efter lovovertrædelsens beskaffenhed og lovovertræderens forhold.

Med hensyn til voldtægt kan det ikke ventes, at adgangen til at idømme straffe under 1 år vil få større praktisk betydning. De foreliggende oplysninger om retspraksis kan på den anden side tages til indtægt for det synspunkt, at en fjernelse af det nugældende minimum på 1 års fængsel vil være velbegrundet. Man skal herom gøre følgende bemærkninger.

Der forekommer i retspraksis tilfælde, hvor de udmålte straffe for fuldbyrdet voldtægt ligger under det niveau af 3-4 års fængsel, der kan anses som det normale for denne forbrydelse. Når straffe på niveauet 1-2 år forekommer, er det udtryk for, at formildende omstændigheder kan gøre sig gældende, og rådet finder det rimeligt, at man ved at fjerne det nuværende minimum åbner mulighed for en større hensyntagen til momenter, der – omend kun i sjældnere tilfælde – taler stærkt for en lempelig udmåling.

Man skal endvidere pege på, at der forekommer sager om fuldbyrdet samleje, hvor man enten ved tiltalebegrænsning eller ved nævningernes afgørelse har henført forholdet under § 232 (blufærdighedskrænkelse) og § 260 (ulovlig tvang) og ikke under § 216. Det er rådets indtryk, at denne retlige bedømmelse forekommer blandt andet i nogle tilfælde, hvor det ville have været mest korrekt at anvende § 216, men hvor undskyldende omstændigheder har gjort sig gældende. Den straf, som idømmes efter §§ 232 og 260, ligger jævnlig under 1 års fængsel. Sager som de her omtalte indicerer derfor, at der blandt voldtægtsforbrydelserne forekommer forhold, for hvilke domstolene bør kunne idømme mindre end 1 års fængsel, og det er rimeligt at antage, at man ved at fjerne 1 års minimum i § 216 vil bidrage til at fremme en juridisk mere korrekt bedømmelse af tilfælde, som nu henføres under §§ 232 og 260. Det skal dog fremhæves, at der stadig vil være tilfælde, hvor domfældelse efter de nævnte paragraffer er den korrekte løsning, fordi der savnes tilstrækkeligt bevis vedrørende de objektive og subjektive forhold, som hører til domfældelse for voldtægt.

Rådet foreslår som nævnt *maksimum* i strafferammen nedsat til fængsel i 10 år. I praksis idømmes sjældent højere straffe end fængsel i 4 år. Et maksimum på 10 år vil efter rådets opfattelse være tilstrækkeligt, også med henblik på de groveste

voldtægtssager. Ved valget af dette maksimum har rådet i øvrigt lagt vægt på overensstemmelse med den ovenfor nævnte bestemmelse i den svenske brottsbalk.”

Med lovændringen blev desuden den daværende undtagelsesregel i § 216, 2. pkt., hvorefter strafferammen var fængsel indtil 8 år, når kvinden havde stået i mere varigt kønsligt forhold til gerningsmanden, ophævet. Det blev i den forbindelse anført, at bestemmelsen havde været uden praktisk betydning, og at en lempelsesregel for disse tilfælde ville være overflødig med de foreslåede ændringer af § 216.

Ved lovændringen blev tvangsmidlet ”frihedsberøvelse” udeladt af opregningen af tvangsmidler i § 216. Det blev hertil anført, at medtagelsen af dette tvangsmiddel ikke kunne antages at have haft nogen selvstændig betydning ved siden af paragraffens øvrige indhold og den samtidigt foreslåede § 217.

Endelig blev også straffelovens §§ 217 og 218 nyaffattet ved lovændringen. Ifølge bemærkningerne til den nyaffattede § 217, jf. Folketingstidende 1966-67, 2. samling, tillæg A, spalte 2467 f., skulle denne tilsvare den hidtil gældende bestemmelse i § 218. Den nyaffattede § 218 var ifølge bemærkningerne bortset fra den sænkede strafferamme i alt væsentligt i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i § 217, stk. 2, 1. pkt. Der er ikke i bemærkningerne til disse bestemmelser givet anvisninger vedrørende strafniveaulet.

Ved *lov nr. 256 af 27. maj 1981*, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, røveri og brandstiftelse, blev §§ 216-218 igen nyaffattet. §§ 216-218 blev affattet således:

”§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel indtil 6 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

§ 217. Den, som skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jfr. § 260, end vold eller trussel om vold, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 218. [...]

Stk. 2. Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216.”

Ændringen indebar bl.a., at tilfælde, hvor samleje tiltvinges ved vold eller trussel om vold, altid skulle bedømmes efter § 216 om voldtægt og ikke længere skulle kunne henføres under den dagældende § 217 om opnåelse af samleje ved ulovlig tvang. Samtidig blev strafferammen for bl.a. voldtægt opdelt i en normalstrafferamme med et maksimum på fængsel indtil 6 år og en forhøjet sidestrafferamme på fængsel indtil 10 år omfattende tilfælde, hvor voldtægten havde haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt forelå særligt skærpende omstændigheder.

Lovændringen indebar endvidere, at §§ 216-218 ikke længere var begrænset til forhold, der begås mod kvinder.

Baggrunden for lovændringen var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 3997, bl.a., at anvendelsen af straffelovens §§ 216 og 217 havde givet anledning til kritik. I den offentlige debat var det navnlig blevet kritiseret, at en række forhold, som efter almindelig opfattelse var voldtægt, i doms- og tiltalepraksis var blevet henført under § 217 om opnåelse af samleje ved ulovlig tvang.

Vedrørende opdelingen af strafferammen i en lavere normalstrafferamme og en sidestrafferamme med et strafmaksimum svarende til det hidtidige generelle strafmaksimum fremgår under henvisning til Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, røveri og brandstiftelse følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4000-4001:

”4. *Strafferammen for voldtægt* efter § 216 er i dag fængsel indtil 10 år. Straffen for overtrædelse af § 217 er fængsel indtil 4 år. Disse strafmaksima indebærer, at sager om voldtægt efter § 216 skal behandles som nævningesager, og at sager efter § 217 skal behandles som almindelige domsmandssager. Dette er en følge af reglen i retsplejelovens § 687, stk. 1, litra a, om nævningebehandling af sager om forbrydelser med et strafmaksimum på 8 år eller derover.

Straffelovrådet giver i betænkningen (side 40-41 og 48-51) udtryk for, at behandlingen af voldtægtssager ved nævningeting formentlig har øget vanskelighederne ved at nå frem til en anvendelse af §§ 216-217, der svarer til hensigten med disse bestemmelser. Men også bortset fra sammenhængen med nævningereglerne må det efter rådets opfattelse overvejes, om ikke et strafmaksimum på 10 års fængsel er for højt for det store flertal af voldtægtstilfælde. Det store flertal af straffe efter §§ 216-217 ligger på et niveau af maksimalt 2-3 års fængsel (jfr. betænkningen side 32-36) og rådet finder det ubetænkeligt at ændre det generelle strafmaksimum for voldtægt, således at der fastsættes en normalramme på fængsel i højst 6 år, suppleret med en skærpet ramme på fængsel i højst 10 år for særligt grove tilfælde af voldtægt.

Det foreslåede normalmaksimum på 6 år indebærer i overensstemmelse med principielle synspunkter vedrørende fastsættelsen af strafmaksima (side 8-11) at man undgår et strafmaksimum, der ligger unødigt højt i forhold til det strafniveau, som der typisk er brug for. Rådet gør opmærksom på, at det nævnte normalmaksimum

på 6 år på papiret vil indebære en skærpelse for de tilfælde, der i dag henføres til § 217, hvor strafmaksimum er 4 år, men det understreges, at der ikke herved tilsigtes en almindelig skærpelse af kursen ved strafudmåling i de omhandlede tilfælde. Flertallet af de tilfælde, der vil blive henført under § 216 i stedet for § 217, vil formentlig udmålingsmæssigt blive bedømt som hidtil.

I visse sager vil der være behov for en straf på 6 års fængsel eller derover, og straffelovrådet anser det blandt andet af denne grund for rigtigst, at der i § 216 bevares en mulighed for i grove tilfælde at udmåle straf indenfor et maksimum på 10 års fængsel.

Efter straffelovrådets forslag skal den skærpede straffebestemmelse i § 216, stk. 2, tage sigte på tilfælde, hvor ”voldtægten har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.” Om forståelsen henvises til betænkningen side 50.”

Af side 50 i betænkning nr. 914/1980 fremgår bl.a.:

”Det er efter rådets opfattelse vanskeligt at angive med større nøjagtighed, under hvilke omstændigheder forholdet henhører under det skærpede strafmaksimum. Som det fremgår af bemærkningerne i det foregående, har straffelovrådet navnlig nogle af de tilfælde for øje, hvor forholdet efter hidtidig praksis er bedømt som særlig groft og har medført en straf, der ligger over et niveau af omkring 3-4 års fængsel. Herhen hører formentlig især tilfælde, hvor der er udøvet vold af særlig grov karakter. Under hensyn til det foran omtalte forhold til reglerne om tidsubestemt forvaring efter § 70 bør man også være opmærksom på tilfælde, hvor der foreligger oplysninger om farlighed hos gerningsmanden, uden at dette dog klart indicerer anvendelse af forvaring.

Den omstændighed, at der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse, eller at gerningsmanden tidligere har gjort sig skyldig i en tilsvarende forbrydelse, vil ikke uden videre bringe forholdet ind under den skærpede bestemmelse. Det samme gælder med hensyn til andre almindelige skærpelementer, som f.eks. at der er tale om overfald på en ubekendt, eller at voldtægten er begået af flere. Sådanne omstændigheder vil imidlertid kunne foreligge på en sådan måde eller i en sådan kombination, at sagen som helhed får en så graverende karakter, at der er grundlag for at anvende den skærpede strafferamme.”

Ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002* foretoges strafskærpelser på tværs af en række bestemmelser om personfarlig kriminalitet, herunder voldtægt, med den begrundelse, at det hidtidige strafniveau ikke i tilstrækkelig grad afspejlede krænkelser af offeret, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2928.

Ved lovændringen blev strafmaksimum i normalstrafferammen i § 216, stk. 1, forhøjet fra 6 til 8 års fængsel, mens strafmaksimum i sidestrafferammen i stk. 2 blev hævet fra 10 til 12 års

fængsel. Lovændringen tilsigtede en generel forhøjelse af straffen for voldtægt i størrelsesordenen 1 år i forhold til det hidtidige niveau som beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse af 15. januar 2001, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2955. Dette gjaldt både ved fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, kontaktsvoldtægter og parvoldtægter samt ved forsøg herpå og for forhold, der henførtes under straffelovens § 216, jf. § 224 eller § 225.

Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2931, fremgår videre:

”[...] Eksempelvis forudsættes det, at straffen for en fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normaltildfældene forhøjes med 1 års fængsel til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Normalstraffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder antages i Rigsadvokatens redegørelse fra januar 2001 at være fængsel i 6-9 måneder. Der er således en betydelig forskel mellem straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt og straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Med lovforslaget er det som nævnt hensigten, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder forøges med 1 år i forhold til det strafniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Udmålingen af straffen forudsættes dog i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Der tænkes her særligt på den type sager, hvor der anvendes ikke ubetydelig vold, og hvor forsøget kun mislykkes på grund af ofrets modstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere ikke i den nuværende praksis tillagt det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tilstrækkelig vægt i skærpende retning. Gruppevoldtægter med anvendelse af den betydelige overmagt, der ligger i, at der er flere gerningsmænd, må normalt antages at indebære et særligt voldsomt og traumatiserende overgreb på ofret. Det forudsættes derfor, at det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tillægges en særlig vægt i skærpende retning. I sager om voldtægt med flere gerningsmænd bør der således ske en yderligere straffskærpelse i forhold til strafniveauet i voldtægtssager med kun én gerningsmand. Det bør også tillægges øget vægt i skærpende retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn. Herudover bør der ske en yderligere straffskærpelse det vil sige ud over den generelle strafforhøjelse i størrelsesordenen 1 år i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.”

Som det fremgår af afsnit 1 ovenfor, foretoges ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* en gennemgående revision af straffelovens kapitel 24. I den forbindelse blev § 216 udvidet til at omfatte de forhold, som tidligere havde været omfattet af henholdsvis § 217 (samleje skaffet ved anden ulovlig tvang) og § 218, stk. 2 (samleje skaffet med person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen), der som konsekvens

heraf begge blev ophævet. Bestemmelsen om at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en *tilstand*, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, blev samtidig udvidet til også at omfatte samleje inden for ægteskab.

Bestemmelsen blev endvidere udvidet til at omfatte samleje med en person, der befinder sig i en *situation*, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Dette indebar, at kriminalisering af disse handlinger blev flyttet fra § 232 om blufærdighedskrænkelser til § 216. Herom anføres i forarbejderne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16:

”4.2.3. Straffelovrådet anfører, at der i retspraksis er eksempler på, at seksuelt forhold er opnået under omstændigheder, hvor forurettede var ude af stand til at modsætte sig handlingen ikke på grund af sin hjælpeløse tilstand, men på grund af situationen. Sådanne tilfælde kan betegnes overrumplingstilfælde. Det drejer sig i praksis navnlig om tilfælde, hvor forurettede er afklædt, og hvor gerningsmanden har en legitim anledning til forholdsvis intime berøringer, men hvor gerningsmanden overskrider grænsen for, hvad der er fagligt begrundet i situationen. Som eksempler på sådanne situationer kan nævnes bistand til personlig hygiejne, lægeundersøgelse og massage. Efter gældende ret kan sådanne seksuelle krænkelser i givet fald straffes som blufærdighedskrænkelser.

Straffelovrådet finder, at sådanne overrumplingstilfælde har en sådan lighed med tilfælde, hvor forurettede på grund af sin tilstand ikke er i stand til at modsætte sig handlingen, at de fremover bør være omfattet af samme strafbestemmelse. Rådet foreslår således at udvide strafbestemmelsen om udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand til også at omfatte udnyttelse af, at forurettede befinder sig i en situation, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.”

Endelig blev bestemmelsen udvidet til at omfatte samleje med barn under 12 år, som hidtil havde været kriminaliseret i straffelovens § 222, stk. 2, 1. led. Det er i den forbindelse en forudsætning, at gerningspersonen har forsæt med hensyn til barnets alder.

Straffelovens § 216 lød herefter:

”§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der

1) tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold eller

2) skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, der har samleje med et barn under 12 år.

Stk. 3. Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Stk. 4. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.”

Med lovændringen blev det desuden i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 49, forudsat, at udtrykket ”samleje” fremover også skulle omfatte analt samleje, mens andet seksuelt forhold end samleje ville være omfattet af § 225, jf. afsnit 2.2 nedenfor.

Vedrørende Straffelovrådets overvejelser om strafudmålingen fremgår følgende af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 11 ff. og side 18 ff.:

”3. Voldtægt og anden tvang

[...]

3.2.3. Med hensyn til *strafniveauet* for voldtægt anfører Straffelovrådet, at voldtægt er en alvorlig personfarlig forbrydelse, der samtidig indebærer en meget grov krænkelse af offerets frihed til at bestemme, hvem vedkommende vil have et seksuelt forhold med.

Straffen for voldtægt blev skærpet ved en lovændring i 2002, hvor strafferammerne blev forhøjet fra henholdsvis fængsel indtil 6 og 10 år til fængsel indtil 8 og 12 år med henblik på en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen 1 år i forhold til det hidtidige strafniveau.

Udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående tilfælde af fuldbyrdet voldtægt må i dag antages at være fra omkring 1½ års til ca. 2½ års fængsel. Straffen i voldtægtssager (herunder i tilfælde af tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje) fastsættes imidlertid af domstolene på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i den enkelte sag. Som følge af de mange forskelligartede forhold er der store variationer i straffene for voldtægt, og der er i retspraksis også udmålt straffe, som ligger væsentligt over det udgangspunkt for strafudmålingen for voldtægt, som har været gældende siden 2002. Der udmåles f.eks. i praksis en skærpet straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem for at begå voldtægt.

Voldtægt udgør sammen med grove overtrædelser af forbuddet mod samleje med barn under 15 år de groveste seksualforbrydelser, og straffniveauet for voldtægt (og grove overtrædelser af forbuddet mod samleje med barn under 15 år) er i overensstemmelse hermed generelt markant højere end straffniveauet for andre seksualforbrydelser.

Kriminalitetsniveauet vedrørende voldtægt har i en årrække været nogenlunde stabilt og synes ikke påvirket af strafskærpelsen i 2002, og Straffelovrådet finder ikke grundlag for at antage, at en yderligere strafskærpelse vil have en kriminalitetsdæmpende effekt.

Straffelovrådet finder endvidere, at der heller ikke i samfundsudviklingen i øvrigt siden lovgivningsmagtens regulering af det daværende straffniveau for voldtægt i 2002 er forhold, som taler for en regulering af det nuværende generelle straffniveau for voldtægt i op- eller nedadgående retning.

Med hensyn til *straffniveauet for forskellige former for voldtægt* anfører Straffelovrådet, at overfaldsvoldtægt i sagens natur er karakteriseret ved, at offeret udsættes for et pludseligt angreb – et overfald – i praksis typisk enten på et offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i sit eget hjem, hvor gerningsmanden er trængt ind. Alt andet lige vil disse forhold blive anset for betydeligt skærpene omstændigheder og dermed også føre til en højere straf end i tilfælde, hvor en voldtægt ikke har karakter af et overfald.

Hvis kontaktvoldtægt og parvoldtægt gennemsnitligt straffes mindre strengt end overfaldsvoldtægt, skyldes det således ikke, at det ved voldtægt anses som en formildende omstændighed, at gerningsmanden og offeret kender hinanden eller ligefrem er samlevende. Det skyldes derimod i givet fald fraværet af skærpene omstændigheder.

Det betyder også, at der intet er til hinder for – og også forekommer i retspraksis – at f.eks. en kontaktvoldtægt straffes strengere end det almindelige udgangspunkt for straffen for en overfaldsvoldtægt, hvis der f.eks. foreligger andre skærpene omstændigheder såsom anvendelse af grov vold, voldtægtens tidsmæssige udstrækning, flere gerningsmænd, et særligt værgeløst offer, f.eks. et barn, mv.

Ordlyden af den gældende bestemmelse i straffelovens § 216 lægger ikke op til en sontring mellem forskellige typer af voldtægt som basis for den konkrete strafudmåling, og domstolene udmåler straffen i de enkelte sager på grundlag af de konkrete foreliggende omstændigheder.

På den anførte baggrund er der efter Straffelovrådets opfattelse ikke behov for ændringer af den gældende bestemmelse i § 216 med henblik på at præcisere strafudmålingen i forskellige typer af voldtægtssager.

Straffelovrådet finder imidlertid samtidig, at der kan være anledning til i bemærkningerne til et lovforslag om ændringer af straffelovens kapitel 24, herunder i givet fald § 216 om voldtægt, at understrege, at strafudmålingen i voldtægtssager skal

ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt.

[...]

3.2.4. Justitsministeriet er generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende voldtægt.

[...]

4. Udnyttelse mv.

4.2.8. Med hensyn til *strafniveauet* er det Straffelovrådets opfattelse, at det nuværende strafniveau for at udnytte forurettedes hjælpeløse tilstand (f.eks. bevidstløshed, stærk beruselse eller søvn) ikke i tilstrækkelig grad afspejler alvoren og karakteren af det angreb på forurettedes seksuelle frihed og selvbestemmelsesret, som et sådant overgreb er udtryk for.

Straffelovrådet lægger på denne baggrund op til, at udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående fuldbyrdet overtrædelse af strafbestemmelsen om udnyttelse af forurettedes tilstand fremover skal være 8 måneders fængsel, hvor udgangspunktet i dag ligger på omkring 4 måneders fængsel.

Det samme gælder med hensyn til udnyttelse af, at forurettede befinder sig i en *situation*, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, i det omfang der er tale om misbrug af et særligt tillidsforhold, som beror på gerningsmandens profession eller tilsvarende. Hvis der derimod undtagelsesvis ikke er tale om misbrug af et sådant særligt tillidsforhold, lægger Straffelovrådet ikke op til ændringer af det eksisterende strafniveau for sådanne overrumplingstilfælde.

Strafudmålingen vil fortsat skulle ske ud fra den enkelte sags konkrete omstændigheder, og den konkrete straf vil således afhængig af de konkrete omstændigheder kunne fastsættes både højere og lavere end det foreslåede udgangspunkt på 8 måneders fængsel.

[...]

4.2.9. Justitsministeriet er generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag[...]"

Af de specielle bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 49 ff., fremgår endvidere følgende om strafudmålingen:

"For disse former for voldtægt, som viderefører den gældende § 216, foreslås uændret en normalstrafferamme på fængsel indtil 8 år og en skærpet strafferamme på

fængsel indtil 12 år. I de tilfælde, som er omfattet af den gældende § 216, er der ikke tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for normalstrafferammen og den skærpede strafferamme eller i strafudmålingen i forhold til i dag.

Det skal samtidig understreges, at strafudmålingen i voldtægtssager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt. At der er tale om et overfald, vil imidlertid i almindelighed udgøre en skærpende omstændighed, og straffen for en overfaldsvoldtægt vil derfor også alt andet lige være strengere end for en kontaktvoldtægt eller parvoldtægt.

Det foreslås som noget nyt, at ethvert samleje med et barn under 12 år fremover skal straffes som voldtægt med en strafferamme på fængsel indtil 12 år, jf. § 216, stk. 2. Med forslaget flyttes det gældende § 222, stk. 1, jf. stk. 2, 1. led, til § 216. Der er således tale om en uændret kriminalisering med en uændret strafferamme. Der er med forslaget ikke tilsigtet nogen ændringer i strafudmålingen i forhold til i dag. Det forudsættes således også, at betinget dom med vilkår om sexologisk behandling fortsat vil kunne anvendes i samme omfang som i dag, selv om forbrydelsen fremover betegnes som »voldtægt«.

[...]

Det forudsættes med forslaget, at straffen for forhold, der i dag er omfattet af straffelovens § 218, stk. 2, skærpes. Det forudsatte strafniveau vil også gælde for forhold inden for ægteskab, der som noget nyt foreslås omfattet af bestemmelsen om udnyttelse af forurettede hjælpeløse tilstand.

Der lægges med forslaget op til, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, fremover skal være 8 måneders fængsel. Hvis gerningsmanden har hensat forurettede i en tilstand, hvor denne ikke var i stand til at modsætte sig handlingen, uden at gerningsmanden dog har gjort det med forsæt til at skaffe sig samleje, vil der dog ved strafudmålingen fremover skulle tages udgangspunkt i et højere niveau, som afspejler, at forholdet nærmer sig voldtægt (kontaktvoldtægt).

Med forslaget lægges også op til ændringer i strafudmålingen i forhold til i dag med hensyn til at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en situation, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (overrumplingstilfælde). Der lægges op til, at strafskærpelsen vedrørende tilfælde, der i dag er omfattet af straffelovens § 218, stk. 2, også skal omfatte overrumplingstilfælde, i det omfang der er tale om misbrug af et særligt tillidsforhold, som beror på gerningsmandens profession eller tilsvarende. Hvis der derimod undtagelsesvis ikke er tale om misbrug af et sådant særligt tillidsforhold, forudsættes der ingen ændringer i strafudmålingen i forhold til strafniveauet i dag, hvor overrumplingstilfælde straffes som blufærdighedskrænkelse. Det skal endvidere bemærkes, at det ved strafudmålingen i den konkrete sag bl.a. bør indgå, hvilken form for seksuelt forhold der er

tale om, og at dette i praksis vil kunne føre til et gennemsnitligt lavere straffniveau i overrumplingstilfælde sammenlignet med andre overtrædelser af det foreslåede § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led, fordi overrumplingstilfældene i praksis som oftest omfatter mildere grader af andet seksuelt forhold end samleje og kun meget sjældent fuldbyrdet samleje.

I overensstemmelse med almindelige strafudmålingsprincipper vil straffen kunne udmåles højere f.eks. i gentagelsestilfælde, eller hvis der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse. Omvendt vil straffen kunne udmåles lavere f.eks. ved forsøg.

Strafudmålingen vil endvidere skulle ske ud fra den enkelte sags konkrete omstændigheder, og den konkrete straf også for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor denne er ude af stand til at modsætte sig handlingen, vil således afhængig af de konkrete omstændigheder kunne fastsættes både højere og lavere end det forudsatte udgangspunkt på 8 måneders fængsel.

Som eksempler på forhold, som kan indgå i vurderingen af forbrydelsens grovhed og dermed ved fastsættelsen af straffen, kan nævnes det seksuelle forholds nærmere karakter (samleje eller andet seksuelt forhold end samleje og i givet fald hvilken form for seksuelt forhold), overgrebets tidsmæssige varighed, graden af forurettedes hjælpeløshed, forurettedes alder, stedet for overgrebet, herunder om gerningsmanden er trængt ind hos forurettede, og de omstændigheder, under hvilke gerningsmanden mødte forurettede, herunder karakteren af et eventuelt forudgående samvær.

De beskrevne forhold skal ikke anses for udtømmende, og fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er med forslaget ikke tilsigtet ændringer i straffniveauet for de forhold, der i dag er omfattet af straffelovens § 217.

Det foreslås at lovfæste, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel, jf. forslaget til § 216, stk. 4.

Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor gerningsmanden til en voldtægt har forset til, at det seksuelle forhold finder sted i forbindelse med, at forurettede udnyttes ved prostitution som led i menneskehandel, jf. straffelovens § 262 a (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 28). Bestemmelsen omfatter dermed bl.a. tilfælde, hvor en prostitutionskunde, der ikke selv har anvendt vold eller trusler, har en bestemt formodning om, at den prostituerede udnyttes som led i menneskehandel og

gennemfører det seksuelle forhold på grund af vold eller anden ulovlig tvang fra tredjemands side.”

Ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 indsattes i § 216 et nyt stk. 4, hvorefter der ved fastsættelse af straffen skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen. Det hidtidige stk. 4 blev herefter stk. 5. Formålet med ændringen var at gennemføre en generel skærpelse af strafniveauet for voldtægt.

I afsnittet om gældende ret i bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 3 f., er om det hidtidige strafniveau bl.a. anført følgende:

”2.1.1.5. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 216 fastsættes af domstolene på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i den enkelte sag. Som følge af de mange forskelligartede forhold er der store variationer i straffene for voldtægt.

Straffen for *tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold* (nu straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1) og *ved hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen* (nu omfattet af § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led), blev skærpet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.), hvor strafferammerne blev forhøjet fra fængsel indtil 6 år (10 år under særligt skærpende omstændigheder) til fængsel indtil 8 år (12 år under særligt skærpende omstændigheder) med henblik på en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i størrelsesordenen 1 år i forhold til det hidtidige strafniveau.

Udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående tilfælde af fuldbyrdet overfaldsvoldtægt må i dag antages at være ca. 2 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. I andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold eller ved hensættelse i en hjælpeløs tilstand må udgangspunktet for strafudmålingen antages at være fra ca. 1 år og 6 måneders fængsel til op mod 2 års fængsel.

Ved fastsættelsen af straffen indgår det i almindelighed som en skærpende omstændighed, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem for at begå voldtægt.

Det er i forarbejderne til straffelovens § 216 understreget, at strafudmålingen i voldtægtssager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af voldtægt, der sker i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold, i forhold til overfaldsvoldtægt. At der er

tale om et overfald, f.eks. ved at offeret udsættes for et pludseligt angreb på et offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i eget hjem, hvor gerningsmanden er trængt ind, vil imidlertid i almindelighed udgøre en skærpende omstændighed, og straffen vil derfor alt andet lige være strengere. Der henvises til Folketingstidende 2012-13, A, L 141 som fremsat, bemærkningerne til § 1, nr. 8, og pkt. 3.2.3 og 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Dette er baggrunden for, at udgangspunktet for strafudmålingen er højere i sager om overfaldsvoldtægt. Omvendt anses det ikke for en formildende omstændighed, at en voldtægt er begået i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold.

Der er meget få sager om at *skaffe sig samleje ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold* (straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 1. led), og der kan næppe siges at være et egentligt udgangspunkt for strafudmålingen. Det må dog antages, at straffen i givet fald vil blive fastsat væsentligt lavere end straffen for tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold.

Straffen for at *skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen* (straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led), blev ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 fordoblet, således at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående tilfælde af samleje nu må antages at være 8 måneders fængsel.

Hvis det er gerningsmanden, der har hensat forurettede i en tilstand, i hvilken denne ikke er i stand til at modsætte sig handlingen, uden at gerningsmanden dog har gjort det med forsæt til at skaffe sig samleje, udmåles straffen dog som udgangspunkt i et højere niveau, som afspejler, at forholdet nærmer sig hensættelse af offeret i en hjælpeløs tilstand med forsæt til samleje, hvor strafniveauet som nævnt er på linje med straffen for at tiltvinge sig samleje ved vold eller trussel om vold.

For så vidt angår udnyttelse af en *situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen* (overrumplingstilfælde), er udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående tilfælde af samleje 8 måneders fængsel, hvis der er tale om misbrug af et særligt tillidsforhold, som beror på gerningsmandens profession eller tilsvarende. Er der undtagelsesvist ikke tale om misbrug af et sådant særligt tillidsforhold, straffes overrumplingstilfældet på linje med blufærdighedskrænkelser. Endvidere bemærkes, at strafudmålingen i den konkrete sag ligeledes beror på, hvilken form for seksuelt forhold der er tale om, og det vil i praksis kunne føre til et gennemsnitligt lavere strafniveau i disse sager sammenlignet med andre overtrædelser af § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led, fordi overrumplingstilfældene i praksis som oftest omfatter mildere grader af andet seksuelt forhold end samleje og kun meget sjældent fuldbyrdet samleje.

Strafniveauet for *samleje med et barn under 12 år* (straffelovens § 216, stk. 2) må antages at være på niveau med strafniveauet for at skaffe sig samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed. Det betyder, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med

et barn under 12 år må antages at være 2 år og 6 måneders fængsel, jf. nærmere pkt. 2.2.1.2 nedenfor.”

I de almindelige bemærkninger i afsnittet om lovforslagets udformning, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 4 f., fremgår herefter bl.a.:

”Der lægges med forslaget nærmere op til, at der skal ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (§ 216, stk. 1, nr. 1) eller ved hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (omfattet af § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led), og for samleje med et barn under 12 år (§ 216, stk. 2) med gennemgående 1 år i forhold til det gældende straffniveau. Det betyder eksempelvis, at udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt eller for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år vil være 3 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. Det betyder også, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold – hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder – vil være fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel.

Der lægges med forslaget endvidere op til, at der skal ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for at skaffe sig samleje ved ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (§ 216, stk. 1, nr. 2), med gennemgående 6 måneder i forhold til det gældende straffniveau. Eksempelvis vil udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, være 1 år og 2 måneder. Tilfælde, hvor gerningsmanden med forsæt til samleje har hensat offeret i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, er dog som nævnt ovenfor i stedet omfattet af den foreslåede forhøjelse på gennemgående 1 år i forhold til det hidtidige straffniveau, idet sådanne tilfælde forsat bør straffes på linje med voldtægt ved vold eller trussel om vold.

Det bemærkes, at der som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af straffelovens § 216 er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de udgangspunkter for strafudmålingen for voldtægt, der lægges op til med lovforslaget. Der vil f.eks. i almindelighed være grundlag for at udmåle en skærpet straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje (§ 225) eller om forsøg.

Strafudmålingen vil således fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. hermed de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Ved *lov nr. 2208 af 29. december 2020*, der trådte i kraft den 1. januar 2021, nyaffattedes straffelovens § 216, stk. 1, således at det fremover blev strafbart at gennemføre samleje med en person, som ikke samtykker heri, uanset at der hverken anvendes tvangsmidler, eller at offeret er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Ordlyden af bestemmelsen blev udformet således:

”§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri.”

Lovændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse. Et flertal af Straffelovrådets medlemmer fandt, at en ny voldtægtsbestemmelse burde baseres på et kriterium om frivillighed, mens et mindretal fandt, at bestemmelsen burde konstitueres omkring samtykke. Som det fremgår, valgte lovgiver at følge mindretallet.

I bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 9, er der redegjort relativt detaljeret for anvendelsesområdet af den nye voldtægtsbestemmelse. Heraf fremgår bl.a., at et samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling, og at der ikke stilles krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. I de situationer, hvor der er udvist total passivitet fra den ene persons side, er der ifølge bemærkningerne en formodning for, at vedkommende ikke samtykker, og derfor må den person, der ønsker samleje gennemført, gøre noget for at sikre sig, at vedkommende samtykker. Der vil dog – også ved total passivitet – efter en konkret og samlet vurdering kunne foreligge samtykke. Det understreges i bemærkningerne, at det er personens adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet, som er afgørende for vurderingen af, om der foreligger samtykke. Flirtende adfærd, kys tidligere på aftenen, eller det forhold, at en person er gået med en anden person hjem, kan ikke i sig selv anses som samtykke til et samleje. Samtykke skal desuden foreligge gennem hele samlejet.

Med hensyn til de situationer, som hidtil havde været omfattet af § 216, stk. 1, skulle disse ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 10, også være omfattet af den nye voldtægtsbestemmelse.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 8, er endvidere refereret Straffelovrådets overvejelser vedrørende bl.a. strafniveauet for voldtægt. Heraf fremgår bl.a.:

”Det er Straffelovrådets opfattelse, at den generelle strafskærpelse for voldtægt, som blev vedtaget ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt og for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed), fortsat er så ny, at der ikke er behov for at ændre på de strafniveauer, som er forudsat med loven.

Straffelovrådet foreslår derfor, at de gældende strafniveauer fastholdes i det omfang, der er tale om tilfælde, som også er strafbare efter den gældende bestemmelse.

Straffelovrådet har herefter overvejet, hvordan strafniveauet som udgangspunkt skal fastsættes i de situationer, som omfattes af den foreslåede nykriminalisering. Det gælder situationer, hvor der ikke anvendes tvangsmidler, eller hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Straffelovrådet har i den forbindelse bemærket, at de situationer, som forventes omfattet af den foreslåede nykriminalisering, vil være af yderst forskelligartet karakter og grovhed. Derfor vil det efter Straffelovrådets opfattelse være u hensigtsmæssigt at fastsætte et fælles udgangspunkt for strafniveauet i de sager, som ikke er omfattet af den gældende bestemmelse.

Straffelovrådet foreslår, at strafudmålingen i stedet må bero på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen, herunder i forhold til de strafniveauer, som er forudsat ved lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at der i de groveste tilfælde bør straffes på linje med de tilfælde af voldtægt, der ikke er overfaldsvoldtægt – det vil sige som udgangspunkt med fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. Et eksempel herpå kan være, at et ufrivilligt samleje eller et samleje gennemført uden samtykke foregår under intimiderende omstændigheder.

Det er endvidere Straffelovrådets opfattelse, at der i mildere tilfælde, f.eks. i visse passivitetssituationer, vil kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et strafniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I atter andre mildere tilfælde vil der kunne være grundlag for at udmåle en straf under dette niveau, f.eks. hvor parterne har indledt et frivilligt samleje eller et samleje med samtykke, og hvor den ene part undervejs fortryder og siger fra, hvorefter gerningsmanden alligevel fortsætter samlejet.

Straffelovrådet anfører, at strafudmålingen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. hermed de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Der kan endvidere henvises til afsnittet om Justitsministeriets overvejelser vedrørende strafferammen og straffniveauet ved overtrædelse af den nyaffattede bestemmelse i § 216, stk. 1, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 11:

”2.1.3.5. Justitsministeriet er af de grunde, der er anført af Straffelovrådet, enig i rådets forslag om at videreføre de eksisterende strafferammer, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig Straffelovrådets forslag om henholdsvis at videreføre de gældende udgangspunkter for straffniveauet i tilfælde, som i dag er strafbare efter straffelovens § 216, stk. 1, og Straffelovrådets forslag om nye udgangspunkter for straffniveauet i de tilfælde, som omfattes af den foreslåede nykriminalisering.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der ikke – som ellers foreslået af Straffelovrådets mindretal – bør indsættes en særskilt bestemmelse i straffelovens § 216, hvorefter de omstændigheder, som i dag er strafbare efter straffelovens § 216, stk. 1, samt psykisk vold efter straffelovens § 243, skal anses som særligt skærpende omstændigheder ved straffens fastsættelse.

Dette vil efter Justitsministeriets opfattelse indebære, at straffen generelt vil blive fastsat lavere i de sager, som omfattes af den foreslåede nykriminalisering. En sådan graduering af grovheden og alvoren af de enkelte sager er efter Justitsministeriets opfattelse ikke hensigtsmæssig.

Det bemærkes i øvrigt, at straffen allerede i dag kan stige til fængsel indtil 12 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.”

Vedrørende strafudmålingen fremgår endvidere følgende af de specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 16 f.:

”Det foreslåede § 216, stk. 1, viderefører uændret den gældende normalstrafferamme for voldtægt på fængsel indtil 8 år. Straffen kan stige til fængsel indtil 12 [år], jf. stk. 3, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, jf. stk. 4.

I tilfælde omfattet af den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, er det forudsat, at der ved straffastsættelsen tages udgangspunkt i de straffniveauer, som er anført ovenfor under pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For de forhold, der omfattes af den foreslåede nykriminalisering af samleje med en person, som ikke samtykker, foreslås det, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af samleje med en person, som ikke samtykker, fremover – i de groveste tilfælde – vil være fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år.

Det bemærkes, at der som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de udgangspunkter for strafudmålingen for voldtægt, der lægges op til med lovforslaget. Der vil f.eks. i almindelighed som hidtil være grundlag for at udmåle en skærpet straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje (§ 225) eller om forsøg.

Strafudmålingen vil således fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. hermed de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der vil kunne straffes i sammenstød for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, § 216, stk. 2, og § 222.”

I lovforslagets afsnit 2.1.1, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 4 f., som der henvises til i de ovenfor citerede specielle bemærkninger, er der for så vidt angår strafniveauet for overtrædelse af den hidtil gældende voldtægtsbestemmelse henvist til forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016:

”Ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt og for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed) blev straffelovens § 216 ændret med henblik på at skærpe strafniveauet for voldtægt generelt.

Med lovændringen blev der indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 4, hvorefter der ved fastsættelse af straffen for voldtægt skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

Det følger af bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2015-16, A, L 98 som fremsat, side 10, at udgangspunktet for strafniveauet for tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1) eller ved hensættelse af forurettede i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at

modsætte sig handlingen (omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led), og for samleje med et barn under 12 år (straffelovens § 216, stk. 2), tilsigtedes forhøjet med gennemgående 1 år i forhold til det hidtidige strafniveau.

Udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt eller for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år er herefter fængsel i 3 år og 6 måneder, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. Udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold – hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder – er herefter fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel.

Det følger endvidere af bestemmelsens forarbejder, at udgangspunktet for strafniveauet for at skaffe sig samleje ved ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 1. led, tilsigtedes forhøjet med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige strafniveau.

Udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, er herefter fængsel i 1 år og 2 måneder.

Tilfælde, hvor tiltalte med forsæt til samleje har hensat forurettede i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, er dog omfattet af den gennemførte forhøjelse med gennemgående 1 år, hvilket skyldes, at sådanne tilfælde straffes på linje med voldtægt ved vold eller trussel om vold.

Endelig følger det af bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2015-16, A, L 98 som fremsat, side 10, at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af straffelovens § 216, er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de udgangspunkter for strafudmålingen for voldtægt, der lægges op til.

Der vil således ifølge forarbejderne til bestemmelsen i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf end udgangspunktet, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller om forsøg efter straffelovens § 21.

Med lovændringen blev der ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i anvendelsesområdet for § 216, ligesom der heller ikke blev tilsigtet nogen ændring i de forhold, som i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Strafudmålingen beror i sidste ende på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne straffniveauer vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022, der trådte i kraft den 1. marts 2022, foretoges en ændring af § 216, stk. 2, om samleje med et barn under 12 år. Ændringen blev foretaget som led i udmøntningen af udspillet ”Værn mod voksne der krænker børn” og indebar for det første en forhøjelse af straffen for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn med 50 pct. i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene for sådanne overtrædelser. For det andet indebar ændringen, at der nu pr. definition er tale om voldtægt ved samleje mellem en person, der er fyldt 22 år, og en person under 15 år.

Den førstnævnte ændring foretoges ved en sproglig ændring af straffelovens § 216, stk. 2 (ændring af ”der” til ”som”), der havde til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, der med lovændringen blev § 216, stk. 2, 1. pkt.

Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 23, fremgår:

”Det forudsættes med bestemmelsen, at straffniveauet for andet seksuelt overgreb end samleje begået mod et barn under 12 år efter straffelovens § 225, jf. 216, stk. 2, 1. pkt., vil blive forhøjet med halvdelen sammenlignet med det gældende straffniveau.

Det betyder f.eks., at en person, der efter gældende praksis ville blive idømt en fængselsstraf på 1 år, med lovforslaget fremover som udgangspunkt vil skulle idømmes en fængselsstraf på 1 år og 6 måneder.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. hermed de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Den sidstnævnte ændring (at der pr. definition er tale om voldtægt ved samleje mellem en person, der er fyldt 22 år, og en person under 15 år) foretoges ved, at der i § 216, stk. 2, blev indsat et 2. pkt. med følgende ordlyd:

”På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.”

Vedrørende strafniveauet fremgår følgende af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketings Tidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 24:

”Forslaget indebærer, at samleje med et barn under 15 år fremover vil skulle henføres til straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., i stedet for straffelovens § 222, såfremt gerningspersonen er fyldt 22 år. Tilfælde, hvor en gerningsperson, der ikke er fyldt 22 år, har samleje med et barn under 15 år, vil fortsat være omfattet af § 222.

[...]

Der vil kunne straffes i sammenstød for overtrædelse af § 216, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt.

Den foreslåede bestemmelse lægger op til en strafferamme identisk med den gældende efter § 216, stk. 2.

Ved straffens fastsættelse vil der bl.a. kunne lægges vægt på barnets alder, aldersforskellen mellem barnet og gerningspersonen samt forholdet mellem disse personer, herunder om gerningspersonen har en særlig autoritet i forhold til barnet, f.eks. at den pågældende er barnets lærer.

Med forslaget forudsættes det, at strafniveauet for den foreslåede bestemmelse i § 216, stk. 2, 2. pkt., vil blive forhøjet med en tredjedel i forhold til gældende strafniveau for tilfælde, der i dag er omfattet af straffelovens § 222, stk. 1, og som fremover vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Det betyder f.eks., at en person, der efter gældende praksis efter straffelovens § 222, stk. 1, vil blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, med lovforslaget fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 8 måneder for overtrædelse af § 216, stk. 2, 2. pkt.

Der tilsigtes med den foreslåede ordning ikke nogen ændringer i strafniveauet i forhold til tilfælde, der i dag er omfattet af § 222, stk. 2 eller 3, hvor der således som udgangspunkt vil skulle udmåles en straf på 3 år og 6 måneders fængsel for et enkeltstående fuldbrydet samleje.

Med forslaget forudsættes det samtidig, at strafniveauet i sager omfattet af § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt., om andet seksuelt overgreb end samleje begået mod et barn under 15 år vil blive forhøjet med halvdelen i forhold til det gældende niveau.

Det betyder f.eks. at en person, der efter gældende praksis ville blive idømt 4 måneders fængsel, med lovforslaget fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 6 måneder.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Vedrørende det hidtidige strafniveau for overtrædelser af straffelovens § 222 henvises til afsnit 6 nedenfor.

Ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023*, der trådte i kraft den 1. juli 2023, indsattes følgende som et 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 1, med henblik på at sidestille tilsnigelse til samleje med voldtægt:

”Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.”

Ved lovændringen ophævedes den hidtidige bestemmelse om tilsnigelse til samleje i § 221.

Vedrørende strafniveauet for tilsnigelse af samleje er det i bemærkningerne til lovændringen forudsat, at strafniveauet skærpes til det dobbelte. Således fremgår følgende af lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 21:

”Med hensyn til strafniveauet bemærkes det generelt, at sager om seksuelle overgreb er af meget varierende karakter og grovhed. For tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje ses straffen i praksis at blive udmålt til fængsel mellem 60 dage og 6 måneder.

Det forudsættes med lovforslaget, at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der efter retspraksis i dag fastsættes for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje.

Det betyder f.eks., at en person, der efter gældende praksis efter straffelovens § 221 vil blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, med lovforslaget fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 1 år for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om tilsnigelse af samleje i straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

Fastsættelse af straffen vil dog fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.”

Endvidere indsattes ”, 1. pkt.” efter ”stk. 1” i straffelovens § 216, stk. 3, således at den forhøjede strafferamme i stk. 3 fortsat kun finder anvendelse for voldtægter efter den samtykkebaserede bestemmelse i § 216, stk. 1, 1. pkt.

Forarbejder til den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 221

I Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, der trådte i kraft i 1933, havde § 221 følgende ordlyd:

”§ 221. Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den, der tilsniger sig Samleje med en Kvinde, der vildfarende anser Samlejet som ægteskabeligt eller forveksler Gerningsmanden med en anden.”

Bestemmelsen kriminaliserede på dette tidspunkt – og indtil nyaffattelsen af bestemmelsen ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 – to former for svig. Bestemmelsens første led omfattede tilfælde, hvor offeret fejlagtigt troede, at vedkommende havde indgået ægteskab med gerningspersonen, dvs. en fejlagtig tro på, at ægteskab var indgået, uden at offeret tager fejl af gerningspersonens identitet. Bestemmelsens andet led omfattede tilfælde, hvor offeret forvekslede gerningspersonen med en anden, dvs. tog fejl af, hvilken fysisk person offeret havde hos sig, uden hensyn til, om samlejet kunne anses som ægteskabeligt eller ej.

Anvendelsen af anden form for svig end de to nævnte former var ikke omfattet af § 221. Det forhold, at gerningspersonen f.eks. opnår samleje ved at lyve om sin identitet eller foregive at være velhavende eller kendt, var dermed ikke strafbart efter bestemmelsen.

Ved *lov nr. 256 af 27. maj 1981* blev bestemmelsen i § 221 gjort kønsneutral, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4005 f.

Bestemmelsen i § 221 var genstand for overvejelse i Straffelovrådets *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse*. Vedrørende bestemmelsens strafferamme fremgår af betænkningens side 175 bl.a. følgende:

”I § 221 findes en i og for sig ejendommelig bestemmelse om den, der tilsniger sig samleje med en person, der vildfarende anser samlejet som ægteskabeligt eller forveksler gerningsmanden med en anden. Straffen er fængsel indtil 6 år. Bestemmelsens sidste led er nogle få gange blevet anvendt i forsøgstilfælde, hvor gerningsmanden i mørke har prøvet at opnå samleje med en kvinde, der har antaget gerningsmanden for en anden. Derimod kendes der vistnok ikke eksempler på domfældelse efter bestemmelsens 1. led, hvor det er forudsat, at kvinden ikke tager fejl af mandens identitet, men fejlagtigt går ud fra, at de er gift med hinanden.

Noget kunne tale for helt at ophæve § 221. Straffelovrådet har dog i den foreliggende sammenhæng begrænset sig til at foreslå, at kriminaliseringen i § 221, 1. led, ophæves, og at strafmaksimum i øvrigt nedsættes til fængsel i 1 år.

Som en konsekvens af dette forslag, foreslår straffelovrådet endvidere, at der i § 225 om homoseksuelle forhold medtages en henvisning til § 221, hvorved der opnås en strafmæssig ligestilling mellem homoseksuelle og heteroseksuelle forhold.”

Strafferammen blev igen behandlet af Straffelovrådet i *betænkning nr. 1424/2002 om straffastsettelse og strafferammer*. Heraf fremgår – i forlængelse af det anførte i betænkning nr. 1099/1987 – på side 734 bl.a. følgende:

”**3.7.3.** § 221 er i rådets oversigt baseret på det angrebne retsgode henført til samme kategori som bl.a. §§ 218 og 219 [...]. Det indebærer, at strafmaksimum nedsættes fra 6 til 4 års fængsel.

Som det fremgår af pkt. 3.2.3.1 ovenfor, var der ved afgivelsen af 1987-betænkningen stemning for at foreslå bestemmelsen ophævet. Rådet begrænsede sig dog i den foreliggende sammenhæng til at foreslå kriminaliseringen i § 221, 1. led, ophævet og i øvrigt at nedsætte strafmaksimum til 1 års fængsel samt medtage en henvisning til § 221 i § 225 med sigte på en straffemæssig ligestilling mellem homoseksuelle og heteroseksuelle forhold.

Hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet kunne tale for, at forhold, der henføres under § 221, undergives et strafmaksimum på 4 års fængsel. Rådet finder dog i lighed med opfattelsen i 1987-betænkningen, at der kunne rejses spørgsmål om ophævelse af i hvert fald bestemmelsens 1. led. Såfremt kriminaliseringen i 2. led opretholdes, ville rådet endvidere kunne tiltræde, at strafmaksimum sænkes til 1 års fængsel, og at § 225 ændres med henblik på at gøre bestemmelsen kønsneutral.”

Af bemærkningerne til *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3312, fremgår, at man ikke fandt grundlag for at følge Straffelovrådets anbefalinger vedrørende lempelsen af bl.a. § 221. Baggrunden herfor er ikke angivet i forarbejderne. Strafferammen forblev således uændret på fængsel indtil 6 år.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev bestemmelsen i § 221 nyaffattet. Bestemmelsens første led blev fjernet, således at kriminaliseringen af at tilsnige sig samleje med en person, der vildfarende anser samlejet som ægteskabeligt, udgik, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 54.

Det blev med lovændringen som noget nyt desuden forudsat, at ”samleje” skulle omfatte såvel analt som vaginalt samleje mellem både personer af samme køn og mellem personer af

forskelligt køn, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 54. Se nærmere herom i afsnit 2.2 om straffelovens § 225.

I Straffelovrådets *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser* tog Straffelovrådet stilling til, om der var grund til at foreslå ændringer af § 221 med henblik på justering af strafferammen og/eller strafniveaet. Af betænkningen fremgår på side 344 ff. bl.a. følgende herom:

”4.2.1. Straffelovrådet har tidligere foreslået, at strafmaksimum i straffelovens § 221 nedsættes fra 6 til 1 år, jf. rådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse side 175.

Straffelovrådet har senere udtalt, at hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet kunne tale for et strafmaksimum på 4 års fængsel i straffelovens § 221, men at rådet endvidere kunne tiltræde, at strafmaksimum sænkes til 1 års fængsel, jf. rådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer side 736. Straffelovrådet finder fortsat, at bestemmelsen i straffelovens § 221 om udnyttelse af en personforveksling angår forhold, der overordnet set har en sådan sammenlignelig grovhed med de forhold, der er omfattet af bestemmelserne om tvang, udnyttelse, misbrug mv. i straffelovens §§ 217-220, at det taler for at anvende samme strafferamme i § 221 som i §§ 217-220. Også § 221 har således til formål at beskytte den seksuelle frihed og selvbestemmelsesret, og ligesom for de øvrige bestemmelser gælder det for § 221, at der kan være betydelig variation i grovheden af konkrete overtrædelser.

Straffelovrådet foreslår derfor at nedsætte strafferammen i straffelovens § 221 fra 6 til 4 år [...].

Forslaget har den afledede virkning, at de straffeprocessuelle tvangsindgreb, som kræver mindst 6 år i strafferammen, ikke længere vil kunne anvendes i forhold til overtrædelser af straffelovens § 221. Forslaget har endvidere den afledede virkning, at forældelsesfristen for overtrædelse af straffelovens § 221 forkortes fra 10 til 5 år.

Efter Straffelovrådets opfattelser taler disse afledede konsekvenser ikke imod den foreslåede nedsættelse af strafferammen, da der reelt blot er tale om en normalisering, hvor straffelovens § 221 bringes på linje med bestemmelserne i §§ 217- 220, idet forhold omfattet af § 221 generelt ikke efter deres art har en grovere karakter end forhold, der er omfattet af §§ 217-220.

[...]

4.2.2. Med hensyn til *strafniveaet* anvendes den gældende bestemmelse i § 221 så sjældent, at det er vanskeligt at tale om et eksisterende strafniveau.

De straffe, der rent faktisk er udmålt i de eneste tre trykte domme, der er afsagt i de seneste 50 år – fængsel i henholdsvis 60 dage, 4 måneder og (for så vidt angår § 221-forholdet i sagen) 6 måneder – giver dog ikke Straffelovrådet anledning til

bemærkninger som sådan. De straffe, der ifølge de statistiske oplysninger er udmålt i utrykt praksis – fængsel fra 30 dage til 6 måneder – giver heller ikke Straffelovrådet anledning til særlige bemærkninger.

Efter Straffelovrådets opfattelse ligger disse straffe således inden for, hvad der må anses for at være en passende straf for en enkeltstående overtrædelse af straffelovens § 221, således at den nærmere straffastsættelse bl.a. sker ud fra det seksuelle forholds nærmere karakter (samleje eller andet seksuelt forhold end samleje og i givet fald hvilken form for seksuelt forhold), om der er tale om forsøg, forurettedes alder, stedet for overgrebet, herunder om gerningsmanden er trængt ind hos forurettede, og de omstændigheder, under hvilke gerningsmanden mødte forurettede, herunder karakteren af et eventuelt forudgående bekendtskab.

At det beskrevne straffniveau kan anses for passende, skal også ses i lyset af, at de foreliggende trykte domme om overtrædelse af § 221 typisk angår tilfælde, hvor gerningsmanden indfinder sig hos en sovende forurettet, og hvor overtrædelsen af straffelovens § 221 efter Straffelovrådets opfattelse i grovhed ligger et trin under grovheden af en overtrædelse under i øvrigt tilsvarende omstændigheder af straffelovens § 218, stk. 2. Efter Straffelovrådets opfattelse bør det således alt andet lige anses for mere alvorligt at indlede et seksuelt forhold, mens forurettede stadig sover, sammenlignet med at indlede et seksuelt forhold, efter at forurettede er vågnet, men forveksler gerningsmanden med en anden. Straffelovrådet foreslår, at udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående fuldbyrdet overtrædelse af straffelovens § 218, stk. 2, fremover skal være 8 måneders fængsel [...] og udgangspunktet for strafudmålingen for den typiske overtrædelse af straffelovens § 221 bør i lyset heraf fortsat være noget lavere end dette.

Straffelovrådet bemærker for fuldstændighedens skyld, at rådet ikke uden nærmere kendskab til den konkrete sag kan vurdere den straf på fængsel i 3 år, som ifølge de statistiske oplysninger blev idømt i 1989 i en sag, hvor overtrædelse af straffelovens § 221 var hovedforholdet. Rådet antager, at der muligvis har været tale om en fællesstraf, som inkluderede en tidligere betinget dom eller en reststraf efter en prøveløsladelse.”

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev strafferammen i § 221 ændret fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 4 år. Der var med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændringer i strafudmålingen i forhold til tidligere, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 55.

Ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023*, der trådte i kraft den 1. juli 2023, ophævedes bestemmelsen, idet tilsnigelse til samleje fremover omfattes af straffelovens § 216.

2.2 Straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje

Straffelovens §§ 216-224 kriminaliserer ”samleje” under forskellige nærmere angivne omstændigheder. Begrebet omfatter både vaginalt og analt samleje. Efter straffelovens § 225 finder

bestemmelserne i §§ 216-224 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Indtil *lov nr. 633 af 12. juni 2013* havde kun heteroseksuelt, vaginalt samleje været omfattet af begrebet "samleje" i de dagældende bestemmelser i straffelovens §§ 216-223 a, mens andet heteroseksuelt forhold end samleje, herunder analt samleje, samt homoseksuelt forhold blev henført under de dagældende bestemmelser i §§ 224 og 225. Efter disse bestemmelser fandt §§ 216-223 a således tilsvarende anvendelse med hensyn til henholdsvis "anden kønslig omgængelse end samleje", jf. den dagældende § 224, og "kønslig omgængelse med en person af samme køn", jf. den dagældende § 225. Af bemærkningerne til *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, jf. *Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141* som fremsat, side 49, fremgår, at det blev forudsat, at begrebet "samleje" som noget nyt fremover også skulle omfatte analt samleje såvel mellem personer af samme køn som mellem personer af forskelligt køn. Derudover samlede man med lovændringen de to bestemmelser i §§ 224 og 225 til én bestemmelse i § 225 om "andet seksuelt forhold end samleje".

Den særskilte kriminalisering af en række overtrædelser ved anden kønslig omgængelse fandtes allerede i § 224 i *Borgerlig Straffelov af 1930*, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*. Da fremgik det dog af bestemmelsen, at der for overtrædelser henført under bestemmelsen skulle udmåles en forholdsmæssigt mindre straf af fængsel.

Bestemmelsen blev ved *lov nr. 256 af 27. maj 1981* nyaffattet således:

"§ 224. Bestemmelserne i §§ 216-223 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje."

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. *Folketingstidende 1980-81, tillæg B, spalte 856 f.*, fremgår følgende om baggrunden for ændringen:

"Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 224 bliver »en forholdsmæssig mindre straf af fængsel« at anvende i tilfælde, hvor anden kønslig omgængelse end samleje, har fundet sted under de i §§ 216-223 angivne betingelser.

Den foreslåede ændring af § 224 tilsigter at give mulighed for at sidestille visse samlejelignende forhold med tilfælde, hvor der er opnået egentligt samleje. Den ændrede formulering vil således give domstolene mulighed for at udmåle straffen inden for samme strafmaksimum, som hvor egentligt samleje har fundet sted."

§ 225 er siden 1930 ændret en række gange, bl.a. med henblik på at mindske forskellen i kriminaliseringen af heteroseksuelle og homoseksuelle forhold.

Ligesom § 224 blev også § 225 nyaffattet ved lov nr. 256 af 27. maj 1981:

”§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-220 og 222-223 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn.”

Om baggrunden for ændringen fremgår følgende af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg B, spalte 857:

”Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 225 straffes den, som har kønslig omgængelse med en person af samme køn under omstændigheder, der svarer til de i §§ 216-220 og 222-223 angivne, med fængsel indtil 6 år. I visse tilfælde er denne strafferamme både efter de gældende regler og efter de foreslåede nye strafferammer lavere end ved heteroseksuelle forhold, f.eks. ved voldtægt efter § 216. I andre tilfælde er strafferammen i § 225 højere end de tilsvarende bestemmelser om heteroseksuelle forhold, f.eks. § 217 om opnåelse af samleje ved ulovlig tvang.

Denne forskel i strafferammernes størrelse er efter justitsministeriets opfattelse uheldig. Det foreslås derfor, at § 225 ændres, således at der gælder samme strafferamme for homoseksuelle som for heteroseksuelle forhold. Ændringsforslaget svarer med redaktionelle ændringer til det af medlemmer af det radikale venstre fremsatte forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov (L 180).

Det tilføjes, at justitsministeriet finder det rigtigst at opretholde den gældende systematik, hvorefter §§ 216-223 omhandler tilfælde med egentligt samleje, mens anden kønslig omgængelse end samleje mellem personer af modsat køn behandles i § 224 og kønslig omgængelse med en person af samme køn i § 225. Det vil efter justitsministeriets opfattelse kun være hensigtsmæssigt at gennemføre ændringer i denne systematik i forbindelse med en mere samlet revision af straffelovens 24. kapitel om forbrydelser mod kønssædeligheden.”

Ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 foretoges en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, som herved fik overskriften ”seksualforbrydelser” i stedet for det hidtidige begreb ”sædelighedsforbrydelser”, jf. ovenfor i afsnit 1. Ved denne ændring samlede man som anført ovenfor §§ 224 og 225 til én bestemmelse, der blev placeret i § 225. Bestemmelsen, der ikke er ændret siden, lyder:

”§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.”

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 12 ff., fremgår bl.a.:

”3.2.1 [...]

Med hensyn til *samleje* er det Straffelovrådets opfattelse, at krænkelser af offeret ved et analt samleje kan ligestilles med den krænkelser af offeret ved vaginalt samleje. Hertil kommer, at anvendelse af ordet »samleje« som samlebetegnelse for vaginalt og analt samleje må antages at være i overensstemmelse med almindelig sprogbrug. Rådet foreslår derfor, at analt samleje skal være direkte omfattet af voldtægtsbestemmelsen – og af de øvrige strafbestemmelser om samleje – mens andet seksuelt forhold end vaginalt eller analt samleje fortsat skal være reguleret særskilt. Rådet foreslår i den forbindelse at slå de eksisterende bestemmelser om anden heteroseksuel kønslig omgængelse end samleje henholdsvis kønslig omgængelse mellem personer af samme køn sammen til én samlet bestemmelse om andet seksuelt forhold end samleje.

[...]

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

[...]

§ 225

Det foreslås at slå de gældende bestemmelser om anden heteroseksuel kønslig omgængelse end samleje (§ 224) henholdsvis homoseksuel kønslig omgængelse (§ 225) sammen til én bestemmelse, som placeres i § 225, om andet seksuelt forhold end samleje. Det foreslås i den forbindelse, at straffelovens § 221 (jf. lovforslagets § 1, nr. 16) om tilsnigelse af samleje ved udnyttelse af, at forurettede forveksler gerningsmanden med en anden, fremover også skal omfatte homoseksuel forhold.

Bortset fra den nævnte nykriminalisering af tilsnigelse af homoseksuel forhold ved udnyttelse af, at forurettede forveksler gerningsmanden med en anden, er sammenlægningen til én bestemmelse alene udtryk for en forenkling af lovteksten, og ændringen fra kønslig omgængelse til seksuelt forhold er alene udtryk for en sproglig modernisering.

Det forudsættes imidlertid, at »samleje« i straffelovens §§ 216-224 fremover også vil omfatte analt samleje, dvs. hel eller delvis indføring af penis i anus (såvel mellem personer af samme køn som mellem personer af forskelligt køn).

Herudover medfører forslaget om at sammenskrive de gældende §§ 224 og 225 til én bestemmelse ikke indholdsmæssige ændringer af gældende ret. Bortset fra det anførte om analt samleje er det således hensigten, at »andet seksuelt forhold end samleje« skal forstås på samme måde som »anden kønslig omgængelse end samleje« og »kønslig omgængelse med en person af samme køn« efter gældende ret.

Der er med forslaget om at flytte kriminaliseringen af analt samleje fra straffelovens §§ 224 og 225 til §§ 216-224 heller ikke tilsigtet nogen ændring i vurderingen af dette forholds grovhed set i forhold til vaginalt samleje eller i forhold til andre

seksuelle forhold. Der er således heller ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i sager vedrørende analt samleje i forhold til det eksisterende straffniveau.”

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 indsattes i bestemmelsen”, herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre sådanne seksuelle handlinger på sig selv” efter ”samleje”.

Vedrørende strafudmålingen fremgår bl.a. følgende af lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 15:

”Det forhold, at det er forurettede, som har begået den pågældende handling på sig selv, vil ikke i sig selv kunne begrunde en lavere strafudmåling sammenlignet med tilfælde, hvor gerningspersonen har udført handlingerne på forurettede. Fastsættelsen af straffen vil dog fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen. Ved strafudmålingen vil domstolene skulle lægge vægt på de samme omstændigheder, som i øvrigt gælder for udmåling af straf for seksualforbrydelser.”

Praksis vedrørende forhold henført under straffelovens § 225 omtales nedenfor under de enkelte bestemmelser i straffelovens §§ 216-224.

2.3 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216

2.3.1 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., (samleje uden samtykke)

Som det fremgår ovenfor, er bestemmelsen i straffelovens § 216, stk. 1, senest ændret i 2013, 2021 og 2023. Ved lovændringen i 2023 blev der indsat et 2. pkt. i bestemmelsen, hvorefter den hidtidige bestemmelse i § 216, stk. 1, omtales som § 216, stk. 1, 1. pkt. Herudover blev straffelovens § 216, stk. 4, indsat i 2016, hvilket indebærer en skærpelse af straffen for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i § 216, stk. 1.

På denne baggrund er nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., inddelt i sager, hvor forholdet er begået henholdsvis efter lovændringen i 2013, efter lovændringen i 2016 og efter lovændringen i 2021 med henblik på at vurdere, om de tilsigtede strafpositioner og -skærpselser er fulgt i praksis. Det bemærkes, at der ikke med lovændringen i 2021 var tilsigtet nogen ændring i straffniveauet for forhold, som allerede ville have været omfattet af kriminaliseringen i den hidtil gældende bestemmelse i § 216, stk. 1. Praksisgennemgangen omfatter alene domme efter ændringen i 2013, idet der for så vidt angår retspraksis forud herfor henvises til Straffelovrådets redegørelse i betænkning nr. 1534/2012.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., uden anden kriminalitet af væsentlig betydning for straffen til samtidig pådømmelse (medmindre der er tale

om andre samtidige overtrædelser af straffelovens kapitel 24 eller straffelovens § 210 relateret til overtrædelser af § 216, stk. 1, 1. pkt.). Gennemgangen er endvidere afgrænset således, at den så vidt muligt bygger på domme, hvor straffen ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde.

2.3.1.1. Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1) og forsøg herpå

(a) Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016
TfK 2015.413V: T straffet med 1 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og for trusler efter straffelovens § 266, idet T indfandt sig i sin tidligere hustrus, F’s lejlighed, hvor han under anvendelse af en kniv truede med at slå hende ihjel. Efter truslen skubbede han hende ind i soveværelset, hvor han skubbede hende omkuld på gulvet, og da hun kom op igen, skubbede han hende omkuld på sengen, mens han sagde, at hun ”skulle åbne sig for ham”. Undervejs, da F gjorde modstand, trak T hendes pyjamasbukser af, så hun lå med blottet underliv på sengen. T trak herefter sine bukser og underbukser af. F sparkede ham og formåede herefter at flygte fra stedet. Det blev lagt til grund, at T kun opgav forehavendet, fordi F sparkede ham og løb, og at han på den baggrund ikke frivilligt var trådt tilbage fra forsøget, jf. straffelovens § 22. Særligt under hensyn til forholdenes grovhed, herunder at T havde indfundet sig i F’s lejlighed og havde fremtaget en kniv, blev straffen fastsat som anført. Efter karakteren af forsøget på voldtægt var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2015.1100Ø: T1 straffet med 1 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, ved sammen med T2 at have forsøgt at voldtage F. Forsøget var sket ved, at T2 trak F ned på jorden og fastholdt hende, mens T1 trak bukserne af hende. Forsøget, da F gjorde modstand og skreg om hjælp. Dette medførte, at hendes veninde kom til stede, hvorefter T1 og T2 flygtede. Der var efter sagens karakter ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke som følge af den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået.

TfK 2017.1125V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, idet T ved vold eller trusler om vold tiltvang sig andet seksuelt forhold end samleje med F og voldtog ham, idet T fastholdt F og satte sig oven på ham samtidig med, at han trak F’s bukser ned og indførte en finger i F’s endetarm og tiltvang sig analt samleje med ham, ligesom T onanerede sit lem til sædafgang ud over F’s ryg og baller. T og F havde været kærestere i ca. 10 år, indtil forholdet ophørte nogle måneder inden voldtægten. Efter forholdets karakter var der ikke

grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2018.293H: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved at have fremsat trusler pr. sms til en kvinde, F, som var T's tidligere kæreste, for at tvinge F til seksuelt samkvem med T. T var herudover skyldig i falsk anmeldelse efter straffelovens § 165. Truslerne vedrørte vold og var rettet mod T selv og blev fremsat i forbindelse med et fingeret overfald på og frihedsberøvelse af T, men fremstod som om, at de var afsendt af en ukendt person. Det fremgik af sms'erne, at truslerne ville stoppe, hvis F og T havde seksuelt samkvem. Højesteret fandt, at straffen var passende udmålt til fængsel i 1 år og 3 måneder, som ikke kunne gøres helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1317Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og trusler efter straffelovens § 266 ved at have taget fat om halsen på F og holdt hende fast, mens han trykkede hendes hoved ned i en pude og gennemførte fuldbyrdet samleje med hende. Umiddelbart derefter havde F søgt tilflugt på toilettet, hvor T havde revet toiletdøren op og flere gange truet hende på livet med en køkkenkniv i hånden. T og F havde kort forinden mødt hinanden, og T havde overnattet hos F, efter at de havde spist middag sammen.

TfK 2017.965V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, ved at have voldtægtet sin tidligere kæreste, F. T var uanmeldt mødt op hos F og havde mod F's vilje insisteret på at komme ind, ligesom han mod hendes vilje krævede at få hendes telefon udleveret for at se indholdet af telefonen. T blev i den forbindelse rasende over et billede, som F havde sendt til sin ekskæreste. I forlængelse heraf begik T vold mod F ved at tildele hende tre lussinger, ligesom han holdt hårdt fast i hendes håndled og holdt hende nede i sengen samt tildelte hende flere knytnæveslag og tog halsgreb på hende. Ved denne vold og den i situationen underliggende trussel om yderligere vold holdt han F fast og tiltvang sig samleje med hende, mens han udtalte "sådan som du har ydmyget mig, skal du også blive ydmyget" eller lignende. T var herudover skyldig i vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved i forlængelse af voldtægten at have fremsat trusler mod F, idet han truede hende telefonisk med, at han ville klippe tungen af hende, hvis hun talte med politiet. T forklarede om sine personlige forhold bl.a., at han havde været sygemeldt fra sit universitetsstudium, siden han var blevet anmeldt for voldtægt, og at han gik på en enhed for selvmordsforebyggelse. Han og hans kæreste boede sammen, og de ventede barn. Ved strafudmålingen blev der på den ene side lagt vægt på karakteren af voldtægten, herunder omfang og arten af den voldsudøvelse, som forholdet omfattede, samt på den anden side T's personlige forhold.

TfK 2015.1224Ø: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 21, og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, ved på en S-togsstation at have taget fat i den 17-årige F bagfra og forsøgt at voldtage hende. Han tvang hende endvidere to gange til at udføre oralsex på ham. Byretten fastsatte straffen, der var en tillægsstraf til en straf på 40 dages fængsel for tyveri, til fængsel i 2 år, bl.a. under henvisning til, at der ikke forinden havde været kontakt mellem parterne. Landsretten stadfæstede dommen.

TfK 2016.1079V: T3 straffet med 2 års fængsel, og T1 og T2 straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 – og for T3's vedkommende tillige tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 1 – ved en nat at have voldtaget F i forbindelse med, at de opholdt sig i en lejlighed, hvor de havde indtaget øl og spiritus. De tiltalte var én efter én gået ind i det værelse, hvor F havde lagt sig til at sove, og voldtaget F. For T3's vedkommende havde han voldtaget hende to gange og udsat hende for andet seksuelt forhold end samleje. T3 havde i forbindelse med det første samleje også udøvet vold mod F og truet hende.

TfK 2017.138V: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på voldtægt og forsøg på tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, jf. § 21, og § 264, stk. 2, ved en nat under særligt skærpende omstændigheder uberettiget at have skaffet sig adgang til F's lejlighed, hvor han ved vold forsøgte at tiltvinge sig samleje og andet seksuelt forhold med hende. Forholdet mislykkedes på grund af F's modstand, idet T skubbede entredøren, som F forsøgte at holde, op, hvorefter T tog fat i hende og befølte hende på brysterne, på balderne og i skridtet, trak hende ind til en seng og væltede hende om på sengen, lagde armen om hendes hals og flere gange trak hende ned på gulvet og op på sengen igen, ligesom han udtalte, at han ville ”bolle hende og voldtage hende” eller lignende, knappede sine bukser op og sagde, at hun skulle slikke hans lem eller lignende, befølte hende flere steder på kroppen, kyssede hendes ene bryst, forsøgte at presse en finger ind i hendes skede og holdt hende for munden. T havde tidligere været i F's lejlighed på besøg med nogle fælles bekendte. T var tidligere straffet i 2014 med 40 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og i 2015 med fængsel i 3 måneder for trusler efter straffelovens § 266, vold i gentagelsestilfælde efter § 244, jf. § 247, stk. 1, ulovlig tvang efter § 260, stk. 1, jf. straffelovens § 89. Han var prøveløsladt med en reststraf på 32 dage. Efter forholdets karakter, herunder at T var trængt ind i F's hjem midt om natten, sammenholdt med T's forstraffe, og at forholdet var begået i prøvetiden for en prøveløsladelse, blev straffen fastsat til fængsel i 2 år som fællesstraf med reststraffen på 32 dage.

TfK 2017.543V: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på voldtægt og forsøg på tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, jf. §

21, ved en nat på en plads med vold at have forsøgt at tiltvinge sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med F. T tog fat om halsen på hende og holdt hende fast, kyssede hende på munden og stak sin tunge ind i hendes mund, berørte hende på brysterne og på resten af kroppen, forsøgte at få sine hænder ind under hendes tøj og rev i hendes bukser for at opnå samleje og andet seksuelt forhold end samleje med hende. Forholdet mislykkedes, da hun gjorde modstand og råbte op. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på, at voldtægtsforsøget var begået uden forudgående kontakt med F. I skærpende retning blev der også taget hensyn til, at F under hele episoden gjorde modstand, og at T under episoden ikke blot fastholdt F, men også anvendte vold i form af bid til at fastholde hende, ligesom han tog et hårdt halsgreb på hende.

TfK 2016.236/2Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, idet T havde voldttaget en 88-årig kvinde i dennes hjem, hvor T var til stede som hjemmeplejevikar. Byretten udmålte straffen til fængsel i 2 år. Landsretten forhøjede under hensyn til lovovertrædelsens karakter straffen til 2 år og 6 måneder.

TfK 2016.1125V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt, jf. § 216, stk. 1, nr. 1, og forsøg på tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. § 225, jf. § 216, jf. § 21, ved på et asylcenter, hvor T boede, at have tiltvunget sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje og forsøg herpå med F, som ligeledes boede på centeret. Da F åbnede døren til sin lejlighed, greb T hende om halsen og i håret, slog hende med bl.a. en lysestage og tvang hende ned på hendes seng, hvor han tog kvælertag på hende og med sit lem trængte et stykke ind i hendes anus, forsøgte oralsex, og derefter med sit lem trængte ind i hendes skede og lavede samlejebevægelser, så han fik udløsning. Under hensyn til, at T havde overfaldet F i hendes lejlighed og gennemført en overfaldsvoldtægt, blev straffen fastsat som anført.

TfK 2015.1117Ø: T3 straffet med 3 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1. T3 blev sammen med T1 og T2 fundet skyldige i voldtægt, idet de i forening havde grebet fat i en pige, F, skubbet hende omkuld, holdt hende for munden og fastholdt hendes arme, mens T2 gennemførte samleje med hende. T3 var endvidere skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af 0,5 gram kokain og 7 gram hash. T1-T3 blev idømt 3 års fængsel i byretten. Byretten lagde vægt på forholdets grovhed, herunder at der er tale om en overfaldsvoldtægt begået af tre mænd i forening mod en forsvarsløs og beruset kvinde. T3 ankede til landsretten, der stadfæstede byrettens strafudmåling.

I følgende sag blev den tiltalte idømt forvaring for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1:

U 2017.2558H: T idømt forvaring for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og

ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, idet T blev fundet skyldig i tre forhold af voldtægt og frihedsberøvelse og to forsøg herpå. I to af de fuldbyrdede forhold blev han tillige dømt for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje. Forholdene var begået over en periode på ca. 7 måneder over for tilfældige unge kvinder, som T opsøgte om natten eller tidligt om morgenen på offentlig vej, og som han tvang eller forsøgte at tvinge ind i sin bil. I de forhold, der var fuldbyrdede, blev kvinderne kørt til afsides beliggende steder, hvor T begik overgrebene mod dem. Efter omfanget, karakteren og grovheden af de begåede seksualforbrydelser sammenholdt med oplysningerne om T's person, herunder en udtalelse fra Retslægerådet, fandt Højesteret ligesom by- og landsretten, at betingelserne i straffelovens § 70, stk. 2, for forvaring var opfyldt.

(b) Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021
TfK 2020.1182/2V: T straffet med 1 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21. T og F var sammen taget ud for at bade nøgne for at få en "bølge" i deres studentehue. F forklarede, at T pressede sit erigerede lem mellem hendes lår i vandet og lavede samlejebevægelser. Landsretten fandt, at T ved vold havde forsøgt at tiltvinge sig samleje med F, og han var derfor skyldig i forsøg på voldtægt. Efter en samlet vurdering af voldtægtsforsøgets karakter og omfang, herunder dets korte varighed og den beskedne fysiske magt-anvendelse, og T's personlige forhold og unge alder blev straffen – uanset den strafskærpelse, der blev vedtaget i 2016 – fastsat som anført.

TfK 2018.867V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for forsøg på voldtægt og forsøg på tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, jf. § 21, ved at have forsøgt at voldtage sin ekskæreste, F. T og F havde et barn sammen, hvorfor T stadig kom i F's hjem. T kom en aften på besøg, selv om F havde bedt ham om ikke at komme. De kom herefter op at skændes. T havde i forlængelse heraf under anvendelse af vold forsøgt at tiltvinge sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med hende, men F forhindrede det ved at gøre modstand. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år. Med henvisning til forarbejderne til ændringen af straffelovens § 216 i 2016 fandt tre voterende i landsretten, at straffen skulle forhøjes til fængsel i 2 år, mens 3 voterende stemte for at forhøje straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder. Straffen blev herefter forhøjet til fængsel i 1 år og 9 måneder.

TfK 2017.664Ø: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 1. Forholdet var begået mod en pige, F, som T forinden havde mødt i byen, i F's lejlighed, hvor T bl.a. havde holdt hårdt om F's hals, hvorefter han tog hænderne ind under hendes bluse, hvor han forsøgte at hive hendes BH af, og forsøgte at hive hendes bukser og trusser af, hvilket kun delvist lykkedes, ligesom han fik hende til at holde om og massere sin

penis, hvorefter F fik lov til at rejse sig for at få bukserne helt af. F formåede herefter at flygte ud af lejligheden.

TfK 2021.1161V: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, af forurettede, F, som han havde haft et on/off kæresteforhold til op til gerningstidspunktet. F havde flere gange om aftenen forud for gerningstidspunktet opfordret T til at besøge hende. T ankom derefter om natten til F's bopæl, hvor han blev lukket ind. T og F forklarede begge, at F herefter, mens de lå i sengen, afviste T's ønske om at have samleje, og T forklarede, at han blev sur over at være blevet afvist, hvorefter han udøvede vold over for F, mens de lå i sengen. Retten fandt det bevist, at T havde udøvet vold og ulovlig tvang mod F, herunder ved at tage fat om hendes hals med en hånd og klemme, så hun kortvarigt havde svært ved at trække vejret. Efter oplysningerne om de trusler og den udøvede vold, der blev begået, mens T og F lå i sengen, efter at F havde afvist at have samleje med T, sammenholdt med F's detaljerede forklaring, herunder om at T havde revet hendes trusser i stykker, at han havde prøvet at sprede hendes ben, og at han på et tidspunkt undervejs i forløbet havde afført sig sine egne underbukser, således at han var helt nøgen, var det bevist, at T havde haft forsæt til voldtægt. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at episoden havde strakt sig over ca. 3 timer samt voldtægtsforsøgets karakter og voldsomhed. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2021.562/2V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel, heraf 2 år og 2 måneder betinget, for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 222, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, jf. § 222, stk. 1, ved i forening med to mindreårige at have tiltvunget sig samleje og til dels forsøgt at tiltvinge sig samleje samt at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F på et værelse, idet T fastholdt F i en seng ved at sidde oven på hendes overkrop, mens de andre tog hendes bukser af, hvorefter de spredte hendes ben og skiftedes til at stikke en finger op i hendes skede, mens en af de andre sad på overkroppen af hende, ligesom de tog trusserne af hende, og T tiltvang sig samleje med F, mens de andre fastholdt hende på sengen, hvorefter én af de andre forsøgte at tiltvinge sig samleje med hende. Dette mislykkedes, da F gjorde modstand, ligesom den tredje forsøgte at tiltvinge sig samleje med hende, hvilket også mislykkedes, da han ikke kunne få rejsning, alt imens F forsøgte at komme fri og råbte ”nej”, ”lad vær” og ”voldtægt” eller lignende. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forarbejderne til den strafskærpelse for voldtægt, der blev gennemført i 2016, sammenholdt med, at forholdet var begået af flere i forening, og at F kun var 14 år. Ungesamrådet havde i en udtalelse anført, at det på baggrund af T's personlige og sociale forhold var rådets vurdering, at T ikke var egnet til en ubetinget fængselsstraf. Efter oplysningerne om T's gode personlige og sociale forhold, sammenholdt med Ungesamrådets udtalelse og T's ganske unge alder, var det forsvarligt at træffe afgørelse om, at alene 4 måneder af straffen skulle afsones, mens fuldbyrdelsen af

den resterende del af straffen blev gjort betinget bl.a. på vilkår om, at han i prøvetiden undergav sig tilsyn af kommunen, at han efterkom tilsynsmyndighedens bestemmelser om arbejde og uddannelse, at han indgik i et behandlingsforløb i Familiehuset, og at han efterkom en eventuel afgørelse fra Ungdomskriminalitetsnævnet.

TfK 2017.1253V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 1, ved om natten at have tiltvunget sig andet seksuelt forhold end samleje med F. Forholdet var begået ved, at T trak F ved håret/nakken fra en bar til sin lejlighed, mens han flere gange spyttede hende i ansigtet, hvorefter han smed hende på en seng, holdt fast i hendes hår, spyttede hende i ansigtet, tildelte hende flere lussinger, tog kvælertag på hende og stak fingre ind i hendes mund, ligesom han tvang hende til at tage hans penis i munden, mens han havde fat om hendes hals og hår. T var desuden skyldig i voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved efterfølgende at have trukket F ved håret/nakken fra lejligheden til et ukendt sted på en havn, mens han flere gange spyttede hende i ansigtet og tildelte hende lussinger, ligesom han flere gange stak fingre ind i hendes mund og tog hendes mobiltelefon, hvorefter han knappede hendes bukser op og tiltvang sig samleje med hende, idet han pressende sit lem ind i hendes skede, mens han holdt hende fast, ligesom han stak fingre op i hendes endetarm. T og F kendte hinanden, og de havde ca. en måned tidligere i ét tilfælde haft samleje. Efter forholdenes karakter og henset til den strafskærpelse, der var tilsigtet ved ændringen af straffelovens § 216 i 2016, blev straffen fastsat som anført.

U 2018.1317V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved en sen nattetime at have overfaldet en ung pige, der var på vej hjem fra byen. Pigen havde sat sig til modværge og ringede til sin kæreste, og voldtægten mislykkedes derfor. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år. Ved fastsættelsen af straffen på 2 år og 6 måneders fængsel henviste landsretten til strafskærpelsen i 2016. Ved lovændringen var der lagt op til en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for voldtægt med gennemgående 1 år i forhold til det hidtil gældende straffniveau, hvorefter en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt uden andre skærpende omstændigheder skulle straffes med fængsel i 3 år og 6 måneder. I forarbejderne til den tidligere skærpelse af straffniveauet i 2002 fremgik det, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden andre skærpende omstændigheder skulle forøges med 1 år, men det var ikke i forarbejderne til den sidste skærpelse af straffniveauet omtalt, hvad straffen skulle være for forsøg på overfaldsvoldtægt uden andre skærpende omstændigheder. På denne baggrund og under hensyn til forsøgets karakter forhøjede landsretten straffen som anført.

TfK 2018.1254Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved at

have voldtaget og skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med den 17-årige F. Efter voldtægtens karakter og den forudgående kontakt mellem parterne blev straffen fastsat som anført. Byretten havde fastsat straffen til 2 års fængsel.

TfK 2019.155V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje med barn under 15 år, til dels forsøg herpå efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, jf. til dels § 21, ved på et toilet i et shoppingcenter at have voldtaget F, der var 14 år, og tiltvunget sig andet seksuelt forhold end samleje med hende. Det fremgik af sagen, at F på T's gentagne opfordringer frivilligt gik med T op til dametoiletet og ind i en toiletbås, hvor T låste døren, og at T herunder var klar over, at F kun var 14 år. Det fremgik endvidere, at F, efter at hun og T havde kysset, ved ord og med sit kropssprog viste T, at hun ikke ønskede at have oralsex og samleje med ham, og at dette også stod klart for T. T tog bukserne af F, hvorefter hun stod med krydsede ben og kom ned på knæ. Herefter tog T fat i hendes kæbe og åbnede ved tvang hendes mund og stak sit lem ind i munden på hende og bevægede sig, hvorefter F drejede hovedet væk. Efter at F var kommet ned at sidde på gulvet, hev T hende hen oven på sig, hvorefter han spredte hendes ben og gennemførte samleje med hende ved at holde hende fast omkring livet, selv om hun flere gange sagde "stop", "lad være", og "det gør ondt". Efter at samlejet var blevet afbrudt, og F havde rejst sig op, forsøgte T på ny at presse sit lem ind i hendes skede, hvilket mislykkedes, idet hun skubbede ham væk.

TfK 2019.164V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, ved om morgenen i en lejlighed at have voldtaget F. T og F havde mødt hinanden om natten på en bar, og de var enige om, at T kunne følge hende hjem. På vej hen til lejligheden havde de kysset. F tilbød, at han kunne overnatte hos hende, og de havde begge kun iført undertøj lagt sig i hendes seng, hvor de igen kyssede. T forklarede, at han opfattede situationen sådan, at F var med på, at de skulle have sex, efter at de havde lagt sig i sengen. Efter en samlet vurdering af omstændighederne indtil dette tidspunkt fandt landsretten ikke bevist, at det måtte have stået T klart, at der ikke skulle ske mere. F forklarede, at hun efter kyssene havde sagt "det var det" og "godnat". Det blev lagt til grund, at hun herefter blev fastholdt og slået i ansigtet med flad hånd, herunder med et slag, der medførte sprængning af hendes trommehinde, og at hun også blev slået på lænden og hoften, ligesom hun blev trukket i håret, så hendes hoved blev løftet. Det blev endvidere lagt til grund, at T gennemførte vaginalt samleje, mens hun lå på ryggen, og at han gennemførte analt samleje, efter at hun var kommet om at ligge på maven. Det blev også lagt til grund, at F under denne del af forløbet flere gange sagde nej og græd.

TfK 2019.1055V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved om natten at have tvunget F til andet seksuelt forhold end samleje, idet T lagde sig i den seng,

hvor F lå, og pressede sit lem mod hendes bagdel, hvorefter han tog fat om hendes kæber og tvang sit lem ind i hendes mund, imens F græd. T havde efterfølgende tiltvunget sig samleje med hende. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på, at det af bemærkningerne til straffelovens § 216, stk. 4, fremgår, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager end sager om overfaldsvoldtægter vil være fra 2 år og 6 måneders til 3 års fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. På den baggrund, og da T i to tilfælde havde tvunget F til dels andet seksuelt forhold end samleje, dels samleje, blev straffen fastsat som anført.

TfK 2019.1147/2V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens 216, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 210, stk. 1, jf. til dels § 210, stk. 3, jf. § 225, begået mod sin voksne biologiske datter, F, herunder mens F på grund af indtagelse af alkohol var ude af stand til at modsætte sig det. Det fremgik af sagen, at F deltog i T's og dennes ægtefælles bryllupsfest, og at F blev meget beruset. F blev hen på natten lagt i seng af T og en anden person. T vendte senere alene tilbage. T tog hende hårdt på brysterne, da hun lå i sengen, og tvang hendes ben fra hinanden og fastholdt dem, hvorefter T slikkede hende i skridtet og tiltvang sig samleje med hende. F bad flere gange T om at stoppe med at røre ved hendes bryster og med at slikke hende i skridtet, ligesom hun forsøgte at slå T i hovedet. Til sidst opgav hun dog at stoppe T og lå i stedet bare helt stille i sengen. T blev straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder (dissens for 3 års fængsel). Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på strafskærpelsen i 2016, hvorefter strafniveauet for voldtægt, som ikke har karakter af en overfaldsvoldtægt, som udgangspunkt vil være mellem 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 år. Der blev endvidere taget hensyn til, at T var fundet skyldig i både voldtægt og andet seksuelt forhold over for sin voksne datter, der på grund af beruselse havde været ude af stand til at modsætte sig T's handlinger. Herudover blev der lagt vægt på, at T havde tvunget F's ben fra hinanden og fastholdt F, men havde herudover ikke udøvet vold mod F, ligesom han ikke var fremkommet med trusler.

TfK 2020.328V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved sent om aftenen at have væltet eller tvunget F om på maven, hvorefter han trak hendes bukser og trusser ned til knæene og gennemførte samleje med hende til sædafgang, selv om hun flere gange sagde, at han skulle stoppe, og at hun ikke ville. En anden gang tvang T F til oralsex, tog fat om hendes hoved og tvang det ned til sin penis og gav hende en lussing. T var derudover skyldig i vold efter straffelovens § 244 ved i forbindelse med en tredje episode at have slået en anden pige i ansigtet med knyttet hånd, så hun faldt, hvorefter han hev hende i håret, ligesom han var skyldig i trusler efter straffelovens § 266, idet han truede den pågældende pige med, at han ville stikke hende ned, at han ville bide hende i halsen, og at han ville skade hende. Ved straffastsættelsen tog landsretten udgangspunkt i det strafniveau for voldtægt, som var forudsat

i forarbejderne til ændringen af straffelovens § 216 i 2016. I forhold til det nævnte udgangspunkt blev der i skærpende retning navnlig lagt vægt på, at voldtægtsforholdet omfattede to seksuelle overgreb begået med en dags mellemrum. Heroverfor blev der i formildende retning lagt vægt på, at T var under 18 år på gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 82, nr. 1.

TfK 2020.1179V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, og § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, ved i sin lejlighed ved vold eller trussel om vold, herunder den i situationen liggende trussel om vold, at have tiltvunget sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med sin biologiske datter, F. Forholdet var begået ved, at T befølte F i skridtet med hånden, hvorefter han, mens F lå på ryggen, tiltvang sig samleje med hende ved at indføre sin penis i hendes skede, mens han holdt hende fast, så hun ikke kunne komme væk. Ved straffastsettelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter.

TfK 2017.920V: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved en aften under besøg hos sin 65-årige tidligere svigermor, F, ved vold og trussel om vold at have tiltvunget sig samleje og andet seksuelt forhold med hende, idet T trak tøjet af hende, truede hende med, at han var i besiddelse af en pistol, førte sin hånd og fingre ind i hendes skede, tvang hende til at sutte på hans lem to gange og tvang hende til samleje, selv om hun strittede kraftigt imod. Landsretten lagde til grund, at overgrebene havde stået på i mere end to timer. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 3 måneder, men landsretten forhøjede straffen med henvisning til strafskærpselsen i 2016 og varigheden af overgrebene til fængsel i 2 år og 9 måneder.

TfK 2019.240/2Ø: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved at have tiltvunget sig samleje og oralsex mv. med F, ligesom T rev F i håret og slog hende bl.a. med et sjippetov, selv om hun sagde stop og forsøgte at kravle væk. F forklarede, at T indledningsvis slog hende i ansigtet og derefter påbegyndte samleje, som til at starte med var frivilligt, men at samlejet gik over til ikke at være frivilligt, da T slog hende igen, holdt hende og fortsatte samlejet, trak hende i håret, slog hende med sjippetovet og tvang hende til oralsex mv., selv om hun adskillige gange sagde nej og bad ham stoppe, ligesom hun forsøgte at kravle væk. Landsretten fandt, at T, da F adskillige gange havde sagt nej og forsøgt at kravle væk mv., havde været klar over, at der for F ikke længere var tale om frivillig sex. Henset til strafforhøjelsen i 2016, og at der var tale om flere grove krænkelser, skærpede landsretten den af byretten udmålte straf fra 2 år og 6 måneders fængsel til 2 år og 9 måneders fængsel.

TfK 2021.739Ø: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og forsøg på tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. § 225, jf. § 21, ved en nat at have opsøgt sin ekshustru og under anvendelse af vold voldtægt hende to gange og forsøgt at tvinge hende til oralsex, mens deres fælles datter befandt sig i værelset ved siden af. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder, men landsretten forhøjede straffen til 2 år og 9 måneder. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdenes karakter, herunder at T over flere timer voldtog forurettede to gange i hendes hjem, hvor deres fælles datter opholdt sig i et andet værelse.

TfK 2019.47V: T straffet med 3 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og grov vold i gentagelsestilfælde efter § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved en nat på F's bopæl at have tildelt F et slag med flad hånd i ansigtet, et slag på kroppen med knyttet hånd, sparket hende på kroppen og taget fat om hendes hals, ligesom han kastede en vinflaske efter hende, som ikke ramte, idet hun flyttede hovedet, og i forlængelse heraf voldtægt F. Det fremgik af sagen, at T havde F lært at kende i en Facebookgruppe. T var desuden skyldig i vold efter straffelovens § 244 ved knap to måneder senere at have tildelt en kvinde et knæ i maven. T var tidligere straffet for vold i 2003, 2006, to gange i 2009 og i 2015, og voldsforholdene blev derfor henført under straffelovens § 247, stk. 1. Navnlig efter karakteren af forhold 1 og 2 og under hensyn til T's forstraffe blev straffen fastsat som anført.

TfK 2019.849/2V: T straffet med 3 års fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, ved under anvendelse af vold og trusler om yderligere anvendelse af vold at have tiltvunget sig samleje og andet seksuelt forhold med F. Forholdet var begået ved, at T under et igangværende frivilligt samleje udtalte: "Du er en luder, du har fortjent det, og nu skal du være på alle fire" eller lignende og fortsatte samlejet, selvom F sagde fra og begyndte at græde. Det lykkedes F at komme op og løbe væk, men T fik fat i hendes hår og trak hende hen mellem to bygninger, tog halsgreb på hende og slog hende adskillige gange med flad hånd i hovedet, ligesom han lagde hende på ryggen, satte sig oven på hende og tog halsgreb på hende, hvorved han tiltvang sig samleje med hende, ligesom han tvang hende til at sutte på sit lem ved at tage fat i hendes hår og hoved. Det fremgik af F's forklaring, at hun i starten havde frivilligt samleje med T, men at hun på et tidspunkt klart tilkendegav, at hun ikke ønskede at have yderligere sex med ham, hvilket han ignorerede. Det fremgik også af hendes forklaring, at hun herefter forsøgte at løbe væk fra stedet, men at T, efter at hun var faldet, trak hende tilbage ved håret og ved hjælp af bl.a. halsgreb tvang hende til både samleje og oralsex. T var herudover skyldig i vidnetrusler efter straffelovens § 123, idet han umiddelbart efter voldtægten flere gange udtalte til F, at han ville slå hende og hendes familie ihjel, hvis hun sagde det til nogen. T var i 2013 tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 224, jf. § 216, jf. § 21. Efter en samlet vurdering af forholdenes

alvorlige karakter, herunder den krænkelse, som voldtægtsforholdet havde indebåret, og T's tidligere straf for ligearter kriminalitet blev straffen fastsat som anført.

TfK 2021.16/2Ø: T straffet med 3 års fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, idet T, der var politibetjent, ved vold og trussel om vold tiltvang sig samleje og oralt samleje med F, som han tildelte lussinger og tog halsgreb på, ligesom han gav hende håndjern på. Det fremgik af sagen, at T og F havde truffet hinanden på en datingside, og F forklarede under sagen, at hun kun turde tage hjem til T, fordi han var politimand. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder, men landsretten forhøjede straffen til 3 års fængsel, idet landsretten lagde vægt på forløbet, herunder at der var tale om både vaginalt samleje og oralsex, og den udøvede vold, sammenholdt med at T havde udnyttet den tillid, han nød som politibetjent.

TfK 2017.1323V: T straffet med 3 år og 3 måneders fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, grov vold efter § 245, stk. 1, 1. og 2. pkt., og trusler efter § 266 ved en nat at have forsøgt at voldtage F i en lagerhal. Forholdet var begået ved, at T adskillige gange slog og sparkede F i ansigtet og på hele kroppen, herunder i maven og rev hende i håret, bl.a. mens hun lå ned, hvorved hun flere gange mistede bevidstheden, ligesom han klemte hendes finger i en dør og afklædte hende, hvorefter han forsøgte at tiltvinge sig samleje med hende ved at presse sit lem ind i hendes skede, alt hvorved hun pådrog sig omfattende læsioner og et hul i tolvfingertarmen og var i akut livsfare. Det fremgik af sagen, at F ved flere lejligheder forsøgte at komme væk fra lagerhallen, hvilket T forhindrede hende i. T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet en S-togsrevisor med en smadret flaske. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at voldtægtsforsøget havde været udøvet over et stykke tid over for et forsvarsløst offer i en lagerhal, hvorfra hun ikke kunne komme væk. Der blev endvidere lagt vægt på, at det var sket ved brug af kvalificeret vold, som havde bragt F i en akut livstruende tilstand.

TfK 2020.709/3Ø: T straffet med 3 år og 3 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, ved om natten at have henvendt sig til en ukendt pige og tilbudt hende et lift i sin bil, hvorefter han lagde sig oven på hende, så hun ikke kunne komme væk, og tiltvang sig samleje med hende, selv om hun sagde, at han skulle lade være. I byretten blev T straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder, hvilket landsretten forhøjede til fængsel i 3 år og 3 måneder. Landsretten lagde herved vægt på forholdets karakter og grovhed.

TfK 2017.888V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved om natten i en skolegård ved vold eller trussel om vold at have tiltvunget sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med en pige, F, som T ikke kendte,

samt forsøgt herpå. Forholdet var begået ved, at T fastholdt F under anvendelse af bl.a. et hårdt greb om hendes hals, mens han førte sit lem ind i hendes skede og anus og foretog samlejevælgelser. T forsøgte endvidere at tvinge F til at sutte på sit lem, selv om hun gjorde fysisk modstand, græd og råbte på hjælp. T var derudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 291, stk. 1. Straffen blev fastsat som anført under henvisning til ændringen af straffelovens § 216 i 2016. Ved straffastsættelsen blev der endvidere lagt vægt på, at T overfaldt F om natten i en øde skolegård, hvor han gennemførte en overfaldsvoldtægt.

TfK 2018.732V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 210, stk. 1, og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, jf. § 210, stk. 3, ved at have tiltvunget sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med sin biologiske datter, F, der var 15 år på gerningstidspunktet, idet han ved at råbe ad hende tvang hende til at tage sin badekåbe af og sprede sine ben, hvorefter han befølte hende på brysterne og kønsdelen, flere gange stak en finger op i hendes skede og tiltvang sig vaginalt samleje med hende under anvendelse af kondom, selv om hun rystede og græd, sagde stop og forsøgte at samle benene, ligesom han, da hun efter samlejet var på vej væk, kaldte hende tilbage og tvang hende til at sutte på hans penis uden anvendelse af kondom. T var herudover skyldig i vold efter straffelovens § 244 og vidnetrusler efter straffelovens § 123 begået over for F.

TfK 2019.626Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225. T, der tidligere var straffet for vold og forsøg på voldtægt, blev fundet skyldig i at være trængt ind i F's bolig om natten, hvor han sparkede og slog F og gennemførte over længere tid samleje med hende vaginalt og analt, ligesom han stak en genstand op i hendes skede. F var spastisk lammet og havde talebesvær. T og F havde få dage forinden haft et seksuelt forhold. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder svarende til udgangspunktet ved en såkaldt kontaktvoldtægt. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder under hensyn til voldtægtens karakter og det forhold, at T havde udnyttet F's værgeløse stilling. Landsretten bemærkede samtidig, at den omstændighed, at T og F tidligere havde haft et seksuelt forhold, ikke kunne føre til en mildere strafudmåling.

TfK 2021.981V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1 og 2), ved den 27. juni 2020 (dvs. før indførelsen af samtykkebestemmelsen) at have haft samleje med F1, der ikke havde samtykket heri. Forholdet var begået ved, at T indledte samleje med F1, der på grund af søvn samt indtag af alkohol og euforiserende stoffer befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen, ligesom T, da F1 vågnede, tiltvang sig samleje med F1 under anvendelse af vold og den i situationen liggende trussel om vold, idet T fastholdt F1 med sine hænder på hendes

ryg og herved fortsatte samlejet med hende, selv om hun forsøgte at vriste sig fri og gentagne gange højlydt sagde ”nej” og ”stop”. T var desuden skyldig i voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved den 24. januar 2021 (dvs. efter indførelsen af samtykkebestemmelsen) at have haft samleje med F2, der ikke havde samtykket heri. Dette forhold var begået ved, at T indledte samleje med F2, der grundet søvn samt indtag af alkohol og euforiserende stoffer befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at give samtykke til handlingen og ikke kunne modsætte sig den, ligesom T, da F2 vågnede, fortsatte samlejet med hende, selv om F2 forholdt sig passiv og ikke samtykkede i samlejet. Under hensyn til karakteren af forholdene blev straffen fastsat som anført. Dommen er ligeledes refereret nedenfor under afsnit (c) om sager begået efter lovændringen i 2021.

TfK 2021.1125Ø: T2 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, T1 og T3 straffet med 3 års fængsel, og T4 straffet med 2 års fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225. T1-T4 blev fundet skyldige i voldtægt af den 15-årige pige, F, idet de havde lokket hende hen til et skur, hvor de ved fastholdelse og vold i begrænset omfang gennemførte voldtægten. T4 havde ikke selv haft samleje med F, men blev fundet skyldig i strafbar medvirken hertil, ligesom han optog voldtægten på sin mobiltelefon og gemte den. T4 blev derfor også fundet skyldig i besiddelse af børnepornografi og blufærdighedskrænkelse, jf. straffelovens § 235, stk. 2, og § 232. T1-T4 var 17 og 18 år på gerningstidspunktet. Byretten fastsatte straffen for T1, T3 og T4 til fængsel i 3 år og 6 måneder og for T2's vedkommende til fængsel i 4 år. Landsretten fastsatte straffen for T1 til fængsel i 3 år (der blev fastsat som en tillægsstraf til to tidligere mindre voldsdomme) og fastsatte straffen for T2 (der var en fællesstraf omfattende en reststraf på 123 dage) til fængsel i 3 år og 6 måneder. Straffen for T3 blev fastsat til fængsel i 3 år, mens straffen for T4 blev fastsat til fængsel i 2 år.

TfK 2018.12V: T straffet med 3 år og 9 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. til dels § 225, og § 210, stk. 1 og 3, samt blufærdighedskrænkelse efter § 232 ved på sin bopæl at have afklædt sin datter, F, der som følge af alkoholindtagelse og træthed befandt sig i en tilstand eller situation, hvor hun ikke var i stand til at modsætte sig handlingerne, ligesom T havde spredt hendes ben og slikket hende i skridtet og herefter gennemført samleje med hende. Dette var sket ved, at han med tyngden af sin kropsvægt hindrede hende i at komme fri, ligesom han samtidig berørte og slikkede på hendes bryster og stak en finger op i hendes endetarm og efterfølgende tvang hende til at sutte på sit lem. Kort tid efter tvang han hende ned i T's seng, hvor han på ny gennemførte samleje med hende, idet han også denne gang med tyngden af sin kropsvægt hindrede hende i at komme fri. T var herudover skyldig i blufærdighedskrænkelse efter straffelovens § 232 ved samme nat at have krænket blufærdigheden hos en af F's veninder, der var på besøg, idet T lod veninden hvile sig i T's seng, hvorefter han trak op i hendes T-shirt og cirkledede en ispose op

mod hendes bryster og bagefter ned mod hendes skridt, mens han løftede op i hende buksekant, indtil hun sagde fra. T var også skyldig i overtrædelse af våbenloven ved på sin bopæl at have besiddet en halvautomatisk riffel med tilhørende 53 stk. skarpe patroner og magasin, et luftgevær med tilhørende blyhagl samt 75 stk. skarpe haglpatroner uden politiets tilladelse og under skærpende omstændigheder. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om to tilfælde af fuldbyrdet voldtægt under anvendelse af dels mekanisk tvang, dels udnyttelse af en beruselse, som i et vist omfang var påført F af T, og som T i hvert fald var fuldt ud bekendt med. T havde desuden både påtvunget F oralsex og tvunget hende til at udføre oralsex på sig samt stukket en finger op i hendes endetarm. Ved straffastsættelsen blev der også lagt vægt på F's unge alder og på, at hun var T's biologiske barn, der i situationen var overladt til hans omsorg, men at han i stedet havde udnyttet hende seksuelt. Endelig blev der lagt vægt på karakteren af våbenforholdet, der vurderedes isoleret set at ville udløse en straf på fængsel i 6 måneder.

TfK 2018.351/2V: T1 og T2 straffet med 4 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, ved i forening og efter forudgående aftale ved vold og trussel om vold at have tiltvunget sig samleje med en ung pige, F. Forholdet var begået ved, at de tiltalte en sen natte-time havde lokket hende med hen i en park, hvor de rev hendes tøj af og tiltvang sig samleje med hende. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets grovhed, der måtte henføres til niveauet for overfaldsvoldtægter begået under skærpende omstændigheder, idet F var blevet lokket med hen til et afsides beliggende gerningssted, og forholdet var begået af flere i forening.

TfK 2022.38Ø: T straffet med 4 års fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, samt husfredskrænkelser efter § 264, stk. 1, nr. 1, ved at være trængt ind i F's lejlighed gennem et åbentstående vindue, hvor han ved anvendelse af vold, bl.a. et halsgreb og bid i kinden, voldtog hende og havde oralsex med hende. Det fremgik af sagen, at T og F boede i samme bebyggelse, men kendte knap hinanden. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var skyldig i overfaldsvoldtægt og voldtægt i form af andet seksuelt forhold end samleje, og at forholdet var begået under skærpende omstændigheder ved T's indtrængen på forurettedes bopæl.

TfK 2018.738/2V: T1 straffet med 4 år og 6 måneders fængsel, og T2-T3 straffet med 4 års fængsel, for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, idet de tiltalte på et værelse til dels i forening og med vold eller trussel om vold tiltvang sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med F, idet de, mens F sov, fastholdt hende og trak hendes bukser og trusser af, hvorved hun vågnede og forsøgte at trække sine bukser op, ligesom hun bad dem lade være. I forlængelse heraf gennemførte de på skift vaginalt samleje med hende, ligesom de fik hende til på skift at sutte på deres lem,

selv om hun flere gange sagde stop eller lignende. Efterfølgende forlod T2 og T3 værelset, hvorefter T1 gennemførte analt samleje med F, selv om hun græd og sagde stop eller lignende.

TfK 2019.576/2V: T straffet med 5 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 81, nr. 11, ved i ét tilfælde at have tiltvunget sig analt og vaginalt samleje med F, der led af sklerose, selv om hun flere gange sagde, at han skulle lade være. T var endvidere skyldig i overtrædelse af de samme bestemmelser samt straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, ved i et andet tilfælde om natten uberettiget at have skaffet sig adgang til F's bopæl, hvor T, efter at F havde åbnet døren og forsøgte at holde T ude af lejligheden, trængte inde i lejligheden. Da F råbte om hjælp, greb han hende om munden, skubbede hende ind i lejligheden og lukkede døren. Herefter tiltvang han sig samleje med F, idet han fra entreen løftede hende ind i hendes seng, hvor han fastholdt hende og holdt hende for munden, hvorefter han mod hendes vilje gennemførte vaginalt samleje, vendte hende om på maven og smurte creme i skridtet af hende og derefter gennemførte analt samleje. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes grovhed, herunder at den anden voldtægt var sket i forbindelse med, at T midt om natten havde opsøgt F og trængt ind i hendes hjem. Der blev endvidere lagt vægt på, at voldtægterne var begået over for et værgeløst offer, og at forholdene var begået efter den forhøjelse af strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 216, der var tilsigtet med lovændringen i 2016.

U 2019.221V: T straffet med 7 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved i fire tilfælde at have overfaldet unge kvinder og forsøgt at voldtage dem. Forholdene var begået på henholdsvis en sti og veje. T var herudover skyldig i vold efter straffelovens § 244 ved på en sti at have væltet en kvinde af sin cykel og tildelt hende flere knytnæveslag og spark, ligesom han holdt hende om halsen med sine hænder i et kvælertag. T blev også fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 over for otte kvinder i forbindelse med, at han masserede dem, og andet seksuelt forhold end samleje mod en person, der befinder sig i en situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 2, ved i forbindelse med massage af en kvinde at have stukket én eller flere fingre op i hendes skede på en måde, hvor hun ikke kunne nå at reagere og dermed afværge det. Endelig var T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 a og § 232 ved at have beluret kvinder og optaget fotos/video af dem. Efter en samlet vurdering af forholdene, herunder at T i fire tilfælde var fundet skyldig i forsøg på voldtægt mod helt tilfældige unge kvinder, der var på vej hjem, blev straffen fastsat som anført.

(c) Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021

TfK 2022.40Ø: T straffet med 2 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1. T var tiltalt for voldtægt ved at have haft analt samleje med sin kæreste, F, idet han tildelte F lussinger og kaldte hende luder, hvorefter han mod hendes verbale protester havde analt samleje med hende, idet han sagde, at det skulle hun ikke bestemme. Det fremgik af sagen, at T og F var

kærester, og at de to gange tidligere samme nat havde haft samleje. T og F havde uoverensstemmende forklaringer om det, der efterfølgende var passeret, men byrettens flertal fandt det efter F's forklaring godtgjort, at T havde handlet som beskrevet i tiltalen. Under disse omstændigheder havde F ikke givet samtykke, hvilket T havde været klar over. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders delvist betinget fængsel, idet 6 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget. Landsretten tiltrådte skyldvurderingen med bemærkning om, at oplysningerne om karakteren af T og F's seksualliv ikke kunne føre til et andet resultat. Landsrettens flertal forhøjede efter den tilsigtede strafskærpelse i 2016 straffen til 2 års fængsel, idet der blev lagt vægt på, at T havde slået F med flad hånd, men også, at forholdet skete i forlængelse af to tidligere frivillige samlejer. Der var efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget (dissens for fængsel i 2 år og 6 måneder).

TfK 2022.400V: T straffet med 2 års fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. til dels § 225, ved i forbindelse med en fest, hvor T og F havde kysset, at have taget hårdt fat i F og væltet hende ned på gulvet, hvor han fastholdt hende og til trods for, at hun flere gange sagde nej og forsøgte at komme væk, tiltvang sig samleje med hende. T tvang hende endvidere til at udføre oralsex på sig, idet han tog hårdt fat i hendes hår og tvang hendes hoved ned til sin penis. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at voldtægten var begået under anvendelse af tvang sammenholdt med, at T var under 18 år på gerningstidspunktet.

TfK 2022.303V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. til dels § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21. Forholdet var begået ved, at han en nat i sin lejlighed slog F på kroppen, tog halsgreb på hende, tog fat om hendes bryster og pressede hende ned i en seng, rev hendes strømpebukser i stykker og indførte en finger i hendes skede, selvom F forsøgte at gøre modstand, idet hun prøvede at fjerne T's hænder og gentagne gange sagde nej, og at hun ikke havde lyst og gerne ville hjem. I forlængelse heraf tog T strømpebukser og trusser af F og sagde, at hun skulle tage sin kjole af, hvorefter han spredte hendes ben og tiltvang sig samleje, selvom hun forsøgte at gøre modstand og sagde, at han skulle stoppe, og at det gjorde ondt. Bagefter tiltvang T sig samleje og oralsex med F, idet han skubbede hende ned på en sofa i stuen og pressede hende ned med sin kropsvægt og tog halsgreb på hende, selv om hun gjorde modstand, hvorefter han tiltvang sig samleje med F og tiltvang sig oralsex med hende, idet han tog fat i hendes baghoved og pressede hendes hoved ned til sin penis og tvang hende til at sutte på den, selv om hun flere gange sagde, at hun ikke ville og gerne ville hjem. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på omfanget og karakteren af det forhold, T var fundet skyldig i, herunder at T havde gennemført flere samlejer og andet seksuelt forhold end samleje, og at han havde anvendt fysisk magt.

TfK 2022.491Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved i en park at have forsøgt at kysse en kvinde, F, hvorefter T fastholdt hende, mens hun lå på jorden, og forsøgte at tage hendes bukser af, selvom hun skreg om hjælp. Det lykkedes herefter F at flygte, således at der alene forelå et forsøg på voldtægt. T blev herudover dømt for besiddelse af en mindre mængde hash til eget brug. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på karakter af voldtægtsforsøget, herunder at der var tale om forsøg på en overfaldsvoldtægt. Landsretten fandt, at straffen var passende fastsat.

TfK 2021.981V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1 og 2), ved den 27. juni 2020 (dvs. før indførelsen af samtykkebestemmelsen) at have haft samleje med F1, der ikke havde samtykket heri. Forholdet var begået ved, at T indledte samleje med F1, der på grund af søvn samt indtag af alkohol og euforiserende stoffer befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen, ligesom T, da F1 vågnede, tiltvang sig samleje med F1 under anvendelse af vold og den i situationen liggende trussel om vold, idet T fastholdt F1 med sine hænder på hendes ryg og herved fortsatte samlejet med hende, selv om hun forsøgte at vriste sig fri og gentagne gange højlydt sagde ”nej” og ”stop”. T var desuden skyldig i voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved den 24. januar 2021 (dvs. efter indførelsen af samtykkebestemmelsen) at have haft samleje med F2, der ikke havde samtykket heri. Dette forhold var begået ved, at T indledte samleje med F2, der grundet søvn samt indtag af alkohol og euforiserende stoffer befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at give samtykke til handlingen og ikke kunne modsætte sig den, ligesom T, da F2 vågnede, fortsatte samlejet med hende, selv om F2 forholdt sig passiv og ikke samtykkede i samlejet. Under hensyn til karakteren af forholdene blev straffen fastsat som anført. Dommen er ligeledes refereret ovenfor under afsnit (b) om sager begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021.

2.3.1.2. Samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2)

(a) Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, hvor forholdet er begået i denne periode.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

TfK 2019.595/2V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, ved at have skaffet sig samleje med F under anvendelse af ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260. Det fremgik af sagen, at T og kvinden F i en periode havde været gode venner og haft sex med hinanden uden at være kærestere. F havde i den forbindelse givet T nogle billeder af sig selv iført undertøj. Efter at deres venskab sluttede, havde T truet F med at offentliggøre disse fotos, hvis hun ikke havde samleje med ham, hvilket skete flere gange. T var desuden skyldig i afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, ved at true med at offentliggøre fotografierne, hvis hun ikke betalte ham 5.000 kr. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, idet der på den ene side blev lagt vægt på, at der havde været tale om adskillige overgreb, og på den anden side, at der havde været tale om samleje mellem personer, der tidligere havde haft et frivilligt forhold. Det blev i byretten bestemt, at alene 6 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 1 år og 6 måneder, men gjorde straffen ubetinget, da der ikke uanset T's gode personlige forhold var grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget straf i denne type sager.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis efter ændringen af straffelovens § 216, stk. 1, i 2021, hvor forholdet er begået under anvendelse af ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260.

(b) Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

U 2016.333Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, ved at have skaffet sig samleje med F, der som følge af dyb søvn var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Ved straffastsættelsen tillagde landsretten det betydning, at F havde accepteret en ikke ubetydelig grad af intimitet med T, idet hun havde tilladt, at hun og T, som hun tidligere havde været kæreste med, lå meget tæt og næsten afklædt sammen på en sofa. Efter kriminalitetens art var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2015.836V: T straffet med 5 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for navnlig forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 222, stk. 1, og § 21. Det fremgik af sagen, at T havde været på besøg hos en pige, der holdt fest, hvor også pigens 14-årige kusine, F, og nogle drenge deltog. På et tidspunkt lagde T, der var meget beruset, sig til at sove på en seng ved siden af F, mens pigen, der holdt festen, og en anden dreng faldt i søvn på en sofa i rummet. Den følgende morgen vækkede F sin kusine og fortalte, at hun mente,

at hun var blevet voldtaget, mens hun sov. Landsretten lagde til grund, at T den pågældende nat havde prøvet at skaffe sig samleje med F, mens hun sov. Der var imidlertid ikke foretaget nogen gynækologisk undersøgelse af F, og F's forklaring om, hvad hun havde kunnet mærke i sit underliv, gav ikke tilstrækkeligt sikkert grundlag for at fastslå, at F, der havde forklaret, at hun var jomfru, havde været udsat for et fuldbyrdet samleje. T blev derfor alene straffet for forsøg på voldtægt. Straffen blev fastsat efter forholdets karakter og oplysningerne i øvrigt, herunder om T's alder og de omstændigheder, hvorunder forholdet fandt sted.

TfK 2015.479V: T straffet med 8 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, idet T om natten i et sommerhus havde skaffet sig samleje med F, der på grund af indtagelse af spiritus og rygning af hash befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at det med lovændringen i 2013, hvor straffelovens § 218, stk. 2, blev overflyttet til § 216, var forudsat, at strafniveauet skulle skærpes, og at udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af at skaffe sig samleje med en person i hjælpeløs tilstand skulle være 8 måneders fængsel. Der var efter sagens omstændigheder ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt, hverken i formildende eller skærpene retning.

TfK 2017.1297Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, idet T havde skaffet sig samleje med F, der var ude af stand til at modsætte sig handlingen, fordi hun sov og var påvirket af medicin og stoffer.

TfK 2014.1175Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, idet T i to tilfælde havde haft samleje, i det ene tilfælde tillige analt samleje, med to kvinder, som var ude af stand til at modsætte sig handlingen, idet de var påvirkede af alkohol. T var endvidere skyldig i bl.a. tyveri af computere mv. i forbindelse med, at han havde samleje med de to kvinder, ligesom han var skyldig i trusler efter straffelovens § 266 mod en tredje person. T var tidligere straffet for bl.a. røveri og trusler, herunder vidnetrusler. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, hvilket landsretten skærpede til fængsel i 1 år og 9 måneder.

TfK 2018.1235Ø: T straffet med 10 års fængsel for en lang række grove overgreb, herunder samlejer, andet seksuelt forhold end samleje og blufærdighedskrænkelser samt besiddelse af børnepornografi i kategori 1-3, herunder fotos og film af de forurettede, som T havde taget under de seksuelle overgreb, der var begået gennem en årrække på ca. 10 år mod en række børn i alderen 12-17 år efter straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. stk. 3, og § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 2, samt efter § 216, stk. 1, nr. 2, jf. til dels § 225 (dagældende § 218, stk. 2, jf. § 225), § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 222, stk. 1, jf. § 225, (dagældende § 218, stk. 2, jf. § 222, stk. 1, jf. § 225), og § 223, stk. 2, jf. til dels § 225, samt yderligere efter straffelovens §

155, § 232 og § 235, stk. 2. T havde i flere tilfælde begået overgrebene under grov udnyttelse af sin psykiske overlegenhed og overlegenhed på grund af alder og erfaring og ved, at T, der var præst, havde misbrugt børnenes og deres forældres tillid til ham. Ved fastsættelsen af straffen var der grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen for flere handlinger kan overstige den højeste af strafferammerne med indtil det halve, når der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

TfK 2018.396/2Ø: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, ved at have skaffet sig samleje med F, der på grund af indtagelse af alkohol og narkotiske stoffer var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det fremgik af sagen, at F selv havde indtaget stofferne og alkoholen. Byretten udmålte straffen som anført under henvisning til forarbejderne til straffelovens § 216, stk. 4, hvoraf fremgår, at 1 år og 2 måneders fængsel er udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2019.40V: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, ved at have skaffet sig vaginalt samleje med F, som på grund af søvn og alkoholpåvirkning befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Forholdet var begået ved, at T lagde sig oven på F og indførte sit lem i hendes skede. Der var ikke grundlag for at gøre noget af straffen betinget.

TfK 2019.1216V: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. til dels § 225, ved at have skaffet sig samleje og andet seksuelt forhold end samleje med F, der på grund af spirituspåvirkethed og søvn var ude af stand til at modsætte sig handlingerne. Forholdet var begået ved, at T førte flere fingre ind i hendes skede og gennemførte samleje med hende. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2019.1463V: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, ved på et hotelværelse at have skaffet sig samleje med F, der på grund af søvn og spirituspåvirkethed var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Forholdet var begået ved, at T indførte sit lem i F's endetarmsåbning, ligesom han fik udløsning i F's endetarm.

TfK 2020.928V: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, ved i en lejlighed at have skaffet sig samleje med F, selv om hun var i en tilstand, hvor hun på grund af beruselse og søvn var ude af stand til at modsætte sig handlingen.

TfK 2021.1246Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 21, ved at have skaffet sig samleje med F. Forholdet var begået ved, at han havde blandet et beroligende og sløvende stof i F's vin og dermed hensat hende i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Tiltalen var rejst efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, selvom T selv havde hensat F i den pågældende tilstand. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder henset til, at T måtte have planlagt at komme stoffet i F's vin uden hendes vidende.

TfK 2019.698Ø: T1 og T2 straffet med 2 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, for T2's vedkommende medvirken hertil, jf. § 23. Det fremgik af sagen, at de havde aftalt, at T1 skulle have samleje med pigen F, der var 17 år. T2 havde et seksuelt forhold til F og havde i den anledning arrangeret, at F skulle bindes til sengen og have bind for øjnene, hvilket hun indvilligede i i den hensigt at have sex med T2. Som aftalt mellem T1 og T2 kom T1 herefter til stedet og indledte samleje med F uden at give sig til kende og uden F's vidende eller samtykke til samleje med T1. F befandt sig derved i en situation eller tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Landsretten lagde til grund, at T1 havde fortsat samlejet i 2-3 minutter, efter at F havde opdaget, at der ikke var tale om T2, og sagt stop. Landsretten fandt det bevist, at T2 havde direkte forsæt til voldtægt, og at T1 havde forsæt efter forsætsgraden dolus eventualis, idet han havde indset muligheden for, at F ikke var indforstået med et samleje med ham, og accepteret denne mulighed for det tilfælde, at den var en realitet. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, hvilket landsretten skærpede til fængsel i 2 år (dissens, idet tre voterende stemte for fængsel i 2 år og 6 måneder).

TfK 2020.541Ø: T1 straffet med 2 års fængsel, og T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år betinget, for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 222, jf. til dels § 225, ved i forening at have voldtægt T2's 14-årige veninde, F. Det fremgik af sagen, at T1 havde samleje med F, der som følge af beruselse og træthed ikke kunne modsætte sig handlingen, ligesom T2 berørte F og senere på natten slikkede F, der sov, i skridtet. T1 var på gernings-tidspunktet 50 år, mens hans kæreste, T2, var 17 år. Landsretten skærpede straffen for T1, der tidligere var straffet for vold, til ubetinget fængsel i 2 år og stadfæstede strafudmålingen for T2, der af byretten var idømt fængsel i 1 år og 6 måneder, som på grund af hendes unge alder og personlige forhold blev gjort delvist betinget, således at alene 6 måneder skulle afsones.

U 2021.5260Ø: T straffet med 2 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2). T blev dømt for to voldtægter ved i en lejlighed først at have skaffet sig samleje med F1, der som følge af søvn var ude af stand til at modsætte sig handlingen, og ved i forlængelse heraf at have skaffet sig samleje med F2, der også som følge af søvn var ude

af stand til at modsætte sig handlingen. I begge tilfælde vågnede de forurettede. Det fremgik af sagen, at T havde mødt F1 og F2 på Christiania og var sammen med dem og en anden mand taget hjem i en lejlighed, som tilhørte F2's far. Det blev lagt til grund, at både F1 og F2 var meget berusede.

TfK 2019.135Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, til dels jf. § 225, overtrædelse af straffelovens § 220, jf. § 225, samt overtrædelse af straffelovens § 232. T, der drev klinik som hypnotisør, var skyldig i voldtægt og andre seksuelle overgreb mod i alt 10 kvinder og unge piger ned til 16 år, som han havde i behandling. I forhold til en forurettet, der var 16 år og psykisk sårbar, blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 220, jf. § 225, ved groft at have misbrugt hendes behandlings- eller plejemæssige afhængighed af ham, idet han i ikke under 8 tilfælde havde begået seksuelle overgreb mod hende, herunder formået hende til oralsex. Med hensyn til to af kvinderne blev T fundet skyldig i voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, til dels jf. § 225, idet det var bevist, at de på grund af hypnose havde været ude af stand til at modsætte sig samlejerne. Herudover var T skyldig i blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, af yderligere 7 kvinder ved bl.a. at beføle dem uden på tøjet. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder, hvilket landsretten stadfæstede (med dissens for fængsel i 3 år og 9 måneder).

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

TfK 2022.23V: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, til dels jf. § 225, ved at have voldtaget F. Det fremgik af sagen, at T vågnede om morgenen efter en fest hos en kammerat, og ved siden af ham i sengen lå den jævnaldrende F. T stak en finger op i F's skede og gennemførte efterfølgende et kortvarigt samleje med hende, som blev afbrudt, da F vågnede efter kort tid og forlod sengen. T havde herved gennemført samleje uden F's samtykke i en tilstand, hvor hun på grund af søvn og indtagelse af alkohol var ude af stand til at modsætte sig handlingen. I byretten blev han idømt fængsel i 1 år og 2 måneder, hvoraf 5 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 1 år og 2 måneder. Uanset T's unge alder og gode personlige forhold var der efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.137Ø: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved uden F's samtykke at have skaffet sig vaginalt samleje med hende, idet hun som følge af søvn og alkohol var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det fremgik af sagen, at T sov hos F efter en fest, og at de bl.a. kyssede. F forklarede, at hun ud på morgenen vågnede ved, at T havde vaginalt samleje med hende. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 2 måneder i overensstemmelse med udgangspunktet i forarbejderne til § 216, stk. 1.

U 2021.4110Ø: T straffet med 1 år og 4 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved at have gennemført samleje med F1, der ikke havde samtykket heri, og som var svært påvirket af alkohol. Landsretten bemærkede, at F1 på grund af sin tilstand havde udvist total passivitet og på grund af manglende bevidsthed ikke havde deltaget i noget omfang. Landsretten fandt det ligesom byretten bevist, at F1 ikke havde samtykket i at have samleje med T, samt at T var klar over dette, og at T havde handlet forsætligt. T var herudover skyldig i vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, begået mod en anden kvinde, F2.

TfK 2022.302V: T straffet med 1 år og 4 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, idet T en aften i sin lejlighed havde haft vaginalt og analt samleje med F, der ikke havde samtykket heri, idet hun på grund af træthed og stærk beruselse havde befundet sig en tilstand, hvor hun var ude af stand til at give samtykke eller modsætte sig samleje. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og grovhed, herunder at T havde gennemført både vaginalt og analt samleje med F, og at han havde fortsat med at have samleje med hende, selv om hun flere gange vågnede op og sagde, at han skulle stoppe. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

U 2022.3008V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og overtrædelse af § 210, stk. 1, ved at have skaffet sig samleje med sin 15-årige datter, F, uden hendes samtykke. Landsretten anførte om straffastsættelsen, at efter forarbejderne til straffelovens § 216, stk. 4, er udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, fængsel i 1 år og 2 måneder. Ved nyaffattelsen af straffelovens § 216, stk. 1, i 2021 blev dette straffniveau fastholdt, jf. herved også Højesterets dom U 2022.2048H (se herom nedenfor i afsnit 2.3.1.3). T var fundet skyldig i voldtægt af sit barn ved i forbindelse med et weekendsamvær at have gennemført samleje med sin 15-årige, kognitivt udfordrede datter i en situation, hvor hun på grund af søvn var ude af stand til at modsætte sig dette, og hvorved hun blev gravid med efterfølgende sen abort og hospitalsindlæggelse til følge. På denne baggrund tiltrådte landsretten byrettens afgørelse om, at T skulle straffes med fængsel i 2 år og 6 måneder.

(c) Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, hvor forholdet er begået ved udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling) mellem lovændringen i 2013 og lovændringen i 2016.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

TfK 2022.182Ø: T straffet med 6 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2), og § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. til dels § 225, ved anal voldtægt samt samleje og oralsex ikke under 20 gange under udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed af F1, der var 12-13 år. T blev endvidere fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, til dels jf. § 225, samt § 235, stk. 2, i form af samleje og oralsex under udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed mod betaling af F2, der var 14 år, og ved at formå F2 til mod betaling at sende ham videoer og fotos af sine kønsdele. Endelig blev T fundet skyldig i besiddelse af børnepornografi efter straffelovens § 235, stk. 2. På baggrund af aldersforskellen, det tillidsforhold, som T havde opbygget, og det forhold, at T flere gange havde givet F1 øl forud for samlejerne, var det godtgjort, at T havde udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed. I forbindelse med, at T havde frivilligt samleje med F1, havde T mod F1's forud udtrykte vilje indført sit lem i F1's endetarm. Byretten fandt ikke, at T herved var skyldig i voldtægt, men landsretten fandt T skyldig i voldtægt, idet F1 efter sin placering på alle fire, og fordi T holdt om hendes hofter, befandt sig i en situation, i hvilken hun ikke kunne modsætte sig handlingen. T fik kontakt til F2 på sociale medier og formåede hende til at optage videoer og fotos af sig selv mod betaling. T aftalte herudover ved tre lejligheder at mødes med F2 for at have samleje og oralsex mod betaling, men møderne blev ikke til noget, bl.a. fordi F2 blev indlagt på psykiatrisk afdeling. Det fandtes i denne forbindelse bevist, at T's handlinger var strafbare som forsøg, og at T havde opnået disse ved udnyttelse af sin psykiske overlegenhed.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, hvor forholdet er begået ved udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling) efter lovændringen i 2021.

2.3.1.3. *Samleje med en person, der ikke samtykker, og hvor der ikke er anvendt tvangsmidler, og hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (nykriminaliseringen i § 216, stk. 1)*

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

U 2022.430Ø: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for voldtægt og andet seksuelt forhold med person, der ikke har samtykket heri, jf. straffelovens § 216, stk. 1, jf. til dels § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232. T var tiltalt for i soveværelset hos T at have udsat F for andet seksuelt forhold end samleje og gennemført samleje med F uden dennes samtykke, idet T, mens F lå på siden med ryggen til T i sengen, berørte F's bryster under natkjolen, hvor F fjernede T's hånd. Senere klemte T sin hånd ind mellem F's lår og berørte hende i skridtet og stak en eller flere fingre op i hendes skede, hvorefter T indførte sin penis i F's skede og lavede samlejebevægelser, indtil F rejste sig og spurgte T, hvad han lavede. T og F havde tidligere været kærestepar og havde den pågældende dag aftalt at mødes. Byretten fandt T skyldig bortset fra, at det alene var bevist, at beføling af bryster var sket uden på F's tøj. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder. Et flertal i landsretten fandt det bevist, at T havde foretaget de samme handlinger, som byretten havde fastslået. Flertallet fandt det bevist, at F ikke var indforstået med T's berøring af hendes bryster, og at hun hverken havde givet samtykke til indføring af én eller flere fingre i hendes skede eller til samleje, og at dette måtte have stået klart for T, der derfor havde forsøgt overtrædelse af de pågældende bestemmelser. Flertallet tiltrådte herefter, at T var fundet skyldig i det af byretten fastslåede omfang. Ved straffastsættelsen stemte flertallet for at nedsætte straffen til fængsel i 1 år og 2 måneder. Disse dommere lagde vægt på karakteren og grovheden af de begåede forhold, herunder at F forholdt sig fuldstændig passiv, formentlig som følge af døsighed eller søvn, da T stak én eller flere fingre ind i hendes skede og senere gennemførte samleje med hende. Forholdet kunne således sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I disse situationer er udgangspunktet et strafniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, og flertallet fandt ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt, heller ikke som følge af, at der tillige forelå overtrædelse af både straffelovens § 232 og straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Et mindretal (en dommer) fandt, at straffen var passende udmålt af byretten.

U 2022.2925V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. til dels § 225, jf. § 223, stk. 1, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, stk. 1. T var lærer på en erhvervsskole og havde sendt billeder og videoer af sit lem til en 17-årig elev, F, hvorved han havde krænket hendes blufærdighed. T var herudover tiltalt for voldtægt ved under et besøg på F's bopæl at have stukket sine fingre op i skeden på hende og efterfølgende tiltvunget sig samleje med hende uden hendes samtykke. Landsretten fandt det bevist, at F ikke havde givet samtykke til, at T stak sine fingre op i hendes skede og havde samleje med hende, og at T var klar over dette. T blev på den baggrund fundet skyldig. Ved straffastsættelsen anførte landsretten, at der som fastslået af Højesteret i U 2022.2048H (se nedenfor) ved voldtægt uden samtykke i situationer, hvor der ikke anvendes tvangsmidler, og hvor den forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte

sig handlingen, skal foretages en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen. I visse passivitetssituationer vil der kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et straffniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Landsretten lagde navnlig vægt på omstændighederne i forbindelse med voldtægten, at F var under 18 år på gerningstidspunktet, og at forholdene var begået af en af hendes lærere, som hun havde opbygget et tillidsforhold til. Tre voterende stemte herefter for at fastsætte straffen til fængsel i 2 år, mens tre voterende stemte for at fastsætte straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder. Straffen blev herefter fastsat til fængsel i 1 år og 9 måneder. Byretten havde fastsat straffen til 3 års fængsel.

U 2022.2048H: T straffet med 2 års fængsel for navnlig voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1. T var af landsretten fundet skyldig i to gange samme nat i 2021 at have gennemført samleje med en kvinde uden hendes samtykke. Landsretten fandt det bevist, at kvinden både forud for og under første samleje og i forbindelse med det andet samleje gav udtryk for, at hun ikke havde lyst og bad T lade være, ligesom hun mange gange sagde, at hun ville hjem og bad ham stoppe. For Højesteret angik sagen strafudmålingen efter den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i § 216, stk. 1. For Højesteret gjorde anklagemyndigheden gældende, at straffen skulle fastsættes til 3 års fængsel, idet der var tale om samlejer begået under intimiderende omstændigheder. Anklagemyndigheden gjorde derfor gældende, at udgangspunktet for straffastsættelsen var fængsel fra 2 år og 6 måneder og op til 3 år ifølge forarbejderne til samtykkebestemmelsen. Heroverfor gjorde T gældende, at der ikke forelå intimiderende omstændigheder, og at straffen maksimalt skulle fastsættes til 1 år og 6 måneder. Højesteret bemærkede, at det om udførelsesmåden ikke var beskrevet i anlageskriftet, at samlejerne skulle være begået under anvendelse af fysisk magt eller trussel om vold. Efter landsrettens bevisresultat fandt Højesteret, at samlejerne på den ene side ikke kunne sidestilles med de groveste tilfælde af samleje uden samtykke, der kan sidestilles med voldtægt ved vold eller trussel om vold, der ikke er overfaldsvoldtægt, som beskrevet i bestemmelsens forarbejder, men at de på den anden side heller ikke kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Efter en samlet vurdering af de to tilfælde af voldtægt ved samleje uden samtykke, der var begået mod samme person inden for et kortere tidsrum, forhøjede Højesteret straffen fra fængsel i 1 år og 6 måneder, som landsretten havde udmålt, til fængsel i 2 år.

2.3.2 Praksis vedrørende overtrædelse af § 221 (nu § 216, stk. 1, 2. pkt., tilsnigelse af samleje)
Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023, der trådte i kraft den 1. juli 2023, blev straffelovens § 221 ophævet, idet der i stedet indsattes et 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 1. Straffelovens § 221 blev inden ophævelsen senest ændret i 2013. Ved lovændringen blev strafferammen i § 221

nedsat fra 6 til 4 års fængsel, men der var ikke herved tilsigtet nogen ændring i straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Der foreligger ingen praksis vedrørende overtrædelse af § 216, stk. 1, 2. pkt. I nedenstående redegøres for praksis vedrørende overtrædelse af § 221 fra tiden inden ophævelsen af bestemmelsen.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 221 i 2013, fremgår det på side 333 f. om straffniveauet frem til lovændringen, at der alene forelå sparsom retspraksis vedrørende § 221 (dengang § 221, 2. led). I betænkningen henvises der i den forbindelse til tre trykte domme, hvor straffene var fastsat til mellem 60 dages fængsel (som tillægsstraf til en dom på 50 dages fængsel) og 3 års fængsel (som dog angik en nævnings sag om seksuelle overgreb mod en 17-årig mentalt retarderet datter). Normalområdet for strafudmålingen i de domme, der er nævnt i betænkningen, vurderedes at være i niveauet ca. 4 til 8 måneders fængsel.

Der kan endvidere henvises til én trykt dom fra tiden efter lovændringen i 2013:

U 2022.307V: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 221, jf. til dels § 225. T var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1 (voldtægt), og § 221, jf. til dels § 225, ved en nat i et sommerhus, hvor flere unge personer opholdt sig, at have haft samleje mv. med en ung pige, F, der ikke havde samtykket heri, idet T tilsneg sig samleje med F, der forvekslede T med en anden ung mand, D. F gik ud fra, at den person, der lå i sengen ved siden af hende var D, men det var T. T begyndte at røre ved F og, uden at der blev sagt noget, havde de samleje. Da F opdagede, at det var T og ikke D, hun havde samleje med, udbrød hun ”er det dig?”, hvorefter T stoppede sine handlinger. Efter forarbejderne til lov nr. 2228 af 29. december 2020, hvor straffelovens § 216, stk. 1, blev ændret til den nugældende samtykkebestemmelse, beror spørgsmålet om samtykke til samleje på, om personen deltager i samlejet af egen fri vilje. Det var derfor afgørende, om F ved sin adfærd i tilknytning til samlejet ud fra en objektiv vurdering havde samtykket i at have samleje. Det fremgår af forarbejderne, at selv om en person ikke har haft fuld viden om en række forhold af betydning for, om vedkommende valgte at deltage i samlejet, udelukker det ikke, at der er givet samtykke, og af betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse fremgår det, at ”tilsnigelse af samleje med en person, som forveksler gerningsmanden med en anden, ikke nødvendigvis vil være udtryk for, at samlejet var ufrivilligt eller gennemført uden samtykke”. Både byretten og landsretten fandt på denne baggrund, at det ikke var bevist, at T havde voldtaget F. T havde under alle omstændigheder ikke haft grund til at tro, at F ville have et seksuelt forhold til ham, og T blev derfor (alene) fundet skyldig i overtrædelse af § 221, jf. til dels § 225. T blev straffet med

fængsel i 6 måneder, som uanset T's gode personlige forhold ikke kunne gøres helt eller delvist betinget.

2.3.3 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (samleje med et barn under 12 år)

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., senest ændret i 2013 og 2022. I 2013 blev bestemmelsen flyttet fra straffelovens § 222 til § 216. I 2016 blev straffelovens § 216, stk. 4, indsat, hvilket bl.a. indebærer en skærpelse af straffen for overtrædelse af § 216, stk. 2. I 2022 blev straffen igen skærpet, idet strafniveauet for andet seksuelt forhold end samleje begået mod et barn under 12 år, jf. § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225, blev forhøjet med 50 pct. sammenlignet med det gældende strafniveau.

På denne baggrund er nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., inddelt i sager, hvor forholdet er begået henholdsvis efter lovændringen i 2013, efter lovændringen i 2016 og efter lovændringen i 2022. Praksisgennemgangen omfatter alene domme efter ændringen i 2013, idet der for så vidt angår retspraksis forud herfor henvises til Straffelovrådets redegørelse i betænkning nr. 1534/2012.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen (medmindre der er tale om andre samtidige overtrædelser af straffelovens kapitel 24 eller straffelovens § 210 relateret til overtrædelsen af § 216, stk. 2, 1. pkt.). Gennemgangen er endvidere afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. "rene" tilfælde).

Dommene er oplyst efter straffens længde.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

TfK 2016.337V: T straffet med 9 måneders fængsel for medvirken til ægtefællen T2's voldtægt og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, og § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, idet ægtefællen T2 i perioden fra juli 1990 til sommeren 2014 på forskellige adresser ugentligt, herunder i flere perioder dagligt, havde haft samleje og andet kønsligt forhold end samleje med datteren F. F's mor, T, var tiltalt for medvirken til T2's overtrædelser, idet hun havde været vidende om og havde ladet overtrædelserne passere. T2 erkendte sig skyldig og ønskede ikke at afgive forklaring. T2 blev i byretten straffet med fængsel i 7 år, hvilket ikke blev anket til landsretten. T blev dømt for medvirken, idet det efter bevisførelsen kunne lægges

til grund, at T, da F var omkring 9 år, havde set T2 og F, der var nøgen, tungekysse, og T havde senere set F onanere T2 på toilettet, og T havde også ved andre lejligheder haft anledning til at få mistanke om, at T2 forgreb sig på F, uden at T foretog sig noget. Også landsretten fandt hende skyldig, dog ikke i medvirken til blufærdighedskrænkelser, og tilrådte, at T var straffet med 9 måneders fængsel.

TfK 2016.1229V: T straffet med 3 års fængsel for voldtægt og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 223, jf. til dels § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, 2. led, ved i perioden fra foråret 2013 til august/september 2015 at have forulempet sin steddatter, F1, (født i 2003) idet han adskillige gange, til tider dagligt, befølte hende på kønsdelen inden for undertøjet, i adskillige tilfælde brugte en vibrator på hendes kønsdel inden for undertøjet, i mindst et tilfælde slikkede hendes kønsdel, i flere tilfælde fik hende til at sutte på sit lem herunder mod betaling, i adskillige tilfælde fik hende til at manipulere sit lem, herunder i flere tilfælde til sædafgang, i adskillige tilfælde manipulerede sit lem foran hende, herunder i flere tilfælde sprøjtede på hende med sæd, flere gange viste hende pornografisk materiale, viste hende en video, hvor han havde sex med hendes mor, i mindst et tilfælde havde samleje med hende, i et enkelt tilfælde tog et billede af hendes bare ende, flere gange sendte billeder af sit erigerede lem til hende og bad hende om at sende billeder af sin kønsdel til ham, samt i et enkelt tilfælde i en bil onanerede foran hende og førte sit lem op ad lårene og på maven af hende og rørte hende med fingeren på hendes kønsdel inden for underbukserne, ligesom han i et telt i en have tog billeder af hendes kønsdel og rørte hende på kønsdelen og fik hende til at manipulere sit lem. T var ligeledes skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, 2. led, ved i ét tilfælde at have befølt F2, der var F1's lillesøster, i lysken under underbukserne, hvilket var egnet til at krænke hendes blufærdighed. Ved straffesættelsen blev der navnlig lagt vægt på forholdenes grovhed, og at der var tale om flere overgreb, herunder voldtægt, samt at overgrebene havde fundet sted over en længere periode, og at de var foregået i hjemmet. Der blev tillige lagt vægt på, at der ikke var anvendt vold eller trussel om vold.

TfK 2016.1174V: T straffet med 6 års fængsel for voldtægt og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, § 210, stk. 1 og stk. 3, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, 2. led. T var tiltalt for i perioden fra januar 2012 til april 2015 på flere adresser ofte ugentligt til dels under udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed at have foretaget seksuelle overgreb på sine to døtre ved bl.a. at have haft samleje med dem og slikket dem i skridtet. T blev fundet skyldig i overensstemmelse med tiltalen, dog således, at det ikke var bevist, at overgrebene fandt sted ofte ugentligt, men alene adskillige gange, at T i starten af perioden alene havde forgrebet sig på den ældste datter uden at have samleje med hende, og at han i resten af perioden alene havde haft samleje med den ældste datter og ikke med den yngste, og at overgrebene var ophørt i marts 2015. Byretten fastsatte

straffen til fængsel i 5 år, hvilket landsretten forhøjede til 6 års fængsel, idet der bl.a. blev lagt vægt på karakteren af de seksuelle overgreb, pigernes alder på gerningstidspunktet, hyppigheden af overgrebene, og at overgrebene havde stået på i en flerårig periode.

TfK 2016.1211V: T straffet med 7 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, og § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 223, stk. 1, og § 222, stk. 1, jf. § 223, stk. 1, ved adskillige gange at have skaffet sig samleje med sin steddatter, F, dels mens hun sov, dels under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed fra F var 10 år til knap 15 år. T var endvidere skyldig i forsøg på andet seksuelt forhold end samleje ved, efter F var fyldt 12 år, at have forsøgt at få hende til at manipulere sit lem, jf. straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 223, stk. 1, jf. § 225, jf. § 21. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at de seksuelle overgreb var begået mod T's steddatter, mens hun var i alderen 10 år til 15 år, samt karakteren og omfanget af de seksuelle overgreb.

TfK 2018.1347/2V: T straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og § 222, stk. 1 og 3, samt blufærdighedskrænkelse efter § 232, ved i tiden fra februar 2003 til december 2005 ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed og til dels ved tvang at have berørt F1 ca. 6 gange i skridtet uden på og inden for tøjet og i flere tilfælde formået hende til at manipulere sit lem med hånden, ligesom han i flere tilfælde førte en finger ind i hendes skede og førte fingeren ud og ind samt i forbindelse hermed i ét tilfælde fastholdt hende, ligesom han flere gange berørte hende på brysterne udenpå og indenfor tøjet, da hun var 10-12 år. T var ligeledes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. til dels § 21, ved fra omkring efteråret 2006 til efteråret 2007 på T's bopæl under trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold at have tiltvunget sig samleje og forsøgt at tiltvinge sig andet seksuelt forhold med F2, idet T befølte hende på brysterne inden for tøjet og i skridtet uden på bukserne, afklædte hende og forsøgte at få hende til at røre sit erigerede lem, ligesom han sagde, at hun skulle sutte på hans lem, hvorefter han lagde hende ned og tog hendes bukser ned og gennemførte samleje, indtil han blev forstyrret, alt hvorunder F2 bad ham om at lade være og prøvede at skubbe ham væk. T var også skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og § 222, stk. 1, 2 og 3, ved i sommeren 2008 på en sti under vold og trussel om vold samt under tvang og udnyttelse af sine fysiske og psykiske overlegenhed at have tiltvunget sig samleje med F2, idet T befølte hende på brysterne og bagdelen, hvorefter T tvang hende ned på en bænk, trak hendes bukser ned og under fastholdelse af hendes arme gennemført samleje indtil udløsning. T var desuden skyldig i overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, til dels § 216, stk. 2 og § 222, stk. 2 og 3, jf. stk. 1, jf. til dels § 225, jf. til dels § 21 og § 232, ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed og til dels ved tvang, efter at hans datter F3 var fyldt 8 år og frem til sommeren 2015 at have befølt hende ca. 6-7 gange på hendes bryster og/eller kønsdel uden på tøjet, heraf 4-5 gange også inden for tøjet, hvor han førte en finger ind i hendes skede, én gang bad hende om at røre sin penis og i forbindelse hermed forsøgte at formå hende til at beføle sin penis samt 5 gange gennemførte samleje, første gang,

efter hun var fyldt 9 år, og sidste gang, da hun var fyldt 13 år, og således at han i forbindelse med samlejerne anvendte tvang. Endelig var T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, og § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, ved i perioden fra august 2015 til december 2015 at have skaffet sig samleje og andet seksuelt forhold med sin biologiske datter F4, idet T i ikke under 4 tilfælde afklædte hende, førte en finger ind i hendes skede og anus og gennemførte vaginalt og analt samleje.

TfK 2019.195V: T straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, § 223, stk. 1, jf. til dels § 225, og § 232. T var tiltalt for i tiden fra 2002 til 2014 talrige gange, herunder perioder ugentligt, at have begået seksuelle overgreb mod to steddøtre, F1 og F2, idet T for F1's vedkommende, fra hun var 4 år, til hun var ca. 9 år, talrige gange havde befølt hende på skeden uden på trusserne samt ført en finger ind i hendes skede, og fra hun var ca. 9 år til 17 år talrige gange at have haft vaginalt samleje og i et tilfælde analt samleje med hende samt ført fingre ind i hendes skede og at have haft oralsex med hende. For F2's vedkommende var T tiltalt for, fra F2 var ca. 9 år, til hun var ca. 12 år, at have befølt hende på brysterne og i skridtet samt ført en finger ind i hendes skede og formået hende til at onanere og sutte på T's lem til sædafgang, og fra F2 var 13 år, til hun var 17 år, talrige gange at have haft såvel anale som vaginale samlejer og andet seksuelt forhold end samleje med hende, idet T også havde ført en finger ind i hendes skede, formået hende til at sutte på og onanere sit lem til sædafgang og befølt hende på brysterne. T erkendte sig delvist skyldig, idet han dog nægtede at have haft analt og vaginalt samleje med F1, og han nægtede at have forgrebet sig på hende, mens hun var i alderen 4-9 år. For F2's vedkommende nægtede T at have ført en finger ind i hendes skede, mens hun var i alderen 9-12 år, og han kunne alene erkende tre samlejer samt tre forsøg på samleje, mens F2 var i alderen 13-17 år, samt oralsex men uden sædafgang. Samtlige dommere og nævninger i både byretten og landsretten fandt på grundlag af kvindernes forklaringer T skyldig i tiltalen, bortset fra oralsex og forsøg på oralsex med F1, efter hun var fyldt 9 år. Der var endvidere enighed om at fastsætte straffen til fængsel i 8 år. Der blev herved lagt vægt på forholdenes karakter og grovhed, herunder pigernes alder, da T første gang begik overgreb mod dem, den lange periode og hyppigheden af overgrebene, og at T havde misbrugt sit særlige tillidsforhold til pigerne, der var hans steddøtre.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2022:

TfK 2021.991V: T straffet med 3 års fængsel for forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 21, og forsøg på overtrædelse af § 210, stk. 2, jf. § 21, ved at have forsøgt at gennemføre et samleje med sin halvsøster, F, der var 10 år, idet han flere gange forsøgte at indføre sit lem i F's skede, hvilket imidlertid mislykkedes, ligesom han spyttede på en af sine fingre, som han indførte i F's skede. T var endvidere skyldig i tre gange tidligere at have forsøgt at gennemføre samlejer med F, hvilket ligeledes mislykkedes. Ved straffastsættelsen blev der på

den ene side lagt vægt på, at T var dømt for fire tilfælde af forsøg på voldtægt af sin 10-årige lillesøster, og at han i hvert fald i det førstnævnte forhold var gået langt for at få samlejet til at lykkes. Der blev på den anden side lagt vægt på, at der var tale om forsøg på voldtægt. Henset til karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om sexologisk behandling.

TfK 2019.66Ø: T straffet med 6 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, og overtrædelse af § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, idet T et ganske betydeligt antal gange havde haft samleje, herunder analt samleje, og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år. Mindst ét af samlejerne havde fundet sted, mens barnet var under 12 år. Efter barnets alder, aldersforskellen og T's rolle som far til F's veninde og som bekendt af familien var det godtgjort, at T havde skaffet sig samlejerne under udnyttelse af sin psykiske overlegenhed, jf. straffelovens § 222, jf. stk. 3. T var desuden skyldig i blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, og besiddelse af børnepornografi, jf. straffelovens § 235, stk. 2, med hensyn til bl.a. billeder og videoer med seksuelt indhold af barnet. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 5 år, men landsretten forhøjede straffen til fængsel i 6 år under hensyn til forholdenes karakter, omfang og grovhed.

TfK 2022.417V: T straffet med 7 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. dagældende § 216, stk. 2, og § 223, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i perioden fra før sommeren 2019 til august 2020 adskillige gange og med jævne mellemrum at have gennemført og forsøgt at gennemføre både vaginale og anale samlejer med sin steddatter, F1, der var 9-10 år gammel. T var endvidere skyldig i et tilfælde af vold efter straffelovens § 244, stk. 1, begået mod sin søn, F2. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på karakteren og grovheden af voldtægterne, herunder at de blev begået mod T's steddatter, der var 9-10 år gammel, overgrebenes antal samt længden af gerningsperioden.

I en enkelt sag blev den tiltalte idømt forvaring for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt.:

TfK 2020.304V: T idømt forvaring for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 225, begået mod en pige på 9 år, F. T fik F til at sætte sig ind i sin bil, hvor han fremkom med en række trusler og viste hende en kniv. Han kørte hende herefter til et øde naturområde, hvor han på ny truede hende og fik hende til at beføle sit lem og tiltvang sig samleje med hende. Senere kørte han hende tilbage til det sted, hvor han havde samlet hende op, og udtalte, at hun "ikke måtte sige det her til dem, ellers tror jeg nok, at du ser mig igen". T var tidligere straffet i 2008 for at have voldtaget en 12-årig pige og i 2011 for i 11 tilfælde at have forsøgt at opnå samleje med mindreårige piger. Retslægerådet havde vurderet, at T frembød en

sådan væsentlig fare for andres liv, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring kunne være påkrævet. T blev i både byretten og landsretten idømt forvaring.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2022:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2022.

2.3.4 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. (samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., er blevet anvendt.

2.3.5 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 3 (voldtægt af særligt farlig karakter og voldtægt begået under andre særligt skærpende omstændigheder)

Ved lovændring i 1981 blev strafferammen for voldtægt opdelt i en normalstrafferamme med et maksimum på 6 års fængsel og en sidestrafferamme med et maksimum på 10 års fængsel, der skulle finde anvendelse i tilfælde, hvor voldtægten havde haft en særligt farlig karakter, eller hvor der i øvrigt forelå særligt skærpende omstændigheder. Der er i forarbejderne til bestemmelsen, jf. afsnit 2.1 ovenfor, givet en vis vejledning om hvilke sager, der vil kunne henføres under den skærpede sidestrafferamme. Der er dog ikke givet mere konkrete anvisninger til strafudmålingen i disse sager.

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 3, omfatter alene domme efter lovændringen i 2013.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 3, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen (medmindre der er tale om andre samtidige overtrædelser af straffelovens kapitel 24 eller straffelovens § 210 relateret til overtrædelsen af § 216, stk. 3). Gennemgangen er endvidere afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

TfK 2016.212V: T straffet med 2 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved i en lejlighed med vold af særligt rå, brutal eller farlig karakter og trussel om vold at have tiltvunget sig samleje med F. Det blev lagt til grund, at han slog hende i ansigtet med flad hånd, skubbede hende ned på sengen og rev trusserne af hende, ligesom han sagde: ”Hvis du gør modstand, kommer det bare til at gøre mere ondt” eller lignende, hvorefter han gennemførte samleje med hende, imens han tog kvælertag på hende og holdt hende for munden, alt hvorved der opstod punktformede blødninger på huden bag F’s øre og i mundslimhinden. Det fremgik af T og F’s forklaringer, at de indtil ca. 1 uge før episoden havde været kærester i ca. 3 ½ år og havde haft fælles bopæl i den pågældende lejlighed. Den pågældende dag ankom T til lejligheden, hvor han fandt F sammen med en anden mand. Der opstod et skænderi, og T smed efterfølgende manden ud. Herefter voldtog han F. F forklarede for landsretten, at hun og T var blevet kærester igen. Ved straffastsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på forholdets grovhed, herunder at T havde anvendt halsgreb mod F, og at forholdet var henført under straffelovens § 216, stk. 3. På den anden side blev der lagt vægt på, at T havde begået forholdet under indflydelse af stærk sindsbevægelse.

TfK 2016.311Ø: T straffet med 3 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved en nat flere gange at have tiltvunget sig samleje med sin tidligere kæreste, F. T blev dømt for at have taget fat om hendes hals og klemte til, holdt hende for næse og mund, så hun ikke kunne få vejret, og presset hendes hoved ned i en pude, så hun på et tidspunkt mistede bevidstheden og var i manifest livsfare. T var i dette forhold også tiltalt for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, men hverken byretten eller landsretten straffede i sammenstød med denne bestemmelse. T blev herudover fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, idet han ved samme lejlighed urinerede ud over F, ligesom han blev dømt for tyveri af 7.600 kr. fra hende. Byretten fastsatte straffen, der var en tillægsstraf til en bøvedtagelse, til fængsel i 3 år. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2017.908V: T1 og T2 straffet med 5 års fængsel for bl.a. voldtægt efter straffelovens § 216, jf. stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3. T1 og T2, der var far og søn, blev fundet skyldige i grov vold, voldtægt af særligt farlig karakter og frihedsberøvelse ved i forening med en ukendt tredjemand at have overfaldet og truet en 22-årig mand, F. Det blev lagt til grund, at F blev tvunget ind i en bil, og med en hætte over hovedet blev han kørt til et værksted, hvor han blev afklædt og bagbundet, udsat for grov vold, trusler og anale voldtægter af begge de tiltalte. Efter overgrebene, der varede ca. 2 timer, og hvorunder voldtægterne blev filmet, blev F kørt til et boligområde, hvor han blev efterladt bagbundet. Der var tale om æresrelateret kriminalitet med karakter af afstraffelse, idet baggrunden for overgrebene var, at F havde haft et seksuelt forhold til en kvinde, der var henholdsvis datter og søster til de tiltalte.

TfK 2016.812Ø: T idømt forvaring for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 3, jf. stk. 1, og grov vold efter § 245, stk. 1, begået over for en kvinde, F, som han havde mødt på et værtshus og var gået hjem med. T havde i en periode på mere end 5 timer voldtægt F flere gange og udsat hende for vold og mishandling i form af bl.a. halsgreb, bid omkring brystvorterne og slag med bl.a. ribbensbrud til følge, ligesom han havde skåret hendes hår af med en kniv. F havde i den forbindelse været i livsfare under overgrebene. T var tidligere straffet i 2002 for tre voldtægtsforsøg, i 2010 for § 244-vold, og i 2011 for blufærdighedskrænkelser og ulovlig tvang. Retslægerådet udtalte, at T var omfattet af straffelovens § 69, og at risikoen for personfarlige reaktionsmønstre var betydelig. Rådet vurderede i forlængelse heraf, at T frembød en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at forvaring var påkrævet for at forebygge denne fare. Landsretten idømte ligesom byretten T forvaring efter straffelovens § 70, stk. 2, men fandt i modsætning til byretten ikke efter oplysningerne om T's tidligere kriminalitet, at også betingelserne for forvaring efter straffelovens § 70, stk. 1, var opfyldt.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016:

TfK 2017.1135Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. til dels § 225, ved en nat at have skaffet sig adgang til sin tidligere kærestes hjem og ved trussel med kniv at have tiltvunget sig samleje med hende to gange og beordret hende til at manipulere hans lem. T var desuden skyldig i overtrædelse af knivloven. T var tidligere straffet i 2010 for voldtægt. Ved straffastsættelsen henviste landsretten til indsættelsen af § 216, stk. 4, i 2016, hvorefter der skulle ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for voldtægt, således at udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje, når der ikke er tale om overfaldsvoldtægt, skulle være fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. Da voldtægten var begået i forurettedes hjem under anvendelse af kniv, og da T tidligere var dømt for voldtægt, fastsattes straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at T umiddelbart forud for gerningen havde psykiske problemer og selvmordstanker.

U 2022.105Ø: T straffet med 7 års fængsel for bl.a. voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, til dels jf. § 225, og grov vold efter § 245, stk. 1, ved i en periode på ca. 6 måneder adskillige gange at have voldtægt sin kæreste og senere hustru F og herunder udøvet vold bl.a. i form af kvælertag, slag mv. T var desuden skyldig i psykisk vold efter straffelovens § 243 ved i samme periode at have udsat F for groft nedværdigende, forulempende og krænkende adfærd, som var egnet til at styre F, idet T gentagne gange bl.a. udtalte, at F var en synder, luder, klam so, T's personlige luder, og at T ejede F, der skulle gøre, hvad T sagde, ligesom T beordrede F til at isolere sig fra familie og venner, og at F ikke måtte kommunikere med andre eller gå ud uden T's tilladelse. Ved fastsættelsen af straffen blev der navnlig lagt vægt på den særlige krænkelser, der var forbundet med lovovertrædelsen, at der var tale om adskillige

voldtægter begået over en længere periode, at F havde været i livsfare i forbindelse med halsgrebene samt grovheden af den psykiske vold.

2.3.6 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 5 (offer for menneskehandel)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis efter lovændringen i 2013, hvor straffelovens § 216, stk. 5, er blevet anvendt.

2.4 **Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216, jf. § 225**

2.4.1 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold uden samtykke)

2.4.1.1. *Tiltvingelse af andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225)*

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

TfK 2017.194V: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 225. Det fremgik af sagen, at T for nogle år siden havde haft et seksuelt forhold til en kvinde, F, hvor de praktiserede dominans og rollespil med hård sex. De havde ikke haft forbindelse med hinanden i flere år, da T forsøgte at genoptage forbindelsen, hvilket F oplyste, at hun ikke ønskede. T truede herefter F med at offentliggøre en video af hende i en pinlig seksuel situation. Dette fik F til at opgive sin adresse. T opsøgte herefter F, hvor T under anvendelse af vold og trussel om at offentliggøre videoen skubbede F ned i en sofa, hvor han berørte hende og tvang hende til at give ham oralsex. Landsretten fandt det bevist, at T mod F's ønske ved anden ulovlig tvang og vold havde tiltvunget sig sex med F, og at T havde indset dette. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Sagen er ligeledes nævnt nedenfor i afsnit 2.4.1.2 (a) vedrørende andet seksuelt forhold end samleje ved anden ulovlig tvang.

TfK 2017.398/2V: T straffet med 6 måneders fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, jf. § 21, ved at have forsøgt at tiltvinge sig andet seksuelt forhold end samleje med F, idet han, fastholdt hende og trak hendes kjole op, kyssede hende på halsen, på munden og med tungekys, slikkede hende i ansigtet og befølte hendes bryster, bagdel og skridt, selv om F gjorde modstand og sagde nej. Han tog desuden sit erigerede lem frem, og ved at holde om hendes hånd forsøgte han at få hende til at berøre lemmet. Det fremgik også, at han tog fat om hendes hoved og pressede det ned mod lemmet, mens han udtalte: "Vil du give mig en sutter" eller lignende, hvilket imidlertid mislykkedes, da F gjorde modstand og ringede til sin kæreste. Det fremgik af sagen, at T og F kendte hinanden fra en skole. T blev straffet med fængsel i 6 måneder, idet landsretten ud over karakteren og omfanget af de

seksuelle forhold, T var fundet skyldig i, navnlig lagde vægt på de psykiske følger, forholdene havde haft for F. Der var uanset T's gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2015.729Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225. Det fremgik af sagen, at T og F havde aftalt, at T skulle betale 500 kr. for sex med kondom med F, som var prostitueret. I forbindelse med at F havde oralsex med T, tog T kondomet af, hvilket bevirkede, at F nægtede at have oralsex med T. Herefter tvang T med et fast greb om F's arm og hals ad flere omgange og med betydelig kraft sin penis ind i munden på F, hvorved han fik sædafgang. F havde herunder svært ved at trække vejret og fik bl.a. blodudtrædninger i ganehulen. T var tidligere straffet i 2000 for voldtægt. Byretten fastsatte straffen til 1 års fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 1 år og 3 måneder under hensyn til forholdets grovhed og T's tidligere straffe, som omfattede adskillige tilfælde af ligeartet kriminalitet. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

U 2019.4098H: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232. T, der var kørelærer, var skyldig i at have tiltvunget sig andet seksuelt forhold end samleje med F, der var køreskoleelev, og i at have krænket hendes blufærdighed. Forholdet var begået efter en køretime og foregik på F's bopæl. T havde kysset F på halsen og presset sin tunge ind i munden på hende, befølt hende på det ene bryst og på balderne, herunder inden for tøjet, samt stukket en finger op i hendes skede. Højesteret udtalte vedrørende strafudmålingen, at andet seksuelt forhold end samleje kan have en meget forskellig grovhed, og at straffen afhængigt af sagens konkrete omstændigheder vil kunne udmåles betydeligt under udgangspunktet for straffen for voldtægt. Højesteret fandt, at der ved vurderingen af forholdets grovhed bl.a. kan lægges vægt på det seksuelle forholds nærmere karakter, overgrebets tidsmæssige varighed, graden af forurettedes hjælpeløshed, forurettedes alder, stedet for overgrebet, herunder om gerningsmanden er trængt ind hos forurettede, og de omstændigheder, under hvilke gerningsmanden har mødt den forurettede. Efter karakteren af det begåede forhold samt under hensyntagen til den generelle forhøjelse af straffen for voldtægt i 2016 tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat af landsretten til 6 måneders fængsel.

TfK 2018.1246Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, ved at have gjort sig skyldig i tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, til dels forsøg herpå, og blufærdighedskrænkelser begået over for en kvinde, F, som han kort forinden var kommet i kontakt med på en datingside. Det fremgik af sagen, at han bl.a. ved tvang befølte hende på

brysterne, stak fingre op i F's skede, tvang hende til at røre ved sit lem og forsøgte at tvinge sit lem ind i munden på hende. Byretten fastsatte straffen til 9 måneders fængsel, hvilket landsretten stadfæstede (med dissens for fængsel i 1 år). Ved straffastsættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på forholdenes karakter, den tidsmæssige udstrækning heraf samt den tilsigtede strafskærpselse ved ændringen af straffelovens § 216 i 2016. Heroverfor blev der i formildende retning lagt vægt på den forløbne tid på 2 år, som der var gået, siden forholdet var begået, og at T var ustraffet og havde gode personlige forhold.

TfK 2018.1393Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232. T blev dømt for at have lagt sig over F og holdt hendes arme, mens han ad to omgange indførte en finger i hendes skede og forsøgte at kysse hende, selv om hun gjorde modstand. Byretten fastsatte straffen til 6 måneders delvist betinget fængsel. Under henvisning til den generelle forhøjelse af strafniveauet for overtrædelser af straffelovens § 216 i 2016 forhøjede landsretten straffen til fængsel i 9 måneder, der efter forholdets karakter ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.997Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, ved at have tiltvunget sig andet seksuelt forhold end samleje med F ved at stikke to fingre op i F's skede, samtidig med at han fastholdt hende. Det fremgik af sagen, at F og T mødtes på en bar og var gået hjem til F sammen, hvor forholdet fandt sted i F's lejlighed. Byretten fastsatte straffen, der var en tillægsstraf til en tidligere bødestraf, til fængsel i 9 måneder, hvilket landsretten stadfæstede.

TfK 2020.985V: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved en nat i en vejkant og grøft ved vold eller trussel om vold at have tiltvunget sig andet seksuelt forhold end samleje med F. Det blev lagt til grund, at han skubbede til F, der faldt ned i grøften, hvor T også indfandt sig og greb fat om F's hals og udtalte: "Hvis du siger det her til nogen, slår jeg dig ihjel" eller lignende, hvorefter T tog sit lem frem og udtalte: "Sut den" eller lignende, hvorved han formåede F til at udføre oralsex på sig, ligesom T efterfølgende ved den i situationen liggende trussel om yderligere vold trak bukserne af F og udførte oralsex på ham samt under det samlede hændelsesforløb flere gange kyssede F på munden. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at F var 17 år på gerningstidspunktet, mens T var 44 år og derfor måtte anses for psykisk overlegen. Der blev desuden lagt vægt på, at overgrebet havde fundet sted om natten i en ensomt beliggende grøft, og at overgrebet måtte anses for at have udstrakt sig over nogen tid. Efter sagens karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.346Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21, af den 19-årige F, der ydede lektiehjælp til T's børn. T tog F's hånd og lagde den på sin erigerede penis. F forklarede, at hun var lammet og ikke gjorde modstand. Da F trak hånden til sig, lagde T igen hendes hånd på sit lem, trak ned i sine bukser, og pressede hendes hoved mod sit lem for at få hende til at gennemføre oralsex, hvilket dog ikke lykkedes. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, på at T var skyldig i både et fuldbyrdet forhold af andet seksuelt forhold end samleje og et forsøg, samt på omstændighederne i øvrigt, herunder aldersforskellen mellem T og F.

TfK 2020.450/2V: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved om natten i en personbil ved vold og den i situationen liggende trussel om yderligere vold at have tiltunget sig andet seksuelt forhold end samleje med F. Det blev lagt til grund, at T med hånden befølte F på låret og i skridtet, hvorefter T tog fat i hendes arm og tvang hende til at beføle ham i skridtet, hvorpå T tog fat i F's hår og nakke og tvang hende til at sutte på hans lem, indtil han fik udløsning, selv om F forsøgte at gøre modstand og gentagne gange bad om at blive kørt hjem. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på overgrebets karakter, at overgrebet var foregået i T's bil, som han havde parkeret på et øde sted, og den store aldersforskel mellem parterne.

TfK 2021.765Ø: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, stk. 1, til dels forsøg herpå, idet T blev dømt for bl.a. at have tvunget en ung kvinde, som han traf en nat ved et busstoppested, til oralsex, ligesom han havde stukket sin hånd i hendes bukser. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på forholdets karakter og grovhed, herunder at T fik udløsning i forurettedes mund.

U 2019.2939Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved to gange at have tvunget F til oralsex. Byretten fastsatte straffen til 10 måneders fængsel i. Efter forholdets karakter sammenholdt med den generelle forhøjelse af strafudmålingsniveauet for voldtægt ved ændringen af straffelovens § 216 i 2016 forhøjede landsretten straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder. Der blev i skærpende retning også lagt vægt på F's alder på gerningstidspunktet, at T to gange tvang F til oralsex, og at T nøje havde planlagt overgrebet.

TfK 2018.190V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225, ved med vold at have tvunget F ind i en gyde, hvor han pressede hende op mod en mur, førte en finger op i hendes skede og kørte fingeren frem og tilbage. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på forholdets karakter sammenholdt med den skærpelse af straffniveauet for voldtægt, der var tilsigtet ved lovændringen i 2016, hvorefter straffen for en fuldbyrdet overfaldsvoldtægt (ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold) som

udgangspunkt skal fastsættes til fængsel i 3 år og 6 måneder. I denne sag, hvor der var tale om andet seksuelt forhold end samleje, blev straffen fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder.

U 2023.642H: T straffet med 2 års fængsel for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, og blufærdighedskrænkelse, jf. straffelovens § 232, idet han en nat i sin bil befølte forurettede på brysterne og stak sin tunge ind i hendes mund (§ 232), hvorefter han tvang hendes hoved ned mod sit lem og tvang sit lem ind i hendes mund, hvorefter han fik udløsning bl.a. i hendes ansigt (§ 225, jf. § 216, stk. 1). Ved landsrettens dom blev straffen fastsat til 1 års fængsel. Højesteret fandt, at tvang til oralsex (oralt samleje) måtte anses som et groft tilfælde, der efter sin karakter grænser op til voldtægt ved et vaginalt samleje. T var kommet i kontakt med forurettede ved, at han om natten under foregivende af at spørge om vej rettede henvendelse til forurettede, som han ikke kendte, og tilbød hende et lift i sin bil, hvorefter han kort tid efter i bilen uden nogen anledning fra hendes side udsatte hende for det seksuelle overgreb. I forbindelse med overgrebet anvendte han kun fysisk magt i begrænset omfang, og overgrebet var kortvarigt. Efter karakteren og grovheden af overgrebet og de omstændigheder, hvorunder det var foregået, og under hensyntagen til de gældende udgangspunkter for straffastsættelsen i sager om voldtægt, forhøjede Højesteret straffen til fængsel i 2 år.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

TfK 2022.404V: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelse efter § 232, stk. 1, ved under et besøg hos F i dennes lejlighed at have kysset F, befølt og slikket på hendes bryster, ført sine fingre ind i hendes skede og tvunget hendes ansigt ned til hans penis, hvor han førte hendes hoved frem og tilbage, samt fik udløsning ud over hendes ansigt og bryst. F havde ikke givet samtykke, idet hun flere gange sagde til T, at de ikke skulle have sex. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og grovhed.

2.4.1.2. *Andet seksuelt forhold skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225)*

(a) Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

TfK 2017.194V: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 225. Det fremgik af sagen, at T for nogle år siden havde haft et seksuelt forhold til en kvinde, F, hvor de praktiserede dominans og rollespil med hård sex. De havde ikke haft forbindelse med hinanden i flere år, da T forsøgte at genoptage forbindelsen, hvilket F oplyste, at hun ikke ønskede. T truede herefter F med at offentliggøre en video af hende i en pinlig seksuel situation. Dette fik F til at opgive sin adresse. T opsøgte herefter F, hvor T under anvendelse af vold og trussel om at offentliggøre videoen skubbede F ned i en sofa, hvor han berørte hende og tvang hende til at give ham oralsex. Landsretten fandt det bevist, at T mod F's ønske ved anden ulovlig tvang og vold havde tiltvunget sig sex med F, og at T havde indset dette. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Sagen er ligeledes nævnt ovenfor i afsnit 2.4.1.1. vedrørende tiltvingelse af andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende andet seksuelt forhold end samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, hvor forholdet er begået i denne periode.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende andet seksuelt forhold end samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, hvor forholdet er begået i denne periode.

(b) Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

U 2015.805V: T straffet med 4 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225. Det blev lagt til grund, at T tidligt om morgenen havde indfundet sig på F's værelse og lagt sig nøgen ved siden af F i hendes seng, hvor han i hvert fald én gang førte en finger ind i hendes skede, mens hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen på grund af søvn og mulig spirituspåvirkethed. F boede til leje hos T. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at det af forarbejderne til ændringen af straffelovens § 216 i 2013 var forudsat, at straffen for forhold, som hidtil havde været omfattet af straffelovens § 218, stk. 2, skulle skærpes. Der blev endvidere lagt vægt på karakteren af det seksuelle overgreb, og at T var trængt ind på F's værelse,

mens hun lå og sov. Efter overtrædelsens karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2016.1271Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, ved at have stukket sin finger op i F's skede, mens han slikkede på hendes kønsdel, på et tidspunkt, hvor F befandt sig i en tilstand, hvor hun ikke kunne modsætte sig handlingen. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 5 måneder, idet retten lagde vægt på det særlige, nærmest familiære, forhold mellem T og F. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget. Landsretten stadfæstede byrettens dom for så vidt angår strafudmålingen.

TfK 2015.42/2Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225. Det blev lagt til grund, at T, der havde været kæreste med F's mor i 5 år, havde skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med den 18-årige F, der på grund af søvn var ude af stand til at modsætte sig handlingen, idet T lagde sig bag F i hendes seng og stak en finger op i hendes skede, mens han onanerede til sædafgang. Både byretten og landsretten fastsatte straffen til 6 måneders fængsel. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at det var tale om anden køns- lig omgængelse end samleje, at der var tale om et enkeltstående forhold, og at F var 18 år på gerningstidspunktet. Landsretten fandt straffen passende.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

TfK 2018.888V: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, ved at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F, der på grund af søvn og spirituspåvirkethed var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det blev lagt til grund, at T lagde sig tæt ved siden af F, og bl.a. mens hun sov, indførte han flere gange sine fingre i hendes skede og anus samt bevægede fingrene ind og ud. Efter karakteren af T's handling og sagens omstændigheder samt den gennemførte skærpelse af straffen for voldtægt i 2016 blev straffen fastsat til 6 måneders fængsel i. Landsretten anførte om strafudmålingen, at det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 152 af 18. februar 2015, at der med loven tilsigtes en øget anvendelse af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget fængsel, men at ved bl.a. voldtægt er udgangspunktet fortsat ubetinget fængsel. Der var derfor ikke grundlag for at gøre hele straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Efter oplysningerne om T's særdeles gode personlige forhold, og at parterne havde deltaget i konfliktmægling med et positivt resultat, fandtes det forsvarligt at gøre straffen delvist betinget, således at 2 måneder af straffen skulle fuldbyrdes, mens de resterende 4 måneder blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.549V: T straffet med 6 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, ved en morgen i en lejlighed at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F, der på grund af beruselse og søvn var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det blev lagt til grund, at T indførte en finger i F's anus. Efter karakteren af T's handling og sagens omstændigheder i øvrigt blev straffen udmålt som anført. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2022.338V: T straffet med 6 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2), jf. § 225, ved på et hotelværelse at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F, der som følge af søvn og spiritusindtagelse befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig T's handlinger. Det blev lagt til grund, at T var klar over dette, da T trak hendes bukser og underbukser ned og stak flere fingre ind i hendes skede. Efter karakteren af forholdet var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.323V: T straffet med 8 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have trukket tøjet af F og forsøgt at tungekysse hende, ved at have slikket hende på brysterne og i skridtet, ved at have stukket en finger op i hendes skede og ved at have ført hendes hånd til sit lem og have fået hende til at manipulere det. Det fremgik af sagen, at F var diagnosticeret med en organisk personligheds- og adfærdsforstyrrelse, og at hun havde en autisme-spektrum-forstyrrelse. Det fremgik også, at F havde indtaget alkohol i et sådant omfang, at den estimerede alkoholpromille på gerningstidspunktet kunne have været mellem 0,6 og 1,4 promille. Efter forholdets karakter og under hensyn til de seneste skærper i 2013 og 2016 af straffen for bl.a. voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, blev straffen fastsat som anført. Der var efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2020.1026Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, ved at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F, som T var chef for. F var på grund af beruselse ude af stand til at modsætte sig T's handlinger, som bestod i, at T, mens F lå på en briks, trak F's bukser og underbukser ned, hvorefter T befølte F's penis og brystvorter og førte en finger op i F's anus. Uanset T's gode personlige forhold var der efter karakteren og grovheden af forholdet ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.76V: T straffet med 8 måneders fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 225, ved at have stukket sin hånd ned i underbukserne på F, der på tidspunktet (juli 2016) var under 15 år gammel, hvorefter han onanerede F's penis i adskillige minutter. T blev desuden fundet skyldig i andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2), jf. § 225, idet han ved en senere lejlighed (juli 2020) havde trukket sovepose og underbukser af F, hvorefter han onanerede og suttede på F's penis i adskillige minutter, selv om F som følge af alkoholindtagelse og søvn befandt sig i en tilstand eller situation, hvor han var ude af stand til at modsætte sig handlingen. T boede sammen med F's halvbror, og F var kommet i T's og halvbroderens hjem og havde også overnattet der. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af overgrebene, aldersforskellen på F og T samt det afhængighedsforhold, der bestod mellem dem. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget.

TfK 2019.70Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 ved at have bedøvet F med et stof i hendes cola, så F faldt i søvn. T havde herefter stukket en finger op i hendes skede, mens han filmede overgrebet. Byretten fastsatte straffen til 6 måneders fængsel. Landsretten skærpede efter forarbejderne til ændringen af straffelovens § 216 i 2016 straffen til fængsel i 10 måneder. Ved straffastsættelsen lagde landsretten på den ene side vægt på det seksuelle overgrebs mindre indgribende karakter og varighed, og at T og F kendte hinanden i forvejen, og på den anden side, at T havde bragt F i hjælpeløs tilstand og yderligere krænket F ved at videooptage hendes underliv, mens han forgreb sig på hende.

TfK 2019.1219V: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, jf. § 81, nr. 8, og overtrædelse af autorisationslovens § 75 ved på en skadestue under udførelsen af tjenesten som sygeplejerske at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F, der var indlagt på skadestuen og var i hjælpeløs tilstand på grund af kraftig beruselse og påvirkethed af narkotika og derfor var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Overgrebet foregik ved, at T masturberede og suttede på F's lem. T blev endvidere fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 ved i fem tilfælde at have optaget fotos af mænd, der ikke var påklædte, i omklædningsrum i fitnesscentre. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes grovhed og karakter, herunder navnlig at T havde misbrugt sin stilling som sygeplejerske. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

TfK 2022.205V: T straffet med 6 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have haft sine fingre ved og på F's skede og anus og forsøgt at indføre dem i hendes skede og anus. Det var i den forbindelse bevist, at T, efter at F havde rejst sig fra en sofa, hvor forholdet var begået, og var gået ind i en seng, flere gange havde forsøgt at trække F's bukser og trusser af hende for på ny at have et andet seksuelt forhold med hende. F forklarede bl.a., at hun havde drukket alkohol den pågældende aften, og at hun var beruset. Efter det, der var forklaret om F's tilstand og adfærd, var det bevist, at F ikke på noget tidspunkt havde givet samtykke til de seksuelle forhold, og at T havde været klar over dette. Efter karakteren af forholdet var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste

TfK 2022.150V: T straffet med 9 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, og overtrædelse af § 210, stk. 2, jf. stk. 3, § 222, stk. 1, jf. § 225, samt blufærdighedskrænkelser efter § 232. Det fremgik af sagen, at T og F, der var T's halvlillesøster, havde ligget sammen på en madras, idet T lå mellem hendes ben, så hans underliv var ud for hendes. Det blev under sagen fundet bevist, at T havde fået udløsning ved F's underliv, og at der havde været en sådan fysisk kontakt mellem dem, at der var tale om andet seksuelt forhold end samleje. T havde i samme forbindelse taget i hvert fald trusserne af F og kysset hende. Det blev endvidere lagt til grund, at F på grund af indtagelse af alkohol ikke havde været i stand til at give samtykke hertil. Set i lyset af hendes tilstand, at hun på gerningstidspunktet var 13 år gammel, og at hun var T's halvlillesøster, måtte det have stået T klart, at der ikke forelå samtykke. Efter karakteren af forholdet var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.274V: T straffet med 9 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, ved i et skovområde at have haft andet seksuelt forhold end samleje med F, der ikke havde samtykket heri, og som på grund af indtagelse af alkohol befandt sig i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Forholdet var begået ved, at T stak sin penis ind i F's mund og sine fingre op i hendes skede. T blev herudover fundet skyldig i brugstyveri af en bil og to kørsler i frakendelsestiden. T var i 2021 tidligere straffet med fængsel i 3 måneder for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 244, stk. 1, § 264, stk. 1, nr. 1, § 291, stk. 1, og § 293 a. Navnlig efter karakteren af voldtægtsforholdet blev tillægsstraffen fastsat til fængsel i 9 måneder. Straffen blev i medfør af straffelovens § 89 fastsat som en tillægsstraf til den tidligere dom fra 2021.

U 2022.4881Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, jf. § 218, stk. 1, og blufærdighedskrænkelse efter straffelovens § 232, ved i sit hjem at have udnyttet F's mentale retardering til at skaffe sig andet seksuelt forhold end samleje med hende, hvilket F ikke havde samtykket til, idet T stak sin finger op i F's skede og bevægede den, ligesom T befølte F på den ene balle uden på underbukserne og tog hendes hånd hen til sin penis samt kyssede hende. Alene T's indføring af fingeren i F's skede blev henført under § 225, jf. § 216, stk. 1, jf. § 218, stk. 1. Det fremgik af F's forklaring, at hun sov med ryggen til T, da T indledte forholdet. Byretten fastsatte straffen til 7 måneders fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 10 måneders fængsel. Både byretten og landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på de seksuelle handlingers karakter og omfang og i skærpende retning sagens særlige omstændigheder bestående i T's udnyttelse af F's mentale retardering og aldersforskellen og det særlige tillidsforhold mellem samt på den ved lov nr. 635 af den 8. juni 2016 tilsigtede strafskærpelse. Landsretten lagde yderligere vægt på, at der var tale om en overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, som affattet ved lov nr. 2208 af 29. december 2020 om samtykkebaseret voldtægt.

(c) Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1 1. pkt., jf. § 225, hvor forholdet er begået ved udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling) mellem lovændringen i 2013 og lovændringen i 2016.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1 1. pkt., jf. § 225, hvor forholdet er begået ved udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling) mellem lovændringen i 2016 og lovændringen i 2021.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

TfK 2022.220V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes situation efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, ved på sin bopæl at have stukket en finger op i F's skede. T var fotograf, og det fremgik af sagen, at F, der var model, befandt sig på T's bopæl for at blive fotograferet, og at hun skulle overnatte der. Hun havde ondt i ryggen, og de aftalte, at T skulle massere hende. T forklarede, at han stak to fingre op i F's skede og klemte til som et led i massagen. Landsretten fandt, at T's handling ikke kunne anses for en naturlig del af den

kropsmassage, som F havde indvilget i, og som indebar, at hun lå på sengen delvist afklædt. Det var i den forbindelse uden betydning for skyldsspørgsmålet, om T havde haft et seksuelt motiv, da han udførte handlingen. F forklarede bl.a., at T sagde ”vil du prøve noget sjovt”, og at han, inden hun nåede at svare, stak sine fingre op i hendes skede. Efter forklaringen havde F derfor forholdt sig helt passiv. F havde hverken gennem ord eller handling samtykket i, at T kunne stikke sine to fingre op i hendes skede. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på T’s gode personlige forhold og forholdets karakter, herunder særligt at overgrebet havde varet i meget kort tid, at T ikke havde brugt trusler eller fysisk magt, og at T straks havde stoppet overgrebet, da F havde sagt fra.

2.4.1.3. *Andet seksuelt forhold end samleje med en person, der ikke samtykker, og hvor der ikke er anvendt tvangsmidler, og hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (nykriminaliseringen i § 216, stk. 1, jf. § 225)*

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2021:

TfK 2022.318V: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuel forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes situation efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, stk. 1, ved på en restaurant at have haft andet seksuelt forhold end samleje med F, der ikke havde samtykket heri, idet T befølte F på numsen, ligesom han på et toilet kyssede F, der sagde nej til ham, hvorefter T tog hendes bukser af og slikkede hende i skeden og stak flere fingre op i hendes skede, selv om F fortsat gentagne gange sagde nej til ham, ligesom T senere ved et bord befølte F på lårene og i skridtet, hvorefter hun fjernede hans hånd. T blev desuden fundet skyldig i overtrædelse af samme bestemmelser ved senere samme aften i en parkeringskælder uden F’s samtykke at have kysset F og befølt hende på brysterne og på kroppen, selv om hun sagde, at hun ikke ville, hvorefter han trak hendes bukser af og stak sine fingre op i hendes skede, selv om hun sagde, at hun var bange for ham. F forklarede under sagen, at det var i forbindelse med et firmaarrangement, at hun befandt sig på den pågældende restaurant sammen med nogle kolleger, og at T, der var chef på hendes arbejdsplads, sluttede sig til selskabet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter og antal. Efter forholdenes karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Dommen er afsagt efter Højesterets dom i U 2022.2048H (se herom ovenfor i afsnit 2.3.1.3).

2.4.2 Praksis vedrørende overtrædelse af § 221 (nu § 216, stk. 1, 2. pkt.), jf. § 225

TfK 2021.343Ø: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 221, jf. § 225, ved at have tilsneget sig andet seksuelt forhold end samleje med F, som forvekslede T med

sin kæreste, K. T var i løbet af natten kravlet op i sengen til F, hvor han indførte to fingre i hendes skede og førte hendes hånd til sit lem. Berøringerne standsede, da F opdagede, at det var T og ikke K, der berørte hende. Retten fandt det bevist, at T var klar over, at F undlod at protestere mod hans berøringer, fordi hun forvekslede ham med en anden. Det blev lagt til grund, at T kun havde mødt F en gang før, og at T ikke havde grund til at tro, at F ville have et seksuelt forhold med ham. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 60 dage, der ikke kunne gøres betinget. Landsretten stadfæstede med dissens for fængsel i 3 måneder.

2.4.3 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold med et barn under 12 år)

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016:

TfK 2018.300V: T straffet med 4 måneders fængsel for forsøg på andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, jf. § 21, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, 2. led. T blev fundet skyldig i, mens han var ansat som pædagogmedhjælper i en børneinstitution, at have formået F, der var 5 år gammel, til at beføle sit lem uden på underbukserne og spurgt hende, om hun turde sutte på hans lem, hvilket hun afslog. Befølingen af lemmet uden på underbukserne blev henført under straffelovens § 232, 2. led, mens den resterende del af forholdet blev henført under straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, jf. § 21. T blev endvidere fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, 2. led, over for F og en anden pige, der var ca. ½ år yngre end F, idet T viste sit lem for dem. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på forholdenes karakter og alvor, herunder på pigerens unge alder og på, at T havde været ansat som pædagogmedhjælper i institutionen og dermed havde misbrugt sin stilling. Der blev endvidere lagt vægt på T's personlige forhold. Efter forholdenes karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2016.644V: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, § 210, stk. 3, jf. stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved i en periode fra juni 2014 til maj 2015 at have haft andet seksuelt forhold end samleje med sin søn, F, og til dels forsøg herpå samt krænket hans blufærdighed ved i flere tilfælde at have onaneret F og i øvrigt befølt ham på hans lem. T havde endvidere formået ham til at beføle sine bryster og i flere tilfælde forsøgt herpå og onaneret i sønnens overværelse. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om grove og gentagne overgreb på et 7-8-årigt barn begået af en primær omsorgsperson i en samværssituation, hvor barnet havde meget svært ved at sige fra og ikke kunne fravælge kontakten, som muliggjorde overgrebene. Forholdet var derfor så groft, at 2 måneder af straffen skulle afsones. Den resterende del af straffen fandtes at kunne gøres betinget.

TfK 2016.469/2V: T straffet med 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved i en periode fra november 2011 til august 2014 adskillige gange at have befølt F i skridtet under tøjet og i flere tilfælde slikket F i skridtet, på brysterne, på balderne og ved anus samt én gang at have ført en finger op i F's endetarm. T forklarede under sagen bl.a., at han kendte F fra sin moster, og at F var som en niece for ham.

TfK 2016.1369V: T1 straffet med 1 års fængsel, og T2 straffet med 8 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, for T1's vedkommende tillige § 210, stk. 3, jf. stk. 1, ved i en periode fra medio 2013 til maj 2015 på en nærmere angiven adresse flere gange at have ført en finger op i F's (født i 2003) skede og ved i juni 2015 på en anden adresse én gang at have ført en finger op i F's skede. T1 var far til F, og det fremgik af forklaringerne, at T1 og T2 var genboer, og at de ofte hjalp hinanden og drak øl sammen. T1 var tidligere straffet med fængsel i 1 år for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 222, stk. 2, jf. § 224, og § 232. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes grovhed, F's unge alder, de tiltaltes relationer til F og for T1's vedkommende tillige, at han tidligere var dømt for tilsvarende forhold.

TfK 2017.697V: T straffet med 1 års fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, jf. § 210, stk. 3, jf. stk. 1, ved i en periode fra omkring 2014 til september 2015 på bopælen at have udsat sin datter, F, (født i maj 2010) for seksuelle overgreb, idet han flere gange fik hende til at sutte på hans lem til sædafgang. T blev endvidere fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244 ved i perioden fra omkring 2014-2015 flere gange at have slået F på hovedet samt på kroppen med flad hånd, ligesom han slog hende med en ske.

TfK 2015.379Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, § 222, stk. 1, § 223 samt blufærdighedskrænkelser efter § 232, ved, da hans steddatter F var 10-11 år, næsten dagligt at have rørt hende under tøjet på kønsdelen og flere gange stukket sine fingre op i hendes skede og én gang slikket hende i skridtet og næsten dagligt befølt hende på brysterne. Da F var 12 år, rørte han hende ikke under 20 gange under tøjet på kønsdelen og stak flere gange sine fingre op i hendes skede og kiggede ca. 5 gange på hende, mens hun var i bad. Den samlede periode med overgrebene var på ca. 3 år. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at forholdet var begået over en periode på 4 år, og at der var tale om misbrug af T's steddatter.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2022:

TfK 2018.764Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og § 210, stk. 3, jf. stk. 1. T blev dømt for at have indført en finger i skeden på sit 6-årige barnebarn, der overnattede hos T og hans hustru. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på krænkelsernes grovhed, F's alder og på, at F, da krænkelsen fandt sted, var overladt til T og hans hustru, der passede hende. Straffen kunne uanset T's alder og gode personlige forhold ikke gøres betinget. Landsretten fandt straffen passende og tiltrådte af de af byretten anførte grunde, at straffen var gjort ubetinget.

TfK 2018.162/2V: T straffet med 6 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og § 210, stk. 3, jf. stk. 1, ved på ukendt tidspunkt i perioden fra marts 2014 til september 2016 (dvs. på et ukendt tidspunkt før eller efter ændringen af straffelovens § 216 i 2016) at have haft andet seksuelt forhold end samleje med sin ene biologiske datter, F1, (født i 2008) idet T formåede hende til at tage hans penis i munden, ligesom han fik hende til at røre ved hans penis og manipulere den. T blev endvidere fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 ved at trække ned i sine underbukser foran sin anden biologiske datter, F2, og formå F2 til at beføle T's penis. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af krænkelserne, og at de var sket ved udnyttelse af det særlige tillidsforhold, der er mellem forældre og børn.

TfK 2022.179V: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, jf. § 210, stk. 3, jf. stk. 1, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved i perioden fra december 2020 til juni 2021 flere gange at have ført sin hånd ind under sin biologiske datter, F's, trusser og befølt og stimuleret hendes kønsdele, én gang stukket en finger op i hendes skede og flere gange at have befølt hendes baller. T blev endvidere fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have bidt F i hånden og revet hende i håret. T blev straffet med fængsel i 10 måneder (dissens for 1 års fængsel). Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på karakteren af de forhold, der omhandlede seksuelle overgreb i flere tilfælde over for T's dengang 9-10-årige datter. Der var ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget.

TfK 2022.309Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 af F, der var under 12 år, idet T i perioden fra juli 2018 til marts 2021 1-2 gange om måneden masserede F's kønsdel og befølte F's mave og bryster inden for tøjet. Det fremgik af sagen, at F var barnebarn af T's samlever. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 10 måneder, der ikke kunne gøres betinget, og lagde i skærpende retning vægt på relationen mellem T og F. Landsretten stadfæstede straffastsættelsen.

U 2018.2458V: T straffet med 1 års fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232. Det fremgik af sagen, at T var kæreste med en kvinde K, der havde en datter, F (født i august 2006). T boede ikke sammen med K, men kom jævnligt i hendes hjem. T havde i en periode fra oktober 2015 til midt i september 2016 adskillige gange befølt F i skridtet under tøjet samt i september 2016 slikket F i skridtet. T blev derfor fundet skyldig i fra oktober 2015 at have krænket F's blufærdighed og i september 2016 at have gjort sig skyldig i et andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år. T blev i byretten straffet med fængsel i 6 måneder, der blev gjort delvist betinget, således at 2 måneder skulle afsnes, mens resten blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt, da forholdet fra september 2016 var begået efter den 1. juli 2016, hvor ændringen af straffelovens § 216 var trådt i kraft, at straffen skulle fastsættes efter straffelovens § 216, stk. 4. Landsretten forhøjede herefter straffen til fængsel i 1 år, da der ved lovændringen var tilsigtet en generel forhøjelse af straffen for bl.a. voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, hverken helt eller delvist.

TfK 2019.1459Ø: T straffet med 1 års fængsel for forsøg på andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, jf. § 21, ved i to tilfælde samme dag i et sportscenter at have taget en fremmed 4-årig pige med på et toilet, hvor han manipulerede sit lem foran hende og spurgte, om hun ville røre hans lem, hvilket hun afviste. T var endvidere skyldig i to tilfælde af blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, 2. pkt., dels over for den 4-årige ved at spørge hende, om hun syntes "den er stor nok" eller lignende, dels over for en 6-årig pige, som han befølte uden på tøjet, i forbindelse med en anden episode i et indkøbscenter. T var endelig skyldig i besiddelse af en betydelig mængde børnepornografisk materiale efter straffelovens § 235, stk. 2.

TfK 2021.332V: T straffet med 1 års fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, overtrædelse af § 210, stk. 3, jf. stk. 1, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved at have formået sin 3-årige datter til at sutte på sit lem, formået hende til at onanere sit lem, befølt hende i skridtet, onaneret sit lem foran hende og på sin mobiltelefon at have vist hende videoer af personer, der onanerede. Ved fastsættelsen af straffen lagde landsretten vægt på karakteren og grovheden af forholdet, der var begået i hjemmet, mens F var overladt i T's varetægt, ligesom der blev lagt vægt på, at F kun var 3 år. Efter forholdets karakter og grovhed var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.192Ø: T straffet med 1 års fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, ved i perioden 2017-2018 flere gange at have haft andet seksuelt forhold end samleje med sin steddatter, F, der var 9 år, idet T bl.a.

havde oralsex med hende, førte en dildo i skeden på hende, befølte hende i kønsdelen, stak fingre op i hendes skede og formåede hende til at beføle ham. T var endvidere skyldig i blufærdighedskrænkelser mod F ved at have befølt hende.

TfK 2021.1093V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og overtrædelse af § 222, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 225, ved under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed at have haft andet seksuelt forhold end samleje med F. Det fremgik af sagen, at T, der var voksenalderen for F, ikke under fire gange i perioden, før F fyldte 12 år, og i mindst ét tilfælde, efter F var fyldt 12 år, manipulerede eller suttede på F's penis, flere gange med udløsning til følge. T var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved at have haft fotografier af pornografisk karakter, som han havde taget af F og en anden dreng, på sin mobiltelefon. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på den nærmere karakter af og antallet af overtrædelser over for F, på F's alder og T's særlige rolle som voksenalderen for F.

I en enkelt sag blev den tiltalte idømt forvaring efter straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225:

TfK 2021.96V: T idømt forvaring for bl.a. andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232, stk. 1, ved i perioden fra april til maj 2019 gentagne gange at have skaffet sig andet seksuelt forhold end samleje med F samt krænket hendes blufærdighed, idet han én gang slikkede hende i skridtet, to gange placerede sit erigerede lem mellem hende baller og lavede samlejebevægelser, og i flere tilfælde befølte hende i kønsdelen inden for kønslæberne. T havde endvidere flere gange befølt hende i skridtet under tøjet og flere gange lagt sit erigerede lem mod hendes lår og nogle gange vist hende sine testikler og sit lem. T var desuden skyldig i overtrædelse af straffelovens § 236, stk. 7, jf. stk. 1, nr. 2, ved i samme periode at have overtrådt et forbud fra en dom i 2016 om ikke uden politiets tilladelse at tage ophold hos personer, hos hvem der opholdt sig børn under 18 år, idet han i perioden i flere omgange tog ophold hos en person, hvor bl.a. dennes datter, F, opholdt sig. T var tidligere straffet for seksuelle overgreb mod børn. I domme fra 2015 og 2016 var overgrebene begået over for piger på henholdsvis 8 og 6 år i pigernes hjem, mens T havde et forhold til pigerne mor. Retslægerådet vurderede på baggrund af karakteren af den tidligere kriminalitet og det nu påsigtede samt det øvrige om T oplyste, at anvendelse af forvaring i stedet for straf sandsynligvis var påkrævet, idet rådet vurderede, at T frembød en væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Landsretten fandt, at det efter karakteren af de begåede forhold og oplysningerne om T's person måtte antages, at han frembød væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel fandtes påkrævet for at forebygge denne fare, jf. straffelovens § 70, stk. 2, nr. 2 og 3.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2022:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225, hvor forholdet er begået efter straffeskærpelsen i 2022.

2.4.4 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225.

2.4.5 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225 (forhold af særligt farlig karakter og forhold begået under andre særligt skærpene omstændigheder)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225.

2.4.6 Praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 5, jf. § 225 (offer for menneskehandel)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216, stk. 5, jf. § 225.

2.5 Konklusion

2.5.1 Overtrædelse af straffelovens § 216 ved samleje

2.5.1.1. Delkonklusion vedrørende tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1)

(a) Om bestemmelsen

Som det fremgår af afsnit 2.1, blev straffelovens § 216 nyaffattet i 2013, hvorved en række forhold, der tidligere havde været omfattet af andre bestemmelser i straffelovens kapitel 24, blev omfattet af § 216 om voldtægt. Kriminaliseringen af tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold blev i den forbindelse placeret i straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, med en strafferamme på fængsel indtil 8 år. Sidestrafferammen med et maksimum på 12 års fængsel omtales nedenfor i afsnit 2.5.1.7. Der blev ikke i forbindelse med lovændringen i 2013 tilsigtet ændringer i straffniveauet, se herom ovenfor i afsnit 2.1.

Ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 foretoges en generel skærpelse af straffniveauet for voldtægt. For så vidt angår straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, følger det af bemærkningerne til lovændringen, at straffniveauet gennemgående skulle hæves med 1 år sammenlignet med det hidtidige straffniveau. Det betød, at udgangspunktet for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt ville være 3 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke forelå andre skærpene omstændigheder.

Udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold skulle være fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel.

Det fremgår videre af bemærkningerne til lovændringen, at der som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af straffelovens § 216 er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de udgangspunkter, der er lagt op til. Af skærpende omstændigheder nævnes i bemærkningerne bl.a. betydelig vold i forbindelse med voldtægten, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid, hvis den er begået af flere i forening, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her har begået voldtægten. Omvendt vil der ifølge bemærkningerne i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, eller om forsøg.

Ved lov nr. 2208 af 29. december 2020, der trådte i kraft den 1. januar 2021, blev straffelovens § 216, stk. 1, nyaffattet, således at det fremover blev strafbart at gennemføre samleje med en person, der ikke samtykker heri.

Vedrørende strafudmålingen for overtrædelse af bestemmelsen fremgår af bemærkningerne til lovændringen bl.a., at der for tilfælde, som allerede havde været omfattet af den hidtidige kriminalisering i den hidtil gældende bestemmelse i § 216, stk. 1, ved strafudmålingen skulle tages udgangspunkt i de gældende straffniveauer som omtalt i lovforslagets afsnit om gældende ret. I dette afsnit er refereret de straffniveauer, som er forudsat i lovforslaget i 2016, og der er således ikke tilsigtet en ændring heri.

Vedrørende straffniveauet for forhold, som er omfattet af nykriminaliseringen som følge af lovændringen, henvises til afsnit 2.5.1.3 nedenfor.

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 der trådte i kraft den 1. juli 2023, indsattes et 2. pkt. i § 216, stk. 1, om tilsnigelse af samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden med henblik på at sidestille tilsnigelse til samleje med voldtægt. Ved lovændringen ophævedes den hidtidige bestemmelse om tilsnigelse til samleje i § 221.

(b) Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021

I dette afsnit sammenfattes det, som kan konstateres vedrørende straffniveauet for henholdsvis forsøg på og fuldbyrdet voldtægt ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel og vold, jf. den tidligere gældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1. ”Samleje” i straffelovens

forstand er defineret som vaginalt eller analt samleje. Nedenfor i afsnit 2.5.2.1 behandles tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje.

I sager om enkeltstående tilfælde af *fuldbyrdet* voldtægt ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold, *der ikke har karakter af overfaldsvoldtægt*, er der i de fleste tilfælde udmålt straffe i niveauet fra 2 år og 6 måneders fængsel til 3 års fængsel. Det bemærkes i den forbindelse, at strafudmåling i dette niveau er i overensstemmelse med angivelserne i bemærkningerne til lov nr. 635 af 8. juni 2016.

I sager om *fuldbyrdet voldtægt, hvor der ikke har været forudgående kontakt mellem gerningspersonen og forurettede (herunder egentlige overfaldsvoldtægter)*, herunder i tilfælde af indtrængen i forurettedes hjem, er der udmålt straffe i niveauet mellem 3 år og 3 måneders fængsel og 4 års fængsel. Det bemærkes, at det i bemærkningerne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 forudsattes, at udgangspunktet for denne type voldtægter skulle være 3 år og 6 måneders fængsel.

Også andre omstændigheder, herunder det forhold, at voldtægten er begået i *forening* med én eller flere medgerningspersoner, *grovheden* af den udøvede vold eller de fremsatte trusler i forbindelse med voldtægten samt forurettedes *alder*, ses at have en skærpende effekt på strafudmålingen.

I enkelte sager er straffen udmålt *i den højere ende af strafferammen*. I disse sager ses at foreligge flere forhold til samtidig pådømmelse og/eller flere skærpende omstændigheder, der tilsammen medfører den højere strafudmåling.

I én sag (TfK 2018.738/2V) blev der udmålt henholdsvis 4 år og 4 år og 6 måneders fængsel til tre tiltalte, der i forening på skift havde gennemført vaginalt samleje og oralsex med forurettede, hvorefter én tiltalt gennemførte analt samleje med hende.

I en anden sag (TfK 2019.576/2V) blev der idømt fængsel i 5 år og 6 måneder for i to tilfælde at have tiltvunget sig analt og vaginalt samleje med forurettede, der led af sklerose. I det ene tilfælde var voldtægten sket i forurettedes hjem, hvor tiltalte var trængt ind.

I den sidstnævnte sag var der som anført tale om flere tilfælde af voldtægt ved forskellige lejligheder. Også i andre sager om *flere forhold*, ses dette at have haft en skærpende betydning for strafudmålingen. Der kan i den forbindelse henvises til TfK 2021.981V, hvor tiltalte blev straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for to tilfælde af voldtægt, der ikke havde karakter af overfaldsvoldtægt. I det første tilfælde befandt forurettede sig først i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen, hvorefter tiltalte, da forurettede vågnede, fortsatte

samlejet ved mekanisk tvang, og i det andet tilfælde befandt forurettede sig først i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingen, hvorefter tiltalte, da forurettede vågnede, fortsatte samlejet uanset at forurettede forholdt sig passivt og ikke samtykkede i samlejet (begge forhold var begået inden lovændringen i 2021).

Endelig blev der i U 2019.221V udmålt 7 års fængsel for bl.a. fire tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ét tilfælde af fuldbyrdet tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje mod en person, der befinder sig i en situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225, og otte tilfælde af blufærdighedskrænkelse.

I sager om *forsøg* på voldtægt ved vold eller trussel om vold er straffene i overensstemmelse med almindelig udmålingspraksis samt bemærkningerne til den ovennævnte lovændring i 2016 generelt udmålt i et lavere niveau end i sager om fuldbyrdet voldtægt ved vold eller trussel om vold.

De fleste af sagerne om *forsøg på voldtægt ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold, der ikke har karakter af overfaldsvoldtægt*, har resulteret i straffe i niveauet fra 1 år og 9 måneders fængsel til 2 års fængsel.

I en enkelt sag blev straffen dog udmålt til 1 års fængsel, hvilket var begrundet i en række formildende omstændigheder (voldtægtsforsøgets karakter og omfang, herunder dets korte varighed og den beskedne fysiske magtanvendelse, samt den tiltaltes personlige forhold og unge alder).

I én sag er straffen imidlertid udmålt væsentligt højere til 3 år og 3 måneders fængsel, idet straffen var udmålt særligt med henvisning til den udøvede grove vold, og at forurettede havde været i livsfare.

Ved lovændringen i 2016 blev der som anført ovenfor foretaget en skærpelse af straffen for voldtægt. Udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet forhold af tiltvingelse af samleje, hvor der ikke har været tale om overfaldsvoldtægt, skulle ifølge bemærkningerne til lovændringen fra 2016 være 2 år og 6 måneder til 3 års fængsel. Af lovbemærkningerne fremgår videre, at der i sager om forsøg i almindelighed vil være grundlag for at udmåle en lavere straf end dette udgangspunkt. Der er dog ikke i bemærkningerne på samme måde som for fuldbyrdet voldtægt anført præcise udgangspunkter for strafniveauet for forsøg på voldtægt. Der er som anført i de fleste tilfælde udmålt straffe mellem 1 år og 9 måneders fængsel og 2 års

fængsel. Inden lovændringen ses der i sammenlignelige sager udmålt straffe i niveauet 1 års fængsel til 1 år og 3 måneders fængsel.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger vedrørende strafniveauet i sådanne sager om forsøg på voldtægt ved vold eller trussel om vold, og som ikke har karakter af overfaldsvoldtægt.

For så vidt angår *forsøg på overfaldsvoldtægt* ses der kun at foreligge en enkelt dom fra tiden mellem lovændringen i 2016 og lovændringen i 2021. I denne dom blev straffen fastsat til 2 år og 6 måneders fængsel. Fra tiden efter lovændringen i 2021 findes en enkelt yderligere dom om forsøg på overfaldsvoldtægt, jf. nedenfor i afsnit (c). I denne sag blev straffen ligeledes fastsat til 2 år og 6 måneders fængsel.

Strafniveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt blev skærpet ved en lovændring i 2002, idet man i bemærkningerne konstaterede, at det hidtidige strafniveau herfor var 6 til 9 måneders fængsel. Der var med lovændringen tilsigtet en forøgelse af straffen med 1 år i forhold til dette strafniveau. Udmålingen af straffen forudsattes dog i højere grad end ved fuldbyrdede forhold at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kom til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. I den i afsnit 2.3.1.1 refererede praksis ses der at foreligge to trykte domme vedrørende forhold begået inden lovændringen i 2016. I begge disse sager blev straffen udmålt til 2 års fængsel. I begge sager forelå konkret skærpende omstændigheder. I den ene sag havde tiltalte ud over at forsøge at tiltvinge sig samleje også tiltvunget sig andet seksuelt forhold end samleje ved to gange at have tvunget forurettede, 17-årig pige, til at udføre oralsex på sig. I den anden sag havde den forurettede under hele episoden gjort modstand, hvorfor tiltalte havde anvendt vold i form af bid og hårdt halsgreb.

Fra tiden efter lovændringen i 2016 ses der som anført at være udmålt 2 år og 6 måneders fængsel for forsøg på overfaldsvoldtægt. Det er på baggrund af den begrænsede praksis vanskeligt at drage generelle konklusioner om strafniveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt. Det er dog udvalgets vurdering, at man i den begrænsede praksis har fulgt lovgivers anvisninger om en generel skærpelse af strafniveauet for voldtægt.

Det er udvalgets *samlede vurdering*, at lovgivers anvisninger i bemærkningerne til lovændringen i 2016 generelt er fulgt af domstolene i sager om tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold. Det er således vurderingen, at domstolene har fulgt de angivne udgangspunkter, der fraviges i både opadgående og nedadgående retning på baggrund af de enkelte sagers konkrete omstændigheder.

Udvalget konstaterer, at strafudmålingen i de fleste sager i overensstemmelse med lovgivers anvisninger ligger i den nederste halvdel af strafferammen, men at den øvre del af strafferammen udnyttes i de groveste sager, hvor der er flere forhold til samtidig pådømmelse. Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at strafferammen udnyttes.

(c) Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold efter lovændringen i 2021

Som bemærket ovenfor var der ikke med lovændringen i 2021 tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for forhold, som allerede ville have været omfattet af kriminaliseringen i den hidtil gældende bestemmelse i § 216, stk. 1.

Der foreligger fem trykte domme vedrørende forhold begået efter lovændringen.

I fire af disse sager er der for fuldbyrdet voldtægt udmålt straf af henholdsvis 2 års fængsel (TfK 2022.40Ø og TfK 2022.400V), 2 år og 6 måneders fængsel (TfK 2022.303V) og 3 år og 6 måneders fængsel (TfK 2021.981V). I de to sager, der resulterede i 2 års fængsel blev der lagt vægt på konkret formildende omstændigheder. I sagen, der resulterede i 3 år og 6 måneders fængsel, var der tale om samtidig pådømmelse af to forhold.

I én sag om forsøg på overfaldsvoldtægt blev der udmålt 2 år og 6 måneders fængsel (TfK 2022.491Ø).

Det er udvalgets vurdering, at strafudmålingen i sagerne om tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold begået efter lovændringen i 2021 er i overensstemmelse med strafudmålingen inden lovændringen. Det er således vurderingen, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger i bemærkningerne til lovændringen.

2.5.1.2. Delkonklusion vedrørende samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (tidligere straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2)

(a) Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260

Som det fremgår af afsnit 2.1, blev straffelovens § 216 nyaffattet i 2013. Der blev ikke i forbindelse hermed tilsigtet ændringer i strafniveauet vedrørende samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260.

Straffen for voldtægt, hvor samlejet er sket ved anvendelse af ulovlig tvang efter straffelovens § 260, er senest skærpet ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016*, hvor stk. 4 blev indsat i straffelovens §

216. I bemærkningerne til loven er der givet anvisninger vedrørende strafudmålingsniveauet, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af strafniveauet for samleje ved ulovlig tvang (dagældende § 216, stk. 1, nr. 2, 1. led) med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige strafniveau. Det er dog ikke muligt at udlede et mere konkret udgangspunkt for strafudmålingen i disse sager, idet det om det gældende strafniveau for at skaffe sig samleje ved anden ulovlig tvang i lovbemærkningernes afsnit om gældende ret blot anføres, at der er meget få sager herom, og at der næppe kan siges at være et egentligt udgangspunkt for strafudmålingen. Videre anføres, at det dog må antages, at straffen i givet fald ville blive fastsat væsentligt lavere end straffen for tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold.

Efter indførelsen af samtykkebestemmelsen i § 216, stk. 1, ved *lov nr. 2208 af 29. december 2020*, der trådte i kraft den 1. januar 2021, er samleje uden samtykke, der er skaffet ved anvendelse af ulovlig tvang, fortsat kriminaliseret i bestemmelsen. I bemærkningerne til loven er det forudsat, at der ved fastsættelsen af straffen for et sådant forhold tages udgangspunkt i strafniveauet efter lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Det følger dog samtidig af bemærkningerne, at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af straffelovens § 216, er en meget stor variation i straffene, og at der efter omstændighederne vil kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de angivne udgangspunkter. Der vil ifølge forarbejderne således i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller forsøg efter § 21.

Som det fremgår af praksisgennemgangen, har udvalget kun identificeret en enkelt trykt dom vedrørende voldtægt skaffet ved ulovlig tvang af relevans for redegørelsen. Denne dom vedrører et forhold begået i perioden efter strafskærpselsen i 2016, men før lovændringen i 2021. I dette tilfælde udmålte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. I den pågældende sag var der tale om, at tiltalte havde skaffet sig samleje adskillige gange, ligesom tiltalte tillige blev dømt for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, ved at have truet den forurettede med at offentliggøre nogle private fotos, hvis ikke hun betalte ham 5.000 kr. Ved straffastsættelsen lagde retten på den ene side vægt på, at der var tale om adskillige overgreb, og på den anden side vægt på, at tiltalte og forurettede tidligere havde haft et frivilligt seksuelt forhold.

På baggrund af den meget begrænsede praksis er det efter udvalgets vurdering ikke muligt at drage generelle konklusioner vedrørende strafniveauet for at skaffe sig samleje ved anvendelse

af anden ulovlig tvang eller at vurdere, om domstolene generelt har fulgt det tilsigtede straffniveau i sager om samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260.

(b) Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand

Straffen for voldtægt, hvor samlejet er sket ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand, er, som det fremgår af afsnit 2.1, blevet skærpet både i 2013 og i 2016. Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev straffelovens § 216 nyaffattet, og der blev i forbindelse hermed tilsigtet en skærpelse af straffniveauet vedrørende samleje skaffet ved udnyttelse af en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, således at strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde fremover skulle være 8 måneders fængsel. Hvis gerningspersonen har hensat forurettede i en tilstand, hvor denne ikke var i stand til at modsætte sig handlingen, uden at gerningspersonen dog har gjort det med forsæt til at skaffe sig samleje, vil der dog ved strafudmålingen fremover skulle tages udgangspunkt i et højere niveau.

Ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016* blev der i bemærkningerne til loven givet anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af straffniveauet for samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (dagældende § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led) med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige straffniveau. I bemærkningerne er det i forlængelse heraf angivet, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en sådan tilstand, er 1 år og 2 måneders fængsel, medmindre gerningsmanden har hensat offeret i den pågældende tilstand med forsæt til samleje. I så fald vil forholdet i stedet være omfattet af forhøjelsen af straffniveauet på 1 år, idet disse tilfælde straffes på linje med voldtægt ved vold eller trussel om vold.

Efter indførelsen af samtykkebestemmelsen i § 216, stk. 1, ved *lov nr. 2208 af 29. december 2020* er samleje uden samtykke, der er sket ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand, fortsat kriminaliseret i bestemmelsen. I bemærkningerne til loven er det forudsat, at der ved fastsættelsen af straffen for et sådant forhold tages udgangspunkt i straffniveauet efter *lov nr. 635 af 8. juni 2016*.

Det følger dog samtidig af bemærkningerne, at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af straffelovens § 216, er en meget stor variation i straffene, og at der efter omstændighederne vil kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de angivne udgangspunkter. Der vil ifølge forarbejderne således i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem

og har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller forsøg efter § 21.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende samleje ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand, jf. afsnit 2.3.1.2 (b), fremgår det, at domstolene *efter straffeskærpelsen i 2013 men før straffeskærpelsen i 2016* i sager om en enkeltstående fuldbyrdet overtrædelse har udmålt straffe på henholdsvis 4 måneders fængsel (1 dom) og 8 måneders fængsel (2 domme). I sagen, hvor der blev udmålt straf af 4 måneders fængsel, lagde landsretten vægt på, at forurettede havde accepteret en ikke ubetydelig grad af intimitet med tiltalte. I en sag om forsøg på at skaffe sig samleje ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand blev straffen udmålt til 5 måneders fængsel. I to sager om samleje ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand er straffen udmålt højere, idet der dog i disse sager er tale om samtidig pådømmelse af flere forskelligartede forhold. Det er udvalgets vurdering, at domstolene herved har udmålt straffene i overensstemmelse med lovgivers anvisninger i bemærkningerne til lovændringen i 2013.

I praksis fra tiden *efter straffeskærpelsen i 2016* er straffen i alle sager om et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand, og hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, udmålt til *1 år og 2 måneders fængsel* i overensstemmelse med det tilsigtede strafniveau ved skærpelsen i 2016. Udvalget vurderer på den baggrund, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om strafniveauet i denne type sager.

I en række domme om fuldbyrdet samleje ved udnyttelse af forurettedes tilstand er straffen dog udmålt *højere* end 1 år og 2 måneders fængsel. I disse domme, hvorved der er udmålt straffe på mellem 2 års fængsel og 3 år og 6 måneders fængsel, foreligger der imidlertid konkrete omstændigheder af væsentlig betydning for straffen, idet der bl.a. er tale om sager om voldtægt begået af flere personer i forening og sager, hvor gerningspersonen har voldtaget et barn under 15 år, eller hvor gerningspersonen har voldtaget flere personer. Henset til lovbemærkningerne om, at der efter omstændighederne kan være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over det angivne strafudgangspunkt på 1 år og 2 måneders fængsel, er det udvalgets vurdering, at domstolene også i disse sager har fulgt lovgivers anvisninger.

I en enkelt sag er straffen udmålt til 1 år og 9 måneders fængsel for *forsøg* på samleje ved udnyttelse af forurettedes tilstand. Tiltalte havde i denne sag *hensat* den forurettede i den hjælpeløse tilstand forsøgt voldtægt. I sådanne tilfælde skal straffen ifølge bemærkningerne til 2016-lovændringen udmåles på linje med voldtægt ved vold eller trussel om vold. Som det

fremgår ovenfor, ligger normalniveauet for forsøg på voldtægt, der ikke er overfaldsvoldtægt, i samme niveau.

Af praksisgennemgangen fremgår endelig, at der *efter indførelsen af samtykkebestemmelsen ved lov nr. 2208 af 29. december 2020* er udmålt straffe på mellem 1 år og 2 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel for voldtægt ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand.

En betydelig del af disse straffe er udmålt til *1 år og 2 måneders fængsel* for et enkeltstående fuldbyrdet samleje. Som det fremgår ovenfor, svarer dette til det tilsigtede strafniveau også efter den nye samtykkebestemmelse. Udvalget vurderer på den baggrund, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om strafniveauet i denne type sager efter lovændringen i 2021.

Herudover er der i flere domme udmålt *højere* straffe end 1 år og 2 måneders fængsel. I disse domme, hvorved der er udmålt straffe på mellem 1 år og 4 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel, foreligger der imidlertid konkrete strafskærpende omstændigheder. Henset til lovbemærkningerne til lovændringerne i 2016 og 2021 om, at der efter omstændighederne kan være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over det angivne strafudgangspunkt på 1 år og 2 måneders fængsel, er det udvalgets vurdering, at domstolene også i disse sager har fulgt lovgivers anvisninger.

(c) Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)

Som det fremgår af afsnit 2.1, blev straffelovens § 216 nyaffattet ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*. Der blev i forbindelse hermed tilsigtet en skærpelse af strafniveauet vedrørende samleje skaffet ved udnyttelse af en *situation*, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, i det omfang der er tale om misbrug af et særligt tillidsforhold, som beror på gerningsmandens profession eller tilsvarende, således at strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde fremover skulle være 8 måneders fængsel. Hvis der derimod ikke var tale om misbrug af et sådant særligt tillidsforhold, forudsattes der ingen ændringer i strafudmålingen i forhold til det hidtidige niveau, hvor overrumplingstilfælde blev straffet som blufærdighedskrænkelser.

Ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016* blev der endvidere i lovbemærkningerne givet anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af strafniveauet med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige strafniveau.

Efter indførelsen af samtykkebestemmelsen ved *lov nr. 2208 af 29. december 2020*, der trådte i kraft den 1. januar 2021, er samleje uden samtykke, der er sket ved udnyttelse af den

forurettedes situation, fortsat kriminaliseret i straffelovens § 216, stk. 1. I bemærkningerne til lovændringen er det forudsat, at der ved fastsættelsen af straffen for et sådant forhold tages udgangspunkt i strafniveauet efter lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Det følger dog, som anført ovenfor, samtidig af bemærkningerne, at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af § 216, er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de angivne udgangspunkter. Der vil ifølge forarbejderne således i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller forsøg efter § 21.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende samleje ved udnyttelse af den forurettedes situation, jf. afsnit 2.3.1.2 (c), fremgår det, at der i den undersøgte periode ikke ses at være trykt praksis vedrørende udnyttelse af den forurettedes situation før strafskærpelsen i 2016 eller efter lovændringen i 2021.

Efter strafskærpelsen i 2016, men inden lovændringen i 2021, er der i den eneste foreliggende trykte dom udmålt 6 års fængsel, idet tiltalte i sagen samtidig blev dømt for overtrædelse af en række andre bestemmelser af væsentlig betydning for strafudmålingen, herunder straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3. Det er på grundlag af sagens karakter og samlede grovhed vanskeligt at vurdere, hvad straffen for overtrædelsen af dagældende § 216, stk. 1, nr. 2, isoleret set ville have været.

På baggrund af den meget begrænsede praksis er det ikke muligt at vurdere, om domstolene mere generelt har fulgt det tilsigtede strafniveau i denne type sager.

2.5.1.3. Delkonklusion vedrørende samleje med en person, der ikke samtykker, og hvor der ikke er anvendt tvangsmidler, og hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (nykriminaliseringen i § 216, stk. 1)

I dette afsnit behandles de overtrædelser af straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., der først med indførelsen af samtykkebestemmelsen i straffelovens § 216, stk. 1, ved lov nr. 2208 af 29. december 2020, blev omfattet af kriminaliseringen i bestemmelsen. Der er således tale om samleje med en person, der ikke samtykker heri, og hvor gerningspersonen ikke har anvendt

tvangsmidler, og hvor forurettede ikke har befundet sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Som det også fremgår ovenfor, følger det af bemærkningerne til lov nr. 2208 af 29. december 2020, at strafudmålingen for forhold, der omfattes af nykriminaliseringen, beror på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen, herunder i forhold til de strafniveauer, som er forudsat ved lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Det fremgår i den forbindelse af lovbemærkningerne, at voldtægt omfattet af nykriminaliseringen i de groveste tilfælde bør straffes på linje med de tilfælde af voldtægt ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold, der ikke er overfaldsvoldtægt, det vil sige som udgangspunkt med fængsel fra ca. 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. Som eksempel herpå nævnes i bemærkningerne et ufrivilligt samleje eller et samleje gennemført uden samtykke under intimiderende omstændigheder.

I mildere tilfælde, f.eks. i visse passivitetssituationer, vil der imidlertid kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et strafniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I atter andre mildere tilfælde vil der kunne være grundlag for at udmåle en straf under dette niveau, f.eks. hvor parterne har indledt et frivilligt samleje eller et samleje med samtykke, men hvor den ene part undervejs fortryder og siger fra, hvorefter gerningsmanden alligevel fortsætter samlejet.

Som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, er der en meget stor variation i straffene for voldtægt. Efter omstændighederne vil der derfor kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de ovenfor nævnte udgangspunkter. Der vil f.eks. i almindelighed som hidtil være grundlag for at udmåle en skærpet straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, eller der er tale om forsøg, jf. § 21.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende samleje omfattet af nykriminaliseringen, jf. afsnit 2.3.1.3, fremgår det, at domstolene i de foreliggende tre domme har udmålt straffe på henholdsvis 1 år og 2 måneders fængsel, 1 år og 9 måneders fængsel og 2 års fængsel.

I dommen på 1 år og 2 måneders fængsel (U 2022.430Ø) lagde landsretten ved straffastsættelsen vægt på karakteren og grovheden af de begåede forhold, herunder at forurettede forholdt sig fuldstændig passivt, formentlig som følge af døsighed eller søvn, da tiltalte stak én eller flere fingre ind i hendes skede og senere gennemførte samleje med hende. Forholdet kunne således sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I disse situationer er udgangspunktet et straffniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, og flertallet fandt ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt, heller ikke som følge af, at der tillige forelå overtrædelse af både straffelovens § 232 og straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225.

I dommen på 1 år og 9 måneders fængsel (U 2022.2925V) var der tale om en sag om voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. til dels § 225, blufærdighedskrænkelser samt overtrædelse af straffelovens § 223, stk. 1, hvor den tiltalte, der var lærer på en erhvervsskole, havde sendt billeder og videoer af sit lem til en 17-årig elev og derved krænket hendes blufærdighed. Han var endvidere skyldig i voldtægt og tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved under et besøg på forurettedes bopæl at have stukket sine fingre op i skeden på hende og efterfølgende tiltvunget sig samleje med hende uden hendes samtykke. Forurettede forklarede, at tiltalte ville massere hende, og at hun hjalp ham med at tage sin BH af. Hun lå på maven, mens han først førte sine fingre og dernæst sit lem op i hendes skede. Hun græd uden lyd og sagde ikke ”stop” eller ”nej”, mens det foregik. Landsretten anførte om strafudmålingen, at der ved voldtægt uden samtykke i situationer, hvor der ikke anvendes tvangsmidler, og hvor den forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, skal foretages en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen. I visse passivitetssituationer vil der kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et straffniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Ved fastsættelsen af straffen på 1 år og 9 måneder lagde landsretten navnlig vægt på omstændighederne ved voldtægten, at forurettede var under 18 år på gerningstidspunktet, og at forholdene var begået af en af hendes lærere, som hun havde opbygget et tillidsforhold til.

I dommen på 2 års fængsel (U 2022.2048H) var tiltalte af landsretten fundet skyldig i to gange samme nat i 2021 at have gennemført samleje med en kvinde uden hendes samtykke. Landsretten fandt det bevist, at kvinden både forud for og under første samleje og i forbindelse med det andet samleje gav udtryk for, at hun ikke havde lyst og bad T lade være, ligesom hun mange gange sagde, at hun ville hjem og bad ham stoppe. For Højesteret angik sagen strafudmålingen

efter den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i § 216, stk. 1. For Højesteret gjorde anklagemyndigheden gældende, at straffen skulle fastsættes til 3 års fængsel, idet der var tale om samlejer begået under intimiderende omstændigheder. Anklagemyndigheden gjorde derfor gældende, at udgangspunktet for straffastsættelsen var fængsel fra 2 år og 6 måneder og op til 3 år ifølge forarbejderne til samtykkebestemmelsen. Heroverfor gjorde tiltalte gældende, at der ikke forelå intimiderende omstændigheder, og at straffen maksimalt skulle fastsættes til 1 år og 6 måneder. Højesteret bemærkede, at det om udførelsesmåden ikke var beskrevet i anklageskriftet, at samlejerne skulle være begået under anvendelse af fysisk magt eller trussel om vold. Efter landsrettens bevisresultat fandt Højesteret, at samlejerne på den ene side ikke kunne sidestilles med de groveste tilfælde af samleje uden samtykke, som efter forarbejderne skulle medføre fængsel fra 2 år og 6 måneder og op til 3 år, men at de på den anden side heller ikke kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Efter en samlet vurdering blev straffen fastsat til 2 års fængsel.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene i den førstnævnte dom har fulgt lovgivers anvisninger, idet landsretten vurderede, at der var tale om et tilfælde, hvor forurettede forholdt sig fuldstændig passivt, og hvor forholdet kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I de to sidstnævnte domme er det udvalgets vurdering, at domstolene har foretaget en konkret vurdering af strafværdigheden af forholdene.

På baggrund af ovennævnte meget begrænsede trykte praksis er det ikke muligt at vurdere, om domstolene generelt har fulgt det tilsigtede straffniveau i sager om voldtægt i de nykriminaliserede tilfælde.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatens opsamling på det anklagerfaglige fokusområde om den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse (nykriminalisering) fra marts 2023. Rigsadvokaten har i undersøgelsen inddraget både trykt og utrykt praksis, og datagrundlaget for denne undersøgelse er således bredere end det, udvalget har lagt til grund i nærværende betænkning. Rigsadvokaten konkluderer bl.a., at domstolene i sagerne ses at have lagt vægt på bemærkningerne fra forarbejderne om forståelsen af samtykkebegrebet, og at domstolene desuden har anvendt de strafpositioner, som er forudsat forarbejderne til samtykkeloven, i bedømmelsen af sagerne.

2.5.1.4. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221)

Straffelovens § 221 blev senest ændret i 2013. Ved lovændringen blev strafferammen i § 221 nedsat fra 6 til 4 års fængsel, men der var ikke herved tilsigtet nogen ændring i straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023*, der trådte i kraft den 1. juli 2023, blev bestemmelsen ophævet, idet der i stedet indsattes et 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 1. I den forbindelse blev det i lovbemærkningerne anført, at straffen for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje i praksis sås at blive udmålt til fængsel mellem 60 dage og 6 måneder. Det blev med lovændringen forudsat, at straffen skulle skærpes til det dobbelte af, hvad der efter retspraksis hidtil var fastsat for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje.

Der foreligger ingen praksis vedrørende overtrædelse af den nye bestemmelse i § 216, stk. 1, 2. pkt.

Den foreliggende meget sparsomme praksis vedrørende den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 221 giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

2.5.1.5. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (samleje med et barn under 12 år)

Som det fremgår af afsnit 2.1, blev straffelovens § 216 nyaffattet i 2013, hvorved samleje med et barn under 12 år blev flyttet fra § 222 til § 216 og fremover skulle betegnes som ”voldtægt”. Herved skete dog ingen ændring i kriminaliseringen eller strafferammen for sådanne overtrædelser, og af bemærkningerne til lovændringen fremgår, at der heller ikke med ændringen var tilsigtet nogen ændring af strafudmålingen for samleje med et barn under 12 år i forhold til hidtil.

Straffen for voldtægt i form af samleje med et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., er derimod blevet skærpet ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016*. I bemærkningerne til loven er der givet anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af straffniveauet med gennemgående 1 år i forhold til det hidtidige straffniveau. Det betyder ifølge bemærkningerne, at udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år er fængsel i 3 år og 6 måneder, hvis der ikke foreligger skærpende omstændigheder.

Ved *lov nr. 226 af 15. februar 2022*, der trådte i kraft den 1. marts 2022, blev der foretaget en forhøjelse af straffen for andre seksuelle overgreb end samleje mod børn, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225, med 50 pct. i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Strafniveauet i sådanne sager omtales nedenfor i afsnit 2.5.2.5.

I praksis fra perioden *efter lovændringen i 2013, men inden lovændringen i 2016*, ses at foreligge seks trykte domme, hvoraf straffene i de fem er udmålt fra 3 års fængsel til 8 års fængsel.

I samtlige sager var der dog tale om adskillige overgreb, og i nogle af sagerne var overgrebene begået over en længere årrække mod flere forurettede.

I et enkelt tilfælde blev straffen udmålt til 9 måneders fængsel. Der var i sagen tale om medvirken til ægtefællens voldtægt af tiltaltes datter, idet tiltalte havde været vidende om og ladet overtrædelserne passere.

Domstolene har *efter strafskærpelsen i 2016* udmålt tidsbestemte sanktioner i tre trykte domme. I disse sager blev straffen udmålt til henholdsvis 3 år, 6 år og 7 års fængsel.

I den førstnævnte var der tale om fire tilfælde af forsøg på samleje med et barn under 12 år og forsøg på overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 2, jf. § 21, idet den tiltalte fire gange havde forsøgt at gennemføre samleje med sin 10-årige halvsøster.

I den anden dom, hvor straffen blev udmålt til 6 års fængsel, havde tiltalte et ganske betydeligt antal gange haft samleje, herunder analt samleje, med et barn under 15 år, hvoraf barnet i mindst ét tilfælde havde været under 12 år. Da den tiltalte havde skaffet sig samleje under udnyttelse af sin psykiske overlegenhed, blev vedkommende endvidere straffet for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 3, jf. stk. 1. Vedkommende blev ligeledes dømt for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og besiddelse af børnepornografi, jf. straffelovens § 235, stk. 2, vedrørende bl.a. billeder og videoer med seksuelt indhold af barnet. Der var således tale om ganske alvorlig kriminalitet, der samlet set har ført til en høj straf.

I den tredje dom havde tiltalte i perioden fra før sommeren 2019 til august 2020 adskillige gange og med jævne mellemrum gennemført og forsøgt at gennemføre både vaginale og anale samlejer med sin steddatter, der var 9-10 år gammel. T var endvidere skyldig i et tilfælde af vold efter straffelovens § 244, stk. 1, begået mod sin søn.

Det er udvalgets vurdering, at strafudmålingen ligger inden for lovgivers anvisninger.

2.5.1.6. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. (samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)

Som det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor, jf. afsnit 2.3.4, ses der ikke at være trykt retspraksis, hvor straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., er blevet anvendt.

2.5.1.7. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 3 (voldtægt af særligt farlig karakter og voldtægt begået under andre særligt skærpende omstændigheder)

Straffelovens § 216 indeholder i stk. 3 en sidestrafferamme, hvorefter straffen kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Opdelingen af strafferammen i en normalstrafferamme og en højere sidestrafferamme skete ved *lov nr. 256 af 27. maj 1981*, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, røveri og brandstiftelse. I betænkningen, hvortil der blev henvist i lovforslagets bemærkninger, gjorde Straffelovrådet rede for, hvad der skulle forstås ved ”særligt skærpende omstændigheder”. Heraf fremgår bl.a., at man navnlig havde nogle af de tilfælde for øje, hvor forholdet efter hidtidig praksis var bedømt som særlig groft og havde medført en straf over et niveau af omkring 3 til 4 års fængsel, hvilket formentlig især var tilfælde, hvor der var udøvet vold af særlig grov karakter. Den omstændighed, at der forelå flere forhold til samtidig pådømmelse, eller at gerningsmanden tidligere havde gjort sig skyldig i en tilsvarende forbrydelse, ville ikke uden videre bringe forholdet ind under den skærpede bestemmelse. Det samme gjaldt med hensyn til andre almindelige skærpelementer, som f.eks. at der var tale om overfald på en ubekendt, eller at voldtægten var begået af flere. Sådanne omstændigheder ville imidlertid kunne foreligge på en sådan måde eller i en sådan kombination, at sagen som helhed fik en så graverende karakter, at der var grundlag for at anvende den skærpede strafferamme.

Ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002* hævedes normalstrafferammens maksimum fra 6 til 8 års fængsel, mens sidestrafferammens maksimum blev hævet fra 10 til 12 års fængsel. Det var med lovændringen tilsigtet, at der skulle ske en generel forhøjelse af straffen for voldtægt i størrelsesordenen 1 år.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, hvorved straffelovens § 216 blev nyaffattet, blev sidestrafferammen med et maksimum på 12 års fængsel videreført, og det anførtes i lovbemærkningerne, at der ikke var tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for normalstrafferammen og den skærpede sidestrafferamme.

Ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016* foretoges en generel skærpelse af strafniveauet for voldtægt. Med lovændringen blev der lagt op til en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (dagældende § 216, stk. 1, nr. 1) eller ved hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (omfattet af dagældende § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led), og for samleje med et barn under 12 år (dagældende § 216, stk. 2) med gennemgående 1 år i forhold til det gældende strafniveau. Udgangspunktet for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt eller for et enkeltstående

fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år skulle være 3 år og 6 måneders fængsel, mens udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold skulle være fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel.

Endvidere skulle der ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for at skaffe sig samleje ved ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (dagældende § 216, stk. 1, nr. 2), med gennemgående 6 måneder i forhold til det gældende strafniveau. Udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, skulle være 1 år og 2 måneders fængsel.

I lovforslaget anførtes desuden en række skærpende og formildende omstændigheder. Af skærpende omstændigheder nævnes bl.a. anvendelse af betydelig vold i forbindelse med voldtægten, at voldtægten har strakt sig over længere tid, at voldtægten er begået af flere i forening, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her har begået voldtægten.

Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen i 2016 givet særlige anvisninger til strafudmålingsniveauet for overtrædelse af § 216 under særligt skærpende omstændigheder, jf. bestemmelsens stk. 3.

Der findes kun få trykte domme om voldtægt, der er henført under sidestrafferammen i § 216, stk. 3.

Fra tiden *inden lovændringen i 2016* foreligger fire domme egnet til at danne grundlag for udvalgets analyse. Disse domme vedrører forhold af meget forskellig karakter og grovhed. Der er således udmålt straffe i niveauet 2 til 5 års fængsel og i et enkelt tilfælde forvaring. I den relativt lavere ende (henholdsvis 2 og 3 års fængsel) har der været tale om sager om voldtægt mod en kæreste henholdsvis tidligere kæreste, der har indebåret halsgreb. I sagen, der medførte straf af 3 års fængsel, havde forurettede ikke kunnet få vejret, havde mistet bevidstheden og havde været i manifest livsfare. I sagen, der medførte 5 års fængsel, var der tale om æresrelateret voldtægt begået af flere i forening under samtidig udøvelse af grov vold og frihedsberøvelse, der havde varet ca. 2 timer.

Fra tiden *efter lovændringen i 2016* foreligger to relevante trykte domme. I disse sager er der udmålt henholdsvis 3 år og 6 måneders fængsel og 7 års fængsel.

I den førstnævnte dom (TfK 2017.1135Ø) havde landsretten henvist til udgangspunktet i forarbejderne til lovændringen i 2016 for denne type voldtægt på ca. 2 år og 6 måneder til op mod 3 års fængsel. Da voldtægten var begået i forurettedes hjem under anvendelse af kniv, og da tiltalte tidligere var dømt for voldtægt, fastsattes straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder.

I den anden dom (U 2022.105Ø), hvor tiltalte blev dømt for adskillige voldtægter over en periode på 6 måneder samt psykisk vold, jf. straffelovens § 243, blev straffen udmålt til 7 års fængsel. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om adskillige voldtægter begået over en længere periode, at forurettede havde været i livsfare samt grovheden af den psykiske vold.

Lovgiver har ikke givet specifikke anvisninger vedrørende strafniveauet under disse særligt skærpende omstændigheder.

På baggrund af den sparsomme praksis kan det konstateres, at der i sager omfattet af straffelovens § 216, stk. 3, er udmålt straf i den lavere ende til midten af strafferammen på 12 år fængsel.

2.5.2 Overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 225, ved andet seksuelt forhold end samleje

2.5.2.1. *Delkonklusion vedrørende tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225)*

(a) Om bestemmelsen

Ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 foretoges en generel skærpelse af strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 216. For så vidt angår den dagældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, følger det af bemærkningerne til lovændringen, at strafniveauet gennemgående skulle hæves med 1 år sammenlignet med det hidtidige strafniveau. Det betød, at udgangspunktet for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt ville være 3 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke forelå andre skærpende omstændigheder. Udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold skulle være fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel.

Det fremgår videre af bemærkningerne til lovændringen, at der som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af straffelovens § 216 er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de udgangspunkter, der er lagt op til. Af skærpende omstændigheder nævnes i bemærkningerne bl.a. betydelig vold i forbindelse med voldtægten, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid, hvis den er begået af flere i forening, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her har begået voldtægten. Omvendt vil der ifølge bemærkningerne i

almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, eller om forsøg.

Ved lov nr. 2208 af 29. december 2020, der trådte i kraft den 1. januar 2021, blev straffelovens § 216, stk. 1, nyaffattet, således at det fremover blev strafbart at gennemføre samleje (eller andet seksuelt forhold end samleje, jf. § 225) med en person, der ikke samtykker heri.

Vedrørende strafudmålingen for overtrædelse af bestemmelsen fremgår af bemærkningerne til lovændringen bl.a., at der for tilfælde, som allerede havde været omfattet af den hidtidige kriminalisering i den hidtil gældende bestemmelse i § 216, stk. 1, ved strafudmålingen skulle tages udgangspunkt i de gældende straffniveauer som omtalt i lovforslagets afsnit om gældende ret. I dette afsnit er refereret de straffniveauer, som er forudsat i lovforslaget i 2016, og der er således ikke tilsigtet en ændring heri.

Vedrørende straffniveauet for forhold, som er omfattet af nykriminaliseringen som følge af lovændringen, henvises til afsnit 2.5.2.3 nedenfor.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for straffniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangene ovenfor i afsnit 2.4, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

(b) Strafniveauet for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold

Strafniveauet for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold spænder i den gennemgåede praksis *efter lovændringen i 2013, men inden lovændringen i 2016*, fra 6 måneders fængsel til 1 år og 3 måneders fængsel. I dommene, der resulterede i 6 måneders fængsel var der bl.a. tale om tiltvingelse af oralsex henholdsvis forsøg på tiltvingelse af oralsex samt beføling af bryster, bagdel og skridt, hvilket havde haft væsentlige psykiske følger for forurettede. I sagen, der resulterede i 1 år og 3 måneders fængsel, var der tale om tiltvingelse af oralsex, hvorved forurettede havde haft svært ved at trække vejret og fik bl.a. blodudtrædninger i ganehulen. Tiltalte var i øvrigt tidligere straffet for voldtægt.

Strafniveauet for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold spænder i den gennemgåede praksis *efter lovændringen i 2016* fra 6 måneders fængsel til 2 års fængsel.

Hvor der har været tale om, at tiltalte har indført en *finger i skeden* på forurettede samt i nogle tilfælde samtidig overtrådt straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser f.eks. ved beføling

eller lignende, er der udmålt straffe i niveauet 6 til 9 måneders fængsel. I et enkelt tilfælde blev der dog udmålt straf af 1 år og 6 måneders fængsel, idet der blev lagt vægt på, at der var tale om en overfaldssituation.

Hvor der har været tale om et enkeltstående tilfælde af tiltvingelse af fuldbyrdet *oralsex*, er straffen udmålt fra 10 måneders fængsel til 2 års fængsel. I én sag, hvor der var tale om to forhold mod samme forurettede blev straffen udmålt til 1 år og 3 måneders fængsel. I tilfælde af *forsøg* på tiltvingelse af oralsex er straffen udmålt til 9 til 10 måneders fængsel.

Dommen, hvor der blev udmålt 2 års fængsel, er afsagt af Højesteret den 9. november 2022. Tiltalte var kommet i kontakt med forurettede ved, at han om natten under foregivende af at spørge om vej rettede henvendelse til forurettede, som han ikke kendte, og tilbød hende et lift i sin bil, hvorefter han kort tid efter i bilen uden nogen anledning fra hendes side befølte forurettede på brysterne og stak sin tunge ind i hendes mund (§ 232), hvorefter han tvang hendes hoved ned mod sit lem og tvang sit lem ind i hendes mund, hvorefter han fik udløsning bl.a. i hendes ansigt (§ 225, jf. § 216, stk. 1). I forbindelse med overgrebet anvendte han kun fysisk magt i begrænset omfang, og overgrebet var kortvarigt. Ved landsrettens dom blev straffen fastsat til 1 års fængsel. Højesteret henviste til, at tiltalte havde tvunget forurettede til oralsex (oralt samleje) og fandt, at tvang til et sådant seksuelt forhold måtte anses som et groft tilfælde, der efter sin karakter grænser op til voldtægt ved et vaginalt samleje. Efter karakteren og grovheden af overgrebet og de omstændigheder, hvorunder det var foregået, og under hensyntagen til de gældende udgangspunkter for straffastsættelsen i sager om voldtægt, forhøjede Højesteret straffen til fængsel i 2 år.

Udvalget kan på baggrund af den gennemgåede praksis konstatere, at strafudmålingen generelt har været markant højere i sager om tiltvingelse af samleje end i sager om tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje.

Det bemærkes i den forbindelse, at det netop fremgår af forarbejderne til lovændringen i 2016 omtalt ovenfor, at straffen i almindelighed udmåles lavere i sager om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

Ved dommen fra november 2022 har Højesteret dog anvist, at i grove tilfælde, der efter sin karakter grænser op til voldtægt ved et vaginalt samleje, vil der kunne udmåles straffe, der nærmer sig strafudmålingen for fuldbyrdet voldtægt ved vaginalt eller analt samleje. Højesteret fandt i den konkrete sag, at tvang til oralt samleje var af en sådan grov karakter.

Det er udvalgets vurdering, at dommen er udtryk for en skærpelse i forhold til det hidtidige strafniveau for lignende overtrædelser. Der kan i den forbindelse henvises til Østre Landsrets dom af 4. maj 2021 (TfK 2021.765Ø), hvor der blev udmålt 1 års fængsel for tiltvingelse af oralt samleje begået mod en kvinde, som tiltalte havde mødt ved et busstoppested.

2.5.2.2. *Delkonklusion vedrørende andet seksuelt forhold end samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (tidligere straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225)*

(a) Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260

Der ses ikke at foreligge trykt praksis fra tiden efter lovændringen i 2016 vedrørende andet seksuelt forhold end samleje under anvendelse af ulovlig tvang. I tiden mellem 2013-lovændringen og 2016-lovændringen ses at foreligge en enkelt dom (TfK 2017.194V), hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel.

Det er på den baggrund ikke muligt at drage konklusioner vedrørende strafniveauet for overtrædelse af § 216, stk. 1, 1. pkt., jf. § 225, ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260.

(b) Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand

Straffen for overtrædelse af § 216, stk. 1, 1. pkt., ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand, er senest skærpet ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016*. I bemærkningerne til loven er der givet anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af strafniveauet for samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (dageældende § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led) med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige strafniveau. I bemærkningerne er det i forlængelse heraf angivet, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en sådan tilstand, er 1 år og 2 måneders fængsel, medmindre gerningsmanden har hensat offeret i den pågældende tilstand med forsæt til samleje. I så fald vil forholdet i stedet være omfattet af forhøjelsen af strafniveauet på 1 år, idet disse tilfælde straffes på linje med voldtægt ved vold eller trussel om vold.

Efter indførelsen af samtykkebestemmelsen i § 216, stk. 1, ved *lov nr. 2208 af 29. december 2020* er samleje (og andet forhold end samleje, jf. § 225) uden samtykke, der er sket ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand, fortsat kriminaliseret i bestemmelsen. I bemærkningerne til loven er det forudsat, at der ved fastsættelsen af straffen for et sådant forhold tages udgangspunkt i strafniveauet efter *lov nr. 635 af 8. juni 2016*.

Det følger dog samtidig af bemærkningerne, at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af straffelovens § 216, er en meget stor variation i straffene, og at der efter omstændighederne vil kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de angivne udgangspunkter. Der vil ifølge forarbejderne således i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller forsøg efter § 21.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af den forurettedes hjælpeløse tilstand, jf. afsnit 2.4.1.2 (b), fremgår det, at domstolene *efter strafskærpelsen i 2016* har udmålt straffe på mellem 6 og 10 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand.

Henset til bemærkningerne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 om, at der i almindelighed vil være grundlag for en mildere straf, hvis der er tale om andet seksuelt forhold end samleje eller forsøg, vurderer udvalget, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om strafniveaet.

(c) Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)

Straffen for overtrædelse af § 216, ved udnyttelse af den forurettedes *situation*, er ligeledes senest skærpet ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016*. I bemærkningerne til loven er der, som anført ovenfor, givet anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af strafniveaet med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige strafniveau.

Efter indførelsen af samtykkebestemmelsen ved *lov nr. 2208 af 29. december 2020* er samleje (og andet forhold end samleje, jf. § 225) uden samtykke, der er sket ved udnyttelse af den forurettedes situation, fortsat kriminaliseret i straffelovens § 216, stk. 1. I bemærkningerne til lovændringen er det forudsat, at der ved fastsættelsen af straffen for et sådant forhold tages udgangspunkt i strafniveaet efter lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Det følger dog, som anført ovenfor, samtidig af bemærkningerne, at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af § 216, er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de angivne udgangspunkter. Der vil ifølge forarbejderne således i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet

betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller forsøg efter § 21.

Der ses kun at foreligge en enkelt trykt dom (TfK 2022.220V) fra den undersøgte periode vedrørende andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af den forurettedes situation. Dommen vedrører et forhold begået efter lovændringen i 2021. I denne blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel. Tiltalte, der var fotograf, og som havde besøg af forurettede med henblik på at fotografere hende, stak sine fingre op i hendes skede under en massage, inden hun nåede at reagere. Ved straffastsættelsen lagde retten vægt på den tiltaltes gode personlige forhold og forholdets karakter, herunder særligt at overgrebet varede meget kort tid, at tiltalte ikke brugte trusler eller fysisk magt, og at tiltalte straks stoppede overgrebet, da forurettede sagde fra.

På baggrund af den meget begrænsede praksis er det ikke muligt at vurdere, om domstolene mere generelt har fulgt det tilsigtede straffniveau i denne type sager.

2.5.2.3. Delkonklusion vedrørende andet seksuelt forhold end samleje med en person, der ikke samtykker, og hvor der ikke er anvendt tvangsmidler, og hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (nykriminaliseringen i § 216, stk. 1, jf. § 225)

Kriminalisering af andet seksuelt forhold end samleje med en person, der ikke samtykker, og hvor gerningspersonen ikke har anvendt tvangsmidler, og hvor forurettede ikke har befundet sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, skete som anført ovenfor i afsnit 2.1 ved indførelsen af samtykkebestemmelsen i straffelovens § 216, stk. 1, ved lov nr. 2208 af 29. december 2020.

Som det endvidere fremgår ovenfor, følger det af bemærkningerne til lov nr. 2208 af 29. december 2020, at strafudmålingen for forhold, der omfattes af nykriminaliseringen af samleje med en person, der ikke samtykker, beror på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen, herunder i forhold til de straffniveauer, som er forudsat ved lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Det fremgår i den forbindelse af lovbemærkningerne, at voldtægt i de groveste tilfælde bør straffes på linje med de tilfælde af voldtægt, der ikke er overfaldsvoldtægt, det vil sige som udgangspunkt med fængsel fra ca. 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. Som eksempel herpå

nævnes i bemærkningerne et ufrivilligt samleje eller et samleje gennemført uden samtykke under intimiderende omstændigheder.

I mildere tilfælde, f.eks. i visse passivitetssituationer, vil der imidlertid kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et straffniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I atter andre mildere tilfælde vil der kunne være grundlag for at udmåle en straf under dette niveau, f.eks. hvor parterne har indledt et frivilligt samleje eller et samleje med samtykke, men hvor den ene part undervejs fortryder og siger fra, hvorefter gerningsmanden alligevel fortsætter samlejet.

Som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, er der en meget stor variation i straffene for voldtægt. Efter omstændighederne vil der derfor kunne være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de ovenfor nævnte udgangspunkter. Der vil f.eks. i almindelighed som hidtil være grundlag for at udmåle en skærpet straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, eller der er tale om forsøg, jf. § 21.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende andet seksuelt forhold end samleje omfattet af nykriminaliseringen, jf. afsnit 2.4.1.3, fremgår det, at der findes én dom (TfK 2022.318V) efter indførelsen af samtykkebestemmelsen i 2021. I denne blev straffen udmålt til 10 måneders fængsel. Der var tale om en sag om andet seksuelt forhold end samleje uden samtykke, jf. straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, samt blufærdighedskrænkelse, idet den tiltalte blev dømt for på en restaurant at have haft andet seksuelt forhold end samleje med forurettede, der ikke havde samtykket heri, idet tiltalte befølte forurettede på numsen og kyssede hende på et toilet, selvom hun sagde nej til ham, hvorefter han tog hendes bukser af og slikkede hende i skeden og stak flere fingre op i hendes skede, selv om hun fortsat gentagne gange sagde nej til ham, ligesom han efterfølgende ved et bord befølte forurettede på lårene og i skridtet, hvorefter hun fjernede hans hånd. Den tiltalte blev endvidere fundet skyldig i senere samme aften i en parkeringskælder uden forurettedes samtykke at have kysset og befølt hende på brysterne og på kroppen, selvom hun sagde, at hun ikke ville, hvorefter han trak hendes busker af og stak sine fingre op i hendes skede, selv om hun sagde, at hun var bange for ham. Det fremgik af hendes forklaring, at det var i forbindelse med et firmaarrangement, at hun befandt sig på den pågældende restaurant sammen med nogle kolleger, og at tiltalte, der var chef på hendes arbejdsplads,

sluttede sig til selskabet. Efter forholdenes karakter og antal blev straffen fastsat til 10 måneders fængsel.

På baggrund af ovennævnte meget begrænsede praksis er det ikke muligt at vurdere, om domstolene generelt har fulgt det tilsigtede straffniveau i sager om voldtægt i de nykriminaliserede tilfælde.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatens opsamling på det anklagerfaglige fokusområde om den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse (nykriminalisering) fra marts 2023. Rigsadvokaten har i undersøgelsen inddraget både trykt og utrykt praksis, og datagrundlaget for denne undersøgelse er således bredere end det, udvalget har lagt til grund i nærværende betænkning. Rigsadvokaten konkluderer bl.a., at domstolene i sagerne ses at have lagt vægt på bemærkningerne fra forarbejderne om forståelsen af samtykkebegrebet, og at domstolene desuden har anvendt de strafpositioner, som er forudsat forarbejderne til samtykkeloven, i bedømmelsen af sagerne.

2.5.2.4. *Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221), jf. § 225, om tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje*

Det henvises til det i afsnit 2.5.1.4 anførte.

2.5.2.5. *Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år)*

Straffen for overtrædelse af § 216, stk. 2, 1. pkt., er i nyere tid skærpet ved bl.a. *lov nr. 635 af 8. juni 2016*. I bemærkningerne til loven er der givet anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, idet der var tilsigtet en generel forhøjelse af straffniveauet med gennemgående 1 år i forhold til det hidtidige straffniveau. Det betyder ifølge bemærkningerne, at udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år er fængsel i 3 år og 6 måneder, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder.

Ved *lov nr. 226 af 15. februar 2022*, der trådte i kraft den 1. marts 2022, blev straffen endvidere skærpet yderligere, idet der skete en forhøjelse af straffen for andre seksuelle overgreb end samleje mod børn, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225, med 50 pct. i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis, jf. afsnit 2.4.3, fremgår det, at domstolene *efter straffskærpelsen i 2016* har udmålt tidsbestemte sanktioner på mellem 4 måneders fængsel og 1 år og 3 måneders fængsel.

I størstedelen af disse sager er straffen udmålt til mellem 10 måneders fængsel og 1 års fængsel. I flere af sagerne er den tiltalte samtidig dømt for anden kriminalitet i form af blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232. I en enkelt sag udmålt en straf på 1 år og 3 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år. I den pågældende sag blev den tiltalte samtidig dømt for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 225, ved under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed at have haft andet seksuelt forhold end samleje med barnet.

Det skal bemærkes, at der er tale om et område, hvor domstolene i et vist omfang er overladt et relativt frit skøn til at fastsætte straffen for overtrædelse af § 216, stk. 2, 1. pkt., når der ikke foreligger et fuldbyrdet samleje, men i stedet andet seksuelt forhold end samleje efter § 225. Der er således ikke i bemærkningerne til straffelovens § 216 før skærpsen i 2022 givet mere specifikke anvisninger vedrørende straffen for andet seksuelt forhold end samleje i modsætning til, hvis der er tale om et fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år.

Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen i 2016, at der i almindelighed vil være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje.

Udvalget konstaterer, at der i praksis er lagt helt afgørende vægt på karakteren af overgrebet, når der har været tale om andet seksuelt forhold end samleje.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 blev strafniveauet i disse sager skærpet med 50 pct. Der ses dog ikke at foreligge trykt praksis vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., hvor forholdet er begået *efter strafskærpsen i 2022*.

2.5.2.6. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225.

2.5.2.7. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225 (andet seksuelt forhold af særligt farlig karakter eller begået under andre særligt skærpende omstændigheder)

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225.

2.5.3 Samlet konklusion vedrørende straffelovens § 216

Udvalget har for overskuelighedens skyld inddelt praksisgennemgangene og konklusionerne vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216 i en længere række underkategorier. Opdelingen har dog den ulempe, at der i flere af kategorierne kun ses at foreligge begrænset praksis til belysning af strafniveauet på det enkelte underområde.

På kerneområdet for § 216 er der i vidt omfang givet helt specifikke anvisninger til strafudmålingen i typetilfælde, f.eks. i sager om enkeltstående tilfælde af voldtægt ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold. Det er udvalgets vurdering, at det for så vidt angår kerneområdet for § 216, hvor der foreligger en omfangsrig praksis, med sikkerhed kan konstateres, at domstolene følger lovgivers anvisninger vedrørende strafudmålingen i typetilfælde.

I sager om overtrædelser sket ved andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, er domstolene friere stillet. Disse forbrydelser er typisk af mindre grovhed end egentligt samleje, og straffene for sådanne overtrædelser er generelt udmålt i et væsentligt lavere niveau end for voldtægt ved vaginalt eller analt samleje. Udvalget konstaterer, at der i praksis er lagt helt afgørende vægt på karakteren af overgrebet, når der har været tale om andet seksuelt forhold end samleje. I grove tilfælde, der efter deres karakter grænser op til voldtægt ved vaginalt samleje, nærmer straffen sig strafudmålingen for fuldbrydet voldtægt ved vaginalt eller analt samleje.

På de øvrige områder, hvor der kun foreligger begrænset praksis, er det dog udvalgets vurdering, at der på tværs af kategorierne tegner sig et samlet billede af strafudmålingen i sager om overtrædelse af § 216, hvor strafudmålingen i de sager, der er knap så hyppigt forekommende, placerer sig i et niveau, der sammenlignet med de øvrige sager på området afspejler sagernes karakter og grovhed.

Udvalget konstaterer, at der for enkeltstående tilfælde i overensstemmelse med lovgivers anvisninger udmåles straffe i den nedre halvdel af normalstrafferammen i straffelovens § 216. Der ses dog også at være udmålt straffe i den øvre halvdel i sager, hvor der har foreligget flere forhold til samtidig pådømmelse eller konkret skærpende omstændigheder.

3. Straffelovens § 218 om udnyttelse af sindssygdом eller mental retardering

3.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 218 straffes med fængsel indtil 4 år den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdом eller mentale retardering skaffer sig samleje med den pågældende.

Efter straffelovens § 225 finder bestemmelsen i § 218 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Det er en betingelse for strafansvar, at gerningspersonen har udnyttet forurettedes tilstand. Med udtrykket ”udnyttelse” i straffelovens § 218 er det forudsat, at samlejet skal være opnået ved misbrug af den sindssyges eller mentalt retarderedes tilstand, jf. Folketingstidende 1964-65, tillæg A, spalte 972. At der er tale om samleje med en person, der er sindssyg eller mentalt retarderet, gør således ikke uden videre bestemmelsen anvendelig.

Hvis gerningspersonen ikke har haft forsæt i relation til forurettedes tilstand, men dog har handlet uagtsomt i den henseende, vil vedkommende ifalde en forholdsmæssig mindre straf, jf. straffelovens § 228.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde § 217, stk. 1 (svarende til den gældende § 218) følgende ordlyd:

”§ 217. Den, som udenfor Ægteskab skaffer sig Samleje med en Kvinde, der er sindssyg eller udpræget aandssvag, straffes med Fængsel fra 3 Maaneder til 8 Aar. Har Kvinden forud i normal Tilstand staaet i mere varigt kønsligt Forhold til Gerningsmanden, kan Straffen gaa ned til den laveste Grad af Fængsel.

[...]”

Ved *lov nr. 212 af 4. juni 1965* blev § 217, stk. 1, nyaffattet og lød herefter således:

”§ 217. Den, der ved udnyttelse af en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed skaffer sig samleje uden for ægteskab med hende, straffes med fængsel indtil 6 år.

[...]”

Med denne ændring blev den tidligere gældende begrænsning, hvorefter kvinden skulle være ”udpræget åndssvag” således ophævet. Desuden blev gerningsbeskrivelsen ændret ved tilføjelse af betingelsen om, at samleje skal være skaffet ved ”udnyttelse af en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed”. Ifølge lovforarbejderne var det i den strafferetlige teori under henvisning til, at reglen ellers ville medføre urimelige resultater, antaget, at bestemmelsen måtte fortolkes således, at bestemmelsen kun omfattede tilfælde, hvor manden havde opnået samleje ved udnyttelse af kvindens sindssygdom eller åndssvaghed, jf. Folketingstidende 1964-65, tillæg A, spalte 972. Denne begrænsning fremgik dog inden lovændringen ikke af lovteksten, hvilket fandtes uheldigt. Af denne grund blev begrænsningen optaget direkte i bestemmelsens ordlyd.

Det hidtidige 2. pkt. om lavere straf i tilfælde, hvor kvinden forud i normal tilstand havde stået i mere varigt kønsligt forhold til gerningsmanden, blev ophævet. Endelig blev det dagældende

strafminimum på fængsel i 3 måneder afskaffet, og bestemmelsens strafmaksimum blev nedsat fra 8 til 6 år. Baggrunden herfor blev ikke anført i bemærkningerne til lovændringen.

Ved *lov nr. 248 af 9. juni 1967* blev bestemmelsen flyttet til § 218, stk. 1. Samtidig blev bestemmelsens strafmaksimum nedsat fra 6 til 4 års fængsel. Ændringen blev foretaget i overensstemmelse med en indstilling fra Straffelovrådet af 26. januar 1966. Rådet kom i indstillingen bl.a. med en række anbefalinger vedrørende straffelovens §§ 216-218. Ifølge forarbejderne var der med ændringen tilsigtet en vis forenkling og ajourføring af bestemmelserne samt tilvejebringelse af større overensstemmelse med den tilsvarende norske og svenske regler, jf. Folketingstidende 1966-67, tillæg A, spalte 2463.

Ved *lov nr. 256 af 27. maj 1981* blev bestemmelsen gjort kønsneutral. Bestemmelsen var således ikke længere begrænset til forhold begået mod kvinder.

Bestemmelsen blev igen ændret ved *lov nr. 274 af 15. april 1997*, således at udtrykket ”ånds-svaghed” blev ændret til ”mental retardering”. Ændringen blev foretaget som led i en sproglig modernisering af straffeloven.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, hvorved der foretoges en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, fik § 218 sin nuværende ordlyd.

Bestemmelsen blev ved ændringen udvidet til også at omfatte samleje inden for ægteskab. Ændringen indebar, at forhold mellem samlevende, der er gift, i forhold til § 218 skal vurderes på samme måde som forhold mellem samlevende, der ikke er gift. Forhold mellem ikke-samlevende ægtefæller skal efter lovændringen ligeledes vurderes på samme måde som forhold mellem andre personer, der ikke er samlevende, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 51 f.

Med lovændringen blev det desuden forudsat, at ”samleje” fremover skulle omfatte både analt og vaginalt samleje såvel mellem personer af samme køn som mellem personer af forskellig køn, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 52.

I *Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser* tog rådet bl.a. stilling til, hvorvidt strafferammen i § 218 var passende. Af betænkningens side 280 f. fremgår herom bl.a. følgende:

”4.2.2. Straffelovrådet har tidligere under henvisning til, at straffene efter bl.a. straffelovens § 218 ligger væsentligt under det gældende strafmaksimum, fundet det ubetænkeligt at nedsætte strafmaksimum i bl.a. denne bestemmelse fra 4 til 2 år, jf.

rådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse side 172-73.

Straffelovrådet har senere fundet, at det bl.a. af hensyn til sammenhængen i strafferammesystemet ville være rigtigst indtil videre at opretholde et strafmaksimum på 4 års fængsel i bl.a. § 218, jf. rådets betænkning nr. 1424/2002 om strafferammer og straffastsættelse side 736.

Straffelovrådet finder fortsat, at bestemmelserne om tvang, udnyttelse, misbrug mv. i straffelovens §§ 217-220 angår forhold, der overordnet set har en sådan sammenlignelig grovhed, at det taler for at anvende samme strafferamme i disse bestemmelser. Dette gælder, selv om der er væsentlige forskelligheder i bestemmelsernes nærmere indhold og deres praktiske betydning. Alle bestemmelserne har således til formål at beskytte den seksuelle frihed og selvbestemmelsesret, og det gælder for alle bestemmelserne, at der er betydelig variation i grovheden af konkrete overtrædelser.

Ved valget af, hvilken strafferamme der så bør anvendes i straffelovens §§ 217-220, finder Straffelovrådet efter en samlet vurdering, at mest taler for en strafferamme, der omfatter fængsel indtil 4 år.

En strafferamme på 4 års fængsel er klart lavere end de højere strafferammer på 8 og 12 års fængsel, som gælder for de groveste seksualforbrydelser, voldtægt og samleje med barn under 15 år, og vil dermed tydeligt markere, at forbrydelserne i straffelovens §§ 217-220 generelt må anses for at være mindre alvorlige end voldtægt og samleje med barn under 15 år.

En strafferamme på 4 års fængsel markerer samtidig, at der generelt set er tale om alvorlige forbrydelser, og en strafferamme på 4 års fængsel vil endvidere være fuldt tilstrækkelig til at give rum for en passende strafudmåling også i sager om meget grove overtrædelser af straffelovens §§ 217-220. Det samme kunne for så vidt siges om en strafferamme på 3 års fængsel, men Straffelovrådet har ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå en nedsættelse af strafferammen på 4 års fængsel, som har været gældende siden 1967 for så vidt angår §§ 217 og 218 og siden 1933 for så vidt angår § 219.

Sammenfattende foreslår Straffelovrådet således at videreføre den gældende strafferamme i § 218 på 4 års fængsel.”

3.2 Praksis

3.2.1 Praksis vedrørende overtrædelser af § 218

Som det fremgår ovenfor, blev straffelovens § 218 senest ændret i 2013. Ved lovændringen blev strafferammen i § 218 ikke ændret, ligesom der ikke i øvrigt var tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 218, fremgår det på side 260 f. om straffniveaulet frem til lovændringen, at straffen for overtrædelse af § 218 (dengang § 218, stk. 1) i flere tilfælde var fastsat til mellem 4 og 10 måneders fængsel. I betænkningen henvises der i den forbindelse til en række trykte domme.

Fra praksis efter lovændringen i 2013 kan der henvises til følgende trykte domme, der er oplistet efter straffens længde:

TfK 2015.398V: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 218 ved i en periode fra september til oktober 2013 flere gange at have udnyttet F's mentale retardering til at skaffe sig samleje med hende. F var T's niece. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2017.197Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 218 og § 219, nr. 3, jf. til dels § 225, idet han som vikaransat på et bosted for personer med bl.a. psykiske handicaps havde udnyttet en beboers mentale retardering i mindst tre tilfælde til at skaffe sig samleje med hende på sin bopæl og i forbindelse hermed befølt hende i skridtet, stukket en eller flere fingre op i hendes skede og formået hende til at sutte på sit lem. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 10 måneder og lagde bl.a. vægt på, at overgrebene havde været velovervejede. Landsretten nedsatte efter en samlet vurdering straffen til 8 måneders fængsel. Dommen er ligeledes refereret nedenfor i afsnit 4.2.

Herudover kan der henvises til følgende dom, som dog vedrørte et større antal overtrædelser af § 218, og hvor den tiltalte i øvrigt var tidligere straffet for lignende kriminalitet:

TfK 2019.677Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 218, til dels jf. § 225, ved et større antal gange fra 2011 til 2016 at have skaffet sig samleje og andet seksuelt forhold med F, som var sindssyg, og som T, der var psykiater, tidligere havde haft i behandling. T var to gange tidligere straffet for lignende forhold. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder, hvilket landsretten skærpede til 1 år og 6 måneder (dissens, idet tre voterende i landsretten stemte for fængsel i 2 år). Straffen var en tillægsstraf til en dom fra 2017 på fængsel i 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 220.

3.2.2 Praksis vedrørende overtrædelser af § 218, jf. § 225

TfK 2021.80V: T straffet med 6 måneders fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, jf. til dels § 225, ved i forhold 1 i en periode fra november til december 2017 som pædagog på en psykiatrisk afdeling to gange at have haft samleje med en patient, F1, der var indlagt, og i samme periode to gange at have haft fingrene oppe i hendes skede. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 218 og § 219, nr. 3, jf. § 225, i forhold 2 ved den 30.

til 31. maj 2019 som pædagog på et bosted ved udnyttelse af en beboer, F2's, psykiske tilstand og mentale retardering at have haft andet seksuelt forhold end samleje med hende, idet han to gange formåede F2 til at udføre oralsex på ham, ligesom han én gang førte sine fingre ind i hendes skede og i hendes bagdel. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes alvorlige karakter og omfang, herunder at forholdene var begået over for to kvinder, og at forhold 2 måtte anses for opnået ved udnyttelse af F2's mentale retardering. Der blev endvidere lagt vægt på T's særdeles gode personlige forhold og på straffelovens § 82, nr. 12, hvorefter det skal indgå som en formildende omstændighed ved fastsættelsen af straffen, at der sker rettighedsfrakendelse hos den tiltalte. Dommen er ligeledes refereret nedenfor i afsnit 4.2.

3.3 Konklusion

3.3.1 Straffelovens § 218

Strafferammen i straffelovens § 218 lyder på fængsel indtil 4 år. Bestemmelsen er senest ændret i 2013 i forbindelse med en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, hvorved bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd. Ved lovændringen i 2013 blev strafferammen i § 218 ikke ændret, ligesom der ikke i øvrigt var tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for lovændringen i 2013, fremgår det, at straffen indtil da i flere tilfælde var blevet fastsat til mellem 4 og 10 måneders fængsel.

I forlængelse heraf kan det konstateres, at domstolene *efter lovændringen i 2013* i den begrænsede trykte retspraksis har udmålt straffe på henholdsvis 6 og 8 måneders fængsel for overtrædelse af § 218 i sager, hvor der ikke har foreligget anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, bortset fra samtidig overtrædelse af straffelovens § 219 i én af sagerne. I begge sager var der tale om flere tilfælde af samleje efter § 218. Der foreligger således ikke trykt praksis efter lovændringen i 2013, hvor der alene har foreligget et enkeltstående forhold.

I en enkelt dom er der udmålt en straf (tillægsstraf) på 1 år og 6 måneders fængsel. Sagen omfattede et større antal overtrædelser af § 218, og den tiltalte var tidligere straffet for lignende kriminalitet. Hertil kommer, at den tiltalte var tidligere behandlet for forurettede, og at retten fandt, at tiltalte groft havde udnyttet tillidsforholdet til forurettede. Der var desuden tale om, at det seksuelle forhold havde ført til en væsentlig forværring af forurettedes psykiske tilstand, herunder udførelse af selvskadende handlinger og selvmordsforsøg. Der foreslå dermed omstændigheder af væsentlig skærpende betydning, som førte til straffen på 1 år og 6 måneders fængsel.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene efter lovændringen i 2013 som forudsat af lovgiver har udmålt straffe på samme niveau som før lovændringen.

Selvom det kan konstateres, at normalstraffene på 6 til 8 måneders fængsel i de få trykte afgørelser om overtrædelse af § 218 ligger i den nedre del af strafferammen på 4 års fængsel, vurderes straffniveauet som nævnt ovenfor at være i overensstemmelse med lovgivers anvisninger.

3.3.2 Straffelovens § 218, jf. § 225

Der ses kun at foreligge en enkelt relevant trykt dom om overtrædelse af straffelovens § 218, jf. § 225, I denne sag blev tiltalte idømt 6 måneders fængsel, men det skal bemærkes, at tiltalte samtidig blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 219 ved fuldbyrdet samleje.

Det er på den baggrund ikke muligt at drage konklusioner vedrørende straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 218, jf. § 225.

4. Straffelovens § 219 om en ansats samleje med person optaget i institution

4.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 219 vedrører den situation, hvor en ansat i en af en række nærmere anførte institutioner har samleje med en person optaget i institutionen. Bestemmelsen lyder:

”§ 219. Med fængsel indtil 4 år straffes den, der er

- 1) ansat ved kriminalforsorgen, og som har samleje med en person, der er optaget i en af kriminalforsorgens institutioner, og som er undergivet den pågældendes myndighed,
- 2) ansat ved politiet, og som har samleje med en person, der er frihedsberøvet og i politiets varetægt eller
- 3) ansat ved eller tilsynsførende med døgninstitution eller opholdssted for børn og unge, psykiatrisk afdeling, døgninstitution for personer med vidtgående psykiske handicap eller lignende institution, og som har samleje med nogen, der er optaget i institutionen.”

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

Straffelovens § 219 indeholder et absolut forbud mod samleje eller andet seksuelt forhold end samleje mellem en ansat i en bestemt institution og anbragte/indsatte/bosatte i den pågældende institution. Det er således ikke en betingelse for strafansvar efter § 219, at der konkret foreligger

misbrug, udnyttelse eller lignende. Det er ligeledes uden betydning, om den forurettede selv har været den aktive part eller i øvrigt har indvilliget i samlejet eller det seksuelle forhold.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, lød straffelovens § 219 således:

”§ 219. Med Fængsel indtil 4 Aar anses den ved Fængsel, Fattighus, Opfostringshjem, Sindssygehospital, Aandssvageanstalt eller lignende Indretning ansatte eller tilsynsførende, som har Samleje med en dør optagen Person.”

Bestemmelsen adskilte sig fra de øvrige bestemmelser om seksuelt misbrug af voksne i Borgerlig Straffelov af 1930 (§§ 216-218, 220 og 221) ved, at den omfattede forhold begået mod både mænd og kvinder. De øvrige nævnte bestemmelser omfattede oprindeligt alene forhold begået mod kvinder og blev først ved en lovændring i 1981, jf. *lov nr. 256 af 27. maj 1981*, ændret til også at omfatte forhold begået mod mænd.

Ved *lov nr. 212 af 4. juni 1965* blev bestemmelsen nyaffattet således:

”§ 219. Den, der er ansat eller tilsynsførende ved fængsel, forsorgshjem, børne- eller ungdomshjem, hospital for sindslidende, åndssvageinstitution eller lignende institution, og som har samleje med nogen, der er optaget i institutionen, straffes med fængsel indtil 4 år.”

Ændringerne var ifølge forarbejderne alene af redaktionel karakter, jf. Folketingstidende 1964-65, tillæg A, spalte 973. Ændringerne bestod i en modernisering af de betegnelser for institutioner, der anvendes i bestemmelsen.

Ved *lov nr. 274 af 15. april 1997* foretoges en sproglig modernisering af en række af straffelovens bestemmelser, herunder § 219, der benyttede betegnelsen ”åndssvag”, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 111. Begrebet ”åndssvageinstitution” blev således ændret til ”institution for personer med vidtgående psykiske handicap”.

Straffelovens § 219 fik sin nuværende affattelse ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*. Lovændringen indebar en justering af anvendelsesområdet, således at bestemmelsens nr. 1 angår kriminalforsorgens institutioner, nr. 2 angår frihedsberøvede personer, der er i politiets varetægt, og nr. 3 angår døgninstitution eller opholdssted for børn og unge, psykiatrisk afdeling, døgninstitution for personer med vidtgående psykiske handicap lignende institutioner.

Det blev desuden som noget nyt forudsat, at begrebet ”samleje” fremover skulle omfatte såvel vaginalt som analt samleje mellem både personer af samme køn og personer af forskelligt køn. Se nærmere herom ovenfor i afsnit 2.2 om straffelovens § 225.

I *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser* tog Straffelovrådet stilling til, om der var grund til at foreslå ændringer af bl.a. straffelovens § 219 med henblik på justering af strafferammen og/eller strafniveauet. Af betænkningen fremgår på side 313 ff. bl.a. følgende vedrørende § 219:

”4.6. Straffelovrådet har tidligere under henvisning til, at straffene efter bl.a. straffelovens § 219 ligger væsentligt under det gældende strafmaksimum, fundet det ubetænkeligt at nedsætte strafmaksimum i bl.a. denne bestemmelse fra 4 til 2 år, jf. rådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse side 172-73.

Straffelovrådet har senere fundet, at det bl.a. af hensyn til sammenhængen i strafferammesystemet ville være rigtigst indtil videre at opretholde et strafmaksimum på 4 års fængsel i bl.a. § 219, jf. rådets betænkning nr. 1424/2002 om strafferammer og straffastsættelse side 736.

Straffelovrådet finder fortsat, at bestemmelserne om tvang, udnyttelse, misbrug mv. i straffelovens §§ 217-220 angår forhold, der overordnet set har en sådan sammenlignelig grovhed, at det taler for at anvende samme strafferamme i disse bestemmelser. Dette gælder, selv om der er væsentlige forskelle i bestemmelsernes nærmere indhold og deres praktiske betydning. Alle bestemmelserne har således til formål at beskytte den seksuelle frihed og selvbestemmelsesret, og det gælder for alle bestemmelserne, at der er betydelig variation i grovheden af konkrete overtrædelser.

Ved valget af, hvilken strafferamme der så bør anvendes i straffelovens §§ 217-220, finder Straffelovrådet efter en samlet vurdering, at mest taler for en strafferamme, der omfatter fængsel indtil 4 år.

En strafferamme på 4 års fængsel er klart lavere end de højere strafferammer på 8 og 12 års fængsel, som gælder for de groveste seksualforbrydelser, voldtægt og samleje med barn under 15 år, og vil dermed tydeligt markere, at forbrydelserne i straffelovens §§ 217-220 generelt må anses for at være mindre alvorlige end voldtægt og samleje med barn under 15 år.

En strafferamme på 4 års fængsel markerer samtidig, at der generelt set er tale om alvorlige forbrydelser, og en strafferamme på 4 års fængsel vil endvidere være fuldt tilstrækkelig til at give rum for en passende strafudmåling også i sager om meget grove overtrædelser af straffelovens §§ 217-220. Det samme kunne for så vidt siges om en strafferamme på 3 års fængsel, men Straffelovrådet har ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå en nedsættelse af strafferammen på 4 års fængsel, som har været gældende siden 1967 for så vidt angår §§ 217 og 218 og siden 1933 for så vidt angår § 219.

Sammenfattende foreslår Straffelovrådet således at videreføre den gældende strafferamme i § 219 på 4 års fængsel.

4.7. Med hensyn til *strafniveauet* finder Straffelovrådet ikke grundlag for at foreslå ændringer i op- eller nedadgående retning i forhold til den eksisterende strafudmålingspraksis.

Straffelovrådet lægger på den ene side vægt på, at også straffelovens § 219 er begrundet i hensynet til at beskytte forurettedes seksuelle frihed og selvbestemmelsesret. Bestemmelsens hovedformål er således ikke – eller bør i hvert fald fremover ikke anses for at være – at varetage mere ordensmæssige hensyn.

Straffelovrådet lægger på den anden side vægt på, at det ved straffastsættelsen også bør kunne tages i betragtning, om der foreligger et misbrug, eller om der er tale om et frivilligt seksuelt forhold. Strafudmålingen bør endvidere ske ud fra den enkelte sags konkrete omstændigheder. Som eksempler på andre forhold, som kan indgå i vurderingen af forbrydelsens grovhed og dermed ved fastsættelsen af straffen, kan nævnes antallet af seksuelle forhold, det eller de seksuelle forholds nærmere karakter (samleje eller andet seksuelt forhold end samleje og i givet fald hvilken form for seksuelt forhold), om der er tale om forsøg, om der er tale om gentagelse, om der er flere forurettede, graden af forurettedes afhængighed, forurettedes alder, og om der sker rettighedsfrakendelse.

De beskrevne forhold skal ikke anses for udtømmende, og fastsættelsen af straffen bør fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.”

Ved nyaffattelsen i 2013 forblev strafferammen i § 219 på fængsel indtil 4 år således uændret, og der var ikke tilsigtet nogen ændringer i strafudmålingen i forhold til tidligere, jf. Folketings-tidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 53.

4.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 219 senest ændret i 2013. Ved lovændringen blev strafferammen i § 219 ikke ændret, ligesom der i øvrigt ikke var tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 219, fremgår det på side 291 f. om strafniveauet frem til lovændringen, at straffen for en enkeltstående overtrædelse af § 219 i flere tilfælde var fastsat til 60 dages betinget fængsel, men at det også forekom, at straffen var blevet fastsat til 3 måneders ubetinget fængsel. I betænkningen henvises der i den forbindelse til en række trykte domme.

Det fremgår videre af betænkningen, at straffen for flere overtrædelser af § 219 eller ved samtidig overtrædelse af straffelovens § 218 (dengang § 218, stk. 1) i flere tilfælde var fastsat til fængsel i 3 måneder.

Fra praksis efter lovændringen i 2013 kan der bl.a. henvises til følgende trykte domme, der er oplistet efter straffens længde:

TfK 2016.933V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, idet hun som ansat pædagog på en døgninstitution havde haft samleje med en 16-årig dreng, F, som boede på institutionen.

TfK 2022.391V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, jf. til dels § 225, ved at have udført oralsex på F og haft samleje med ham. T var ansat på en institution og var tilsynsførende for F.

TfK 2014.1184/2Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, idet hun i en periode fra februar til juli 2012 som ansat på institutionen Kofoedsminde mindst 10 gange havde samleje med en mand, F, der som varetægtsfængslet i surrogat var anbragt på stedet. T blev af byretten straffet med 3 måneders fængsel, heraf 2 måneder betinget. Landsretten gjorde under henvisning til T's personlige forhold i det hele straffen betinget.

TfK 2017.620V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, ved som pædagog og tilsynsførende på en døgninstitution adskillige gange at have haft samleje med en ung mand, F, der var anbragt på institutionen på grund af autisme og anden psykisk diagnose.

TfK 2022.467Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, ved som miljøassistent med funktion som nattevagt på et behandlingssted for stofmisbrugere i mere end 10 tilfælde at have haft samleje med en beboer, F, på institutionen.

TfK 2021.80V: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 219, nr. 3, jf. til dels § 225, ved i en periode fra november til december 2017 som pædagog på en psykiatrisk afdeling to gange at have haft samleje med en patient, F1, der var indlagt, og i samme periode to gange at have haft fingrene oppe i hendes skede. T var desuden skyldig i overtrædelse af straffelovens § 218 og § 219, nr. 3, jf. § 225, ved som pædagog på et bosted ved udnyttelse af en beboer, F2's, psykiske tilstand og mentale retardering at have haft andet seksuelt forhold end samleje med hende, idet han to gange formåede F2 til at udføre oralsex på ham, ligesom han én gang førte sine fingre ind i hendes skede og i hendes bagdel. Ved straffastsættelsen blev

der lagt vægt på forholdenes alvorlige karakter og omfang, herunder at forholdene var begået over for to kvinder, og at forhold 2 måtte anses for opnået ved udnyttelse af F2's mentale retardering. Der blev endvidere lagt vægt på T's særdeles gode personlige forhold og på straffelovens § 82, nr. 12, hvorefter det skal indgå som en formildende omstændighed ved fastsættelsen af straffen, at der sker rettighedsfrakendelse hos den tiltalte. Dommen er ligeledes refereret ovenfor i afsnit 3.2.2.

TfK 2017.197Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 218 og § 219, nr. 3, jf. til dels § 225, idet han som vikaransat på et bosted for personer med bl.a. psykiske handicaps havde udnyttet en beboers mentale retardering i mindst tre tilfælde til at skaffe sig samleje med hende på sin bopæl og i forbindelse hermed befølt hende i skridtet, stukket en eller flere fingre op i hendes skede og formået hende til at sutte på sit lem. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 10 måneder og lagde bl.a. vægt på, at overgrebene havde været velovervejede. Landsretten nedsatte efter en samlet vurdering straffen til 8 måneders fængsel. Dommen er ligeledes refereret ovenfor i afsnit 3.2.1.

4.3 Konklusion

Straffelovens § 219 er senest ændret ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, hvorved bestemmelsen blev nyaffattet på baggrund af Straffelovrådets anbefaling i betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser.

Straffelovrådet overvejede i den forbindelse spørgsmålet om bestemmelsens strafferamme samt strafudmålingen inden for strafferammen og konkluderede, at strafferammen var passende fastsat i forhold til kriminalitetens grovhed og i forhold til strafferammerne i de øvrige bestemmelser i straffelovens kapitel om seksualforbrydelser.

Straffelovrådet fandt endvidere ikke grundlag for at foreslå ændringer i op- eller nedadgående retning i forhold til den eksisterende strafudmålingspraksis. Om det hidtidige straffniveau fremgår af betænkningen, at straffen for en enkeltstående overtrædelse af § 219 i flere tilfælde var fastsat til 60 dages betinget fængsel, men at det også forekom, at straffen var blevet fastsat til 3 måneders ubetinget fængsel. Det fremgår videre, at straffen for flere overtrædelser af § 219 eller ved samtidig overtrædelse af straffelovens § 218 (dengang § 218, stk. 1) i flere tilfælde var fastsat til fængsel i 3 måneder.

Af bemærkningerne til lovændringen i 2013 fremgår, at der ikke med ændringen blev tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i forhold til hidtil.

Af den ovenstående gennemgang af den relativt sparsomme trykte praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 219 begået *efter lovændringen i 2013* fremgår, at straffene er udmålt

til mellem 60 dages betinget fængsel og 8 måneders fængsel. Strafniveaet vurderes særligt at afhænge af, om der er tale om en enkeltstående overtrædelse af § 219, eller om der foreligger flere overtrædelser af § 219, herunder mod forskellige forurettede, ligesom det afhænger af, om der er sket samtidig overtrædelse af straffelovens § 218.

Strafniveauet ligger således i den nedre ende af strafferammen på 4 års fængsel. Det er dog udvalgets vurdering, at dette er i overensstemmelse med lovgivers forudsætninger, idet der allerede inden lovændringen i 2013 var tale om et relativt lavt strafniveau for overtrædelse af straffelovens § 219, og idet det i bemærkningerne til den nyaffattede bestemmelse i § 219 fremgik, at der ikke med lovændringen var tilsigtet nogen ændringer i strafniveauet.

5. Straffelovens § 220 om misbrug af afhængighedsforhold

5.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 220 straffes med fængsel indtil 1 år den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende. Såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, straffes forholdet med fængsel indtil 4 år. Efter bestemmelsens 2. pkt. straffes på tilsvarende vis en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet.

Bestemmelsen i § 220 finder efter straffelovens § 225 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at samlejet er opnået ved groft misbrug. Der er ved vurderingen af, om et sådant misbrug foreligger, overladt domstolene et meget frit skøn, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 15.

Som eksempel på behandlingsmæssig afhængighed nævnes i bemærkningerne til lov nr. 633 af 12. juni 2013, at længerevarende behandling med afhængighedsskabende lægemidler kan skabe grundlag for groft misbrug af patienten. Groft misbrug af plejemæssig afhængighed omfatter efter omstændighederne personer, der modtager plejemæssig bistand i eget hjem eller på en behandlingsinstitution eller et botilbud mv., hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem plejepersonalet og den pågældende, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 53. Ifølge forarbejderne vil anvendelse af økonomisk afhængighed, som følger af ægteskab, som pressionsmiddel til at opnå samleje som udgangspunkt ikke anses for "groft misbrug" i § 220's forstand. Reglen kan derimod være overtrådt ved en specifik trussel om ikke at ville betale pligtige underholdsbidrag til forfaldstid, ligesom en trussel om ved selvtægt at udsætte ægtefællen fra den fælles bolig.

Også i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, fandtes i § 220 en bestemmelse om groft misbrug af en persons afhængighed til at skaffe sig samleje. Bestemmelsen havde på dette tidspunkt følgende ordlyd:

”§ 220. Den, som ved groft Misbrug af en Kvindes tjenstlige eller økonomiske Afhængighed skaffer sig Samleje udenfor Ægteskab med hende, straffes med Fængsel indtil 1 Aar eller, saafremt hun er under 21 Aar, med Fængsel indtil 3 Aar.”

Bestemmelsen i § 220 forblev uændret indtil 1981, jf. *lov nr. 256 af 27. maj 1981*, hvorved bestemmelsen blev gjort kønsneutral.

Straffelovens § 220 har flere gange været genstand for overvejelse i Straffelovrådet. I *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse* fremgår på side 172-173 bl.a. følgende:

”I de sjældne tilfælde, hvor det er aktuelt at afsige dom efter en af bestemmelserne i §§ 218-220, ligger straffene væsentligt under lovens maksima. Straffelovrådet finder det ubetænkeligt at nedsætte strafmaksimum i §§ 218 og 219 fra 4 til 2 år og i § 220, sidste led, fra 3 år til 2 år.

Samme nedsættelser vil uden særskilt lovændring ske i tilfælde, hvor der ikke er tale om samleje, men hvor der efter § 224 eller § 225, sammenholdt med en af bestemmelserne i §§ 218-220, dømmes for andet seksuelt forhold end samleje.”

Strafferammen i bestemmelsen i straffelovens § 220 blev igen behandlet i Straffelovrådets *betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer*. I forlængelse af det anførte i betænkning nr. 1099/1987 fremgår på side 734 bl.a. følgende:

”3.7.2. §§ 218-220 er i rådets oversigt baseret på det angrebne retsgode placeret i samme kategori som bl.a. § 217 [...] ovenfor, dvs. med et strafmaksimum på 4 års fængsel. Det svarer for så vidt angår §§ 218 og 219 til det nugældende strafmaksimum. Placeringen indebærer for så vidt angår § 220, at strafmaksimum hæves fra 3 til 4 års fængsel.

Straffelovrådet har noteret sig de synspunkter, som kom til udtryk i 1987-betænkningen [...] ovenfor. Som det fremgår, var der enighed om, at der burde være parallelitet med hensyn til strafmaksima i §§ 218-220. Dette er fortsat rådets opfattelse. Straffelovrådet finder dog, at det bl.a. af hensyn til sammenhængen i strafferammesystemet ville være rigtigst indtil videre at opretholde et strafmaksimum på 4 års fængsel i §§ 218 og 219 og som følge heraf at skærpe strafmaksimum i § 220 til 4 års fængsel. Rådet bemærker i øvrigt, at det ved en lovrevision kunne overvejes at ændre aldersgrænsen, der betinger anvendelsen af det skærpede strafmaksimum

i § 220, fra 21 til 18 år. Aldersgrænsen på 21 år er i bestemmelsens motiver knyttet til den daværende myndighedsalder [...]”

Straffelovrådets anbefalinger vedrørende lempelse af bl.a. § 220 indgår i bemærkningerne til *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3312. Heraf fremgår, at Justitsministeriet ikke fandt grundlag for at følge Straffelovrådets anbefalinger, og lovforslaget og lovændringen indeholdt således ikke nogen ændring af straffelovens § 220.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev bestemmelsen i § 220 udvidet til også at omfatte at skaffe samleje ved groft misbrug af behandlings- eller plejemæssig afhængighed. Bestemmelsen blev endvidere udvidet til at omfatte samleje inden for ægteskab, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 53.

Ved lovændringen blev den skærpede strafferamme i bestemmelsen desuden forhøjet fra fængsel indtil 3 år til fængsel indtil 4 år. Spørgsmålet om, hvorvidt der skulle foretages en justering af strafferammen i § 220 blev behandlet af Straffelovrådet i *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser*. Af betænkningen fremgår på side 325 ff. bl.a. følgende:

”4.4. Straffelovrådet har tidligere under henvisning til, at straffene efter bl.a. straffelovens § 220 ligger væsentligt under det gældende strafmaksimum, fundet det ubetænkeligt at nedsætte strafmaksimum i bl.a. denne bestemmelse fra 3 til 2 år, jf. rådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse side 172-73.

Straffelovrådet har senere fundet, at det bl.a. af hensyn til sammenhængen i strafferammesystemet ville være rigtigst at skærpe strafmaksimum i § 220 fra 3 til 4 års fængsel, jf. rådets betænkning nr. 1424/2002 om strafferammer og straffastsættelse side 736.

Straffelovrådet finder fortsat, at bestemmelserne om tvang, udnyttelse, misbrug mv. i straffelovens §§ 217-220 angår forhold, der overordnet set har en sådan sammenlignelig grovhed, at det taler for at anvende samme strafferamme i disse bestemmelser. Dette gælder, selv om der er væsentlige forskelligheder i bestemmelsernes nærmere indhold og deres praktiske betydning. Alle bestemmelserne har således til formål at beskytte den seksuelle frihed og selvbestemmelsesret, og det gælder for alle bestemmelserne, at der er betydelig variation i grovheden af konkrete overtrædelser.

Ved valget af, hvilken strafferamme der så bør anvendes i straffelovens §§ 217-220, finder Straffelovrådet efter en samlet vurdering, at mest taler for en strafferamme, der omfatter fængsel indtil 4 år.

En strafferamme på 4 års fængsel er klart lavere end de højere strafferammer på 8 og 12 års fængsel, som gælder for de groveste seksualforbrydelser, voldtægt og

samleje med barn under 15 år, og vil dermed tydeligt markere, at forbrydelserne i straffelovens §§ 217-220 generelt må anses for at være mindre alvorlige end voldtægt og samleje med barn under 15 år.

En strafferamme på 4 års fængsel markerer samtidig, at der generelt set er tale om alvorlige forbrydelser, og en strafferamme på 4 års fængsel vil endvidere være fuldt tilstrækkelig til at give rum for en passende strafudmåling også i sager om meget grove overtrædelser af straffelovens §§ 217-220. Det samme kunne for så vidt siges om en strafferamme på 3 års fængsel, men Straffelovrådet har ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå en nedsættelse af strafferammen på 4 års fængsel, som har været gældende siden 1967 for så vidt angår §§ 217 og 218 og siden 1933 for så vidt angår § 219.

Straffelovrådet foreslår på denne baggrund at forhøje strafmaksimum i straffelovens § 220 fra 3 til 4 års fængsel.

[...]

Straffelovrådet har i forlængelse heraf overvejet, om den delte strafferamme på 1 og – efter rådets forslag – 4 års fængsel i stedet burde slås sammen til én samlet strafferamme på fængsel indtil 4 år.

Dette ville indebære, at strafferammen for forhold begået over for personer over 18 år blev firdoblet fra 1 til 4 år. En sådan forhøjelse af strafferammen ville også have afledede konsekvenser i forhold til mulighederne for at foretage straffeprocessuelle tvangsindgreb og i forhold til forældelse. Der ville bl.a. blive mulighed for varetægtsfængsling (hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt), og forældelsesfristen ville blive forlænget fra 2 til 5 år.

Endvidere er der som nævnt inden for rammerne af § 220 et særligt beskyttelsesbehov i forhold til børn, og en skærpet strafferamme for forhold begået over for personer under – efter rådets forslag – 18 år, er for så vidt velbegrundet.

Straffelovrådet har på denne baggrund ikke fundet grundlag for at foreslå én samlet strafferamme i straffelovens § 220.”

Samtidig blev aldersgrænsen i den skærpede strafferamme sænket fra 21 år til 18 år, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 53. Dette skyldtes, at aldersgrænsen på 21 år ifølge bestemmelsens forarbejder, jf. Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, spalte 3372, var knyttet til den myndighedsalder, der gjaldt, da bestemmelsen blev indført. Da myndighedsalderen ved lovændringen i 2013 var 18 år, fandtes denne aldersgrænse mere passende. Hertil kom, at en aldersgrænse på 18 år svarede til aldersgrænsen i flere af de øvrige bestemmelser i straffelovens kapitel 24.

Bestemmelsen i § 220 blev senest ændret ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023*, hvorved der indsattes et nyt 2. pkt. i bestemmelsen, hvorefter en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet, straffes på tilsvarende vis som efter 1. pkt.

Der var tale om en udvidelse af det strafbare område i straffelovens § 220 og § 225, jf. § 220, da de dagældende bestemmelser i straffeloven ikke kriminaliserede sådanne forhold, hvis begge parter af egen fri vilje havde samtykket i samlejet eller det seksuelle forhold.

I bemærkningerne til lovændringen anføres bl.a., at der bør kunne fæstnes den samme tillid til en religiøs leder som til en behandler eller psykolog, og at der af denne grund var behov for særskilt kriminalisering af sådanne forhold, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 22.

Det forudsættes i bemærkningerne, at straffen for overtrædelse af det nye 2. pkt. i straffelovens § 220 udmåles i overensstemmelse med praksis for overtrædelse af den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 220.

5.2 Praksis

Straffelovens § 220 er senest ændret i 2013 og i 2023. Ved lovændringen i 2013 blev den skærpede sidestrafferamme i § 220 forhøjet fra 3 til 4 års fængsel, men der var ikke herved tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen. Ved lovændringen i 2023 udvidedes anvendelsesområdet til at omfatte det tilfælde, at en religiøs leder groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet. Det blev i den forbindelse forudsat, at straffen herfor udmåles i overensstemmelse med praksis for overtrædelse af den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 220.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 220 i 2013, fremgår det på side 320 f. om strafniveauet frem til lovændringen, at der ikke sås trykt retspraksis, som direkte vedrørte straffelovens § 220. I Domme i Kriminelle Sager fra 1990-1992, side 164, var der dog refereret en utrykt dom vedrørende overtrædelse af § 220 (Østre Landsrets dom af 11. september 1992, 9. afd. sagsnr. 81/92), hvor T var idømt 3 måneders betinget fængsel for i løbet af en periode på ca. 3 måneder én gang at have skaffet sig samleje og én gang at have skaffet sig anden kønslig omgængelse end samleje med en kvinde, der som langtidsledig var ansat i en kommune, hvor T havde instruktionsbeføjelse over for hende, og hvor hun befandt sig i et tjenstligt afhængighedsforhold til T og var økonomisk afhængig af ansættelsen.

Fra praksis efter lovændringen i 2013 kan der henvises til følgende trykte domme:

U 2017.2368V: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 220 ved i forbindelse med sit arbejde som psykiater på et psykiatrisk hospital groft at have misbrugt en patient F's behandlingsmæssige afhængighed, idet han flere gange skaffede sig samleje med hende. T var endvidere skyldig i overtrædelse af autorisationslovens § 75. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Der blev herved navnlig lagt vægt på, at T i 2011 tidligere var dømt for forhold af tilsvarende karakter i Norge.

TfK 2020.29/2V: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 220, jf. til dels § 225, ved i en periode på ca. 4 ½ måned i forbindelse med sit arbejde som psykolog for F under behandlingsmøder og samtaler med henblik på terapi groft at have misbrugt F's behandlingsmæssige afhængighed til at skaffe sig flere samlejer og oralsex. Straffen blev fastsat til 3 måneders fængsel med dissens for 6 måneders fængsel. Efter forholdets grovhed var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

5.3 Konklusion

Strafferammen i straffelovens § 220 er fængsel indtil 1 år eller, hvis forholdet er begået over for en person under 18 år, fængsel indtil 4 år. Bestemmelsen er senest ændret i 2013 og 2023. Ved *lovændringen i 2013*, der skete i forbindelse med en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, blev den skærpede sidestrafferamme i § 220 forhøjet fra 3 til 4 års fængsel, men der var ikke herved tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen. Ved *lovændringen i 2023*, hvor bestemmelsens anvendelsesområde blev udvidet til at omfatte det tilfælde, at en religiøs leder groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet, foretoges ingen ændring af strafferammen. For så vidt angår stafniveauet blev det forudsat, at straffen udmåles i overensstemmelse med praksis for overtrædelse af den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 220.

Der findes ikke trykt praksis vedrørende overtrædelse af den nye bestemmelse i straffelovens § 220, 2. pkt.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen i 2013, fremgår det, at straffen indtil da i en enkelt sag var blevet udmålt til 3 måneders betinget fængsel for et tilfælde af samleje og andet seksuelt forhold end samleje.

I forlængelse heraf kan det konstateres, at domstolene *efter lovændringen i 2013* i trykt praksis har udmålt straffe på 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 220 i sager, hvor

der ikke har foreligget anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen.

I de pågældende sager, der omfatter to trykte domme, var der tale om flere tilfælde af samlejer efter § 220. Der foreligger således ikke trykt praksis efter lovændringen i 2013, hvor der alene har foreligget et enkeltstående forhold.

På baggrund af bemærkningerne til lovændringen fra 2013 om, at der ikke var tilsigtet nogen ændring i straffniveauet for overtrædelse af § 220, og at det kan konstateres, at der efter lovændringen er udmålt straffe på niveau med før lovændringen, er det udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers forudsætninger om straffniveauet i de undersøgte sager.

Selvom det kan konstateres, at straffene på 3 måneders fængsel ligger i den nedre del af normalstrafferammen på 1 års fængsel, vurderes straffniveauet som nævnt ovenfor at være i overensstemmelse med lovgivers forudsætninger.

Den skærpede sidestrafferamme på 4 års fængsel ses ikke at være anvendt i trykt praksis. Der ses heller ikke at foreligge trykt praksis vedrørende overtrædelse af den nye bestemmelse i straffelovens § 220, 2. pkt.

6. Straffelovens § 222 om samleje med barn under 15 år

6.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år har i dag følgende ordlyd:

”§ 222. Den, der har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2.

Stk. 2. Har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed ved brug af enten tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed.”

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, hvor § 222 havde følgende affattelse:

”§ 222. Den, som har Samleje med et Barn under 15 Aar, straffes med Fængsel indtil 12 Aar.”

Borgerlig Straffelov af 1930 indeholdt desuden en regel i § 225, der kriminaliserede kønslig usædelighed med en person af samme køn under 18 år. Bestemmelsen havde følgende ordlyd:

”§ 225. Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den, som over kønslig Usædelighed med en Person af samme Køn under Omstændigheder, der svarer til de i §§ 216-220 og 222 angivne.

Stk. 2. Med fængsel indtil 4 år anses den, der over kønslig Usædelighed med en Person af samme Køn under 18 Aar. Straffen kan dog bortfalde, naar de paagældende er hinanden omtrent jævnbyrdige i Alder og Udvikling.

[...]”

Bestemmelsen indebar, at der gjaldt en højere seksuel lavalder på 18 år for forhold mellem personer af samme køn, end der gjaldt for personer af forskelligt køn. Den højere seksuelle lavalder for homoseksuelle forhold gjaldt indtil 1976, jf. lov nr. 195 af 28. april 1976, hvor § 225, stk. 2, blev ophævet.

Endvidere gjaldt der efter Borgerlig Straffelov af 1930 en lavere strafferamme, når der var tale om et overgreb begået mod en person af samme køn som gerningspersonen, idet et overgreb mod en person under 15 år af samme køn ikke var omfattet af § 222, men af § 225, stk. 1.

Ved lov nr. 87 af 15. marts 1939 foretoges en deling af strafferammen i § 222. Strafferammen i bestemmelsens stk. 1 blev nedsat til fængsel i indtil 6 år, og der blev indsat et stk. 2 i bestemmelsen med en højere strafferamme i visse tilfælde. Bestemmelsen havde herefter følgende ordlyd:

”§ 222. Den, som har Samleje med et Barn under 15 Aar, straffes med Fængsel indtil 6 Aar.

Stk. 2. Har Barnet været under 12 Aar, eller har Gerningsmanden forskaffet sig Samlejet ved Tvang, der dog ikke falder ind under § 216, eller ved Fremsættelse af Trusler, kan Straffen stige til Fængsel indtil 12 Aar.”

Vedrørende baggrunden for ændringen af strafferammen i § 222 fremgår bl.a. følgende af bemærkningerne, jf. Rigsdagstidende 1938-39, tillæg A, spalte 3775:

”Fastsættelsen af den høje Strafferamme medfører, at Sager for Overtrædelse af denne Paragraf i Henhold til Retsplejelovens § 687 behandles for Landsret under Medvirken af Nævninger, skønt de fleste af disse Sager vedrører Samleje med Piger mellem 14 og 15 Aar, og Straffen som Regel falder ud til Fængsel mellem 3 og 6 Maaneder.

Da man finder det urimeligt, at disse Sager, ogsaa hvor der ikke foreligger skærpende Omstændigheder, behandles som Nævningsager, medens Sager vedrørende en Række ligesaa grove Forbrydelser behandles paa almindelig Maade ved Underret under Medvirken af Doms mænd, foreslaar man, at den normale Strafferamme fastsættes til Fængsel indtil 6 Aar.

Paragraffen omfatter imidlertid ogsaa Forbrydelser af grovere Karakter, hvor en særlig streng Straf kan være paa sin Plads, navnlig hvor et Samleje med et Barn er opnaaet ved Trusler, der dog ikke kan medføre Straf for Voldtægt, eller hvor det paagældende Barn er særlig ringe udviklet. Man foreslaar derfor, at den nuværende Strafferamme bevares, hvor Barnet er under 12 Aar, eller hvor Gerningsmanden har forskaffet sig Samleje ved Tvang eller Fremsættelse af Trusler.”

Ved *lov nr. 89 af 29. marts 1972* blev strafferammen i § 222, stk. 2, nedsat fra fængsel indtil 12 år til fængsel indtil 10 år. Lovændringen var en konsekvens af, at strafferammen for voldtægt efter straffelovens § 216 ved *lov nr. 248 af 9. juni 1967* blev nedsat fra fængsel i 1 år til 16 år til fængsel i indtil 10 år.

Vedrørende nedsættelsen af strafferammen fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen følgende, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 555:

”Ved *lov nr. 248 af 9. juni 1967* om ændringer i borgerlig straffelov (Forældelse, pornografi, homoseksuel prostitution m.v.) blev strafferammen for voldtægt, der hidtil havde været fængsel fra 1 år til 16 år, ændret til fængsel indtil 10 år. Ved en forglemmelse blev bestemmelsen i § 222, stk. 2, hvorefter straffen for den, der har samleje med et barn under 12 år, eller som har skaffet sig samleje med et barn under 15 år ved tvang, der dog ikke falder ind under § 216, eller ved fremsættelse af trusler, kan stige til fængsel indtil 12 år, ikke dengang afpasset efter ændringen i § 216. Da strafferammen i § 222, stk. 2, i hvert fald ikke bør være højere end strafferammen i § 216, foreslås den nedsat til fængsel indtil 10 år.”

Ved *lov nr. 195 af 28. april 1976* blev straffelovens § 225, stk. 2, vedrørende den seksuelle lavalder i homoseksuelle forhold, ophævet. Der blev herved indført samme seksuelle lavalder for homoseksuelle forhold som for heteroseksuelle forhold.

Om baggrunden for ændringen fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen bl.a. følgende, jf. Folketingstidende 1975-76, tillæg A, spalte 2263-2264:

”Imidlertid mener forslagsstillerne, at det er i god overensstemmelse med den almindelige legalisering af homoseksuelle forhold at ophæve den diskriminering og kriminalisering, der ligger i en opretholdelse af en seksuel lavalder på 18 år for homoseksuelle forhold.”

Overgreb mod børn under 15 år af samme køn som gerningspersonen var imidlertid fortsat omfattet af den lavere strafferamme i straffelovens § 225.

Ved *lov nr. 256 af 27 maj 1981* blev dette dog ændret, idet § 225 blev nyaffattet således:

”§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-220 og 222-223 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn.”

Overgreb begået mod personer af samme køn som gerningspersonen blev således omfattet af den strafferamme, som gjaldt for den konkrete overtrædelse.

Ved lovændringen blev også forbeholdet i § 222, stk. 2, om, at tvang, der faldt ind under straffelovens § 216, ikke var omfattet af bestemmelsen, taget ud af bestemmelsen. Straffelovens § 222 fik ved lovændringen følgende ordlyd:

”§ 222. Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Har barnet været under 12 år, eller har gerningsmanden forskaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 10 år.”

Baggrunden for, at forbeholdet blev taget ud af bestemmelsen, var, at strafferammen i straffelovens § 216 blev sat ned til fængsel i indtil 6 år, hvorfor det fandtes rigtigst at fjerne forbeholdet vedrørende § 216 i § 222, stk. 2.

Af *betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, røveri og brandstiftelse*, som lovforslaget byggede på, fremgår på side 51 om baggrunden for ændringen bl.a. følgende:

”Om tvang over for børn eller unge bemærkes, at straffelovens § 222, stk. 2, fastsætter en særlig strafferamme på fængsel indtil 10 år i tilfælde, hvor samleje med et barn under 15 år er opnået ved "tvang, der dog ikke falder ind under § 216, eller ved fremsættelse af trusler". At bestemmelsen ikke omfatter tvang, der falder ind under § 216, skyldes, at den gældende § 216 i sig selv giver hjemmel for straf på indtil 10 års fængsel. Ændres § 216 som foreslået ovenfor, vil det formentlig være rigtigst at fjerne forbeholdet vedrørende § 216 i § 222, stk. 2 [...].”

Straffelovrådet drøftede i *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse* strafferammerne i § 222 med udgangspunkt i retspraksis. Af betænkningens side 173-174 fremgår bl.a. følgende:

”Overtrædelser af § 222, stk. 1, straffes i almindelighed med 3-4 måneders fængsel – eventuelt betinget –, men der forekommer også strengere straffe på 8 måneder eller endog op til ca. 2 år, navnlig i tilfælde, hvor der er tale om kønsligt forhold over længere tid eller til flere forskellige personer under 15 år.

Efter § 222, stk. 2, er idømt straffe på 2-3 år og i et enkelt tilfælde forvaring efter § 70.

For overtrædelser af § 223, stk. 1, foreligger en række domme til straffe – herunder betingede – mellem 3 måneder og 1 år. Det drejer sig dog til dels om tilfælde, hvor også andre bestemmelser er overtrådt, f.eks. § 219 eller § 222. Der forekommer i vore dage praktisk talt aldrig domfældelser for forførelse efter § 223, stk. 2.

I det foregående er set bort fra tilfælde, hvor et efter § 222 strafbart forhold tillige er omfattet af § 210 om incest [...].

Straffelovrådet finder, at strafferammen i § 222, stk. 1, kan nedsættes fra 6 til 4 år og strafferammen i § 222, stk. 2, fra 10 til 6 år. Forhold, der er strafbare efter stk. 2, [1.] led (samleje med barn under 12 år), vil i praksis ofte være begået i familieforhold og ikke nødvendigvis under anvendelse af vold eller anden tvang. Disse forhold vil derfor ofte tillige være strafbare efter straffelovens § 210 om incest. Forhold, der er strafbare efter § 222, stk. 2, 2. led (samleje med et barn under 15 år under anvendelse af tvang eller trusler) vil for så vidt angår de grove tilfælde typisk tillige være omfattet af straffelovens § 216, stk. 2, om grov voldtægt eller § 224, således at det gældende strafmaksimum på 10 års fængsel for disse grove forhold bevares.”

Strafferammen i § 222 forblev dog uændret indtil *lov nr. 380 af 6. juni 2002*.

Ved denne lovændring forhøjedes straffen for overtrædelse af en række af straffelovens bestemmelser, herunder bl.a. straffen for voldtægt.

Ved lovændringen blev strafferammen i § 222, stk. 1 og 2, hævet til henholdsvis 8 og 12 år. Ændringerne af strafferammen blev foreslået under lovforslagets behandling i Folketinget.

Formålet med lovændringen var bl.a. at sikre parallelitet mellem strafferammerne for voldtægt efter § 216 og for seksuelt misbrug af børn efter § 222. Om baggrunden for forhøjelsen af strafferammen fremgår af Retsudvalgets betænkning af 16. maj 2002 over lovforslag nr. L 118 bl.a. følgende, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg B, side 1289:

”Formålet med de foreslåede ændringer af straffen for seksuelt misbrug af børn er at sikre en parallelitet mellem strafferammerne for voldtægt (§ 216) og strafferammerne for seksuelt misbrug af børn (§ 222). Forslagsstillerne forestiller sig en straf­forøgelse for seksuelt misbrug af børn, som forholdsmæssigt vil svare til forøgelsen af voldtægtsstraffen. Forslagsstillerne anser det for ganske uforklarligt, hvis Folke­tinget med ændringen af straffeloven fastlægger en strafferamme på op til henholds­vis 8 og 12 år for voldtægt uden samtidig at hæve strafferammerne for seksuelt misbrug af børn tilsvarende. Disse to paragraffer har hidtil haft parallelitet i straf­ferammerne, og forslagsstillerne ønsker, at denne parallelitet fortsat eksisterer efter lovens vedtagelse.”

Ved *lov nr. 501 af 17. juni 2008* blev stk. 3 indsat i § 222. Bestemmelsens stk. 3 havde følgende ordlyd:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og stk. 2, 1. led, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.”

Baggrunden for ændringen var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. sam­ling, tillæg A, side 6478, bl.a., at seksuelle overgreb mod børn, når der foreligger den i bestem­melsen nævnte form for udnyttelse, skal straffes lige så strengt som voldtægt, selv om det ikke har været nødvendigt at anvende vold eller trusler om vold som middel til at opnå samleje med barnet. Der fandtes således at være grundlag for med hensyn til strafudmålingen at sidestille sager om samleje med børn under 15 år, jf. § 222, med sager om voldtægt efter § 216.

Lovforslaget byggede bl.a. på en udtalelse fra Straffelovrådet fra april 2008 om strafniveauet i sager om seksuelt misbrug af børn. Under henvisning til Straffelovrådets udtalelse fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 6480 f., bl.a. følgende vedrørende sidestillingen af seksuelle overgreb mod børn efter § 222 med voldtægt efter § 216:

”3.2. Straffelovrådet bemærker, at strafferammerne efter straffelovens § 222 svarer til strafferammerne efter straffelovens § 216, men at en række forhold gør en mere generel sidestilling med hensyn til strafværdigheden af de enkelte tilfælde vanske­lig. For det første indgår der i sager om straffelovens § 222 meget forskelligartede omstændigheder, der har betydning for strafudmålingen, idet sagerne bl.a. spænder fra anden kønslig omgængelse i kæresteforhold (f.eks. gensidig onani mellem en 16-årig dreng og en 14-årig pige) til voksnes længerevarende og meget grove mis­brug af små børn. Sagerne er endvidere meget forskellige i forhold til misbrugets karakter og varighed, antallet af overgreb, forurettedes alder, antallet af forurettede, eventuel anvendelse af tvang eller pression samt forholdet mellem tiltalte og foru­rettede, herunder om der f.eks. består et særligt tillids- eller afhængighedsforhold.

Dernæst må man efter Straffelovrådets opfattelse være opmærksom på, at strafudmålingen i voldtægtssager (straffelovens § 216) og sager om anden kønslig omgængelse end samleje under anvendelse af vold eller trussel om vold (straffelovens § 216, jf. §§ 224 og 225) i nedadgående retning kan være præget af, at der eventuelt har været en forudgående kontakt mellem gerningsmand og forurettede, som kunne være optakten til en normal (frivillig) seksuel kontakt. Dette vil ikke være tilfældet i sager om samleje med et mindre barn (straffelovens § 222). Omvendt kan visse overgreb mod børn efter Straffelovrådets opfattelse efter deres karakter kun i mindre grad sidestilles med overgreb begået ved brug af vold eller trusler om vold, f.eks. hvor krænkelser består i, at gerningsmanden uden tvang eller trusler og uden forsæt til et videregående seksuelt forhold har overtalt barnet til kortvarigt at beføle gerningsmandens blottede lem.

Straffelovrådet finder imidlertid, at der ud fra en vurdering af strafværdigheden af de krænkelser, der er omfattet af henholdsvis straffelovens § 222 og § 216, jf. §§ 224 og 225, kan være grundlag for ved strafudmålingen at sidestille seksuelle overgreb mod mindreårige med voldtægt (mod voksne) i tilfælde, hvor voksne samleje mv. med børn under 15 år må antages at være opnået ved en udnyttelse af den voksnes fysiske og psykiske overlegenhed i forhold til barnet.”

Straffelovrådets udtalelse fra april 2008 indeholdt desuden overvejelser om, hvordan straffelovens § 222, stk. 3, fremover skulle finde anvendelse. I relation hertil fremgår af lovforslagets bemærkninger, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 6484, bl.a. følgende:

”Straffelovrådet anfører, at straffen for et enkelt samleje med et barn i alderen 10-14 år, der er opnået ved udnyttelse af en fysisk eller psykisk overlegenhed, bør ligge på niveau med normalstraffen for et enkelt tilfælde af kontaktvoldtægt mod en voksen, mens straffen efter rådets opfattelse bør ligge på niveau med den lidt strengere normalstraf for et enkelt tilfælde af overfaldsvoldtægt, hvis barnet er under 10 år. Under hensyn til overgrebets karakter i de omhandlede tilfælde, hvor samleje mv. med et barn er opnået ved udnyttelse af en fysisk eller psykisk overlegenhed, og hvor barnet derfor må antages normalt at have særligt svært ved at sige fra over for gerningsmanden, finder Justitsministeriet imidlertid, at straffen for et fuldbyrdet samleje med et barn under 15 år i de pågældende tilfælde normalt bør ligge på niveau med normalstraffen for overfaldsvoldtægt uanset barnets alder.

Det forudsættes således med lovforslaget, at straffen for et enkeltstående tilfælde af fuldbyrdet samleje med et barn under 15 år som udgangspunkt bør være omkring 2 år og 6 måneders fængsel, når samlejet er opnået ved udnyttelse af gerningsmandens fysiske eller psykiske overlegenhed. Er der alene tale om forsøg, bør straffen for et enkeltstående tilfælde normalt ligge fra 1 år og 6 måneders fængsel til 1 år og 9 måneders fængsel, svarende til normalstraffen for et forsøg på overfaldsvoldtægt.

Er der ikke tale om samleje, men alene om anden kønslig omgængelse end samleje, jf. straffelovens §§ 224 og 225, forudsættes straffen for et enkeltstående tilfælde tilsvarende forhøjet, idet der her som anført af Straffelovrådet fortsat bør være en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling.

Det er væsentligt at fremhæve, at de anførte strafpositioner alene vedrører enkeltstående tilfælde af seksuelle overgreb mod børn, og at straffen som anført af Straffelovrådet som hidtil efter omstændighederne vil være langt højere i tilfælde, hvor gerningsmanden har begået flere eller særligt grove forhold, herunder hvor der er tale om mere vedvarende overgreb eller overgreb af særligt krænkende karakter.

Som anført af Straffelovrådet er de angivne strafpositioner alene generelle udgangspunkter. Strafudmålingen i de enkelte sager vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering af alle sagens omstændigheder, og de angivne strafpositioner vil således kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der foreligger yderligere skærpende henholdsvis formildende konkrete omstændigheder.”

Med lovændringen blev der endvidere foretaget en redaktionel ændring af straffelovens § 222, stk. 2. I bestemmelsen blev ”forskaffet” således ændret til ”skaffet”. Der var ikke herved tilsluttet nogen ændring i anvendelsesområdet for § 222, stk. 2.

Ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 blev bestemmelsen i § 222 nyaffattet. Ændringen indebar, at bestemmelsens stk. 2, 1. led, om samleje med et barn under 12 år, blev flyttet til § 216, stk. 2, således at dette pr. definition anses som voldtægt. Bestemmelsen i § 222, stk. 3, om at skaffe sig samleje ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed blev desuden placeret som et 2. pkt. i stk. 1.

Bestemmelsen fik med lovændringen følgende ordlyd:

”§ 222. Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Stk. 2. Har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.”

Af bemærkningerne til lovændringen fremgår, at hvis et samleje med et barn under 12 år som følge af manglende forsæt med hensyn til, at barnet var under 12 år, ikke kan straffes efter § 216, vil § 222 derimod kunne anvendes, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 55. Efter lovændringen kunne der endvidere fortsat i forhold til ofre i aldersgruppen 12-14 år straffes i sammenstød mellem § 222 og bestemmelserne om voldtægt i form af tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold i straffelovens § 216.

Med lovændringen blev det desuden i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 55, forudsat, at udtrykket ”samleje” fremover også skulle omfatte analt samleje, mens andet seksuelt forhold end samleje ville være omfattet af § 225.

Vedrørende straffniveauet i sager om seksuelt misbrug af børn fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, der bygger på Straffelovrådets *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser*, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, side 22, bl.a. følgende:

”5.2.1. Med hensyn til *straffniveauet* i sager om seksuelt misbrug af børn understreger Straffelovrådet, at der er en meget stor variation i grovheden af overtrædelser af forbuddet mod seksuelt forhold til barn under 15 år, og at denne store variation i praksis omfatter et meget stort antal sager. Seksuelt forhold til barn under 15 år adskiller sig på dette punkt afgørende fra voldtægt. Selv om der også forekommer betydelig variation i grovheden af voldtægt, er voldtægt generelt en meget grov forbrydelse, og det forekommer derfor kun undtagelsesvis, at voldtægt straffes med straffe i den lave ende af strafferammen, endsige med en så lav straf, som er helt sædvanligt forekommende i sager om seksuelt forhold til barn under 15 år.

[...]

Opnåelse af et seksuelt forhold til et barn under 15 år ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed udgør sammen med voldtægt de groveste seksualforbrydelser. Straffniveauet for sådanne forhold er i overensstemmelse hermed generelt markant højere end straffniveauet for andre seksualforbrydelser.

Opnåelse af et seksuelt forhold til et barn under 15 år ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed adskiller sig i praksis fra voldtægt ved, at der relativt hyppigere forekommer sager, hvor kriminaliteten består i gentagne seksuelle forhold gennem en længere periode. Dette vil i givet fald udgøre væsentlige skærpene omstændigheder, og det samme gælder, hvis der har bestået et særligt afhængighedsforhold mellem barnet og gerningsmanden, herunder i tilfælde af seksuelt misbrug inden for familien. I sager om sådanne meget grove overtrædelser idømmes derfor generelt også meget lange straffe, og straffniveauet i sådanne sager kan jævnligt også være højere end straffniveauet i selv grove voldtægtssager.

Det er på denne baggrund Straffelovrådets vurdering, at det eksisterende straffniveau for forskellige typer af sager vedrørende seksuelt forhold til barn under 15 år på rimelig måde afspejler den relative grovhed af de forskellige typer af sager. Dette gælder også i relation til de groveste sager med meget langvarigt misbrug af egne børn, plejebørn eller stedbørn.”

Ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 foretoges endnu en ændring af bestemmelsen i § 222, bl.a. med henblik på at forhøje straffen for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Med lovændringen blev det præciseret, at den forhøjede strafferamme i § 222, stk. 2, vedrører den form for udnyttelse af en fysisk eller psykisk overlegenhed, som består i, at der anvendes tvang eller trusler over for barnet. Derudover blev bestemmelsen om, at det ved fastsættelse af straffen i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, flyttet fra stk. 1, 2. pkt., til et stk. 3.

Baggrunden for lovændringen var bl.a., at det dagældende strafniveau i sager om samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed ifølge bemærkningerne ikke i tilstrækkelig grad afspejlede den traumatiserende krænkelse af det unge offer, der finder sted, og de langvarige fysiske og psykiske konsekvenser, en sådan krænkelse kan medføre, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 6.

Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 6, fremgår om strafskærpelsen bl.a. følgende:

”Strafskærpelsen bør efter Justitsministeriets opfattelse være på linje med strafskærpelsen for voldtægt [...], da der fortsat bør være en parallelitet i strafudmålingen mellem at skaffe sig samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed og overfaldsvoldtægt. Det forhold, at der ikke har været anvendt vold eller trussel om vold mod barnet, bør i forhold til strafudmålingen fortsat opvejes af, at der har været tale om udnyttelse af en fysisk eller psykisk overlegenhed.

Det bemærkes, at opnåelse af samleje ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed i praksis adskiller sig fra voldtægt ved, at der relativt hyppigere forekommer sager, hvor kriminaliteten består i gentagne samlejer gennem en længere periode. Dette vil i givet fald udgøre væsentlige skærpende omstændigheder, og det samme gælder, hvis der har bestået et særligt afhængighedsforhold mellem barnet og gerningsmanden, herunder i tilfælde af seksuelt misbrug inden for familien. Selv om udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående samleje ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed er på linje med udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående overfaldsvoldtægt, vil det fortsat i praksis jævnligt kunne forekomme, at strafniveauet i de groveste sager om samleje med et barn under 15 år er højere end i de groveste voldtægtssager med voksne som ofre.”

Vedrørende strafudmålingsniveauet for overtrædelse af straffelovens § 222 fremgår af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 10, bl.a. følgende:

”Der lægges med de foreslåede ændringer op til, at der sker en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for at skaffe sig samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed (§ 222, stk. 2 og 3) med gennemgående 1 år i forhold til det gældende strafniveau. Det betyder, at

udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje opnået ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed vil være 3 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. Det bemærkes, at der i almindelighed vil være grundlag for at udmåle en højere straf end det angivne udgangspunkt, hvis der f.eks. er tale om gentagne samlejer gennem en længere periode. Der vil omvendt i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end det angivne udgangspunkt, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje (§ 225) eller om forsøg.

Strafudmålingen vil således fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Med lovændringen blev der ikke tilsigtet nogen ændring i anvendelsesområdet for § 222, herunder i vurderingen af, om gerningsmanden har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed, ligesom der heller ikke blev tilsigtet nogen ændring i de forhold, som i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Bestemmelsen i § 222 blev senest ændret ved *lov nr. 226 af 15. februar 2022*. Der var tale om en sproglig ændring af § 222, stk. 1-3, som havde til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 7 f., fremgår bl.a., at straffniveauet i sager om andre seksuelle forhold end samleje med et barn under 15 år ikke i tilstrækkelig grad afspejler den krænkelse af barnet, der finder sted i sådanne sager. I bemærkningerne anføres herefter:

”Straffniveauet for seksuelle overgreb begået mod børn er betydeligt lavere, hvis der er tale om andre seksuelle overgreb end samleje, end hvis der er tale om fuldbyrdet samleje. Som det fremgår ovenfor, er udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år, eller med et barn under 15 år ved udnyttelse af psykisk eller fysisk overlegenhed, 3 år og 6 måneders fængsel. Når der er tale om andet seksuelt forhold end samleje, ses der i praksis eksempler på, at der er udmålt ned til 3-4 måneders fængsel [...].

Justitsministeriet finder, at straffniveauet for andre seksuelle overgreb end samleje er for lavt, og at et så vidt spænd mellem straffniveauet for samleje med et barn og for andet seksuelt forhold end samleje med et barn er uhensigtsmæssigt. Det nuværende straffniveau i sager om andre seksuelle overgreb end samleje begået mod et barn under 15 år afspejler således efter Justitsministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig grad den traumatiserende krænkelse af barnet, der finder sted, og de langvarige fysiske og psykiske konsekvenser, en sådan krænkelse kan medføre.”

Vedrørende det forudsatte straffniveau for andet seksuelt overgreb end samleje begået mod et barn under 15 år, fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 24 f.:

”Det forudsættes med bestemmelsen, at straffniveauet for andet seksuelt overgreb end samleje begået mod et barn under 15 år efter straffelovens § 225, jf. 222, stk. 1, vil blive forhøjet med halvdelen sammenlignet med det gældende straffniveau.

Det betyder f.eks., at en person, der efter gældende praksis ville blive idømt en fængselsstraf på 4 måneder, med lovforslaget fremover som udgangspunkt vil skulle idømmes en fængselsstraf på 6 måneder.”

Vedrørende praksis i sager efter straffelovens § 225, jf. § 222, fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 7, bl.a. følgende:

”Praksis i sager efter straffelovens § 225, jf. § 222, viser, at idet ”andet seksuelt forhold end samleje” dækker over mange forskelligartede forhold af forskelligartet grovhed, er der en tilsvarende stor variation i strafudmålingen. Strafniveauet er dog betydeligt lavere, end når det drejer sig om overgreb i form af samleje.

I sager om ”andet seksuelt forhold end samleje” er der i den højere ende af skalaen eksempler, hvor der er blevet straffet med fængsel i niveauet 1 år til 1 år og 3 måneder. Det er f.eks. sket i sager, hvor et barn er blevet slikket i skridtet eller er blevet tvunget til at stimulere en nøgen kønsdel. I den lavere ende af skalaen er der eksempler, hvor et enkelt overgreb i familieforhold er blevet straffet med helt ned til 3-4 måneders fængsel.

Højesteret afsagde den 29. oktober 2018 dom i en sag, hvor en mand blev idømt fængsel i 4 måneder for seksuelle overgreb mod en steddatter. Højesteret anførte i den forbindelse, at det følger af retspraksis, at et enkelt eller et par enkeltstående overgreb i form af andet seksuelt forhold end samleje i familieforhold typisk straffes i niveauet 3-4 måneders ubetinget fængsel. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 30 dage, som blev gjort betinget.

Det fremgår af dommen, at gerningspersonen blev fundet skyldig i to gange kort efter hinanden at have ført sin hånd ned i offerets trusser og herunder stimuleret hendes klitoris – den ene gang af helt kort varighed og den anden gang af nogen varighed af op til et minut. Offeret var på gerningstidspunktet 12 år. Forholdet blev henført til straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 1 (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år), og § 225, jf. § 223, stk. 1 (andet seksuelt forhold end samleje med et stedbarn mv.).”

Ved lovændringen blev straffelovens § 216, stk. 2, desuden udvidet til også at omfatte tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med et barn under 15 år. Dette indebar, at de

tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med et barn under 15 år, fremover vil skulle straffes som voldtægt efter § 216, stk. 2. Sådanne tilfælde straffes således ikke længere efter bestemmelsen i § 222.

I tilfælde, hvor gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med i relation til barnets alder, vil der ikke kunne straffes for voldtægt efter § 216, stk. 2. Der vil i så fald i stedet kunne straffes for samleje med et barn under 15 år efter straffelovens § 222, jf. § 228.

6.2 Praksis

6.2.1 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 222

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 222 senest ændret i 2016 og 2022. Ved lovændringen i 2016 fik bestemmelsen i det væsentligste sin nuværende affattelse i form af opdelingen i § 222, stk. 1, 2 og 3, og ved lovændringen i 2022 blev strafniveauet for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod et barn under 15 år efter straffelovens § 225, jf. § 222, forhøjet med 50 pct. sammenlignet med det gældende strafniveau, jf. herom nedenfor i afsnit 6.2.2.

På denne baggrund er nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 222 inddelt i sager, hvor forholdet er begået henholdsvis efter lovændringen i 2016 og efter lovændringen i 2022. Praksisgennemgangen omfatter alene domme efter ændringen i 2016, idet bestemmelsen først på dette tidspunkt blev affattet i det væsentligste svarende til den nugældende § 222.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 222 uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse (medmindre der er tale om andre samtidige overtrædelser af straffelovens kapitel 24 eller straffelovens § 210, som ikke har markant betydning for straffen). Endvidere er gennemgangen afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2022:

Fra retspraksis vedrørende straffelovens § 222, stk. 1, kan der navnlig henvises til følgende afgørelser:

U 2021.3136Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, ved at have haft samleje med den 12-årige F samt stukket en finger op i skridtet på hende og bevæget den frem og tilbage. T var ca. 15 år på gerningstidspunktet.

TfK 2022.334V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, ved at have haft samleje med den 14-årige F, ligesom T stak en finger op i skeden på hende og fik hende til at sutte og manipulere sit lem. T, der var 15 år på gerningstidspunktet, blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved med sin mobiltelefon at have optaget en snapchatvideo, hvor det kunne ses og høres, at T havde samleje med F, ligesom T efterfølgende videresendte videoen til én person. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter, herunder navnlig på T's og F's alder, og at videosekvensen havde været videresendt til én person.

TfK 2021.565Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 21, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved at have forsøgt at skaffe sig analt samleje med den 14-årige F, som T var spejderleder for, og udsat ham for blufærdighedskrænkelser. Landsretten fandt det bevist, at T havde forsøgt at skaffe sig samleje med F og krænket hans blufærdighed ved bl.a. at beføle ham på kønsdelene. Efter kriminalitetens karakter kunne straffen ikke gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.265Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, ved at have haft samleje i ikke under 8 tilfælde samt oralsex med F i en periode på over fire måneder. Forholdene var begået, når F, der var datter af T's storebrors kæreste, var på samvær i hjemmet. Mens forholdet stod på, var T 19-20 år, og F var 12-13 år. T blev herudover fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 ved at have sendt fotos af sine kønsdele til F. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og omfang.

TfK 2020.38/2Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, ved i en periode på to måneder at have haft et seksuelt forhold til den 13-årige F, idet han 11 gange havde haft vaginalt samleje, 2 gange analt samleje og flere gange oralt samleje mv. med F, som han havde fået kontakt til via en app. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 6 måneder, hvoraf alene 2 måneder skulle afsones. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 9 måneder, der uanset T's gode personlige forhold ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten lagde herved vægt på karakteren og omfanget af kriminaliteten samt F's alder.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor straffelovens § 222, stk. 2, er blevet anvendt i den undersøgte periode.

Fra retspraksis vedrørende straffelovens § 222, stk. 3, kan der henvises til følgende afgørelser, hvor forholdet dog både blev henført under straffelovens § 222, stk. 3, og straffelovens § 216. Dommene er således også refereret ovenfor i afsnit 2.3.

TfK 2019.66Ø: T straffet med 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, og § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. til dels § 225, idet han et ganske betydeligt antal gange havde haft samleje, herunder analt samleje, med et barn under 15 år. Mindst ét af samlejerne havde fundet sted, mens barnet var under 12 år. Efter barnets alder, aldersforskellen og T's rolle som far til F's veninde og som bekendt af familien fandtes det godtgjort, at T havde skaffet sig samlejerne ved udnyttelse af sin psykiske overlegenhed, jf. straffelovens § 222, jf. stk. 3. T var herudover skyldig i blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, og besiddelse af børnepornografisk materiale, jf. straffelovens § 235, stk. 2, vedrørende bl.a. billeder og videoer med seksuelt indhold af det pågældende barn. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 5 år, men landsretten forhøjede straffen til fængsel i 6 år.

TfK 2022.182Ø: T straffet med 6 års fængsel for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2), og § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. til dels § 225, ved anal voldtægt samt samleje og oralsex ikke under 20 gange under udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed af F1, der var 12-13 år. T blev endvidere fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, til dels jf. § 225, samt § 235, stk. 2, i form af samleje og oralsex under udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed mod betaling af F2, der var 14 år, og ved at formå F2 til mod betaling at sende ham videoer og fotos af sine kønsdele. Endelig blev T fundet skyldig i besiddelse af børnepornografi efter straffelovens § 235, stk. 2. På baggrund af aldersforskellen, det tillidsforhold, som T havde opbygget, og det forhold, at T flere gange havde givet F1 øl forud for samlejerne, var det godtgjort, at T havde udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed. I forbindelse med, at T havde frivilligt samleje med F1, havde T mod F1's forud udtrykte vilje indført sit lem i F1's endetarm. Byretten fandt ikke, at T herved var skyldig i voldtægt, men landsretten fandt T skyldig i voldtægt, idet F1 efter sin placering på alle fire, og fordi T holdt om hendes hofter, befandt sig i en situation, i hvilken hun ikke kunne modsætte sig handlingen. T fik kontakt til F2 på sociale medier og formåede hende til at optage videoer og fotos af sig selv mod betaling. T aftalte herudover ved tre lejligheder at mødes med F2 for at have samleje og oralsex mod betaling, men møderne blev ikke til noget, bl.a. fordi F2 blev indlagt på psykiatrisk afdeling. Det fandtes i denne forbindelse bevist, at T's handlinger var strafbare som forsøg, og at T havde opnået disse ved udnyttelse af sin psykiske overlegenhed.

TfK 2018.1347/2V: T straffet med 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og § 222, stk. 1 og 3, samt blufærdighedskrænkelser efter § 232, ved i tiden fra februar

2003 til december 2005 ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed og til dels ved tvang at have berørt F1 ca. 6 gange i skridtet uden på og inden for tøjet og i flere tilfælde formået hende til at manipulere sit lem med hånden, ligesom han i flere tilfælde førte en finger ind i hendes skede og førte fingeren ud og ind samt i forbindelse hermed i ét tilfælde fastholdt hende, ligesom han flere gange berørte hende på brysterne udenpå og indenfor tøjet, da hun var 10-12 år. T var ligeledes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. til dels § 21, ved fra omkring efteråret 2006 til efteråret 2007 på T's bopæl under trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold at have tiltvunget sig samleje og forsøgt at tiltvinge sig andet seksuelt forhold med F2, idet T befølte hende på brysterne inden for tøjet og i skridtet uden på bukserne, afklædte hende og forsøgte at få hende til at røre sit erigerede lem, ligesom han sagde, at hun skulle sutte på hans lem, hvorefter han lagde hende ned og tog hendes bukser ned og gennemførte samleje, indtil han blev forstyrret, alt hvorunder F2 bad ham om at lade være og prøvede at skubbe ham væk. T var også skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, og § 222, stk. 1, 2 og 3, ved i sommeren 2008 på en sti under vold og trussel om vold samt under tvang og udnyttelse af sine fysiske og psykiske overlegenhed at have tiltvunget sig samleje med F2, idet T befølte hende på brysterne og bagdelen, hvorefter T tvang hende ned på en bænk, trak hendes bukser ned og under fastholdelse af hendes arme gennemført samleje indtil udløsning. T var desuden skyldig i overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, til dels § 216, stk. 2 og § 222, stk. 2 og 3, jf. stk. 1, jf. til dels § 225, jf. til dels § 21 og § 232, ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed og til dels ved tvang, efter at hans datter F3 var fyldt 8 år og frem til sommeren 2015 at have befølt hende ca. 6-7 gange på hendes bryster og/eller kønsdel uden på tøjet, heraf 4-5 gange også inden for tøjet, hvor han førte en finger ind i hendes skede, én gang bad hende om at røre sin penis og i forbindelse hermed forsøgte at formå hende til at beføle sin penis samt 5 gange gennemførte samleje, første gang, efter hun var fyldt 9 år, og sidste gang, da hun var fyldt 13 år, og således at han i forbindelse med samlejerne anvendte tvang. Endelig var T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, og § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, ved i perioden fra august 2015 til december 2015 at have skaffet sig samleje og andet seksuelt forhold med sin biologiske datter F4, idet T i ikke under 4 tilfælde afklædte hende, førte en finger ind i hendes skede og anus og gennemførte vaginalt og analt samleje.

TfK 2018.1235Ø: T straffet med 10 års fængsel for en lang række grove overgreb, herunder samlejer, andet seksuelt forhold end samleje og blufærdighedskrænkelser samt besiddelse af børnepornografi i kategori 1-3, herunder fotos og film af de forurettede, som T havde taget under de seksuelle overgreb, der var begået gennem en årrække på ca. 10 år mod en række børn i alderen 12-17 år efter straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. stk. 3, og § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 2, samt efter § 216, stk. 1, nr. 2, jf. til dels § 225 (dagældende § 218, stk. 2, jf. § 225), § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 222, stk. 1, jf. § 225, (dagældende § 218, stk. 2, jf. § 222, stk. 1, jf. § 225), og § 223, stk. 2, jf. til dels § 225, samt yderligere efter straffelovens §

155, § 232 og § 235, stk. 2. T havde i flere tilfælde begået overgrebene under grov udnyttelse af sin psykiske overlegenhed og overlegenhed på grund af alder og erfaring og ved, at T, der var præst, havde misbrugt børnenes og deres forældres tillid til ham. Ved fastsættelsen af straffen var der grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen for flere handlinger kan overstige den højeste af strafferammerne med indtil det halve, når der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2022:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor straffelovens § 222, stk. 1-3, er blevet anvendt efter strafskærpelsen i 2022.

6.2.2 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 222, jf. § 225

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2022:

Fra retspraksis vedrørende straffelovens § 222, stk. 1, kan der navnlig henvises til følgende afgørelser:

TfK 2020.1108Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225, og § 210, stk. 3, jf. stk. 2, ved at have haft andet seksuelt forhold end samleje med sin 13-14-årige halvsøster, idet han ved to lejligheder tog hendes hånd og fik hende til at masturbere sig. Landsretten fastsatte straffen til T, der var 19 år på gerningstidspunktet, til fængsel i 3 måneder og lagde vægt på overgrebenes karakter og tidsmæssige varighed, parternes alder og aldersforskel, og at de begge boede hos deres mor. Landsretten fandt, at straffen undtagelsesvis kunne gøres betinget med bl.a. vilkår om samfundstjeneste.

U 2020.2967Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225, og § 210, stk. 3, jf. stk. 1, samt blufærdighedskrænkelser efter § 232, idet T på bopælen havde masturberet sin biologiske søn, F's, penis uden på underbukserne til sædafgang, samtidig med at han masturberede sin egen penis, ligesom han med sin penis berørte sønnens nøgne maveregion (forhold 1). T havde endvidere i forbindelse med en puttesituation på et andet tidspunkt masturberet F's penis uden på underbukserne (forhold 2). Efter en samlet vurdering fandt landsretten, at forhold 1 udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225, og § 210, stk. 3, jf. stk. 1. Landsretten lagde i den forbindelse vægt på overgrebets karakter og varighed, herunder at der var tale om manipulation af F's lem til sædafgang. I forhold 2 fandt landsretten efter bevisførelsen ikke, at der var grundlag for at henføre forholdet under de samme bestemmelser. Dette forhold blev derfor i stedet henført under straffelovens § 232

om blufærdighedskrænkelser. Henset til forholdets karakter og grovhed fandt landsretten ikke grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2019.497H: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225, og § 223, stk. 1, jf. § 225. T, der var 50 år, var i landsretten fundet skyldig i to gange kort efter hinanden at have ført sin hånd ned i sin 12-årige steddatters trusser og stimuleret hendes klitoris, den ene gang af helt kort varighed og den anden gang af nogen varighed af op til ét minut. Højesteret fandt på baggrund af forarbejderne til straffelovens § 225, at forholdet skulle henføres under denne bestemmelse, idet der var tale om manipulation af nøgne kønsdele, og ikke under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, som det var sket i byret og landsret. Højesteret udtalte vedrørende straffastsættelsen, at det følger af retspraksis, at et enkelt eller et par enkeltstående overgreb i form af andet seksuelt forhold end samleje i familieforhold typisk straffes i niveauet 3 til 4 måneders ubetinget fængsel. Efter forholdets karakter fastsatte Højesteret straffen til fængsel i 4 måneder, og der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste på trods af T' gode personlige forhold, idet forholdet var begået over for et barn under 15 år og dermed et særligt værgeløst offer.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 2, jf. § 225, i den undersøgte periode.

Fra retspraksis vedrørende straffelovens § 222, stk. 3, jf. § 225, kan der henvises til følgende afgørelse:

TfK 2019.1491Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 og 3, jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter § 232. T var tiltalt for seksuelle krænkelser begået mod to børn over en periode på et halvt år. Tiltalen omfattede andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år og med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed, jf. straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og § 222, stk. 1 og 3, jf. § 225, idet han i flere tilfælde havde befølt/manipuleret F1's kønsdel uden på og inden for underbukserne og i ét tilfælde formået F1 at masturbere ham, samt blufærdighedskrænkelser af begge børn. T var tidligere straffet for blufærdighedskrænkelser og adskillige gange for personfarlig kriminalitet. Byretten fandt det efter pigernes forklaring bevist, at T var skyldig efter anklageskriftet og fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder. Landsretten fandt ligeledes T skyldig, idet landsretten dog ikke fandt det bevist, at T i forbindelse med berøring af F1's kønsdel havde manipuleret kønsdelen, hvorfor landsretten under henvisning til Højesterets dom i U 2019.497H ikke fandt disse forhold omfattet af henholdsvis straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og § 222, stk. 1 og 3, jf. § 225, men af straffelovens § 232. Landsretten fandt således T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 og 3, jf. § 225, i det tilfælde, hvor T havde

formået F1 til at manipulere hans penis, og i øvrigt skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232. Efter karakteren og antallet af overtrædelser, de forurettedes alder, aldersforskellen, relationen mellem T og de forurettede samt T's forstraffe tiltrådte landsretten byrettens strafudmåling.

Endvidere kan henvises til kan der henvises til følgende afgørelser, hvor forholdet dog både blev henført under straffelovens § 222, stk. 3, og straffelovens § 216, jf. § 225. Dommene er således også refereret ovenfor i afsnit 2.4.

TfK 2022.76V: T straffet med 8 måneders fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 225, ved at have stukket sin hånd ned i underbukserne på F, der på tidspunktet (juli 2016) var under 15 år gammel, hvorefter han onanerede F's penis i adskillige minutter. T blev desuden fundet skyldig i andet seksuelt forhold end samleje ved udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand efter straffelovens § 216, stk. 1 (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2), jf. § 225, idet han ved en senere lejlighed (juli 2020) havde trukket sovepose og underbukser af F, hvorefter han onanerede og suttede på F's penis i adskillige minutter, selv om F som følge af alkoholindtagelse og søvn befandt sig i en tilstand eller situation, hvor han var ude af stand til at modsætte sig handlingen. T boede sammen med F's halvbror, og F var kommet i T's og halvbroderens hjem og havde også overnattet der. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af overgrebene, aldersforskellen på F og T samt det afhængighedsforhold, der bestod mellem dem. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget.

TfK 2021.1093V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for andet seksuelt forhold end samleje mod et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, og overtrædelse af § 222, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 225, ved under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed at have haft andet seksuelt forhold end samleje med F. Det fremgik af sagen, at T, der var voksenalderen for F, ikke under fire gange i perioden, før F fyldte 12 år, og i mindst ét tilfælde, efter F var fyldt 12 år, manipulerede eller suttede på F's penis, flere gange med udløsning til følge. T var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved at have haft fotografier af pornografisk karakter, som han havde taget af F og en anden dreng, på sin mobiltelefon. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på den nærmere karakter af og antallet af overtrædelser over for F, på F's alder og T's særlige rolle som voksenalderen for F.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2022:

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor straffelovens § 222, stk. 1-3, jf. § 225, er blevet anvendt efter strafskærpelsen i 2022.

6.3 Konklusion

6.3.1 Overtrædelse af straffelovens § 222 ved samleje

Som det fremgår ovenfor, blev straffelovens § 222 bl.a. nyaffattet ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, hvor bestemmelsens stk. 2, 1. led, om samleje med et barn under 12 år blev flyttet til § 216, stk. 2 (nu § 216, stk. 2, 1. pkt.), ligesom bestemmelsens stk. 3 om at skaffe sig samleje ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed blev placeret som et nyt 2. pkt. i § 222, stk. 1.

Ved *lov nr. 635 af 8. juni 2016* blev § 222 ændret på ny, idet det blev præciseret, at den forhøjede strafferamme i § 222, stk. 2, vedrører den form for udnyttelse af en fysisk eller psykisk overlegenhed, som består i, at der anvendes tvang eller trusler over for barnet. Derudover blev bestemmelsen i § 222, stk. 1, 2. pkt., om, at det ved fastsættelse af straffen i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, flyttet til et nyt stk. 3. Bestemmelsen fik herved i det væsentlige sin nuværende affattelse. Ændringen skete bl.a. med henblik på at forhøje straffen for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, således at et enkeltstående fuldbyrdet samleje opnået ved udnyttelse heraf straffes med 3 år og 6 måneders fængsel (svarende til straffen for en overfaldsvoldtægt), hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. Der vil dog i almindelighed være grundlag for at udmåle en højere straf end det angivne udgangspunkt, hvis der f.eks. er tale om gentagne samlejer gennem en længere periode. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, eller forsøg, jf. § 21.

Endelig blev § 222 ændret ved *lov nr. 226 af 15. februar 2022*, hvor straffen for andre seksuelle overgreb end samleje efter § 225, jf. § 222, begået mod et barn under 15 år blev forhøjet med 50 pct. sammenlignet med det gældende strafniveau, se herom nedenfor i afsnit 6.3.2.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 6.2.1, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af *straffelovens § 222, stk. 1*, hvor forholdet er begået *efter nyaffattelsen i 2016, men før lovændringen i 2022*, fremgår det, at domstolene har udmålt straffe på mellem 30 dages fængsel og 9 måneders fængsel for overtrædelse af bestemmelsen.

I den laveste ende er der udmålt straffe på 30 og 40 dages fængsel. I dommen på 30 dages fængsel (U 2021.3136Ø) var der tale om en ca. 15-årig tiltalt, der havde haft samleje og andet seksuelt forhold end samleje med en pige på 12 år, idet han i et enkelt tilfælde havde haft samleje med hende samt stukket en finger op i skridtet på hende. I dommen på 40 dages fængsel (TfK 2022.334V) var der tale om en 15-årig tiltalt, der havde haft samleje og andet seksuelt forhold end samleje med en pige på 14 år, idet han i et enkelt tilfælde havde haft samleje med hende og stukket en finger op i skeden på hende samt fået hende til at sutte og manipulere sit lem. I denne sag blev den tiltalte dog også dømt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, idet han med sin mobiltelefon optog en snapchatvideo, hvor det kunne ses og høres, at han havde samleje med den 14-årige pige, ligesom han efterfølgende videresendte videoen til én person.

Endvidere er straffen i to trykte domme fastsat til 6 måneders fængsel, i det ene tilfælde for en spejderleders forsøg på at skaffe sig analt samleje med en 14-årig spejder samt beføling af dens kønsdele, i det andet tilfælde for samleje i ikke under 8 tilfælde samt oralsex med en forurettet på 12-13 år, når denne var på samvær i hjemmet, samt for blufærdighedskrænkelser af vedkommende.

I den højeste ende af de udmålte straffe er der i en enkelt sag udmålt en straf på 9 måneders fængsel for overtrædelse af § 222, jf. til dels § 225, til en tiltalt, der i en periode på to måneder havde haft et seksuelt forhold til en 13-årig pige, idet han 11 gange havde haft vaginalt samleje med hende, 2 gange havde haft analt samleje og flere gange havde haft oralt samleje. Der var således tale om flere forhold begået over en længere periode.

På baggrund af ovenstående kan det konstateres, at straffene i den undersøgte periode er udmålt i den lave ende af strafferammen i § 222, stk. 1, på fængsel indtil 8 år. Der er ikke i forarbejderne til § 222, stk. 1, givet mere præcise anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, ud over i de tilfælde hvor gerningspersonen har skaffet sig samleje ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Praksis vedrørende overtrædelse § 222, stk. 1, giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

For så vidt angår bestemmelsen i *straffelovens § 222, stk. 2*, ses der ikke at være trykt retspraksis i den undersøgte periode.

For så vidt angår bestemmelsen i *§ 222, stk. 3*, foreligger der ikke praksis, der kan bidrage til belysning af straffniveauet for en isoleret overtrædelse af bestemmelsen. Det er således ikke muligt at vurdere, om domstolene har fulgt lovgivers anvisninger i forarbejderne til

lovændringen i 2016 om, at et enkeltstående tilfælde som udgangspunkt skal udløse en straf på 3 år og 6 måneders fængsel. Det er dog udvalgets vurdering, at i de tilfælde, hvor et forhold både henføres under § 216 og § 222, stk. 3, har det en væsentligt skærpende effekt på strafudmålingen, at gerningspersonen har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed over for en forurettet under 15 år. I tre af de gennemgåede domme ses der således udmålt straffe fra 6 til 10 års fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3. I sagen, der resulterede i 10 års fængsel, var der tale om en lang række grove overgreb, herunder samlejer, andet seksuelt forhold end samleje og blufærdighedskrænkelser samt besiddelse af børnepornografi i kategori 1-3, herunder fotos og film af de forurettede, som T havde taget under de seksuelle overgreb, der var begået gennem en årrække på ca. 10 år mod en række børn i alderen 12-17 år. Straffen blev på den baggrund forhøjet efter straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen for flere lovovertrædelser under særdeles skærpende omstændigheder kan overstige det for overtrædelserne højeste strafmaksimum med indtil det halve.

Overtrædelser af straffelovens § 222 kan således være af meget forskellig grovhed, hvilket afspejler sig i det vide spektrum, som straffene er udmålt inden for. I de mindre grove sager er straffene udmålt i den nederste del af strafferammen, mens der i de groveste tilfælde er udmålt straffe i den øvre del af strafferammen og endda over strafferammens maksimum, jf. strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt.

6.3.2 Overtrædelse af straffelovens § 222, jf. § 225, ved andet seksuelt forhold

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 6.2.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af *straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225*, hvor forholdet er begået *efter nyaffattelsen i 2016, men før straffskærpelsen i 2022*, fremgår det, at domstolene har udmålt straffe på henholdsvis 3 måneders fængsel og 4 måneders fængsel.

I de to domme udmålt til 3 måneders fængsel for overtrædelse af § 222, stk. 1, jf. § 225 og § 210, for seksuelle overgreb mod familiemedlemmer i form af andet seksuelt forhold end samleje mellem i det ene tilfælde halvsøskende (en 19-årig halvbrors seksuelle overgreb på sin 13-14-årige halvsøster) og i det andet tilfælde en fars overgreb på sin 12-14-årige søn. Der var i begge sager tale om masturbation. I en enkelt dom fra Højesteret på 4 måneders fængsel (U 2019.497H) var der tale om overtrædelse af 222, stk. 1, jf. § 225, og § 223, stk. 1, jf. § 225, ved at en stedfar to gange kort efter hinanden havde ført hånden ned i sin 12-årige steddatters trusser og stimuleret hendes klitoris, den ene gang af helt kort varighed og den anden gang af nogen

varighed af op til ét minut. I dommen udtalte Højesteret bl.a., at det følger af retspraksis, at et enkelt eller et par enkeltstående overgreb i form af andet seksuelt forhold end samleje i familieforhold typisk straffes i niveauet 3 til 4 måneders ubetinget fængsel.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225, *efter strafskærpelsen i 2022*.

På baggrund af ovenstående kan det konstateres, at straffene i den undersøgte periode er udmålt i den lave ende af strafferammen i § 222, stk. 1, jf. § 225, på fængsel indtil 8 år. Der er ikke i forarbejderne til § 222, stk. 1, givet mere præcise anvisninger vedrørende det konkrete strafudmålingsniveau, ud over i de tilfælde hvor gerningspersonen har skaffet sig samleje ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, og ud over den skærpelse med 50 pct. i sager om andre seksuelle overgreb end samleje, der skete ved lovændringen i 2022.

For så vidt angår bestemmelsen i *straffelovens § 222, stk. 2*, ses der ikke at være trykt retspraksis i den undersøgte periode, hverken efter nyaffattelsen i 2016 eller efter strafskærpelsen i 2022.

For så vidt angår bestemmelsen i *§ 222, stk. 3*, foreligger der en enkelt trykt dom, der er egnet til undersøgelse af straffniveauet, hvor forholdet er begået *efter nyaffattelsen i 2016, men før strafskærpelsen i 2022*, og hvor den tiltalte ikke samtidig er dømt for overtrædelse af § 216, jf. § 225. I den pågældende sag (TfK 2019.1491Ø) fastsatte landsretten straffen til 1 år og 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 og 3, jf. § 225, ved i ét tilfælde at have formået det ene barn på 12 år til at manipulere sin penis og for blufærdighedskrænkelser efter § 232 over for to børn. Det fremgik af sagen, at tiltalte var kæreste med barnets mormor. Henset til aldersforskellen mellem tiltalte og barnet, til tiltaltes relation til barnets mormor og til oplysningerne om overgrebet i øvrigt fandtes tiltalte at have udnyttet sin fysiske og psykiske overlegenhed, jf. § 222, stk. 3.

Som anført ovenfor, er det i forarbejderne til skærpelsen i 2016 angivet, at udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje opnået ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed skal straffes med 3 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpene omstændigheder, men at der i almindelighed vil være grundlag for en lavere straf, hvis der er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

I ovennævnte sag om overtrædelse af § 222, stk. 3, blev den tiltalte som nævnt dømt for i et enkelt tilfælde at have haft andet seksuelt forhold end samleje under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed. Straffen på 1 år og 3 måneders fængsel afspejler på den baggrund på den ene side, at der er tale om et fuldbyrdet seksuelt forhold begået under udnyttelse af sin

fysiske og psykiske overlegenhed, og på den anden side, at der er tale om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, og ikke et samleje, der straffes markant hårdere med fængsel i 3 år og 6 måneders fængsel.

Der ses ikke at være trykt retspraksis *efter strafskærnelsen i 2022*, hvor straffelovens § 222, stk. 3, er blevet anvendt.

7. Straffelovens § 223 om samleje med stedbarn, plejebarn, elev mv. under 18 år

7.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 223 vedrører samleje med en person under 18 år under visse nærmere omstændigheder. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 223. Den, som har samleje med eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.”

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

Den gældende bestemmelse er næsten enslydende med bestemmelsen, som den var udformet i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, bortset fra at stedbørn først blev omfattet af bestemmelsen i 1965, og at adoptivbørn udgik af bestemmelsen i 2013.

Således blev ”stedbarn” indsat i bestemmelsens stk. 1 ved *lov nr. 212 af 4. juni 1965*. Der blev ikke i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafudmålingen.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* udgik ”adoptivbarn” af § 223, stk. 1, idet man samtidig ændrede straffelovens § 210 om incest, således at adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab.

Ved denne lovændring anførtes desuden i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 55, at udtrykket ”samleje” i bestemmelsen, samt i kapitlets øvrige bestemmelser, fremover også skulle omfatte analt samleje såvel mellem personer af samme køn som mellem personer af forskelligt køn. Andet seksuelt forhold end samleje ville fremover være omfattet af straffelovens § 225.

Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafudmålingen.

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023, der trådte i kraft den 1. juli 2023, indsattes i § 223, stk. 1, ”eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos” efter ”samleje med”, og bøde indsattes i strafferammen. Herved udvidedes bestemmelsens anvendelsesområde til også at omfatte blufærdighedskrænkelse. Om strafniveauet fremgår følgende af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 30:

”Det foreslås endvidere, at der i straffelovens § 223, stk. 1, efter »straffes med« indsættes »bøde eller«.

Det foreslåede vil indebære, at strafferammen i straffelovens § 223 udvides til også at omfatte bødestraf, så strafferammen fremover bliver bøde eller fængsel indtil 4 år.

Henset til alvoren af blufærdighedskrænkende adfærd sammenlignet med samleje eller anden seksuel omgang end samleje, bør strafniveauet for overtrædelse af § 223, stk. 1, være lavere, hvis der er tale om blufærdighedskrænkelse, end hvis der er tale om samleje eller andet seksuelt forhold end samleje.

Det forudsættes dog, at straffen for førstegangstilfælde af overtrædelse af den foreslåede udvidelse af § 223 til også at omfatte blufærdighedskrænkelse som udgangspunkt bør være ubetinget fængsel.

Der vil ved straffens udmåling bl.a. skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd.

Domstolene vil undtagelsesvis, hvis gerningspersonens forhold og sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger dette, kunne fravige udgangspunktet om, at der skal udmåles en ubetinget fængselsstraf, og i stedet fastsætte en betinget dom, eventuelt med vilkår om f.eks. sexologisk behandling, jf. reglerne om betinget fængsel i straffelovens 7. kapitel, eller bøde.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Der er ikke med ændringen tilsigtet ændringer af det gældende strafniveau for overtrædelse af den gældende § 223.”

7.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 223 senest ændret i 2013 og 2023. Ved lovændringen i 2013 blev strafferammen i § 223 ikke ændret, ligesom der i øvrigt ikke var tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen. Ved lovændringen i 2023 udvidedes

bestemmelsen til også at omfatte blufærdighedskrænkelser og bøder indsat i strafferammen, se herom ovenfor i afsnit 7.1.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for lovændringen i 2013, fremgår det på side 414 f. om straffniveauet frem til lovændringen, at domfældelse for overtrædelse af § 223, stk. 1, ofte sker samtidig med domfældelse for andre strafbare forhold, herunder navnlig overtrædelse af straffelovens § 222 (om samleje med barn under 15 år). På tidspunktet for betænkningen forelå der derfor kun få nyere trykte domme, hvor der alene var dømt for overtrædelse af § 223, stk. 1. I betænkningen henvises der til fem trykte domme, hvor straffen var fastsat til mellem 60 dages betinget fængsel og 6 måneders fængsel. I dommen på 60 dages betinget fængsel var der tale om en sag, hvor T, der var ridelærer, blev dømt for én gang at have haft anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med en 17-årig elev og herudover havde blufærdighedskrænket to 15-årige piger. I dommen på 6 måneders fængsel var der heroverfor tale om en sag, hvor en ca. 40-årig mand flere gange havde haft samleje og anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med sin 15-16-årige plejedatter over en 2-årig periode.

For så vidt angår straffelovens § 223, stk. 2, fremgår det af betænkningen side 415, at der ligeledes kun forelå sparsom retspraksis. I nyere praksis var straffen for overtrædelse af § 223, stk. 2, fastsat til mellem 40 dages fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel fordelt på tre trykte domme. I den ene dom var straffen fastsat til 40 dages fængsel, mens straffen i en anden dom var fastsat til 60 dages fængsel. I den tredje dom var straffen fastsat til 1 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor den tiltalte både var dømt for overtrædelse af § 223, stk. 2, men også for andre – grovere – seksuelle krænkelser af børn.

I forlængelse heraf kan det konstateres, at der ikke siden lovændringen i 2013 ses at være trykt praksis om overtrædelse af straffelovens § 223, stk. 1 eller stk. 2, hvor der ikke samtidig har foreligget anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen. I alle trykte domme siden lovændringen i 2013 er den tiltalte således dømt for både overtrædelse af straffelovens § 223 og andre grove overtrædelser, herunder navnlig voldtægt, samleje med mindreårigt barn og blufærdighedskrænkelser, hvilket har haft væsentlig betydning for straffene.

I ét enkelt tilfælde i trykt praksis efter lovændringen i 2013 vurderes overtrædelsen af § 223 dog at være bærende for størstedelen af strafudmålingen, men det bemærkes, at der samtidig blev dømt for blufærdighedskrænkelser, jf. § 232. Der er tale om sagen TfK 2020.1066/2V, hvor T, der var lærervikar og lærer på en skole, blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 223, til dels jf. § 225, og blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, ved flere gange at have formået en elev, F1, til at gå med ind i et lokale på skolen, hvor T kyssede hende og befølte hende under tøj på brysterne og i skridtet, ligesom han stak fingre op i hendes skede, og ved

én gang at have formået hende til at sutte på sit lem til sædafgang samt én gang på en skoleudflugt til udlandet at have haft samleje med hende. Forholdene var – bortset fra ét tilfælde, hvor T havde befølt F1 uden på tøjet – begået, efter F1 var fyldt 15 år. T blev herudover fundet skyldig i overtrædelse af § 223 og § 232 ved fra efteråret 2014 til sommeren 2015 flere gange at have formået en anden elev, F2, til via Snapchat at sende ham fotos af sine nøgne bryster, ligesom han flere gange sendte fotos til hende af sit erigerede lem og filmsekvenser, hvor han onanerede, ligesom han to gange havde samleje med F2. T blev straffet med 1 års fængsel, som der ikke var grundlag for at gøre betinget.

7.3 Konklusion

Straffelovens § 223 er kun ændret få gange siden Borgerlig Straffelov af 1930, og er der ikke i forarbejderne til bestemmelsen inden lovændringen i 2023 givet anvisninger vedrørende straffniveauet.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 7.2, foreligger der kun meget sparsom trykt praksis, hvor der alene er dømt for overtrædelse af § 223, eller hvor overtrædelse af § 223 i det mindste har været bærende for strafudmålingen. Dette beror på, at domfældelse for § 223 ofte sker samtidig med domfældelse for andre strafbare forhold, herunder navnlig overtrædelse af straffelovens § 222 (om samleje med barn under 15 år).

Efter lovændringen i 2013 foreligger der én trykt dom, hvor det må antages, at overtrædelsen af § 223 har været bærende for størstedelen af strafudmålingen, men det bemærkes, at tiltalte samtidig blev dømt for blufærdighedskrænkelse, jf. straffelovens § 232. I sagen blev den tiltalte idømt 1 års fængsel for som lærervikar og lærer på en skole at have overtrådt straffelovens § 223, jf. til dels § 225, og § 232 ved bl.a. ved forskellige lejligheder at have henholdsvis kysset, befølt, haft samleje og haft oralsex med én forurettet samt at have overtrådt § 223 og § 232 ved bl.a. to gange at have haft samleje med en anden forurettet og ved at have udvekslet intime billeder med hende.

I Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser gennemgår Straffelovrådet den hidtidige sparsomme trykte praksis vedrørende straffelovens § 223. I betænkningen henvises der til fem trykte domme vedrørende § 223, stk. 1, hvor straffen var fastsat til mellem 60 dages betinget fængsel og 6 måneders fængsel. For så vidt angår straffelovens § 223, stk. 2, var straffen i de tre foreliggende trykte domme fastsat til henholdsvis 40 dages fængsel, 60 dages fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel. I sidstnævnte sag var straffen fastsat til 1 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor den tiltalte både var dømt for overtrædelse af § 223, stk. 2, men også for andre – grovere – seksuelle krænkelser af børn.

Det er på baggrund af den meget begrænsede praksis vedrørende isolerede overtrædelser af § 223 ikke muligt at udlede mere generelle konklusioner vedrørende straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Der foreligger ikke praksis vedrørende overtrædelser begået efter ikrafttrædelsen af lov nr. 741 af 13. juni 2023.

8. Straffelovens § 224 om medvirken til prostitution af person under 18 år mv.

8.1 Lovgivning og forarbejder

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 224 lyder:

”§ 224. Den, der medvirker til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.”

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

Bestemmelsens to stykker har deres oprindelse i bestemmelser, som tidligere var placeret andetsteds i straffeloven.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, fandtes en bestemmelse i den dagældende § 228, stk. 2, indeholdende regler om medvirken til, at en person under 18 år deltager i prostitution. Bestemmelsen lød:

”§ 228. [...] straffes for Rufferi med Fængsel indtil 4 Aar.

Stk. 2. Paa samme Maade straffes den, der tilskynder eller bistaar en Person under 18 Aar til at søge Erhverv ved kønslig Usædelighed, samt den, der medvirker til en Persons Befordring ud af Riget, for at denne i Udlandet skal drive Erhverv ved kønslig Usædelighed eller benyttes til saadan Usædelighed, naar den befordrede Person er under 21 Aar eller uvidende om Formaalet.”

Ved *lov nr. 163 af 31. maj 1961* blev den dagældende bestemmelse i § 228, stk. 2, ændret, således at ”18 år” blev ændret til ”21 år” med det formål at styrke det strafferetlige værn mod ungdomsprostitution, jf. Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, spalte 584. Der blev ikke i den forbindelse i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende straffniveauet.

Den nugældende § 224, stk. 2, er en videreførelse af den tidligere gældende § 223 a, der blev indført ved *lov nr. 141 af 17. marts 1999*. Den dagældende bestemmelse i § 223 a havde følgende ordlyd:

”§ 223 a. Den, der som kunde har samleje med en person under 18 år, der helt eller delvis ernærer sig ved prostitution, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år.”

Vedrørende bestemmelsens anvendelsesområde fremgik bl.a. af bemærkningerne, jf. Folketings Tidende 1998-99, tillæg A, side 937 f., at anvendelsesområdet var begrænset dels ved udtrykket ”kunde”, dels ved, at den mindreårige skulle ”helt eller delvis ernære” sig ved prostitution. Bestemmelsen skulle således ikke finde anvendelse, hvis den mindreårige kun i enkeltstående tilfælde modtog betaling for en seksuel ydelse. Desuden fremgik, at hvis en person, som havde seksuelt samkvem med en pige eller dreng under 18 år, betalte f.eks. for den mindreåriges bolig, mad, tøj m.v., ville den pågældende normalt ikke af den grund kunne karakteriseres som ”kunde”, og den mindreårige ville ikke kunne siges at ”ernære sig ved prostitution”, hvis den pågældende ikke tog betaling fra andre personer for samleje eller lignende. Endelig fremgik, at der ikke nødvendigvis skulle være tale om betaling af et pengebeløb, men kundens modydelse skulle kunne gøres op i penge.

Ved *lov nr. 228 af 2. april 2003* nyaffattedes § 223 a, således at bestemmelsen herefter fik den ordlyd, som i dag er videreført i § 224, stk. 2:

”§ 223 a. Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.”

Med lovændringen udgik kravet om, at personen under 18 år helt eller delvist ernærede sig ved prostitution. Lovændringen havde baggrund i, at Danmark efter forslaget til EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi var forpligtet til at kriminalisere ethvert tilfælde, hvor der er tale om samleje mv. med en person under 18 år mod betaling, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 2615.

Vedrørende udtrykket ”kunde” fremgår det ligesom i bemærkningerne til *lov nr. 141 af 17. marts 1999*, at dette indeholdt en vis begrænsning af det strafbare område. Det gentages, at hvis en person, som havde seksuelt samkvem med en person under 18 år, betalte f.eks. for den mindreåriges bolig, mad, tøj mv., ville den pågældende normalt ikke af den grund kunne karakteriseres som ”kunde”. Det tilføjes dog, at en konkret vurdering af sagens omstændigheder i øvrigt dog naturligvis ville kunne føre til, at den pågældende måtte karakteriseres som ”kunde”. I vurderingen ville det tillige kunne indgå under hvilke omstændigheder, aftalen indgås,

eksempelvis om aftalen om et seksuelt forhold etableres på gaden, på et værtshus eller en bar eller lignende umiddelbart efter parternes møde, og om forholdet er begrænset til den seksuelle kontakt, uden at parterne i øvrigt omgås.

Der blev ikke i forbindelse med nogle af disse lovændringer givet anvisninger vedrørende strafniveauet ved overtrædelse af den dagældende § 223 a.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* foretoges en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, se herom i afsnit 1. I den forbindelse indsattes som straffelovens § 224, stk. 1, en ny bestemmelse om medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, der delvist videreførte den hidtil gældende § 228, stk. 2. Ligesom i de øvrige bestemmelser i kapitlet skulle udtrykket ”samleje” fremover også omfatte analt samleje, jf. *Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 56*.

Af side 536 i Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, der lå til grund for lovændringen, fremgår, at Straffelovrådet fandt, at der ikke længere burde gælde særlige regler for prostituerede mellem 18 og 21 år, idet myndighedsalderen var 18 år, og Straffelovrådet ikke fandt grundlag for at behandle 18-20-årige myndige personer anderledes end myndige personer over 21 år. På den baggrund blev aldersgrænsen i bestemmelsen fastsat til 18 år.

Desuden havde § 224, stk. 1, til formål med sikkerhed at ramme alle tilfælde af medvirken til, at en person under 18 år deltager i prostitution, uden at der er tale om menneskehandel, jf. *Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 32*. Om anvendelsesområdet anføres videre, at bestemmelsen omfatter enhver form for bistand til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, herunder tilfælde, hvor den pågældende overtales, lokkes, narres eller vildledes hertil, jf. *Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 56*.

Strafferammen i § 224, stk. 1, fastsattes til bøde eller fængsel indtil 6 år, og strafmaksimum for § 224, stk. 1, blev således ved lovændringen fastsat højere end strafmaksimum i den hidtil gældende bestemmelse i § 228, stk. 2, på 4 års fængsel. Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafniveauet ved overtrædelse af § 224, stk. 1.

Ved lovændringen i 2013 flyttede man desuden den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 223 a til § 224, stk. 2. Vedrørende baggrunden for at videreføre bestemmelsen anfører Straffelovrådet, jf. betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 551, at det efter rådets opfattelse er åbenbart, at forbuddet bør videreføres. Desuden henvises der, jf. side 428, til, at bestemmelsen bygger på EU-retlige og internationale forpligtelser, at den sjældent anvendes i

praksis, og at Straffelovrådet ikke er bekendt med, at den nuværende udformning skulle have givet anledning til problemer.

Der var som nævnt tale om en videreførelse af § 223 a, og der blev ikke med lovændringen foretaget ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde. Anvendelsesområdet blev dog uddybet i afsnittet om gældende ret i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 28 f.:

”Forbrydelsen fuldbyrdes ved samlejet, hvorimod det ikke er et krav, at betaling har fundet sted eller finder sted, når blot der før samlejet er lovet betaling. Også et løfte om betaling, som gerningsmanden ikke har til hensigt at opfylde, er omfattet. Betalingen behøver ikke at være penge, men skal kunne gøres op i penge. Også en betaling i form af nedskrivning af en gæld (eller en påstået gæld) vil kunne være omfattet. Det er endvidere uden betydning, om det er kunden selv eller en tredjemand, som betaler.

Det er en betingelse, at gerningsmanden er »kunde«. Heri ligger ifølge forarbejderne navnlig, at en person, der betaler for en mindreårigs bolig, mad, tøj mv. og desuden har et seksuelt forhold til den mindreårige, normalt ikke rammes af bestemmelsen. Som eksempel nævnes i forarbejderne, at en person under 18 år flytter ind hos sin kæreste og forsørges af denne.

Som et andet muligt eksempel kan nævnes, at tilfælde, hvor to personer går ud sammen (på en »date«) og eksempelvis sammen spiser, drikker og/eller går på diskotek eller lignende – og også har et seksuelt forhold – må antages ikke at være omfattet af bestemmelsen, uanset om en af parterne efter forudgående aftale betaler for begge og den anden part er under 18 år. At én af parterne efter forudgående aftale i forbindelse med et sådant seksuelt samvær betaler sin seksualpartner under 18 års faktiske udgifter til hjemtransport, bringer næppe heller forholdet ind under straffelovens § 223 a.

Det er heller ikke strafbart at give sin kæreste under 18 år, som man har et seksuelt forhold til, gaver. Hvis man på den anden side i forbindelse med et seksuelt forhold til en person under 18 år, som man ikke er kæreste med, efter forudgående aftale giver den pågældende penge (eller noget, som kan opgøres i penge), bringer det ikke forholdet uden for bestemmelsens anvendelsesområde, at parterne har valgt at betegne betalingen som en »gave«.

I grænsetilfælde vil det bero på de konkrete omstændigheder, om en erlagt ydelse i bestemmelsens forstand udgør betaling for et seksuelt forhold.

Samlejet skal være opnået mod betaling eller løfte om betaling, og det er derfor et krav, at parterne før samlejet (udtrykkeligt eller stiltiende) har aftalt, at der skal ske betaling. Bestemmelsen finder således ikke anvendelse, hvis parterne først efter, at de har haft samleje, aftaler, at der skal ske betaling, eller hvis en person efter et samleje ensidigt beslutter at betale den anden for samlejet.”

Vedrørende bestemmelsens strafferamme anfører Straffelovrådet, jf. betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 428 f., at man har noteret sig, at strafferammen i § 223 a var bøde eller fængsel indtil 2 år, mens den i § 235 a, stk. 2, (i dag § 227, stk. 2, der efter forslag fra Straffelovrådet ved lovændringen fik et strafmaksimum på 2 års fængsel) om overværelse af pornografiske forestillinger med personer under 18 år og i § 235, stk. 2, om besiddelse af børnepornografi var bøde eller fængsel indtil 1 år. Der henvises herefter til, at direktivet om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi imidlertid krævede en strafferamme på mindst fængsel indtil 2 år. Selv om direktivet ikke gjaldt for Danmark, fandt Straffelovrådet ikke anledning til at overveje at foreslå en ændring af strafferammen i § 223 a.

Der ses ikke i øvrigt i forarbejderne til lovændringen at være givet anvisninger vedrørende til strafniveauet ved overtrædelse af § 224, stk. 2.

8.2 Praksis

8.2.1 Praksis vedrørende overtrædelse af § 224

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 224 senest ændret i 2013.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 224, fremgår det på side 427 om strafniveauet frem til lovændringen, at der kun forelå meget sparsom trykt praksis. I betænkningen henvises der til en enkelt trykt dom, hvor T havde haft samleje med en 17-årig prostitueret pige mod betaling og blev idømt 20 dagbøder à 200 kr.

Der kan fra praksis efter lovændringen i 2013 henvises til en enkelt trykt dom vedrørende straffelovens § 224, stk. 2:

TfK 2020.554Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 224, stk. 2, jf. til dels § 225 og § 21, idet han over en periode på ca. 8 måneder havde haft seksuelle forhold mod betaling til tre piger på 17 år, som T var kommet i kontakt med via en ”sugardating”-hjemmeside. Byretten fastsatte efter forholdenes karakter og omfang straffen til fængsel i 3 måneder, som ikke kunne gøres betinget. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 4 måneder (dissens for 5 måneder).

8.2.2 Praksis vedrørende overtrædelse af § 224, jf. § 225

U 2015.3655Ø: T straffet med 8 dagbøder à 500 kr. (i alt 4.000 kr.) for overtrædelse af straffelovens § 224, stk. 2, jf. § 225, ved én gang at have betalt 200 kr. for andet seksuelt forhold end samleje med en 13-årig pige, som T troede var 15 år gammel.

Der kan endvidere henvises til følgende dom, hvor den tiltalte dog både blev dømt for (forsøg på) overtrædelse af straffelovens § 224, stk. 2, jf. § 225, og § 222, stk. 1, jf. § 225 (andet seksuelt forhold med barn under 15 år), men også for besiddelse af børnepornografi efter straffelovens § 235, stk. 2:

TfK 2018.1257Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 225, og § 224, stk. 2, jf. § 225, jf. § 21, ved over Skype at have indgået aftale med brugeren af en profil om, at der skulle bringes en 13-årig dreng til T's hjem og give T et blowjob for 1.000 kr. Forholdet mislykkedes imidlertid, da drengen ikke mødte op. T var endvidere skyldig i besiddelse af 19 fotos og filmsekvenser af børnepornografi i kategori 1-3, jf. straffelovens § 235, stk. 2. T var ikke egnet til eller motiveret for sexologisk behandling, og landsretten fandt derfor, at straffen ikke kunne gøres betinget.

8.3 Konklusion

Som det fremgår ovenfor af afsnit 8.1, er bestemmelsen, som nu findes i straffelovens § 224, ændret en række gange, senest i 2013. Der er dog ikke i den forbindelse i bemærkningerne til bestemmelsen givet konkrete anvisninger vedrørende strafniveauet inden for strafferammen.

I den meget sparsomme trykte praksis ses der i en enkelt sag om overtrædelse af § 224, stk. 2, at være udmålt straf af 4 måneders fængsel. Den tiltalte i sagen havde over en periode på ca. 8 måneder haft seksuelle forhold mod betaling til tre piger på 17 år, som han var kommet i kontakt med via en ”sugardating”-hjemmeside.

Der ses ikke at foreligge trykte domme om overtrædelse af § 224, stk. 1.

For så vidt angår overtrædelse af § 224, stk. 2, jf. § 225, ses der ligeledes kun at foreligge en enkelt dom, hvor straffen blev udmålt til bøde.

Det er på baggrund af den meget begrænsede praksis vedrørende isolerede overtrædelser af § 224 ikke muligt at udlede mere generelle konklusioner vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

9. Straffelovens § 226 om optagelse af seksuelt materiale af en person under 18 år

9.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 226 straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år den, der optager seksuelt materiale såsom fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet.

Bestemmelsen blev indsat ved *lov nr. 441 af 31. maj 2000*. På dette tidspunkt var bestemmelsen placeret i § 230, der med lovens vedtagelse fik følgende ordlyd:

”§ 230. Den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, straffes med hæfte eller fængsel indtil 2 år, under formildende omstændigheder med bøde. § 226 finder tilsvarende anvendelse.”

Med lovændringen foretoges en række ændringer af straffeloven, der alle havde til hovedformål at øge beskyttelsen af børn og unge mod seksuelt misbrug. Ifølge bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7788, skulle lovforslaget ses i sammenhæng med, at Den Internationale Arbejdsorganisation havde vedtaget en konvention om forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde (ILO-konvention nr. 182). Konventionen indeholder bl.a. en pligt til at forbyde brugen af børn og unge under 18 år som modeller ved fremstilling af pornografi.

Før lov nr. 441 af 31. maj 2000 indeholdt straffeloven ikke et udtrykkeligt forbud mod at bruge unge under 18 år som modeller ved fremstilling af pornografiske billeder, film eller lignende.

For så vidt angik børn under 15 år indeholdt straffeloven dog allerede på dette tidspunkt en række bestemmelser, der kriminaliserede anvendelsen af børn i denne aldersgruppe som modeller i forbindelse med selve optagelsen af pornografisk materiale. Dette fulgte af de dagældende bestemmelser i straffelovens § 222 (om samleje med barn under 15 år), § 224 (anden kønslig omgængelse end samleje), § 225 (forhold begået mod personer af samme køn), § 232 (blufærdighedskrænkelse) samt § 235 (om fremstilling af børnepornografi med henblik på erhvervsmæssig udbredelse).

Indførelsen af bestemmelsen i § 230 bundede bl.a. i et ønske om at udvide beskyttelsen af børn og unge mod at blive anvendt som pornomodeller. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7794 f., fremgår om baggrunden for lovændringen bl.a. følgende:

”4.3.1. Justitsministeriet finder, at der er behov for at udvide beskyttelsen af børn og unge mod at blive anvendt som pornomodeller til også at omfatte unge i aldersgruppen 15-17 år. Anvendelse af unge til dette formål er efter Justitsministeriets opfattelse udtryk for en seksuel udnyttelse, som samfundet ikke bør acceptere. Det bør således ikke være overladt til så unge personers egen bestemmelse, om de vil deltage i aktiviteter af den her omhandlede karakter, hvor der i øvrigt kan sættes spørgsmålstegn ved graden af frivillighed hos de unge, der medvirker.

Det foreslås derfor, at det ved indsættelse af en ny bestemmelse i straffelovens § 230 gøres strafbart at anvende unge under 18 år som modeller ved fremstilling af pornografisk billedmateriale. Under hensyn til det, der ovenfor er anført med hensyn til børn under 15 år, vil den foreslåede kriminalisering navnlig have betydning i forhold til unge i aldersgruppen 15-17 år, for så vidt som der i forhold til unge i denne aldersgruppe er tale om en nykriminalisering.

En sådan kriminalisering ligger i naturlig forlængelse af de andre bestemmelser i straffeloven, der indeholder en 18 års grænse med henblik på at beskytte personer under denne aldersgrænse mod seksuel udnyttelse.”

Indførelsen af bestemmelsen indebar, at det blev strafbart at optage utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller udbrede materialet.

Begrebet ”utugtigt” omfatter ifølge bemærkningerne tilfælde, hvor optagelsen angår et seksuelt forhold (samleje eller samlejelignende forhold), som den unge har med en eller flere modeller, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7815 f. Almindelige nøgenbilleder, hvor der ikke fokuseres på kønsdelene, falder derimod uden for begrebet ”utugtigt”.

Af bemærkningerne fremgår videre, at optagelse af utugtige fotografier mv. af en person under 18 år faldt uden for bestemmelsen, hvis optagelsen foregik skjult for den unge. I så fald ville optagelsen henhøre under straffelovens § 232 (blufærdighedskrænkelser i form af beluring) og/eller § 264 a om uberettiget fotografering mv. af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.

Det er ikke et krav for anvendelsen af bestemmelsen, at den unge har fået betaling for at optræde som model. Det kræves ligeledes ikke, at den unge har været udsat for et pres for at optræde. Også helt frivillige forhold er omfattet af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7816.

Efter bestemmelsen kræves det, at optagelsen sker med henblik på salg eller anden udbredelse. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7816, fremgår i relation hertil bl.a. følgende:

”Kerneområdet vil således være optagelse af fotografier mv., som efterfølgende anvendes til fremstilling af blade, film, mv., der udbydes til salg. Bestemmelsen er imidlertid ikke begrænset til salg eller udbredelse som led i erhvervmæssig virksomhed. Den omfatter også tilfælde, hvor optagelserne gøres tilgængelige vederlagsfrit på Internettet, eller hvor udbredelsen sker ved bytte eller i lukkede kredse, herunder foreninger med et begrænset antal medlemmer. Udtrykket »udbredelse« er således ikke begrænset til erhvervmæssig udbredelse eller udbredelse i en videre kreds. Optagelse med henblik på udbredelse i en snævrere kreds er også omfattet.

Den foreslåede bestemmelse omfatter på den anden side ikke enhver optagelse af utugtige fotografier, film m.v. af unge under 18 år. Private optagelser vil således som udgangspunkt falde uden for bestemmelsen. Det skyldes, at der normalt ikke ved sådanne optagelser vil foreligge forsæt til salg eller anden udbredelse. Selve optagelsen kan være strafbar efter andre bestemmelser i straffeloven, hvis den eller de personer, optagelsen angår, er under 15 år, jf. ovenfor. Er der derimod tale om optagelse af utugtige fotografier mv. af unge på 15- 17 år uden forsæt til salg eller udbredelse, vil selve optagelsen som udgangspunkt være straffri. Udbredes sådanne optagelser efterfølgende – f.eks. af den ene part i et parforhold, der ikke længere består – vil der efter omstændighederne kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 264 d (uberettiget videregivelse af billeder vedrørende en andens private forhold).”

Straffen for overtrædelse af den dagældende § 230 (der i dag er flyttet til § 226) blev fastsat til hæfte eller fængsel indtil 2 år og under formildende omstændigheder bøde. Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7817, fremgår om straffen for overtrædelse af § 230 bl.a. følgende:

”3. Straffen for optagelse af utugtige fotografier, film eller lignende foreslås fastsat til hæfte eller fængsel indtil 2 år. Baggrunden herfor er bl.a., at anvendelse af unge under 18 år som pornomodeller ofte vil være udtryk for en hensynsløs spekulation i at udnytte unge mennesker for egen vindings skyld. De pågældende unge vil eventuelt kunne være blevet presset eller lokket til at medvirke, og de vil typisk ikke være i stand til at overskue, hvilke konsekvenser en medvirken i sådanne optagelser og den efterfølgende udbredelse af materialet vil kunne have.

I grovhedsvurderingen vil også indgå karakteren af de seksuelle forhold, som optages med den unge som model, herunder om der er tale om groft utugtige forhold som nævnt i § 235, stk. 2.

Under formildende omstændigheder foreslås det, at straffen er bøde. Det forudsættes, at bødestraf ikke anvendes, hvis optagelserne er sket som led i en erhvervsmæssig virksomhed.

Er der tale om brug af unge under 15 år som modeller, skal der som ovenfor nævnt straffes i »sammenstød« med § 222, jf. eventuelt § 224 eller § 225, samt § 232 og § 235, hvis betingelserne for tillige at henføre forholdet under en eller flere af disse bestemmelser er opfyldt. Bestemmelserne i § 222, jf. eventuelt § 224 og § 225, om samleje og andre samlejelignende forhold med et barn under 15 år, har et strafmaksimum på fængsel i 6 år. Er barnet under 12 år kan straffen stige til fængsel indtil 10 år. Straffen for blufærdighedskrænkelser efter § 232 er fængsel indtil 4 år eller under formildende omstændigheder hæfte eller bøde. Om § 235 henvises til bemærkningerne nedenfor. En samtidig overtrædelse af den nye bestemmelse i § 230 og af en eller flere af de nævnte andre bestemmelser vil føre til, at straffen skal

fastsættes inden for den strengeste af de strafferammer, der kommer i betragtning, jf. straffelovens § 88.”

Ved lov nr. 228 af 2. april 2003 blev § 230 (der i dag er placeret i § 226) nyaffattet. Bestemmelsen fik ved lovændringen følgende ordlyd:

”§ 230. Den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter. § 226 finder tilsvarende anvendelse.”

Ved lov nr. 228 af 2. april 2003 blev der således indsat en sidestrafferammen i § 230 med et maksimum på fængsel indtil 6 år, der skulle finde anvendelse i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder.

I bestemmelsens ordlyd var opregnet en række omstændigheder, som skulle anses for skærpende omstændigheder. Der var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 2636, ikke tale om en udtømmende opregning af omstændigheder, der kunne betragtes som skærpende. Eksempelvis kunne barnets alder i sig selv medføre, at forholdet skulle omfattes af sidestrafferammen.

Formålet med lovændringen var bl.a. at gennemføre en række ændringer i straffeloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne deltage i vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi.

Vedrørende forhøjelsen af strafferammen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 2620, bl.a. følgende:

”Med de foreslåede forhøjelser af strafferammerne i § 230 og § 235, stk. 1, vurderer Justitsministeriet, at Danmark opfylder forpligtelsen i rammeafgørelsens artikel 5, stk. 3, litra c. Det bemærkes i den forbindelse, at der, hvis der samtidig med en overtrædelse af § 230 eller § 235, stk. 1, foreligger en overtrædelse af straffelovens §245, §249 eller § 252, stk. 1, kan straffes for begge overtrædelser.

2.5.4.5. De foreslåede forhøjede strafferammer er en følge af forpligtelserne efter rammeafgørelsens artikel 5. Strafferammeforhøjelserne giver domstolene mulighed for i højere grad at graduere strafudmålingen, navnlig i sager om optagelse og udbredelse af børnepornografisk materiale af mere systematisk eller organiseret

karakter, hvor barnet har været udsat for fare eller grov vold, eller hvor der forvoldes barnet alvorlig skade.”

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev der foretaget en gennemgående revision af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser. Dette indebar bl.a., at kriminaliseringen af optagelse af seksuelt materiale af personer under 18 år i § 230 blev videreført i §§ 226 og 228.

Med lovændringen blev den dagældende § 230, 1. pkt., videreført i § 226 med visse ændringer. Efter vedtagelsen fik bestemmelsen i § 226 således følgende affattelse:

”§ 226. Den, der optager pornografiske fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.”

Der blev ved lovændringen foretaget en sproglig modernisering af bestemmelsen, således at ”utugtige” ændredes til ”pornografiske”. Der blev ikke hermed tilsigtet en ændring i anvendelsesområdet.

Med lovændringen blev der derudover foretaget en forenkling af strafferammen, således at den dagældende strafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år blev slået sammen med den forhøjede sidestrafte ramme på fængsel indtil 6 år. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57, fremgår, at der med lovændringen ikke var tilsigtet en ændring i bestemmelsens gerningsindhold eller i strafudmålingen.

Med lovændringen udgik opregningen i lovteksten af, hvad der navnlig anses som særligt skærpende omstændigheder. I bemærkningerne anføres det imidlertid, at de forhold, der havde været opregnet i § 230, 2. pkt., fortsat ville udgøre skærpende omstændigheder ved strafudmålingen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57.

Den hidtil gældende bestemmelse i § 230 indeholdt i 2. pkt., en henvisning til den dagældende § 226 om uagtsomhed med hensyn til alder. Med lovændringen blev bestemmelsen om uagtsomhed flyttet til § 228, hvori der blev indsat en henvisning til § 226.

Kriminaliseringen af optagelse af seksuelt materiale af personer under 18 år i § 230 blev således ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* videreført i sin helhed.

Bestemmelsen i § 226 fik sin nuværende affattelse ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023*, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Med lovændringen ændredes i § 226 ”pornografiske fotografier, film el.lign.” til ”seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.”. Udtrykket ”pornografiske” er i øvrigt i en række af straffelovens andre bestemmelser erstattet af ”seksuelt materiale”. Desuden introduceredes i bemærkningerne begrebet ”overgrebsmateriale” om seksuelt materiale, som forestiller et barn under 15 år.

Ifølge bemærkningerne er der alene tale om en sproglig modernisering af bestemmelsen, og der er således ikke ved lovændringen tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 32.

Lovændringen var bl.a. baseret på en rapport udarbejdet af en af Justitsministeriet nedsat arbejdsgruppe, der bl.a. skulle vurdere behovet for at ændre straffeloven som følge af den digitale udvikling. Formålet med lovændringen var derfor navnlig at gennemføre arbejdsgruppens anbefalinger til ændring af straffeloven.

Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafniveauet.

9.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 226 senest ændret i 2013 og i 2023. Ved lovændringen i 2013 blev strafferammen i § 226 – der forud herfor havde været § 230 i straffeloven – ændret således, at den hidtil gældende normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år blev slået sammen med den forhøjede sidestrafte ramme på fængsel indtil 6 år. Der var dog ikke herved tilsigtet nogen ændring i straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen. Ved lovændringen i 2023 foretoges alene en sproglig modernisering.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for lovændringen i 2013, fremgår det på side 571 om straffniveauet frem til lovændringen, at der ikke forelå trykt retspraksis vedrørende bestemmelsen.

I forlængelse heraf kan det konstateres, at der ikke foreligger trykt retspraksis siden lovændringen i 2013, hvor der alene er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 226.

Den eneste trykte dom, hvor straffelovens § 226 er anvendt, ses at være Højesterets dom U 2017.2531H, hvor T blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 226 og en række andre bestemmelser i straffelovens kapitel om seksualforbrydelser. T blev således dømt for andet seksuelt forhold end samleje med børn under 12 år og blufærdighedskrænkelse. Han blev endvidere dømt for optagelse, besiddelse og – til dels under særligt skærpende omstændigheder – udbredelse af børnepornografiske fotos samt besiddelse og udbredelse af børnepornografiske fotos og videoer. Herudover blev T dømt for som administrator og co-administrator af to

hjemmesider at have medvirket til besiddelse og systematisk eller organiseret udbredelse af børnepornografisk materiale, til dels forsøg herpå. Endelig blev T dømt for medvirken, til dels som forsøg, til andre personers seksuelle overgreb mod børn ved som administrator og co-administrator af to hjemmesider med børnepornografisk materiale at have tilskyndet andre til at begå overgreb i form af bl.a. voldtægt og andre seksuelle forhold end samleje over for børn, herunder spædbørn og de pågældende personers egne børn. I de to sidstnævnte forhold blev han tillige dømt for blufærdighedskrænkelser og medvirken til optagelse, besiddelse og systematisk eller organiseret udbredelse af børnepornografisk materiale. Forholdene blev begået over en periode på ca. 6 år. Landsretten straffede T med fængsel i 7 år, men Højesteret ændrede dommen til forvaring efter straffelovens § 70, stk. 2, i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand.

9.3 Konklusion

Bestemmelsen om optagelse af seksuelt materiale af børn under 18 år blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 441 af 31. maj 2000* som § 230. Bestemmelsen havde på dette tidspunkt en strafferamme på fængsel indtil 2 år, under formildende omstændigheder bøde.

I 2003 nyaffattedes bestemmelsen, hvorved normalstrafferammen forenkledes til bøde eller fængsel indtil 2 år, og der indsattes en forhøjet sidestrafferamme med et strafmaksimum på 6 års fængsel. I den forbindelse blev der i bestemmelsens ordlyd foretaget en ikke udtømmende opregning af skærpende omstændigheder, der omfattede tilfælde, hvor barnets liv udsattes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, hvorved der blev foretaget en gennemgående revision af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser, blev bestemmelsen flyttet fra § 230 til § 226 og i samme forbindelse blev normalstrafferammen slået sammen med sidestrafferammen, ligesom opregningen af skærpende omstændigheder udgik af ordlyden. Der var ikke med ændringen tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde eller i strafudmålingen, og de skærpende omstændigheder, der tidligere havde fremgået direkte af ordlyden, skulle fortsat udgøre skærpende omstændigheder på trods af forenklingen af bestemmelsens ordlyd.

Senest blev der i 2023 foretaget en sproglig modernisering af bestemmelsen.

Ved ingen af de ovennævnte lovændringer blev der i forarbejderne til straffelovens § 226 anført anvisninger vedrørende strafudmålingen inden for bestemmelsens strafferamme.

Som det fremgår af afsnit 9.2, foreligger der ingen trykt praksis vedrørende isoleret overtrædelse af straffelovens § 226.

10. Straffelovens § 227 om medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med seksuel optræden

10.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 227 lyder:

”§ 227. Den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med seksuel optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.”

Straffelovens § 227 viderefører med visse ændringer den tidligere § 235 a som blev indført ved *lov nr. 319 af 28. april 2009*. Den dagældende bestemmelse i straffelovens § 235 a lød:

”§ 235 a. Den, der rekrutterer eller i øvrigt medvirker til, eller som udnytter, at en person under 18 år deltager i en forestilling med utugtlig optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særlig skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særlig skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om forestillinger af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.”

Indsættelsen af § 235 a var nødvendig for, at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention fra 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

Anvendelsesområdet blev afgrænset ved udtrykket ”utugtlig”, som man kendte fra de dagældende bestemmelser om børnepornografi. Bestemmelsen skulle omfatte en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder optræden med striptease eller andre former for nøgendskab, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 2450. Der måtte således bl.a. lægges vægt på, om der var tale om et seksuelt forhold i form af samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje, jf. de dagældende bestemmelser i straffelovens §§ 224 og 225, eller anden groft krænkende handling som f.eks. fremvisning af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer.

Anvendelsesområdet var endvidere afgrænset med udtrykket ”forestillinger”, der som udgangspunkt ville være en ”live-optræden”, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 2455. Der sigtedes først og fremmest til optrædere, hvor der kun er adgang mod betaling, men også

optrædere, som f.eks. arrangeres ved lukkede sammenkomster for en afgrænset gruppe af personer, uden at der opkræves betaling, skulle være omfattet. Af bemærkningerne fremgår videre, at det forudsattes, at der skulle være tale om en vis forudgående planlægning, og at bestemmelsen således ikke ville omfatte tilfældighedsprægede optrædere, f.eks. tilfælde, hvor en person under 18 år ved en fest spontant beslutter at ”optræde” med et striptease-show.

I bestemmelsens ordlyd var indsat en opregning af en række omstændigheder, der skulle anses for særligt skærpende. Herom fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 2455:

”Forslaget til stk. 1, 2. pkt., angiver, hvornår der navnlig foreligger sådanne særligt skærpende omstændigheder, at strafferammen forhøjes til fængsel i 6 år. Bestemmelsen svarer til straffelovens § 230, stk. 1, 2. pkt., og § 235, stk. 1, 2. pkt., vedrørende optagelse eller udbredelse mv. af børnepornografisk materiale. Der er ikke tale om en udtømmende opregning af skærpende omstændigheder, og alt efter forholdene i den konkrete sag vil f.eks. også den forurettedes unge alder i sig selv kunne være en særligt skærpende omstændighed.”

Vedrørende de tilsvarende sidestrafferammer i de dagældende § 230 (i dag § 226) og 235 henvises til henholdsvis afsnit 9.1 ovenfor og afsnit 14.1 nedenfor.

Der er ikke i øvrigt i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafniveauet.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* foretoges en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, jf. afsnit 1 ovenfor. Ved denne lovændring nyaffattedes bestemmelsen om pornografiske forestillinger i straffelovens § 227, og § 235 a blev ophævet. Den nye bestemmelse i § 227 lød:

”§ 227. Den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.”

Der var tale om en videreførelse af straffelovens § 235 a med visse ændringer. For det første foretoges en forenkling af gerningsbeskrivelsen, således at ”rekrutterer eller i øvrigt medvirker til, eller som udnytter” ændredes til ”medvirker til”. Desuden foretoges en sproglig modernisering, således at udtrykket ”utugtig” ændredes til ”pornografisk”. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57, fremgår, at bortset fra, at forbrydelsen efter forenklingen i alle tilfælde først ville være fuldbyrdet på det tidspunkt,

hvor en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, var der ikke tilsigtet nogen ændringer i gerningsindholdet. Rekruttering af en person under 18 år til en sådan forestilling ville fremover kunne straffes som forsøg, hvis den rekrutterede persons deltagelse ikke blev til noget.

For det andet foretoges en forenkling af strafferammen i stk. 1, således at normal- og sidestrafferammerne blev slået sammen til én strafferamme på fængsel indtil 6 år. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 58, fremgår, at der ikke med ændringen var tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i forhold til det hidtidige niveau.

Vedrørende det forhold, at opregningen af skærpende omstændigheder udgik af bestemmelsen, fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 58:

”Med forslaget udgår opregningen i lovtæksten af, hvad der navnlig anses som særligt skærpende omstændigheder. De forhold, som er opregnet i det gældende § 235, stk. 1, 2. pkt. – at barnets liv udsættes for fare, at der anvendes grov vold, at barnet forvoldes alvorlig skade, eller at der er tale om forestillinger af mere systematisk eller organiseret karakter – vil imidlertid fortsat udgøre skærpende omstændigheder ved strafudmålingen. Det vil også fortsat være relevant ved strafudmålingen at inddrage forurettedes alder, således at straffen alt andet lige udmåles strengere, jo yngre forurettede er, og hvis forurettede er under 15 år, kan der i givet fald straffes i sammenstød med det foreslåede § 216, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 8), eller § 222 (lovforslagets § 1, nr. 17-19).”

For det tredje forhøjedes strafmaksimum i bestemmelsens stk. 2 fra 1 til 2 års fængsel. Ændringen skulle ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 58, ses i lyset af strafferammekravet i EU-direktivet fra 2011 om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn for så vidt angår overværelse som tilskuer af forestillinger med pornografisk optræden med deltagelse af børn under den seksuelle lavalder. Der var ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i forhold til det hidtidige niveau.

Ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023* ændredes udtrykket ”pornografisk” i § 227, stk. 1, til ”seksuel”. Der var alene tale om en sproglig modernisering, der ikke tilsigtede en ændring i anvendelsesområdet.

10.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 227 senest ændret i 2013 og 2023. Ved lovændringen i 2013 blev strafferammen i § 227 – der forud herfor havde været § 235 a i straffeloven – ændret således, at den hidtil gældende normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år

blev slået sammen med den skærpede sidestrafferamme på fængsel indtil 6 år. Der var dog ikke herved tilsigtet nogen ændring i straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen. Ved lovændringen i 2023 foretoges alene en sproglig modernisering.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 227, fremgår det på side 571 om straffniveauet frem til lovændringen, at der ikke forelå trykt retspraksis vedrørende bestemmelsen.

I forlængelse heraf kan det konstateres, at der siden lovændringen i 2013 kun er afsagt én trykt dom, hvor straffelovens § 227 er bragt i anvendelse. I denne dom (TfK 2019.469/2V) blev T dømt for overtrædelse af en række bestemmelser i straffelovens kapitel om seksualforbrydelser, herunder straffelovens § 227, idet T havde chattet med personer bag tre chatnavne og afgivet bestilling om, at en række personer, i det væsentlige personer under 18 år, der befandt sig på Filippinerne, skulle have sex med andre eller berøre sig selv på en seksuel måde, hvilket mod betaling skulle live-streames til T. I flere tilfælde blev forholdene ikke gennemført, og i de tilfælde forelå der derfor alene strafbare forsøg. T fandtes herved at have gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 227, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1 og 2, jf. stk. 3, jf. § 23, jf. § 21, og straffelovens § 232, stk. 1, 2. led. Efter forholdenes karakter og grovhed blev T straffet med 2 års fængsel (dissens for fængsel i 3 år).

10.3 Konklusion

Bestemmelsen, der i dag findes i straffelovens § 227, blev indført ved *lov nr. 319 af 28. april 2009*, på dette tidspunkt som § 235 a. Bestemmelsens stk. 1 om medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med seksuel optræden, havde ved indførelsen en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år og en sidestrafferamme med et strafmaksimum på 6 års fængsel. Desuden var der i bestemmelsens ordlyd en ikke udtømmende opregning af omstændigheder, der skulle anses for skærpende i relation til anvendelsesområdet for den forhøjede sidestrafferamme. Bestemmelsens stk. 2 om den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1, havde en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 1 år.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* foretoges bl.a. en samling af strafferammerne i stk. 1 til én strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 år, og bestemmelsens 2. pkt. om skærpende omstændigheder ophævedes. Der var ikke hermed tilsigtet en ændring af det hidtidige straffniveau, og de forhold, som hidtil havde været opregnet direkte i bestemmelsen, skulle fortsat udgøre skærpende omstændigheder ved strafudmålingen. Desuden hævdedes strafmaksimum i bestemmelsens stk. 2 fra 1 til 2 års fængsel, hvilket skulle ses i lyset af strafferammekravet i EU-direktivet fra 2011 om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn. Der var ikke med ændringen tilsigtet nogen ændring i strafudmålingsniveauet.

Ved lovændringen i 2023 foretoges alene en sproglig modernisering.

Som det fremgår ovenfor i afsnit 10.2 findes der én enkelt trykt dom, hvor straffelovens § 227 er bragt i anvendelse. I denne sag blev den tiltalte idømt 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 227, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1 og 2, jf. stk. 3, jf. § 23, jf. § 21, og straffelovens § 232, stk. 1, 2. led. Den tiltalte havde chattet med personer bag tre chatnavne og afgivet bestilling om, at en række personer, i det væsentlige personer under 18 år, der befandt sig på Filippinerne, skulle have sex med andre eller berøre sig selv på en seksuel måde, hvilket mod betaling skulle live-streames til T. I flere tilfælde blev forholdene ikke gennemført, og i de tilfælde forelå der derfor alene strafbare forsøg.

Det er på baggrund af den meget begrænsede praksis vedrørende overtrædelse af § 227 ikke muligt at udlede mere generelle konklusioner vedrørende straffniveaulet for overtrædelse af bestemmelsen.

11. Straffelovens § 228 om uagtsomhed i forhold til forurettedes tilstand eller alder

11.1 Lovgivning og forarbejder

Ligesom § 225 indeholder straffelovens § 228 regler, der udvider det strafbare område for en række andre bestemmelser i straffelovens kapitel 24. Efter straffelovens § 228 straffes overtrædelse af §§ 218 eller 222-224, § 225, jf. § 218 eller 222-224, § 226, § 227, stk. 1, eller § 231, der som følge af gerningsmandens ukendskab til forurettedes tilstand eller alder ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig, med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningsmanden dog har handlet uagtsomt.

Bestemmelsen udgør således en fravigelse af det almindelige udgangspunkt om, at straffebestemmelserne i straffeloven kræver forsæt med hensyn til alle gerningselementer, jf. straffelovens § 19.

Efter straffelovens § 21 er der alene hjemmel til at straffe forsøg på forsætlige overtrædelser. Som følge heraf kan strafansvar efter straffelovens § 228 kun pålægges for fuldbyrdede overtrædelser.

Med hensyn til uagtsomhed i forhold til forurettedes *alder* omfatter straffelovens § 228 med enkelte undtagelser de bestemmelser, hvor strafansvaret er betinget af, at den forurettede er under en given alder. Således er straffelovens § 222, stk. 1, hvor strafansvar er betinget af, at forurettede er under 15 år, og straffelovens §§ 223, 224, 226, 227, stk. 1, og § 231, hvor strafansvar er betinget af, at den forurettede er under 18 år, omfattet af bestemmelsen.

Bestemmelsen omfatter derimod ikke straffelovens § 216, stk. 2, eller § 220, dvs. tilfælde, hvor alderen ikke er afgørende for selve strafansvaret, men alene er afgørende for, om overtrædelsen er omfattet af en højere strafferamme. Endvidere er straffelovens § 227, stk. 2, om den, der som tilskuer overværer en forestilling med pornografisk optræden med deltagelse af en person under 18 år, og § 235 om bl.a. besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år ikke medtaget. I disse tilfælde er kravet om forsæt således fastholdt.

Med hensyn til forurettedes *tilstand* omfatter straffelovens § 228 tilfælde, hvor der er handlet uagtsomt i forhold til den forurettedes sindssygdom eller mentale retardering, jf. straffelovens § 218.

Bestemmelsen i § 228 indeholder ikke en selvstændig strafferamme, men det følger af bestemmelsen, at en ”forholdsmæssig mindre straf” skal anvendes.

Også i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, fandtes en bestemmelse om uagtsomhed i relation til forurettedes alder og tilstand. Bestemmelsen var på dette tidspunkt placeret i § 226, der havde følgende ordlyd:

”§ 226. Har i de Tilfælde, hvor efter foranstaaende Bestemmelser Gerningens Strafbarhed afhænger af den krænkede Persons fra det normale afvigende aandelige eller legemlige Tilstand eller af Personens Alder, Gerningsmanden handlet uden Kendskab til paagældendes Tilstand eller Alder, eller har han i de i § 217, Stk. 3, omhandlede Tilfælde handlet uden kendskab til, at paagældende var anbragt og under Varetægt som sammesteds nævnt, og Handlingen af denne Grund ikke kan tilregnes ham som forsætlig, bliver, hvis han dog har handlet uagtsomt, en forholdsmæssig mindre Straf at anvende.”

Ved *lov nr. 212 af 4. juni 1965* blev den daværende bestemmelse i straffelovens § 217, stk. 3, om samleje uden for ægteskab med en kvinde, der var optaget i hospital eller anstalt for sindssyge eller åndssvage, ophævet. Som følge heraf udgik henvisningen hertil i § 226.

I *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse* undersøgte Straffelovrådet bl.a. behovet for uagtsomhedsbestemmelsen i den dagældende § 226. Straffelovrådet hæftede sig i den forbindelse bl.a. ved, at § 226 kun havde fundet begrænset anvendelse i praksis. Af betænkningens side 174 fremgår:

”I domsregistrene 1953-82 er kun nævnt 5 domfældelser efter § 226. I 4 tilfælde er idømt straffe – til dels ubetingede – mellem 60 dage og 4 måneder, i sagen U 1966.496 0 blev tiltalte efter § 226, jfr. §§ 225 og 222, idømt 8 måneders fængsel for et kønsligt forhold til en dreng på 14 1/2 år.

Om straffen i uagtsomhedstilfælde hedder det i § 226, at "en forholdsvis mindre straf (bliver) at anvende". Det må i og for sig anses for mindre tilfredsstillende og i hvert fald mindre godt stemmende med sædvanlig fremgangsmåde ved lovaffattelsen, at loven ikke udtrykkeligt angiver strafferammen for uagtsomt forhold. På den anden side er der den vanskelighed ved at angive strafferammen præcist, at bestemmelsen knytter sig til en række forudgående forsætsdelikter med forskellige strafferammer. Det er derfor en praktisk fordel at kunne angive strafferammen i § 226 i en fælles formel, og den, som er anvendt i § 226, har i hvert fald det tiltalende træk, at der obligatorisk foreskrives en lavere strafudmåling end for det tilsvarende forsætlige forhold. Af den grund kan man næppe have afgørende betænkeligheder ved den gældende formulering. Straffelovrådet vil dog være mest tilbøjeligt til at foreslå, at strafferammen for uagtsomhed i alle tilfælde er bøde eller fængsel indtil 6 måneder."

Det blev således foreslået, at ændre bestemmelsen, så uagtsomme forhold ville blive undergivet en fælles strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ved *lov nr. 441 af 31. maj 2000* blev der indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 230, der angik optagelse af utugtige fotografier mv. af en person under 18 år med forsæt til at udbrede materialet. Af bestemmelsen i § 230 fremgik endvidere, at § 226 om uagtsomhed tilsvarende fandt anvendelse.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7816 f., fremgår bl.a. følgende:

"Det kræves som udgangspunkt også, at gerningsmanden har forsæt i relation til, at den unge model er under 18 år. På dette punkt er det imidlertid fundet rigtigt at udstrække det strafbare område til også at omfatte tilfælde, hvor der kun kan bevises at foreligge uagtsomhed i relation til den unges alder. En fotograf/instruktør vil således kunne straffes for at anvende en model på 17 år, selv [om] modellen ser ud til at være ældre, hvis det kan lægges til grund, at fotografen/instruktøren ikke har undersøgt spørgsmålet om modellens alder på en ordentlig måde. Denne udvidelse af strafansvaret, der er sket ved en henvisning til § 226, skal ses i sammenhæng med, at det vil være meget enkelt for personer, der optager utugtige fotografier, film mv., på forhånd at sikre sig oplysninger om modellernes alder, f.eks. ved [at] anmode modeller, som agtes anvendt, om at forevise dokumentation, der viser, om de pågældende er 18 år eller derover.

Udvidelsen vil være uden praktisk betydning, hvis der er tale om anvendelse af meget unge modeller. Her vil der uden videre kunne statueres forsæt med hensyn til, at modellen er under 18 år."

Bestemmelsen i § 226, der i dag er placeret i § 228, blev således ved lovændringen ikke i sig selv ændret, men anvendelsesområdet blev udvidet til også at omfatte overtrædelser af den dagældende § 230.

I *betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer* overvejede Straffelovrådet endnu en gang muligheden for at fastsætte en fast strafferamme for uagtsomme overtrædelser af nogle af bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 og tilsluttede sig forslaget i betænkningen fra 1987 om at indføre en strafferamme i den dagældende § 226. Af betænkningens side 736 fremgår følgende:

”3.7.6. Straffelovrådet kan af de grunde, der er anført i 1987-betænkningen, tilslutte sig, at § 226 ændres, så strafferammen for uagtsomhed i alle tilfælde ville blive bøde eller fængsel indtil 6 måneder [...]”

I bemærkningerne til *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3312, der navnlig bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002, ses der ikke at være gjort nærmere rede for, hvorfor denne anbefaling ikke blev fulgt. Der anføres blot generelt, at man ikke havde fundet grundlag for at følge Straffelovrådets anbefalinger vedrørende forskellige lempelser af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 24.

Spørgsmålet blev overvejet på ny i *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser*. Af betænkningens side 459 fremgår bl.a.:

”4.4. Straffelovens § 226 indeholder ikke en selvstændig strafferamme, men bestemmer, at en ”forholdsmæssig mindre straf” skal anvendes. Bestemmelsen hjemler således principielt straf op til umiddelbart under det strafmaksimum, som gælder for forsætlig overtrædelse af den pågældende bestemmelse (§§ 218, 222-223 a eller 230). De pågældende strafmaksima spænder fra 2 til 12 års fængsel. Bestemmelsen i § 226 hjemler ikke bødestraf, medmindre bøde også indgår i strafferammen for forsætlig overtrædelse af den pågældende forbrydelse. Dette er tilfældet for så vidt angår straffelovens §§ 223 a og 230, men ikke for så vidt angår straffelovens §§ 218, 222 eller 223.

I nyeste retspraksis om overtrædelse af bestemmelsen er idømt betinget fængsel uden straffastsættelse, hvilket nu om dage almindeligvis anses som den mildeste fængselsstraf, der kan idømmes, og ifølge de foreliggende statistiske oplysninger er der siden 1985 alene idømt én ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af bestemmelsen.

Efter Straffelovrådets opfattelse taler noget for at fastsætte en selvstændig strafferamme for overtrædelse af straffelovens § 226. En strafferamme, der formelt går op til næsten 12 års fængsel, er således efter rådets opfattelse en uforholdsmæssigt streng strafferamme for en uagtsom lovovertrædelse. Endvidere er der ud over §

226 kun én anden uagtsomhedsbestemmelse i straffeloven, som ikke generelt har bøde i strafferammen.

I betragtning af bestemmelsens begrænsede anvendelse i praksis og i lyset af de straffe, der er idømt i nyere praksis, har Straffelovrådet dog ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at foreslå at ændre den gældende strafferamme om anvendelse af en ”forholdsmæssig mindre straf” end for forsætlige forhold.”

Betænkningen dannede grundlag for *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, hvorved der blev foretaget en gennemgående revision af straffelovens kapitel 24. Ved lovændringen blev den dagældende bestemmelse i § 226 med visse ændringer videreført i § 228. Med lovændringen foretoges en sproglig forenkling af bestemmelsen, og der blev i bestemmelsens ordlyd foretaget en udtømmende opregning af de bestemmelser, som § 228 finder anvendelse på. Formålet med opregningen var, at kun nogle af alderskriterierne i de foranstående bestemmelser fremover skulle omfattes af § 228.

Ved lovændringen fik § 228 følgende affattelse:

”§ 228. Overtrædelse af § 216, stk. 1, nr. 2, §§ 218 eller 222-224, § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 2, §§ 218 eller 222-224, § 226 eller § 227, stk. 1, der som følge af gerningsmandens kendskab til forurettedes tilstand eller alder ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningsmanden dog har handlet uagtsomt.”

Udeladt fra opregningen i § 228 var således for det første straffelovens § 216, stk. 2, om samleje med et barn under 12 år (der kan betragtes som en sidestrafferamme til § 222), og sidestrafferammen i straffelovens § 220 om groft misbrug af arbejdsmæssig, økonomisk eller behandlings- og plejemæssig afhængighed, når forurettede er en person under 18 år.

Ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 58, skulle tilfælde af uagtsomhed med hensyn til forurettedes alder i en sådan strafforhøjelsesregel i stedet straffes som forsætlig overtrædelse inden for normalstrafferammen. Straffelovens § 216, stk. 2, fungerede i den forbindelse som en strafforhøjelsesregel i forhold til straffelovens § 222. Samleje med et barn under 12 år, uden at gerningsmanden har forsæt med hensyn til, at barnet er under 12 år (men dog at barnet er under 15 år), ville i så fald skulle henføres under straffelovens § 222.

Også sidestrafferammen i § 232, stk. 1, 2. led, om blufærdighedskrænkelser begået over for et barn under 15 år, var udeladt.

Udeladt var endvidere aldersgrænsen i § 227, stk. 2, om overværelse som tilskuer af forestillinger med pornografisk optræden med deltagelse af en person under 18 år, idet man ikke fandt grundlag for at kriminalisere uagtsomhed med hensyn til forurettedes alder i disse tilfælde, jf. betænkning nr. 1424/2002, side 457.

Endelig var 18-årsgrænsen i straffelovens § 235 udeladt, idet Straffelovrådet fandt, at denne adskilte sig væsentligt fra de øvrige aldersgrænser i straffelovens kapitel 24. Af betænkning nr. 1534/2012, side 458, fremgår herom bl.a.:

”I straffelovens § 235 fungerer henvisningen til ”personer under 18 år” i praksis som en angivelse af, at bestemmelsen finder anvendelse på utugtige fotografier mv. af personer, der fremstår som under 18 år, idet det i praksis kun sjældent er muligt at finde frem til det pågældende barn og dermed fastslå barnets faktiske alder. Hvis personen på fotografiet fremstår som så ung, at det bevismæssigt hinsides rimelig tvivl kan lægges til grund, at personen er under 18 år, vil der ikke være nogen relevant tvivl om barnets faktiske alder. I denne situation vil der imidlertid i sagens natur også være det fornødne bevis for, at gerningsmanden havde forsæt til, at det afbildede barn er under 18 år, og der vil derfor i denne situation ikke være noget praktisk behov for at overveje, om uagtsomme overtrædelser bør være strafbare.”

Med lovændringen blev bestemmelsens anvendelsesområde samtidig udvidet til at omfatte den med loven vedtagne bestemmelse i § 224, stk. 1, om medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, samt bestemmelsen i § 227, stk. 1 (som videreførte den dagældende § 235 a, stk. 1 med visse ændringer), om medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk materiale.

Lovændringen byggede, som nævnt ovenfor, navnlig på Straffelovrådets *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser*. Straffelovrådet overvejede særligt, om kriminaliseringen af uagtsomhed med hensyn til forurettedes tilstand skulle opretholdes. Straffelovrådet anførte på betænkningens side 456, i den forbindelse følgende:

”Som berørt i afsnit 2 ovenfor er retspraksis vedrørende uagtsomhed med hensyn til forurettedes tilstand i forbindelse med udnyttelse af forurettedes sindssygdom eller mentale retardering, jf. straffelovens § 218, stk. 1, eller med hensyn til seksuelt forhold til en person, der på grund af sin tilstand er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. straffelovens § 218, stk. 2, endog yderst sparsom, idet der alene ses at være én fældende trykt afgørelse herom siden straffelovens ikrafttræden i 1933.

Selv om kriminaliseringen af uagtsomhed i denne henseende således ikke spiller nogen rolle i praksis, har Straffelovrådet dog ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at foreslå at ophæve dette led i straffelovens § 226. Det vil efter rådets opfattelse i sjældne tilfælde kunne forekomme, at en person har opnået samleje ved (forsætlig) udnyttelse af en anden persons sindssygdom mv. uden forsæt med hensyn til

forurettedes tilstand, men hvor der dog er udvist en sådan uagtsomhed i denne henseende, at forholdet bør kunne mødes med straf.”

Ved lov nr. 2208 af 29. december 2020 blev § 216, stk. 1, nyaffattet, således at samleje med en person, som ikke samtykker heri, er voldtægt. Der skete herved en udvidelse af det strafbare område efter straffelovens § 216, jf. nærmere herom ovenfor i afsnit 2.1. Samtidig foretoges en ændring af bestemmelsen i § 228, således at henvisningen til den hidtidige bestemmelse straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, om samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, udgik.

Lovændringen var dels baseret på *Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse*. Straffelovrådet tog bl.a. stilling til, om der var behov for kriminaliseringen af gerningspersonens uagtsomhed i forhold til, om forurettede var i en tilstand, i hvilken den pågældende var ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Af forarbejderne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 12, fremgår i relation hertil bl.a. følgende:

”Straffelovrådet har overvejet, om straffelovens § 228 bør ændres som følge af den foreslåede udvidelse af det objektive kriterium for voldtægt i straffelovens § 216, så der sker afkriminalisering af en persons uagtsomhed i forhold til, om den anden part var i en tilstand, i hvilken den pågældende var ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Straffelovrådet anfører, at denne del af straffelovens § 228 ikke ses at have været anvendt i praksis i en længere årrække.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at den foreslåede udvidelse af det objektive kriterium i straffelovens § 216 vil forbedre mulighederne for at straffe ufrivillige seksuelle forhold, hvor den forurettede har været ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Kravet om, enten at frivilligheden skal være kommet til udtryk gennem ord eller handling eller skal fremgå af den konkrete situation og sammenhæng (flertallets forslag), eller at et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation (mindretallets forslag), indebærer efter Straffelovrådets opfattelse sådanne skærpede krav til, at gerningsmanden må sikre sig, at et samleje er frivilligt, at det vil dække de situationer, hvor der bør straffes for den ikke-acceptable adfærd fra den pågældende, som den nugældende bestemmelse i straffelovens § 228 om uagtsomhed i relation til forurettedes tilstand må anses for at ville ramme.

Straffelovrådet anbefaler derfor, at straffelovens § 228 ændres, således at henvisningen til § 216, stk. 1, nr. 2, udgår af bestemmelsen.”

Straffelovens § 228 blev dog videreført for så vidt angår uagtsomhed i relation til forurettedes tilstand efter § 218 og § 225, jf. § 218, samt for så vidt angår uagtsomhed i relation til forurettedes alder efter §§ 222-224 og § 225, jf. §§ 222-224, § 226 og § 227, stk. 1.

Bestemmelsen i § 228 fik sin gældende affattelse ved *lov nr. 741 af 13. juni 2023*. Lovændringen indebar bl.a., at der blev indført en ny bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

Med lovændringen blev der i § 228 indsat en henvisning til den nye § 231. Dette indebærer, at overtrædelse af § 231, der som følge af gerningspersonens ukendskab til forurettedes alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, kan straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes alder.

I forarbejderne, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 33, anføres hertil følgende eksempel:

”Som eksempel på adfærd, der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af bestemmelsen, kan nævnes tilfælde, hvor gerningspersonen ikke er oplyst om den forurettedes alder, eller hvor den forurettede urigtigt har oplyst sin alder, men hvor gerningspersonen burde have vidst, at den forurettede var under 18 år, f.eks. på baggrund af forurettedes fremtoning og modenhed, eller fordi kontakten er opstået i et forum, hvor hovedparten af brugerne er under 18 år.”

11.2 Praksis

Bestemmelsen ses ikke anvendt i trykt praksis, efter bestemmelsen blev flyttet til § 228 ved lovændringen i 2013. I nyere praksis fra tiden inden lovændringen ses bestemmelsen at have ført til domfældelse i to sager:

U 2008.2065Ø: T idømt betinget dom uden straffastsættelse for overtrædelse af straffelovens § 226 (nu § 228), jf. § 222, stk. 1, ved i 2006 at have haft samleje med F (født i 1993), som T havde mødt over netdating, hvorved F blev gravid og senere aborterede. I begyndelsen havde F oplyst et andet navn end sit eget. Det blev under sagen lagt til grund, at F på T's forespørgsel havde fortalt, at hun var 15 år. Retten fandt det betænkeligt at tilsidesætte T's forklaring om, at F havde benægtet at have løjet om andre ting, og at F først fortalte sin rigtige alder, efter at hun var blevet gravid. Det fandtes ikke bevist, at forholdet kunne tilregnes T som forsætligt, men man fandt, at T havde udvist en betydelig grad af uagtsomhed for så vidt angik F's alder. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget. Landsretten tiltrådte, at det var upåkrævet, at straf kom til fuldbyrdelse, men fandt på den anden side ikke, at det var formålstjenligt at fastsætte straffen i dommen.

TfK 2011.678/3Ø: T idømt betinget dom uden straffastsættelse for overtrædelse af straffelovens § 226 (nu § 228), jf. § 224 (nu § 225), jf. § 222, stk. 1, ved at have haft anden kønslig omgængelse end samleje bag i sin varebil med F, der var 14 år. T og F var kort forinden kommet i kontakt via en sexlinje. Det fandtes bevist, at T havde handlet uagtsomt med hensyn til F's alder. Der blev i den forbindelse bl.a. lagt vægt på F's udseende og fremtræden sammenholdt med T's egen forklaring om, at de havde talt om F's alder, og at hun så lidt ung ud. T havde efter episoden udleveret to flasker vodka, men blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 223 a (nu § 224, stk. 2), idet det ikke fandtes bevist, at vodkaflaskerne udgjorde betaling for seksuelle ydelser.

11.3 Konklusion

Bestemmelsen ses ikke anvendt i trykt praksis, efter bestemmelsen blev flyttet til § 228 ved lovændringen i 2013. I nyere praksis fra tiden inden lovændringen ses bestemmelsen at have ført til domfældelse i to sager (U 2008.2065 Ø og TfK 2011.678/3 Ø), hvor de tiltalte i begge sager blev idømt en betinget dom uden straffastsættelse, jf. straffelovens § 226 (nu § 228), jf. § 222, stk. 1.

12. Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser

12.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 232 kriminaliserer blufærdighedskrænkelser. Bestemmelsen lyder:

”§ 232. Den som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen.”

Strafbestemmelsen om blufærdighedskrænkelser er karakteriseret ved, at den er en generel opsamlingsbestemmelse, som kan anvendes på seksuelle krænkelser af en vis grovere karakter, der ikke er omfattet af nogen anden bestemmelse, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 594.

Bestemmelsens anvendelsesområde er dog løbende blevet indskrænket i takt med udvidelsen af anvendelsesområderne for de øvrige bestemmelser i kapitel 24, se herom i afsnit 2-11 ovenfor.

Også i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, fandtes en bestemmelse om blufærdighedskrænkelser i § 232. I denne oprindelige form lød bestemmelsen:

”§ 232. Den, som ved uterligt Forhold krænker Blufærdigheden eller giver offentlig Forargelse, straffes med Fængsel indtil 4 Aar eller under formildende Omstændigheder med Hæfte eller Bøde.”

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* blev der på baggrund af anbefaling fra Straffelovrådet i betænkning 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer foretaget en forenkling af strafferammerne i en række straffelovsbestemmelser, herunder § 232. I bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3290, henvises til, at Straffelovrådet således efter gennemgang af bestemmelserne i straffelovens specielle del havde konkluderet, at de dagældende lavere sidestrafteammer helt kunne ophæves, idet den samtidigt foreslåede § 82 angav en række kriterier, der i almindelighed skulle tale for en lavere straf.

Strafferammen i § 232 var herefter bøde eller fængsel indtil 4 år. Af de specielle bemærkninger til ændringen af § 232, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3329, fremgår:

”Lovforslagets § 1, nr. 18, indebærer en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafteammer. Med forslaget ophæves bestemmelsernes formildende sidestrafteammer.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede, og udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.”

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* foretoges på baggrund af Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24. Straffelovrådet havde i forbindelse med revisionen af bestemmelsen overvejet, om en mere detaljeret bestemmelse kunne være hensigtsmæssig, eksempelvis således at hovedkategorier af blufærdighedskrænkelser – beføling, blottelse, beluring osv. (se herom nedenfor i afsnit 12.2) – blev nævnt udtrykkeligt i bestemmelsen. Straffelovrådet fandt imidlertid, at der ikke var noget behov for en sådan mere detaljeret bestemmelse. Bestemmelsens afgrænsning havde i praksis ikke givet anledning til problemer i forhold til længe kendte former for blufærdighedskrænkelser, og retspraksis havde også kunnet håndtere nye former for blufærdighedskrænkelser, herunder krænkelser på internettet, på en hensigtsmæssig måde. Rådet foreslog derfor alene en sproglig modernisering samt en vis forenkling af bestemmelsen. Der henvises til betænkning nr. 1534/2012, side 594 ff. og Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 28.

Den sproglige modernisering af bestemmelsen resulterede i, at § 232 nyaffattedes således:

”§ 232. Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.”

Således ændredes ”uterligt forhold” til ”uanstændigt forhold”, og ”eller giver offentlig forargelse” udgik af bestemmelsen. Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketings-tidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 58, at der med forenklingen og den sproglige modernisering ikke var tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold.

Vedrørende bestemmelsens strafferamme anfører Straffelovrådet følgende, jf. betænkningens side 596:

”Med hensyn til strafferammen finder Straffelovrådet, at et strafmaksimum på fængsel indtil 2 år bedre vil markere, at blufærdighedskrænkelser generelt er en væsentligt mindre alvorlig forbrydelse end forhold omfattet af straffelovens §§ 217-221, hvor strafmaksimum efter Straffelovrådets forslag generelt vil være fængsel indtil 4 år.

I forhold til børn under 15 år supplerer straffelovens § 232 imidlertid de mere alvorlige bestemmelser om seksuelt forhold til barn under 15 år, hvor strafmaksimum er henholdsvis 8 år og 12 år, hvilket kunne tale for et højere strafmaksimum end fængsel indtil 2 år for så vidt angår blufærdighedskrænkelser af børn under 15 år. Det bemærkes herved også, at blufærdighedskrænkelser ud over mindre alvorlige overtrædelser i form af f.eks. verbale krænkelser, blottelse, beluring eller lettere berøringer også omfatter noget grovere overtrædelser i form af berøringer, der ligger lige under grænsen for seksuelt forhold (herunder berøringer af nøgne kønsdele med hånden uden manipulation eller indtrængen), eller som går ud på at få en person til at udføre seksuelle handlinger med sig selv, eventuelt ved anvendelse af genstande.

Efter en samlet vurdering foreslår Straffelovrådet på denne baggrund, at strafferammen i straffelovens § 232 på bøde eller fængsel indtil 4 år ændres til bøde eller fængsel indtil 2 år, dog 4 år, når forurettede er under 15 år.”

Lovgiver fulgte Straffelovrådets anbefalinger. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketings-tidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 59, fremgår følgende vedrørende den nye strafferamme og strafudmålingen:

”Det foreslås at opdele den gældende strafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 år i en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år og en skærpet strafferamme, som omfatter forhold begået over for et barn under 15 år, på bøde og fængsel indtil 4 år.

Der er ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i forhold til i dag.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fortsat vil indgå som en skærpene omstændighed, hvis en blufærdighedskrænkelser er begået ved udnyttelse af gerningsmandens fysiske eller psykiske overlegenhed.”

Ved lov nr. 257 af 10. april 2018 indsattes et nyt stk. 2 i § 232 med ordlyden:

”Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelser.”

Lovændringen havde til formål at skærpe straffen for blotteri. Som baggrund for lovændringen henvises i lovforslagets bemærkninger, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 3, til en undersøgelse foretaget af Rigsadvokaten vedrørende det hidtil gældende straffniveau i praksis:

”2.1.1.2. De oftest forekommende former for blufærdighedskrænkelser er beføling og blotteri. Befølinger straffes typisk med fængsel, mens blotteri som udgangspunkt straffes med bødestraf i førstegangstilfælde, jf. nærmere nedenfor.

Rigsadvokaten har i foråret 2017 undersøgt straffniveauet i sager om blotteri.

Rigsadvokatens gennemgang viste, at blufærdighedskrænkelser i form af blotteri i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med en bøde, som normalt ligger i niveauet 2.000-3.000 kr. Hvis der foreligger skærpene omstændigheder, kan der fastsættes en højere bøde. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den forurettede er et barn, eller hvis der er flere forurettede eller flere forhold til samtidig pådømmelse. Hvis gerningsmanden f.eks. tidligere er straffet for blotteri, vil der ofte blive nedlagt påstand om frihedsstraf.

Rigsadvokaten har på baggrund af gennemgangen af straffniveauet udarbejdet retningslinjer for anklagemyndighedens strafpåstand i sager om blotteri. Det fremgår af disse retningslinjer, at der i sager om blotteri i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal nedlægges påstand om en bøde på 2.000-3.000 kr., og hvis der foreligger skærpene omstændigheder, f.eks. hvis den forurettede er et barn, skal der nedlægges påstand om en skærpet bøde på 3.000-4.000 kr.”

Vedrørende den tilsigtede skærpelse fremgår videre af lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 3:

”2.1.2. *Lovforslagets udformning*

Blufærdighedskrænkelser i form af blotteri kan være en stærkt krænkelser oplevelser for den forurettede, navnlig hvis denne er et barn.

Justitsministeriet finder, at det nuværende bødeniveau i sager om blotteri er for lavt og dermed ikke i tilstrækkelig grad afspejler den krænkelser af offeret, der finder

sted. Efter Justitsministeriets opfattelse er der derfor behov for at skærpe bødeniveauet for blotteri.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny bestemmelse i straffelovens § 232, hvor det præciseres, at der ved fastsættelse af straffen skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

Med lovforslaget forudsættes det, at der generelt sker en fordobling af bødeniveauet for blotteri i forhold til i dag, således at bødestraffen i højere grad afspejler den krænkelse af offeret, der er forbundet med overtrædelsen. Det betyder eksempelvis, at udgangspunktet for strafudmålingen i et førstegangstilfælde af blotteri, hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, vil være en bøde på omkring 5.000 kr. Det betyder også, at udgangspunktet for strafudmålingen i et førstegangstilfælde af blotteri, hvor der foreligger skærpende omstændigheder – f.eks. hvor krænkelsen er sket over for et barn – men hvor der ikke er grundlag for frihedsstraf, vil være en bøde på omkring 7.500 kr.

Som nævnt under pkt. 2.1.1.2 ovenfor, straffes blotteri som udgangspunkt med bøde i førstegangstilfælde. Der kan være tilfælde, hvor andre former for blufærdighedskrænkelse end blotteri også straffes med bødestraf. For at sikre sammenhæng på området forudsættes det, at der også i de tilfælde, hvor gerningsmanden idømmes bødestraf for andre former for blufærdighedskrænkelse end blotteri, generelt sker en fordobling af bødestraffen i forhold til i dag.

Det bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingsniveauet ved anvendelse af frihedsstraf, eller i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder. Der er med lovforslaget endvidere ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.”

12.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 232 senest ændret i 2013 og 2018.

Ved lovændringen i 2013 blev den hidtidige strafferamme i § 232, der lød på bøde eller fængsel indtil 4 år, opdelt i en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år og en skærpet sidestrafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 år, som omfatter forhold begået over for et barn under 15 år. Der var dog ikke herved tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen i 2013, fremgår det på side 586 ff. om straffniveaulet frem til lovændringen, at befølinger typisk blev straffet med fængsel i mellem 14 dage og 3 måneder, idet straffe på 4 eller 5 måneders fængsel dog også forekom. Der forekom både betingede og ubetingede straffe i spændet fra 14 dages til 3 måneders fængsel, men betinget straf var hyppigere, når straffen blev fastsat til 14 dage, end når straffen blev fastsat højere. Ved straffens udmåling blev der navnlig lagt vægt på befølingens karakter (hvor på kroppen, inden for/uden på tøjet osv.), om der var tale om enkeltstående eller gentagne tilfælde af befølinger samt på forholdet mellem gerningspersonen og forurettede (herunder om der er tale om ansættelsesforhold, familieforhold, patientforhold osv.). I betænkningen anføres videre, at straf for blufærdighedskrænkelser i form af samleje eller andet seksuelt forhold end samleje var sjældne, da andre bestemmelser i straffelovens kapitel 24 i givet fald normalt ville finde anvendelse frem for straffelovens § 232. Det var derfor vanskeligt at tale om et typisk straffniveau i disse sager. Som eksempler nævnes i betænkningen straffe på mellem 50 dages fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel. Om blotteri fremgår det, at straffen typisk blev udmålt til en bøde, i grovere tilfælde dog fængsel udmålt i dage. Endelig anføres det i betænkningen, at trykte domme om andre former for blufærdighedskrænkelser end befølinger og blotteri var sjældne, hvorfor det var vanskeligt at angive et egentligt straffniveau, men der forekom fængselsstraffe udmålt i dage. I den forbindelse nævnes i betænkningen tre domme på mellem 20 dages betinget fængsel og 60 dages fængsel om henholdsvis en stedfars forsøg på beluring af sin steddatters værelse via tv-overvågning, en gymnastiktræners sms-beskeder af seksuel karakter over en længere periode til to 11-12-årige piger samt en kørelærers seksuelle udtalelser fremsat over for køreskoleelever.

Ved lovændringen i 2018 blev bestemmelsen i straffelovens § 232, stk. 2, indsat. Som anført ovenfor er det hermed forudsat, at der i sager om blotteri sker en fordobling af bødeniveaulet i forhold til det hidtidige bødeniveau. Det betyder, at udgangspunktet for et førstegangstilfælde af blotteri, hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, er en bøde på ca. 5.000 kr., og at udgangspunktet for et førstegangstilfælde af blotteri, hvor der foreligger skærpende omstændigheder – f.eks. hvor krænkelser er sket over for et barn – men ikke er grundlag for at idømme en fængselsstraf, er en bøde på ca. 7.500 kr. Det er endvidere forudsat, at der også i de tilfælde, hvor gerningsmanden idømmes bødestraf for andre former for blufærdighedskrænkelser end blotteri, sker en fordobling af bødestraffen. Der skete derimod ikke nogen ændring i strafudmålingsniveauet ved anvendelse af frihedsstraf.

Forud for lovændringen i 2018 havde Rigsadvokaten i foråret 2017 – som anført ovenfor – undersøgt straffniveauet i sager om blotteri. Rigsadvokatens gennemgang viste, at blufærdighedskrænkelser i form af blotteri i førstegangstilfælde som udgangspunkt blev straffet med en bøde, som normalt lå i niveauet 2.000-3.000 kr. Hvis der forelå skærpende omstændigheder, kunne der fastsættes en højere bøde. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvis den forurettede var

et barn, eller hvis der var flere forurettede eller flere forhold til samtidig pådømmelse. Hvis gerningsmanden f.eks. tidligere var straffet for blotteri, ville der ofte blive nedlagt påstand om frihedsstraf.

På denne baggrund er nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 232 inddelt i forskellige tilfældegrupper samt underinddelt i domme, hvor forholdet er begået henholdsvis før og efter lovændringen i 2018. Praksisgennemgangen omfatter kun domme efter lovændringen i 2013, idet der for så vidt angår retspraksis før 2013 henvises til ovennævnte redegørelse i Straffelovrådets betænkning fra 2012.

I det tilfælde hvor en dom er omfattet af flere forskellige tilfældegrupper, er dommen medtaget i den kategori/tilfældegruppe, som vurderes at udgøre "hovedforholdet".

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. "rene" tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde.

12.2.1 Praksis vedrørende blotteri og lignende

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis siden lovændringen i 2013, hvor straffen for blufærdighedskrænkelser i form af blotteri er udmålt til en bøde. Der ses således alene at foreligge domme, hvor straffen er udmålt til fængsel. Straffen er i disse sager udmålt til mellem 14 dages betinget fængsel og 3 måneders fængsel.

Sager, hvor forholdet er begået før lovændringen i 2018:

TfK 2018.1228Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 i fire tilfælde ved at have krænket nogle pigers blufærdighed, idet han i sin varevogn standede unge piger, hvorefter han masturberede sit blottede lem foran dem. Den yngste af pigerne var 12 år. Byretten fastsatte straffen til 30 dages betinget fængsel, hvilket landsretten nedsatte til 14 dages betinget fængsel.

TfK 2017.34/2Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232. T, der tidligere var straffet 6 gange for blufærdighedskrænkelser, blev fundet skyldig i to tilfælde af blufærdighedskrænkelser ved at have blottet sig et offentligt sted. Retten fastsatte straffen på 3 måneders fængsel som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, med en reststraf på 41 dage

fra en tidligere dom for blufærdighedskrænkelser og som tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en dom på 14 dage for brugstyveri af en bil.

TfK 2019.34V: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 for otte tilfælde af blufærdighedskrænkelser, idet han havde blottet sit lem og onaneret over for tilfældigt forbigående piger, bl.a. piger, der var under 15 år. Det blev lagt til grund, at han i flere tilfælde var fulgt efter pigerne eller havde kredset omkring dem, efter krænkelserne havde fundet sted. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2018:

TfK 2022.45Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, § 264, stk. 1, nr. 1 (husfredskrænkelser) og § 291, stk. 1 (hærværk). T var oprindeligt tiltalt for husfredskrænkelser, forsøg på voldtægt, hærværk og blufærdighedskrænkelser ved en nat at være trængt ind i F's kolonihave, hvor han, mens han befølte sig i skridtet, forsøgte at trænge ind i F's kolonihavehus med henblik på at voldtage F. Byretten fandt T skyldig i husfredskrænkelser og hærværk, men fandt det ikke bevist, at T havde til hensigt at voldtage F eller krænke hendes blufærdighed, hvorfor T blev frifundet for disse dele af tiltalen. Byretten fastsatte straffen til 14 dages betinget fængsel. Landsretten tiltrådte, at T var skyldig i husfredskrænkelser og hærværk, og fandt det endvidere godtgjort, at T havde onaneret, mens han stod uden for døren. Heller ikke landsretten fandt det med den fornødne sikkerhed bevist, at T havde forsæt til at voldtage F. T blev derfor tillige fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser, jf. § 232, stk. 1, til dels som forsøg. Landsretten skærpede straffen til ubetinget fængsel i 3 måneder, idet landsretten lagde vægt på det samlede forløb, som havde været egnet til at fremkalde stor frygt hos F.

12.2.2 Praksis vedrørende befølinger og kys mv.

Siden lovændringen i 2013 er der i trykt retspraksis udmålt straffe på mellem 14 dages betinget fængsel og 4 måneders fængsel for blufærdighedskrænkelser i form af befølinger og kys mv.

Sager, hvor forholdet er begået før lovændringen i 2018:

U 2015.2782Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 ved to gange at have kysset en ca. 9-årig pige, F, på munden, befølt hende på låret under hendes shorts og opfordret hende til at tungekysse. T var selv 34 år. Henset til T's personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet, blev straffen gjort betinget (dissens for at gøre straffen ubetinget).

TfK 2016.1417Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 ved som taxichauffør under kørsel med en kunde, F, at have blottet sin penis og befølt denne, mens F sad ved siden af.

U 2016.3570Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 ved som taxichauffør at have taget en kvindelig kunde på låret og ført sin hånd op og ned ad låret samt krammet og kysset hende på kinden.

TfK 2019.496V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 ved som taxichauffør at have aet en 17-årig kvindelig passager på kinden, hvilket hun forsøgte at undvige. T havde endvidere i forbindelse med betalingen ført sin hånd ind på F's lår under kjolen og op ad låret og op på maven. Efter en samlet vurdering af omstændighederne ved blufærdighedskrænkelsen sammenholdt med oplysningerne om T's gode personlige forhold blev straffen gjort betinget.

TfK 2019.1002Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232, idet T, der drev klinik som øre-, næse- og halslæge, i tre tilfælde havde krænket blufærdigheden hos to patienter ved i forbindelse med konsultationer at have befølt dem på låret. Byretten fastsatte straffen til 20 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste, hvilket landsretten nedsatte til fængsel i 14 dage, der blev gjort rent betinget.

TfK 2016.1391Ø: T1 og T2 straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 ved at have krænket blufærdigheden hos F1, der var 14 år, og F2, der var 16 år, ved i en svømmehal i forening med fire mindreårige drenge at have generet pigerne verbalt, bedt om deres telefonnummer, fulgt efter dem i bassinet og boblebadet, befølt dem på numsen, brysterne og inderlårene uden på og inden under bikinien og befølt F1 uden på og inden under trusserne. Det fremgik af sagen, at T1 og T2 begge var 15 år på gerningstidspunktet.

TfK 2016.931/3V: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264, stk. 1, nr. 1, ved at have skaffet sig adgang til F's hus, selv om han ikke var budt indenfor, hvorefter han satte sig ned i stuen og befølte F på lænden og ryggen og holdt om hendes nakke og flere gange forsøgte at kysse hende på munden. Det blev lagt til grund, at T strejfede F's bryst uden på tøjet, at han ikke forlod huset, selv om F flere gange bad ham om det, og at han gav F flere kys på kinden. T fremkom desuden med seksuelt krænkende udtalelser, idet han bl.a. bad hende udtale vagina og penis, der var anført på det sproghæfte, som han havde medbragt og viste for F. F prøvede flere gange verbalt at få ham til at forlade huset. T sagde også til F, at de nu var venner, og at han ville komme tilbage og have sex med hende. Da krænkelserne af F's blufærdighed var begået efter indtrængen i hendes hjem, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

U 2018.2520Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste ved som taxichauffør at have gjort sig skyldig i to tilfælde af blufærdighedskrænkelser over for kvindelige kunder i form af befølinger mellem benene i skridtet og på låret.

TfK 2015.234V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 ved en aften i et skovområde at have grebet F, der var 14 år, om håndleddet og sagt, at hendes håndled var på størrelse med hans pik, hvorefter han, efter at have taget sit lem frem, da han skulle forrette sin nødtørft, spurgte F, om hun ville ”hjælpe med at få hans pik ind i bukserne” eller lignende. Han befølte hende desuden uden på tøjet henholdsvis i skridtet og på brysterne og sluttelig kyssede hende én gang på munden, mens han holdt hendes hoved fast. Det blev lagt til grund under sagen, at det var T, der havde etableret kontakt til F, og at det var T, der ønskede at mødes med F. Det var desuden på T’s initiativ, at de mødtes ved skoven, hvorefter de på T’s scooter kørte længere ind i skoven til et sted, hvor man måtte forvente at være alene. Henset til den betydelige aldersforskel, til at T gennem Facebook og sms-korrespondance havde etableret en tilsyneladende fortrolighed med F, samt til at blufærdighedskrænkelserne skete på et sted, hvor F måtte have følt sig særdeles utryk, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2016.734V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i en periode på to uger at have befølt en pige, F, der havde løs ansættelse hos T, på brysterne og lårene under tøjet og på bagdelen uden på tøjet. T havde i nogle tilfælde, men ikke alle tilfælde, fastholdt F’s hænder i forbindelse med befølingerne. Befølingerne var sket dagligt, når F var på arbejde. T havde derudover skrevet på Facebook, at han ville tage billeder af F’s bryster og sutte på dem, ligesom han forsøgte at få hende til at sende nøgenbilleder af sig selv. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at F, der var 16 år på gerningstidspunktet, ikke var mentalt alderssvarende, og at T efter sin egen forklaring var klar over, at F var en psykisk skrøbelig person. Endvidere blev der lagt vægt på, at hun, når hun arbejdede for ham, var i hans varetægt og ikke umiddelbart havde mulighed for at forlade stedet. Det var skærpende, at der var tale om daglige krænkelser over en periode på ca. to uger, og at T i et vist omfang havde fastholdt hendes hænder i forbindelse med befølingerne, samt at det måtte lægges til grund, at F var blevet meget psykisk påvirket af sagen. Uanset reglerne om udvidet brug af samfundstjeneste og uanset befølingernes begrænsede karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.1269Ø: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232, idet han ved tre lejligheder med ca. 1 års mellemrum havde stukket sin hånd ned i en nu 11-årig piges bukser og trusser og befølt hende i skridtet. Overgrebene var begået, mens T passede pigen og hendes søster, som han havde en familiemæssig relation til. Landsretten fastsatte

straffen til fængsel i 30 dage, der efter forholdets karakter ikke kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Byretten var nået til samme resultat.

TfK 2018.873Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232, idet T om natten havde befølt sin 12-årige datter på ballerne og i skridtet med fingrene. T forklarede under sagen, at forholdet var sket i søvne, mens han var beruset, og at han troede, det var hans ekskone, der lå ved siden af ham. Retslægerådet udtalte, at der ikke holdepunkter for, at handlingen var foretaget under et anfald af sexomnia, og henviste til, at T havde en klar erindring af hændelsesforløbet. Landsretten fandt det efter en samlet vurdering bevist, at T var bevidst om, at det var hans datter, han befølte, og at han handlede forsætligt. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 40 dage, der henset til T's gode personlige forhold blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste og behandling mod misbrug af alkohol, såfremt kriminalforsorgen fandt det fornødent (dissens for ubetinget fængsel).

TfK 2019.565V: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232, idet han i tre tilfælde havde krænket en 11-årig piges blufærdighed ved i ét tilfælde at have befølt hende på maven under tøjet og befølt hende i skridtet uden på hendes trusser og i to tilfælde at have befølt hende på maven under tøjet og befølt hende i skridtet inde under trusserne. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om tre forhold begået mod en 11-årig pige, og at forholdene ikke kunne betegnes som grove. Der var, uanset T's gode personlige forhold, ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.327V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 ved på et toilet på en bodega at have forsøgt at kysse F på munden mod hendes vilje og befølt hende på hendes bryster og i skridtet uden på tøjet, ligesom T var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, ved i samme forbindelse at have holdt fast i F's arme, så hun fik blå mærker, og herunder, da F ville forlade toilettet, at have sat sin fod foran døren ind til toilettet, så den ikke kunne åbnes, og derved forhindret F i at forlade toilettet. Efter forholdenes karakter, og da T ikke tidligere var straffet, blev straffen gjort betinget.

U 2014.3277Ø: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 ved at lade et barn, F1, beføle sit blottede lem (forhold 1) ved at berøre et andet barn, F2, i skridtet uden på tøjet (forhold 2). Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf. Ved strafudmålingen lagde landsretten på den ene side vægt på det af byretten anførte om, at T begik forhold 2 efter at have været sigtet og varetægtsfængslet i forhold 1, og på de forurettedes meget unge alder. På den anden side lagde landsretten vægt på, at T kun var 17 år, da forhold 1 blev begået, og at de to forhold hver især var af enkeltstående karakter. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2019.482V: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 ved på en skole at have krænket den mindreårige F1's blufærdighed, idet han kyskede hende på munden mere end én gang, ligesom han på et ridecenter formåede F1 til at tage sin trøje af, så hun blottede sine bryster. T havde desuden krænket den mindreårige F2's blufærdighed på rideskolen ved at have kysset hende én gang på munden. T havde ligeledes krænket den mindreårige F3's blufærdighed ved to gange at have masseret hende i skridtet uden på tøjet. Han havde også krænket den mindreårige F4's blufærdighed ved på skolen at have kysset hende på munden og ved uden for ridecentret at have ført sine hænder op under blusen på hende og befølt hende på brysterne. Endelig var han skyldig i blufærdighedskrænkelse over for den mindreårige F5 ved på skolen og på ridecentret samt under kørsel fra skolen til ridecentret at have befølt hende flere gange på brysterne og ved skridtet uden på tøjet. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdenes karakter, at krænkelse var begået over for fem piger, som T havde fået kontakt til i sin egenskab af pædagog på en skole, og som han havde haft forbindelse til gennem sine fritidsaktiviteter på et ridecenter, og at T ved sine handlinger havde misbrugt det tillidsforhold, der var mellem ham og pigerne. Der blev tillige taget hensyn til, at T blev frataget retten til erhvervsmæssigt eller i forbindelse med fritidsaktiviteter at beskæftige sig med børn og unge under 18 år i en periode på 3 år. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.353V: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 ved at have krænket sin steddatters blufærdighed i årene fra 2003/2004 til 2014, fra steddatteren var omkring 5 ½ år til kort før hun fyldte 15 år, bl.a. ved forskellige former for berøring og ved at have krænket steddatterens venindes blufærdighed på et tidspunkt i 2012. Byretten fastsatte straffen til 3 måneders fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 4 måneder. Landsretten tiltrådte, at der henset til den lange periode, hvor T havde krænket steddatteren, og til, at T også havde krænket en veninde til steddatteren, ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.11/2V: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232. T, der var ansat som pædagog på en skole, blev fundet skyldig i over en periode fra august 2013 til juni 2016 at have befølt fem forskellige elever på bl.a. kønsdelen inden for tøjet og på baller. Efter forholdets karakter blev straffen fastsat til 4 måneders fængsel, og eftersom forholdene var begået over for særligt værgeløse ofre, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2018:

TfK 2022.261Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232. T, der var politiassistent, var tiltalt for to tilfælde af blufærdighedskrænkelse ved at have

givet en 24-årig studentermedhjælper på arbejdspladsen et klap bagi uden på tøjet og ved senere at have taget en kollega på brysterne. T var blevet suspenderet fra sit arbejde som følge af sagen. Byretten fandt ikke den første episode for omfattet af straffelovens § 232, men fandt T skyldig i den anden episode og fastsatte straffen til 14 dages betinget fængsel. Landsretten fandt, at T var skyldig i blufærdighedskrænkelser ved begge episoder, og fandt straffen passende. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på karakteren af forholdene.

TfK 2022.493Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, ved i forbindelse med sit arbejde som frisør at have blufærdighedskrænket en kunde, idet T kommenterede kundens bryster, forsøgte at kysse hende og tog hende på brystet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at kriminaliteten var begået i forbindelse med T's arbejde på et sted, hvor forurettede var som kunde.

TfK 2022.119Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232, ved i en bus flere gange at have berørt den 14-årige pige, F, på hendes bare lår meget tæt på skridtet. Det fremgik af sagen, at T havde sat sig ved siden af F, selv om der var mange ledige sæder i bussen. T nægtede sig skyldig, idet han opfattede, at der var en begyndende flirt imellem ham og F, som han i øvrigt vurderede til at være 18-19 år. F forklarede heroverfor, at hun blev bange, og at hun forsøgte at skubbe hans arm væk, uden at det lykkedes. Byretten fandt, at T's fuldstændigt uanmodede berøringer af F var en klar overtrædelse af straffelovens § 232 og fastsatte straffen til fængsel i 20 dage, der ikke kunne gøres betinget. Landsretten tiltrådte byrettens skyldvurdering, dog således at der ikke var ført det fornødne bevis for, at T måtte have indset, at F var under 15 år. Herefter og henset til T's gode personlige forhold, fandt landsretten, at straffen, der var passende fastsat, kunne gøres betinget.

TfK 2019.998Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, idet han som taxachauffør i forbindelse med skolekørsel ved to lejligheder krænkede en 13-årig autistisk piges blufærdighed ved at forsøge at kysse hende, ligesom han befølte hende på låret uden på tøjet og trak hende ind til sig og gav hende et kram. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om to overgreb på forskellige dage, at de var begået over for en mindreårig pige, som T vidste havde specielle problemer, at overgrebene var sket, mens forurettede var i T's varetægt, og overgrebenes karakter.

TfK 2022.246V: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232. T var oprindeligt tiltalt for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved at have haft anal samleje med F1, der ikke havde samtykket heri, hvilket han imidlertid blev frifundet for. T blev i to andre forhold dømt for blufærdighedskrænkelser over for F2 ved at have berørt hende på brysterne og over for F3 ved at have berørt hende på hendes bagdel og lår. T blev straffet herfor

med fængsel i 20 dage. Da T var chef for F2 og F3, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2022.343V: T straffet med 50 dages fængsel for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 232. T var tiltalt for blufærdighedskrænkelser ved i fem tilfælde at have befølt en række unge kvinder, der arbejdede i dagligvarebutikker, på bagdelen. Befølingerne foregik uden på tøjet, og et flertal i byretten fandt, at der ikke var tale om så grove eller seksualiserende forhold, at de var omfattet af straffelovens § 232. Mindretallet fandt T skyldig, idet der var tale om et mønster, hvor T tog et fast greb i bagdelen, der varede flere sekunder, ligesom forholdene var begået over for unge piger på deres arbejde. T blev efter stemmeudfaldet frifundet i byretten for overtrædelse af straffelovens § 232. Landsretten lagde til grund, at T som kunde i de butikker, hvor kvinderne udførte deres arbejde, befølte kvinderne på deres bagdel uden deres samtykke ved i fire tilfælde at tage et fast greb i kvindernes bagdel og i et tilfælde at give kvinden et dask i bagdelen. Under disse omstændigheder og i øvrigt af de grunde, som mindretallet i byretten havde anført, var T's handlinger egnede til at krænke kvindernes blufærdighed. Efter en samlet vurdering fandt landsretten, at T's handlinger i hvert fald under disse omstændigheder måtte henføres under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. For de nævnte fem forhold og et forsøg på at berøre en kvinde på brysterne, et forsøg på tyveri af en øl samt overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 121 begået over for to social- og sundhedsassistenter på et bosted blev T her- efter straffet som anført.

12.2.3 Praksis vedrørende andre former for blufærdighedskrænkelser

Siden lovændringen i 2013 er der i trykt retspraksis udmålt straffe på mellem 5 dagbøder à 500 kr. og 1 års fængsel for andre former for blufærdighedskrænkelser end de ovenfor nævnte.

Denne tilfældegruppe omfatter bl.a. sager om deling af blufærdighedskrænkende billeder og videoer, verbal uterlighed, beluring mv. En stor del af sagerne omfatter – ud over overtrædelse af straffelovens § 232 – også andre lovovertrædelser til samtidig pådømmelse, herunder navnlig overtrædelse af straffelovens § 264 d (om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed) og overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2 (om udbredelse og besiddelse mv. af seksuelt materiale af en person under 18 år).

Sager, hvor forholdet er begået før lovændringen i 2018:

TfK 2018.1391V: T straffet med 5 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d ved at have sendt en video til to personer, hvor to piger dansede kun iført trusser. Det fremgik af sagen, at T var 18 år gammel, da han sendte videoen. En af de piger, der var på videoen, forklarede, at hun og hendes veninde havde lavet videoen, mens de var på efterskole,

for sjov, efter at hun og veninden havde været i bad. Det var imidlertid ikke meningen, at den skulle være delt til andre. Retten lagde i overensstemmelse med T's forklaring til grund, at T havde sendt videoen til to personer, som han kendte, og som havde en familiemæssig relation til den ene af pigerne på videoen. Herefter og efter indholdet af videoen, der var af nogle sekunders varighed og viste en form for dans, hvor pigernes blottede bryster sås kortvarigt, fandt landsretten, at straffen passende kunne fastsættes til 5 dagbøder à 500 kr. Der blev tillige lagt vægt på den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået. Der var ikke grundlag for at lade straffen bortfalde.

U 2018.2438V: T straffet med 5 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d. T var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, ved i perioden fra den 6. december 2015 til den 9. maj 2016 at have delt en video på sin Facebook-profil og via Messenger i fem tilfælde. Videoen, der indeholdt materiale af seksuel karakter, var optaget med de filmede personers viden, men de havde ikke givet samtykke til, at videoen måtte deles med andre. T var ikke til stede, mens videoen blev optaget. De personer, der optrådte på filmsekvensen, var 15 år gamle, og der var tale om seksuel aktivitet, der kunne kategoriseres som ”børnepornografi i kategori 2”. T kendte ikke de forurettede, og det var ikke bevist, at han via medier eller på anden måde havde fået kendskab til deres alder forud for, at han videresendte filerne med filmsekvensen. Han havde alene set filmsekvensen på sin mobiltelefon. Landsretten anførte, at der var tale om en filmoptagelse af dårlig og sløret kvalitet. Ingen af deltagernes ansigter fremgik tydeligt på noget tidspunkt, og landsretten fandt, at det ikke ud fra de medvirkende personers udseende i øvrigt fremstod klart eller som overvejende sandsynligt, at de forurettede var under 18 år. Landsretten fandt, at det heller ikke på baggrund af de øvrige omstændigheder i filmsekvensen, herunder de medvirkendes stemmer, og indholdet af det, der blev sagt, kunne konstateres, at de forurettede var under 18 år, eller at dette fremstod som overvejende sandsynligt. Det var herefter ikke – heller ikke under anvendelse af forsætsformen *dolus eventualis* – bevist, at T ved besiddelsen og delingen af filmsekvensen havde forsæt til at overtræde straffelovens § 235. T blev derfor frifundet for overtrædelse af denne bestemmelse. T blev endvidere frifundet for at have krænket blufærdigheden hos de personer, der havde modtaget videoen, idet de selv havde anmodet om at modtage denne eller i hvert fald var bekendt med indholdet heraf. Landsretten fandt til gengæld T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 ved at have krænket blufærdigheden hos personerne på videoen og for overtrædelse af straffelovens § 264 d ved at have videregivet billeder vedrørende en andens private forhold under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. T blev herefter straffet som anført.

U 2018.2534Ø: T straffet med 5 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 232. T var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 235, stk. 1, ved at have delt en video på sin Facebook-profil og delt videoen via Facebook Messenger i tre tilfælde til syv

forskellige personer. Der var endvidere rejst tiltale for blufærdighedskrænkelser i forhold til de forurettede og fem modtagere af videoen. Byretten fandt T skyldig og idømte T 10 dages betinget fængsel. Landsrettens flertal frifandt imidlertid T for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, da flertallet ikke fandt det bevist, at T havde forsæt til, at de forurettede var under 18 år. Landsretten lagde vægt på, at den pågældende version af videoen havde en amatøragtig karakter med en uskarp og svingende billedkvalitet og en vurdering heraf samt sagens øvrige omstændigheder. T blev i stedet dømt for ved delingen af sexvideoen at have krænket blufærdigheden hos de forurettede og fem modtagere af videoen, jf. straffelovens § 232. Landsretten fastsatte herefter straffen som anført.

TfK 2018.1150/3V: T straffet med 6 dagbøder à 400 kr. for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d, stk. 1, idet T havde taget et foto af sin klassekammerat F, som han skulle overnatte hos, og videresendt det via Snapchat til en anden dreng med teksten: ”Her har du et billede af F”. På fotoet var F iført T-shirt og g-strengs-trusse, og det var taget uden F’s viden og videregivet uden hendes tilladelse. Ifølge T’s forklaring var fotoet taget, mens han lå på sengen i F’s hjem, da hun gjorde sig klar til at sove. Fotoet var dermed taget under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Fotoet havde fokus på F’s bagdel, og det kunne på fotoet kun anes, at hun var iført g-strengs-trusser. Fotoet havde set i sammenhængen en seksuel karakter af en sådan grovhed, at det havde været egnet til at krænke F’s blufærdighed. T var herudover skyldig i hæleri med hensyn til et tændstiketui i kobber. Efter en samlet vurdering blev straffen fastsat til 6 dagbøder à 400 kr. Der blev ved straffastsættelsen lagt vægt på karakteren af de begåede forhold.

TfK 2019.584Ø: T straffet med 7 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d. T, der var 15 år, havde fra T2, der havde haft et forhold til forurettede, F, via Facebook Messenger modtaget fotos af F af seksuel karakter. T videresendte de pågældende fotos til en veninde. Videregivelsen kunne ikke anses for berettiget, ligesom den skete under omstændigheder, der åbenbart kunne forlanges unddraget offentligheden, og på en måde, der var egnet til at krænke F’s blufærdighed. T var derfor skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d. Henset til T’s meget unge alder og personlige forhold blev straffen fastsat som anført.

TfK 2017.655V: T straffet med 10 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d. T var oprindeligt tiltalt for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, § 232 og § 264 d ved via Instagram i forening med sin mindreårige lillesøster at have krænket en 13-årig piges blufærdighed, idet T havde oprettet en falsk Instagram-profil i pigens navn, hvorfra de uploadede fem billeder af pigen iført undertøj og med nøgne bryster på to af billederne, hvorved de udbredte børnepornografisk materiale til en videre kreds, selv om billederne åbenbart kunne forlanges unddraget offentligheden. Det fremgik af sagen, at T kun kunne erkende

sig skyldig i at have overtrådt straffelovens § 264 d. I byretten blev T fundet skyldig i at have overtrådt de tre bestemmelser for så vidt angik de to billeder, hvor pigen havde nøgne bryster. T blev straffet med 10 dages fængsel, der blev gjort betinget med vilkår bl.a. om tilsyn af kommunen. I landsretten blev T frifundet for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, idet landsretten henviste til Rigsadvokatens retningslinjer for, hvornår der rejses tiltale for overtrædelse af § 235. De to billeder med blottede bryster var optaget af pigen selv og sendt til hendes daværende kæreste, og efter billedernes karakter og omstændighederne ved deres optagelse var de ikke omfattet af § 235, stk. 1. Landsretten tiltrådte, at T var skyldig i overtrædelse af § 232 og § 264 d, og tiltrådte byrettens fastsættelse af straffen.

TfK 2019.694V: T straffet med 10 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d ved at have sendt fire nøgenbilleder af en 14- eller 15-årig pige, F, via Facebook til en chatgruppe. Billederne fremstod som private amatør billeder, der var optaget i hjemlige omgivelser, og de viste F nøgen. Uanset sin benægtelse havde T på denne baggrund ikke haft grund til at gå ud fra, at han frit kunne videregive billederne uden F's samtykke. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at videregivelsen af billederne med navns nævnelse nok var sket inden for en lukket gruppe, men at mange mennesker fik adgang til billederne, og at der derved var en betydelig risiko for yderligere spredning af billederne på internettet, hvilket kunne øge skadevirkningerne for F. Der blev endvidere lagt vægt på karakteren af de billeder, T havde videregivet, og på, at han var knap 17 år på gerningstidspunktet.

TfK 2016.1120V: T straffet med 14 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232, jf. § 81, nr. 8, ved i forbindelse med sit virke som myndighedsrådgiver for en 17-årig pige og hendes familie at have sendt adskillige sms'er til pigens telefon med et indhold af seksuel karakter, idet han bl.a. skrev: "Hvornår fik du pik første gang?" og "Hvor mange forskellige har kneppet dig?". Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste, idet forholdet var begået af T, der fungerede som myndighedsrådgiver over for den 17-årige pige.

TfK 2018.518Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 i tre tilfælde, idet han i to tilfælde i 2014 ved hjælp af en falsk Facebook-profil havde opnået kontakt med henholdsvis F1 og F2, der var 16 og 18 år, og som han kendte fra klubben, hvor han var fodboldtræner, og sendt dem en besked, hvori han beskrev et fiktivt, stærkt seksualiseret forløb mellem dem, ligesom han i 2016 via en falsk Snapchat-profil fik kontakt med F3, der var 19-20 år, og som han også kendte fra fodboldklubben, og sendte hende et billede af et erigeret lem. Byretten fastsatte straffen til en bøde. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 20 dage, der efter T's personlige forhold og den forløbne tid blev gjort betinget.

U 2018.2970V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d ved at have sendt fire billeder af sin tidligere samlever, F, i forskellige seksuelle situationer til F's mor. T havde boet sammen med F i en længere årrække. T forklarede, at han sendte billederne 1-2 uger efter, at han og F var gået fra hinanden. Landsretten anførte, at optagelserne var sket med F's indforståelse. Billederne var sendt til F's mor og ikke delt med andre, og efter oplysningerne i sagen var der ikke risiko for, at billederne ville blive udbredt til andre. Under disse omstændigheder fandtes straffen passende at kunne fastsættes til fængsel i 20 dage, der blev gjort betinget.

TfK 2020.1074/2V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 235, stk. 1 og 2, ved at have besiddet og via sin Facebook-profil udbredt to videoer med børnepornografisk materiale i kategori 2 i en gruppechat til 20 personer. T blev i denne forbindelse fundet skyldig i at have krænket de 20 modtageres blufærdighed ved at sende videoer til dem. Navnlig under hensyn til, at T ved en deling i en gruppechat på Facebook havde delt de to videoer til 20 personer, blev straffen udmålt til fængsel i 20 dage, der blev gjort betinget, idet der blev lagt vægt på T's gode personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet.

U 2018.1043V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 150 begået i forbindelse med køreprøver. T, der var køreprøvesagkyndig, var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 150 og § 232, idet T i forhold 1 var tiltalt for både embedsmisbrug og blufærdighedskrænkelser ved over for fire yngre kvinder, der var til køreprøve, at være fremkommet med udtalelser af seksuel karakter og af en sådan grovhed, at udtalelserne var egnet til at krænke kvindernes blufærdighed, idet han bl.a. havde omtalt den ene piges "patter" og kaldt en anden pige "røvfræk". I forhold 2 var T tiltalt for at have misbrugt sin stilling ved over for 11 yngre kvinder at være fremkommet med udtalelser, der var generelt krænkende, men som ikke havde en sådan karakter, at de udgjorde en krænkelse af blufærdigheden, f.eks. T's bemærkninger, når piger fortalte, at de var hestepiger. T forklarede bl.a., at han med sine udtalelser havde forsøgt at dæmpe nervøsiteten hos de unge piger, der var til køreprøve, og han nægtede sig på den baggrund skyldig. T blev i byretten i det væsentlige fundet skyldig i begge forhold og straffet med fængsel i 30 dage betinget med vilkår om samfundstjeneste. Under ankesagen tilsluttede anklagemyndigheden sig tiltaltes subsidiære påstand om delvis frifindelse i enkelte af underforholdene i forhold 2 og påstod subsidiært forholdene henført under straffelovens § 155 samt nedlagde påstand om, at straffen blev gjort ubetinget. Landsretten stadfæstede byrettens dom for så vidt angik forhold 1. I forhold 2 fandt landsretten det bevist, at tiltalte over for de 11 kvinder havde fremsat udtalelser af seksuel karakter, som var i hvert fald upassende. Fem af landsrettens voterende fandt imidlertid, at der ikke hermed var tale om en strafbar overtrædelse af straffelovens § 150 eller § 155, mens en voterende var enig med byretten i, at også udtalelserne i dette forhold udgjorde strafbart misbrug af stillingen.

Landsretten stadfæstede byrettens udmåling af straffen til 30 dages betinget fængsel uden vilkår om samfundstjeneste, idet landsretten henviste til de følger, som sagen havde haft for tiltalte.

U 2018.567V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d ved at have krænket F1 og F2's blufærdighed, idet han på et toilet med sin mobiltelefon optog en snapchat-video af F1 og F2, mens de havde samleje, hvorefter T uploadede videoen til My Story, hvorved han videregav filmen til hele sin vennekreds på My Story. T var 17 år på gerningstidspunktet. Henset til karakteren og omfanget af den krænkelse, som de forurettede havde været udsat for, idet videoen blev videregivet til 100-150 personer, blev straffen fastsat til fængsel i 30 dage. Landsretten anførte, at udgangspunktet for en overtrædelse af den pågældende karakter er ubetinget fængsel. Under hensyn til T's alder og gode personlige forhold samt den udvidelse af anvendelsesområdet for samfundstjeneste, som blev gennemført ved lov nr. 152 af 18. februar 2015, fandtes det imidlertid forvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. udførelse af samfundstjeneste.

TfK 2018.575/2V: T1 straffet med 40 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232, § 264 a, og § 235, stk. 1 og 2, og T2 straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232, § 264 a og § 235, stk. 2, ved i forening uberettiget at have optaget en video på en telefon af deres samleje med en pige, som ikke havde samtykket heri, hvorefter de via Snapchat og Facebook Messenger udbredte den pornografiske video af en person under 18 år, idet T1 sendte videoen til to personer, ligesom de tiltalte mindst fire gange viste videoen, som de begge var i besiddelse af, til andre personer. Det fremgik af sagen, at de unge mennesker gik i samme klasse, og at episoden var sket under en afslutningsfest. Pigen forklarede, at hun havde været fuld, og at de havde aftalt at have samleje på toilettet, men hun havde ikke accepteret, at samlejet blev filmet. Efter bevisførelsen blev det lagt til grund, at begge tiltalte havde filmet med den ene tiltaltes mobiltelefon, og efter pigens forklaring kunne det ikke lægges til grund, at hun havde givet samtykke hertil. Begge tiltalte var herefter skyldige i overtrædelse af straffelovens § 264 a og § 232, og T1 var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, idet han havde videresendt optagelsen og vist den til nogle kammerater, mens T2 alene var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved at have opbevaret videoen på sin telefon, indtil han slettede den.

TfK 2018.61Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d. T havde overtrådt straffelovens § 264 d ved at have lagt ca. 100 fotos og filmklip af sin ekskæreste på internettet, bl.a. med angivelse af hendes rigtige navn. Billederne var af seksuel karakter og omfattede også en samlejesituation. T var desuden skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 ved at krænke blufærdigheden hos ekskæresten og blandt andre medarbejdere i en virksomhed, som T delte billederne med. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 60 dage betinget med vilkår om samfundstjeneste, da sagen ikke

var fremmet med tilstrækkelig hurtighed fra anklagemyndighedens side. Landsretten tiltrådte, at straffen med denne begrundelse var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste, og stadfæstede dommen.

TfK 2018.592Ø: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232, idet han på Roskilde Festival ved hjælp af et videokamera, der var skjult i en øldåse, havde optaget mindst 60 kvinder, mens de sad og tissede. Retten lagde til grund, at pigerne befandt sig i et offentligt rum, og at de havde accepteret, at der var andre, herunder T, til stede, men at de ikke havde accepteret at blive filmet med deraf følgende mulighed for fremvisning, og at T havde forstået dette. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 30 dage. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 60 dage, da T havde foretaget optagelserne med henblik på berigelse og videreoverdragelse og henset til antallet af krænkelser.

U 2018.345V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved fra foråret 2010 til maj 2016 i gentagne tilfælde som holdleder for et dansk kvindeidrætslandshold at have foretaget beluring af 21 identificerede og flere ikke-identificerede kvinder fra landsholdet. T havde i perioden indkøbt ikke under 10 kuglepenne med indbygget kamera, som han placerede i kvindernes baderum, hvor han optog billeder og film af kvinderne, mens de var nøgne eller delvist afklædte og/eller badede, så de uden deres viden og accept blev filmet, hvilket i nogle tilfælde mislykkedes, da der ikke blev optaget fotos/film af kvinderne på de skjulte kameraer. Ved strafastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på sagens karakter og omfang, herunder at der var tale om adskillige og systematiske krænkelser, der var begået over en længere årrække. Der blev desuden lagt vægt på, at blufærdighedskrænkelserne var begået af T ved hjælp af teknisk udstyr, som han havde indkøbt, og at blufærdighedskrænkelserne var begået over for kvindelige idrætsudøvere, som han var holdleder for, hvilket havde indebåret et væsentligt tillidsbrud mellem ham og kvinderne. Efter oplysningerne om T's gode personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet, var det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.1400Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for en lang række overtrædelser af straffelovens § 232, § 263, stk. 2 (hacking) samt § 264 d begået mod hovedsageligt tidligere kærestes, idet T blev dømt for bl.a. at have lagt billeder af en kvinde med navn og cpr-nummer op på en pornografisk hjemmeside, herunder falske pornografiske billeder af kvinden. T havde endvidere systematisk bl.a. via en tidligere kærestes NemID skaffet sig adgang til pågældendes personlige papirer. Herudover havde han i en række tilfælde lavet skjulte optagelser af kvinderne i seksuelle situationer. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 måneder. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 5 måneder og lagde vægt på alvoren og krænkelsernes systematiske karakter over en længere periode.

TfK 2020.377Ø: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 235, stk. 2. T var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 226, § 232, § 235, stk. 2, og § 260, stk. 1, nr. 1, idet han med henblik på salg eller deling med andre havde optaget pornografiske film af i alt 7 børn ned til 11 år, som han havde skaffet kontakt til på chat-hjemmesider ved at udgive sig for en ung mand på 16-20 år, og som han formåede at få til at onanere for sig mv. I byretten blev T fundet skyldig, og byretten bemærkede i den forbindelse, at T havde fremprovokeret seksuel adfærd i alt 70 gange og misbrugt et af børnene ikke under 40 gange, ligesom han i 20 tilfælde havde optaget videoer af de forurettede børn uden deres kendskab eller samtykke med forsæt til at dele dem med andre. Byretten fandt desuden, at T i to tilfælde havde brugt ulovlig tvang over for et 13-årigt barn under trussel om at åbenbare privatlivet tilhørende forhold. Endelig havde T overtrådt straffelovens § 235, stk. 2, ved at besidde et betydeligt antal børnepornografiske fotografier og filmsekvenser i kategori 1-3. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år. For landsretten blev T i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand frifundet for overtrædelse af straffelovens § 226, da de forurettede ikke havde været klar over, at deres handlinger blev optaget. Anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om, at der i stedet skete domfældelse efter straffelovens § 235, stk. 1, og § 264 a. Landsretten fandt efter anklageskriftets formulering ikke grundlag for at anse T for skyldig efter disse bestemmelser. Landsretten fandt det heller ikke bevist, at der havde været tale om ulovlig tvang, hvorfor T også blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1. Landsretten tiltrådte til gengæld, at T var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 og § 235, stk. 2, stort set som fastslået af byretten. Landsretten tiltrådte desuden, at straffen var fastsat til fængsel i 1 år, der ikke kunne gøres betinget.

Sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2018:

TfK 2020.678V: T straffet med 6 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 232 ved via Instagram at have krænket F's blufærdighed. T havde fra en nærmere angivet profil bl.a. skrevet til F: "Jeg har nøgen billeder af dig og beviser på at du har arbejdet som prostitueret. Kom til ... og hav sex med mig på lørdag ellers sender jeg dem rundt til alle du kender. Blokerer du mig vil det samme ske", "Hvorfor arbejdede du overhovedet som prostitueret", "Lørdag. Vær klar", "Vil sende til alle du følger/følger dig og dine Facebook venner" og "Har jeg ikke tænkt mig, så enten finder vi en løsning eller så sender jeg rundt dit valg". Efter karakteren af blufærdighedskrænkelsen blev T straffet med 6 dagbøder à 500 kr.

TfK 2020.1170/2V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 244, stk. 1. T, der var kørelærer, blev for det første fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 ved i 2019 under kørsel i skolevogn med F1 flere gange at have befølt hende på låret, ligesom T spurgte F1 om hendes sexliv mv. og

fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved gentagne gange at have suttet på sin finger og stukket den ind i øret på F1, hvorefter han drejede fingeren hårdt rundt. T blev desuden fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 ved i 2019 under kørsel i skolevogn med F2 flere gange at have spurgt om hendes sexliv mv. og fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved flere gange at have suttet på sin finger og stukket den ind i øret på F2, hvorefter han drejede fingeren hårdt rundt, ligesom han i et tilfælde greb fat i F2's underarm med begge hænder og vred sine hænder i hver sin retning. Herudover blev T også fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 ved i 2019 under kørsel i skolevogn flere gange at have spurgt F3 om hendes sexliv mv. og fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved flere gange at have suttet på sin finger og stukket den ind i øret på F3. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at såvel blufærdighedskrænkelserne som volden isoleret set lå i den milde ende af de pågældende strafbestemmelser, men at der var tale om mange tilfælde. Dertil kom, at forholdene var begået overfor langt yngre kvinder, som var betroet T til undervisning, og som på gerningstidspunkterne havde været alene med ham i en skolevogn, hvor de i de fleste tilfælde havde ført bilen og ikke havde haft nogen mulighed for at bevæge sig væk fra situationen. Oveni dette havde T hos vidnerne forud for og sideløbende med overgrebene opbygget en usikkerhed ved at kritisere deres evner for bilkørsel. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T ikke tidligere var straffet og havde gode personlige forhold.

TfK 2021.1175V: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d, stk. 2, ved at have uploadet 8 billeder af F til en pornohjemmeside. På 5 af billederne kunne man se F's kønsdele eller bagdel, og F's navn var angivet sammen med billederne. F havde forklaret, at hun havde haft et seksuelt forhold med T. Hun havde fået taget billederne ved en fotograf eller selv taget dem, men hun havde ikke delt dem med T. Efter karakteren og antallet af billeder, der var lagt på pornohjemmesiden med angivelse af F's navn, fastsatte landsretten straffen til fængsel i 60 dage. Landsretten lagde i den forbindelse også vægt på den strafskærpelse, som var forudsat i lov nr. 257 af 10. april 2018, hvor stk. 2 blev indsat i straffelovens § 232 og stk. 2 tillige blev indsat i straffelovens § 264 d. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.827V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d, stk. 2, ved i tre tilfælde (begået henholdsvis før og efter ændringen af straffelovens § 232 i 2018) at have oprettet en salgsannonce på en hjemmeside med udbud af seksuelle ydelser mod betaling med et tilhørende pornografisk fotografi af en ukendt person. I ét tilfælde var der tale om et fotografi af F's ansigt. T havde desuden lavet en henvisning til F's privatadresse, telefonnummer m.v. T forklarede bl.a., at hun var kæreste med F's tidligere mand, og at F havde chikaneret dem gennem 4 år. Hun havde oprettet annoncerne i afmagt og for at få hævn. Efter karakteren og grovheden af de indrykkede

annoncer blev T straffet med fængsel i 3 måneder, der efter oplysningerne om T's personlige forhold blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.25V: T straffet med 1 års fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, § 235, stk. 2, og § 264 a. T blev for det første fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, og § 235, stk. 2, ved i en børnehave og ved ophold på andre steder med børnehaven som ansat pædagog at have krænket en række pigers blufærdighed, idet T havde optaget ikke under 1.329 børnepornografiske billeder og 1 videosekvens af pigerne og efterfølgende besiddet ikke under 2.695 børnepornografiske billeder og 1 videosekvens af pigerne, herunder af pigernes kønsdele, mens de var helt eller delvist afklædte, alle i kategori 1, hvilke billeder han blev fundet i besiddelse af på sin mobiltelefon og andre elektroniske medier. Det fremgik af sagen, at der var tale om 1.234 unikke fotos af de i alt 2.695 optagne fotos. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 a, idet ikke under 937 af billederne var optaget på ikke frit tilgængeligt sted i børnehaven. T blev yderligere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, og § 235, stk. 2, ved at have krænket sin grandkusines blufærdighed, idet han havde optaget et børnepornografisk billede af hende afklædt (kategori 1), hvilket billede han blev fundet i besiddelse af på sin mobiltelefon og/eller andre elektroniske medier. T blev endelig fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved på elektroniske medier at have været i besiddelse af 9.282 pornografiske fotografier af personer under 18 år, fordelt på 7.278 fotografier i kategori 1, 1.854 fotografier i kategori 2 og 150 fotografier i kategori 3. Efter en samlet vurdering af grovheden af forholdene, herunder at forhold 1-2 var begået over for meget små børn i den børnehave, hvor T var ansat som pædagog, blev straffen udmålt til fængsel i 1 år. Efter en samlet vurdering af forholdene, hvor det blev tillagt vægt, at T ikke havde gjort sig skyldig i fysiske overgreb på de børn, han havde fotograferet, og det oplyste om hans personlige forhold, herunder at han var egnet og motiveret for at undergive sig vilkår om bl.a. sexologisk behandling som anbefalet af visitationsudvalget, blev straffen gjort betinget med vilkår om bl.a., at T skulle undergive sig tilsyn af kriminalforsorgen, at han indledningsvis skulle tage ophold på kriminalforsorgens pension i 6 måneder, og at han i prøvetiden skulle undergive sig ambulans psykiatrisk/sexologisk behandling.

12.3 Konklusion

Straffelovens § 232 udgør, som det fremgår ovenfor, en generel opsamlingsbestemmelse, der kan anvendes på seksuelle krænkelser af en vis grovere karakter, og som ikke omfattes af de øvrige bestemmelser i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.

Bestemmelsen er i praksis anvendt på navnlig blotteri, befølinger og kys, deling af krænkende billeder og videoer, herunder på internettet, verbale krænkelser og beluring.

Bestemmelsen indeholder en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år og en skærpet sidestrafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 år for forhold begået over for et barn under 15 år.

Bestemmelsen er i nyere tid ændret senest i 2013 og 2018.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* skete der en sproglig modernisering og en vis forenkling af bestemmelsen. § 232 blev i den forbindelse opdelt i den nuværende normalstrafferamme og den skærpede sidestrafferamme på henholdsvis 2 og 4 års fængsel. Af Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen i 2013, fremgår, at normalstrafferammen på 2 års fængsel skulle markere, at blufærdighedskrænkelser generelt er en væsentligt mindre alvorlig forbrydelse end forhold, der er omfattet af straffelovens §§ 217-221, hvor strafferammen blev foreslået til at være 4 års fængsel. Grovheden af de blufærdighedskrænkelser, der begås over for et barn under 15 år, talte imidlertid for, at bestemmelsen skulle indeholde en skærpet sidestrafferamme på 4 års fængsel, som kunne rumme disse grovere forhold. På trods af de nævnte ændringer af strafferammen var der ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i forhold til det hidtidige niveau.

Ved *lov nr. 257 af 10. april 2018* blev straffen for blufærdighedskrænkelser i form af blotteri og andre krænkelser, der indebærer bødestraf, skærpet, idet der blev indsat et stk. 2 i bestemmelsen, hvorved det var tilsigtet, at der skulle ske en fordobling af bødestrafen i forhold til det gældende niveau. Ændringen betød eksempelvis, at udgangspunktet for strafudmålingen for et førstegangstilfælde af blotteri mv. uden skærpende omstændigheder skulle være en bøde på omkring 5.000 kr., mens udgangspunktet for et førstegangstilfælde af blotteri begået under skærpende omstændigheder, f.eks. hvor krænkelsen er begået over for et barn, skulle være en bøde på omkring 7.500 kr. Ud over denne skærpelse af bødeniveauet var der ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingsniveauet, herunder i sager, hvor der anvendes frihedsstraf.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 12.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

Af ovenstående gennemgang af trykt retspraksis vedrørende straffelovens § 232 fremgår, at domstolene i sager om *blotteri* begået *efter lovændringen i 2013* har udmålt straffe på henholdsvis 14 dages fængsel og 3 måneders fængsel fordelt på tre domme. *Efter lovændringen i 2018* ses der at foreligge en enkelt dom herom. Straffen er i denne dom udmålt til 3 måneders fængsel. De nævnte domme på 14 dages fængsel og 3 måneders fængsel omfatter bl.a. sager, hvor gerningspersonen har blottet sig for børn under 15 år, og sager, hvor gerningspersonen blev fundet

skyldig i flere blufærdighedskrænkelser til samtidig pådømmelse, eller hvor gerningspersonen samtidig er dømt for husfredskrænkelser og hærværk ved at være trængt ind hos forurettede i forbindelse med blufærdighedskrænkelser, hvilket var egnet til at fremkalde stor frygt hos den forurettede. Der ses ikke i den undersøgte periode at være trykte domme, hvor straffen er fastsat til en bøde. Det bemærkes dog, at Rigsadvokaten forud for lovændringen i 2018 foretog en undersøgelse, der viste, at straffen for blotteri i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde. At der ikke foreligger trykte domme herom beror efter udvalgets vurdering på, at straffene udmåles i et fast niveau og sjældent finder vej til landsretterne. Det bemærkes, at anklagemyndigheden ifølge Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om seksualforbrydelser, punkt 5.1.1., i sager om førstegangstilfælde af blotteri skal nedlægge bødepåstande i overensstemmelse med forarbejderne til lov nr. 257 af 10. april 2018.

For så vidt angår *befølinger og kys mv.* fremgår det af praksisgennemgangen, at domstolene *efter lovændringen i 2013* har udmålt straffe på mellem 14 dages fængsel og 4 måneders fængsel fordelt på 18 domme. Disse domme omfatter sager af meget forskellig karakter og grovhed og spænder således fra sager om bl.a. taxachaufførers befølinger og kys begået over for kunder til grove sager om gentagne blufærdighedskrænkelser i form af befølinger og kys mv. begået over for børn af bl.a. en stedfar, en pædagog og en person tilknyttet et ridecenter. For forhold begået *efter lovændringen i 2018* er der udmålt straffe på mellem 14 dages fængsel og 50 dages fængsel fordelt på seks domme, der spænder fra sager om bl.a. en politiassistent's beføling af en kollegas bryster og en fremmed mands beføling i en bus af en piges bare lår tæt på skridtet til sager om en gerningsperson's beføling af bryster, bagdel og lår begået over for to forskellige forurettede samt en gerningsperson's beføling af unge kvindelige ansatte i dagligvarebutikker. I sidstnævnte sag blev gerningspersonen dog samtidig dømt for tyveri af en øl og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 121 begået over for to social- og sundhedsassistenter, hvilket førte til straffen på 50 dages fængsel.

For så vidt angår *andre former for blufærdighedskrænkelser* fremgår det af praksisgennemgangen, at domstolene *efter lovændringen i 2013* har udmålt straffe på mellem 5 dagbøder à 500 kr. (2.500 kr.) til 1 års fængsel fordelt på 19 domme. *Efter lovændringen i 2018* er der udmålt straffe på mellem 6 dagbøder à 500 kr. (3.000 kr.) til 1 års fængsel fordelt på fem domme. Det skal hertil bemærkes, at sagerne er af meget forskellig karakter og grovhed, og at en stor del af sagerne tillige omfatter andre samtidige lovovertrædelser ved siden af overtrædelsen af straffelovens § 232. Dommene spænder således fra sager om bl.a. optagelse og deling af billeder og videoer med seksuelt krænkende materiale af andre personer, over sager om fremsættelse af seksuelt krænkende udtalelser i bl.a. tekstbeskeder og under køretimer til grovere sager om gentagne blufærdighedskrænkelser begået over for børn via chathjemmesider og i en børnehave med samtidig optagelse og besiddelse af seksuelt materiale af børnene. I en stor del af sagerne

er gerningspersonen således dømt for både overtrædelse af § 232 og overtrædelse af straffelovens § 264 d (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed) og/eller overtrædelse af § 235 (seksuelt materiale med børn/børnepornografi).

I sager fra *tiden inden lovændringen i 2018* er der udmålt bødestraf i fire tilfælde, hvoraf straffen i tre tilfælde blev udmålt til 5 dagbøder á 500 kr. og i ét tilfælde til 6 dagbøder á 400 kr. I alle tilfælde blev tiltalte desuden straffet for overtrædelse af § 264 d henholdsvis § 235, stk. 1. *Efter lovændringen* er der i et enkelt tilfælde udmålt 6 dagbøder á 500 kr. for overtrædelse af § 232 uden samtidig overtrædelse af andre bestemmelser. Det er ikke muligt på baggrund af den begrænsede praksis at konkludere, om domstolene følger anvisningerne i forarbejderne til lovændringen i 2018.

Det er udvalgets vurdering, at der i praksis generelt idømmes en hårdere straf for forhold begået over for børn under 15 år, således som det er forudsat med den skærpede sidestrafferamme i § 232, 2. led, set i forhold til krænkelser begået over for personer over 15 år. Det er endvidere udvalgets vurdering, at der idømmes en hårdere straf ved flere overtrædelser/krænkelser, herunder krænkelser begået over for flere forskellige forurettede, ligesom der idømmes hårdere straf, når gerningspersonen tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet. Endelig er det udvalgets vurdering, at strafferammen i § 232 i et ikke ubetydeligt omfang udnyttes i de grovere sager om blufærdighedskrænkelser, hvor der foreligger et større antal krænkelser begået over for børn under 15 år. Den skærpede sidestrafferamme på 4 års fængsel udnyttes ikke fuldt ud, men der er i de grovere sager udmålt straffe på op til 1 års fængsel.

13. Straffelovens § 233 om rufferi

13.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 233 kriminaliserer rufferi. Bestemmelsen lyder:

”§ 233. Den, der driver virksomhed med, at en anden mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, straffes for rufferi med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Den, der i øvrigt udnytter, at en anden erhvervsmæssigt mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år. Det samme gælder den, der fremmer, at en anden mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand.

Stk. 3. Den, der udlejer værelse i hotel til brug for, at en anden erhvervsmæssigt mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.”

Den gældende bestemmelse om rufferi fik sin affattelse ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013*, men kriminaliseringen af rufferi er langt fra ny. I *Borgerlig Straffelov af 1930*, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, fandtes reguleringen af rufferi bl.a. i bestemmelserne i §§ 228 og 229, der senere blev samlet til én bestemmelse.

I *Borgerlig Straffelov af 1930* havde bestemmelserne følgende ordlyd:

”§ 228. Den, som for Vindings Skyld enten forleder nogen til kønslig Usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver Erhverv ved kønslig Usædelighed, fra at opgive det, eller som holder Bordel, straffes for Rufferi med Fængsel indtil 4 Aar.

Stk. 2. Paa samme Maade straffes den, der tilskynder eller bistaar en Person under 18 Aar til at søge Erhverv ved kønslig Usædelighed, samt den, der medvirker til en Persons Befordring ud af Riget, for at denne i Udlandet skal drive Erhverv ved kønslig Usædelighed eller benyttes til saadan Usædelighed, naar den befordrede Person er under 21 Aar eller uvidende om Formaalet.

§ 229. Den, som erhvervsmæssigt fremmer kønslig Usædelighed ved at optræde som Mellemand, eller som udnytter en andens Erhverv ved kønslig Usædelighed, straffes med Fængsel indtil 3 Aar.

Stk. 2. Med Fængsel indtil 4 Aar straffes den Mandsperson, som helt eller delvis lader sig underholde af en Kvinde, der driver Utugt som Erhverv.

Stk. 3. Med Fængsel indtil 1 Aar straffes den Mandsperson, som imod Politiets Advarsel deler Bolig med en Kvinde, der driver Utugt som Erhverv.

Stk. 4. De i Stk. 2 og 3 givne Straffebestemmelser finder ikke Anvendelse paa Mandspersoner under 18 Aar, overfor hvem Kvinden har Underholdspligt.”

Bestemmelserne kriminaliserede forhold, hvorved usædelighed mellem andre blev fremmet eller udnyttet, når det skete for vindings skyld eller usædeligheden blev udøvet erhvervsmæssigt. Efter den dagældende § 228, stk. 1, straffedes den, der forleder nogen til kønslig usædelighed, mens § 229, stk. 1, fastsatte en straf for mellemmandsvirksomhed. Det er disse bestemmelser, der med visse ændringer er videreført i den gældende bestemmelse i straffelovens § 233.

I *Borgerlig Straffelov af 1930* fandtes endvidere i § 231 en strafforhøjelsesregel, der fandt anvendelse i gentagelsestilfælde. Endelig blev bestemmelserne suppleret af den dagældende § 233 om offentligt usædelighed.

Bestemmelserne i §§ 231 og 233 i Borgerlig Straffelov af 1930 lød:

”§ 231. Har den, som skal dømmes efter §§ 228, 229 eller 230, tidligere været dømt for nogen i disse Bestemmelser omhandlet Forbrydelse eller for Løsgængeri, eller har han for en Berigelsesforbrydelse været dømt til Fængsel, kan Straffen forhøjes med indtil det halve.

[...]

§ 233. Den, som opfordrer eller indbyder til Utugt paa en saadan Maade eller stiller usædelig Levevis saaledes til Skue, at Blufærdigheden krænkes, offentlig Forargelse gives, eller omboende forulempes, straffes med Hæfte eller med Fængsel indtil 1 Aar eller under formildende Omstændigheder med Bøde.”

Begge bestemmelser kunne med visse ændringer findes i straffeloven indtil 2013, hvor §§ 231 og 233 med vedtagelsen af lov nr. 633 af 12. juni 2013 blev ophævet.

Ved lov nr. 163 af 31. maj 1961 blev der foretaget en række ændringer af §§ 228 og 229.

Bestemmelserne fik følgende ordlyd:

”§ 228. Den, der

- 1) forleder nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed med andre,
- 2) for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved kønslig usædelighed, fra at opgive det, eller
- 3) holder bordel, straffes for rufferi med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet.

§ 229. Den, der fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed, straffes med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med hæfte eller bøde.

Stk. 2. Den, der udlejer værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til erhvervs-mæssig utugt, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 3. Med fængsel indtil 4 år straffes den mandsperson, som helt eller delvis lader sig underholde af en kvinde, der driver utugt som erhverv.

Stk. 4. Med fængsel indtil 1 år straffes den mandsperson, som imod politiets advarsel deler bolig med en kvinde, der driver utugt som erhverv.

Stk. 5. De i stk. 2 og 3 givne straffebestemmelser finder ikke anvendelse på mandspersoner under 18 år, overfor hvem kvinden har underholdspligt.”

Med lovændringen blev der i den dagældende § 228, stk. 1, indført et nyt nr. 1, hvorefter det var strafbart at forlede nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed med andre – selvom forledelsen ikke skete ”for egen vindings skyld”. Som eksempel herpå, anføres i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, spalte 584:

”Herefter vil f.eks. den prostituerede, der medinddrager en veninde i prostitutionen, kunne straffes, hvis der foreligger forledelse.”

I § 228, stk. 2, vedrørende unge personers inddragelse i prostitution, blev aldersgrænsen forhøjet fra 18 til 21 år. Ifølge forarbejderne, jf. Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, spalte 584, var formålet hermed at styrke det strafferetlige værn mod ungdomsprostitution.

Med lovændringen blev § 229, stk. 1, desuden omformuleret, således at det fremgik af bestemmelsen, at mellemmandsvirksomhed kunne straffes, når den var udøvet *enten* for vindings skyld *eller* i oftere gentagne tilfælde. Tidligere havde udtrykket ”erhvervsmæssigt” været anvendt, hvilket indebar, at mellemmandsvirksomheden skulle være udøvet dels for vindings skyld, dels i gentagne tilfælde. Formålet med lovændringen var således bl.a. at lempe betingelserne for strafansvar.

Med lovændringen indsattes endvidere i § 229 et nyt stk. 2, der indførte strafansvar for udlejning af hotel- og gæstgiveriværelser til benyttelse til erhvervsmæssig utugt.

I *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse* afgav Straffelovrådet bl.a. en række anbefalinger til ændring af straffelovens §§ 228 og 229. Straffelovrådet havde taget udgangspunkt i en række forslag, som var fremsat i *betænkning nr. 678/1973 om prostitution* afgivet af Justitsministeriets kriminalforsorgsudvalg.

For så vidt angår anvendelsesområdet for § 229 fandt flertallet i Straffelovrådet, at § 229, stk. 3 og 4, var for vidtgående, ligesom stk. 5 burde ophæves.

Der var desuden enighed i Straffelovrådet om, at der kunne ske nedsættelse af strafferammerne i §§ 228 og 229. På side 179 i betænkningen fremgår:

”Med hensyn til strafferammerne i §§ 228 og 229 stiller Straffelovrådet følgende forslag:

I § 228 ændres 4 år til bøde eller fængsel indtil 3 år.

I § 229, stk. 1, ændres 3 år, under formildende omstændigheder hæfte eller bøde, til bøde eller fængsel indtil 3 år.

I § 229, stk. 2, ændres 1 år, under formildende omstændigheder bøde, til bøde eller fængsel indtil 1 år.”

Ved *lov nr. 141 af 17. marts 1999* blev bestemmelserne i straffelovens §§ 229, stk. 3-5, om såkaldt ”passivt” alfonseri, ophævet.

Vedrørende baggrunden for lovændringen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 933, bl.a. følgende:

”2.1.4. I forbindelse med en afkriminalisering af prostitution bør også bestemmelserne i straffelovens § 229, stk. 3-5, om »passivt« alfonseri ophæves. Hvis prostitution ikke længere er forbundet med et (indirekte) strafansvar, bør det efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke være strafbart at leve sammen med eller at lade sig underholde af en prostitueret, medmindre der er tale om udnyttelse af den prostituerede.

Behovet for at straffe retter sig mod den egentlige bagmandsvirksomhed, som er omfattet dels af straffelovens § 228 om bl.a. rufferi, dels af § 229, stk. 1 og 2, om de »aktive« alfonser, dvs. personer, som enten udnytter en andens erhverv som prostitueret, eller som for vindings skyld eller oftere gentaget optræder som mellemænd.

[...]”

I bemærkningerne til lovændringen anføres ingen overvejelser vedrørende den af Straffelovrådet anbefalede nedsættelse af strafferammerne i §§ 228 og 229.

I *betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer* overvejede Straffelovrådet endnu en gang behovet for en ændring af bl.a. §§ 228 og 229. Af betænkningens side 744-745 fremgår bl.a.:

”4.4.2. § 228 er i rådets oversigt baseret på det angrebne retsgode henført til samme kategori som bl.a. §§ 218, 219 og 223 [...], dvs. med et strafmaksimum på 4 års fængsel, hvilket svarer til det nuværende. § 229 er placeret i samme kategori som § 223 a [...], dvs. med et strafmaksimum på 2 års fængsel.

Det indebærer, at strafmaksimum sænkes fra 3 til 2 års fængsel. Straffelovrådet har hæftet sig ved de synspunkter om §§ 228, 229 og 231, som fremkom i 1987-betænkningen [...]. Rådet er fortsat af den opfattelse, at § 231 kunne overvejes ophævet, sml. herved denne betæknings kapitel 6 om normalog sidestrafferammer, pkt. 7.7. Rådet er endvidere enig i, at der kunne være anledning til at ændre § 229, stk. 1 og 2, med henblik på at bringe bestemmelserne på linje med andre tilsvarende straffebestemmelser [...].

Rådet ville imidlertid bl.a. af hensyn til sammenhængen i strafferammesystemet finde det rigtigst, at strafferammen i § 228 indtil videre opretholdes uændret. For så vidt angår § 229 kunne det som nævnt i rådets oversigt baseret på det angrebne retsgode af tekniske grunde overvejes at sænke strafmaksimum i § 229, stk. 1, til 2 års fængsel. En sådan ændring kunne endvidere bidrage til at tydeliggøre forskellen i strafværdighed med hensyn til forhold, der omfattes af henholdsvis § 228 og § 229. Rådet bemærker i den forbindelse, at de forhold, som indgår i den nye bestemmelse om menneskehandel, sml. § 262 a med et strafmaksimum på 8 års fængsel, sigter på meget grove forhold. Med dette maksimum markeres således, at de omfattede forhold, f.eks. ulovlig tvang efter § 260, sker med henblik på ”udnyttelse” af den pågældende ved kønslig usædelighed mv. Rådet bemærker i øvrigt, at det ved en lovrevision kunne overvejes at ændre aldersgrænsen i § 228, stk. 2, der har forbindelse med den tidligere gældende myndighedsalder på 21 år, sml. Den kommenterede straffelov s. 257.

4.4.3. § 233 er i rådets oversigt baseret på det angrebne retsgode opført i kategorien ”fredskrænkelser mv.” med et strafmaksimum på 6 måneders fængsel [...]. Den anførte kategorisering indebærer, at strafmaksimum i § 233 sænkes fra fængsel i 1 år til fængsel i 6 måneder. Straffelovrådet finder i lighed med opfattelsen i 1987-betænkningen, at der kunne rejses spørgsmål om, hvorvidt der fortsat er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde kriminaliseringen i § 233 [...]. Som det fremgår [...] ovenfor, havde Folketinget så sent som i 1999 lejlighed til at overveje dette spørgsmål som led i behandlingen af lovforslaget om afkriminalisering af prostitution. Straffelovrådet har på denne baggrund begrænset sig til at foreslå en teknisk begrundet forenkling af strafferammen fra ”fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde” til ”bøde eller fængsel indtil 1 år”

Den foreslåede ændring af strafferammerne i § 229, stk. 1 og 2, blev ikke gennemført ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, der byggede på betænkning nr. 1424/2002. Baggrunden herfor fremgår ikke af bemærkningerne.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev kriminaliseringen af rufferi flyttet til § 233 og bestemmelsen fik sin nuværende affattelse. Med lovændringen, der byggede på Straffelovrådets *betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser*, blev indholdet i §§ 228 og 229 i vidt omfang videreført.

Lovændringen videreførte i § 233, stk. 1, den tidligere gældende § 228, stk. 1, nr. 3, om at holde bordel og dele af § 229, stk. 1, om mellemmandsvirksomhed og udnyttelse af andres prostitution.

Lovændringen videreførte endvidere i § 233, stk. 2, de øvrige dele af § 229, stk. 1, om udnyttelse af og mellemmandsvirksomhed ved andres prostitution. I § 233, stk. 3, blev den tidligere gældende § 229, stk. 2, om udlejning af værelse til erhvervsmæssig prostitution videreført med en sproglig modernisering.

Vedrørende straffen for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 233, stk. 1, om rufferi, fremgår af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 60, bl.a. følgende:

”Det foreslås at videreføre den gældende strafferamme for rufferi på fængsel indtil 4 år, og der er ikke tilsigtet nogen ændringer i strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 228, stk. 1, nr. 3, i forhold til i dag.

Forhold, som i dag alene straffes som udnyttelse af en andens erhverv ved prostitution, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 229, stk. 1, bør imidlertid, når der er tale om rufferi som defineret i det foreslåede § 233, stk. 1, fremover straffes på linje med bordelvirksomhed. Den konkrete straf bør udmåles bl.a. under hensyn til prostitutionsvirksomhedens tidsmæssige udstrækning, antallet af beskæftigede prostituerede og den opnåede eller tilsigtede fortjeneste, men under i øvrigt sammenlignelige omstændigheder bør bagmandsvirksomhed i forbindelse med barprostitution, escortprostitution og gadeprostitution straffes lige så hårdt som bagmandsvirksomhed i forbindelse med bordelvirksomhed.

Det foreslåede § 233, stk. 1, er subsidiær i forhold til straffelovens § 262 a om menneskehandel og vil derfor i praksis omfatte prostitutionsvirksomhed, hvor der ikke er anvendt tvang, svig eller anden utilbørlig fremgangsmåde over for de prostituerede. Er sådanne midler anvendt, vil der i praksis være tale om menneskehandel.

Der kan straffes i sammenstød mellem det foreslåede § 233, stk. 1, og det foreslåede § 224, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 21), om medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde.”

I § 233, stk. 2, 1. pkt. videreførtes bestemmelsen i den tidligere gældende § 229, stk. 1, 2. led, om udnyttelse af en andens erhverv ved prostitution, der ikke er omfattet af den foreslåede § 233, stk. 1 eller § 224, stk. 1. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 61 f., fremgår hertil:

”Som det fremgår af formuleringen (»i øvrigt«), er bestemmelsen subsidiær i forhold til det foreslåede stk. 1 om at drive virksomhed med andres prostitution. Bestemmelsen er endvidere subsidiær i forhold til straffelovens § 262 a om menneskehandel og i forhold til det foreslåede § 224, stk. 1, om medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde.

Bestemmelsen viderefører den del af straffelovens § 229, stk. 1, 2. led, om udnyttelse af en andens erhverv ved prostitution, som ikke er omfattet af det foreslåede § 233, stk. 1, eller af det foreslåede § 224, stk. 1, og der er ikke tilsigtet nogen ændringer i gerningsindholdet.

Bestemmelsen omfatter således fortsat kun udnyttelse af en andens erhvervsmæssige prostitution. Dette omfatter også bierhverv som prostitueret. Det bemærkes, at udnyttelse af en prostitueret under 18 år er omfattet af det foreslåede § 224, stk. 1, som gælder både erhvervsmæssig og ikke-erhvervsmæssig prostitution.”

Vedrørende strafferammen anføres i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 32, under henvisning til Straffelovrådets overvejelser bl.a.:

”Straffelovrådet foreslår, at strafferammen for bestemmelsen om i øvrigt at udnytte en andens erhvervsmæssige prostitution fastsættes til bøde eller fængsel indtil 2 år. Medtagelsen af bøde i normalstrafferammen i stedet for i en formildende sidestrafferamme som i den gældende bestemmelse er alene udtryk for en teknisk begrundet forenkling på linje med de tilsvarende ændringer, der i 2004 blev gennemført i alle andre bestemmelser i straffeloven med formildende sidestrafferammer med bøde. Forslaget om at nedsætte strafmaksimum fra 3 år til 2 år i forhold til den gældende bestemmelse skal navnlig ses i lyset af, at de groveste udnyttelsestilfælde efter Straffelovrådets forslag vil være omfattet af den foreslåede nye strafbestemmelse om at drive virksomhed med andres prostitution, hvor der som nævnt foreslås en strafferamme på fængsel indtil 4 år.”

Strafferammen forblev imidlertid med lovændringen uændret på bøde eller fængsel indtil 3 år. Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 35, anføres i relation hertil:

”Justitsministeriet finder dog ikke grundlag for i forhold til den foreslåede rufferibestemmelse at justere på den hidtidige forståelse af at »holde bordel« eller for at ophæve den eksisterende kriminalisering af at optræde som mellemmand ved andres prostitution, da det vil kunne sende et forkert signal. Af samme grund finder Justitsministeriet, at det eksisterende strafmaksimum på 3 års fængsel for udnyttelse i øvrigt af andres prostitution og mellemmandsvirksomhed ved andres prostitution bør videreføres.”

I § 233, stk. 2, 2. pkt. videreførtes den del af den tidligere gældende § 229, stk. 1, 1. led, om mellemmandsvirksomhed ved andres prostitution, som ikke er omfattet af § 233, stk. 1 eller stk. 2, 1. pkt., eller af § 224, stk. 1.

Vedrørende bestemmelsens anvendelsesområde og strafferamme tilføjes hertil i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 61, bl.a.:

”Bestemmelsen er subsidiær i forhold til det foreslåede stk. 1 om at drive virksomhed med andres prostitution og i forhold til det foreslåede stk. 2, 1. pkt., om i øvrigt at udnytte andres prostitution.

Bestemmelsen er endvidere subsidiær i forhold til straffelovens § 262 a om menneskehandel og i forhold til det foreslåede § 224, stk. 1, om medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde. Bestemmelsen viderefører den del af straffelovens § 229, stk. 1, 1. led, om mellemmandsvirksomhed ved andres prostitution, som ikke er omfattet af det foreslåede § 233, stk. 1 eller stk. 2, 1. pkt., eller af det foreslåede § 224, stk. 1, og der er ikke tilsigtet nogen ændringer i gerningsindholdet.

Det foreslås, at strafferammen for overtrædelse af det foreslåede § 233, stk. 2, skal være bøde eller fængsel indtil 3 år. Medtagelsen af bøde i normalstrafferammen er udtryk for en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafteammer på linje med den forenkling, som ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 blev foretaget i en række bestemmelser i straffeloven. Der er med udeladelsen i lovteksten af kravet om formildende omstændigheder som betingelse for at idømme bøde ikke tilsigtet nogen ændring i det hidtidige udmålingsniveau efter straffelovens § 229, stk. 1.”

I straffelovens § 233, stk. 3, videreførtes endvidere den tidligere gældende § 229, stk. 2, om udlejning af værelse til erhvervsmæssig prostitution. Der var med den sproglige modernisering af bestemmelsen ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde. Af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 61, fremgår vedrørende den foreslåede strafferamme, bl.a. følgende:

”Det foreslås, at strafferammen ændres fra fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde til bøde eller fængsel indtil 1 år. Der er tale om en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafteammer på linje med den forenkling, som ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 blev foretaget i en række bestemmelser i straffeloven. Der er med udeladelsen i lovteksten af kravet om formildende omstændigheder som betingelse for at idømme bøde ikke tilsigtet nogen ændring i det hidtidige udmålingsniveau efter straffelovens § 229, stk. 2.”

Den tidligere gældende bestemmelse i § 228, stk. 1, nr. 2, om for vindings skyld at forlede nogen til prostitution eller afholde nogen, der driver erhverv ved prostitution, fra at opgive det, blev ikke videreført ved lovændringen. Den hidtidige bestemmelse i § 228, stk. 2, blev heller

ikke videreført. For så vidt angår bestemmelsens 1. led var baggrunden herfor bl.a., at medvirken til prostitution af en person under 18 år ville være omfattet af den nye bestemmelse i § 224, se herom i afsnit 8.1 ovenfor. For så vidt angår bestemmelsens 2. led var dette delvist omfattet af bestemmelsen om menneskehandel. Formålet var således bl.a. at sidestille de 18-20-årige med personer, der var fyldt 21 år.

Ved lovændringen i 2013 blev der desuden indsat en ny bestemmelse i § 233 a om utilbørlig fremme af en andens prostitution. Efter den foreslåede § 233 a, straffes den, der ved retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde formår en anden til mod betaling eller løfte om betaling at have seksuelt forhold til en kunde. Bestemmelsen videreførte i moderniseret form den tidligere gældende § 228, stk. 1, nr. 1, om at forlede nogen til prostitution.

13.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 233 senest ændret i 2013. Ved lovændringen blev den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 228, stk. 1, nr. 3 (om at holde bordel), samt dele af § 229, stk. 1 (om mellemmandsvirksomhed og udnyttelse af andres prostitution), videreført i straffelovens § 233, stk. 1, mens de øvrige dele af § 229, stk. 1, blev videreført i straffelovens § 233, stk. 2. Endelig blev den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 229, stk. 2 (om udlejning af værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til prostitution), videreført i straffelovens § 233, stk. 3. Ved lovændringen blev de gældende strafferammer i det væsentligste videreført uændret i straffelovens § 233.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen i 2013, fremgår det på side 496 ff. om straffniveaulet frem til lovændringen, at der i trykt retspraksis var udmålt straffe på mellem 4 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af dagældende straffelovs § 228, stk. 1, nr. 3 (nu § 233, stk. 1). I et tilfælde, hvor den tiltalte kun nåede at holde bordel i ca. 14 dage, før politiet greb ind, var straffen dog udmålt til 60 dages betinget fængsel, hvilket også omfattede straf for beskæftigelse af udlændinge uden arbejdstilladelse. Der henvises i den forbindelse i betænkningen til en række trykte domme. For så vidt angår dagældende straffelovs § 229 fremgår det af betænkningen side 498 f., at der alene forelå sparsom trykt praksis. For så vidt angår § 229, stk. 1 (nu § 233, stk. 1 og 2), henvises der i betænkningen til fire trykte domme, hvor straffene var udmålt til mellem 60 dages betinget fængsel samt en tillægsbøde og 8 måneders fængsel, heraf 5 måneder betinget. For så vidt angår § 229, stk. 2 (nu § 233, stk. 3), henvises der i betænkningen til to trykte domme, hvor straffene var udmålt til henholdsvis 20 dages hæfte og 6 måneders betinget fængsel.

I forlængelse heraf kan det konstateres, at der efter lovændringen i 2013 ses at foreligge fem trykte domme, hvor straffelovens § 233, stk. 1, er blevet anvendt. Dommene er oplistet efter straffens længde:

TfK 2020.1118V: T straffet med 5 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 1, til dels medvirken hertil, jf. § 23, ved i 2017 og 2018 at have drevet virksomhed med, at ikke under 20 kvinder mod betaling havde seksuelt forhold til kunder på 11 adresser, således at T på tre adresser bistod med annoncering og kontakt til kvinderne og praktiske opgaver og for så vidt angik de øvrige otte adresser udlejede disse til kvinderne i perioder på fra 2 uger til omkring 3 måneder, mod at de betalte en dagspris på mellem 500-700 kr., ligesom T foretog onlineannoncering af kvinderne, alt hvorved han opnåede en fortjeneste på 120.000 kr. Efter rufferivirksomhedens omfang og den opnåede fortjeneste blev T straffet med fængsel i 5 måneder, der blev gjort betinget.

TfK 2019.809Ø: T straffet med 9 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 1. T var tiltalt for i en periode på 5 år at have drevet virksomhed med, at ikke under 30 kvinder havde et seksuelt forhold til kunder mod betaling med en fortjeneste på ca. 1,9 mio. kr. Byretten lagde til grund, at T var lejer af lokalerne og betalte husleje mv. samt telefon, stod for indretning og rengøring og var registreret hos bl.a. SKAT med en enkeltmandsvirksomhed på adressen, ligesom T havde oprettet og vedligeholdt en hjemmeside for prostitutionsvirksomheden med bl.a. vagtplaner. Det måtte lægges til grund, at de tilknyttede kvinder var prostituerede, og at de på hver vagt betalte nogle beløb til T. T stillede krav til kvinderne om bl.a. opholdstilladelse, tog sig af skærmydsler og afbud, ligesom hun stod for indkøb af kondomer mv. og annoncering. T var fuldtidsbeskæftiget i virksomheden, hvor hun var til stede dagligt, gik i banken med penge og kunne kontaktes af kvinderne døgnet rundt. Den omstændighed, at kvindernes tilknytning til virksomheden i forhold til T var frivillig, kunne ikke tillægges betydning ved skyldsspørgsmålet, men alene ved strafudmålingen. Byretten fandt herefter T skyldig i tiltalen, idet det dog blev lagt til grund, at der havde været tale om ikke under 28 kvinder, og at T havde haft en fortjeneste på ikke under 1,3 mio. kr. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 6 måneder, der blev gjort betinget, idet der ved straffastsættelsen blev lagt vægt på gerningsperiodens udstrækning, antallet af kvinder, at kvindernes medvirken havde været frivillig og på sagens langvarige behandling. Landsretten tiltrådte, at T var fundet skyldig, og lagde tillige vægt på, at virksomheden var blevet drevet i regi af T's enkeltmandsfirma, og at T's honorering for opgaver af overvejende ledelsesmæssigt tilsnit udgjordes af de prostitueredes løbende betalinger efter fradrag af driftsudgifter. Landsretten skærpede dog straffen til betinget fængsel i 9 måneder.

TfK 2015.681Ø: T straffet med 9 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 1 (tidligere 228, stk. 1, nr. 3), ved at have drevet bordel i en periode

fra 2009 til 2012 (dvs. forud for lovændringen i 2013), idet T modtog betaling fra et større antal kvinder, der benyttede lejemålene til at yde seksuelle ydelser mod betaling, ligesom hun varetog forskellige opgaver og afholdt forskellige udgifter i forbindelse med bordeldriften. Ved udmåling af straffen lagde landsretten bl.a. vægt på omfanget af og fortjenesten på bordeldriften, der udgjorde ikke under 750.000 kr., at T ikke tidligere var straffet, og at de prostituerede ganske frivilligt kom tilbage og arbejdede på ugebasis.

TfK 2016.9V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 1, ved på fire adresser i forening med sin ægtefælle at have holdt bordeller med talrige udenlandske kvinder, der mod betaling eller løfte om betaling havde seksuelt forhold til kunder. Det fremgik af sagen, at T og ægtefællen ansatte kvinderne som prostituerede, mod at kvinderne betalte ikke under 50 % af omsætningen til dem, ligesom T og ægtefællen stod for driften af bordellerne, idet de foretog indkøb af kondomer mv. Fortjenesten udgjorde ikke under henholdsvis 1.438.500 kr., 1.296.125 kr., 642.500 kr. og 1.075.500 kr.

U 2014.630V: T1 straffet med 4 års fængsel, T2 straffet med fængsel i 3 år, og T3 straffet med fængsel i 1 år, heraf 6 måneder betinget, for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 1. T1 og T2 var i forhold 1 og 2 tiltalt for menneskehandel efter straffelovens § 262 a, stk. 1, nr. 5, i forhold til en portugisisk og en nigeriansk prostitueret. Landsretten fandt T1 skyldig i begge forhold, mens T2 blev frifundet. T1, T2 og T3 blev i forhold 3 dømt for rufferi efter straffelovens § 233, stk. 1, ved over en periode fra medio 2008 til marts 2012 (dvs. forud for lovændringen i 2013) på 16 adresser at have holdt bordel med i hvert fald 35-40 forskellige prostituerede, hvilket havde medført en nettofortjeneste på ikke under 4 millioner kr. T1 og T2 blev i forhold 4 tillige dømt for røveri over for en prostitueret, idet de ved vold fratog hende 10.000 kr. og en mobiltelefon. T2 blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244 ved at have udøvet vold mod en anden prostitueret.

For så vidt angår straffelovens § 233, stk. 2, ses der ikke at foreligge trykt praksis efter lovændringen i 2013.

For så vidt angår straffelovens § 233, stk. 3, ses der kun at foreligge én trykt dom efter lovændringen i 2013, hvor bestemmelsen er blevet anvendt:

TfK 2017.1151Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 3, ved i en periode på ca. 1 ½ år som ejer af en klub, K, i forening med to andre medgerningspersoner at have taget mod entrébetaling på 60 kr. fra prostituerede og kunder, der benyttede kabiner i klubben i forbindelse med prostitution. T blev endvidere dømt for overtrædelse af lægemiddelloven ved salg og forsøg herpå af 41 piller af Viagra-typen. Klubben (K) var en kombineret bar og sexklub indrettet med bl.a. aflåselige kabiner med senge, som gæster

i klubben havde adgang til efter betaling af entré. Retten lagde til grund, at der systematisk kom prostituerede og kunder til klubben, som betalte entré og anvendte kabinerne i klubben i forbindelse med prostitution. Både by- og landsretten fandt, at sådan virksomhed var omfattet af straffelovens § 233, stk. 3, om udlejning af værelser i hotel til brug for, at en anden erhvervs-mæssigt mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde. Begge retter fandt, at den opnåede fortjeneste skønmæssigt måtte fastsættes til 225.000 kr. Straffen for T blev efter forholdenes karakter, periodens længde og den opnåede indtjening fastsat som anført.

13.3 Konklusion

Straffelovens regulering af rufferi er som det fremgår af afsnit 13.1 ovenfor ændret en række gange. Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* blev reguleringen samlet i straffelovens § 233. Der er ikke i bemærkningerne til bestemmelsen givet konkrete anvisninger vedrørende straffniveauret inden for bestemmelsens strafferammer på henholdsvis 4 års fængsel (stk. 1), 3 års fængsel (stk. 2) og 1 års fængsel (stk. 3). Strafferammerne er i det væsentligste videreført fra de tidligere bestemmelser om rufferi i straffelovens § 228, stk. 1, og § 229.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for straffniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 13.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

Som det fremgår af afsnit 13.2, ses der at foreligge 5 trykte domme vedrørende overtrædelse af *straffelovens § 233, stk. 1*, fra tiden efter lovændringen i 2013. I disse sager er der udmålt straf i niveauret fra 5 måneders fængsel til 3 års fængsel (i sidstnævnte tilfælde blev tiltalte dog også samtidig dømt for røveri, jf. straffelovens § 288, stk. 1, og simpel vold, jf. straffelovens § 244).

Udvalget kan således konstatere, at straffniveauret i den begrænsede trykte praksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 233, stk. 1, typisk ligger fra den lavere ende af strafferammen til midten af strafferammen. Det bemærkes i den forbindelse, at strafudmålingen særligt ses at afhænge af rufferivirkomhedens omfang og den opnåede fortjeneste.

For så vidt angår *§ 233, stk. 2*, ses der ikke at foreligge trykt praksis efter lovændringen i 2013.

For så vidt angår *§ 233, stk. 3*, ses der kun at foreligge én trykt dom efter lovændringen i 2013, hvor bestemmelsen er blevet anvendt. I denne blev straffen udmålt til 60 dages fængsel.

Det er på baggrund af den meget begrænsede praksis ikke muligt at drage konklusioner vedrørende straffniveauret for overtrædelse af *§ 233, stk. 2* eller *3*.

14. Straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år

14.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 235 vedrører besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år. Bestemmelsen lyder:

”§ 235. Den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale, herunder fotografier, film, andre visuelle gengivelser eller lignende, af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.”

Udtrykket ”seksuelt materiale” i bestemmelsen blev først introduceret ved lov nr. 741 af 13. juni 2023, idet man ved lovændringen foretog en sproglig modernisering af bestemmelsen, som hidtil havde anvendt betegnelsen ”pornografiske” om de billeder, film mv., som var omfattet af bestemmelsen. Denne betegnelse var dog også resultatet af en sproglig modernisering i 2013, hvor begrebet erstattede det hidtidige begreb ”utugtige”, der havde været anvendt siden bestemmelsens oprindelige indførelse ved *lov nr. 252 af 16. juni 1980*. Ved indførelsen i 1980 fik bestemmelsen følgende ordlyd:

”§ 235. Den, som erhvervsmæssigt sælger eller på anden måde udbreder eller med forsæt hertil fremstiller eller skaffer sig utugtige fotografier, film eller lignende af børn, straffes med bøde.”

Siden billedpornografiens frigivelse i 1969 havde udbredelse af pornografiske billeder af børn eller af scener med deltagelse af børn været straffrit. Det samme gjaldt produktion af sådanne billeder på grundlag af negativmateriale optaget af andre. Optagelse af pornografiske billeder af børn var dog efter omstændighederne strafbart efter f.eks. straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og de seksuelle handlinger, som optagelsen angik, kunne i sig selv være strafbar efter bl.a. § 222 om samleje med et barn under 15 år, jf. Folketingstidende 1979-80, 2. samling, tillæg A, spalte 1763 f., eventuelt jf. de dagældende bestemmelser i §§ 224 eller 225. I praksis

havde det imidlertid vist sig at være forbundet med betydelige bevismæssige vanskeligheder at gennemføre strafansvar efter de nævnte bestemmelser.

Indførelsen af § 235 var ifølge bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1979-80, 2. samling, tillæg A, spalte 1765, baseret på en udtalelse af 10. oktober 1979 fra Straffelovrådet (vedlagt som bilag til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1979-80, 2. samling, tillæg A, spalte 1767 ff.), hvori rådet havde foretaget en udførlig gennemgang af argumenterne for og imod kriminalisering af udbredelse af børnepornografi. Efter Straffelovrådets opfattelse var der betydelig tvivl om, hvorledes man skulle vurdere og afveje synspunkterne. Rådet fremhævede, at det synspunkt, som kunne begrunde et forbud mod børnepornografi, var hensynet til at beskytte børn mod at blive benyttet til optagelser, som i sig selv udgjorde strafbare forhold. Uanset den nævnte tvivl ville rådet ikke afvise, at det kunne være berettiget at lægge hovedvægten på dette hensyn, og man fandt derfor ikke grundlag for at udtale sig imod en forbudsregel.

Med henvisning til Straffelovrådets udtalelse fandt man det rigtigst at forbyde udbredelsen af pornografiske billeder af børn, jf. Folketingstidende 1979-80, 2. samling, tillæg A, spalte 1766.

Vedrørende udtrykket "børn" anførtes i forarbejderne, jf. Folketingstidende 1979-80, 2. samling, tillæg A, spalte 1786 ff., bl.a. som et vejledende kriterium, om den fotograferede persons fysiske udvikling svarede til aldersgruppen under 15 år.

Strafferammen blev fastsat til bøde efter Straffelovrådets anbefaling. Der blev ikke i bemærkningerne givet anvisninger vedrørende straffniveaue.

Ved lov nr. 272 af 3. maj 1989 ændredes strafferammen i bestemmelsen, således at der ud over bøde også kunne idømmes hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. Om baggrunden herfor anføres følgende i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2859 f:

"Siden forbuddet mod handel med børnepornografi blev optaget i straffelovens § 235 i 1980, har der kun været et begrænset antal sager om overtrædelse af forbuddet. Uanset om der aktuelt kan påvises noget praktisk behov for en strafferammeskærpelse, kan man generelt rejse det spørgsmål, om en strafferamme med bøde for denne type kriminalitet fortsat kan anses for passende og tidssvarende, også med henblik på de groveste former, som denne forbrydelse kan fremtræde i.

Efter regeringens opfattelse er handel med børnepornografi en forbrydelse, der må ses på med større alvor, end den nugældende strafferamme med bøde er udtryk for. Kriminaliseringen af omsætningen af børnepornografi har til formål at beskytte børn mod det seksuelle misbrug, der finder sted i forbindelse med selve optagelsen af den slags billeder. Forbrydelsen består i sin typiske form i at drage økonomisk

fordel af den grove udnyttelse og det seksuelle misbrug af børn, der er sket i forbindelse med selve optagelsen. Hvis der ikke var nogen distributører og forhandlere, som producenterne af børnepornografi kunne afsætte materialet til, ville incitamentet til overhovedet at producere noget sådant svinde væsentligt. Den, der forhandler børnepornografi uden (beviseligt) at have pådraget sig et strafferetligt medansvar for selve optagelsen, kan således siges at være den økonomiske anledning til den primære krænkelse af de børn, der optræder som modeller under sådanne optagelser.

Der kan tænkes tilfælde, hvor handel med pornografisk billedmateriale af børn har et sådant omfang, eller hvor samme person på trods af tidligere domfældelser fortsætter med at forhandle børnepornografi, at bødestraf og eventuel konfiskation af udbytte og billedmateriale ikke kan anses for en tilstrækkelig reaktion i forhold til kriminalitetens grovhed.

På den baggrund stilles der forslag om, at strafferammen i § 235 udvides, således at der ud over bøde bliver mulighed for at idømme straf af hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. En sådan strafferamme vil på bedre måde markere samfundets afstandtagen fra denne forbrydelsestype og samtidig gøre det strafferetlige værn mod seksuel udnyttelse af børn i erhvervsmæssigt øjemed mere effektivt. Herudover vil den foreslåede ændring af strafferammen i § 235 bringe retstilstanden i Danmark bedre på linie med retstilstanden i Sverige og Norge, hvor strafferammen for børnepornografi går op til fængsel i henholdsvis 6 måneder og 2 år.”

Vedrørende anvendelsen af frihedsstraf for overtrædelse af § 235 fremgår følgende af lovforslagets specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2868:

”Frihedsstraf tænkes navnlig anvendt i tilfælde, hvor der foreligger handel (salg, udlejning, besiddelse med henblik på salg og udlejning, o.l.) med børnepornografisk materiale i et ikke ubetydeligt omfang.

Frihedsstraf kan også komme på tale ved gentagne overtrædelser af forbuddet, selv om den seneste overtrædelse ikke i sig selv er særlig omfattende.”

Ved lov nr. 1100 af 21. december 1994 indsattes et nyt stk. 2 i § 235 med ordlyden:

”Stk. 2. Den, som besidder fotografier, film eller lignende af børn, der har samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje, straffes med bøde. På samme måde straffes den, som besidder fotografier, film eller lignende af børn, der har kønslig omgang med dyr, eller som anvender genstande på groft utugtig måde.”

Herved kriminaliseredes besiddelse af børnepornografisk materiale, uanset at besidderen ikke havde forsæt til udbredelse af materialet. Anvendelsesområdet blev dog i modsætning til § 235, stk. 1, der var afgrænset ved begrebet ”utugtige”, afgrænset ved, at kun billeder af børn, der ”har samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje” var omfattet af bestemmelsen. Uden

for bestemmelsen faldt således ifølge lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 473, billeder af børn, der ikke deltager i kønsligt forhold, dvs. samleje eller tilsvarende intim seksuel kontakt med andre. Dette gjaldt, selv om billederne havde et seksuelt præg f.eks. på grund af det afbildede barns berøringer af sig selv, eller fordi der på billedet var fokuseret på barnets kønsdele. Billeder af denne karakter ville derimod kunne være omfattet af udtrykket ”utugtige” i den dagældende § 235, stk. 1. Almindelige nøgenbilleder af børn ville derimod falde helt uden for anvendelsesområdet af begge stykker i den dagældende § 235.

Om baggrunden for ændringen anføres i bemærkningerne bl.a., at FN's Menneskerettigheds-kommission og Nordisk Råd havde anbefalet, at den blotte besiddelse af børnepornografi kriminaliseredes, ligesom Europarådets Ministerkomite havde henstillet, at spørgsmålet gjordes til genstand for nærmere overvejelser, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 471. Desuden henvises til, at et forbud markerer en klar afstandtagen fra seksuelt misbrug af børn, bidrager til at værne børns rettigheder, samt at et forbud mod besiddelse muligvis ville kunne medføre en vis begrænsning af efterspørgslen og dermed også produktionen af materialet.

Strafferammen blev fastsat til bøde med henblik på i videst muligt omfang at værne den enkelte mod indgreb i privatlivets sfære, idet politiet således blev afskåret fra at foretage ransagning hos en ikke-sigtet, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 472.

Ved lov nr. 441 af 31. maj 2000 blev straffelovens § 235 nyaffattet. Ændringen byggede på betænkning nr. 1377/1999 om børnepornografi og IT-efterforskning afgivet af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget). Ved lovændringen fik bestemmelsen følgende ordlyd:

”§ 235. Den, som erhvervsmæssigt sælger eller på anden måde udbreder utugtige fotografier, film eller lignende af børn, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år. På samme måde straffes den, som i en videre kreds udbreder sådanne fremstillinger.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med fotografier, film eller lignende af børn, der

- 1) har samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje,
 - 2) har kønslig omgang med dyr eller
 - 3) anvender genstande på groft utugtig måde,
- straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med hæfte eller fængsel indtil 6 måneder.”

Ved samme lovændring indsattes en ny bestemmelse i § 230, der kriminaliserede optagelse af utugtige fotografier mv. af en person under 18 år (i dag § 226, se herom i afsnit 9 ovenfor).

Det nye § 235, stk. 1, 1. pkt., svarede til den hidtidige bestemmelse i § 235, stk. 1, med den ændring, at ordene ”eller med forsæt hertil fremstiller eller skaffer sig” udgik. Der var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 7817, ikke med denne ændring tilsigtet nogen realitetsændring. Grunden til, at dette tidligere var medtaget i bestemmelsen, var, at det oprindeligt var et bødedelikt, og at det derfor ikke var muligt at straffe for forsøg, jf. straffelovens § 21, stk. 3.

Indførelsen af § 235, stk. 1, 2. pkt., indebar en udvidelse af det strafbare område, således at ikke alene den erhvervsmæssige udbredelse, men også udbredelse i en videre kreds, omfattes af bestemmelsen.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 7818, anføres, at strafmaksimum hæves til fængsel indtil 2 år, uden at der i øvrigt anføres anvisninger vedrørende strafniveaulet.

Lovændringen medførte også en udvidelse af anvendelsesområdet af stk. 2, idet bestemmelsen herefter tillige omfattede det forhold, at en person mod vederlag gør sig bekendt med de særlige former for børnepornografisk materiale. Ændringen af stk. 2 indebar herudover ingen ændring af gerningsindholdet.

Vedrørende strafferammen i bestemmelsens stk. 2 anføres i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 7818:

”5. For så vidt angår strafferammen i § 235, stk. 2, der i dag alene omfatter bøde, foreslås det, at bødestraf fastholdes som normalstraffen for denne type overtrædelse, der i grovhed er mindre alvorlig end overtrædelse af stk. 1. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor bødestraf må anses for utilstrækkelig. Det foreslås derfor, at straffen er hæfte eller fængsel indtil 6 måneder, hvis der foreligger skærpende omstændigheder.

Skærpsesreglen tager bl.a. sigte på tilfælde, hvor den pågældende betaler betydelige beløb for at modtage den grovere form for børnepornografisk materiale, der er omfattet af bestemmelsen, eller for at få adgang til at gøre sig bekendt med sådant materiale. Der vil ligeledes foreligge skærpende omstændigheder, hvis den pågældende besidder – eller mod vederlag har gjort sig bekendt med – et meget stort antal børnepornografiske fremstillinger eller et større antal fremstillinger af særlig grove forhold, f.eks. voldtægt af børn.

Endvidere indebærer den foreslåede strafferamme, at forsøg er strafbart, jf. straffelovens § 21, stk. 3, og at der ikke kun kan foretages ransagning hos en mistænkt, men også hos en ikke-mistænkt person, jf. retsplejelovens § 795.”

Ved lov nr. 228 af 2. april 2003 foretoges igen en nyaffattelse af § 235. Lovforslaget havde bl.a. til formål at gennemføre en række ændringer i bl.a. straffeloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne ratificere tillægsprotokollen til FNs konvention om barnets rettigheder om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi og deltage i vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi.

§ 235 fik ved lovændringen følgende ordlyd:

”§ 235. Den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen.”

Ved lovændringen udvidedes anvendelsesområdet i stk. 1 til ”utugtige fotografier, film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende”. Ifølge bemærkningerne ville også såkaldt fiktiv børnepornografi som f.eks. computergenerede billeder med børnepornografisk indhold herefter være omfattet af bestemmelsen. Modsat ville malerier, håndtegninger mv., der ikke fremtræder som identiske med faktiske afbildninger, falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Desuden blev anvendelsesområdet i stk. 2 med henvisning til Danmarks forpligtelser tillægsprotokollen til FN's konvention om barnets rettigheder om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, forslaget til EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og Europarådets konvention om IT-kriminalitet udvidet til at omfatte det samme materiale som stk. 1 i stedet for som hidtil kun at omfatte en række grovere former for børnepornografi.

Endvidere indsattes en aldersgrænse på 18 år. Det fremgår af bemærkningerne, jf. Folketings-tidende 2002-03, tillæg A, side 2636, at hvis identiteten og alderen er ukendt, vil det være afgørende for strafbarheden, om den pågældende fremtræder som yngre end 18 år i det pornografiske materiale.

Vedrørende den nye sidestrafferamme i § 235, stk. 1, anførtes i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 2636:

”Det foreslås desuden, at strafferammen i § 235, stk. 1, forhøjes, således at straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis der foreligger skærpende omstændigheder. Herudover foreslås det at tilføje et 2. pkt., der angiver eksempler på forhold, som taler i skærpende retning.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, om udbredelsen mv. skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter, eller om der i øvrigt foreligger skærpende omstændigheder. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3 (straffelovens § 230).”

Af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3, som der henvises til i ovenstående passage, fremgår vedrørende skærpende omstændigheder:

”Som skærpende omstændigheder skal navnlig anses tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter. Det foreslås tillige, at denne opregning af skærpende omstændigheder ind sættes som et nyt 2. pkt. i § 230. Der er ikke tale om en udtømmende opregning af omstændigheder, der kan betragtes som skærpende. Således kan eksempelvis barnets alder i sig selv medføre, at forholdet skal omfattes af den skærpede strafferamme.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, om optagelserne skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter. Bestemmelsen herom skal bl.a. ses i sammenhæng med rammeafgørelsens artikel 5, stk. 2, litra c, der henviser til EUs fælles aktion af 21. december 1998 om at gøre det strafbart at deltage i en kriminel organisation i EUs medlemsstater (EFT L 351 af 29. december 1998, s. 1). Udtrykket systematisk eller organiseret er imidlertid ikke begrænset til aktiviteter af en kriminel organisation som defineret i den fælles aktion. Andre former for systematisk eller organiseret produktion af børnepornografisk materiale vil således også skulle anses for en skærpende omstændighed ved anvendelsen af straffelovens § 230.”

Om forhøjelsen af strafferammen i § 235, stk. 2, anføres i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 2619, følgende:

”Danmark er med forslaget til EU-rammeafgørelse forpligtet til at sikre, at besiddelse af børnepornografisk materiale kan straffes med fængsel i mindst 1 år. Det foreslås derfor, at strafferammen i straffelovens § 235, stk. 2, forhøjes til fængsel indtil 1 år, hvilket efter Justitsministeriets opfattelse tillige i højere grad vil afspejle samfundets afstandtagen til den form for adfærd, der medvirker til at øge eller opretholde efterspørgslen på materiale, hvor sårbare børn og unge er blevet krænket i forbindelse med tilblivelsen heraf.”

Ved lovændringen blev endelig i stk. 3 indsat en undtagelse til kriminaliseringen i stk. 2. Hvorvidt der foreligger et sådant samtykke vil afhænge af en samlet vurdering. Undtagelsen skulle ifølge ordlyden og bemærkningerne kun omfatte ”billeder”, hvormed mentes fotografier, malerier mv. Film og lignende var derimod ikke omfattet af undtagelsen.

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* foretoges på baggrund af Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer en gennemgående revision af straffelovens §§ 80-84 om straffens fastsættelse samt af strafferammerne i en længere række straffelovsbestemmelser. Ved lovændringen foretoges blot en mindre ændring af straffelovens § 235 af rent teknisk karakter, idet udtrykket ”skærpende omstændigheder” ændres til ”særligt skærpende omstændigheder”. Det anførtes i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3328, at der ikke med ændringen tilsigtedes nogen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau. Formålet var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3290, blot rent sprogligt at markere forskellen til den almindelige vurdering af skærpende omstændigheder ved udmåling inden for normalstrafferammen, jf. straffelovens § 81.

Ved *lov nr. 319 af 28. april 2009* foretoges en nyaffattelse af straffelovens § 235, stk. 2, der fik følgende ordlyd:

”Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.”

Ændringen indebar, at bestemmelsen blev udvidet til også at omfatte tilfælde, hvor en person gennem internettet eller lignende system til spredning af information gør sig bekendt med børnepornografisk materiale mv., selv om der ikke sker lagring af materialet, og selv om der ikke skal betales vederlag for at få adgang til materialet.

Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafniveauet.

Ved *lov nr. 633 af 12. juni 2013* foretoges en gennemgående modernisering af straffelovens kapitel 24, jf. afsnit 1 ovenfor. Ved lovændringen foretoges også et par ændringer i straffelovens § 235.

For det første ændredes udtrykket ”utugtige” i bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., og stk. 2 til ”pornografiske”. Der var tale om en sproglig modernisering, der ikke tilsigtede nogen ændringer i

bestemmelsens gerningsindhold, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 62.

For det andet nyaffattedes bestemmelsens stk. 3 således:

”Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.”

Ændringen indebar for det første, at undtagelsen omfattede det samme som forbuddet dvs. pornografiske fotografier, film eller lignende. Undtagelsen omfattede dog fortsat ikke pornografiske visuelle gengivelser af en ikkeeksisterende person under 18 år, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 62.

Desuden blev bestemmelsens sidste led herved omformuleret til nutid. Heri ligger ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 62 f., bl.a., at et samtykke til besiddelse til enhver tid kan tilbagekaldes med den virkning, at fortsat besiddelse vil være omfattet af forbuddet i straffelovens § 235, stk. 2.

Vedrørende strafudmålingen er i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 38 f., henvist til, at Straffelovrådet ikke foreslår ændringer i længden af idømte fængselsstraffe:

”8.2.5. Med hensyn til strafudmålingen foreslår Straffelovrådet ingen ændringer i længden af idømte fængselsstraffe. Straffelovrådet foreslår imidlertid, at ordningen med betinget dom med vilkår om sexologisk behandling fremover også skal omfatte sager om udbredelse og besiddelse af børnepornografi. Efter Straffelovrådets opfattelse tilsiger de hensyn, der begrunder ordningen med betinget dom med vilkår om sexologisk behandling, således, at ordningen også bør kunne anvendes i sager om udbredelse og besiddelse af børnepornografi.

Straffelovrådet henviser i den forbindelse også til, at ordningen med betinget dom med vilkår om sexologisk behandling oprindeligt blev indført som en forsøgsordning i 1997 og blev en permanent ordning i 2001. På daværende tidspunkt var det ikke relevant at overveje alternativer til ubetinget fængselsstraf i sager om børnepornografi, eftersom der i hele perioden fra 1985-2000 alene blev idømt én ubetinget fængselsstraf for udbredelse af børnepornografi. Ved en lovændring i 2003 blev kriminaliseringen af børnepornografi imidlertid udvidet væsentligt, og i perioden 2003-2009 blev der idømt i alt 220 ubetingede fængselsstraffe for udbredelse og besiddelse af børnepornografi.

Efter Straffelovrådets opfattelse er der endvidere ikke væsentlige modhensyn, der taler imod en anvendelse af betinget dom med vilkår om sexologisk behandling i sager om udbredelse og besiddelse af børnepornografi.

Det vil således være en forudsætning for anvendelse af betinget dom med vilkår om sexologisk behandling, at tiltalte er vurderet såvel egnet som motiveret for sexologisk behandling. Heri ligger også, at der skal foreligge et behandlingsbehov, og en person, der f.eks. har udbredt børnepornografi primært for økonomisk vindings skyld (og ikke i anledning af en seksuel orientering, der retter sig mod børn), vil således ikke kunne få en betinget dom med vilkår om sexologisk behandling.”

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 ændredes ”pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende” i § 235, stk. 1, 1. pkt., til ”seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign.”. Desuden ændredes ”fotografier, film el.lign.” i § 235, stk. 3, til ”seksuelt materiale”. Der var alene tale om en sproglig modernisering, jf. Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, L 50 som fremsat, side 35.

14.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 235 senest ændret i 2013 og 2023. Ved lovændringen i 2023 var der alene tale om en sproglig modernisering.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen i 2013, fremgår det på side 624 ff. om straffniveaueet frem til lovændringen, at Rigsadvokaten tidligere har undersøgt straffniveaueet for overtrædelse af § 235 begået efter den 4. april 2003 og frem til den 12. december 2006. Det fremgik af Rigsadvokatens undersøgelse, at straffene for overtrædelse af § 235 navnlig afhang af omfanget og karakteren af det børnepornografiske materiale, som gerningsmanden havde udbredt eller besiddet mv. Med hensyn til udbredelse af børnepornografisk materiale indeholdt Rigsadvokatens oversigt en enkelt dom, hvor straffen var bøde, idet der alene var udbredt tre billeder til én person. Ved alle øvrige domme om udbredelse var der idømt fængsel, som oftest ubetinget, men i nogle tilfælde også betinget. Straffene gik fra 10 dages fængsel til 1 års fængsel. Med hensyn til besiddelse (uden udbredelse) indeholdt Rigsadvokatens oversigt seks domme, hvor straffen var bøde, og 46 domme, hvor straffen var fængsel, spændende fra 10 dages fængsel til 5 måneders fængsel. Med hensyn til valget mellem ubetinget og betinget straf havde Højesteret i to principielle afgørelser af 10. november 2006 (U 2007.404H og U 2007.407H) fastsat retningslinjer om, at udgangspunktet var, at anvendelse af betinget straf ikke var udelukket ved førstegangsovertrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, medmindre der var tale om en overtrædelse af betydelig grovhed, eksempelvis besiddelse af et større antal groft børnepornografiske fotografier eller film eller et antal fremstillinger af særligt grove forhold, f.eks. voldtægt af børn. Med hensyn til mod vederlag at gøre sig bekendt med børnepornografisk materiale (uden hverken at besidde eller udbrede materialet) fremgår det af betænkningen, at Rigsadvokatens oversigt indeholdt en dom, hvor straffen var bøde, og tre domme, hvor straffen var betinget fængsel i henholdsvis 20, 20 og 30 dage. I betænkningen anføres herefter, at senere retspraksis generelt sås at være på linje med de domme, som fremgik

af Rigsadvokatens oversigt. I betænkningen nævnes i forlængelse heraf en trykt dom vedrørende besiddelse af børnepornografisk materiale, hvor straffen var udmålt til 6 måneders fængsel, hvilket måtte antages at skyldes, at overtrædelsen var grovere end i de sager, der indgik i Rigsadvokatens oversigt. Endvidere nævnes i betænkningen en anden trykt dom om udbredelse under særligt skærpende omstændigheder i en sag, som angik ca. 1,4 mio. fotografier og 9.288 film, heraf 3.779 fotografier og 178 film med særligt grove seksuelle forhold, som den tiltalte havde lagret på sin computer, og som blev stillet til rådighed for andre i et fildelingsnetværk. Straffen blev i den sag fastsat til 3 års fængsel (med dissens for 4 års fængsel).

I forlængelse heraf kan det konstateres, at der er afsagt en række trykte domme om overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, hvor forholdet er begået efter lovændringen i 2013, og hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 235 uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen.

Ved dom af 7. september 2016 (U 2017.29H) har Højesteret i en sag om overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, udtalt om straffastsættelsen, at:

”Sager om besiddelse og udbredelse af børnepornografisk materiale efter straffelovens § 235, stk. 1 og 2, omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed. Nogle sager vil derfor skulle afgøres med en ubetinget dom, i andre sager kan straffen gøres helt eller delvis betinget med vilkår om samfundstjeneste, og i atter andre sager kan straffen gøres betinget uden vilkår herom. Ved valget mellem de tre sanktionsformer må der tages hensyn til de konkrete omstændigheder, herunder antallet af børnepornografiske fremstillinger, grovheden af det børnepornografisk indhold, og om der alene er tale om besiddelse eller også om udbredelse, og i givet fald omfanget heraf. Der må endvidere tages hensyn til tiltaltes personlige forhold”.

Fra retspraksis efter lovændringen i 2013 kan der navnlig henvises til nedenstående trykte domme oplistet efter straffens længde.

I nogle af dommene er det seksuelle materiales nærmere karakter beskrevet ved en henvisning til, om der er tale om materiale i kategori 1, 2 eller 3. Kategorierne er udarbejdet af Rigsadvokaten i samarbejde med Nationalt IT-Efterforskningscenter (nu NSK) og er afgrænset således:

1. Fremstillinger uden seksuel aktivitet (kategori 1)

Omfatter fotografier, filmsekvenser og andre visuelle gengivelser af børn, der fremstår som under 18 år, hvor barnet er alene på billedet, og hvor der ikke foregår seksuel aktivitet med andre, herunder billeder med fokusering på kønsdelene, onani og anden egen seksuel berøring, jf. dog nedenfor under kategori 2, sidste punktum.

2. Fremstillinger med seksuel aktivitet (kategori 2)

Omfatter fotografier, filmsekvenser og andre visuelle gengivelser af børn, der fremstår som under 18 år, hvor der er to eller flere aktører på billedet, og hvor der er seksuel aktivitet, herunder samleje og anden kønslig omgængelse end samleje, jf. straffelovens §§ 216, stk. 2, 222 eller 225, samt tilfælde, hvor barnet udsættes for berøringer omfattet af straffelovens § 232. Fremstillinger, hvor barnet er alene på billedet, og hvor barnet indfører fingre eller redskaber i egne kønsåbninger (vaginalt/analt), er tillige omfattet.

3. Fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold (kategori 3)

Omfatter fotografier, filmsekvenser og andre visuelle gengivelser af børn, der fremstår som under 18 år, hvor barnet fremstilles som udsat for voldtægt, tvang, trusler eller lignende, eller hvor barnets liv fremstilles som udsat for fare eller fremstilles som udsat for grov vold eller som udsat for alvorlig skade. Tilfælde, hvor barnet fremstilles som udsat for seksuel omgang med dyr, og tilfælde, hvor den seksuelle aktivitet involverer et barn, der fremstår som mellem 0-3 år, er ligeledes omfattet.

Kategoriseringen bidrager således til vurderingen af sagens grovhed.

Det bemærkes, at en del af sagerne vedrører det såkaldte ”Umbrella-sagskompleks”, hvor over 1000 personer i begyndelsen af 2018 blev sigtet for at have delt en krænkende video med seksuelt indhold mellem en pige og en dreng, som på tidspunktet for optagelsen begge var under 18 år. Politiet sigtede i den forbindelse de over 1000 personer for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 235. I begyndelsen af 2019 sigtede politiet yderligere knap 150 personer i samme sagskompleks. Sagerne blev efterfølgende afgjort af politiet og ved domstolene. Ved dom af 11. januar 2019 (U 2019.1232H) tog også Højesteret stilling til en af disse sager.

U 2016.76V: T tildelt en advarel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved på sin computer at have besiddet 6 pornografiske fotos af børn under 18 år, hvor der var fokusering på børnenes kønsdele. Landsretten lagde til grund, at de 6 fotografier var pornografiske, og at pigerne var under 18 år. T havde ad to gange lagret fotografierne. Efter T’s forklaring og de øvrige oplysninger var det herefter bevist, at T forsætligt havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2. Landsretten fandt uanset sagens karakter efter de særlige omstændigheder, at sagen var egnet til at blive afgjort med en advarel, jf. retsplejelovens § 900.

U 2019.702V: T straffet med 10 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, ved at have optaget videoer af et samleje mellem to personer på henholdsvis 15 og 16 år og udbredt videoerne til to andre personer. T havde tillige udbredt videoerne ved at sende dem til flere andre personer. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på forholdets grovhed, herunder karakteren af optagelserne, og på, at billederne var sendt til et begrænset antal

personer. Straffen blev gjort betinget, idet der især blev lagt vægt på T's unge alder, og at der var forløbet knap 2 år, siden forholdet var begået.

TfK 2018.855Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2. T, der var 16 år på gerningstidspunktet, havde besiddet og via Facebook og Facebook Messenger udbredt to videoer af en 15-årig pige i en seksuelt krænkende situation (kategori 2) med en jævnaldrende dreng til 16 andre personer. Landsretten lagde ved straffastsættelsen bl.a. vægt på, at T havde besiddet videofilerne i 4 ½ måned, at både de forurettede og modtagerne af filerne var jævnaldrende unge, og at T havde gode personlige forhold, herunder ikke tidligere var straffet.

TfK 2020.1074/2V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved at have besiddet og via sin Facebook-profil udbredt to videoer med børnepornografisk materiale i kategori 2 i en gruppechat til 20 personer. Han blev endvidere fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 ved at have krænket de 20 modtageres blufærdighed. Navnlige under hensyn til, at T ved en deling i en gruppechat på Facebook havde delt de to videoer til 20 personer, blev straffen udmålt som anført. Straffen blev gjort betinget, idet der blev lagt vægt på T's gode personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet. Sagen var en del af det såkaldte "Umbrella-sagskompleks".

TfK 2020.1123/2Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved at have besiddet og videresendt to videofiler, der viste seksuelle optagelser af den 15-årige F1 og den ligeledes mindreårige F2, til ikke under 10 personer. F1 havde ikke givet samtykke til, at videosekvenserne af hende blev delt på de sociale medier, hvilket var sket i stort omfang. Sagen var en del af det såkaldte "Umbrella-sagskompleks".

TfK 2019.19V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved at have besiddet og udbredt et videoklip, hvor en pige, F1, og en dreng, F2, på henholdsvis 15 og 16 år havde samleje. T havde delt optagelsen til en gruppe på Facebook, som andre personer havde adgang til. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, T's unge alder, at han var ustraffet og den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået.

TfK 2022.219V: T straffet med 30 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, ved via Facebook at have delt en video til én person af to drenge, der var under 18 år, og som havde analt samleje, hvilket var børnepornografisk materiale i kategori 2. Landsretten anførte, at klippet viste et groft overgreb mod en dreng, som klart var under 18 år. Efter forholdets karakter og grovhed var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for betinget fængsel).

U 2019.1232H: T straffet med 40 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1. T, der var under 18 år, var af landsretten fundet skyldig i over en periode på en måned i fem tilfælde at videresende pornografisk videomateriale i lukkede chatgrupper til i hvert fald 35 personer, der måtte antages at være unge mennesker jævnaldrende med T, ligesom videoerne viste seksuel aktivitet mellem andre jævnaldrende unge under 18 år. Videomaterialet var særdeles krænkende for især den ene forurettede, og T havde bidraget i ikke uvæsentlig grad til materialets videreudbredelse. Udgangspunktet var derfor, at T skulle idømmes en ikke ubetydelig fængselsstraf. Det var dog ikke T, der som den første gjorde videoerne tilgængelig for andre på internettet, og han var på gerningstidspunktet under 18 år. Højesteret tiltrådte på den baggrund, at straffen var udmålt til fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget under hensyn til T's særdeles gode personlige forhold, hans unge alder og den tid, der var gået siden delingen. Sagen var en del af det såkaldte "Umbrella-sagskompleks".

U 2017.29H: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved at have været i besiddelse af 75 billeder og 7 filmsekvenser med børnepornografisk materiale. Af de 75 billeder var de 42 i kategori 1, dvs. uden seksuel aktivitet, 23 var i kategori 2, dvs. med seksuel aktivitet, og 10 billeder var i kategori 3 med fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold. Af de 7 filmsekvenser var 2 i kategori 1, og 5 var i kategori 2. Derudover havde T udbredt 29 filer med børnepornografisk materiale. Byretten og landsretten fastsatte straffen til 60 dages fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret stadfæstede fængselsstraffens længde. Vedrørende spørgsmålet om anvendelse af betinget fængselsstraf fremhævede Højesteret, at T i den konkrete sag var fundet i besiddelse af 10 billeder med fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold, herunder seksuel aktivitet med meget små børn. Højesteret pegede endvidere på, at T havde været i besiddelse af 23 billeder og 5 filmsekvenser med gengivelse af børn, der indgik i seksuel aktivitet, og havde udbredt 29 filer med børnepornografisk indhold. Højesteret pegede også på T's chatkorrespondance. Højesteret fandt, at i hvert fald under disse omstændigheder var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

U 2016.121Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved at have udbredt 35 utugtige billeder af personer under 18 år og været i besiddelse af 6400 utugtige billeder og 72 utugtige film af personer under 18 år. Straffen blev fastsat til fængsel i 4 måneder, som byretten gjorde betinget bl.a. med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte udmålingen af straffen, men fandt efter lovovertrædelsernes karakter, grovhed og omfang ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for en delvist betinget straf).

TfK 2018.1360Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, idet han var i besiddelse af en større mængde børnepornografi i kategori 1-3 (i alt 14.658 fotos og 649 film med en varighed på ca. 155 timer og 37 minutter), ligesom han via et fildelingsprogram havde udbredt i alt 21 film i kategori 1-3. Byretten fastsatte efter omfanget og grovheden straffen til fængsel i 5 måneder, der ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2015.635Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2. T havde på 2 computere og 7 eksterne harddiske lagret pornografiske billeder og videosekvenser af børn under 18 år, herunder 7956 billeder og 211 videosekvenser i kategori 1, 141 billeder og 392 videosekvenser i kategori 2 og 10 billeder og 23 videosekvenser i kategori 3. T havde endvidere via fildelingsprogrammet E-mule stillet pornografiske billeder og videosekvenser af børn under 18 år til rådighed for andre brugere af et elektronisk netværk, herunder 28 billeder og 201 videosekvenser i kategori 1, 21 billeder og 331 videosekvenser i kategori 2 og 6 billeder og 20 videosekvenser i kategori 3. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 8 måneder. Landsretten stadfæstede byrettens dom (med dissens for 6 måneders fængsel).

TfK 2018.458Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved modtagelse af børnepornografisk materiale i større omfang, herunder 647 billeder og 34 filmsekvenser i kategori 3, hvoraf 200 billeder og videoer i kategori 3 blev udbredt. Byretten fastsatte straffen til 8 måneders betinget fængsel under henvisning til T's personlige forhold. Landsretten tiltrådte strafudmålingen, men fandt, at der ikke forelå særlige omstændigheder, som burde føre til, at straffen kunne gøres betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste. Oplysninger om, at T var gået i frivillig sexologisk behandling og var optaget på en erhvervsuddannelse, kunne ikke føre til et andet resultat. Landsretten henviste herunder til kriterierne i Højesterets dom U 2017.29H.

TfK 2019.533V: T straffet med 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, idet han via internettet og via et program til et ukendt antal personer havde udbredt 34 billeder og 900 filmsekvenser af pornografisk karakter vedrørende personer under 18 år i kategori 1, 64 billeder og 1804 filmsekvenser i kategori 2 og 1 billede og 32 filmsekvenser i kategori 3. T havde endvidere været i besiddelse af 1574 billeder og 1001 videosekvenser af pornografisk karakter vedrørende personer under 18 år i kategori 1, 1251 billeder og 1973 filmsekvenser i kategori 2 samt 45 billeder og 44 videosekvenser i kategori 3. Byretten fastsatte straffen til 4 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffen til 8 måneders fængsel under hensyn til omfanget og grovheden af det børnepornografiske materiale, herunder at T havde udbredt 64 billeder og 1804 filmsekvenser i kategori 2 og 1 billede og 32 filmsekvenser i kategori 3. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2022.25V: T straffet med 1 års fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, § 264 a og blufærdighedskrænkelser efter § 232, stk. 1. T blev for det første fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, og § 235, stk. 2, ved i en børnehave og ved ophold på andre steder med børnehaven som ansat pædagog at have krænket en række pigers blufærdighed, idet T havde optaget ikke under 1.329 børnepornografiske billeder og 1 videosekvens af pigerne og efterfølgende besiddet ikke under 2.695 børnepornografiske billeder og 1 videosekvens af pigerne, herunder af pigernes kønsdele, mens de var helt eller delvist afklædte, alle i kategori 1, hvilke billeder han blev fundet i besiddelse af på sin mobiltelefon og andre elektroniske medier. Det fremgik af sagen, at der var tale om 1.234 unikke fotos af de i alt 2.695 optagne fotos. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 a, idet ikke under 937 af billederne var optaget på ikke frit tilgængeligt sted i børnehaven. T blev også fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1, og § 235, stk. 2, ved at have krænket sin grandkusines blufærdighed, idet han havde optaget et børnepornografisk billede af hende afklædt (kategori 1), hvilket billede han blev fundet i besiddelse af på sin mobiltelefon og/eller andre elektroniske medier. Endelig var T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved på elektroniske medier at have været i besiddelse af 9.282 pornografiske fotografier af personer under 18 år, fordelt på 7.278 fotografier i kategori 1, 1.854 fotografier i kategori 2 og 150 fotografier i kategori 3. Efter en samlet vurdering af grovheden af forholdene, herunder at forhold 1-2 var begået over for meget små børn i den børnehave, hvor T var ansat som pædagog, blev straffen udmålt til fængsel i 1 år. Efter en samlet vurdering af forholdene, hvor det blev tillagt vægt, at T ikke havde gjort sig skyldig i fysiske overgreb af de børn, han havde fotograferet, og det oplyste om hans personlige forhold, herunder at han var egnet og motiveret for at undergive sig vilkår om bl.a. sexologisk behandling som anbefalet af visitationsudvalget, blev straffen gjort betinget med vilkår om bl.a., at T skulle undergive sig tilsyn af kriminalforsorgen, at han indledningsvis skulle tage ophold på kriminalforsorgens pension i 6 måneder, og at han i prøvetiden skulle undergive sig ambulante psykiatriske/sexologiske behandlinger.

U 2018.2930V: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved at have været i besiddelse af 3.091 pornografiske billeder og 2.643 pornografiske filmsekvenser med personer under 18 år, ligesom han i en periode på internettet via et fildelingsprogram havde distribueret i alt 9 pornografiske billeder og 3.492 pornografiske filmsekvenser med personer under 18 år. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på det meget store antal billeder og filmsekvenser, som T havde besiddet og udbredt, og karakteren af dette materiale. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2020.377Ø: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, og blufærdighedskrænkelser efter § 232. T var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af § 226, § 232, § 235, stk. 2, og § 260, stk. 1, nr. 1, idet han med henblik på salg eller deling med andre havde

optaget pornografiske film af i alt 7 børn ned til 11 år, som han havde skaffet kontakt til på chat-hjemmesider ved at udgive sig for en ung mand på 16-20 år, og som han formåede at få til at onanere for sig mv. Byretten fandt T skyldig og bemærkede i den forbindelse, at T havde fremprovokeret seksuel adfærd i alt 70 gange og misbrugt et af børnene ikke under 40 gange, ligesom han i 20 tilfælde havde optaget videoer af de forurettede børn uden deres kendskab eller samtykke med forsæt til at dele dem med andre. Byretten fandt, at T i to tilfælde også havde brugt ulovlig tvang over for et 13-årigt barn under trussel om at åbenbare privatlivet tilhørende forhold. Herudover var T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, ved at besidde et betydeligt antal børnepornografiske fotografier og filmsekvenser i kategori 1-3. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år. Landsretten frifandt i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand T for overtrædelse af straffelovens § 226, da de forurettede ikke havde været klar over, at deres handlinger blev optaget. Anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om, at der i stedet skete domfældelse efter straffelovens § 235, stk. 1, og § 264 a, men landsretten fandt efter anlageskriftets formulering ikke grundlag for tillige at anse T for skyldig efter disse bestemmelser. Landsretten fandt det heller ikke bevist, at der havde været tale om ulovlig tvang, hvorfor T blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1. Landsretten tiltrådte derimod, at tiltalte var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, og § 232 stort set som fastslået af byretten. Landsretten tiltrådte endvidere, at straffen var fastsat til fængsel i 1 år, der ikke kunne gøres betinget.

TfK 2018.297Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, under særligt skærpende omstændigheder, til dels medvirken hertil, jf. § 23, og forsøg herpå, jf. § 21, idet T i en ca. 3-årig periode havde medvirket til systematisk og organiseret udbredelse af børnepornografi på hjemmesider på TOR-nettet ("det mørke internet"), ligesom han havde besiddet og delt 56.560 børnepornografiske fotos og 3.161 børnepornografiske videoer i kategori 1-3. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år. Landsretten forhøjede imidlertid straffen til 2 år og 6 måneders fængsel.

TfK 2018.424Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, blufærdighedskrænkelser efter § 232 og overtrædelse af § 264 a. T, der tidligere var straffet for overtrædelse af § 235, stk. 2, erkendte sig skyldig i 363 forhold begået systematisk over en 3-årig periode mod 133 forskellige børn og unge, herunder 45 børn under 15 år. Den yngste af de forurettede var 11 år. Krænkelserne foregik særligt ved, at T ved anvendelse af falske profiler på internettet, hvor han udgav sig for at være en jævnaldrende dreng eller pige, og chatsamtaler opbyggede et tillidsforhold til de forurettede, som han lokkede til at vise sig i seksuelle situationer for ham, og ved hjælp af et særligt program og uden de forurettedes vidende optog T de forurettede i disse seksuelle situationer. T delte desuden 11 af disse producerede videoer med 10 personer i et børnepornonetværk. Herudover havde T besiddet af over 11.000 børnepornografiske billeder i kategori 1-3. I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt

overtrædelsen af § 235, stk. 1, var sket under særligt skærpende omstændigheder, udtalte landsretten, at uanset at bestemmelsen i straffelovens § 235, stk. 1, 2. pkt., ikke indeholdt en udtømmende opregning af særligt skærpende omstændigheder, fandt landsretten, at der efter de foreliggende oplysninger ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at henføre tiltaltes udbredelse af de 11 videoer til 10 personer under den forhøjede strafferamme i straffelovens § 235, stk. 1.

14.3 Konklusion

Straffelovens § 235 er senest ændret i 2013 og 2023. Straffelovens § 235, stk. 1, om udbredelse af seksuelt materiale med børn har en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år, under skærpende omstændigheder fængsel indtil 6 år. Bestemmelsens stk. 2 om at besidde eller gøre sig bekendt med sådant materiale straffes med fængsel indtil 1 år.

Der er ikke i forarbejderne til bestemmelsen givet konkrete anvisninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 14.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

Af praksisgennemgangen ovenfor fremgår, at der fra perioden efter lovændringen i 2013 foreligger en række trykte domme vedrørende overtrædelser af § 235 af meget forskellig karakter og grovhed.

For så vidt angår sager om overtrædelse af § 235, *stk. 1*, er der udmålt straffe af meget forskellig længde.

I *den lavere ende* findes en række sager om deling af et mindre antal videofiler i kategori 2 (se om kategoriseringen af seksuelt materiale med børn ovenfor i afsnit 14.2) til et relativt begrænset antal personer (ca. mellem én og 35 personer). I flere af disse sager er der f.eks. tale om videoer af et samleje mellem personer på 15-16 år, som bliver delt mellem relativt jævnaldrende. I disse sager er der udmålt straffe i niveauet 10 til 40 dages fængsel.

Hvor der har været tale om besiddelse og udbredelse af et større antal filer er straffen udmålt i niveauet 60 dages fængsel til 8 måneders fængsel. Udvalget kan konstatere, at den konkrete udmåling i vidt omfang afhænger af omfanget af materialet, som er besiddet henholdsvis delt, og materialets grovhed (kategori 1, 2 eller 3).

Hvor den tiltalte *samtidig med en overtrædelse af § 235, stk. 1 og/eller stk. 2, findes skyldig i overtrædelse af andre bestemmelser*, herunder særligt straffelovens § 232 om

blufærdighedskrænkelser og straffelovens § 264 a om uberettiget billedoptagelse, er straffen udmålt *højere*. I disse sager er der udmålt straffe på henholdsvis 1 års fængsel (tre domme) til 3 år og 6 måneders fængsel (én dom).

I ét tilfælde, hvor der var tale om medvirken til systematisk og organiseret udbredelse af børnepornografi på det mørke internet udmålte straffen til 2 år 6 måneders fængsel, idet retten fandt, at delingen var foretaget under *særligt skærpende omstændigheder*.

Der ses kun at foreligge en enkelt sag om en isoleret overtrædelse af § 235, stk. 2, hvor der ikke samtidig er dømt for andre overtrædelser. I sagen blev der tildelt en advarsel på baggrund af sagens særlige omstændigheder.

I de sager, som udmåles inden for normalstrafferammen i § 235, stk. 1, på bøde eller fængsel indtil 2 år, er der hovedsageligt udmålt straffe i den lavere del af strafferammen (10 dage til 8 måneders fængsel).

For så vidt angår tilfælde omfattet af den forhøjede strafferamme i § 235, stk. 1, på 6 års fængsel, ses der kun at foreligge én enkelt sag, som er henført herunder (TfK 2018.297Ø). Det er på den baggrund ikke muligt at drage mere generelle konklusioner vedrørende strafniveauet for denne kategori af sager.

I de tilfælde hvor tiltalte samtidig med en overtrædelse af § 235, stk. 1 og/eller stk. 2, er dømt for bl.a. blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, er der udmålt straf i niveauet 1 års fængsel og i et enkelt tilfælde 3 år og 6 måneders fængsel. Det bemærkes i den forbindelse, at det må antages, at det forhold, at der samtidig er sket domfældelse for overtrædelse af andre bestemmelser, har haft betydning for strafudmålingen. Det bemærkes i den forbindelse, at straffelovens § 232 har en normalstrafferamme på 2 års fængsel og en sidestrafte ramme på 4 års fængsel. Sidestrafte rammen gælder for tilfælde, hvor blufærdighedskrænkelserne er sket over for et barn under 15 år, hvilket er relevant i flere af de gennemgåede domme.

Sammenfattende kan det således konstateres, at sagerne om overtrædelse af straffelovens § 235 er af meget forskellig karakter og grovhed, hvilket afspejler sig i det vide spektrum, som straffene udmåles indenfor.

15. Straffelovens § 210 om incest

15.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 210 kriminaliserer samleje mellem visse beslægtede. Tidligere anvendtes betegnelsen ”blodskam” om sådanne forhold, mens man i dag anvender betegnelsen ”incest”.

Bestemmelsen lyder:

”§ 210. Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje, straffes med fængsel indtil 6 år. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab.

Stk. 2. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år. Straffen kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.”

Bestemmelsen findes i modsætning til de ovenfor omtalte bestemmelser, der alle er placeret i kapitel 24 om seksualforbrydelser, i straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold.

I sin oprindelige udformning i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, lød § 210:

”§ 210. For Blodskam straffes med Fængsel fra 6 Maaneder indtil 6 Aar den, som har Samleje med Slægtning i nedstigende Linie, og med Fængsel indtil 2 Aar den, som har Samleje med Slægtning i opstigende Linie eller med Broder eller Søster. Har Samlejet fundet Sted med en Slægtning i nedstigende Linie under 18 Aar, er Straffen Fængsel fra 1 til 10 Aar.

Stk. 2. Straffri er den i nedstigende Linie beslægtede under 18 Aar. Ved Samleje mellem Søsken kan Straffen bortfalde for den, der ikke er fyldt 16 Aar.”

I modsætning til den gældende bestemmelse var også samleje med en slægtning i opadstigende linje således kriminaliseret. Desuden var adoptionsforhold ikke omfattet af bestemmelsen, men omfattet af § 223, der kriminaliserede samleje med et adoptivbarn, et plejebarn eller et barn betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse.

Ved *lov nr. 163 af 31. maj 1961* ændredes bestemmelsens strafferamme, således at minimumsstraffene udgik. Ændringen beroede på en anbefaling fra straffelovskommissionen, der begrundede anbefalingen med, at dette minimum, ligesom de dagældende minima i straffelovens §§ 123 og 158, efter kommissionens opfattelse undertiden umuliggjorde en rimelig strafudmåling, jf. Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, spalte 581.

Ved *lov nr. 212 af 4. juni 1965* indsattes efter stk. 1 et nyt stykke, som lød:

”Har anden kønslig omgængelse end samleje fundet sted, bliver en forholdsmæssigt mildere straf at anvende.”

Bestemmelsen svarede til den hidtil gældende bestemmelse i § 212, som således ophævedes.

Ved *lov nr. 248 af 6. juni 1967* blev straffelovens § 210 nyaffattet således:

”§ 210. Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år. Straffen kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år.

Stk. 3. Har anden kønslig omgængelse end samleje fundet sted, bliver en forholds-
mæssigt mindre straf at anvende.”

Ændringen indebar, at den beslægtede i nedstigende linje ikke længere kunne straffes, selv om den pågældende var over 18 år. Endvidere indebar lovændringen, at sidestrafferammen med et maksimum på 10 års fængsel, hvor slægtningen i nedstigende linje er under 18 år, ophævedes. Herom fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1966-67, 2. samling, tillæg A, spalte 2463:

”For den beslægtede i opstigende linie er strafferammen i almindelighed fængsel indtil 6 år. Har han haft kønsligt forhold til en slægtning under 18 år, kan straffen dog stige til fængsel i 10 år. Denne bestemmelse foreslås ophævet. Dette er anbefalet af to af rådets medlemmer. Justitsministeriet er enig med disse medlemmer, der finder den ordinære strafferamme med et maksimum på 6 år tilstrækkeligt, og i denne forbindelse henviser til, at bestemmelsen i § 222, hvorefter fængsel indtil 12 år efter omstændighederne kan anvendes, finder anvendelse i forbindelse med § 210, hvis slægtningen er under 15 år. Rådets to andre medlemmer har foreslået at opretholde den gældende strafforhøjelsesregel i § 210.”

Ved *lov nr. 349 af 23. maj 1997* nyaffattedes § 210, stk. 3, således:

”Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn og med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje.”

Hermed blev bestemmelsen udvidet til også at omfatte kønslig omgang med en slægtning af samme køn, og overtrædelse af stk. 3 blev sidestillet med overtrædelse af stk. 1 og 2. Der blev ikke i denne forbindelse givet konkrete anvisninger vedrørende straffniveaulet i bemærkningerne.

Ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, hvorved der i øvrigt blev foretaget en gennemgående revision af kapitel 24 om seksualforbrydelser, jf. afsnit 1 ovenfor, foretoges også en række ændringer af straffelovens § 210.

I § 210, stk. 1, indsattes er nyt 2. pkt., hvorefter adoptionsforhold skulle sidestilles med biologisk slægtskab. Det fremgår af bemærkningerne, at § 210, stk. 2, fortsat alene finder anvendelse på biologiske søskende, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 48.

Desuden ændredes ”kønslig omgængelse med en person af samme køn og med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje” i § 210, stk. 3, til ”andet seksuelt forhold end samleje”.

Med ændringen slog man således de to led sammen til ét led med samme indhold, bortset fra analt samleje, der ved lovændringen blev omfattet direkte af begrebet samleje i stk. 1. Ændringen svarede til sammenlægningen af § 224 og § 225, se herom ovenfor i afsnit 2.2. Herudover skulle forslaget ikke medføre indholdsmæssige ændringer af gældende ret. Bortset fra det anførte om analt samleje var det således hensigten, at ”andet seksuelt forhold end samleje” skulle forstås på samme måde som ”anden kønslig omgængelse end samleje” og ”kønslig omgængelse med en person af samme køn” efter gældende ret, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 49.

Vedrørende straffniveaulet for analt samleje fremgik videre af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 49:

”Der er med forslaget om at flytte kriminaliseringen af analt samleje fra straffelovens § 210, stk. 3, til § 210, stk. 1 og 2, ikke tilsigtet nogen ændring i vurderingen af dette forholds grovhed set i forhold til vaginalt samleje eller i forhold til andre seksuelle forhold. Der er således heller ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i sager vedrørende analt samleje i forhold til det eksisterende straffniveau.”

15.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffelovens § 210 senest ændret i 2013. Ved lovændringen blev strafferammen i § 210 ikke ændret, ligesom der ikke i øvrigt var tilsigtet nogen ændring i straffniveaulet for overtrædelse af bestemmelsen.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012, der dannede grundlag for ændringen af § 210, fremgår det på side 705 ff. om straffniveaulet frem til lovændringen, at langt de fleste domme i trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, angik tilfælde, hvor forurettede var under 15 år, og hvor tiltalte derfor også blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 222 (om samleje med barn under 15 år), der siden 2002 havde haft en højere strafferamme end

§ 210, stk. 1, og i perioden 1967-2002 havde haft samme strafferamme som § 210, stk. 1. I en del af disse domme var forurettede under 12 år, således at der også forelå overtrædelse af dagældende § 222, stk. 2, som havde en højere strafferamme end § 210, stk. 1. På den baggrund sondres der i betænkningens gennemgang af retspraksis mellem tilfælde af overtrædelse af § 210, stk. 1, hvor forurettede var over 15 år, og tilfælde, hvor forurettede var under 15 år. Retsspraksis, hvor forurettede var under 15 år, er af samme grund ikke nærmere behandlet i betænkningens kapitel om straffelovens § 210, men i stedet behandlet i betænkningens kapitel om § 222.

For så vidt angår retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1 (om samleje mv. med en slægtning i nedstigende linje), fremgår det af betænkningen side 706, at der frem til lovændringen i 2013 kun forelå få trykte domme, hvor forurettede var over 15 år på gerningstidspunktet. Fra nyere retspraksis nævnes i betænkningen tre trykte domme, hvor straffen var fastsat til mellem 9 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel. I dommen på 9 måneders fængsel var der tale om en sag, hvor T havde berørt sin 24-årige søns kønsllem og indført to fingre i hans endetarm. I den pågældende sag var T tidligere dømt for anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med samme søn på et tidspunkt, hvor sønnen var under 12 år. I dommen på 2 år og 6 måneders fængsel var der heroverfor tale om en sag, hvor T over en periode på ca. 3 ½ år utallige gange havde haft samleje og anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med sin 16-20-årige datter.

For så vidt angår retspraksis vedrørende overtrædelse af bestemmelsen i straffelovens § 210, stk. 2 (om samleje mv. med sin bror eller søster), fremgår det af betænkningen side 706 f., at der ligeledes kun forelå sparsom praksis. Fra nyere retspraksis nævnes i betænkningen fem trykte domme, hvor straffen var fastsat til mellem 3 måneders betinget fængsel og 1 år og 6 måneders delvist betinget fængsel. I dommen på 3 måneders betinget fængsel var der tale om en sag, hvor en 15-årig dreng havde haft samleje i et enkelt tilfælde med sin 10-årige søster. I dommen på 1 år og 6 måneders delvist betinget fængsel var der heroverfor tale om en sag, hvor en 15-årig dreng to gange havde haft samleje og to gange anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med sin 10-årige halvsøster, i det ene tilfælde tillige voldtægt af hende.

Fra retspraksis efter lovændringen i 2013 kan der henvises til følgende trykte domme, der er oplistet efter straffens længde:

TfK 2016.519Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, jf. til dels § 210, stk. 3, idet han i en periode fra 2010 til 2013 adskillige gange havde samleje og andet seksuelt forhold end samleje i form af oralsex med sin voksne datter, F, der var T's biologiske datter. T forklarede, at han ikke havde set datteren i over 30 år, da han mødtes

med hende i 2010. De blev forelskede og boede delvist sammen og havde samleje 3-4 gange ugentligt i den pågældende periode. Ifølge T var det datteren og ikke ham selv, der tog initiativet, og hun sendte ham også nøgenbilleder. T forklarede, at han ikke betragtede hende som en datter, men godt vidste, at det var forkert. Byretten fastsatte straffen, der var en tillægsstraf til en straf af fængsel i 3 år for narkotikakriminalitet, til fængsel i 9 måneder. Byretten lagde herved vægt på, at forholdet skete efter gensidig forståelse. Landsretten nedsatte tillægsstraffen til fængsel i 3 måneder.

TfK 2015.575Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, ved i ét tilfælde på sin bopæl at have haft samleje med sin biologiske søn, F, der var 17 år. Byretten idømte T fængsel i 8 måneder, men landsretten nedsatte straffen til 6 måneders fængsel.

Med hensyn til retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, i tilfælde, hvor forurettede var under 15 år på gerningstidspunktet, henvises der til praksisgennemgangene i afsnittene om henholdsvis straffelovens § 216, stk. 2, og straffelovens § 222, stk. 1.

For så vidt angår sager om overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 2 (om samleje mv. med sin bror eller søster), kan det konstateres, at der ikke foreligger trykt retspraksis efter lovændringen i 2013, hvor der ikke tillige har foreligget anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, herunder overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, eller § 222, stk. 1).

I relation til straffelovens § 210, stk. 3 (om, at bestemmelserne i § 210, stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje), er de relevante domme medtaget ovenfor under praksisgennemgangen vedrørende § 210, stk. 1 og stk. 2.

15.3 Konklusion

Straffelovens § 210 er gennemgået en række ændringer, senest i 2013. Bestemmelsens strafferamme på 6 år blev dog i den forbindelse videreført, og der er ikke i bemærkningerne til bestemmelsen givet anvisninger vedrørende straffniveauet.

Mange af de foreliggende trykte domme om overtrædelse af § 210 angår tilfælde, hvor forurettede har været under 15 år på gerningstidspunktet, og hvor tiltalte derfor også er blevet dømt for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 (om samleje med barn under 15 år), der har en strafferamme på fængsel indtil 8 år. I en del af disse domme har forurettede været under 12 år, således at der også har foreligget overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, som har en strafferamme på fængsel indtil 12 år. På den baggrund er retspraksis, hvor forurettede var under 15 år, ikke nærmere behandlet her, og der henvises i stedet til afsnit 2.5.1.5 og afsnit 6.3 ovenfor.

Udvalget kan konstatere, at der kun foreligger to trykte domme for overtrædelse af *straffelovens § 210, stk. 1* (om samleje mv. med en slægtning i nedstigende linje) i tilfælde, hvor forurettede var *over 15 år* på gerningstidspunktet, således at forholdet ikke tillige er omfattet af nugældende straffelovs § 216, stk. 2, eller § 222, stk. 1, og hvor der ikke tillige har foreligget anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for den udmålte straf. I disse sager blev straffen udmålt til henholdsvis 3 og 6 måneders fængsel. I den førstnævnte sag var der tale om en tillægsstraf til en straf af fængsel i 3 år for narkotikakriminalitet. Tiltalte havde i en periode fra 2010 til 2013 adskillige gange havde samleje og andet seksuelt forhold end samleje i form af oralsex med sin voksne datter, F, der var T's biologiske datter. Tiltalte forklarede, at han ikke havde set datteren i over 30 år, da han mødtes med hende i 2010, og at de blev forelskede og boede delvist sammen. I den sidstnævnte sag havde tiltalte i ét tilfælde på sin bopæl haft samleje med sin biologiske søn på 17 år.

For så vidt angår retspraksis inden lovændringen kan der henvises til Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, hvori der fra trykt praksis vedrørende sager, hvor forurettede var over 15 år på gerningstidspunktet, henvises til tre domme. Straffen var i disse fastsat til mellem 9 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel. I dommen på 9 måneders fængsel havde den tiltalte berørt sin 24-årige søns kønslem og indført to fingre i hans endetarm. Tiltalte var tidligere dømt for anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med samme søn på et tidspunkt, hvor sønnen var under 12 år. I dommen på 2 år og 6 måneders fængsel havde tiltalte over en periode på ca. 3 ½ år utallige gange haft samleje og anden kønslig omgængelse (nu andet seksuelt forhold) end samleje med sin 16-20-årige datter.

På baggrund af den meget begrænsede praksis kan det konstateres, at der i sager, hvor forurettede er over 15 år på gerningstidspunktet, er udmålt straffe i den lavere ende af strafferammen på fængsel indtil 6 år. I et enkelt tilfælde fra tiden inden lovændringen er straffen udmålt i midten af strafferammen.

Det er udvalgets vurdering, at de groveste tilfælde af overtrædelse af *straffelovens § 210, stk. 1*, generelt vil findes blandt de tilfælde, der samtidig er omfattet af andre bestemmelser i straffeloven, særligt *straffelovens § 216, stk. 2*, og *straffelovens § 222, stk. 1*, idet forurettedes lave alder generelt må antages at udgøre en skærpende omstændighed.

For så vidt angår sager om overtrædelse af *straffelovens § 210, stk. 2* (om samleje mv. med sin bror eller søster), kan det konstateres, at der ikke foreligger trykt retspraksis, hvor forurettede er over 15 år, og hvor der således ikke tillige har foreligget anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, herunder overtrædelse af *straffelovens § 216, stk. 2*, eller *§ 222, stk. 1*).

16. Afsluttende bemærkninger

Dette kapitel er inddelt i separate afsnit vedrørende de enkelte bestemmelser i straffelovens kapitel om seksualforbrydelser samt et afsnit om incest, jf. straffelovens § 210. Konklusionerne for udvalgets undersøgelse findes under hvert af disse afsnit.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene generelt udmåler straffe i overensstemmelse med lovgivers anvisninger. På kerneområdet for § 216 er der i vidt omfang givet helt specifikke anvisninger til strafudmålingen i typetilfælde, f.eks. i sager om enkeltstående tilfælde af voldtægt ved tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold. Det er udvalgets vurdering, at det for så vidt angår kerneområdet for § 216, hvor der foreligger en omfangsrig praksis, med sikkerhed kan konstateres, at domstolene følger lovgivers anvisninger vedrørende strafudmålingen i typetilfælde.

For så vidt angår de seksualforbrydelser, hvor der i vidt omfang kun foreligger begrænset praksis, er det udvalgets vurdering, at der på tværs af kategorierne tegner sig et samlet billede af strafudmålingen, hvor strafudmålingen i de sager, der er knap så hyppigt forekommende, og for hvilke lovgiver ikke har givet specifikke anvisninger vedrørende strafniveauet, placerer sig i et niveau, der afspejler sagernes karakter og grovhed sammenlignet med de øvrige sager på området, herunder sager, hvor straffene er udmålt i overensstemmelse med lovgivers specifikke anvisninger.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatens opsamling på det anklagerfaglige fokusområde om den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse (nykriminalisering) fra marts 2023.

